VICTOR SUVOROV

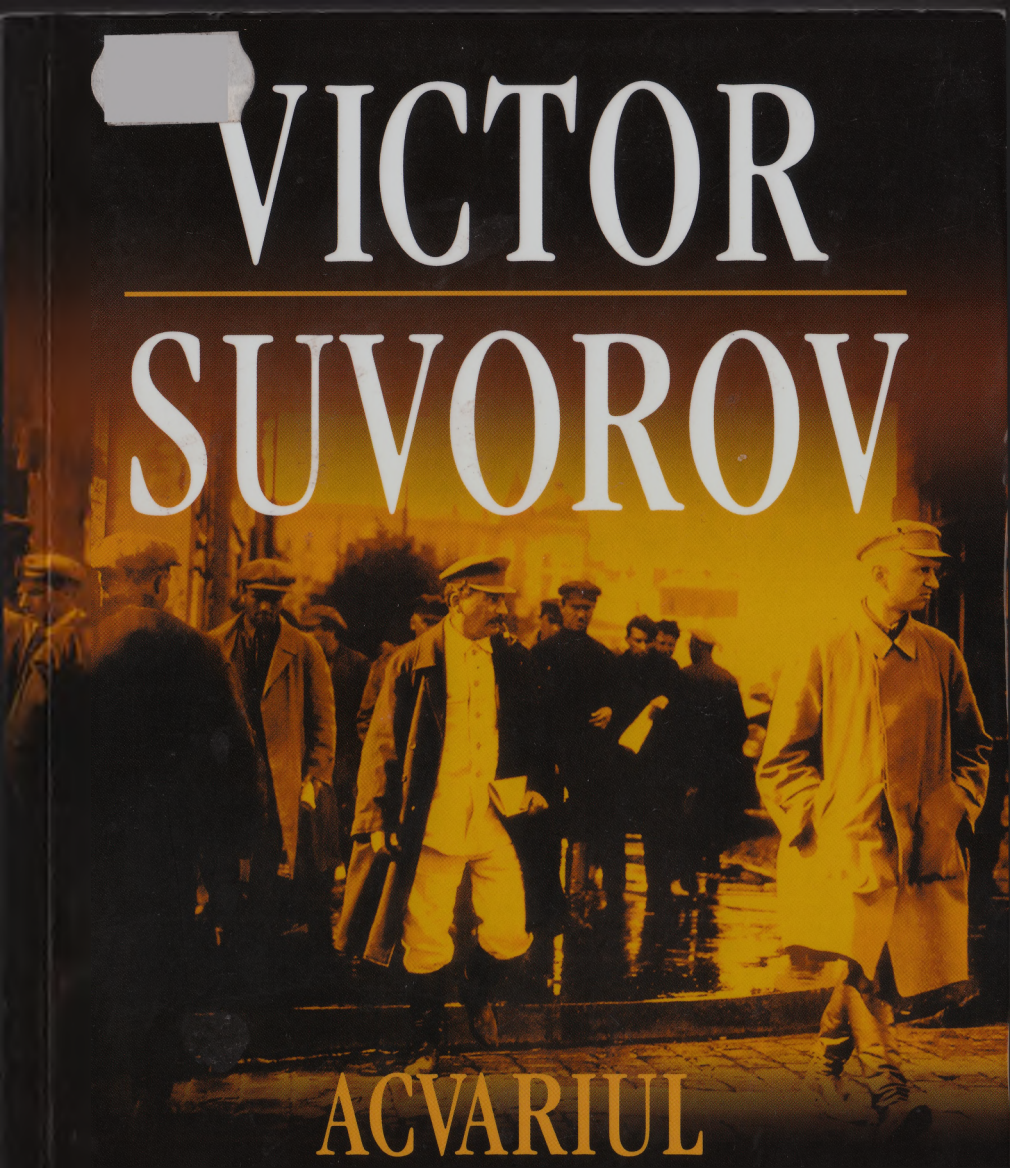

ACVARIUL

Cariera şi defecţiunea unui spion sovietic

POLIROM

HEXAGON

Victor Suvorov (fost ofițer al Direcției generale de informații a Ministerului Apărării din Uniunea Sovietică) a rămas pe viață stigmatizat ca trădător deoarece, după ce a furat secretele Apusului în timpul războiului rece, a aflat adevărul despre „războiul sfînt" și s-a stabilit în Occident. Alte volume traduse la Editura Polirom: *Spărgătorul de gheață. Cine a declanșat al doilea război mondial?* (2010); *Ultima republică*, I: *De ce a pierdut Uniunea Sovietică al doilea război mondial?* (2010); *Ultima republică*, II: *Cauza sfîntă* (2011); *Epurarea. De ce a decapitat Stalin armata?* (2011); *Ziua M. Cînd a început al doilea război mondial?* (2011); *Ultima republică*, III: *Dezastrul* (2011).

© Viktor Suvorov, 2001

© 2011 by Editura POLIROM, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvîrșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

SUVOROV, VICTOR

Acvariul: cariera și defecțiunea unui spion sovietic / Victor Suvorov; trad. de Laurențiu Checicheș. – Iași: Polirom, 2011

ISBN 978-973-46-2021-0

I. Checicheș, Laurențiu (trad.)

821.161.1-94=135.1
351.746.1(47) GRU
341.326(47)
343.321(47)

Printed in ROMANIA

VICTOR SUVOROV

ACVARIUL

Cariera şi defecţiunea unui spion sovietic

Traducere de Laurenţiu Checicheş

POLIROM
2011

Prolog

— Legea la noi e simplă: intrarea, o rublă, ieșirea, două. Asta înseamnă că e greu să intri în organizație, dar să ieși din ea e și mai greu. Teoretic vorbind, pentru toți membrii organizației este prevăzută o singură ieșire: prin coș. Pentru unii această ieșire va fi însoțită de onoruri, pentru alții va fi acoperită de rușine, dar pentru noi toți există doar un singur coș. Numai prin el ieșim din organizație. Uite-l, acela e coșul...

Căruntul îmi arată ceva pe fereastra imensă, cît tot peretele.

— Admiră-l...

De la înălțimea etajului opt, în fața mea se dezvăluie panorama unui aerodrom pustiu, fără de margini, ce se întinde pînă la orizont. Dar dacă e să privesc în jos, atunci chiar sub picioare zăresc un labirint de alei nisipoase, șerpuind printre pereți elastici, formați din arbuști. Verdeața parcului și iarba calcinată a aerodromului sînt despărțite printr-un indestructibil perete de beton, avînd un păienjeniș des de sîrmă ghimpată cu rulouri albe.

— Uite-l...

Căruntul îmi arată un coș scund, înalt de vreo zece metri, gros, pătrat, ce se înalță deasupra unui acoperiș plat, gudronat. Acest acoperiș negru pare a pluti pe valurile verzi de liliac, precum o plută pe ocean; sau ca un străvechi cuirasat scund în borduri și cu coș greoi. Deasupra coșului se învălurează un fir subțire de fum ușor, străveziu.

— Înseamnă că acum cineva părăsește organizația?

— O, nu, răspunde rîzînd căruntul. Coșul nu constituie doar ieșirea noastră. Coșul acesta e o sursă proprie de energie, dar e și păstrătorul secretelor noastre. Acum pur și simplu se ard niște documente secrete. Știi, e mai bine să le arzi decît să le păstrezi. E mai

comod. Cînd cineva părăsește organizația, fumul nu arată așa; atunci fumul e dens, gras. Dacă vei intra în organizație, într-o bună zi vei zbura și tu spre cer prin coșul acesta. Dar asta nu acum. Acum organizația îți oferă ultima posibilitate să refuzi, ultima posibilitate să te gîndești la binele tău. Și ca să ai la ce să te gîndești, am să-ți prezint un film. Ia loc.

Căruntul apăsă un buton de pe birou și se așează alături de mine într-un fotoliu. Draperii grele, cafenii, scîrțîind ușor, acoperă ferestrele vaste și îndată pe un ecran apar, fără nici un fel de titraje și explicații, niște imagini. Filmul este alb-negru, vechi și destul de uzat. N-are sonor, și din cauza asta se aude distinct țîrîitul aparatului de proiecție. Văd pe ecran o încăpere înaltă, întunecoasă, fără ferestre. Ceva între un atelier și o sală a cazanelor. În prim-plan e un cuptor cu niște obloane, asemănătoare porților unei minuscule fortărețe, și cu niște traverse de ghidare ce pătrund în focar precum șinele într-un tunel. Lîngă focar sînt cîțiva oameni în halate cenușii. Fochiștii. Acum aduc un sicriu. A, deci asta era! Un crematoriu. Probabil chiar acela pe care tocmai l-am zărit pe fereastră. Oamenii în halate ridică sicriul și îl fixează pe traverse. Obloanele s-au depărtat lin, lateral, sicriul este împins ușor și el îl poartă pe necunoscutul ocupant în flăcările care vuiesc. Dar iată că aparatul prezintă în prim-plan chipul unui om viu. Un chip scăldat de sudoare. E lîngă focar. Chipul acesta este prezentat îndelung, parcă fără sfîrșit, din toate părțile. Apoi iată, camera de filmat se depărtează, prezentîndu-l integral pe om. El nu e în halat. E îmbrăcat într-un costum scump, ce-i drept, însă complet mototolit. Cravata de la gît e răsucită ca o frînghie. Omul e strîns legat cu sîrmă de oțel pe o targă medicală, iar targa e proptită de perete, pe mînerele posterioare, în așa fel încît omul să poată vedea focarul.

Acum toți fochiștii s-au întors ca la o comandă spre cel legat. Evident, atenția lor nu e deloc pe placul acestuia. Țipă. Răcnește înfiorător. Filmul e mut, dar eu știu că un asemenea strigăt face să vibreze geamurile. Patru fochiști așază cu grijă targa pe podea, apoi o ridică toți deodată. Cel legat face un efort inimaginabil de a se opune. O titanică încordare a fizionomiei. Vena de pe frunte e umflată, încît pare gata să plesnească. Dar încercarea de a mușca mîna unui fochist n-a reușit. Dinții celui legat se înfig în propriul braț și un șuvoi negru

de sînge i se prelinge pe bărbie. Ascuțiți dinți are omul, nimic de zis. Trupul e legat fedeleș, dar se zvîrcolește precum trupul unei șopîrle prinse. Capul, supunîndu-se instinctului animalic, izbește cu lovituri ritmice, puternice, în bara de lemn, căutînd să ajute corpul. Cel legat se zbate nu pentru viața sa, ci pentru o moarte ușoară. Calculul său este evident: să clatine targa și să cadă împreună cu ea de pe traverse pe podeaua de ciment. Va surveni astfel fie o moarte ușoară, fie pierderea cunoștinței. Iar fără cunoștință n-au decît să-l arunce în cuptor. Nu-i e groază... Numai că fochiștii își cunosc meseria. Ei nu fac decît să țină mînerele tărgii, fără a o lăsa să se balanseze. Iar cel legat, oricum, nu va putea ajunge cu dinții pînă la mîinile lor, chiar dacă i s-ar frînge grumazul. Se spune că în cea de pe urmă clipă a vieții sale, omul poate face minuni. Supunîndu-se instinctului de conservare, toți mușchii săi, întreaga sa conștiință și voință, întreaga lui năzuință de a trăi se concentrează brusc într-o singură smucitură bruscă... Și uite că s-a smucit! S-a smucit cu întregul corp. S-a smucit așa cum se smucește vulpea din capcană, mușcîndu-și și rupîndu-și propria labă însîngerată. S-a smucit cu atîta putere, rupîndu-și propriile oase, tăindu-și venele și mușchii. S-a smucit...

Dar sîrma era rezistentă. Și iată că targa a pornit înainte. Ușițele cuptorului s-au dat în lături, iluminînd cu o lumină albă tălpile unor ghete de lac, de mult necurățate. Iată că tălpile se apropie acum de flăcări. Omul încearcă să-și îndoaie picioarele din genunchi, pentru a mări distanța dintre tălpi și vîlvătăile focului. Dar nici asta nu-i reușește. Operatorul îi prezintă în prim-plan degetele. Sîrma se înfipsese strîns în ele. Însă vîrfurile degetelor omului sînt libere. Și iată că el încearcă să frîneze cumva cu ele înaintarea. Vîrfurile degetelor sînt rășchirate și încordate. Dacă măcar ceva s-ar nimeri în drumul lor, omul ar mai întîrzia, fără îndoială. Dar iată că, brusc, targa se oprește chiar la gura cuptorului. Un nou personaj de pe ecran, îmbrăcat în halat, la fel ca toți fochiștii, le face acestora un semn cu mîna și, supunîndu-se gestului său, ei scot targa de pe traverse, proptind-o din nou de perete, pe mînerele posterioare. Ce s-a întîmplat? De ce această întîrziere? Ah, iată despre ce e vorba. În sala crematoriului este împins, pe un cărucior scund, încă un sicriu. Dar acesta este deja bătut în cuie. E elegant. Împodobit cu franjuri și bentițe. Un sicriu de onoare. Faceți

loc sicriului de onoare! Fochiștii îl fixează pe traversele de ghidare și iată-l pornind pe ultimul său drum. Acum trebuie să se aștepte din cale-afară de mult pînă va arde. Toți trebuie să aștepte, să aștepte. Trebuie multă răbdare...

În sfîrșit, iată acum și rîndul celui legat. Targa e din nou pe traverse. Și aud iarăși acel urlet mut care de bună seamă e în stare să smulgă ușile din țîțîni. Mă uit atent, cu speranță, la chipul victimei. Caut să disting semne de nebunie pe acest chip, căci nebunilor le este mai ușor pe lumea asta. Dar din frumoasa fizionomie bărbătească lipsesc asemenea semne. Nu e desfigurată de pecetea nebuniei. Pur și simplu omul nu vrea să ajungă în cuptor și se străduiește să exprime cumva acest lucru. Dar cum să-l exprimi, dacă nu strigînd? Așa încît el strigă. Din fericire, răgetul acesta nu e imortalizat. Iată că ghetele de lac au intrat în foc. Au intrat, drace. Focul vuiește. Probabil că acum se injectează oxigen. Primii doi fochiști sar în lături, ultimii doi împing cu forță targa în adînc. Ușițele cuptorului se închid și păcănitul aparatului încetează.

— Dar el... cine e?

Nici eu nu știu de ce pun o asemenea întrebare.

— El? Un colonel. Un fost colonel. A făcut parte din organizația noastră. În posturi înalte. Dar a înșelat organizația. Pentru asta a fost exclus din organizație. Iar el a plecat. Asta e legea la noi. Pe nimeni nu atragem cu forța în organizație. Nu vrei, n-ai decît să refuzi. Dar, odată ce ai intrat, aparții integral organizației. Cu ghete și cravată cu tot. Așa că... îți ofer ultima posibilitate de a refuza. Ai un minut de gîndire.

— Nu am nevoie de un minut de gîndire.

— Asta e regula. Chiar dacă n-ai nevoie de acest minut, organizația e obligată să ți-l acorde. Ia loc și lasă vorba.

Căruntul țăcăni un comutator și îndată s-a pornit, pe un cadran luminiscent, un arătător lung, costeliv, bătîndu-și distinct pasul. Iar în fața ochilor mei a apărut din nou chipul colonelului în cel din urmă moment, cînd picioarele îi erau în foc, iar capul îi mai era în viață; sîngele îi mai pulsa și în ochi îi licărea gîndirea, aleanul dinaintea morții, un chin sălbatic și invincibil, dorință de a trăi. Dacă voi fi primit în această organizație, o voi sluji cu credință și dreptate. E o

organizație serioasă și puternică. Îmi place o asemenea rînduială. Dar, dracu' să mă ia, nu știu de ce sînt dinainte convins că, de-mi va fi sortit să zbor prin acest coș scurt și pătrat, nu mă voi afla în nici un caz într-un sicriu cu franjuri și bentițe. Nu asta e firea mea. Nu sînt eu din aceia care-s cu franjuri... Nicidecum.

— Timpul a expirat. Mai ai nevoie de răgaz pentru reflecții?

— Nu.

— Încă un minut.

— Nu.

— Bine, căpitane. Atunci, îmi revine mie onoarea să te felicit primul cu ocazia intrării în confreria noastră secretă care se numește Direcția Generală de Cercetare a Statului-Major General sau, prescurtat, GRU. Urmează să te întîlnești cu locțiitorul șefului GRU, generalul-locotenent Meșcereakov, și să faci o vizită la Comitetul Central, la generalul-colonel Lemzenko. Cred că le vei fi pe plac. Numai nu cumva să te prefaci. În asemenea cazuri e mai bine să întrebi, decît să taci. Uneori, în cursul examenelor noastre și al testelor psihologice ți se vor arăta niște treburi, că întrebarea îți va veni singură în gît. Să nu te chinuiești abținîndu-te. Întreabă. Poartă-te așa cum te-ai purtat astăzi aici și totul va fi bine. Mult succes, căpitane.*

---

* În limba rusă: Glavnoe Razvedîratelnoe Upravlenie, prescurtat – GRU (n.tr.).

Capitolul I

1

Dacă v-a venit cumva ideea să lucrați la KGB*, deplasați-vă în oricare centru regional. Acolo, în piața centrală se află negreșit o statuie a lui Lenin, iar în spatele acesteia se înalță neapărat o clădire imensă, cu coloane; Comitetul Regional de Partid. Ei bine, undeva pe alături se găsește și Direcția regională a KGB-ului. Tot aici, în piață, puteți întreba pe oricine, și oricare vă va arăta: păi uite clădirea aceea de colo, cenușie, sumbră, da, da, tocmai spre ea arată Lenin cu mîna lui de beton armat. Dar se poate nici să nu vă adresați tocmai unei direcții regionale; puteți să vă duceți la secția specială de la locul unde lucrați. Și în acest caz oricine vă poate fi de ajutor: pe coridor înainte și la dreapta, ușa aceea capitonată cu piele neagră. Dar puteți deveni colaborator al KGB-ului într-un mod încă și mai simplu. Vă adresați unui osobist**. Este de găsit în fiecare stație de cale ferată, oricît de pricăjită, în fiecare uzină, iar uneori chiar și în fiecare atelier. Osobist se află în fiecare regiment, în fiecare institut, în fiecare închisoare, în fiecare comitet de partid, la birourile de proiectări, cît despre komsomol, sindicatele, organizații obștești, acolo sînt o mulțime. Doar te duci și zici: vreau să intru în KGB! Altceva e dacă vei fi sau nu primit (dar vei fi, cu siguranță!), doar drumul spre KGB este deschis tuturor, așa că nu-i deloc nevoie să căutați acest drum.

---

* Inițialele ruse pentru Comitetul Securității Statului (n.tr.).

** Prescurtare de la Osobîi otdel – secție specială (a securității) (n.tr.).

În schimb, la GRU nu-i la fel de ușor să ajungi. Cui să te adresezi? Cu cine să te sfătuiești? La ce ușă să bați? Poate e bine să te interesezi la miliție? Cei de acolo vor ridica din umeri: nu există o asemenea organizație.

În Gruzia, miliția eliberează pînă și numerele de înmatriculare pentru automobile cu literele „GRU", fără a bănui că literele acestea pot avea un oarecare sens tainic. Și, circulă o asemenea mașină prin țară fără ca cineva să se mire, sau să se uite după ea. Pentru un om normal, ca și pentru întreaga miliție, aceste litere nu reprezintă nimic și nu provoacă nici o asociere de idei. Pur și simplu, cetățenii onorabili n-au auzit de așa ceva și nici miliția n-a auzit niciodată.

KGB-ul are milioane de voluntari, pe cînd GRU nu are deloc. Tocmai în aceasta rezidă principala deosebire. GRU este o organizație secretă. Nimeni nu știe de ea, așa încît nu intră în rîndurile ei din proprie inițiativă. Dar să admitem că s-a găsit un oarecare voluntar, care a găsit cine știe în ce chip ușa la care trebuie să bată, și să zică: primiți-mă. Va fi primit? Nu, nu va fi primit. Cei de acolo nu au nevoie de voluntari. Ba încă respectivul voluntar ar fi arestat, așteptîndu-l o dificilă și chinuitoare anchetă. Iar întrebări cu duiumul. Unde ai auzit aceste trei litere? Cum ai reușit să ne găsești? Dar mai ales: cine te-a ajutat? Cine? Cine? Cine? Răspunde, cîine! GRU se pricepe să smulgă răspunsurile corecte. Se pricepe să smulgă răspunsul din oricine. Asta v-o garantez. GRU îl va găsi obligatoriu pe cel care i-a fost de ajutor voluntarului. Și ancheta va începe din nou: dar ție, căzătură, cine ți-a spus literele astea? Unde le-ai auzit? Iar peste un timp mai lung sau mai scurt, se va găsi și sursa inițială. Ea se va dovedi a fi unul căruia i s-a încredințat secretul, dar a cărui limbă depășește standardurile stabilite. O, și să fiți sigur că GRU se pricepe să smulgă asemenea limbi. El le smulge odată cu capetele. Și fiecare ins ajuns în GRU cunoaște acest lucru. Fiecare ins ajuns în GRU își păzește capul, iar acesta poate fi păzit numai prin păzirea limbii. Despre GRU poți vorbi numai înlăuntrul GRU-ului. Dar poți vorbi numai în așa fel, încît glasul să nu-ți fie auzit dincolo de pereții străvezii

ai impunătoarei clădiri de pe strada Hodînka. Fiecare ins ajuns în GRU respectă cu sfinţenie legea acvariului: tot ceea ce se vorbeşte înlăuntrul lui, acolo să şi rămînă. Nici măcar un cuvînt al nostru să nu iasă dincolo de pereţii străvezii. Şi întrucît există o asemenea rînduială, puţini din cei ce se află în afara pereţilor de sticlă ştiu ce se petrece înăuntru. Iar cei care ştiu nu vorbesc. Şi întrucît toţi care ştiu nu vorbesc, eu personal n-am auzit niciodată nimic despre GRU.

Am fost comandant de companie. După marşul eliberator din Cehoslovacia, uraganul mutărilor m-a prins şi pe mine, azvîrlindu-mă în divizia 318 de infanterie, din Armata 13 a Regiunii militare Precarpatice. Am primit comanda companiei a doua din batalionul de tancuri al regimentului 910 infanterie. Compania mea nu strălucea, dar nici printre codaşe nu se număra. Îmi şi reprezentam viaţa pe parcursul multor ani ce aveau să urmeze: după companie, şef de stat-major al batalionului, după care va trebui să pătrund la Academia de tancuri şi blindate „Mareşal Malinovski", iar apoi va urma un batalion, un regiment, poate chiar şi ceva mai sus. Abateri ar putea fi posibile numai în privinţa vitezei de înaintare, dar nicidecum în direcţie. Iar direcţia mi-am ales-o o dată pentru toată viaţa şi nu aveam de gînd să o schimb. Numai că soarta a dispus altfel.

În ziua de 13 aprilie 1969, la orele 4 şi 10 minute, ordonanţa mea m-a apucat uşurel de umăr:

— Sculaţi-vă, tovarăşe locotenent-major, că vă aşteaptă fapte mari.

Dar îndată şi-a dat seama că, somnoros cum eram, nu aveam chef de glume, aşa că, schimbînd tonul, m-a anunţat scurt:

— Alarmă de luptă!

În trei minute şi jumătate m-am echipat: pătura la o parte, pantalonii, ciorapii, cizmele. Bluza pe mîneci, fără să o închei – asta se poate face şi în mers. Acum centura strînsă strașnic, la ultimele găuri, geanta de comandant peste umăr şi chipiul pe cap. Palma cu muchia în dreptul cozorocului, să văd de coincide cocarda cu linia nasului. Şi asta-i tot. Acum pas alergător înainte. Pistolul am să-l înşfac din fişetul enorm de la intrarea în regiment.

Cît despre raniță, manta, salopetă și cască – astea întotdeauna se păstrează în tanc. Fuga pe scări în jos. Eh, ce bun ar fi fost un duș și să-mi rîcîi obrajii cu lama de ras. Dar nu e timp. E alarmă de luptă! Autobuzul GAZ-66, cu botul retezat, e deja aproape plin. Toți ofițerași tineri împreună cu ordonanțele lor, care-s și mai tinere. Iar pe cer stelele încep deja a păli; dispar ușor, fără a-și lua rămas bun, la fel cum dispar din viața noastră oameni a căror amintire ne învăluie sufletele cu o dulce durere.

2

Tună parcul, mugește parcul mașinilor de luptă cu sutele sale de motoare. Împrejur e numai pîclă cenușie și funingine de motorină. Urlă tancurile trezite din adormire. Cutiile lor verzi-cenușii se tîrăsc pe drumul de beton murdar, formînd un șir nesfîrșit. În față sînt tancurile amfibii cu piepturi largi, ale companiei de cercetare. Le urmează transportoarele blindate ale statului-major și ale companiei de transmisiuni, după acestea se înșiruie batalionul de tancuri; mai departe, după cotitură, cele trei batalioane de infanterie își întind coloanele, iar după acestea urmează artileria regimentului, bateria antiaeriană, cea antitanc, pionierii, chimiștii, reparatorii. Pentru subunitățile de servicii nici că mai e loc în imensul parc. Acestea vor începe să-și întindă coloanele abia cînd subunitățile din cap vor fi plecate, mult înainte.

Alerg în lungul coloanei către compania mea. Iar comandantul regimentului îl înjură de mama focului pe careva. Șeful statului-major al regimentului se ceartă cu comandanții batalioanelor, căutînd să biruie prin țipete zgomotul sutelor de motoare. Alerg înainte. Și alți ofițeri fac la fel. Mai repede, mai repede. Iat-o, compania mea. Cele trei tancuri ale plutonului unu, trei ale plutonului doi și încă trei ale plutonului trei. Al meu, al comandantului, e în frunte. Toate zece sînt la locul lor. Aud deja toate cele zece motoare ale mele. Le disting din

vuietul general. Căci fiecare motor are năravul lui, caracterul lui, glasul lui. Şi simt că nici unul nu sună fals.

Pentru început nu e rău. Ajuns în faţa tancului meu, întind paşii, sar brusc şi alerg pe placa blindajului frontal spre turelă. Oblonul meu e deschis, iar radistul îmi întinde casca deja conectată la circuitul interior. Din lumea răgetelor şi tunetelor, casca mă trece într-o lume a liniştii şi calmului. Dar îndată casca prinde viaţă, spulberînd fragila iluzie a liniştii. Radistul ce şade alături îmi raportează prin telefonul de bord căci altfel ar trebui să-mi urle la ureche, ultimele indicaţii. Numai fleacuri. Îl întrerup cu întrebarea principală: e război sau aplicaţie? Dracu să ştie, ridică şi el din umeri.

Orice-ar fi, compania mea e gata de luptă şi trebuie să o scot neîntîrziat din parc, că asta-i legea. Aglomerarea cîtorva sute de maşini constituie o ţintă de vis pentru inamicii noştri. Aşa că mă uit în faţă. Dar parcă poţi vedea ceva? Compania întîi de tancuri stă pe loc înaintea mea. Probabil că încă nu i-a sosit comandantul. Dar toate cele de mai în faţă aşteaptă şi ele. Mă salt pe capacul turelei. Aşa văd mai bine. Se pare că unui tanc din compania de cercetare i s-a înecat motorul, barînd drumul întregului regiment. Mă uit la ceas. Comandantului nostru, tătucului nostru i-au mai rămas opt minute. Dacă peste opt minute coloanele regimentului nu se urnesc din loc, comandantul de regiment, smulgîndu-i-se epoleţii, va fi alungat din armată ca un dulău bătrîn fără drept la pensie. Iar acum nici un tractor din compania de reparaţii n-are cum răzbate spre capul coloanei: toată artera principală, îngrădită de remize cenuşii, sumbre, e ticsită cu tancuri de la o margine la alta. Mă uit spre poarta de rezervă. Drumul spre ea este tăiat de un şanţ adînc: acolo s-a început montarea unui cablu sau a unei conducte.

Sar în turelă şi-i strig cît pot de tare conductorului: „La stînga şi înainte!". Apoi îndată întregii companii: „Faceţi ca mine!". Dar la stînga nu e nici o poartă. La stînga este doar un gard de cărămidă între lungile blocuri ale atelierelor de reparaţii. În tancul comandantului se află cel mai bun dintre mecanicii conductori ai companiei. Aşa este stabilit încă demult,

înainte de mine şi în întreaga armată. Îi strig prin interfon: „Tu eşti cel mai bun în companie! Eu te-am ales, canalie! Ţi-am acordat, pungaşule, cea mai mare onoare – să îngrijeşti şi să alinţi maşina comandantului. Să nu faci de rîs alegerea comandantului tău! Că te zdrobesc, te bag la închisoare, să putrezeşti acolo!".

Dar conductorul meu n-are cînd să răspundă: el avîntă dinozaurul blindat în viteză maximă pe porţiunea aceea scurtă de tot, schimbînd rapid, în trepte mereu superioare, vitezele. Cumplită e izbitura cu tancul într-un perete de cărămidă. Totul s-a cutremurat, zăngănind, icnind la noi în tanc. Cărămida spartă s-a prăbuşit ca o lavă peste blindaj, spărgînd farurile, rupînd antenele, smulgînd lăzile cu piese de schimb şi accesorii, schilodind rezervoarele exterioare cu motorină. Dar tancul meu s-a pornit a urla şi, învăluit într-un păienjeniş de sîrmă ghimpată, s-a smuls din pulberea de cărămidă, ieşind pe o străduţă adormită a paşnicului oraş ucrainean. Iar eu mă uit prin vizorul din spate. Tancurile companiei mele au pornit prin spărtură vesele, urlînd huliganic. Ofiţerul de serviciu pe parc aleargă spre spărtură, agitîndu-şi braţele. Trebuie să deduc după mimică ce zice, ca la un film mut. Presupun că înjură de mamă ofiţerul, că tare-i este turbată fizionomia. Nu încape îndoială.

După ce al zecelea tanc al companiei mele a ieşit prin spărtură, acolo au şi apărut agenţii de circulaţie: uniforme negre, centuri şi căşti albe. Ei vor face ordine. Ei ştiu bine pe cine să lase a ieşi mai întîi. Cercetarea, de bună seamă. În fiecare regiment există o companie specială, de cercetare, cu tehnică deosebită, cu soldaţi şi ofiţeri deosebiţi. Dar în afară de aceasta, în fiecare batalion de infanterie şi în cel de tancuri ale regimentului, mai este pregătită cîte o companie care nu au nici o tehnică specială şi nici soldaţi deosebiţi, însă pot fi utilizate pentru executarea cercetării.

Tocmai aceste companii trebuie lăsate să meargă înainte. Pe noi să ne lăsaţi, măi, căşti albe! Noi trebuie să ne avîntăm acum înainte, cît mai departe.

3

Cine se uită de departe la companiile unei divizii sau ale unui regiment are impresia că toate sînt la fel. Dar nu-i aşa. În fiecare batalion, compania întîi este cu adevărat cea dintîi. Oricît de slabi ar fi soldaţii unui batalion, comandantul acestuia adună în prima companie tot ce e mai bun. Iar dacă e penurie de ofiţeri, completările cu noi cadre ofiţereşti vor fi date neapărat companiei întîi. Asta pentru că această companie întotdeauna se află pe axul principal de deplasare. Ea se va izbi prima cu frunţile de inamic. Iar de modul cum se face angajarea luptei depinde în mare măsură şi rezultatul ei.

În oricare batalion compania a doua este de mijloc. Ofiţerii din aceste companii nu au distincţii deosebite, ca mine de pildă, şi soldaţii de asemenea. În schimb fiecare companie a doua are o pregătire suplimentară, ca subunitate de cercetare. Cum s-ar zice, are un fel de a doua profesie. Înainte de toate, este şi ea o companie de luptă, dar la nevoie poate să execute cercetarea pentru propriul batalion, după cum poate lucra chiar şi pentru regiment, luînd locul sau completînd cercetarea specială a regimentului.

În Armata Sovietică există 2.400 de batalioane de infanterie. Şi în fiecare din acestea compania a treia nu este a treia doar ca numerotare. În companiile trei îşi fac de obicei slujba cei care n-au nimerit în companiile întîi şi a doua; ofiţeri tineri de tot, fără experienţă, sau din cei răscopţi, fără perspectivă. În companiile trei niciodată nu sînt suficienţi soldaţi. Ba mai mult, pe teritoriul Uniunii, aceste companii în marea lor majoritate nici măcar nu au soldaţi. Tehnica lor de luptă se află în permanenţă la conservare. Dacă începe vreun război, aceste mii de companii se completează cu rezervişti şi sînt rapid ridicate la nivelul subunităţilor de luptă obişnuite. În sistemul acesta există un sens profund: e de o mie de ori mai bine să adaugi nişte rezervişti la o divizie, decît să formezi integral noi divizii numai din rezervişti.

Compania mea de tancuri, a doua, înaintează impetuos. La o cotitură mă uit în urmă și număr mașinile. Deocamdată, toate mențin viteza. Imediat după ultimul tanc al companiei mele, scoțînd scîntei din betonul șoselei, gonește fără a rămîne în urmă un transportor-blindat pe șenile, cu fanion alb. Am răsuflat ușurat. Acel steguleț alb înseamnă prezența unor arbitri. Iar prezența lor înseamnă, la rîndul ei, că acum e aplicație, și nu război. Deci vom mai avea de trăit.

Pe deasupra mea zboară un elicopter, ca o libelulă. Alunecă în jos. Virează și vine drept împotriva vîntului, ca să nu fie deviat. Acum atîrnă pe partea dreaptă. Eu mă aflu pe capacul turelei, cu mîna dreaptă deasupra capului. Pilotul e roșcovan tare. Chipul îi e ca un ou de coțofană, împestrițat tot cu pistrui, iar dinții îi sînt albi ca zăpada. Rîde, afurisitul. Știe prea bine acest om din elicopter că acelor comandanți de companie cărora le împarte el diverse ordine, le este sortită o zi nu tocmai bună. Elicopterul se depărtează pe dată în sus și lateral. Doar pilotul cel roșcovan rîde. Doar dinții lui strălucesc, reflectînd razele astrului ce răsare.

4

Tancul meu cu piept voinicesc taie universul prin mijloc și ceea ce fusese compact în fața lui se despică în două. În dreapta și în stînga gonesc limbi de pădure. În pîntecul mașinii domnește un vuiet infernal. Am harta pe genunchi, și multe îmi devin clare. Divizia a fost aruncată într-o ruptură și acum înaintează cu toată viteza spre Vest. Numai unde se află inamicul nu se înțelege. Despre asta harta nu spune nimic. Și tocmai din această pricină, în fața diviziei se avîntă vreo douăzeci de companii, a mea aflîndu-se printre ele. Aceste companii sînt ca niște degete răschirate ale unei singure mîini. Misiunea lor este să pipăie locul cel mai vulnerabil din apărarea inamicului, spre care comandantul diviziei are să-și năpustească pumnul de mii de tone. Locul acela vulnerabil al inamicului

este căutat pe spaţii imense şi de aceea fiecare din companiile trimise înainte se deplasează în completă singurătate. Ştiu bine că undeva alături înaintează impetuos şi năpraznic companii la fel cu a mea, însă ocolind focarele de rezistenţă, satele şi oraşele. Nici compania mea nu se angajează în ciocniri istovitoare: am întîlnit un inamic, am raportat statului-major şi dă-i ocol. Manevrează-l mai repede şi continuă iarăşi înaintarea. Iar undeva departe, în urma noastră se află forţele principale ca un torent furibund ce a spart un baraj. Înainte, băieţi, înainte, spre Vest.

Dar uite că transportorul blindat cu steguleţ alb nu rămîne în urmă. El, blestematul, e de două ori mai uşor decît un tanc, în schimb forţă are aproape la fel de mare. În vreo două rînduri am încercat eu să mă desprind, căci vorba-aceea: vitezele mari sînt chezăşia succesului. Dar nu mi-a mers. Pe vremea cînd comandam un pluton, figurile de felul ăsta îmi ieşeau perfect, dar cu compania nu-mi va merge. Poţi să fragmentezi coloana, să-ţi rătăceşti tancurile prin smîrcuri şi pentru aşa ceva nimeni nu te iartă. Pentru aşa ceva poţi fi scos de la comandă. Dracu să vă ia, gîndesc. N-aveţi decît să controlaţi pe săturatele, dar eu compania n-am s-o înşirui...

— O macara în faţă! strigă deodată prin radio comandantul tancului şase trimis de mine înainte.

O macara? Pentru ridicări? Exact! O macara! Uite-o, toată verde, braţul îi e învăluit în crengi, pentru mascare. Dar unde poate fi văzută o macara pe cîmpul de luptă? Just! La o baterie de rachete! Păi asta nu-i o baftă de toate zilele!

— Companie! urlu la ai mei. Baterie de rachete! Pentru luptă... înainte!

Iar băieţii mei ştiu prea bine cum să se răfuiască cu bateriile de rachete. Plutonul unu, depăşindu-mă, se desfăşoară în formaţie de luptă. Al doilea, accelerînd brusc, trece în dreapta şi, azvîrlind spre cer bulgări de noroi de sub şenile, se avîntă înainte. Plutonul trei o ia spre stînga, învăluind din flanc bateria, printr-un viraj enorm.

— Viteză! rag eu.

Dar conductorii înțeleg asta și fără mine. Sînt sigur că piciorul drept al fiecăruia din ei este proptit în podeaua blindată, apăsînd pînă la refuz pedala încît motoarele au pornit a urla cu revoltă și îndărătnicie. Din pricina asta împrejur e un asemenea vuiet și de aceea e atîta funingine insuportabilă: carburantul nu apucă să ardă integral în motoare și este împroșcat prin eșapamente de sălbatica presiune a gazului.

— Întrerup cercetarea... pătratul 13-41... o poziție de lansare... angajez lupta...

Sînt cuvintele radistului-încărcător de pe tancul meu care emite în eter poate ultimul nostru mesaj. Orice subunitate e obligată să atace subunitățile de rachete și statele-majore de la primul contact cu ele, fără a aștepta nici un fel de comandă, oricare ar fi șansele și cu orice preț.

Încărcătorul întrerupe cu un declic legăturile și aruncă primul proiectil pe împingător. Proiectilul intră lin în culată și puternicul închizător, precum cuțitul unei ghilotine, cu o lovitură ce pare a-ți sparge inima, blochează țeava. Turela plutește ușor într-o parte, iar pe sub picioarele mele au început a zbura spre stînga spinarea mecanicului-conductor, stelajele de muniții cu proiectilele. Culata tunului plutește în sus, tresărind. Ochitorul s-a înfipt cu mîinile în panoul aparatului de ochire, iar puternicele mecanisme stabilizatoare, supunîndu-se palmelor lui bătucite, mențin cu ușoare smucituri tunul și turela, nepermițîndu-le să urmeze dansul turbat al tancului ce zboară peste buturugi și bușteni. Cu degetul mare al mîinii drepte, ochitorul apasă lin pe declanșator. Pentru ca cumplita explozie să nu se năpustească prin surprindere asupra urechilor noastre, în toate căștile se produce un declic ascuțit ce determină timpanele să se contracteze în întîmpinarea tunetului pustiitor al loviturii tunului nostru de mare putere. Declicul din căști precede lovitura cu cîteva sutimi de secundă, așa încît noi nici nu auzim bubuitura propriu-zisă.

Colosul de oțel, cîntărind patruzeci de tone ce se avîntă înainte, s-a cutremurat. Țeava tunului s-a smucit înapoi, scuipînd din adîncul ei tubul fumegînd, vibrînd, al proiectilului tras. Și

pe loc, imitînd tunul comandantului, au început a lătra toate celelalte. Iar încărcătorul a şi aruncat pe împingător al doilea proiectil.

— Viteză! urlu eu.

Noroiul ţîşneşte în jerbe de sub şenile, iar zornăitul acestora e chiar mai puternic decît tunetul tunurilor. În căşti se aude un declic – înseamnă că ochitorul apasă din nou pe declanşator. Şi iarăşi nu auzim propria noastră lovitură. Numai tunul s-a smucit convulsiv înapoi, numai tunul zăngăne îngrozitor izbindu-se de limitator. Auzim numai loviturile trase de tancurile vecine. Iar ei le aud pe ale noastre, şi aceste lovituri de tun parcă-i biciuie cu o cravaşă între urechi pe vrednicii mei asiatici, care se lasă cuprinşi de turbare. Acum pot să mi-l imaginez pe fiecare în parte. În tancul cinci, ochitorul, între două lovituri, de entuziasmat ce e, roade apărătoarea frunţii, din cauciuc, a aparatului de ochire. Asta se ştie nu numai în companie, ci în întreg batalionul. Desigur, nu e bine ce face. În felul acesta este distras de la observarea continuă a situaţiei de pe cîmpul de luptă. Pentru acest prost obicei a fost cît pe-aci să fie retrogradat ca încărcător. Dar trage foarte precis, ticălosul. În tancul opt, comandantul acestuia ţine mereu un topor lîngă el, şi în timp ce tunul lui e pe cale să se înece executînd foc de vijelie, izbeşte cu muchea în blindaj. Iar în tancul trei, comandantul acestuia a conectat radioul pe emisie şi a uitat să-l mai deconecteze, acoperind astfel toate legăturile din reţeaua companiei; toată compania a auzit cum scrîşnea din măsele şi urla încet, ca lupii...

— Zdrobeşte! şoptesc eu, iar undele radio îmi poartă şoapta la treizeci de kilometri, ca şi cînd fiecăruia din scumpii mei asiatici furioşi le-aş şopti drept în ureche. Zdrobeşte-e-e!

În urechi se produce un nou declic şi iarăşi un tub zăngăneşte. Aroma tuburilor arse este îmbătătoare. Cine a inhalat acea aromă otrăvitoare, acela devine o fiară cuprinsă de voluptate. Zdrobeşte! Tanchiştii mei se simt îmbătaţi de tunete, de nemaipomenita forţă a motoarelor, de trilurile mitralierelor. Şi nu există forţă care să-i mai ţină în frîu. Chiar şi conductorii

tuturor tancurilor par să fi scăpat ca dulăii din lanţ. Smucesc levierele cu uriaşele lor labe noduroase, îşi chinuie maşinile, nesupusele, gonindu-le de-a dreptul în toiul luptei. Mă uit totuşi înapoi: nu cumva să fim manevraţi pe la spate. Şi, undeva, departe, zăresc transportorul blindat cu steguleţ alb. A rămas în urmă, l-au lăsat puterile. Oamenii din el sînt nişte nefericiţi: n-au ei un asemenea tun supraputernic, n-au parte de tunetele astea ameţitoare, le lipsesc aromele îmbătătoare. Nu simt toată viaţa lor o asemenea desfătare, n-au avut cum s-o cunoască. De aceea şi conductorul lor e fricos, ocoleşte cu prudenţă pietrele şi buturugile. Dar nu-ţi fie teamă, băiete! Pune-ţi bine labele pe maşină, smuceşte-o şi frămînt-o. Maşina blindată e o fiinţă delicată, dar dacă simte pe ea un călăreţ plin de forţă, devine şi ea feroce, purtîndu-te în galop peste bolovani de granit, peste buturugile unor stejari de mii de ani, prin gropi şi fundături. Nu-ţi fie teamă că plesnesc şenilele, nu te teme că se frîng suspensiile. Rupe şi zdrobeşte, iar tancul te va purta ca o pasăre. Căci el, tancul, se lasă şi el cuprins de beţia luptei. Doar e născut pentru luptă. Zdrobeşte!

...Scoate compania din luptă...

De sub şenile ţîşnesc scîntei. Compania a intrat ca o vijelie pe poziţiile bateriei de rachete. Aud un scrîşnet şi nu ştiu dacă şenilele au trecut peste o placă de oţel sau dinţii conductorului meu mi s-au făcut auziţi în cască.

...Scoate compania din luptă...

Fără nici o comandă, tancurile au încetat să mai tragă, ca să nu se lovească reciproc. Acum doar urlă, ca nişte lupi ce sfîşie în bucăţi o căprioară. Izbesc cu frunţile lor blindate şubredele transportoare ale rachetiştilor, macarale şi instalaţii de lansare, înfundînd în cernoziomul gras floarea şi mîndria artileriei reactive. Zdrobeşte!

...Scoate compania din luptă... aud iarăşi glasul depărtat, scîrţîit al cuiva şi înţeleg deodată că cel care mi se adresează este arbitrul. Ah, drace! Dar cine-i întrerupe pe oameni din activitatea lor îndrăgită, într-un asemenea moment de supremă, aproape sexuală voluptate? Ah, arbitrule, mama ta! Păi tu faci

nişte impotenţi din cîrlanii mei! Cine ţi-a dat dreptul să strici o admirabilă companie de tancuri? Eşti vreun duşman al poporului sau vreun sabotor burghez?... ...m-aş în dinţii tăi! Companie, zdrobeşte! Şi izbind cu pumnul în blindaj, înjurînd de mama focului, cu emiţătorul deschis, pe toţi ticăloşii din statele-majore care prin cancelariile lor n-au mirosit praful de puşcă, dau comanda:

— Companie, încetarea! La stînga, pe plutoane, în poiană, adunarea!

Furios, conductorul meu smuceşte levierul stîng la maximum, din care cauză tancul aproape că s-a răsturnat cu toată greutatea sa spre dreapta, frîngînd o frumuseţe de mesteacăn. Schimbă măiestru vitezele conductorul, cu o întrerupere de aproape o secundă şi într-o clipită, ajungînd la cea mai de sus, azvîrle dinozaurul blindat înainte, prin tufişuri şi gropi adînci de-a dreptul spre poiană, pentru ca apoi, virînd năstruşnic, să scadă turaţiile aproape la zero, lucru ce face ca maşina să încremenească pe loc, aruncîndu-ne pe noi mult înainte, exact ca în cazul frînării neaşteptate a unui avion chiar la capătul rulajului pentru decolare. Celelalte tancuri, mugind decepţionate, se smulg din pădure şi, frînînd convulsiv, se adună într-o aliniere perfectă.

— Descărcaţi! Armamentul la control! şi, după ce dau această comandă, smulg din priză şnurul căştii, iar încărcătorul taie printr-un declic orice legătură.

5

Transportorul blindat cu arbitrul rămăsese mult în urmă. Pînă să se şontîcîie el la compania mea, eu am reuşit să controlez armamentul, am primit rapoartele referitoare la starea maşinilor, la consumul de carburant şi muniţii, am aliniat oamenii şi am încremenit în mijlocul poienei, gata să prezint raportul.

Stau aşa, socotind în minte plusurile şi minusurile pentru care pot fi lăudat sau, dimpotrivă, pedepsit; compania ieşise

din parc cu opt minute înainte de termen – pentru asta voi fi lăudat, doar uneori pentru așa ceva i se poate chiar pasa cuiva un mic ceas de aur. În faza inițială a războiului, totul se socotește în secunde. Toate tancurile, toate avioanele, toate statele-majore trebuie să iasă printr-un salt de sub lovitură. În acest caz prima lovitură a inamicului, cea mai puternică, se va executa asupra unor orășele militare pustii. Opt minute! Aici am un plus neîndoielnic. Toate tancurile sînt în stare de funcționare și pe parcursul întregii zile așa au rămas. Aici e un plus pentru locțiitorul meu tehnic. Păcat că din lipsă de ofițeri nu am în companie un asemenea locțiitor. Eu fac și treaba lui. Punctele de sprijin le-am ocolit prin manevre hotărîte, raportînd la timp și cu precizie despre existența lor. Asta e un plus pentru comandantul plutonului unu. Păcat că el nu există în companie: aceeași penurie de cadre. Bateria de rachete nu ne-a scăpat, am mirosit-o și am făcut-o una cu pămîntul. Iar o baterie de rachete, chiar și cea mai prăpădită, e în stare să provoace o pereche de Hiroșime. Eu, întrerupînd cercetarea și aruncîndu-mi cutiile împotriva rachetelor, se cheamă că am preîntîmpinat aceste Hiroșime. Pentru așa ceva la război ți se atîrnă de piept un ordinuleț, iar la aplicații ești multă vreme lăudat.

Dar iată-l și pe colonelul din control. Mîini albe, curățele, cizme sclipitoare. Ocolește cu greață băltoacele, ca un motan ce nu vrea să-și mînjească lăbuțele. Comandantul regimentului, tătucul nostru, e și el colonel, numai că are niște lăboaie noduroase, ca ale unui călău: mîini dedate cu muncile grele. Iar fața tătucului nostru e arsă de ger, de soare și de vînturile tuturor tancodroamelor și poligoanelor ce-mi sînt și mie cunoscute, nici nu se compară cu chipul livid al acestui colonel arbitru.

— V-aliniați! Drepți! Pentru onor la dreapta!

Dar arbitrul nu-mi ascultă raportul, întrerupîndu-mă chiar de la început:

— Vă jucați, locotenent-major, de-a lupta! Ca un puștan!

Eu tac. Îi zîmbesc. Ca și cînd nu m-ar certa, ci îmi prinde în piept o medalie. Însă el se înfurie și mai abitir din pricina acestui zîmbet al meu. Suita lui tace încruntată. Ea știe prea

bine că articolul 97 din Regulamentul disciplinei interzice să fiu certat în prezența subordonaților mei. Maiorii și locotenenții--colonei din suită știu că certîndu-mă în prezența subordonaților, colonelul nu autoritatea mea o sumbinează, ci autoritatea întregului corp ofițeresc al nobilei Armate Sovietice, inclusiv propria sa autoritate colonească. Dar mie parcă nici nu-mi pasă. Zîmbesc.

— E o rușine, locotenet-major, să nu auzi comentariile și să nu le execuți.

Eh, colonele, păi eu i-aș spînzura de țevile tunurilor pe cei care nu se lasă furați de avîntul luptei, pe care nu-i îmbată mirosul sîngelui. Asta-i deocamdată o aplicație, dar dacă într-o luptă adevărată șenilele tancurilor noastre ar fi fost mînjite de sînge adevărat, nu de substanțe butaforice, ca la teatru, atunci vajnicii mei asiatici s-ar fi încins încă și mai avan. Dar asta nu e o slăbiciune a lor. Asta-i tăria lor. Nimeni din lume n-ar putea să-i oprească.

— Și-apoi treaba cu gardul. Ați spart gardul de zid al parcului! Asta-i crimă!

Uite că la peretele acela pînă și să mă gîndesc am uitat. Mare scofală. Pînă la ora asta cu siguranță a fost reparat. Cît să fi durat? Dac-ar fi fost duși acolo zece soldați de la arest, în două ceasuri ar fi ridicat un zid nou. Dar de unde puteam eu să știu, colonele, dacă era aplicație sau război? Cine poate ști așa ceva în timpul alarmei? Și dac-ar fi fost război, iar zidul ar fi rămas întreg și 2.000 de oameni, împreună cu sute de minunate mașini de luptă ar fi ars într-o singură îngrămădire? Aud, colonele? Porți un mare titlu, te numești Șef al cercetării Armatei 13; dacă-i așa, poftim de întreabă cîte obiective au descoperit uzbecii mei în cursul zilei. Ei nici măcar nu vorbesc rusește, dar descoperă fără greș țintele. Laudă-i, colonele! Dacă mie nu-mi zîmbești, măcar lor zîmbește-le. Iar între timp eu îi zîmbesc. Acum mă aflu cu spatele la compania mea și n-am deloc voie să mă întorc cu fața spre ea. Dar știu și așa că toată compania mea zîmbește. Uite-așa, simplu, fără nici o pricină. Așa îmi sînt ei – în orice situație își rînjesc măselele.

Colonelului însă nu-i place treaba asta. De bună seamă crede că ne batem joc de el; s-a înfuriat şi mai tare, începînd să scrîşnească din dinţi precum ochitorul meu în luptă. Nu e capabil să ne înţeleagă şi să ne preţuiască zîmbetele, aşa că îmi strigă în faţă:

— Un neisprăvit! Nu sînteţi demn să comandaţi compania. Vă destitui! Predaţi compania locţiitorului, să o conducă el la cazarmă.

— Nu am în prezent locţiitor, îi spun zîmbind.

— Atunci comandantului plutonului unu!

— Nu există nici el, şi pentru ca să nu ia la rînd colonelul toate funcţiile în ordine coborîtoare, îi explic: Sînt singurul ofiţer în companie.

Colonelul s-a dezumflat brusc. I-a trecut ardoarea. I s-a topit fără de urmă. Dar în armata noastră, mai ales pe teritoriul Uniunii, situaţia în care într-o companie se află doar un singur ofiţer este aproape tipică. Ofiţeri vor să fie mulţi, numai că toţi ar vrea să fie doar colonei. În schimb startul de la gradul de locotenent pe prea puţini îi atrage. Aşa se face că penuria se află jos de tot. E o penurie cumplită de ofiţeri. În schimb acolo sus, în statele majore se cam uită acest lucru. Uite şi acum, colonelul pur şi simplu nu a putut concepe că eu pot fi unicul ofiţer în întreaga companie. M-a îndepărtat de la comandă – are acest drept. Numai că această companie trebuie să se înapoieze la cazarmă, iar să fie mînată o companie, şi încă de tancuri, singură, fără ofiţeri, o distanţă de zeci de kilometri nu e cu putinţă. Ar fi o crimă. Aşa ceva s-ar aprecia neapărat ca o încercare de lovitură de stat. Aici, colonele, ai dat-o rău în bară. Odată ce ai destituit un comandant, în situaţia cînd el nu are înlocuitori, prin acest gest tu însuţi ţi-ai asumat răspunderea personală pentru companie şi nu ai dreptul să o încredinţezi nimănui. Căci dacă ar exista un asemenea drept, atunci fiecare comandant de divizie ar putea să scoată trupele în cîmp, să-i destituie pe comandanţi, înlocuindu-i cu cei care-i convin lui, şi lovitura de stat e gata. Dar la noi nu se petrec răsturnări deoarece nu oricine are acces la delicata problemă a selecţiei şi

repartizării cadrelor de comandă. Să destitui e dreptul tău. E ușor să destitui. Oricine se pricepe să destituie. E la fel de ușor ca și cum ai ucide un om. Dar să-i returnezi pe comandanți la posturi este la fel de greu, ca întoarcerea unui mort la viață. Acum ce te faci, colonele, ai de gînd să mă pui din nou în fruntea companiei? Nu ține. Doar sînt nedemn. Și toți au auzit asta. Nu ai dreptul să pui la comanda companiei un om nedemn. Și dacă se află mai sus că tu, în apropierea frontierei de stat, ai destituit de la niște companii de tancuri pe comandanții legali, iar în locul lor ai numit alții, nedemni? Ce se va întîmpla cu tine? Poftim? Asta e.

În situația asta colonelul ar trebui să ia legătura cu comandantul batalionului meu și să-i ceară: luați-vă de-aici prăpădita de companie. Dar uite că aplicația s-a sfîrșit. S-a terminat la fel de pe neașteptate cum a și început. Și cine va permite să se utilizeze după aplicație transmisiunile militare? Doar în '37, cei care au permis asemenea încălcări au fost împușcați. După aceea nimănui nu i-a mai venit cheful să facă asemenea năzbîtii. Ce te faci acum, colonele? Poftim, condu compania. Ori poate că ai și uitat cum se conduce? Sau poate că nici n-ai condus vreodată una? Ai crescut prin statele-majore. Asemenea colonei sînt o mulțime. Orice ocupație pare un fleac cînd o privești dintr-o parte. Nici să conduci o companie nu e cine știe ce. Numai că trebuie să dai comenzile așa cum sînt înscrise în noul regulament. Oamenii din companie nu sînt ruși, n-o să înțeleagă. Ba ar fi și mai rău dacă ar înțelege, însă nu cum trebuie. Atunci nu i-ai mai găsi nici cu elicopterul prin păduri și mlaștini. Tancul e o mașină grea, uneori poate da peste un om, se poate prăvăli sub un pod, poate pieri într-un smîrc. Iar răsplata e întotdeauna una și aceeași.

Acum nu mai zîmbesc. Situația e serioasă și nu e nimic de rîs. Ar fi tocmai momentul potrivit să duc mîna la cozoroc și să zic: „Permiteți să plec, tovarășe colonel?". Oricum, eu sînt acum de prisos, nici comandant și nici subordonat. Dumneata ai pus-o de mămăligă, acum n-ai decît s-o înghiți. Ți-a venit cheful să comanzi, poftim, tovarășe colonel, n-ai decît. Dar furia și

bucuria răutăcioasă mi s-au stins repede. Mi-e dragă compania, doar sînt oamenii mei, mașinile mele. Nu mai răspund de companie, dar n-am s-o las așa, baltă.

— Îmi permiteți, tovarășe colonel, zisei repezindu-mi mîna la cozoroc, să conduc pentru ultima oară compania. Să-mi iau în acest fel rămas-bun de la ea.

— Da, se declară el scurt de acord.

Pentru un moment mi s-a părut că vrea, cum este obiceiul, să-mi dea niște indicații – de felul: să nu gonești, să nu o iei razna, să nu întinzi prea mult coloana. Dar n-a făcut-o. Ori poate că nici n-a avut o asemenea intenție, doar să mi se fi părut mie.

— Da, da, conduceți compania. Considerați că ordinul meu încă n-a intrat în vigoare. Returnați compania la cazarmă și acolo o să o și dați în primire.

— Am înțeles! Fac scurt stînga-împrejur, dar apuc totuși să văd zîmbete ironice în suita colonelului. Cum vine asta? Adică deocamdată comandați. Cei din suită înțeleg și ei că nu există o asemenea situație – să te afli deocamdată la comandă. Un comandant ori este demn să-și comande subunitatea, și răspunde integral pentru ea, ori este nedemn, și atunci este îndepărtat fără întîrziere. Deocamdată comandați – asta nu e o hotărîre. Iar un colonel poate plăti scump pentru o asemenea atitudine. Mie mi-este clar acest lucru, ca de altfel și celor din suită. Dar nu-mi arde de așa ceva acum. Am în față o treabă serioasă. Comand compania. Și nu importă cine ce a gîndit, cine cum a procedat și cum va fi pedepsit pentru asta.

Înainte de a da prima comandă, comandantul este dator să-și supună unitatea voinței proprii. E obligat să se uite la soldații săi în așa fel, încît aceștia să se simtă ușor furnicați, să încremenească, încît fiecare să simtă că îndată va urma porunca unui adevărat comandant. Iar comenzile la trupele de tancuri sînt mute. Două fanioane în mîinile mele. Cu ele comand.

Fanionul alb brusc în sus. Aceasta e prima mea comandă. Prin acest gest scurt și tăios, i-am transmis companiei mele un lung mesaj: „Compania o comand eu! Lucrul stațiilor de radio

pe emisie, pînă la întîlnirea cu inamicul, este interzis! *Atenție!*". Există comenzi pregătitoare și comenzi săvîrșitoare. Prin comanda pregătitoare, comandantul îi cuprinde oarecum pe subordonați cu zăbala de fier a voinței sale și trăgînd de hățuri trebuie să aștepte cinci secunde înainte de a da comanda principală. Formația trebuie să încremenească în acele clipe așteptînd-o, fiecare trebuie să simtă zăbalele de fier, fiecare să tresară abia simțit, mușchii să înceapă a fremăta, ca înaintea unei lovituri usturătoare, fiecare trebuie să aștepte comanda săvîrșitoare precum așteaptă un cal de rasă lovitura de cravașă.

Fanionul roșu brusc în sus, apoi ambele pe lateral, în jos. S-a cutremurat compania, risipindu-se, tropăind îndată cu cizmele potcovite pe blindaje. Poate că își lua rămas-bun de la mine compania, poate că a vrut să-și demonstreze nivelul de instruire în fața arbitrilor sau poate că pur și simplu o cuprinsese furia și n-a găsit posibil să și-o exprime în nici un alt chip. Ah, dac-ar fi declanșat careva un cronometru! Dar și fără acesta, în acel moment știam: compania mea bate recordul diviziei și poate chiar vreunul de mai sus. Știam în acel moment că sînt mulți tanchiști adevărați în suita colonelului și că fiecare îi admiră acum pe asiaticii mei. Am văzut eu însumi multe recorduri la trupele de tancuri, cunosc prețul unor asemenea recorduri. Am văzut și mîini frînte și dinți sparți. Dar în acel moment băieții au avut noroc. Și știam oarecum dinainte că nu va călca niciunul greșit, nu va aluneca executînd acel salt de neînchipuit prin oblon. Știam că nici degetele nu i se vor strivi nimănui. Nu era momentul.

Cele zece motoare au pornit a urla. Mă aflu în turela comandantului. Acum fanionul alb în sus, în mîna mea, înseamnă: „Eu sînt gata!". Și drept răspuns văd alte nouă fanioane: Gata! Gata! Gata! Un cerc brusc deasupra capului și un gest precis înspre est: „Urmați-mă!".

Totul e simplu. Elementar. Poate chiar primitiv? Da. Însă nici o cercetare nu poate descoperi deplasarea, fie și a patru armate de tancuri concomitent. Iar împotriva acestor genuri de cercetare există procedee la fel de primitive, însă imparabile.

Aşa se face că întotdeauna apărem prin surprindere. Rău sau bine, dar prin surprindere. Pînă şi în Cehoslovacia, chiar şi cu şapte armate concomitent. Colonelul controlor s-a căţărat în transportorul său blindat. Suita l-a urmat. Transportorul s-a pornit a urla, a virat brusc şi a luat-o pe un alt drum spre orăşelul militar. Suita colonelului îl urăşte în mod evident pe acesta. Căci în caz contrar, i s-ar fi suflat că el trebuie să meargă imediat în urma tancului meu. Doar acum eu sînt un nimeni. Un impostor. A mi se încredinţa mie compania este ca şi cînd un şef de poliţie ar încredinţa unui poliţai destituit din serviciu executarea unei arestări. Dar chiar dacă ţi-a venit în cap o asemenea idee, măcar fii alături, pentru a interveni la timp. Odată ce ai încredinţat cuiva compania, dacă nu te pricepi să o conduci, apoi măcar să fii alături, pentru a putea să apeşi la timp pe frîne. Dar uite că nu i-a şoptit nimeni colonelului că şi-a dat viaţa pe mîinile tînărului locotenent-major. Iar acesta, îndepărtat de la putere, poate să facă orice porcărie, doar e un străin acum în companie. Tu va trebui să răspunzi. Ori poate că toţi cei din suită ştiau că locotenentul-major va returna compania fără nici un fel de evenimente deosebite? Ştiau ei că locotenentul-major nu va zdrobi destinul colonelului.

Deşi ar fi putut să o facă...

6

Aşa se întîmplă adesea: o divizie e biciuită de cravaşa alarmei de luptă, aceasta se năpusteşte spre largi orizonturi, dar este curînd adusă înapoi. Aici se ascunde un schepsis adînc. În felul acesta se formează obişnuinţa, iar diviziile vor porni la o acţiune reală ca la aplicaţiile curente – fără emoţii. În acelaşi timp şi inamicului îi slăbeşte vigilenţa. Diviziile sovietice ţîşnesc adesea şi pe neaşteptate din orăşelele lor militare. Inamicul va înceta să mai reacţioneze la asemenea acţiuni.

Drumurile sînt bătătorite de coloanele de tancuri. E clar că încetarea s-a dat concomitent întregii divizii. Cine ştie cîte

divizii au fost ridicate prin alarmă de luptă, și cîte din ele se întorc acum în orășelele militare! Poate că numai divizia noastră, poate trei divizii, ori poate chiar cinci. Dar cine știe, poate că au fost alarmate concomitent chiar o sută de divizii.

La poarta orășelului militar cîntă fanfara. Comandantul regimentului, tătucul, e pe turela unui tanc: îșI întîmpină coloanele. Are ochiul versat, neiertător. Îi e suficientă o singură privire ca să aprecieze o companie, o baterie, un batalion și pe comandantul respectiv. Comandanții se zgribulesc sub privirea de plumb a tătucului. E un bărbat voinic, centura îi este prinsă la ultimele găuri, abia de-l cuprinde. Iar carîmbii cizmelor sale de uriaș sînt ușor crestate la spate, căci altfel nu le-ar putea trage peste pulpele puternice. Are un pumn enorm, cît un creainic, și cu ceainicul acesta amenință pe cineva. Probabil că pe comandantul batalionului trei infanterie, ale cărui transportoare blindate se înghesuie prin deschizătura flămîndă a porții. Iată că bateria de aruncătoare a acestui batalion tocmai a trecut pe poartă, iar acum e rîndul meu. Și cu toate că știu că tancurile mele mă urmează, deși îmi este totuna dacă mă urmează sau nu, doar nu le mai sînt comandant, în ultimul moment mă uit peste umăr: într-adevăr, vin toate, n-a întîrziat nici unul. Comandanții tuturor tancurilor îmi caută privirea, dar eu mă întorc din nou cu fața înainte, mi-am repezit palma spre casca cea neagră și comandanții tuturor celorlalte nouă tancuri au repetat cu precizie acest străvechi salut militar.

Comandantul regimentului tot mai strigă ceva jignitor și amenințător în urma coloanei batalionului trei și, în sfîrșit, își întoarce privirea turbată spre compania mea. Ah, tu, gorilă de pădure, ataman de tîlhari, cine-ți poate susține privirea? Întîlnindu-i ochii, iau brusc, surprinzător chiar și pentru mine, hotărîrea să înfrunt privirea lor. Iar el și-a desfăcut pumnul imens într-o palmă cît o lopată, ridicînd-o la cozoroc. Nu oricui răspunde tătucul la salut cu salut. Și eu chiar că nu mă așteptam. M-am holbat nedumerit, clipind des. Tancul meu a trecut deja, iar eu îmi întorsei capul înapoi, uitîndu-mă la comandant.

Deodată îl văd că-mi zîmbește. Are o mutră negricioasă, ca un film negativ, și din pricina asta zîmbetul lui, dezvelindu-i dinții albi, e vizibil pentru întreaga mea companie și de bună seamă pentru bateria de obuziere care urmează după mine, dar pe care acum el o va saluta cu pumnul său imens.

Eh, comandantule. Nu știi tu că eu nu mai sînt la arma companiei. Am fost destituit, comandante, de la companie. M-au înlăturat într-un chip rușinos. Ca și cînd aș fi fost biciuit în public. Dar asta nu-i nimic, comandante: Crezi c-am să mă pun pe bocit? Niciodată, cît voi trăi. Am să zîmbesc. Întotdeauna. În ciuda tuturor. Voi zîmbi bucuros și cu mîndrie, uite-așa cum îți zîmbesc ție, comandante. Am să primesc curînd o nouă companie. E penurie de ofițeri, știi bine și tu. Numai că-mi pare rău să mă despart de asiaticii mei, căci tare buni flăcăi s-au nimerit a fi. Dar nu-i nimic, va trece și asta. Pentru mine e destul că regimentul a început la timp ieșirea la alarmă, că tu, comandante, n-ai zburat de la regiment. Rămîi acolo și agită-ți pumnoiul, că de aceea și ești pus acolo, căci noi n-avem nevoie de nici un alt comandant în regiment. Noi, comandante, îți iertăm ieșirea abrașă. Și dacă trebuie, te vom urma acolo unde ne vei conduce. Iar eu, comandante, am să te urmez chiar dacă nu cu o companie, ci doar cu un pluton. Ba aș putea și ca simplu ochitor.

7

La revenirea unei mașini de luptă în parc, ce trebuie să se facă în primul rînd? Așa e. Trebuie să fie alimentată. În funcțiune sau frîntă, dar alimentată. Cine poate ști cînd ne va trăsni o nouă alarmă? Fiecare mașină de luptă trebuie să fie gata să repete totul de la început, în orice moment, așa că de aceea parcul vuiește din nou. Sute de mașini se alimentează concomitent. Fiecare tanc are nevoie de cel puțin o tonă de carburant. Și transportoarele blindate sînt vorace. Ca și tractoarele de artilerie. Dar și toate mașinile de transport trebuie alimentate.

Apoi unităţile de foc ale tuturor maşinilor de luptă trebuie completate. Proiectile de artilerie, de cîte 30 de kilograme fiecare. S-au adus cu sutele. Cîte două proiectile într-o ladă. Fiecare ladă trebuie ridicată din maşina de transport, să se scoată proiectilele, ambalajul de pe ele să fie înlăturat, apoi să fie curăţat fiecare proiectil, îndepărtîndu-se unsoarea dată la uzină şi – în tanc cu el! Iar cartuşele ne sosesc şi ele în lăzi. Cîte 880 de bucăţi în fiecare. Trebuie introduse în benzi; într-o bandă de mitralieră sînt 250 de cartuşe. Apoi benzile trebuie aşezate în încărcătoare, iar în fiecare tanc sînt cîte 13 asemenea cutii. Acum trebuie adunate toate tuburile arse, puse în lăzi şi predate la magazie. Ţevile vor fi curăţate mai tîrziu, pe rînd, cu întreg plutonul, fiecare ţeavă de pe tanc, multe ore zilnic, repetînd curăţarea multe zile, dar acum trebuie să turnăm deocamdată ulei în ţevi. Şi iată că vine rîndul să spălăm tancurile; o spălare grosieră, desigur. Spălarea temeinică va urma dup-aceea. Acum trebuie hrăniţi soldaţii. Astăzi n-a fost masă de prînz, aşa că prînzul este îmbinat cu cina. Iar după cină toţi sînt duşi la activităţi de întreţinere tehnică. Spre dimineaţă trebuie verificat totul: motoarele, transmisiile, suspensia, trenul de rulare. Unde e nevoie, se schimbă unele patine de la şenile. La tancul patru bara de torsiune de la bordul stîng este ruptă. La al optulea reductorul de viraj face zgomot, în schimb la compania întîi de tancuri se vor înlocui dintr-odată două motoare. În zori începe curăţirea generală a ţevilor. Să fie totul gata! Că vă zdrobesc! Dar deodată simt un gol undeva sub inimă şi mi-am amintit brusc că dimineaţă nu va mai trebui să verific în compania mea calitatea întreţinerii. Poate că nici nu voi fi lăsat deloc să intru mîine la compania mea în parcul de tancuri? Ştiu că toate documentele cu privire la mine sînt deja întocmite şi că oficial voi fi destituit nu mîine dimineaţă, ci chiar astă-seară. Şi mai ştiu că la destituire, un ofiţer trebuie să se prezinte spilcuit, nu mai rău decît atunci cînd este distins cu un ordin. Iar compania mea cunoaşte acest lucru, şi de aceea, în timp ce mă certam cu alimentatorii, în timp ce verificam registrele cu consumul de muniţii, în timp ce mă tîram pe sub

tancul trei, cineva mi-a făcut cizmele lună, mi-a călcat pantalonii și mi-a cusut un guleraș proaspăt la bluză. Am aruncat salopeta murdară și fuga la duș. M-am bărbierit îndelung, cu grijă. Și iată că agentul de la regiment a și sosit.

Vuiește parcul. Un tractor scoate pe poartă un transportor blindat zdrobit. Tuburile arse zdrăngăne. Enormele camioane duduie încărcate la refuz cu lăzi goale pentru proiectile. Sudura electrică azvîrle jerbe de scîntei. Pînă dimineață totul va străluci și va scînteia. Deocamdată însă împrejur e numai murdărie, zgomot, bubuit, ca pe un mare șantier. Nu poți distinge ofițerii de soldați. Toți sînt în salopete, toți sînt mînjiți, toți înjură de mamă. Iar prin tot acest haos pășește locotenentul-major Suvorov. Și toți amuțesc. Tanchiștii mînjiți se uită lung după mine. Fiecare înțelege că locotenentul-major se duce la destituire. Nimeni nu știe de ce a fost zburat. Dar fiecare înțelege că e destituit pe degeaba. Fiecare nutrește acest sentiment. În altă situație, în celelalte companii nici n-ar fi fost luat în seamă un locotenent-major, și chiar dac-ar fi fost observat, toți s-ar fi prefăcut că nu l-au văzut, așa încît ar fi continuat să se bunghisească la motoare, întorcîndu-și fesele năclăite de unsoare. Dar acum un om se prezintă la destituire și de aceea tanchiștii aceștia străini, necunoscuți, mă salută cu degetele murdare, bătucite, ridicate la bonetă. Îi salut și eu. Ba încă le și zîmbesc. Iar ei de asemenea îmi surîd, vrînd parcă să-mi spună: curaj, doar se-ntîmplă să fie și mai rău.

Dincolo de gardul de zid al parcului se întinde orășelul militar. Castani cu trunchiuri groase, cît să-i cuprindă cu brațele trei oameni. Niște recruți zbierînd învălmășit un cîntec. Se străduiesc, ce-i drept, dar sînt încă neîndemînatici. Un fruntaș aprig se răstește la ei. Uite că și recruții mă salută. Ăștia sînt încă niște viețuși. Încă nu pricep nimic. Pentru ei, un locotenent-major e un șef foarte mare, mult mai sus decît un fruntaș. Iar faptul că cizmele îi sclipesc atît de tare înseamnă că, de bună seamă, are de sărbătorit ceva.

Iată și statul-major. Aici întotdeauna e curățenie, întotdeauna e liniște. Scara e de marmură. Au construit-o românii înainte

de război. Covoare pe toate coridoarele. Dar iată și rotonda scăldată în razele soarelui. Aici, într-un con străveziu, de sticlă antiglonț, sigilat în peceți cu stemă, se află drapelul regimentului. Lîngă drapel, o santinelă neclintită. Baioneta scurtă, plată, răsfrînge ultima rază de soare, risipindu-i pe marmură scînteierile. Salut drapelul regimentului, iar santinela de lîngă drapel nici nu se clintește. Doar este cu pistolul-mitralieră. Iar omul înarmat nu folosește nici un fel de alte forme de salut. Arma constituie, ea însăși, salutul lui adresat tuturor celorlalți.

Agentul merge drept pe coridor, spre cabinetul comandantului de regiment. De ce nu la șeful statului-major? Bate agentul în ușa comandantului. Intră, închizînd cu grijă ușa în spatele său. Dar iată că iese îndată, eliberînd intrarea – poftiți.

La biroul de stejar al comandantului șade un locotenent-colonel necunoscut, de statură mijlocie. Pe acesta l-am zărit astăzi în suita colonelului-controlor. Dar ce dracu, mă mir eu, unde-o fi tătucul, unde-i șeful de stat-major? Și de ce locotenent-colonelul sade în jilțul comandantului? Să fie cumva mai mare în funcție decît tătucul nostru? Cu siguranță e mai mare. Altfel nu s-ar fi așezat la biroul lui.

— Ia loc, locotenent-major, îmi propune el, fără a-mi asculta raportul.

Mă așezai. Pe o margine. Știu că acum vor urma niște vorbe mari, așa că va trebui să sar în picioare. De aceea spinarea îmi e dreaptă, ca și cînd m-aș afla în formație, la o paradă.

— Raportați-mi, locotenent-major, de ce zîmbeați cînd colonelul Ermolov v-a destituit de la comanda companiei?

Privirea locotenent-colonelului îmi pătrunse în suflet, parcă poruncindu-mi: dar să spui adevărul, că eu văd prin tine, lighioană. Mă uit la el, la gulerașul proaspăt al bluzei deja cam purtată, însă curățică și călcată. Ce să răspunzi la o așa întrebare?

— Nu știu, tovarășe locotenent-colonel.

— Îți pare rău să te desparți de companie?

— Îmi pare rău.

— Compania ta a lucrat măestru. Mai ales la sfîrşit. Cît despre peretele acela, toţi sînt de aceeaşi părere: mai bine să fie spart, decît un întreg regiment să fie expus unei lovituri. Un perete nu e greu de reparat...

— A şi fost reparat.

— Uite ce, locotenent-major, eu sînt locotenent-colonelul Kravţov. Sînt şeful cercetării din Armata 13. Colonelul Ermolov, care te-a îndepărtat de la companie, crede că el este şeful cercetării. Dar e destituit, deşi încă nu bănuieşte acest lucru. În locul lui sînt deja numit eu. Acum inspectăm diviziile. Crede că el controlează, dar în fapt eu iau în primire şi mă informez asupra stării cercetării de la divizii. Toate hotărîrile şi ordinele lui nu au nici o valabilitate. Dă dispoziţii în fiecare zi, iar eu prezint documentele mele comandanţilor de regimente şi divizii, aşa încît toate ordinele lui îşi pierd orice putere. El nu bănuieşte acest lucru. Nu bănuieşte că strigătele lui nu sînt mai mult decît un foşnet de pădure. Pentru sistemul Armatei Sovietice şi al întregului nostru stat, el e de pe acum un zero, un oarecare, un ratat scos din armată fără drept la pensie. Curînd i se va comunica ordinul cu privire la asta. Aşadar, ordinul lui privind îndepărtarea ta de la companie nu are nici o valoare.

— Vă mulţumesc, tovarăşe locotenent-colonel!

— Nu te grăbi să mulţumeşti. El nu are dreptul să te scoată de la comanda companiei, aşa încît te scot eu! apoi, schimbînd tonul, spuse încet, dar poruncitor: Ordon să dai în primire compania!

Încă demult, eu am obiceiul să întîmpin zîmbind loviturile soartei. Dar de astă dată lovitura a venit prin surprindere, iar zîmbetul nu mi s-a înfripat. M-am ridicat, am repezit palma la cozoroc şi am răspuns răspicat:

— Am înţeles! Dau în primire compania.

— Ia loc.

Mă aşezai.

— Există o deosebire. Colonelul Ermolov te-a destituit deoarece considera că o companie e prea mult pentru tine. Eu te scot, considerînd că pentru tine o companie este puţin. Am

pentru tine o funcție de șef de stat-major al unui batalion de cercetare la o divizie.

— Dar sînt numai locotenent-major.

— Și eu sînt doar locotenent-colonel, dar uite că mi s-a ordonat să preiau cercetarea unei întregi Armate. Acum eu nu iau doar funcția în primire, ci îmi și formez echipa. Pe unii i-am tras după mine de la locul anterior de muncă. Am fost șeful cercetării la divizia 87. Dar acum domeniul îmi este de multe ori mai mare și am nevoie de foarte mulți băieți isteți și săritori, pe care să mă pot bizui. Iar statul-major al unui batalion de cercetare este ceva minim pentru tine. Am să te încerc chiar și pe un post mai înalt. Dacă vei face față..., se uită la ceas. Ai douăzeci de minute pentru pregătire. La 21.30 pleacă de aici la Rovno, la statul-major al Armatei 13, un autobuz al nostru. În el este rezervat un loc și pentru tine. Am să te iau la mine, la secția de cercetare a statului-major al Armatei 13, dacă mîine vei trece niște examene.

Examenele le-am trecut.

Capitolul II

1

De la hotelul ofiţerilor pînă la statul-major al Armatei 13 sînt două sute patruzeci de paşi. În fiecare dimineaţă merg fără grabă în lungul unui şir de arţari, pe lîngă bănci verzi, goale, direct spre un perete înalt, cafeniu. Acolo, în spatele peretelui, într-un parc luxuriant, se află o veche casă boierească. Cîndva, foarte demult, aici a locuit un om bogat. A fost, desigur, omorît, deoarece e nedrept ca unii să aibă case mari, iar alţii case mici. Înainte de război, în această clădire se amplasase NKVD*-ul, iar în timpul războiului – Gestapo-ul. E doar un loc atît de convenabil. După război, aici s-a instalat statul-major al uneia din numeroasele noastre armate, iar eu lucrez acum în acest stat-major.

Statul-major constituie un concentrat de aspră necruţătoare, inflexibilă autoritate. În comparaţie cu oricare din inamicii noştri, statele noastre majore sînt foarte restrînse şi extrem de mobile. Statul-major al unei armate înseamnă o sută şaptezeci de generali şi ofiţeri, şi o companie de pază. Asta-i tot. Nici un fel de birocraţie. Statul-major al unei armate se poate instala în orice moment pe zece transportoare blindate, disimulîndu-se în masa verde-cenuşie a trupelor din subordinea sa, fără însă a pierde conducerea acestora. În această imperceptibilitate şi mobilitate rezidă invulnerabilitatea lui. Dar şi în timp de pace el este protejat împotriva oricăror eventualităţi. Încă primul

---

* Iniţialele ruse pentru Ministerul de Interne (n.tr.).

proprietar îşi împrejmuise casa şi marele parc cu un zid înalt de cărămidă, iar toţi proprietarii ce au urmat au întărit acest zid, l-au înălţat, l-au completat cu tot felul de chestii, ca să taie definitiv pofta oricui de a trece peste el.

La poarta verde e o santinelă. Îi prezentăm permisul. Soldatul se uită atent la el şi salută scurt: poftiţi, vă rog. Clădirea propriu-zisă nu e vizibilă de la punctul de control. Spre ea duce un drum mărginit de pereţi formaţi din arbuşti deşi. De pe drum nu ai cum să coteşti, deoarece în arbuşti e un hăţiş impenetrabil, de sîrmă ghimpată. Aşa încît mergi înainte pe drum, ca printr-un tunel, iar drumul acesta goteşte lin spre o clădire ascunsă între nişte castani. Ferestrele parterului sînt zidite încă de mulţi ani. La ferestrele etajului întîi sînt grilaje solide pe dinafară şi storuri groase pe dinăuntru. Platoul din faţa intrării principale este pavat cu plăci albe, curate şi împrejmuit cu un zid de arbuşti. Cine se uită cu atenţie poate zări în tufişuri, în afară de sîrma ghimpată, şi un beton cenuşiu, zgrunţuros. Sînt cazemate pentru mitraliere, unite prin coridoare subterane cu încăperile de la subsol ale statului-major, unde este instalat corpul de gardă.

De aici, din această curticică centrală, drumul goteşte în jurul casei vechi spre un bloc cu două etaje, alipit de clădirea principală. De aici se poate ajunge, în sfîrşit, în parcul ce învăluie, ca într-o ceaţă verde, întreaga noastră Casă albă.

În timpul zilei, pe aleile parcului pot fi văzuţi numai ofiţeri ai statului-major; noaptea – patrule cu cîini. Tot aici, în parc, se află, deloc vizibilă de la distanţă, intrarea într-un punct de comandă subteran, amenajat la mare adîncime şi protejat prin mii de tone de beton şi oţel. Acolo, sub pămînt, sînt încăperi de lucru şi de locuit, un centru de transmisiuni, o popotă, un spital, depozite şi tot ce este necesar pentru viaţă şi activitate în condiţii de completă izolare. Dar în afară de acest P.C.*, mai există unul. Acela e protejat nu numai cu beton, oţel şi cîini, ci şi de secret pe deasupra. Acel P.C. e ca o fantomă. Puţini sînt cei care ştiu unde este amplasat.

---

* Punct de comandă (n.tr.).

Pînă la începerea zilei de muncă mai sînt douăzeci de minute, şi eu rătăcesc pe alei, făcînd să foşnească la picioarele mele primul aur al toamnei. Sus de tot, pe cer, văd un avion de vînătoare dungînd albastrul, speriind berzele ce se rotesc deasupra unui cîmp ce nu se zăreşte de aici. Dar iată că ofiţerii au început să se apropie de Casa albă. E timpul. Ne urnim şi noi. Pe o alee îngustă, apoi pe una largă, pe lîngă pîrîul şopotitor. Acum ocolim aripa stîngă a clădirii vechi şi iată-ne iarăşi în curticica centrală, între tufişurile dese, sub privirea apăsătoare a ambrazurilor de mitralieră de sub frunţile joase, de beton, ale cazematelor.

Prezentăm din nou permisul unei santinele ce ne salută şi intrăm într-o răsunătoare sală de marmură, unde cîndva au zuruit storuri grele, a foşnit mătasea unor rochii, iar pe după evantaie din pene de struţ se ascundeau priviri languroase. Acum însă aici nu există rochii. Rar, rar de tot trece în grabă o telegrafistă de la centrul de transmisiuni. Rochia ei e din postav, de uniformă kaki, strînsă pe corp. Ce e, colonele? Te uiţi după ea? Îţi place?

Urc pe o scară de marmură. De astă dată sînt eu cel urmărit de priviri. Acolo sus e o santinelă. O nouă verificare a documentelor. Aici sus, nici pe departe nu are acces oricare colonel de stat-major, în schimb pe mine, deşi sînt doar locotenent-major, santinelele mă lasă să trec. Cei de jos se minunează. Ce pasăre o fi asta? Ca ce chestie urcă el pe scările de marmură? Prezentăm iarăşi permisul şi intrăm într-un coridor umbros. Aici covoarele ne estompează cu totul paşii. La capătul coridorului sînt patru uşi, după cum la intrarea lui, de asemenea sînt patru. Acolo, la capătul coridorului, sînt cabinetele comandantului armatei, al primului său locţiitor, al şefului statului-major şi al şamanului politic al Armatei 13, care se cheamă membru al Consiliului militar.

Cele patru uşi de la intrarea coridorului sînt ale celor mai importante secţii din Statul-major: secţia întîi, a doua, a opta şi Specială. Secţia întîi este operativă, adică se ocupă cu planificarea de luptă. Secţia a doua este de cercetare: ea procură secţiei întîi toate informaţiile despre inamic. Secţia a opta nu

are o denumire, are numai număr. Puțini sînt cei care știu cu ce se ocupă această secție. În schimb Secția specială nu are număr, doar denumire. Toți știu cu ce se ocupă ea.

Coridorul nostru este partea cea mai păzită a statului-major și accesul aici este permis unui foarte restrîns număr de ofițeri. Desigur, pe coridorul acesta trec și unii locotenenți: osobiști și aghiotanți ai generalilor. Așa încît și după mine se uită coloneii întrebîndu-se: ce fel de lighioană oi fi? Dar eu nu sînt nici osobist, și nici aghiotant. Sînt ofițer al secției a doua. Și iată ușa noastră, capitonată cu piele neagră – prima la stînga. Formez un cifru pe disc și ușa se deschide lin. Iar dincolo de ea mai e una, blindată, de astă-dată ca la tanc. Apăs butonul unei sonerii, un ochi vigilent se uită la mine printr-o fantă din sticlă rezistentă la glonț și clănțăne un zăvor. Acum sînt ca acasă.

Mai înainte aici a fost, pare-se, o singură sală mare, apoi ea a fost împărțită în șase cabinete nu tocmai mari. La înghesuială, dar cu bună învoială, vorba aceea! Într-un cabinet este șeful cercetării Armatei 13, binefăcătorul și proteguitorul meu, deocamdată încă locotenent-colonelul Kravțov. În celelalte cinci cabinete lucrează cinci grupe ale secției. Grupa întîi conduce întreaga cercetare din subordine – batalioanele de cercetare ale diviziilor, companiile de cercetare ale regimentelor, companiile de cercetare din afara statului de organizare, cercetarea de artilerie, de geniu și chimică. Grupa a cincea se ocupă cu cercetarea electronică. Are în subordine două batalioane de bruiaj și de interceptare radio, și în afară de asta grupa controlează cercetarea electronică de la toate diviziile ce intră în compunerea armatei noastre, a 13-a. Grupele a doua și a treia sînt pentru mine *terra incognito*. Dar după ce am lucrat o lună în grupa a patra, încep să cam ghicesc cu ce se ocupă aceste grupe strict secrete. Chestia e că grupa a patra, a noastră, se ocupă cu prelucrarea finală a informațiilor ce sosesc de la toate celelalte grupe ale secției. Și în afară de asta, la noi afluiesc informațiile venite de jos, de la statele-majore ale diviziilor, de sus, de la statul-major al regiunii, din lateral, adică de la vecini, de la trupele de grăniceri ale KGB-ului.

În grupa noastră, pe timp de pace sînt trei oameni. Pe timp de război trebuie să fie zece. În cabinet sînt trei birouri. Aici lucrează doi locotenenţi-colonei – un analist şi un prognozist – şi eu, locotenentul-major.

Fac treaba cea mai simplă: mă ocup de dislocări. Se-nţelege că analistul este mai marele grupei. Mai înainte şi de dislocări s-a ocupat un locotenent-colonel. Dar noul şef al cercetării l-a îndepărtat din secţie, eliberînd locul pentru mine, numai că funcţia asta pe stat este de locotenent-colonel şi asta înseamnă că dacă voi reuşi să mă menţin, foarte curînd voi deveni căpitan, iar apoi, peste patru ani, tot aşa, în mod automat, voi deveni maior, şi peste alţi cinci ani – locotenent-colonel. Dacă pe parcursul acestor ani voi izbuti să pătrund undeva mai sus, atunci şi gradele următoare îmi vor veni în mod automat, la împlinirea stagiilor. Dar dacă mă voi prăvăli în jos, atunci pentru fiecare stea va trebui să-i rod cuiva beregata.

Locotenenţilor-colonei nu le este deloc pe plac iniţiativa noului şef al cercetării – de a instala un locotenent-major în jilţ de locotenent-colonel. Apariţia mea le înjoseşte autoritatea şi experienţa, totuşi nu asta-i principalul. Chestia e că şi în jilţurile lor, noul şef ar putea să instaleze nişte inşi tineri şi impetuoşi. De aceea amîndoi se uită la mine şi-mi răspund la salut doar cu slabe înclinări din cap.

În cabinetul de lucru al grupei de informare a secţiei de cercetare se află trei birouri, trei fişete mari, rafturi cu cărţi cît cuprinde un perete şi o hartă a Europei, tot cît un perete. Pe peretele opus intrării, exact în dreptul uşii, e un mic portret al unui general cu înfăţişare tinerească. Pe epoleţi are cîte trei stele. Uneori, cînd nu vede nimeni, îi zîmbesc generalului-colonel şi-i fac semn cu ochiul. Dar generalul-colonel din portret nu zîmbeşte niciodată. Privirea îi este rece, severă şi serioasă. Ochii, oglinda sufletului, îi sînt aspri şi autoritari. În colţurile buzelor se distinge o uşoară umbră de dispreţ. Sub portret nu există nici o inscripţie. Nici pe dosul portretului – am verificat o dată, cînd în încăpere nu se afla nimeni. În loc de nume, acolo e o ştampilă „Unitatea militară 44388" şi un avertisment

amenințător: „A se ține numai în încăperile păzite ale Acvariului și ale instituțiilor subordonate acestuia". Eu cunosc bine corpul de comandă al Armatei Sovietice. Orice ofițer este obligat să-l cunoască. Dar sînt absolut convins că pe generalul-colonel din portret nu l-am văzut în nici o revistă militară, inclusiv cele secrete. Bine, tovarășe general, vă rog să nu mă deranjați în muncă.

Am în față, pe birou, un teanc de telegrame cifrate, sosite în cursul nopții trecute. Treaba mea este să mă descurc în ele, să introduc în jurnalul regrupărilor toate schimbările intervenite în compunerea și dislocarea trupelor inamicului, apoi să le trec pe harta mare ce se păstrează la secția unu a statului-major al armatei.

Prima telegramă cifrată mă și pune în încurcătură: pe podul de cale ferată de peste Rin, din apropiere de Köln, s-a înregistrat o garnitură cu douăzeci de tancuri „Chieftain". Ce idioți! Dar în ce direcție a trecut garnitura? Este o întărire sau o diminuare? Douăzeci de tancuri sînt un fleac, dar din asemenea fărîme, și numai din ele, se creează tabloul general a ceea ce se petrece. Atît analistul, cît și prognozistul au pe birouri exact aceleași copii ale telegramelor cifrate. Dar întrucît ei își reprezintă absolut precis tabloul evenimentelor, întrucît ei țin în capetele lor mii de cifre, date, nume și denumiri, nu au nevoie, desigur, să ridice telegramele cifrate din zilele precedente, pentru a găsi acolo cheia în lămurirea unei asemenea întrebări de nimic. Acum se uită iscoditor la mine și nu se grăbesc deloc să-mi sufle răspunsul necesar. Mă ridic de la locul meu și mă duc la fișet. Dacă ar fi să recitesc telegramele cifrate din zilele precedente, cu siguranță răspunsul ar fi exact ca al lor. Însă cei patru ochi răutăcioși mi se înfig între omoplați: pune osul, canalie, să știi și tu cum își cîștigă pîinea locotenenții-colonei.

2

Lucrăm pînă la ora 17.00, cu o oră de pauză pentru prînz. Cei care au vreo lucrare urgentă pot rămîne în cabinet pînă la 21.00. După asta, toate documentele trebuie predate la biblioteca secretă, iar fişetele şi uşile să fie sigilate. Numai punctul de comandă subteran nu cunoaşte somnul. În timpul acutizării situaţiei, rămînem cu rîndul la statul-major. Din fiecare grupă cîte un ofiţer. Iar în momente de criză, toţi ofiţerii statului-major trăiesc şi lucrează cîteva zile în şir în cabinetele lor, ori sub pămînt. La P.C.-ul subteran condiţiile de trai sînt mult mai bune, dar acolo nu există soare şi de aceea, dacă e posibil, ne petrecem cea mai mare parte a timpului în cabinetele noastre puţin cam strîmte.

Dacă nu sînt telegrame cifrate, citesc *Buletinul pentru cercetare* al Statului-Major General. Mi-a devenit dragă această carte groasă, de 600 de pagini. Mă cufund în ea, multe pagini le ştiu aproape pe de rost, în ciuda faptului că fiecare din ele cuprinde uneori cîteva sute de cifre şi denumiri. Cînd nu există crize şi stare de încordare, la orele 17.00 fix locotenenţii-colonei dispar. La timpul stabilit, precum dulăilor supuşi experienţelor de către Pavlov, li se declanşează saliva pentru a scuipa pe sigiliu şi a-l apăsa în plastilina de pe fişet. Din acel moment rămîn singur. Citesc *Buletinul pentru cercetare* pentru a suta oară. Dar în afară de acest buletin general, există cîte o asemenea carte, la fel de groasă, despre tehnica de tancuri şi blindate, despre flotă, despre sistemul de mobilizare a Bundeswehr-ului, despre cercetările nucleare franceze, despre sistemul de alarmare în NATO şi naiba mai ştie despre ce.

— Tu mai şi dormi cîndva?

Nici nu observasem cum a apărut în prag locotenent-colonelul Kravţov.

— Uneori. Dar dumneavoastră?

— Şi eu uneori.

Rîde Kravțov. Știu bine că și el șade în fiecare seară pînă tîrziu, ori dispare cu săptămînile pe la subunitățile ce-i sînt subordonate.

— Vrei să te verific?

— Da.

— Unde se află aripa 408 tactică, de avioane de vînătoare pentru antrenament, a F.A.M.* ale SUA?

— La Zaragoza, în Spania.

— Ce intră în compunerea Corpului 5 de armată al SUA?

— Diviziile 3 de tancuri și blindate, 8 mecanizată și regimentul 11 blindat de cavalerie.

— Pentru început nu-i rău. Ia aminte, Suvorov, că, în curînd va fi verificarea și dacă nu faci față muncii, vei fi înlăturat din statul-major. Pe mine nu mă vor înlătura pentru asta, dar cîteva scatoalce mi se vor da.

— Mă străduiesc, tovarășe locotenent-colonel.

— Acum du-te la culcare.

— Aș mai putea să lucrez o oră.

— Am zis să te duci la culcare. Căpiat, nu-mi ești de trebuință.

3

După două săptămîni, în timp ce locotenentul-colonel prognozist se afla la statul-major al regiunii militare, a trebuit să lucrez în locul lui. Într-o zi și două nopți am pregătit prima mea prognoză de cercetare: două file subțiri bătute la mașină cu titlul: „Prezumții pentru proxima lună, privind combativitatea Corpului 3 al Bundeswehr-ului". Șeful cercetării a văzut aceste pagini și a ordonat să fie date la secția întîi. Totul s-a petrecut oarecum obișnuit. Nimeni nu m-a lăudat, dar nici nu a rîs cineva de creația mea.

---

* Forțele aeriene militare (n.tr.).

4

O undă de aer a smuls hîrtiile de pe mesele locotenenților-colonei. Aceștia le stăvileau cu trupurile lor, ca să nu se împrăștie, doar pentru fiecare hîrtie din acestea se pot încasa 15 ani. Se deschisese ușa cabinetului fără ca noul venit să fi ciocănit. În ușă stătea un locotenent.

— Bună ziua, Konstantin Nikolaevici, îi spun locotenenții-colonei zîmbind locotenentului.

E un flăcău chipos, înalt, lat în umeri. Unghiile îi sînt trandafirii, pilite. În statul-major toți i se adresează numai cu prenumele și patronimicul, căci are o situație demnă de invidiat: e aghiotantul șefului statului-major al armatei. Dacă i s-ar spune simplu „tovarășe locotenent", ar fi echivalent cu o jignire, așa că toți îi spun Konstantin Nikolaevici.

— Dislocările, rostește alene Konstantin Nikolaevici.

Se putea, desigur, spune: „Șeful statului-major îl cheamă pe ofițerul cu dislocările, cu raportul privind modificările petrecute noaptea precedentă în gruparea inamicului". Dar treaba se poate face și mai simplu, așa cum o și face Konstantin Nikolaevici: scurt, cu o ușoară undă de dispreț. Adun grăbit telegramele în dosar. Văzîndu-mi zorul, aghiotantul generalului se îmbună, ba chiar zîmbește, zicînd:

— Nu te pripi sub client.

Locotenenții-colonei își rînjesc măselele, apreciind gluma aghiotantului. Javre de stat-major. Vă țineți morțiș de locurile voastre călduțe. Eu însă n-am să suport așa ceva. Doar n-am ce pierde, în afara lanțurilor:

— Nu te obrăznici, locotenent!

Chipul acestuia se lungi. Locotenenții-colonei amuțiră, ațintindu-mă cu priviri sălbatice: prostălăule, mitocanule, cum vorbești cu aghiotantul? Cum vorbești cu Konstantin Nikolaevici? Aici nu ești la batalion. Aici e un stat-major! Aici trebuie să sesizezi cu finețe situația. Dar tu, țărănoi necioplit,

aduci năpasta şi pe capetele noastre! Ies din cabinet, fără a-i permite generălescului aghiotant să mi-o ia înainte. Şi nici n-am să-i permit vreodată. Ca să vezi, un aghiotăntel, acolo! Slugoi generălesc. Ai văzut tu cîndva un soldat pe linia de tragere? La poligon? Cînd el are în mînă pistolul-mitralieră încărcat, iar tu doar un fanion roşu? Păşeşte soldatul spre ţintă, simţind arma în mînă şi-l chinuie gîndul: oare n-ar fi mai bine să sloboadă o lungă rafală asupra comandantului său? În viaţa mea, eu pe fiecare soldat al meu l-am condus de zeci de ori prin linia de tragere. Şi nu o dată am văzut în ochii aceia soldăţeşti licărind îndoiala: să trag în cartoanele de colo, ori să mă desfăt cu o moarte adevărată? Pe cînd tu, locotenente, ai condus tu vreodată soldaţi pe linia de tragere? Sau i-ai văzut, faţă-n faţă, în pădure, pe cîmp, în ger, prin munţi? Dar mînia soldăţească ai văzut-o? Ţi s-a întîmplat vreodată să-ţi găseşti pe neaşteptate întreaga companie ameţită de băutură, cu armele la ei? Tu, locotenent, n-ai decît să faci carieră pe covoarele astea noi, dar la Vitea Suvorov să nu te dai. Aş răbda, dac-ai fi căpitan, ori dacă măcar ai fi de aceeaşi vîrstă cu mine. Dar eşti un mucos, un isprăvit mai mic decît mine cu cel puţin un an.

Pe coridor, aghiotantul generalului, ca din întîmplare, m-a călcat dureros pe un picior. Mă aşteptam la vreo ieşire din partea lui şi eram pregătit. Păşeam puţin mai înaintea lui şi uşor în stînga, aşa că am izbit puternic înapoi cu cotul drept. Am nimerit în moale. Ceva a gîlgîit în aghiotant. A gemut, căutînd cu gura larg căscată să-şi recapete respiraţia, s-a încovoiat prăvălindu-se spre perete. Acum se dezdoaie încet. E mai înalt decît mine şi mai ciolănos. Are nişte labe enorme. De bună seamă, cu o asemenea labă poate cuprinde fără dificultate mingea de baschet. Numai că burtica s-a dovedit a-i fi cam slabă, ori poate că pur şi simplu nu s-a aşteptat la lovitură. Tu eşti cel care-ai făcut pe prostul, aghiotantule. Întotdeauna trebuie să te aştepţi la lovitură. În orice clipă, şi atunci nici efectul nu va fi atît de nimicitor.

Se dezdoaie încet locotenentul, fără a-şi desprinde privirile de la mîna mea, căci aveam două degete răşchirate, ca la praştie. În toate ţările gestul acesta înseamnă victorie, adică triumf. La noi însă acest gest înseamnă: „Am să-ţi scot felinarele, cîine".

Se ridică încet, proptindu-se de perete, continuă să nu-şi desprindă privirea de la degetele răşchirate şi înţelege prea bine că acum înaltul său proteguitor nu-l poate ocroti. Sîntem unul la unul pe coridorul pustiu, ca luptătorii pe un străvechi cîmp de luptă, cînd din rîndurile a două armate nenumărate au ieşit în faţă doar doi, care să se ucidă unul pe altul. E mai înalt decît mine, dar acum înţelege că deşertăciunea vieţii şi-a luat rămas bun de la mine, că de-acum pentru mine nimic nu contează, în afară de victorie, şi că pentru victorie sînt gata să plătesc oricît, chiar şi cu propria mea viaţă. Ştie deja că la orice acţiune sau chiar cuvînt al său, am să răspund cu o lovitură sălbatică a degetelor răşchirate în ochi şi îndată apoi am să mă înfig în beregată pentru a nu-i mai da drumul niciodată.

Fără a clipi, el îşi ridică încet mîinile spre gît şi, pipăindu-şi cravata, şi-o îndreptă:

— Şeful Statului-major aşteaptă..

— Vă..., îi şoptesc eu.

— Şeful Statului-major aşteaptă...

Îmi e greu să revin în această lume. Îmi luasem adio de la ea în faţa acestei sălbatice încleştări mortale. Dar el n-a primit lupta. Inspir prelung şi îmi fricţionez mîinile amorţite de încordare. El nu-şi desprinde privirea de pe chipul meu, iar chipul meu, pe cît se vede, s-a schimbat, spunîndu-i ceva în sensul că deocamdată nu intenţionez să-l omor. Mă răsucesc şi pornesc pe coridor. El mă urmează. Sînt locotenent-major, iar tu, deocamdată, numai locotenent, aşa că n-ai decît să tropăi în urma mea.

În anticameră sînt două birouri, unul în faţa celuilalt. Ele barează, ca nişte bastioane, fiecare uşa proprie. Una dă în cabinetul comandantului, cealaltă în cabinetul şefului statului-major. La uşa comandantului, în spatele unui birou lustruit, şade aghiotantul acestuia. E şi el locotenent, dar nici lui nu i se adresează nimeni decît rostindu-i prenumele şi patronimicul – Araold

Nikolaevici îl cheamă. E înalt şi el, frumos. Uniforma lui nu e din stofă ofiţerească, ci generălească. Din partea lui, de asemenea, nu simt nici un dram de consideraţie, se uită la mine fără a mă vedea. Şi are pentru ce: şeful meu, locotenentul-colonel Kravţov, şeful cercetării, este numit în postul său înalt fără acordul comandantului armatei, al locţiitorului acestuia şi al şefului statului-major, îndepărtînd un om al lor din acel post important. De aici vin disprețul comandantului faţă de şeful meu, şicanele şefului statului-major. De aici rezultă ura ofiţerilor din statul-major, mai ales a celor ce lucrează în Olimp, adică la etajul întîi, faţă de noi toţi, cei pe care Kravţov îi adusese cu el. Noi sîntem nişte străini. Nişte oaspeţi nepoftiţi în călduţa lor companie.

Şeful statului-major, generalul-maior Şevcenko, îmi pune cu rost întrebări, mă ascultă fără a mă întrerupe. Aşteptam să fiu luat la bani mărunţi, dar el se mărginea să mă privească pătrunzător, în faţă. În statul-major apar ofiţeri noi. Mîna nevăzută, puternică a cuiva îi împinge direct pe covoarele moi ale etajului întîi. Cine ştie din ce pricină, nu este cerut avizul şefului statului-major, lucru care nu poate să-i fie pe plac. Puterea i se scurge lent, ca apa, printre degete. Cum să o reţină? Se întoarce către fereastră cu mîinile la spate, uitîndu-se în parc. Pielea de pe obraji îi este violetă din pricina vinelor subţiri ce aproape că-i răzbat în afară. Eu aştept lîngă uşă fără să ştiu ce să fac.

— Tovarăşe general, îmi permiteţi să plec?

Nu răspunde. Tace. Poate nici n-a auzit întrebarea? Ba nu, a auzit-o, căci după ce a tăcut o vreme răspunde scurt: „da", fără să-şi întoarcă spre mine privirea.

În anticameră, ambii locotenenţi mă întîmpină cu ochi răi. E limpede că aghiotantul şefului statului-major a şi apucat să-i povestească totul colegului său. Desigur că încă nu au raportat proteguitorilor respectivi cele întîmplate, dar o vor face cu siguranţă, însă pentru aşa ceva ei trebuie să aleagă momentul convenabil, cînd bossul va fi într-o stare de spirit corespunzătoare pentru un asemenea raport.

Păşesc spre uşă, simţindu-le cu spatele privirile pline de ură, ca pe nişte pistoale proptite în ceafă. Mă încearcă două sentimente concomitent: de uşurare şi de amărăciune. Serviciul meu de la statul-major luase sfîrşit şi mă aştepta un nesfîrşit deşert îngheţat, undeva dincolo de cercul polar, sau un deşert galben, încins, ba poate pe deasupra şi judecata consiliului de onoare al ofiţerilor.

Locotenenţii-colonei mă întîmpină într-o tăcere mormîntală. Ei nu ştiu, desigur, ce s-a întîmplat pe coridor, dar şi ceea ce se întîmplase aici, în cabinet, era pe deplin suficient pentru ca să nu mă mai bage în seamă. Sînt un parvenit. Am ţîşnit pe neaşteptate aici sus, însă neînţelegînd cum se cuvine acest lucru şi neapreciind cele întîmplate, nu m-am putut menţine pe acest loc şi m-am prăvălit în prăpastie. Acum sînt un nimeni, iar soarta mea nu-i neliniştește. Îi preocupă o altă întrebare, mult mai importantă: dacă lovitura pe care o voi încasa se va răsfrînge şi asupra şefului meu pe care ei îl urăsc atîta. Încui documentele în fişet şi mă grăbesc la locotenent-colonelul Kravţov ca să-l previn asupra neplăcerilor ce-l ameninţă.

— Cu aghiotanţii nu trebuie să te sfădeşti, îmi zice el pe un ton sentenţios, fără a manifesta totuşi vreo neliniște deosebită în legătură cu cele întîmplate, părea că va uita într-o clipă tot ce i-am povestit. Ia spune, cu ce ai de gînd să te ocupi astă seară?

— Să mă pregătesc de predarea funcţiei.

— Deocamdată nu te alungă nimeni din statul-major.

— Înseamnă că o vor face curînd.

— Nu le merge. Aici eu te-am adus cu mine, Suvorov, şi numai eu pot să-ţi ordon să te cari de-aici. Aşadar, cu ce ai de gînd să te ocupi diseară?

— Să studiez gruparea de forţe a Flotei a 6-a a SUA.

— Bine. Dar în afară de solicitări intelectuale, e nevoie şi de cele fizice. Eşti cercetaş, aşa că trebuie să parcurgi un curs al pregătirii noastre. Tu ştii cu ce se ocupă grupa a doua din secţia noastră?

— Ştiu.

— Cum poți să știi așa ceva?

— Am dedus.

— Deci, după părerea ta, cu ce se ocupă grupa a doua?

— Conduce cercetarea prin agentură.

— Just. Dar poate că știi și cu ce se ocupă grupa a treia? întrebă el privindu-mă întrebător.

— Știu.

El păși prin încăpere, căutînd să pătrundă sensul răspunsului meu. Apoi se așeză cu o mișcare impetuoasă.

— Ia loc.

M-am așezat.

— Uite ce, Suvorov, tu primeai de la grupa a doua fărîme de informații spre prelucrare, așa încît puteai deduce proveniența lor. Dar de la grupa a treia n-ai primit nici pe dracu...

— Tocmai din acest fapt am tras concluzia că forțele subordonate grupei a treia acționează numai în timp de război, iar mai departe am dedus.

— Deducția ta ar fi putut fi nefondată...

— Dar ofițerii din grupa a treia sînt foarte înalți, unul și unul...

— Cu ce se ocupă ei, după părerea ta?

— Pe timp de război smulg informațiile utilizind forța...

— ... și viclenia, adăugă el.

— Sînt diversioniști, teroriști.

— Știi cum se numește asta?

— Asta n-am de unde s-o știu.

— Asta se cheamă Spețnaz*. Cercetare cu destinație specială. Cercetare diversionistă, prin forță. Ai fi putut să deduci cîți diversioniști se află în subordinea grupei a treia?

— Un batalion.

El sări de pe scaun:

— Pe asta cine ți-a spus-o?

— Am dedus.

— Cum?

---

* Prescurtare de la *speţialnoe naznacenie* (rus.) (n.tr.).

— Prin analogie. La fiecare divizie, o companie se ocupă de cercetare în adîncime. Firește, asta nu e Spețnaz, dar ceva foarte asemănător. Armata se află cu o treaptă mai sus decît divizia, așa că la dispoziția dumneavoastră trebuie să se afle nu o companie, ci un batalion, adică ceva superior cu o treaptă.

— De patru ori pe săptămînă, seara, te vei prezenta la adresa asta, luînd cu tine un costum de sport, Asta-i tot. Ești liber.

— Am înțeles!

— Dacă vor veni un nou comandant de armată și un nou șef al statului-major, prin urmare și niște noi aghiotanți, caută să fii în bune relații cu aceștia.

— Credeți că se va schimba curînd comanda armatei noastre?

— Eu nu ți-am spus așa ceva.

5

În grupa noastră de informații, a secției de cercetare, survin mici modificări. Locotenent-colonelul care a lucrat la prognozări este brusc trecut în rezervă. Fusese chemat la o comisie medicală care i-a găsit ceva ce-l împiedică să rămînă în armată. La pensie se va simți mult mai bine. El n-ar fi vrut în nici un chip să plece deoarece fiecare an, după cei douăzeci și cinci de slujbă ai săi, aduce un adaos serios la pensie. Dar doctorii sînt de neclintit: sănătatea dumneavoastră e mai scumpă ca orice. În locul locotenentului-colonel, pe funcția de prognozist este numit un căpitan de la cercetarea diviziei 87.

6

Șeful statului-major trebuie să știe totul despre inamic, așa că în fiecare dimineață, după ce mă lămuresc cu telegramele cifrate, mă prezint la el pentru raport. Niciodată nu mă cheamă prin telefon; trimite pur și simplu aghiotantul.

De la ciocnirea noastră au trecut deja două săptămîni. Sînt convins că aghiotantul a raportat demult şefului său despre cele întîmplate, prezentînd, de bună seamă, lucrurile într-o lumină favorabilă lui. Dar eu continui totuşi să circul pe acest coridor, încă nu m-a înghiţit pămîntul, lucru pe care aghiotantul nu-l prea înţelege. E clar pentru ei că sînt un soi de excepţie de la o regulă, dar nu ştiu de la care anume şi de ce, aşa încît nu mai sînt mitocani cu mine. Problema asta mă preocupă şi pe mine: la naiba de ce oi fi eu o excepţie?

7

Alte schimbări la noi. Şeful secţiei întîi a statului-major este mutat. Odată cu el sînt eliberaţi din funcţii şefii grupelor şi unii ofiţeri direcţionali. În locul colonelului, pe funcţia de şef este instalat un locotenent-colonel. Acesta a adus cu el un cîrd întreg de căpitani şi locotenenţi majori, pe care i-a înscăunat în posturi de locotenenţi-colonei.

8

— Şeful cercetării Armatei 13 mi-a ordonat să urmez un curs scurt de pregătire pentru a lucra în grupa a treia.

— Da... da... ştiu... intră. Zîmbeşte afabil. Are nişte braţe precum cleştii unui crab uriaş.

— Cei de la informaţii trebuie să lucreze o vreme la noi, ca să înţeleagă cum se adună frînturile de informaţii şi care e preţul acestora. Schimbă-te.

Umblă desculţ, într-o bluză verde şi cu nişte pantaloni verzi dintr-un material moale însă rezistent, pe cît se vede. Mîinile îi sînt dezgolite pînă la coate şi îmi amintesc de labele vînjoase, păroase şi neobişnuit de curate ale chirurgului care în urmă cu vreo cinci ani mă adunase la loc din bucăţele.

Ne aflăm într-o însorită sală de sport. În mijlocul sălii, două scaune singuratice par mici de tot în acest spațiu de necuprins.

— Ia loc.

Ne-am așezat pe scaune, unul în fața celuilalt.

— Așază mînile pe genunchi și relaxează-le, ca pe niște vrejuri. Întotdeauna să șezi astfel. În orice situație trebuie să fii relaxat la maximum. Dinții inferiori nu trebuie să se atingă de cei superiori. Mandibula trebuie să fie în suspensie, numai puțin, desigur. Gîtul, relaxează-l. Acum picioarele. Tălpile. Niciodată să nu pui un picior peste celălalt – asta deranjează circulația sîngelui. Se sculă, îmi dădu ocol din toate părțile, cercetîndu-mă cu exigență. Apoi îmi pipăi cu lăboaiele gîtul, mușchii spatelui, încheieturile mîinilor.

— Niciodată să nu bați toba cu degetele pe masă. Numai neurastenicii fac așa. Cercetarea militară sovietică nu ține în rîndurile sale asemenea indivizi. Ei, acum cred că ești destul de relaxat, așa că trecem la exerciții.

Se așeză pe scaun, ținîndu-se cu mîinile de fundul acestuia, apoi începu a se legăna pe cele două picioare din spate ale scaunului și brusc, clătinîndu-se înapoi, se răstoarnă pe spate. Zîmbește. Sare în picioare. Ridică scaunul și se așeză pe el, încrucișîndu-și brațele pe genunchi.

— Ține minte, dacă o să cazi înapoi, șezînd pe scaun, nu ți se poate întîmpla nimic, dacă, desigur, la spate nu se află vreun perete sau vreo groapă. Căderea înapoi, șezînd pe scaun, este la fel de simplă și sigură ca și cînd te-ai lăsa în genunchi sau ai sta în patru labe. Dar natura noastră umană se opune căderii înapoi. Ne reține numai psihicul nostru... Prinde-te cu mîinile de fundul scaunului... N-am să-ți stau de siguranță, căci oricum, nu poți să te lovești... Leagănă-te pe picioarele dinapoi ale scaunului... Ia stai, ia stai, te temi cumva?

— Mă tem.

— Nu-i nimic. E normal. Ar fi fost ciudat dacă nu te-ai fi temut. Toți se tem. Apucă-te iarăși cu mîinile de fundul scaunului. Începe fără să-ți comand eu. Dă-i drumul...

Mă legănam pe scaun, balansînd, apoi am depăşit uşor balansul, legănîndu-mă ceva mai mult şi scaunul a lunecat într-un hău. M-am chircit pe scaun, trăgîndu-mi capul între umeri. Tavanul fugea ameţitor în sus, însă căderea s-a prelungit. Timpul s-a oprit. Şi deodată scaunul s-a izbit cu zgomot de podea. Abia acum m-am speriat cu adevărat, dar în aceeaşi clipă am izbucnit bucuros în rîs: nu mi se întîmplase absolut nimic... Capul, supunîndu-se reflexului, s-a întins uşor înainte, aşa că pur şi simplu nu puteam să mă lovesc cu ceafa. Izbitura a fost preluată de spinarea strîns lipită de spătarul scaunului. Atîta doar că suprafaţa spatelui este mult mai mare decît cea a tălpilor şi de aceea căderea înapoi este mai puţin neplăcută decît săritura de pe scaun pe pămînt. Instructorul îmi întinse mîna.

— Pot să mai încerc o dată?

— Sigur că poţi, încuviinţă el zîmbind.

Mă aşezai pe scaun, mă prinsei de fundul lui şi mă prăvălii înapoi.

— Să mai încerc, strig eu bucuros.

— Da, da, desfată-te.

9

La cererea noastră, Academia de Ştiinţe a elaborat o metodică a săriturilor dintr-un tren în viteză, ca şi din automobil, din tramvai... tu n-ai nevoie de formulele lor matematice, înţelege numai concluzia: dintr-un tren ce goneşte în mare viteză trebuie să sari spre spate şi înapoi, să aterizezi pe picioarele îndoite, căutînd să-ţi păstrezi echilibrul şi să nu te atingi cu mîinile de pămînt. În momentul atingerii de pămînt, trebuie să te împingi cu putere în sus şi cîteva secunde să continui alergarea alături de tren, reducînd treptat viteza. Băieţii noştri sar din trenuri cu viteza de 75 de kilometri pe oră. E un barem general. Dar există inşi care depăşesc considerabil acest barem, sărind din trenuri cu viteze mult mai mari, sărind pe pante, de

pe poduri, sărind cu arma-n mînă şi cu o greutate considerabilă în spate. Ia aminte: principalul e să nu te atingi cu mîinile de pămînt. Picioarele te vor purta. Muşchii picioarelor posedă o forţă, dinamism şi rezistenţă excepţionale. Atingerea cu mîna poate strica ritmul impetuos al picioarelor, după care urmează căderea şi o moarte chinuitoare. Ne vom antrena. Mai întîi pe trenajor. Trenul adevărat va fi mai tîrziu. Să începem cu viteza de zece kilometri pe oră...

10

Iar după o lună ne aflăm împreună pe balustradele unui pod de cale ferată. Departe, la mare adîncime, un fluviu rece, plumburiu îşi poartă încet apele, învolburîndu-se în mari cercuri şerpuitoare pe lîngă pilonii de beton. Acum sînt informat şi înţeleg că omul poate merge chiar şi pe un cablu telefonic, pe deasupra unei prăpăstii fără fund. Totul constă în călirea psihică. Omul trebuie să fie convins că nimic rău nu i se va întîmpla şi atunci totul va decurge normal. Artiştii de circ consumă ani întregi pentru nişte chestii elementare. Dar greşesc. Nu abordează ştiinţific problemele. Îşi întemeiază pregătirea pe exerciţii fizice, fără a acorda suficientă atenţie psihologiei. Se antrenează mult, dar nu le e dragă moartea, se tem de ea, caută să o ocolească, uitînd că e posibil să te delectezi nu numai cu moartea altcuiva, ci şi cu propria ta moarte. Numai oamenii care nu se tem de moarte pot făuri minuni, împreună cu zeii.

— Proştii spun că n-ai voie să te uiţi în jos, strigă el. Dar ce desfătare e să priveşti în jos la bulboane.

Mă uit în adîncime şi ea nu mi se mai pare sinistră şi paralizantă, precum unei broscuţe gura larg căscată a unui şarpe. Iar palmele nu se mai acoperă de acea sudoare insuportabilă.

11

Alte schimbări în conducerea Armatei 13. În fiecare armată sînt cîte doi generali-maiori de artilerie. Unul comandă subunităţile de rachete şi artilerie, iar celălalt apărarea antiaeriană. La Armata 13 ambii sînt îndepărtaţi.

12

La regiunea militară Precarpatică intervin grandioase schimbări. A decedat subit comandantul acestei regiuni, general-colonelul Bisearin. Nu trecuse nici măcar un an de la momentul cînd el comanda frontul Precarpatic în Cehoslovacia. Era vioi şi sănătos, conducea uşor şi cu dezinvoltură cele patru armate ale frontului. Se spune că n-a bolit niciodată, şi deodată uite că nu mai e!

Comanda regiunii militare a fost preluată de general-locotenent Obaturov şi îndată la statul-major al regiunii militare a survenit destituirea în masă a oamenilor lui Bisearin şi înlocuirea lor cu oameni de-ai lui Obaturov. Iar imediat după asta, valul de schimbări s-a propagat în jos, la statele-majore ale armatelor. În regiune ele sînt patru la număr: 57 aeriană, 8 blindată de tancuri, 13 şi 38. Pe covorul cel moale al coridorului nostru au trecut repede doi noi generali: noul comandant al Armatei noastre, 13, şi noul şef al statului-major.

În acea zi, uşa blindată a secţiei cercetare o deschideam eu pentru toţi vizitatorii. Aud soneria şi zăresc prin vizorul de tanc un locotenent necunoscut. O, dar ştiu cine trebuie să fie.

— Parola?

— Omsk.

— Cifra?

— 106.

— Intraţi.

Şi uşa cea grea a glisat lin în lături, lăsîndu-l pe locotenent să treacă.

— Bună dimineaţa. Tovarăşe locotenent-major, am nevoie să-l văd pe şeful cercetării.

— Am să-i raportez. Aşteptaţi, vă rog, un moment.

Am ciocănit la uşa şefului meu şi am intrat îndată:

— Tovarăşe locotenent-colonel, a sosit pentru dumneavoastră aghiotantul comandantului armatei.

— Poftește-l.

Intră locotenentul:

— Tovarăşe locotenent-colonel, vă poftește comandantul.

Ştiu de mai înainte că vor urma aplicaţii, că telegramele cifrate vor începe să curgă ca dintr-un corn al abundenţei, că tinerii aghiotanţi vor fi obosiţi de moarte, că vor avea ochii roşii, congestionaţi, cînd vor lucra împreună nopţi în şir la harta cea mare. Ştiu că după primele aplicaţii, cei doi aghiotanţi şi cu mine ne vom îmbăta criţă şi vom deveni prieteni. Eu le voi povesti anecdote deocheate, iar ei mie – istorioare nostime din viaţa intimă a proteguitorilor lor. Dar chiar de pe acum, după această primă întîlnire, după felul cum m-a salutat locotenentul şi cum a intrat în cabinetul şefului meu, înţeleg că sîntem figuri de aceeaşi culoare. Noii generali din statul-major al armatei sînt oameni de-ai lui Obaturov. Noii şefi de secţii, inclusiv Kravţov, sînt oamenii lui Obaturov. Noii aghiotanţi, noii ofiţeri din statul-major – toţi sînt oamenii lui Obaturov. Pentru prima oară realizez că şi eu sînt membru al acestui grup, şi ştiu că însuşi noul comandant al regiunii militare Precarpatice, generalul-colonel Obaturov, este omul unui anume grup puternic ce accede impetuos şi irezistibil la putere.

Toţi cei care au venit înainte de noi în acest Stat-major şi în celelalte state-majore ale regiunii, toţi sînt figuri de altă culoare, şi timpul lor a expirat. Cei care vor fi suficient de în vîrstă vor fi scoşi la pensie, iar ceilalţi – expediaţi prin nisipurile încinse de soare. Grupul cel vechi s-a prăbuşit şi s-a risipit sub o lovitură năprasnică, dar invizibilă de pe lături, iar resturile lui nu vor putea fi niciodată slugi devotate mărimilor acestei societăţi, nu se vor alinta niciodată în razele calde ale puterii...

La biblioteca secretă am dat peste fostul aghiotant al fostului şef al statului-major. Preda nişte documente. Va pleca undeva foarte departe să comande un pluton. Este de mai bine de doi ani ofiţer, dar n-a avut încă niciodată în subordinea sa nişte soldaţi nedisciplinaţi, aproape de nestăpînit. Dacă serviciul lui ar fi început cu aşa ceva, totul ar fi fost normal. Dar serviciul lui a început pe nişte covoare moi. În orice situaţie, el mînca pe săturate şi stătea la căldurică. Acum totul s-a frînt. Omul se obişnuieşte să trăiască şi pe fundul unei prăpăstii, iar dacă s-a aflat acolo dintotdeauna, cu greu îşi imaginează că ar putea exista vreo altă viaţa. Dar locotenentul fusese înălţat spre nişte piscuri, iar acum cădea din nou în prăpastie. La fund de tot. Şi căderea asta era chinuitoare.

Îmi zîmbeşte. Iar zîmbetul acesta pare cîinesc. Cîndva, foarte demult, în Orientul Îndepărtat, am văzut doi dulăi care voiau să se alăture unei haite străine. Dar haita asta mîrîia, nu voia să primească nişte străini în rîndurile ei. Atunci, unul din cei doi dulăi s-a repezit la nefericitul său tovarăş, începînd să-l mursece. Lupta a durat mult, iar haita urmărea cu răbdare să vadă rezultatul duelului. Unul urla, iar celălalt, mai slab, scheuna pătrunzător, nu voia să se despartă de viaţă. După ce şi-a ucis tovarăşul, sau poate chiar fratele, dulăul rămas în picioare, dar muşcat şi sfîşiat peste tot, s-a apropiat cu coada între picioare de haită, demonstrîndu-şi astfel supuşenia. În acel moment însă haita s-a repezit asupra lui, făcîndu-l bucăţi.

Nu ştiu de ce fostul aghiotant mi-a amintit de acel dulău cu coada-ntre picioare, gata să muşte pe oricine, numai să fie primit în haita învingătorilor. Prostule. Fii mîndru. Du-te în deşertul tău şi nu mai da din coadă, pînă nu vei fi făcut bucăţele.

13

În noaptea aceea l-am visat pe un bun evreu, pe nenea Mișa. Aveam pe atunci 15 ani. Mergeam la școală și lucram la colhoz. Iarna lucram din cînd în cînd, vara – cot la cot cu bărbații în toată firea. De aceea, cînd s-a pus în discuție o problemă serioasă, am fost și eu chemat la adunare. Iată despre ce era vorba: în fiecare an, spre sfîrșitul lunii august, colhozul nostru trimitea un om în orașul Zaporojie, pentru două-trei săptămîni, ca să vîndă harbuji. Se apropia sfîrșitul lui august și trebuia să se hotărască cine anume dintre mujici avea să plece în anul acela ca să vîndă harbujii colhozului.

Șed mujicii în sala clubului. Nu era timp de pierdut, vremea culesului era în toi, dar lor nu le ardea de cules. Toți discută, toți strigă. Președintele a propus să-l trimită cu harbujii pe Serioja, ginerele său. Cei din primele rînduri tac. În schimb din ultimele se fluieră, se bate din picioare, se trîntesc băncile. Președintele pune problema la vot, dar se vede că s-a enervat și s-a pierdut cu firea. În cazuri din acestea trebuie să întrebe de la bun început: „Cine-i contra?" și de bună seamă că nimeni n-ar fi ridicat mîna, așa încît și cu votarea ar fi fost gata – ar fi însemnat că toți sînt de acord. Dar președintele, din greșeală, a întrebat: „Cine e pentru?". Astfel se obișnuise el să pună problema cînd trebuia să se aprobe înțeleapta politică a partidului nostru drag. Aici era însă o problemă de viață. Aici nu vor întinde cu toții mîinile spre tavan.

— Cine e pentru? repetă președintele.

Sala însă tace. Nici o mînă nu s-a ridicat. A încurcat-o președintele. N-a pus problema cum trebuia, înseamnă deci că Serioja, ginerele președintelui, nu putea să fie trimis. Acesta dădu a lehamite din mînă: n-aveți decît să hotărîți voi. Și din nou gălăgie, strigăte. Toți au sărit de la locurile lor, iarăși erau cu toții nemulțumiți.

Eu ședeam într-un colț. Nu izbuteam în nici un chip să pricep de ce se zbat atîta oamenii. Doar cei care s-au dus în anii

trecuți să vîndă harbujii îi încredințau că treaba asta-i cu primejdie: tîlharii de pe la bazar te pot înjunghia. Dacă greșești cumva la socoteli, miliția te arestează, ori va trebui după aceia să te socotești cu colhozul plătind din propriul tău buzunar. Dar, ciudată treabă, nici unul dintre cei care vînduseră mai înainte, nu s-ar fi opus prea tare dacă ar fi fost propus din nou pentru munca asta periculoasă, ingrată. În schimb, toți ceilalți încep deodată să tropăie și să țipe că respectivul e un șmecher, un escroc, și că numai daune aduce colhozului. Iarăși e ceva ciudat: păi dacă munca e periculoasă, ingrată, de ce să nu fie tocmai acela vîrît la munca aceea. Dar nu. Adunarea nu aprobă pe nici unul din cei numiți.

Sînt propuși mereu alți candidați, dar adunarea îi respinge mereu, la fel de hotărît. Să te tot minunezi. Cum de n-a fost ales chiar primul pe care l-a numit președintele, și să fi fost trimis în locul acela blestemat. Toți ar fi răsuflat liniștiți. Dar așa, uite că nimeni nu vrea să-și trimită acolo nici dușmanul, nici prietenul, nici vecinul. Ai impresia că fiecare ar țintui să nimerească el însuși acolo, însă ceilalți nu-l lasă. Adică, dacă n-am ajuns eu acolo, nici pe tine nu te las. Au dezbătut, au tot dezbătut ei pînă ce au ostenit. Toți au fost luați la rînd, dar toți au fost respinși.

— Bine, dar atunci pe cine să trimitem? Pe Vitka Suvurov? E încă prea mic.

Numai că mujicii erau de altă părere. Eu nu mă compar cu ei nici ca vîrstă, nici ca experiență, nici ca autoritate – pentru ei sînt un nimeni, iar trimiterea mea ar însemna în mintea lor același lucru ca trimiterea nimănui. N-are decît să meargă Vitka, judeca fiecare, numai dușmanul meu să nu ajungă acolo. Așa s-a și hotărît pînă la urmă. Au votat în unanimitate. Președintele și chiar ginerele lui, Serioja, pînă și ei au ridicat mîinele.

Doi mujici lățoși m-au adus în oraș la ora trei din noapte. Am descărcat harbujii împreună și i-am așezat într-un lădoi de lemn, lîngă o baracă verde de scînduri, în care aveam să muncesc șaisprezece zile și să dorm cincisprezece nopți. La cinci dimineața,

bazarul vuia deja din mii de glasuri. Mujicii plecaseră demult, iar eu rămăsesem singur cu harbujii. Vînd mereu. Nu mă desprind de tejghea. Mă fistîcesc. Sînt desculț, iar la oraș nimeni nu umblă astfel. Vînd mereu și-mi blestem soarta. Nimănui, nici prin gînd nu-i trece să mă înjunghie, dar simt că încep să mă dau de ceasul morții. Am niște harbuji de mai mare dragul. La tejgheaua mea e o coadă imensă, toți strigă ca la adunarea colhozului. Iar eu socotesc mereu. Prețul la harbujii mei este de 17 copeici kilogramul. E preț de stat, cine nu-l respectă ajunge la pușcărie. Socotesc. Matematica îmi plăcea. Dar aici nu-mi iese nimic. Un harbuz cîntărește, să zicem, 4 kilograme și 870 grame; dacă iau cîte 17 copeici la kilogram, cît costă un asemenea harbuz? Dacă mulțimea n-ar face atîta gălăgie, dacă femeia aceea grasă n-ar fi încercat să mă înșface de păr, aș fi calculat într-o clipă. Dar așa, nu-mi izbutește nimic. Nici creion, și nici hîrtie n-am luat cu mine. De unde să fi știut eu că voi avea nevoie de ele?

Grăsanele de la coadă se înfurie de încetineala mea, se împing peste tejghea. Cele care au cumpărat deja își numără mai la o parte restul, apoi vin din nou în goană la tejghea, strigă, amenință că vor chema miliția. Dar harbujii sînt foarte diferiți, și greutatea lor diferă, iar prețul e mereu altul și copeica n-ai cum s-o împarți. Mi-am amintit vorbele unor mujici de la adunare: dacă greșești, te socotești cu colhozul plătind din propriul tău buzunar. Dar de unde să am eu banii mei? Nu reușesc nimic aici. Strig la mulțime că am să încetez vînzarea, dar aproape că m-au sfîșiat oamenii, căci, vezi bine, harbujii erau tare frumoși.

Vizavi de mine, la o mică tarabă ședea un evreu bătrîn, cu sprîncene albe, stufoase. Vindea șireturi. Se uita la mine și se strîmba, ca și cînd l-ar fi durut o măsea. Îi era peste poate să privească la un asemenea negoț. Ba se răsucește ca să nu mai vadă, ba își ridică ochii spre cer, ba scuipă cu năduf.

A șezut el mult așa, perpelindu-se. Pînă la urmă n-a mai răbdat. Și-a închis prăvălioara, a venit alături de mine și dă-i cu vînzarea. Eu îi arunc harbujii pe care mi-i arată el cu un deget

lung şi costeliv, iar pînă izbutesc să apuc un harbuz din grămadă, el îl prinde pe precedentul din zbor, îl cîntăreşte, îl dă cumpărătorului, primeşte banii, numără restul, apoi îmi arată cu degetul următorul harbuz şi pe deasupra apucă să le mai şi zîmbească tuturor. Dar şi cu arătătorul acela e o poveste, că nu o face la întîmplare, spre fiecare harbuz, ci cu un anume rost: mă mînă cînd în vîrful grămezii, cînd la baza ei, şi trebuie ori să alerg de cealaltă parte, ori să mă întorc înapoi. Iar între timp el le zîmbeşte tuturor şi toţi îi zîmbesc la rîndul lor, căci îl cunosc. Toţi îl salută şi-i spun: „Mulţumesc, nene Mişa".

Într-o oră a servit pe toată lumea de la coadă, iar grămada de pepeni s-a redus la jumătate. Îndată ce ne-am descurcat cu coada, el mi-a întins un purcoi de bani: hîrtii mototolite de trei ruble, zdrenţuite de o rublă, ba chiar se nimereau şi cîteva de cinci ruble. Mărunţişul sunător l-a pus el într-o grămăjoară separată, ca să fie pentru a da restul.

— Uite, zice el. Asta-i încasarea ta. Pune-o în buzunarul din dreapta. Acolo e destul ca să te socoteşti pentru ziua de azi cu colhozul tău. Iar tot ce ai să mai încasezi astăzi, pune fără teamă în buzunarul din stînga.

— Ah, nene Mişa, îi zic eu, n-am să te uit cît oi trăi!

— Stai, că asta nu-i tot, îmi zice. Eu ţi-am făcut doar o lecţie de practică, dar acum ascultă teoria.

A adus o foaie de hîrtie, pe care a scris preţurile: 1 kg – 17 copeici, 2 kg – 34... şi aşa mai departe, pînă la zece. Dar eu cu kilogramele nu aveam probleme, ci cu gramele, aşa că el şi pe acestea le notează pe o coloană: 50, 100, 150...

— Copeica nu se împarte, aşa că pentru 50 de grame poţi să nu iei nimic, după cum poţi lua o copeică întreagă. Şi aşa, şi aşa e corect. Pentru o sută de grame poţi lua o copeică, ori poţi să iei două copeici. De la un om bun, întotdeauna să iei la minimum, iar de la un om al naibii să iei întotdeauna la maximum.

Îmi scrie repede preţurile... 750 – minimum 12 cop., maximum – 13.

— Dar cum poţi calcula aşa repede, nene Mişa.

— Păi nici nu calculez, eu pur și simplu știu prețurile.

— Drace, zic eu, dar prețurile se schimbă!

— Și ce dacă, spune el. Dacă mîine ți se cere să vinzi cu 18 copeici, înseamnă, de exemplu, că pentru 5 kilograme și 920 de grame poți lua minimum o rublă și șase copeici, iar maximum o rublă și opt copeici. Gramele trebuie rotunjite și ele, pentru un om bun înspre minimum, iar pentru ceilalți înspre maximum. Omului bun îi dai un harbuz bun, celuilalt – unul obișnuit.

Cum să disting un harbuz bun de unul obișnuit știu. Harbuzul cel bun are codița uscată, iar pe-o coastă are ca un fel de chelie galbenă. Ei, dar pe oamenii buni de cei obișnuiți cum să-i deosebești? Dacă-l întreb, va rîde. Oftez, dar pînă la urmă și eu trebuie să mă învăț minte. Așa că am întrebat...

La așa întrebare totuși nu s-a așteptat bătrînul. S-a așezat, a oftat îndelung, clătinînd din cap și minunîndu-se de prostia mea.

— Să le iei la ochi pe gospodinele din casele dimprejur, pe acelea care cumpără în fiecare zi de la tine. Ei bine, lor să le dai cei mai buni harbuji, și la preț minim. Ele nu-s multe, dar o să-ți poarte buhul, o să-ți facă reclamă, zicînd că ești cinstit, precis în socoteli și ai harbuji dulci. Ele îți vor forma coada, iar odată ce se află lîngă tine vreo două-trei din ele, înseamnă că după ele se vor lua alți vreo zece. Dar ăștia vor fi de-acum cumpărători de cîte o singură dată. Lor să le dai harbuji obișnuiți, mai puțin buni, și să le iei preț maxim. Ai înțeles?

Cartonul cu prețuri l-a prins deasupra capului meu. Dintr-o parte nu se vedea, dar era suficient să-mi dau capul spre spate, cu aerul că socotesc, și toate prețurile erau în fața mea.

Așa a mers mai departe negoțul. Rapid și cu folos. Buni harbujii! Ah, ce buni sînt! Veniți – pe gustate! După o zi gospodinele din împrejurimi au început a mă recunoaște. Îmi zîmbesc. Eu le aleg harbujii la preț minimal și le zîmbesc. Tuturor celorlalți le iau la maximum, dar le zîmbesc și lor.

De la un cumpărător o parte de copeică. De la altul la fel. Deodată am înțeles vorba că banul la ban trage, Nu-i înșelam pe oameni, ci pur și simplu rotunjeam în folosul meu fracțiunile

de copeică, dar astfel au început să apară în buzunarul meu din stînga hîrtioare mototolite de trei ruble, zdrenţuite de o rublă, ba uneori chiar şi de cinci.

Calculez venitul – toţi banii în plus sînt la mine. Am să dau colhozului încasările corect, iar buzunarul propriu sporeşte mereu. Iată că în acest buzunar a apărut o foşnitoare hîrtie de zece ruble. Mă duc la nenea Misa şi i-o întind.

— Mulţumesc, nene Mişa, îi spun. M-ai învăţat cum să trăiesc.

— Prostule, îmi zice bătrînul. Uite miliţianul de colo. Lui să i-o dai. Că eu am destul cu ai mei.

— Dar de ce să-i dau miliţianului? mă mir eu.

— De-aia. Apropie-te şi dă-i-o. Că nu te va uita. Îi va face plăcere.

— Bine, dar eu nu calc legea. De ce să-i dau?

— Dă-i, cînd îţi zic, şi nenea Mişa se supără. Iar cînd i-o dai, să nu zici nimic. Pur şi simplu i-o strecori în buzunar şi te cari.

Am pornit spre miliţian. Stătea încruntat. Bluza îi e cenuşie, grumazul asudat, ochii ca de cositor. Mă apropii de el, mai-mai să-l ating. Mi-e frică. Dar el nici nu se clinteşte. Îi strecor în buzunarul de la piept hîrtia aceea de zece, făcută sul. El însă nici n-a băgat de seamă. Stă ca o statuie, nici nu clipeşte. Nu se clinteşte. S-au dus pe apa sîmbetei bănuţii mei, gîndesc eu. Nici n-a simţit cum i-am strecurat.

În dimineaţa următoare, miliţianul acesta e din nou la post: „Să trăieşti, Vitea", zice.

Mă minunez. De unde-o ştii el numele meu?

— Bună ziua, cetăţene şef, îi răspund.

Seară de seară sosea camionul de la colhoz. Descarcă harbujii cîte două-trei tone de barbuji pentru ziua următoare, iar pe ziua ce a trecut eu ţin evidenţa: au fost exact două tone; am vîndut 1816 kg, restul nu sînt vînduţi, fiind loviţi, turtiţi, adică 184 kg. Iată încasarea – 308 ruble şi 72 copeici. Cîntăresc mujicii rebutul, îl trec pe hîrtie şi drumul spre casă. Tocmai tîram într-un coş harbujii storcoşiţi spre groapa de gunoaie

cînd nenea Mișa m-a surprins la o asemenea treabă. Oftează bătrînul și se căinează, minunîndu-se de prostia mea..

— Dar de ce, zice el, de ce faci tu o așa murdară treabă, și încă fără nici un profit pentru tine?

— Păi ce folos poate fi de la ăștia? întreb eu cu mirare. Cine o să-i cumpere așa putrezi și loviți?

Iarăși se întristează bătrînul, înălțîndu-și privirile spre cer.

— Păi ăștia nu trebuie să-i vinzi, zice. Dar nici să-i tîrăști la gunoi nu-i nevoie. Oprește-i, păstrează-i. Cînd vine mîine controlul, tu n-ai decît să-i arăți pentru a doua oară, împreună cu cei care mîine se vor dovedi compromiși. Ai să vinzi mîine, să zicem, 1.800 kg, dar tu zici că numai 1.650. Iar peste încă o zi ai să vinzi 1.800, dar tu să arăți toți harbujii stricați ce s-au adunat în trei zile și să zici că ai reușit să vinzi numai 1.500 kilograme.

Așa am și făcut.

— Acum vezi și tu, nu te ambala, mă învăța nenea Mișa. Lăcomia strică negustoria.

Asta o înțelegeam și singur. Nu mă ambalam. Dacă aveam pe zi 150 kg de harbuji compromiși, eu arătam numai 300 kg, niciodată mai mult, cu toate că aș fi putut să arăt și o jumătate de tonă. Pe harbujii ăștia loviți puneam zilnic cîte 25 de ruble în buzunarul meu stîng. La colhoz nici într-o lună n-aș fi cîștigat atît, iar după zilele de lucru la cîmp, plătite în copeici, tot goale îmi rămîneau buzunarele. Aici însă nenea Mișa mi-a șoptit unele secrete.

În seara de pe urmă am cumpărat șase sticle de coniac, m-am încălțat cu pantofi de lac și m-am dus la nenea Mișa.

— Prostule, îmi zise. Tu sticlele astea să le duci președintelui tău, pentru ca la anul, în vară, să-ți propună candidatura la adunare.

— Ba nu, îi zic eu. Dumitale s-ar putea să-ți fie mulți banii pe care-i ai, dar ia-i și pe-ai mei. Primește sticlele din partea mea ca amintire. Dacă nu ți-or plăcea, n-ai decît să le spargi de perete. Dar eu dumitale ți le-am adus și n-am să le iau înapoi.

Pînă la urmă le-a luat.

— Eu zic, am făcut negoţ doar două săptămîni. Dar dumneata cît ai negustorit?

— Eu, îmi răspunde bătrînul, împlinesc acuşi şaptezeci şi trei, iar în comerţ am intrat la şase ani. Pe vremea ţarului Nikolai Aleksandrovici.

— De bună seamă că de-a lungul vieţii ai vîndut de toate.

— Nicidecum, răspunse el. Numai şireturi.

— Dar dacă ar fi trebuit să faci negoţ cu aur, ai fi putut?

— Aş fi putut. Dar să nu crezi că cu aur se fac mai uşor banii decît cu alte lucruri. Ba pe deasupra toţi ştiu de mai înainte că în ascuns eşti milionar. Îţi spun eu că la şireturi se poate cîştiga mai mult şi cu ele n-ai bătaie de cap.

— Dar cu ce e mai greu să faci negoţ?

— Cu chibrituri. E o ştiinţă extrem de complicată, dar dacă apuci să-i prinzi rostul, într-un an poţi face milionul.

— Dumneata, nene Mişa, dac-ai fi trăit în lumea capitalistă, de mult ai fi fost milionar...

La vorbele astea el a preferat să tacă.

— Pe cînd la noi, în socialism, n-ai cum să-ţi dai drumul, că un-doi te împuşcă.

— Nu-i aşa, mă contrazice nenea Mişa. Şi în socialism, nu toţi milionarii sînt împuşcaţi. Trebuie doar să faci sul hîrtia de zece şi să o strecori miliţianului în buzunărel. Atunci nu te împuşcă.

Şi mai spunea nenea Mişa că banii nu trebuie strînşi. Ei trebuie cheltuiţi. Nu merită să faci moarte de om pentru bani, şi nici să rişti pentru ei nu are rost. Nu merită ei aşa ceva. Altceva e cînd ţi se lipesc singuri de degete – în cazul ăsta nu trebuie să te împotriveşti destinului. Ia-i şi desfată-te. Dar să ştii că nu există loc pe pămînt, nu există om către care milionul să nu vină la mînă de la sine. E drept însă că mulţi pur şi simplu nu văd aceste posibilităţi, nu profită de ele. Şi spunîndu-mi aceste cuvinte, de trei ori a repetat că banii nu aduc fericirea. Dar ce anume aduce fericirea nu mi-a spus.

Arareori îl visez pe nenea Mişa. Mi-e greu să spun de ce, dar în nopţile cînd bunul bătrîn vine spre mine în bazarul acela

prăfos, plîng în somn. În viaţă rar mi s-a întîmplat să plîng, chiar şi în copilărie. În somn însă, numai cînd îmi apare el. Îmi murmură nenea Mişa la ureche înţelepte maxime desprinse din viaţă, iar eu le memorez pe toate, bucurîndu-mă că nu mi-a scăpat nimic. Şi mă străduiesc să reţin în minte toate spusele lui pînă cînd mă trezesc. Totul e simplu, nişte adevăruri banale. Dar îndată ce mă trezesc, nu-mi mai amintesc nimic.

M-a trezit o mică rază de lumină vie. Mă întind zîmbind gîndurilor mele. Caut îndelung să-mi amintesc ce mi-a şoptit nenea Mişa la ureche, dar nu, nu-mi amintesc nimic. Şi fusese ceva important, ceva ce în nici un caz nu trebuia uitat. Totuşi, din mia de învăţăminte, mi-a rămas doar cea mai mică frîntură: oamenilor trebuie să le zîmbeşti.

Capitolul III

1

Principalul element al echipamentului la un diversionist este încălțămintea. Bineînțeles, după parașută.

Un diversionist inveterat, cu o cicatrice pe obraz, mi-a dat de la depozit o pereche de bocanci pe care îi studiez cu interes. Încălțămintea asta reprezintă ceva între bocanci și cizme. Ceva mediu. Un hibrid, îmbinînd în sine cele mai bune calități, atît ale cizmei, cît și cele ale bocancului. În evidențe, încălțămintea e trecută sub denumirea prescurtată B.P. – Bocanci pentru parașutiști. Așa o să le și spunem.

Sînt confecționați dintr-o piele groasă și moale de bivol, cîntărind cu mult mai puțin decît s-ar crede după aspect. La fiecare bocanc sînt o mulțime de curele și catarame: două curele în jurul călcîiului, una lată în jurul tălpii, două în jurul genunchiului. Și curelele sînt foarte moi. Fiecare bocanc a înmagazinat o experiență de milenii. Doar așa mergeau strămunii noștri în expediții: învelind piciorul într-o piele moale și legînd-o în curele. Ei bine, cizmele mele chiar așa sînt făcute: din piele și curele.

Dar uite, tălpi ca ale noastre n-au cunoscut strămoșii. Tălpile sînt groase, late și moi. Moliciunea lor nu înseamnă că nu sînt trainice. În fiecare talpă sînt cîte trei plăcuțe din titan, dispuse precum solzii, una peste alta, încît rezultă ceva și solid, și elastic. Asemenea plăcuțe, dispuse în sistemul solzilor, se utilizează la vestele antiglonț – nu pot fi străpunse. Desigur, la tălpi

ele nu sînt montate pentru a ne proteja de gloanţe. Aceste plăcuţe de titan protejează însă tălpile picioarelor de spinii şi colţii de fier ce se întîlnesc din belşug pe căile de acces spre obiectivele de importanţă deosebită. La nevoie, cu asemenea talpă se poate alerga şi prin foc. Dar plăcuţele mai joacă un rol: ieşind puţin în lături din tălpi ele servesc drept locuri de fixare pentru legăturile schiurilor.

Desenul de pe tălpile bocancilor este copiat după tălpile încălţămintei soldăţeşti a inamicului nostru probabil, în funcţie de raioanele în care urmează să acţionăm, putem lăsa în urma noastră urme americane, franţuzeşti, spaniole sau de oricare alt fel.

Totuşi, nu acesta e principalul şiretlic. Bocancul pentru diversiuni, mai precis pentru paraşutare, are tocul în faţă, iar talpa la spate, încît atunci cînd diversionistul merge într-o direcţie, urmele lăsate de el sînt întoarse în direcţia contrară. Se-nţelege că acele călcîie sînt mai subţiri, iar tălpile mai groase, pentru ca piciorul să se simtă bine, pentru ca această schimbare – călcîiul în faţă şi talpa la spate – să nu creeze dificultăţi pe timpul mersului.

Se-nţelege că un cititor de urme experimentat cu greu poate să fie înşelat astfel. El ştie bine că în timpul unui mers rapid, energic, vîrful lasă o urmă mai apăsată decît călcîiul. Dar cîţi sînt aceia care să se uite cu atenţie la urmele unor tălpi soldăţeşti? Parcă mulţi vor acorda atenţie faptului că a apărut deodată o urmă la care totul e altfel? Şi mulţi ar putea să aprecieze corect cele observate? Cui îi poate trece prin minte ideea unei cizme care să aibă călcîiul la vîrf şi vîrful la călcîi? Cui îi poate veni în cap gîndul că dacă urmele duc spre est, înseamnă că omul respectiv a trecut spre vest?

Apoi nici noi nu sîntem proşti. Diversioniştii sînt precum lupii – ei nu umblă cîte unul, ci în haită. Şi, la fel ca lupii, noi mergem păşind într-o singură urmă. Poftim de mai înţelege cîţi am fost în grupă: trei sau o sută. Iar după ce pe aceeaşi urmă au trecut mai multe picioare, e aproape peste putinţă de sesizat

fina nuanță că, poftim, călcîiele noastre au apăsat mai mult solul decît vîrfurile.

La bocancul pentru diversiune se poartă numai un singur tip de ciorapi: foarte groși, din lînă curată. Ori pe unde am umbla noi – prin taiga sau printr-un deșert torid, ciorapii vor fi întotdeauna la fel: foarte groși, de lînă, cenușii la culoare. Un asemenea ciorap și încălzește bine, și protejează piciorul împotriva transpirației, fără a-l roade, și nu se uzează nici el. Iar asemenea ciorapi diversionistul are două perechi. Fie că pleci pentru o zi, fie că pentru o lună, ai numai două perechi. Te descurci cum vrei.

Lenjeria este de in, fină. Ea trebuie să fie nouă, însă deja ușor purtată și cel puțin o dată spălată. Peste lenjeria aceasta subțire se îmbracă „plasa", o a doua lenjerie, executată din sfori groase și moi, de grosimea degetului, astfel încît între îmbrăcămintea exterioară și lenjeria subțire întotdeauna rămîne un strat de aer de aproape un centimetru. Chestia asta a gîndit-o o minte isteață. Dacă e arșiță, dacă sudoarea curge șiroaie, dacă tot corpul îți arde, plasa asta e o adevărată salvare. Îmbrăcămintea nu se lipește de corp, iar sub îmbrăcăminte există o ventilație ireproșabilă. Cînd e frig, stratul de aer păstrează căldura, ca o pilotă, și în plus nu cîntărește mai nimic. Dar plasa asta mai are o destinație: trompa țînțarului, străpungînd îmbrăcămintea, nimerește în gol, fără a ajunge la trup. Pe diversionist numai o soartă nenorocită îl poate scoate în cîmp deschis. El își face veacul prin păduri și prin mlaștini. Poate să zacă ore întregi într-un hățiș de rogoz usturător, în urzici înțepătoare ca focul, sub bîzîitul metalic al țînțarilor; numai plasa îi este salvarea. Peste ea sînt pantalonii și bluzonul, ambele verzi, din țesătură de bumbac. Cusăturile pretutindeni sînt triple. Bluzonul și pantalonii sînt moi, dar rezistenți. La îndoituri, la coate și la genunchi, pe umeri materialul este în trei straturi, pentru o cît mai mare rezistență.

Pe cap diversionistul poartă cască. Iarna, aceasta este din piele îmblănită, cu căptușeală de mătase, iar vara din bumbac. Este compusă din două părți: casca propriu-zisă și masca. Casca

trebuie să nu cadă de pe cap în nici o situaţie, nici chiar pe timpul desantării. Ea nu trebuie să aibă pe partea exterioară nici un fel de cataramă, cureluşe şi ieşinduri deoarece se află în momentul saltului chiar lîngă paraşută. Pe cască nu trebuie să fie nimic ce ar putea să împiedice cupola şi suspantele să se deschidă cu precizie. De aceea casca pentru desantare este executată exact după forma capului omenesc, acoperindu-i strîns craniul, gîtul şi bărbia şi lăsînd descoperiţi doar ochii, nasul şi gura. Pe timp de ger puternic şi, de asemenea, în scopul mascării, ochii, nasul şi gura se acoperă cu masca.

Diversionistul are şi un bluzon. E gros, călduros, uşor, impermeabil. Cu el poţi sta culcat într-o mlaştină, fără a te pătrunde umezeala şi poţi dormi în zăpadă fără a degera. Lungimea lui este pînă la jumătatea coapsei: nu te împiedică la mers, iar dacă trebuie să şezi zile şi nopţi pe zăpadă, poate sluji drept scaun. În partea de jos e larg, lucru important pentru ventilaţie, pe timpul alergării şi a mersului rapid. Dar la nevoie, partea inferioară poate fi strînsă bine, învelind picioarele şi menţinînd căldura corpului. Mai înainte diversioniştii aveau şi pantalonii la fel – groşi şi călduroşi. Dar era o greşeală. Cînd mergi zile şi nopţi fără oprire, asemenea pantaloni sînt o pacoste, deranjează întregul sistem de ventilaţie. Înţelepţii noştri strămoşi niciodată nu-şi croiau pantaloni din blănuri. În locul lor, aveau şube lungi, pînă la călcîie. Şi aveau dreptate. În pantaloni din blană te încingi, pe cînd într-o şubă lungă nu. Acum este luată în considerare experienţa străveche, iar diversionistul are numai un bluzon, căruia la caz de nevoie i se adaugă nişte pulpane lungi ce acoperă corpul pînă aproape de călcîie: întotdeauna va fi cald, dar niciodată nu va fi zăpuşeală. Aceste pulpane se detaşează uşor şi se rulează, fără a ocupa prea mult loc în bagajul diversionistului.

Mai demult, bluzoanele puteau să se întoarcă pe ambele feţe spre purtare. O faţă era albă, iar cealaltă verde-cenuşie, cu pete. Dar nici această soluţie nu a fost bună. Bluzonul trebuie să fie delicat pe dinăuntru, precum o piele de femeie: trebuie să mîngîie trupul diversionistului. Iar pe dinafară trebuie să fie

grosier, ca pielea de rinocer. Așa se face că acum bluzoanele nu se întorc pe ambele părți. Ele sînt delicate pe dinăuntru și grosolane la suprafață. Cît despre culoare, sînt de un cenușiu deschis, precum iarba anului precedent, sau ca zăpada murdară. Culoarea e foarte bine aleasă. Dar la mare nevoie, peste bluzon se poate îmbrăca un halat alb, de mascare.

Tot echipamentul diversionistului începe în R.D. – containerul-raniță pentru desantare. Acesta, la fel ca și întreaga costumație, este de culoare cenușie-deschisă. Nu e mare, avînd formă paralelipipedică, confecționat dintr-o țesătură groasă. Pentru a nu trage umerii spre spate, este plat, însă lat și lung. Chingile acestui container-raniță sînt în așa fel făcute, încît poate fi prins de corp în cele mai diferite poziții. Poate fi atîrnat pe piept, poate să fie fixat sus, la spate, poate fi lăsat în jos, chiar pe șezut, fixat fiind de brîu, pentru a elibera astfel temporar umerii prea frecați de povară.

Oriunde s-ar duce diversionistul, el are numai un singur bidon cu apă – 810 grame. În afară de asta, el posedă un minuscul flacon cu mici tablete cafenii, dezinfectante. O asemenea tabletă se poate arunca într-o apă poluată cu petrol, cu bacili de dizenterie, cu spumă de săpun. După un minut, toată murdăria se depune la fund, iar stratul superior de apă poate fi decantat și băut. Apa curată, obținută prin acest procedeu, are un gust respingător și miros înțepător de clor. Dar diversionistul o bea. Cine știe ce este adevărata sete, bea cu cea mai mare plăcere și o asemenea apă.

Dacă diversionistul pleacă în misiune pentru o săptămînă sau pentru o lună – timpul nu joacă nici un rol – el poartă întotdeauna asupra sa aceeași cantitate de alimente: 2.765 grame. Adesea, pe parcursul executării misiunii, i se pot lansa din avion și alimente, și apă, și muniții. Dar e posibil și ca acest lucru să nu se întîmple, iar atunci n-ai decît să trăiești cum te pricepi. Cele aproape trei kilograme de alimente înseamnă foarte mult, dacă se are în vedere conținutul, neobișnuit de ridicat în calorii ale hranei special elaborate și pregătite, însă în cazul cînd toate acestea nu ajung, alimentele trebuie procurate

în mod independent. Se poate ucide o căprioară sau un porc mistreț, se poate pescui, se pot mînca fructe de pădure, ciuperci, arici, broaște, șerpi, melci, rîme, se pot fierbe scoarță de mesteacăn și ghindă, se poate... dar ce nu poate mînca un om flămînd, mai ales dacă posedă experiența concentrată a mileniilor...

În afară de alimente, diversionistul poartă cu sine în raniță patru cutii cu chibrituri pionierești, care nu prind umezeală, ard pe orice vînt, pînă și sub apă. Mai posedă o sută de tablete de spirt solid. Nu are dreptul să aprindă nici un foc, așa încît se încălzește și își pregătește hrana doar la flăcările unei tablete. Această flăcăruie este exact ca cea a unei lumînări, numai că e mai rezistentă la vînt.

Există în ranița lui și douăzeci de tablete de alt gen, de astă dată medicinale, împotriva oricăror boli și contra intoxicațiilor.

Și se mai găsește în ranița pentru desantare un prosop, o perie de dinți, pastă, o mașină de bărbierit, un tubuleț cu săpun lichid, un cîrlig de pescuit, împreună cu sfoara aferentă, un ac cu ață. Pieptene nu poartă cu el diversionistul deoarece înainte de lansare este tuns chilug: în acest fel capul transpiră mai puțin, iar părul ud nu-i vine în ochi. Într-o lună îi va crește un alt păr, dar nu într-atît de lung încît să-și piardă timpul prețios cu pieptănatul. Și așa poartă el destule în spinare. Există două variante pentru armamentul diversionistului: garnitură completă de arme și garnitură limitată.

Garnitura completă presupune un pistol mitralieră Kalașnikov AKMS și 300 de cartușe aferente. Unele pistoale-mitralieră au suplimentar un PBS – dispozitiv pentru tragere fără zgomot și fără flamă, și de asemenea un NSP-3 – aparat de ochire pe timp de noapte. Pe timpul desantării, pistolul mitralieră se află într-o husă, ca să nu împiedice desfacerea corectă a parașutei, însă pentru ca în primele momente după aterizare să nu fie lipsit de apărare, fiecare diversionist are un pistol fără zgomot P-8 și 32 de cartușe aferente. În afară de acestea, la carîmbul drept îi atîrnă un uriaș pumnal-tăietor de suspante, special pentru diversioniști, iar la carîmbul stîng patru lame de rezervă. Pumnalul pentru diversioniști nu e deci un cuțit obișnuit. În

mînerul lui se află un arc puternic. Se poate înlătura siguranța, iar apoi se poate apăsa pe un declanșator și instantaneu lama pumnalului țîșnește imediat înainte, cu un șuier cumplit, împingînd înapoi mîna cu mînerul gol. Lama grea a pumnalului este aruncată înainte, la 25 de metri. Dacă nimerește într-un copac, nu întotdeauna poate fi recuperată, și atunci diversionistul introduce în mânerul rămas gol o nouă lamă, de rezervă, apăsînd cu toată greutatea corpului pentru a comprima puternicul arc. Apoi se pune siguranța și pumnalul acesta poate fi iarăși utilizat ca unul obișnuit: pentru tăiere de oameni și de pîine, ca fierăstrău sau ca foarfecă de genist, la tăierea sîrmei ghimpate. Dacă diversionistul poartă cu sine întregul complet de armament, în geanta lui mai are în plus șase grenade, exploziv plastic, mine cu explozie întîrziată sau alt armament greu.

Garnitura limitată de armament este purtată de ofițeri și de soldații radiotelegrafiști. Ea cuprinde pistolul-mitralieră cu 120 de cartușe, pistolul silențios și pumnalul. Pe toate acestea mi le încredințează acum diversionistul cel trecut prin multe. Pistolul este autentic. Urmează să plec cu un grup de diversioniști ca arbitru. Fac parte din personalul de control, așa că nu am nevoie să trag cu arma. Dar sînt și eu ofițer de cercetare, deci trebuie să simt greutatea pistolului-mitralieră și a cartușelor. Așa se face că pistolul meu mitralieră este de instrucție. Arată la fel ca cele de luptă, numai că e ponosit în lege și dat la scăzămînt. În culata țevii este practicat un orificiu și alături e bătută inscripția „pentru instrucție". Îmi trec deci pistolul-mitralieră la umăr. N-am mai avut de mulți ani prilejul să port un pistol-mitralieră cu gaură în culată. Cu asemenea arme își încep serviciul recruții și elevii școlilor militare. Cei care le poartă sînt de obicei obiectul unor ironii ușoare, inofensive în armată. Desigur, eu nu mă simt tînăr și cu caș la gură, totuși la trupele de diversiune sînt un om cu totul nou, așa încît, primind pistolul-mitralieră perforat, mă decid brusc, în mod absolut instinctiv, să verific dacă nu cumva sînt luat drept unul cu caș la gură și mi s-a făcut vreuna din vechile glume cazone. Îmi scot deci rapid ranița din spate, o deschid și scot dintr-un buzunăraș lingura. Pe ea, la fel

ca şi pe culata pistolului-mitralieră, era practicată o găurică şi o inscripţie absolut identică se lăbărţa la vedere: „pentru instrucţie".

— Scuzaţi-mă, tovarăşe locotenent-major, şi diversionistul inveterat face o mutră încurcată. N-am verificat.

Îi pare puţintel rău că nu sînt doar de azi în armată şi cunosc toate aceste străvechi tertipuri, manifestînd cuvenita vigilenţă. Îşi cheamă ajutorul – un soldăţel tînăr de tot – şi chiar acolo, în faţa mea, îl dojeneşte cu asprime pentru neatenţie. Atît el, cît şi eu înţelegem că soldăţelul n-are aici nici un amestec, că sergentul însuşi îmi vîrîse lingura de instrucţie. Acesta ordonă îndată să fie aruncată lingura de instrucţie, pentru ca o asemenea glumă proastă să nu se mai repete niciodată. Sigur însă că eu înţeleg că ea nu va fi de fapt azvîrlită; va mai sluji multor generaţii de diversionişti. Dar regula e regulă. Sergentul trebuie să dea indicaţiile necesare, iar tînărul soldat să fie pedepsit. Îl văd că scoate repede o altă lingură şi mi-o întinde. Gluma n-a mers, dar el simte că înţeleg umorul cazon, ştiu să-l apreciez şi n-am să încalc vechile tradiţii cu strigăte indignate; în armată nu se cade să te superi pe glume şi păcăleli. A devenit iarăşi serios şi preocupat:

— Vă urez noroc, tovarăşe locotenent-major.

— Mulţumesc, sergent.

2

În Armata Sovietică fiecare îşi pliază personal paraşuta. Regula aceasta e valabilă şi pentru generali; nu ştiu dacă Marghelov, devenind general de armată, a mai sărit cu paraşuta, însă pe timpul cînd era general-locotenent, a sărit. Asta o ştiu cu precizie. Şi, bineînţeles, îşi plia el însuşi paraşuta. Dar în afară de Marghelov, la trupele de desant aerian sînt mulţi generali, şi toţi fac lansări. Însă pe lîngă aceştia, sînt zeci de generali în cercetarea militară şi cei care continuă să facă lansări îşi pliază singuri paraşuta. E o măsură înţeleaptă. În cazul cînd

a-i mierlit-o, întreaga răspundere îți revine doar ție, mortului. Cei rămași în viață nu poartă nici o răspundere.

Toate parașutele se păstrează la magazie. Sînt pliate, sigilate, oricînd gata spre a fi utilizate. Fiecare parașută poartă pe mătasă o semnătură: „Soldatul Ivanov. Această parașută am pliat-o eu personal". Dar în cazul cînd nu sîntem treziți noaptea la alarmă, dacă sîntem folosiți după plan, cu un ciclu complet de pregătire, atunci toate parașutele se desfac și se pliază din nou. Și iarăși fiecare se iscălește pe ea: „Această parașută am pliat-o eu personal". Pliajul se execută în acele condiții în care urmează să se execute lansarea. Dacă lansarea se va executa pe ger, și pliajul se va face pe ger. Timp de șase ore.

Astăzi întreg batalionul pliază parașutele. Pe un platou vast, împrejmuit cu un gard înalt, spre a-l feri de privirile curioase ale unor soldați străini.

S-au pregătit mesele pentru parașute. Masa pentru parașută nu e o masă în sensul obișnuit al cuvîntului. E pur și simplu o bucată lungă de foaie de cort care se întinde pe beton, fixîndu-se cu niște mici țăruși speciali. Pliajul se face în două faze. Mai întîi pliem în doi parașuta ta: tu ești șeful, eu ajutorul. Apoi pliem parașuta mea, schimbînd rolurile. După-aceea pliem parașuta ta de rezervă, și iarăși tu ești șeful, iar apoi pe a mea de rezervă, cînd șeful voi fi eu. Unii din noi vor fi lansați nu cu două, ci cu o singură parașută. Dar cui îi va cădea soarta asta, deocamdată nu se știe și de aceea fiecare își pregătește ambele parașute.

Am început. Prima operație. Am întins cupola și suspantele pe masa pentru pliaj. În fiecare companie există un ofițer – locțiitorul comandantului de companie pentru serviciul de desant-parașutare, pe scurt (rusește) – zam po PDS. El dă companiei sale prima comandă, verifică exactitatea executării ei. După ce s-a convins că toți au executat-o corect, dă cea de a doua comandă: „Fixați vîrful cupolei!". Și iarăși pornește printre rînduri, verificînd corectitudinea executării. Fiecare posedă deja o mare experiență în pliaj. Dar oameni sîntem. Și se-ntîmplă să greșim. Dacă se va descoperi la careva o greșeală, imediat

parașuta lui va fi desfăcută și el va începe pliajul chiar de la început. Prima operație. Corect. A doua operație... Compania așteaptă cu răbdare pînă cînd cel care a greșit va executa totul de la început și va ajunge din urmă subunitatea. Operația a șaptesprezecea. Și asta pe un ger de crapă pietrele...

Ofițerii secției de cercetare a Armatei execută pliajul parașutelor împreună cu batalionul. Noi sîntem arbitri. Deci și noi urmează să mergem săptămîni întregi împreună cu diversioniștii, prin zăpezi...

Iarna se înserează devreme, iar noi încheiem definitiv pliajul deja la lumina reflectoarelor, pe o pîclă geroasă. Plecăm în cazărmile încălzite, dar parașutele noastre vor rămîne în ger sub o pază puternică. Dacă le-am duce într-o încăpere, pe materialul rece s-ar depune particule de umezeală, invizibile cu ochiul liber. Iar a doua zi, cînd vor fi scoase iarăși în ger, particulele se vor transforma în frînturi microscopice de gheață, ținînd strîns straturile de percal și mătasă. Asta înseamnă moarte. O treabă simplă. O treabă pe care o înțeleg pînă și cei mai recenți soldați. Dar se întîmplă totuși și așa ceva: diversioniștii pier toți laolaltă. Cu întregul pluton, cu toată compania. Erori posibile pe timpul pliajului și păstrării parașutelor sînt cu sutele. Plata pentru ele întotdeauna e însă una singura – viața.

Cu mîna amorțită de ger mă iscălesc pe micile fîșii de mătasă ale celor două parașute ale mele: „Locotenent-major Suvorov. Această parașută am pliat-o eu personal", și iarăși: „... am pliat-o eu personal". Dacă mă voi izbi de pămînt, vinovatul va fi îndată găsit. Eu voi fi acela, desigur.

3

Ne revenim în căldura plăcută a cazărmilor. Urmează o cină tîrzie. După aceea, ultimele pregătiri. Toți sînt deja tunși chilug. Acum toți la baie, la cea de aburi. Aburiți-vă bine oscioarele băieți, că nu vă veți mai întîlni curînd cu apa fierbinte. Tîrziu

după miezul nopții – toți la culcare. Fiecare trebuie să-și facă somnul pentru multe săptămîni de-acum înainte, fiecăruia i se acordă cîte zece ore de somn. Toate ferestrele cazărmilor sînt acoperite cu grijă, pentru ca dimineața nimeni să nu se trezească devreme. Somnul fiecăruia trebuia să fie profund. Pentru asta există un mic secret. Trebuie să te culci pe spate, să te întinzi, să-ți relaxezi întreg organismul. Apoi trebuie să închizi ochii și sub pleoapele încinse să rostogolești pupilele în sus – este starea normală a ochilor în timpul somnului. După ce adoptă o asemenea poziție, omul adoarme rapid, ușor și profund. Sîntem sculați foarte tîrziu. De astă dată nu se va striga: „Companie, deșteptarea! Alinierea peste 30 de secunde!". Nicidecum. Cîțiva soldați și sergenți, care de astădată nu vor sări cu parașuta, și care asigură paza companiilor, armamentului și parașutelor, se vor apropia domol de fiecare, trezindu-l cu grijă: „Timpul. Timpul. Timpul. Sculați-vă, băieți. E timpul nostru".

4

Grupul trei de diversiune, al batalionului 296 independent de cercetare Spețnaz are în compunerea sa 12 oameni. Eu, ofițerul de informații, merg cu grupul, fiind al treisprezecelea. Sînt arbitru, controlor al acțiunilor grupului. Mie-mi este cel mai ușor. Nu trebuie să iau hotărîri. Misiunea mea e să pun, în cele mai neașteptate momente, întrebări cînd soldaților, cînd comandantului acestui grup, cînd locțiitorului acestuia. Am la mine o foaie cu mii de întrebări. La multe din ele nici eu nu cunosc răspunsurile precise. Treaba mea e să pun întrebarea și să reținrăspunsul. Mai tîrziu ofițerii din grupa a treia, sub conducerea locotenent-colonelului Kravțov vor stabili cine a greșit și cine nu.

Grupul de diversiune poartă cu sine două stații de tipul R-351 M, aparatură de secretizare, aparatură de transmitere ultrarapidă a semnalelor. Astăzi, la noapte, se va executa o operație masivă de orbire a stațiilor de radiolocație ale Armatei 8

de gardă, de tancuri, împotriva căreia noi acționăm acum. Concomitent se va executa o lovitură masată cu rachete și aviație asupra punctelor ei de comandă și asupra concentrărilor de trupe, iar pe parcursul acestei lovituri vor fi lansate douăzeci și opt din primele grupuri de diversiune ale batalionului ilustru. Grupurile au misiuni diverse și compunere diferită, de la trei la patruzeci de oameni. Unele grupuri sînt conduse de sergenți, altele de ofițeri. În nopțile ce vor urma se va executa mereu lansarea unor noi grupuri. De la trei la opt grupuri pe noapte. Lansarea se execută în diverse raioane, de pe itinerare diferite, de la înălțimi diferite. Astăzi noi vom fi lansați de la înălțime foarte mică. Asta înseamnă o sută de metri. Fiecare din noi are cîte o singură parașută. Desfacerea nu e liberă, ci provocată. La înălțime foarte mică, cea de a doua parașută nu e deloc necesară.

5

Ai văzut vreodată frica animalică în ochii unor oameni? Eu am văzut-o. Asta survine cînd ei sînt lansați de la înălțime foarte mică, cu deschiderea provocată a parașutei. Înainte de decolare, toți am fost cîntăriți cu tot ce atîrnă pe noi. Acum ședem în avion corespunzător cu greutatea noastră. Cel mai greu trebuie să iasă cel dintîi, iar după el cu puțin mai ușor și tot așa, pînă la cel mai ușor. Se procedează astfel pentru ca cei mai grei să nu nimerească în cupolele celor mai ușori și a nu le stinge astfel parașutele. Primul va porni radiotelegrafistul, un ins voinic și fălcos. Nu știu cum îl cheamă. Porecla lui însă în grup este Tarzan cel Chel. E un vlăjgan mereu posomorît. În grup există și alții, mai grei. Dar el a fost cîntărit împreună cu stația de radio și așa se face că s-a dovedit a fi cel mai greu, deci primul din toți. Imediat după el va porni încă un radiotelegrafist, poreclit Fratele Evlampie. Al treilea ca greutate urmează Cinghiz-han – cifratorul grupului. Acești primi trei vor executa un salt foarte complicat. Fiecare duce cu sine un container prins cu o chingă lungă, de vreo cincisprezece metri. Fiecare

din ei sare, strînge la piept containerul acela cam greu, iar după deschiderea paraşutei îl lasă în jos. Containerul zboară împreună cu paraşutistul, însă la cincisprezece metri mai jos decît el. Containerul se izbeşte primul de pămînt, iar după asta paraşutistul devine oarecum mai uşor; în ultimele fracţiuni de secundă ale căderii, viteza lui se reduce întrucîtva, aşa încît aterizează chiar alături de container. Viteza şi vîntul îl duc pe paraşutist puţin mai într-o parte, încît niciodată nu cade peste containerul său. Totuşi, asta nu uşurează operaţia, saltul împreună cu containerul fiind o operaţie foarte riscantă, mai ales de la o înălţime foarte mică. Al patrulea la rînd vine locţiitorul comandantului de grup, sergentul-major Drozdov. E cel mai voinic din toţi. E poreclit Labă. Mă uit la mîna lui titanică şi înţeleg că nici nu i s-ar fi putut imagina o poreclă mai bună. E straşnic omul. Imens. Te minunezi ce poate crea natura! După Labă va urma comandantul grupului, locotenentul Elisev. Şi el un uriaş, deşi nu chiar aşa ca locţiitorul său. După numărul grupului i se spune 43-1. Desigur şi el trebuie să aibă o poreclă, dar cine îndrăzneşte în prezenţa unui ofiţer să rostească porecla unui alt ofiţer?

Iar dincolo de comandant şef diversioniştii de rînd, cu figuri de găligani, laţi în umeri ca nişte dulapuri: Cravaşă, Vampirul, Fier-de-călcat, Nikolai al treilea, Negativ, Chopin, Carl de la Duchesse. Şi pe mine mă poreclesc, desigur, între ei, pe ascuns, dar oficial nu am poreclă, numai numărul 43-C. De la control.

În grupul 43 eu sînt cel mai scund şi cel mai uşor. De aceea voi părăsi ultimul avionul. Dar asta nu înseamnă că şed pe ultimul loc. Dimpotrivă, mă aflu chiar lîngă trapa de desantare. Cel care iese ultimul este lansatorul. Acesta, stînd chiar lîngă uşă, verifică pînă în cel din urmă moment corectitudinea ieşirii şi, la caz de nevoie, are dreptul să întrerupă în orice clipă desantarea. E dificilă treaba unui lansator, fie şi numai pentru că şade tocmai în coada avionului, iar chipurile tuturor sînt îndreptate spre el. E ca şi cînd lansatorul s-ar afla pe o scenă şi toţi se uită la el. Oriunde mă uit, pretutindeni ochii unui diversionist mă fixează. Toţi au nişte ochi înnebuniţi. Ba nu,

comandantul grupului, măcar el constituie o excepție. Moțăie liniștit. E perfect relaxat. Dar toți ceilalți au în priviri ușoare licăriri de nebunie. Ce bine e să te arunci de la trei mii de metri! O frumusețe. Pe cînd aici sînt numai o sută. S-au inventat multe șiretlicuri ca să-ți înăbuși spaima, dar unde poți să te ascunzi de ea? Căci uite-o, e aici. Șade cu noi, îmbrățișîndu-ne.

Deodată simțim pocnete în urechi, avionul a pornit brusc în jos. Vîrfuri de copaci trec în goană pe lîngă noi. Am un rol idiot: toți au cablurile declanșatoare prinse de cablul central, numai al meu îmi atîrnă la piept. După ce-i voi lăsa pe toți să treacă pe lîngă mine, eu trebuie să prind acest mic cablu deasupra capului. Și dac-am să greșesc? Dar dacă la repezeală am să ies fără a reuși să-l agăț? Cu mîinile va fi deja imposibil să mai deschid parașuta, căci pămîntul se repede spre mine, e aproape de tot. Și deodată îmi închipui că mă prăvălesc în jos fără parașută, ca un motan, cu labele răschirate. Ce mai țipăt va fi! Îmi imaginez urletul dinainte de moarte și mă cuprinde spaima. Diversioniștii se uită înțelegători la mine: controlorul dă în isterie. Dar nu isteria mă încearcă. Pur și simplu totul mi se pare nostim.

Deasupra trapei pentru materiale începu să clipească nervos un bec albastru.

— Ridicați-vă! Aplecați-vă!

Primul diversionist, Tarzan cel Chel s-a aplecat, împingîndu-și piciorul drept înainte, pentru stabilitate. Fratele Evlampie s-a prăvălit peste el. Al treilea s-a prăvălit peste spinarea celui de-al doilea și tot așa, întregul grup, contopit într-o singură ființă, așteaptă semnalul. La semnal, cei din spate îi vor împinge pe cei din față și întregul grup va țîșni aproape concomitent prin trapa cea largă. Bine de ei. Căci pe mine nimeni nu mă va împinge.

Giganticele canaturi ale trapei s-au dat în lături cu un zgomot abia auzit. O undă de ger ne izbește drept în obraji. E o noapte fără lună, dar zăpada e sclipitoare, orbitoare. Totul e vizibil ca ziua. Pămîntul, iată-l. Tufișuri și poiene par să fi

turbat, ţîşnind într-un galop sălbatic pe lîngă noi. GATA! Fraţilor! GATA!!!

Nimic mai rău decît aşa ceva n-a putut să născocească omenirea. Priviri înnebunite trec pe lîngă mine, toate deodată. O sirenă ţipă ca un animal pe moarte. Urletul ei ne sfîşie urechile. Asta e pentru ca spaima să ne fie alungată undeva în adîncuri. Dar chipurile ne sînt schimonosite. Fiecare strigă cumplitul cuvînt: GATA! N-ai unde s-o cotești. Presiunea din spate este imposibil de evitat. Cei din faţă s-au şi risipit în negura geroasă. Torentul de aer îl azvîrle pe fiecare cu picioarele în sus. GATA!!! Iar cei de la spate, atraşi de instinctul de turmă, îşi iau îndată şi ei zborul în viforul îngheţat. Îmi reped mîna în sus. Aud un ţăcănit. Ţîşnesc zburînd în bezna de gheaţă, unde oamenii de treabă n-au ce căuta. Aici sînt doar diavoli, vrăjitoare pe cozi de mătură şi Vitea Suvorov cu paraşuta lui.

La viteză foarte mică totul se petrece concomitent: capul în jos, gerul arzător ce te plesneşte, ca un bici cu şapte plesne peste obraji, picioarele în sus, o smucitură groaznică de la guler, picioarele în jos, vîntul vîrîndu-ţi-se în sîn, pe sub bluza îmblănită, o izbitură în picioare, un alt bici peste mutră, de astă dată cu suspantele paraşutei, iar în mănuşi şi în mîneci zăpada îţi ajunge pînă la coate, începînd pe dată a se topi. Infectă treabă...

Am îngropat paraşutele în zăpadă, împrăştiind în jur substanţe urît mirositoare. Asta contra cîinilor. Toată poliţia locală, KGB-ul, unităţi ale MVD*-ului, toţi se antrenează şi ei. Toţi sînt asmuţiţi acum împotriva grupurilor noastre nefericite. Iar noi, s-ar putea spune că sîntem legaţi de mîini. Dac-ar fi război, am captura pentru noi cîteva maşini blindate şi ne-am împrăştia prin regiune. Dar acum nu e război şi ne este interzis să capturăm mijloace de transport. Draconic ordin. Aşa că doar cu picioarele, cu picioarele. Poftim de scapă astfel de cîini.

Avem nişte schiuri scurte şi late. Pe tălpi sînt căptuşite cu blană veritabilă, de vulpe. Pot fi uşor aruncate cu paraşuta.

---

* Iniţialele ruse pentru Ministerul de Interne (după NKVD) (n.tr.).

Asemenea schiuri alunecă lin înainte, dar înapoi nu te poți da, căci blana în acest caz se zbîrlește și nu permite lunecarea. Sînt schiuri pentru diversioniști, care adesea nu lasă nici o urmă, îndeosebi pe zăpada veche, tasată. Sînt foarte late, nu se răstoarnă. Din asemenea schiuri se poate înjgheba la nevoie și un mic adăpost în zăpadă, cu blana înăuntru, încît băieții pot trage acolo cîte un somn, pe rînd. Dar lucrul cel mai important e că aceste schiuri nu îngheață, adică nu se acoperă cu strat de gheață.

6

Spre dimineață eram secătuiți de puteri. Timp de trei ore ne-am tot depărtat de raionul desantării, căutînd să ne pierdem urma. Bluzoanele ne sînt ude. Chipurile congestionate. Sudoarea curge șiroaie. Inima se zbate să ne iasă din piept. Limba ne atîrnă din gură ca la cîini pe vreme de arșiță. Întotdeauna așa se întîmplă la început. Dar din ziua a patra, a cincea, vom intra în obișnuință și vom merge ca niște automate. Prima zi însă întotdeauna a fost foarte grea. Prima noapte și următoarele patruzeci și opt de ore sînt groaznice. Apoi va fi mai ușor.

— Comandante, în sat se aud cîinii lătrînd. Nu-i a bună. Înseamnă că pe acolo sînt străini.

Asta oricine o înțelege, căci cine putea să neliniștească, la un asemenea ceas timpuriu, cîinii unui sat prin locuri atît de îndepărtate?

— Vom ocoli. O vom lua spre stînga.

— La stînga e o ambuscadă a KGB-ului. Io-te colo, în pădurica aceea. Uită-te și dumneata cum se rotesc păsările pe deasupra pădurii.

Și asta-i drept. Cine să le fi ridicat în aer pe un asemenea ger? Acum păsările șed pe ramuri, cu penele-n-foiate și acoperite de promoroacă. De bună seamă că într-acolo nu se poate merge. Rămîne doar s-o luăm peste rîpi, printr-o pădure răvășită cîndva de furtună, prin locuri pe unde oamenii de treabă n-au

ce căuta. Pe-acolo își fac drum doar lupii și diversioniștii din Spețnaz.

— Sînteți gata? Înainte.

7

Baremurile sînt cumplite. Opt kilometri la oră.

E seară. Gerul își sporește tăria. Am parcurs peste zi 67 de kilometri. Ne-am odihnit în două rînduri. Ar fi timpul să ne întindem oleacă în zăpadă.

— Nici un strop, gămanilor, ne încurajează comandantul. Ieri ar fi trebuit să dormiți.

E rău comandantul. Grupul nu reușește să se încadreze în viteza de marș. Grupul e furios. Se apropie noaptea și asta-i rău. Ziua, uneori, grupul se mai poate întinde în așteptare pe zăpadă, prin tufișuri, în vreo mlaștină. Dar noaptea niciodată nu se întîmplă așa ceva. Noaptea-i făcută pentru lucru. Noi sîntem ca prostituatele – lucrăm noaptea. Dacă nu te-ai odihnit ziua, noaptea nu vei fi lăsat să o faci.

— Nu haliți zăpadă! Comandantul e nemilos. Vă zdrobesc!

Nu la mine se referă. Amenințările sînt la adresa lui Cinghiz-han și Fier-de-călcat. Eu sînt obligat de situație. Sînt controlor. N-am voie să pun zăpadă-n gură. Dar dacă n-aș fi fost în control, cu siguranță aș fi înfulecat pe furiș din alba răcoare. Cu pumnii mi-aș fi îndesat zăpada în gură. E tare cald. Sudoarea șiroiește pe frunte. Bine că sîntem rași în cap, că altfel părul s-ar fi năclăit făcîndu-se ghem. Bluzoanele tuturor aburesc la spinare. Totul e îmbibat în sudoare, totul e prins de ger. Toată îmbrăcămintea stă țeapănă pe noi, cusută parcă din scînduri. În ochi ne joacă cercuri portocalii. Grupul se încadrează în viteza de marș... Nu haliți zăpadă!... Vă zdrobesc... E mai bine să privești în jos, la vîrfurile schiurilor. Dacă te uiți departe în față, te înăbuși. Pe cînd dacă privești sub picioare te tîmpești, pășești în mod mecanic, iar orizontul de neatins nu te turbează.

— Curvarii dracului! Gămanilor! Comandantul e furios. Priviți înainte! Cădem în ambuscadă! Negativ n-a observat o lumină în stînga. Ia vezi, Negativule, că-ți scot măselele cu bastonul ăsta de schi!

Și grupul știe că nu-i arde de glumă comandantului. E în stare s-o facă. Înainte, gămanilor!

8

Zori însîngerați se înalță deasupra firii. Peste vîrfurile liliachii ale brazilor, prin negura geroasă s-a înălțat, parcă rostogolindu-se, un soare lățos, trufaș. Gerul trosnește pe potecile pădurii.

Acum sîntem culcați într-un brădet. A doua oară în noaptea asta. Așteptăm întoarcerea unei patrule. Chipurile tuturor sînt albe, fără strop de sînge, ca ale unor morți. Picioarele zvîcnesc. Trebuie să le ridicăm în sus. Astfel sîngele circulă mai ușor. Așa le e mai ușor picioarelor. Radiștii zac pe spate în zăpadă, punîndu-și picioarele pe containere. Toți ceilalți și-au ridicat și ei picioarele în sus. De la desantare au trecut deja mai bine de douăzeci și patru de ore. Mergem tot timpul. Ne oprim după trei-patru ore pentru cincisprezece-douăzeci de minute. Doi inși observă situația din jur, iar doi se deplasează în față; ceilalți se culcă pe spate și adorm instantaneu. Carl de la Duchesse și-a lăsat să-i cadă spre spate capul adormit și de sub scurta lui descheiată se înalță lenevos o șuviță de abur. Un fulg de zăpadă cu forme cristaline s-a lăsat ușor pe gîtul lui dezvelit, dispărînd lent. Ochii mi se lipesc. Sub pleoape parcă mi-ar fi presărat cineva zgură. Aș clipi, dar mai degrabă aș închide ochii și nu i-aș mai deschide vreo șase sute de minute.

Comandantul grupului își freacă bărbia: nu-i a bună. E posomorît comandantul. Și Labă, locțiitorul lui, e posac. Cinci grupuri de diversiune înaintau concomitent, din direcții diferite spre centrul de transmisiuni al unei armate de tancuri. Ordinul era simplu: cel care ajunge pînă la ora trei noaptea la centrul

acesta, la 3,40 îl atacă. Cei care nu reușesc la timpul stabilit, nu vor intra în luptă, ci, ocolind pe departe centrul de transmisiuni, vor porni spre următorul obiectiv. Grupul nostru, al 43-lea, nu s-a încadrat în timp. De aceea comandantul e posomorît. Auzim în depărtare explozii și lungi rafale de arme automate. Înseamnă că trag în apropiere. De la distanța zero. Cel puțin trei grupuri s-au încadrat în timp. Dar chiar dacă numai un singur grup a reușit să ajungă la vreme, el a înlăturat santinelele și la capătul acestei nopți grele, geroase, s-a strecurat în centrul de transmisiuni... Desigur, chiar și un singur grup poate face multe contra unui centru de transmisiuni care e cuibărit în containere încălzite, contra unor transmisioniști năpădiți de grăsime, cu ochelari, contra unor telefoniste desfrînate, cufundate în gelozii și dezmăț. Regretă comandantul că soldații lui n-au reușit să ajungă la un atît de ispititor obiectiv. El știe de bună seamă că grupul locotenentului Turbatu a ajuns cu siguranță acolo. Probabil că și sergentul-major Rec a reușit să-și ducă la timp haidamacii. Rec – asta-i de la Rechinul. Sergentul-major are niște dinți ascuțiți, puternici, dar neregulați, parcă pe două rînduri. De aceea i se spune Rechinul. Dar poate că nu numai de aceea. Scrîșnește din măsele comandantul nostru. E limpede că astăzi n-o să permită grupului nici o relaxare. Țineți-vă bine, deci, gămanilor!

9

Acum dormim. E a unsprezecea zi după lansare. Ziua e peste putință să-ți ridici capul. Pretutindeni pe cer sînt elicoptere. Pe toate drumurile sînt cordoane. La fiecare margine de pădure e o ambuscadă. S-au ivit o groază de obiective false: baterii de rachete, centre de transmisiuni, puncte de comandă. Grupurile de diversiune se apropie de ele, dar cad în capcană. Batalionul a și pierdut deocamdată cîteva zeci din grupurile sale de diversiune. Nu știm cîte. Ni se trimit pachete în fiecare noapte din cer: muniții, explozivi, alimente, uneori alcool. O

asemenea atenție față de noi înseamnă doar că am rămas puțini. În cursul acestor zile grupul nostru a descoperit o linie de transmisiuni prin radioreleu, despre care statul nostru major nu avusese habar. Luîndu-se după orientarea antenelor de recepție și de emisie, grupul a găsit un puternic centru de transmisiuni și un punct de comandă pentru servicii. Atunci, în a cincea zi a operației, grupul a ieșit pentru prima oară în eter, ca să comunice descoperirea sa. A primit felicitări de la comandantul Armatei 13 personal și ordin să părăsească zona respectivă. Probabil că aceasta a fost prelucrată cu rachete sau de către aviație. În cea de a șaptea zi grupul s-a unit cu alte patru, constituind un detașament de diversiune al unui căpitan poreclit Al-patrulea-de-prisos. Detașamentul a atacat în plină zi; cu întregul efectiv un aerodrom, tocmai în timp ce se executa decolarea unui regiment de aviație de vînătoare și a scăpat de urmărire, fără a înregistra pierderi, disipîndu-se în grupuri mici. Grupul nostru, al 43-lea, și-a întrerupt temporar existența, divizîndu-se în grupurile 431 și 432. Acum acestea s-au reunit, dar nu izbutim deocamdată să acționăm eficient: pe cer elicoptere, pe șosele cordoane, în păduri ambuscade, la obiective capcane. Totuși ne facem treaba: Armata 8 de tancuri, de gardă, este aproape complet paralizată și în loc să lupte, ne urmărește pe noi prin spatele frontului propriu.

Ziua e pe sfîrșite. În cursul zilei nu ne-a deranjat nimeni. Ne-am odihnit. Grupul nostru deocamdată nu a fost identificat deoarece comandantul nostru e viclean ca un șarpe. De altfel îl și cheamă astfel: Șarpe. A găsit un depozit de muniții al inamicilor noștri și noi tocmai pe lîngă acest depozit ne petrecem zilele. Aici ne avem baza, aici ne-am descărcat tot echipamentul mai greu. Iar pe timp de noapte, o parte a grupului, ușor echipată, pleacă undeva departe de bază, întreprinzînd pe acolo atacuri îndrăznețe și revenind dup-aceea la loc. Toate grupurile care s-au ascuns prin păduri de nepătruns sînt demult nimicite. Noi însă, deocamdată, nu. Inamicilor noștri le e greu să creadă și să înțeleagă că baza noastră se află chiar sub nasul lor și tocmai de aceea elicopterele nu ne sîcîie. În schimb, cu

ambuscadele şi cu cordoanele de pe şosele trebuie pur şi simplu să fim precauţi.

— Gata, gămanilor?

Grupul e gata. Schiurile fixate, curelele verificate.

— Ia săltaţi.

Înainte de plecare, se cuvine să sărim pe loc, pentru a ne convinge dacă nu cumva zdrăngăne, zornăie ceva.

— E timpul. Plecăm.

10

— Ascultă, Chopin, imaginează-ţi că ne aflăm într-un război real. Locţiitorul comandantului e mort, iar comandantul e rănit la un picior. Dacă-l tîrîţi cu voi, îi prăpădeşti pe toţi; dacă-l părăsiţi, de asemenea, grupul va fi nimicit, căci duşmanii îl vor tăia bucăţele pe comandant, pînă-l vor determina să vorbească. Posibilităţi de evacuare la Speţnaz nu aveţi. Închipuie-ţi, Chopin, că ai preluat conducerea grupului: ce vei face cu comandantul rănit?

Chopin scoate dintr-un buzunăraş, de pe mîneca bluzonului o mică seringă cu unică întrebuinţare. E ceea ce se cheamă „moarte fericită".

— Corect, Chopin, corect.

La război avem o singură posibilitate de supravieţuire: omorîndu-i noi înşine pe răniţi. Mai bifez o întrebare. În caietul meu de control.

Sîntem în a şaptesprezecea zi după lansare. Numai vreo cinci-şase grupuri de diversiune mai acţionează intens, iar al nostru se află printre ele. Grupul Rec-ului, ca şi cel al Turbatului sînt capturate de mult. Comandantul grupului 43 ştie acest lucru printr-un simţ al lui aparte. Atît Turbatul, cît şi Rec sînt prietenii şi adversarii săi. Probabil că acum locotenentul Şarpe se gîndeşte la ei zîmbind uşor în sinea sa.

— Gata? Ia săltaţi. E timpul. Plecăm, băieţi.

Acum nu-i mai face gămani pe soldaţii săi.

Capitolul IV

1

Păşesc pe covorul cel roşu. Douăzeci şi trei de zile am lipsit de aici. M-am dezvăţat de linişte, de covoare, de căldură. M-am sălbăticit. De regulă omul se sălbăticeşte repede, întorcîndu-se uşor şi lesne, fără dificultăţi, în lumea animalică. Pe coridoarele statului-major domneşte calmul şi tihna. Pe aici sînt oameni sătui şi curaţi, pe aici se întîlnesc numai chipuri bărbierite. Aici nu se aude răguşeala unui comandant gripat şi nici scheunatul nerăbdător al unor cîini care abia aşteaptă să fie sloboziţi din lese.

Grupul nostru de diversiune, al 43-lea, a fost capturat printre ultimele. Ne-au împresurat şi ne-au gonit într-o viroagă, totul ca într-un război adevărat. Şi cîinii erau adevăraţi. Iar ei, aceşti prieteni patrupezi ai oamenilor, nu pricep în nici un chip diferenţa dintre o urmărire adevărată şi una de instrucţie. Pentru ei e tot un drac.

Subţirelul şi mlădiosul Cravaşa a scăpat şi din această tărăbăceală. Fusese izolat primul din grupul nostru şi gonit înspre un rîu, pe care se şi porniseră sloiurile. Urmăritorii aveau de gînd să-l înghesuie pe soldat la mal, dar el şi-a dezbrăcat bluzonul, a aruncat pistolul-mitralieră şi a pornit înot printre sloiuri. După un singur ins nu s-a trimis elicopter, iar cîinii n-au intrat în apă, că doar nu sînt proşti. Peste patru zile a sosit la cazarma batalionului său, istovit la limită, într-o manta de culoare bleumarin, miliţienească, pe care o furase.

Pentru asta lui Cravaşă i s-a acordat gradul de sergent şi cincisprezece zile concediu. De regulă, într-un batalion sînt destui asemenea băieţi. Revin singuri la subunitate cu schiurile rupte, cu hainele sfîşiate, uneori cu răni sîngerînde. Grupul nostru fusese capturat într-o viroagă adîncă, după ce ni s-au tăiat toate căile. Am fost aduşi la cazărmile unui regiment MVD, unde am fost întîmpinaţi ca nişte vechi prieteni. Ne-au dus la baia de aburi, ne-au ospătat, ne-au lăsat douăzeci şi patru de ore să dormim pe săturate. Pentru grupurile capturate fusese din timp făcută disponibilă o cazarmă, iar serviciul sanitar al regimentului lucra numai pentru noi. În baie, soldaţii MVD-ului se uitau la noi speriaţi şi cu respect: arătam ca nişte schelete.

— Grea slujbă v-a mai fost sortită, frăţiorilor.

Nu comentăm. Într-adevăr, e grea. Dar în schimb, la Speţnaz, fiecare an se socoteşte cît unul şi jumătate. Dacă faci zece ani, ţi se trec cincisprezece la dosar. În mod corespunzător, şi soldele se plătesc cu un spor de cincizeci la sută, şi pentru lansări cu paraşuta se plăteşte, iar pentru fiecare zi de incursiune există un spor special. Cît despre grăsime, pe asta o punem degrabă la loc. Doar nu degeaba ni se spune gămani. Eu am dormit pe săturate. M-am odihnit, iar acum păşesc iarăşi pe covorul cel roşu. Cei de la statul-major mă întîmpină glumind:

— Ia spune, Vitea, cum faci tu de slăbeşti?

— Hei, cercetaşule, de unde vii atît de bronzat?

Chipul îmi este, într-adevăr, ars de ger, de vînt şi de nemilosul soare al iernii. Buzele îmi sînt negre, crăpate. Nasul mi s-a cojit.

— Haide, Vitea, să ieşim duminică la schi!

Asta-i o glumă nesărată. Asemenea glume le suportam greu. De fapt, după ce am trecut prin Speţnaz, am ajuns să nu-i pot suferi mai cu seamă pe oamenii care-şi pun schiurile numai pentru că nu au ce face altceva. Mergeam la şeful cercetării.

— Permiteţi să intru? Tovarăşe locotenent-colonel! Scuzaţi...

Pe epoleţii nou-nouţi ai lui Kravţov nu mai erau cîte două, ci cîte trei stele.

— Tovarăşe colonel, locotenentul-major Suvorov s-a prezentat după executarea misiunii de luptă şi instrucţie!

— Bine ai venit.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel! Permiteţi-mi să vă felicit.

— Mulţumesc. Ia loc, se uită la pometii mei scofîlciţi. Dar te-au tăvălit straşnic acolo. Ai dormit destul?

— Da.

— E mult de lucru. Cîtă vreme ai lipsit, lumea s-a cam schimbat. Caută să te pui cît mai rapid la curent. Ai uitat cumva totul cît ai fost în incursiune?

— Am căutat să repet în gînd tot ceea ce ştiu.

— Să verific?

— Da.

— Schpangdalem.

— Schpangdalem este o bază aeriană a SUA în Germania de Vest. La 25 kilometri nord de oraşul Trier. Acolo îşi are baza permanentă aripa a 52-a tactică de aviaţie de vînătoare. Şaptezeci şi două de avioane „R-4". O singură pistă de decolare. Lungimea – 3.050 metri. Lăţimea – 45 metri. În compunerea escadrilei intră...

— Bine. Poţi să pleci.

2

Lumea se schimbă, într-adevăr, vertiginos. Timp de douăzeci şi trei de zile nu avusesem acces la informaţii şi iată că acum am în faţă cîteva dosare groase cu comunicate de cercetare, ordine, telegrame cifrate. În cursul celor douăzeci şi trei de zile lumea devenise de nerecunoscut. Înţeleg că şeful cercetării mi-a cruţat orgoliul punîndu-mi o întrebare uşoară, referitoare la un obiectiv fix, adică despre o bază aviatică. Dacă însă m-ar fi întrebat, de pildă, despre divizia 6 de infanterie moto a Bundeswebru-lui, cu siguranţă m-aş fi aflat într-o situaţie penibilă, deoarece situaţia din ţările respective trebuie urmărită în permanenţă. Altfel, te transformi într-un purtător de informaţii învechite.

Aşadar... Strict secret... Cercetarea prin agenturi a Regiunii militare Belaruse a descoperit o întărire a pazei bateriilor de lansare pentru rachetele „Pershing" de pe teritoriul Germaniei de Vest... Strict secret... Secţia a 5-a a direcţiei de cercetare a Flotei Baltice a înregistrat o schimbare completă a sistemului de codificare pe canalele guvernamentale şi militare de transmisiuni ale Danemarcei... Strict secret... Cercetarea prin agenturi a Statului-Major General a descoperit... Strict secret... Cercetarea prin agenturi a Armatei 2 de gardă, din Regiunea militară Prebaltică a înregistrat pe teritoriul Germaniei de Vest lucrări de construire a unor puţuri pentru focoase nucleare. Ordon şefului Direcţiei a Doua Generale a Statului-Major General, şefilor cercetării din GSUG, SGU, ŢUG din cadrul regiunilor militare Prebaltică, Belarusă şi Precarpatică să acorde atenţie culegerii de informaţii privitoare la sistemul de focoase nucleare de pe teritoriul RFG. Şeful Statului-Major General, general de armată Kulikov.

Cu douăzeci şi trei de zile mai înainte, nimeni nu auzise nimic despre focoasele astea nucleare... Iar acum, forţe colosale din cercetarea prin agenturi sînt aruncate pentru dezvăluirea acestui tainic sistem de autoapărare al Occidentului... Se schimbă şi înfăţişarea armatei noastre... Secret... Privitor la rezultatele aplicaţiilor experimentale executate de Brigada 8 aeriană de asalt din cadrul Regiunii militare Zabaikal. Acum douăzeci şi trei de zile încă nu exista asemenea brigăzi... Strict secret... Ordon să fie primit în înzestrarea artileriei antitanc produsul „Maliutka-M", cu sistem de derijare din două puncte... Ministerul Apărării, mareşal al Uniunii Sovietice A. Greciko... Strict secret... Numai pentru ofiţerii Spetnaz... Anchetarea circumstanţelor decesului cursanţilor străini de la Centrul special de pregătire, din Odesa, în cursul luptelor de instruire cu „păpuşi"... Ordon să se întărească paza şi controlul... A se acorda atenţie deosebită...

3

Pregătirea luptătorilor străini şi a agenturii Speţnaz-ului nu e deloc uşoară. Noi, luptătorii sovietici ai Speţnaz-ului, vom acţiona pe timp de război, pe cînd aceşti băieţi acţionează de pe acum, şi în întreaga lume. Ei mor cu neînfricare pentru luminoasele lor idealuri, fără a bănui cîtuşi de puţin că şi ei sînt de fapt luptători ai Speţnaz-ului. Nişte oameni de toată mirarea! Noi îi pregătim, noi cheltuim milioane pentru întreţinerea lor, riscăm reputaţia statului nostru, iar ei se consideră cu naivitate independenţi. E greu să ai de a face cu asemenea indivizi. Venind la noi pentru a fi pregătiţi, ei aduc totodată acea uimitoare nepăsare, atît de caracteristică Occidentului. Sînt naivi ca nişte copii şi mărinimoşi precum eroii din romane. Inimile lor sînt înflăcărate, în schimb capetele le sînt înţesate cu prejudecăţi. Se spune că unii dintre ei consideră că nu e permis să se omoare oameni în timpul unei nunţi, iar alţii cred că nu e voie să ucizi în timpul unei înmormîntări. Oameni suciţi. Doar cimitirul de aia este conceput, ca să existe morţi acolo.

Centrul special de pregătire le scoate însă repede din cap ideile astea romantice. Ei, la fel ca şi noi, sînt puşi în situaţia de a fi sfîşiaţi de cîini, sînt determinaţi să alerge prin flăcări. Sînt învăţaţi să nu le fie frică de înălţime, de sînge, de viteză, să nu se teamă de moartea cuiva şi de cea proprie atunci cînd, atacînd fulgerător, capturează un avion sau ocupă o ambasadă. Centrul special îi învaţă cum să ucidă. Să ucidă cu îndemînare, calm, cu plăcere chiar. Dar ce se poate ascunde, în cursul acestei pregătiri, sub termenul „păpuşă"?

Sistemul nostru de păstrare a secretelor e elaborat cu fineţe, slefuit îndelung. Noi ne păstrăm secretele prin nimicirea celor care sînt în stare să spună mai mult decît trebuie, prin ascunderea totală a unei colosale îngrămădiri de fapte ce adesea nici nu sînt prea secrete. Păstrăm secretele printr-un sistem deosebit de selecţionare a oamenilor, printr-un sistem de permise, prin sistemul limitării pe verticală şi pe orizontală a accesului

la secrete. Ne păzim secretele cu cîini, patrule, sisteme de semnalizare, fişete, sigilii, uşi de oţel, printr-o cenzură totală. Şi le mai păzim printr-un limbaj deosebit, printr-un jargon aparte. Chiar dacă cineva pătrunde în seifurile noastre, el nici acolo nu va înţelege mare lucru.

Cînd vorbim despre duşmani, utilizăm cuvinte normale, inteligibile tuturor: rachetă, componentă de luptă nucleară, armă chimică, diversionist, spion. Dar aceleaşi mijloace sovietice se numesc: produsul GCE, armă specială, Speţnaz sursă specială. Mulţi termeni au specificaţii diverse: „Epurare" înseamnă într-un caz excludere din partid, iar în altul – nimicirea în masă a unor oameni.

Un singur cuvînt normal poate avea o mulţime de sinonime în jargon. Diversioniştii sovietici pot fi denumiţi prin termenul general de Speţnaz, dar în afară de asta există şi cercetare în adîncime, turişti, incursionişti. Dar ce se ascunde în limbajul nostru sub denumirea de „păpuşă"? Se folosesc oare păpuşile şi pentru antrenamentul luptătorilor sovietici, ori acesta e un privilegiu numai pentru cursanţii străini? Să fi existat „păpuşi" şi mai înainte, ori constituie vreo noutate, la fel ca brigăzile aeriene de asalt?

Închid dosarul, cu intenţia fermă de a afla sensul acestui termen straniu. Pentru asta există o singură cale: să am aerul că înţeleg despre ce e vorba, şi atunci, într-o conversaţie întîmplătoare, cineva care cu adevărat poate să spună un picuţ mai mult decît se cuvine. Iar uneori e suficientă o fărîmiţă pentru a deduce întreg adevărul.

4

Batalionul 296 de cercetare independent al Speţnaz-ului este disimulat cu multă iscusinţă, ba chiar cu gust. Există în armata 13 un regiment de transmisiuni. Regimentul deserveşte statul-major şi punctele de comandă. Pe la regiment trec secrete importante, de stat, aşa încît el este păzit în mod deosebit. Iar

pe teritoriul regimentului e delimitat un teritoriu special pe care își duce viața batalionul nostru. Toți diversioniștii poartă uniforma trupelor de transmisiuni. Toate mașinile de la batalion au aspectul unor furgonete închise, exact ca ale transmisioniștilor. Deci dintr-o parte este vizibil doar regimentul de transmisiuni și nimic altceva. Ba chiar mai mult: pînă și înlăuntrul regimentului, majoritatea soldaților și ofițerilor consideră că există trei batalioane obișnuite, de transmisiuni, iar unul e neobișnuit, deosebit de secret, desigur transmisiuni guvernamentale.

Dar și în interiorul batalionului Spețnaz există nu puține secrete. Mulți diversioniști apreciază că în batalionul lor se află trei companii de parașutiști, încadrate cu soldați obișnuiți, doar că sînt puternici și rezistenți. Abia acum am aflat eu că nu este chiar așa. În afară de trei companii, mai există un pluton special, încadrat cu profesioniști. Acest pluton este încazarmat într-un alt loc, departe de batalion și este destinat pentru executarea unor misiuni de importanță deosebită, iar despre existența lui am aflat numai pentru că mie, ca ofițer de informații, îmi revine să-i învăț pe oamenii aceștia problemele profesiei mele: descoperirea corectă și rapidă a unor obiective importante pe teritoriul inamicului. Acum merg pentru prima oară la plutonul special și sînt puțin emoționat. Colonelul Kravțov personal mă duce acolo. El însuși mă va prezenta.

— Imaginează-ți, ce masacre am născocit noi pentru acest pluton?

— E peste capacitățile mele, tovarășe colonel. Nu dispun de nici un fapt pentru a putea să analizez.

— Totuși, încearcă să o faci. E un examen de perspicacitate pentru tine. Închipuiește-ți, că de aia ai imaginație, și încearcă să-i ascunzi, considerîndu-te în rolul șefului cercetării din armata 13.

— Ei trebuie să aibă imaginea clară a teritoriului pe care urmează să acționeze, așadar trebuie să iasă adesea peste graniță. Trebuie să fie excelent antrenați... Eu, tovarășe colonel,

i-aş întruni într-o echipă sportivă. Ar fi şi mascare, şi posibilitatea de a călători peste hotare...

— Corect... răspunse el rîzînd. Totul e simplu. Ei constituie o echipă sportivă a clubului sportiv ŢSKA: paraşutişti, alergători, ţintaşi, boxeri. Se pare că armata şi flotila au o asemenea echipă. Fiecare regiune militară, flotă, grupare de trupe dispune de echipe sportive şi mai puternice, şi mai bine pregătite. Cînd e vorba de sport, noi nu ne zgîrcim la bani. Dar ia spune, unde ai ascunde tu centrul de instrucţie al sportivilor tăi?

— La Dubroviţa.

El e cercetaş, aşa încît se stăpîneşte. Doar măselele i-au scrîşnit uşor şi muşchii obrajilor i-au tresărit.

— De ce tocmai la Dubroviţa?

— În compunerea iubitei noastre armate 13, există un singur batalion de pedeapsă pentru soldaţii nedisciplinaţi, şi asta se află la Dubroviţa. O închisoare militară. De la divizia noastră erau adesea căraţi acolo soldăţei de-ai noştri: garduri înalte, cîini răi, mai multe rînduri de sîrmă ghimpată. Apoi odată ce ţi-ai delimitat astfel un sector, n-ai decît să amplasezi în el orice obiectiv secret de importanţă deosebită. Şi oamenii de care e nevoie pot fi transportaţi acolo în maşini pentru deţinuţi, aşa că nimeni n-are cum să-şi închipuie....

— Ei, parcă puţine sînt în Armata 13 obiectivele bine păzite! De pildă APRTB[1]-ul.

— La APRTB, tovarăşe colonel, n-ai unde ţine nici măcar o „păpuşă"...

El se limită să-mi arunce o privire grea, lungă, fără a rosti însă nici un cuvînt.

---

1. APRTB, iniţialele ruse însemnînd Bază mobilă pentru tehnică de rachete – o subunitate din compunerea armatelor de arme întrunite şi tancuri; se ocupă cu transportul, păstrarea şi asistenţa tehnică a rachetelor de la brigada de rachete a armatei şi de subunităţile de rachete ale diviziilor ce intră în compunerea respectivei armate.

5

Numai într-o noapte de toamnă sînt atît de multe stele. Numai într-o noapte rece de toamnă ele pot fi zărite atît de distinct, ca niște garoafe argintii pe o catifea neagră.

Ce multe sînt, privind spre noi din recea pustietate neagră. Dacă te uiți la Ursa Mare, imediat lîngă steaua cea luminoasă, cea care e la îndoitura mînerului de căuș, poți deslușI o steluță măruntă de tot. Ea s-ar putea să nu fie deloc mică; pur și simplu este foarte depărtată. Poate că e un enorm astru ceresc cu zeci de planete uriașe împrejur. După cum s-ar putea ca ea să fie o galaxie cu miliarde de aștri.

Cu siguranță că noi nu sîntem singuri în univers. În cosmos există miliarde de planete foarte asemănătoare cu a noastră. Pe ce temei să ne considerăm noi drept o excepție? Nu sîntem nicidecum o excepție. Sîntem la fel cu toți. Doar forma și culoarea ochilor pot să fie diferite. Locuitorii unor planete au ochii albaștri, ca ai colonelului Kravțov, iar alții – verzi, triunghiulari, cu licăriri de smarald. Dar aici ar și lua sfîrșit, pe cît se pare toate deosebirile. În toate celelalte privințe sînt la fel, toți sîntem fiare. Desigur, fiarele sînt și ele diferite: gînditoare, civilizate și negînditoare. Primele se deosebesc de cele din categoria a doua prin faptul că se străduiesc să-și ascundă natura feroce. Cînd avem hrană, căldură și femele din destul, ne putem permite bunătatea și compasiunea. Dar de îndată ce natura și destinul ne pune problema în mod categoric: unul urmează să trăiască, iar celălalt să crape, îndată ne înfigem colții galbeni în gîtlejul vecinului, al fratelui, al mamei.

Toți sîntem niște fiare. Eu sînt în mod precis, și nici nu caut să ascund acest lucru. Dar și locuitorul celei de a douăsprezecea planete, de culoare portocalie, pierdută în adîncurile unei galaxii fără nume, și el este o bestie, atîta doar că se străduiește să pară bun. Chiar șeful cercetării Armatei 13, colonelul Kravțov, e o fiară. Și încă o bestie cum rar se întîlnește. Nu prea înalt ca statură, zvelt, cu o față frumoasă, tînără, ușor arogantă. Are un

zîmbet larg, cuceritor, dar colţurile buzelor întotdeauna sînt uşor lăsate – semn al stăpînirii de sine şi al calculului precis. Privirea îi este nimicitoare, tenace. Privirea lui îl face pe interlocutor să clipească şi să se uite în altă parte. Mîinile îi sînt rasate, deloc proletare. Epoleţii de colonel îi vin de minune. Oamenii de acest tip au uneori înclinaţii cu totul ciudate. Unii din ei, aşa am auzit, colecţionează copeici ruginite. Interesant, ce l-o fi pasionînd pe colonelul nostru? Pentru mine şi pentru noi toţi, el e o enigmă. Ştim despre el uimitor de puţine lucruri, pe cînd el ştie totul despre fiecare din noi. E o fiară. Una mică, feroce, primejdioasă de moarte. Îşi cunoaşte ţinta şi se îndreaptă spre ea fără a şovăi. Eu îi cunosc steaua călăuzitoare. Se numeşte putere. Acum şade lîngă foc şi umbre roşiatice i se fugăresc pe chipul fălcos, plin de voinţă. Un profil negru, perfect. Umbre roşii. Nimic mai mult. Nici un fel de şovăială. Nici un fel de compromisuri. Dacă voi comite o eroare, mă va frînge, mă va zdrobi. Dacă-l voi înşela, el va înţelege după ochii mei, căci are o gîndire teribilă.

— Suvorov, vrei să întrebi ceva?

Sîntem numai noi lîngă foc, într-o mică viroagă din stepa necuprinsă. Maşina noastră e ascunsă hăt departe, în nişte tufişuri, iar şoferului i s-a permis să doarmă. Aveam în faţă o noapte de toamnă.

— Da, tovarăşe colonel, de mult doresc să vă întreb... Aveţi în subordine sute de ofiţeri tineri, inteligenţi, de perspectivă, cu o pregătire minunată, cu maniere rafinate... Pe cînd eu sînt un ţăran, n-am citit multe din cărţile despre care vorbiţi, îmi este greu în ambianţa dumneavoastră... Nu mă interesează scriitorii şi artiştii care pe dumneavoastră vă încîntă... De ce m-aţi ales?

El îşi făcu îndelung de lucru cu ceainicul, de bună seamă gîndindu-se dacă să-mi spună ceva obişnuit despre conştiinciozitatea şi perspicacitatea mea, ori să spună adevărul. În ceainic pusese la fiert o băutură barbară, un amestec de cafea cu coniac. Dacă o bei, nu mai închizi ochii o zi şi o noapte.

— Victor, am să-ţi spun adevărul deoarece tu îl înţelegi şi singur, deoarece pe tine greu te poate înşela cineva, deoarece trebuie să-l cunoşti. Lumea noastră e necruţătoare. În ea se poate supravieţui numai căţărîndu-te în sus. Dacă te opreşti, atunci ai să te prăvăleşti şi vei fi călcat în picioare de cei care păşesc în sus, peste oasele tale. Lumea noastră reprezintă o luptă sîngeroasă, fără compromisuri, între sisteme, şi totodată, e o luptă între personalităţi. În lupta aceasta fiecare are nevoie de ajutor şi de sprijin. Eu am nevoie de nişte ajutoare gata pentru orice acţiune, gata să rişte mortal în numele victoriei. Dar ajutoarele mele nu trebuie să mă trădeze nici în momentul cel mai greu. Pentru asta există doar o singură cale: să-ţi alegi ajutoarele cît mai de jos. Tu îmi eşti obligat pentru tot şi dacă eu voi fi alungat, vei fi şi tu alungat. Dacă eu voi pierde tot, vei pierde şi tu totul. Eu te-am ridicat, te-am găsit în mulţime nu pentru talentele tale, ci pentru că eşti un om din mulţime. De tine n-are nimeni nevoie. Dacă mi se va întîmpla mie ceva, te vei trezi, şi tu iarăşi în mulţime, pierzîndu-ţi puterea şi privilegiile. Acest procedeu de alegere a ajutoarelor şi gărzilor personale e vechi de cînd lumea. Aşa făceau toţi conducătorii. Dacă mă vei trăda vei pierde tot. Şi eu am fost cîndva cules din praf. Ocrotitorul meu urcă şi mă trage după sine, contînd pe sprijinul meu în orice situaţie. Dacă va pieri el, cui voi mai fi eu de trebuinţă?

— Ocrotitorul dumneavoastră e generalul-locotenent Obaturov?

— Da. El m-a ales în grupul său cînd era maior, iar eu un locotenent... nu din cale-afară de strălucit.

— Dar şi el, la rîndul său, slujeşte pe cineva. Deci şi pe el îl trage cineva în sus?

— Desigur. Numai că asta nu trebuie să te intereseze. Fii sigur că te afli într-un grup corect, că şi generalul-locotenent Obaturov are ocrotitori puternici în Statul-Major General. Dar eu te cunosc deja bine, Suvorov. Am sentimentul că nu asta e întrebarea care te frămîntă. Ce vrei să ştii?

— Povestiți-mi despre *Acvariu*.

— Și pe asta o știi? Cuvîntul acesta n-ai fi putut să-l auzi. Deci, l-ai văzut undeva. Stai să mă gîndesc și am să-ți spun unde ai putut să-l vezi.

— Pe dosul unui portret.

— Ah, acolo va să zică. Ascultă, Suvorov, despre asta să nu întrebi niciodată pe nimeni. *Acvariul* devine mult prea serios cînd e vorba de secretele sale. Ai să pui simplu această întrebare și te vei trezi luat în cîrlige. Nu, să nu crezi că glumesc. În cîrlig, de o falcă ori de coaste și ridicat în sus. În ce mă privește, eu pur și simplu nu pot să-ți povestesc nimic despre *Acvariu*. Și asta pentru că tu poți la rîndul tău să mai povestești cuiva, iar acela altcuiva. Dar poate veni un moment cînd evenimentele vor începe a evolua într-o altă direcție. Unul este arestat, este întrebat unde a auzit acest cuvînt, te arată pe tine, iar tu pe mine.

— Credeți că dacă cineva ar începe să mă tortureze, am să vă rostesc numele?

— Nu am nici o îndoială, și nici tu să nu te îndoiești. Proștii spun că există oameni puternici, care pot să reziste la torturi, și oameni slabi care nu rezistă. Rahat cu perje. Există anchetatori buni și anchetatori proști. Iar la *Acvariu* anchetatorii sînt buni... Dacă nimerești pe banda lor rulantă, ai să recunoști totul, inclusiv ceea ce n-a existat niciodată. Dar... eu am convingerea, Victor, că eu și cu tine nu vom ajunge pe banda rulantă, așa că îți voi povesti cîte ceva despre *Acvariu*...

— Ce fel de pești se cultivă acolo?

— Acolo e o singură specie: piranha.

— Ați lucrat în *Acvariu*?

— Nu, această onoare nu mi s-a acordat. Poate cîndva, în viitor... Cei de acolo consideră probabil că dinții mei nu sînt încă suficient de ascuțiți. Acum, ascultă. *Acvariul* este clădirea centrală a Direcției a 2-a generală din Statul-Major General, adică a Direcției generale de cercetare – GRU. Cercetarea militară există încă de la 21 octombrie 1918, cu diverse denumiri. În

acel timp, Armata Roşie era deja un organism imens şi puternic, iar armata era condusă de Statul-Major General – creierul ei. Dar s-a întîmplat că reacţiile Statului-Major erau încete şi imprecise deoarece organismul era orb şi surd. Informaţiile despre inamic îi parveneau prin Ceka. Era ca şi cînd creierul primea informaţiile nu de la proprii săi ochi şi propriile urechi, ci din vorbele altui om. Apoi chiar şi cekiştii priveau cererile armatei ca pe ceva de importanţă secundară. Altfel nici nu se putea să fie: poliţia secretă are priorităţile sale, pe cînd Statul-Major General le are pe ale sale. Şi oricîte informaţii i se dădeau Statului-Major General din surse laterale, ele niciodată nu erau suficiente. Închipuie-ţi că s-a întîmplat un eşec: cine să fie tras la răspundere? Statul-Major General oricînd poate să spună că informaţiile despre inamic au fost insuficiente şi din cauza asta a survenit eşecul. Şi întotdeauna avea să aibă dreptate, căci oricîte informaţii s-ar fi strîns, şeful Statului-Major General poate să mai adreseze un milion de întrebări la care să nu existe răspuns. Iată de ce s-a hotărît ca cercetarea militară să fie dată în mîinile Statului-Major General – n-are decît s-o conducă şeful acestuia, iar dacă nu vor fi suficiente informaţii despre inamic, atunci vina va fi numai a Statului-Major General.

— Dar KGB-ul n-a căutat niciodată să-şi impună autoritatea asupra GRU?

— Întotdeauna a căutat acest lucru. Şi în prezent năzuieşte la aşa ceva. Ba o dată a şi reuşit Ejov*: el a fost concomitent şeful NKVD-ului şi al cercetării militare. Tocmai de aceea a trebuit să fie nimicit fără întîrziere, căci concentrase prea multă putere în mîinile sale. Devenise controlorul monopolist al întregii

---

* Ejov, Nikolai Ivanovici (1895-1940), de profesie croitor şi lăcătuş, cu şcoala primară neterminată. Membru al PC(b) din anul 1917. În 1936 Stalin l-a chemat să-l înlocuiască pe Ghenrih Iagoda ca ministru al Afacerilor Interne, devenind principalul călău al ţării în represaliile ce au urmat împotriva adversarilor liniei staliniste. Curînd însă cade el însuşi victimă sistemului pe care l-a slujit, fiind arestat, anchetat şi executat la 02.04.1940 (n.tr.).

activităţi secrete. Pentru conducerea supremă, acesta era un monopol înspăimîntător. Cîtă vreme există cel puţin două organizaţii secrete, care se luptă între ele, poţi să nu te temi de vreun complot înlăuntrul uneia din ele. Atîta timp cît sînt două organizaţii, există şi calitatea muncii, deoarece e concurenţă. Ziua cînd o organizaţie o va înghiţi pe cealaltă ar deveni ultima zi pentru existenţa Biroului Politic... Dar Biroul Politic nu va permite aşa ceva. Activitatea KGB-ului este limitată prin activitatea unor organizaţii ce se duşmănesc. În interiorul ţării, MVD-ul face o treabă asemănătoare, aşa încît MVD-ul şi KGB-ul sînt gata să se devoreze unul pe celălalt. Pe lîngă asta, în interiorul ţării mai acţionează o poliţie secretă: Controlul Popular. Stalin a devenit dictator, venind de pe postul de conducător tocmai al acestei organizaţii secrete: de la Controlul Popular. Iar peste hotare, activitatea secretă a KGB-ului este echilibrată de activitatea *Acvariului*. GRU şi KGB se bat necontenit pentru surse de informaţii şi tocmai prin aceasta ambele organizaţii sînt atît de eficiente.

Eu tac, căutînd să mistui sensul celor spuse. Aveam în faţă o noapte lungă. La vreo treizeci de metri de noi, într-un sălciş, este ascunsă o rachetă mare, gonflabilă, „Pershing" – o copie desăvîrşită a originalului american. Noaptea trecută, întregul batalion de diversiune Speţnaz fusese lansat în grupuri mici, departe de acest loc. Concursuri. Itinerarul – 307 kilometri. Pe itinerar erau cinci puncte de control: rachete, un radiolocator, un stat-major. Grupul care va parcurge cel dintîi întregul itinerar, descoperind toate obiectivele şi comunicînd coordonatele lor precise, va primi un concediu şi cîte un ceas de aur pentru fiecare soldat. Toţi soldaţii grupului învingător vor deveni caporali, iar sergenţii – sergenţi-majori. Grupa superioară de comandă a secţiei de cercetare controlează trecerea grupurilor. Kravţov însuşi zboară de regulă cu un elicopter în lungul traseului întrecerilor. Dar astăzi, cine ştie de ce, a hotărît să se afle la un punct de control, luîndu-mă pe mine ca ajutor.

— Se pare că vin.

— O să mai vorbim, după aceea.

6

Pietrișul mărunt abia scrîșnește sub pași, rostogolindu-se în jos. În viroagă e liniște. Lunecînd șerpește, o umbră enormă coboară. Flăcările focului aproape că l-au orbit pe diversionistul cel lat în umeri. Se uită atent la chipurile noastre și, recunoscîndu-l pe Kravțov, raportează: „Tovarășe colonel, grupul 29 de incursiune, din compania a 2-a Spețnaz. Sînt comandantul grupului, sergentul Polișciuk".

— Bine ai venit, sergent.

Acesta se întoarce spre grup și fluieră încet, așa cum fluieră țiștarii. Îndată începură a foșni pe pantă tălpile diversioniștilor. Doi ocupă poziția pe creastă: observare și apărare. Radiotelegrafistul desface rapid antena. Doi inși întind o foaie de cort: sub ea își va face vrăjile cifratorul grupei. Muritorilor de rînd nu li se cade să știe cum pregătește el comunicarea și de aceea este întotdeauna acoperit cu o foaie de cort în timpul lucrului. În situație de luptă, comandantul grupului răspunde cu capul pentru cifruri și cifrator. În cazul cînd grupul e amenințat de un pericol, comandantul e obligat să-l omoare pe cifrator, distrugînd cifrurile și mașina de cifrat. Dacă nu va face acest lucru, va răspunde cu viața pentru asta nu numai el, ci întregul grup.

Dar iată că e gata comunicarea. Acum o vedem cu toții: o peliculă obișnuită, de film, cu cîteva rînduri de găurele ordonate pe ea. Comunicarea se introduce în stația de radio, care încă nu e comutată, și nici acordată. Radistul se uită la cronometru și deodată apasă un buton. Stația se conectează, se acordează automat, trage prin măruntaiele ei bucățica de peliculă, scuipînd-o imediat. Cele cîteva beculețe de pe stație se sting pe loc. Întreaga ședință de transmitere ține nu mai mult de o secundă. Stația pur și simplu împroașcă în eter încărcătura de informații.

Acum cifratorul apropie de peliculă un chibrit, iar aceasta dispare instantaneu, scoțînd un șuier rău. Această peliculă

numai pare a fi obișnuită. Ea arde la fel de repede cum stația de radio transmite comunicarea cifrată.

Sînteți gata? Ia săltați-vă. E timpul. Am plecat.

E aspru sergentul Polișciuk și iute de mînă. Va goni grupul fără nici un răgaz, să știe bine că va roade cu dinții. Însă bobocii se numără doar la finiș. Deocamdată totul e bine. Dar dacă grupul își dă duhul pe primele două sute de kilometri? Comandanții grupurilor au drepturi mari. Doar de aceea e concurs. Dacă vrei, oprești grupul. Dacă vrei, îl lași să doarmă. Dacă vrei, la fiecare zece minute îi dai timp de odihnă. Dar dacă grupul se va număra printre ultimile zece, tresele de sergent îți vor fi smulse, vei fi retrogradat în rîndul soldaților, căci pentru locul tău de sergent sînt mulți amatori.

— Tovarășe colonel, grupul 11 din compania 1. Comandant, sergentul Stolear.

— Bine ai venit, sergent. Acționează. Nu da atenție prezenței noastre.

— Am înțeles. Rinocer și Boboc Scîrbos – pe coamă!

— Nțeles!

— Borîtu!

— Ordonați!

— Ia legătura.

— Am legătura.

— Sînteți gata? Ia săltați. E timpul. Am plecat.

Acum grupurile vor începe să vină puhoi. Așa se întîmplă întotdeauna la concursuri. Cîteva grupuri se reped mult înainte, apoi urmează grosul, cu mici pauze sau în general fără nici o pauză, iar apoi cele întîrziate, rătăcite. Unele se odihnesc cîte o oră lîngă focul nostru. Altele cîte două ceasuri, după cum unele se opresc doar pentru a întinde antena, a transmite comunicarea și – înainte. Alături de noi, cîteva grupuri își pregătesc concomitent cina deloc complicată. În cursul aplicațiilor este interzis să se aprindă focul, și atunci diversionistul își gătește hrana pe o tabletă de spirt. Dar la concursuri se poate folosi și focul. Principalul la concursuri îl constituia orientarea precisă,

viteza, determinarea coordonatelor, legătura. Restul nu e chiar atît de important.

Dinspre foc vine un miros picant. Acolo diversioniştii frig o găină. O frig după un procedeu deosebit: i-au scos măruntaiele, i-au tăiat capul, dar penele nu i le-au smuls. Găina au înfăşurat-o într-un strat gros de lut umed şi – la foc. Tocmai de la aşa ceva şi vine mirosul. Curînd va fi gata. Diversionistul nu are cratiţă şi din cauza asta e nevoit să gătească în lut. După ce găina se va coace bine, lutul se sparge: odată cu lutul se vor desprinde şi penele, iar pasărea, cu toată grăsimea ei – direct la masă.

— Tovarăşe colonel, vă rugăm să poftiţi.

— Mulţumesc. Dar de unde aţi luat voi o găină?

— E din cele sălbatice, tovarăşe colonel. Fără stăpîn.

Adesea, în timpul concursurilor, spetnaziştii pot da şi peste cîte un purceluş sălbatic, o găinuşă, un cocoşel. Ba uneori se nimeresc şi ceva cartofi sălbatici, roşii şi castraveţi sălbatici, porumb sălbatic. Chiar acum, un alt grup fierbe porumb într-un ceainic enorm.

— Dar ceainicul de unde e?

— Cum să vă raportez... Zăcea în drum, iar noi ne-am zis că-i păcat de aşa sculă să se prăpădească. Serviţi porumb! E gustos.

Kruvţov are o regulă: acceptă cu recunoştinţă invitaţia unui soldat, la fel cum ar accepta invitaţia şefului de stat-major sau chiar a comandantului armatei. Nu face deosebire. Toţi sînt veseli lîngă foc.

— Înşeală-ţi aproapele, că altfel departele se va apropia şi te va trage el pe sfoară.

Tare glumeţ e colonelul. De dragul lui oricare diversionist îţi sare la beregată. O asemenea preţuire în rîndul lor nu e deloc uşor de cucerit. Se subordonează ei oricărui şef ce le este pus deoparte, însă nu pe oricare îl respectă, iar diversionistul, viclean ca o fiară, cunoaşte mii de procedee pentru a demonstra comandantului respectul sau dispreţul său. Dar de ce oare îl respectă ei pe Kravţov? Pentru că acesta nu-şi ascunde firea de fiară şi nici măcar nu încearcă să şi-o ascundă. Diversioniştii

sînt convinşi că firea umană e vicioasă şi incorigibilă. Ei ştiu cel mai bine acest lucru. Îşi riscă în fiecare zi viaţa şi în fiecare zi au posibilitatea să-l observe pe om la un pas de moarte, aşa că împart toţi oamenii în două categorii: buni şi răi. După concepţiile lor, bun este acel om care nu ascunde fiara ce se cuibăreşte înlăuntrul său. Iar cel care se străduieşte să pară bun, acela e primejdios. Oamenii cei mai periculoşi sînt aceia care nu numai că îşi demonstrează trăsăturile pozitive, dar sînt chiar convinşi în sinea lor că sînt buni. Un criminal respingător, ticălos, poate ucide un om, sau zece oameni, ori o sută. Dar un asemenea criminal nu omoară niciodată oameni cu milioanele. Cu milioanele ucid numai aceia care se consideră oameni buni. Robespierii rezultă nu din rîndul criminalilor, ci dintre cei mulţi, dintre cei mai umani. Chiar şi ghilotina au născocit-o nu nişte criminali, ci nişte umanişti. Cele mai cumplite crime din istoria omenirii au fost săvîrşite de oameni care nu aveau obiceiul să bea votcă, nu fumau, nu-şi înşelau nevasta şi dădeau de mîncare din palmă veveriţelor.

Băieţii împreună cu care mestecăm acum porumb sînt convinşi că omul poate fi bun numai pînă la o anumită limită. Dacă viaţa îi va constrînge, oamenii buni vor deveni răi, această schimbare poate surveni la momentul cel mai nepotrivit, prin urmare, pentru a nu fi luat prin surprindere de aşa ceva, e mai bine să nu ai de-a face cu din aceia buni. E mai bine să ai de a face cu cei care acum sînt răi, deoarece măcar ştii la ce să te aştepţi din partea lor cînd furtuna îşi va arăta colţii. În acest sens, colonelul Kravţov este de-al lor. Trece, de exemplu, pe stradă o fetişcană ţîţoasă. Bucile îi joacă precum doi pepeni într-o sacoşă. Ce va face un diversionist în acest caz? O va silui măcar din priviri, dacă altfel nu e cu putinţă. Dar şi colonelul Kravţov ar proceda la fel, fără a se sinchisi. Tocmai de aceea ei îl respectă.

E primejdios cel care nu se uită după o femeie. E periculos cel care caută să demonstreze ca aşa ceva nu-l interesează cîtuşi de puţin. Tocmai în rîndul unor asemenea inşi se pot găsi sadici disimulaţi şi ucigaşi. Kravţov nu face parte din această

categorie. Îi place sexul feminin (dar cui nu-i place?) şi nu face un secret din asta. Iubeşte puterea, aşa e, dar ce rost are să ascundă acest lucru? Chiar dacă o iubeşte intens. Orice fel de putere.

Asta am simţit-o cînd am văzut pentru prima oară cum a bătut el o *păpuşă*. Era o apoteoză a forţei şi a puterii necruţătoare. *Păpuşa* este de fapt un om. Un om pentru antrenamente. Cînd participi la o luptă de instrucţie împotriva unui camarad al tău, tu ştii de mai înainte că el nu te va ucide. Iar el, la rîndu-i, ştie că tu nu-l vei omorî. De aceea interesul faţă de lupta de instrucţie se diminuează. În schimb, o *păpuşă* te poate ucide, dar nici tu nu vei fi prea certat în cazul cînd îi vei rupe păpuşii coastele, ori îi vei frînge gîtul. Munca noastră este de mare răspundere, iar mîna nu trebuie să ne tremure la momentul decisiv. Şi nu va tremura. Aşadar, pentru ca să aibă comandanţii noştri deplină siguranţă în acest sens, ni se repartizează *păpuşi* pentru antrenament. Dar nu noi am inventat *păpuşile*. Ele au fost folosite şi înainte de noi, ba încă la o scară mult mai largă, numai că purtau alte denumiri. La Ceka ele se numeau *gladiatori*, la NKVD – *voluntari*, iar, la Smerş* – *robinsoni*, pe cînd la noi – *păpuşi*.

Păpuşa este de fapt un criminal condamnat la moarte. Cei bătrîni, bolnavi, slabi, cei care ştiu foarte multe sînt exterminaţi îndată după pronunţarea sentinţei. Dar cei voinici şi puternici, aceştia sînt folosiţi înainte de moarte pentru sporirea forţei statului nostru. Se spune că cei condamnaţi la moarte sînt trimişi la minele de uraniu. Fleacuri. La uraniu lucrează deţinuţi obişnuiţi. Condamnaţii la moarte sînt utilizaţi într-un mod mult mai eficient. Una din formele acestei utilizări este repartizarea lor ca *păpuşi* la Spetznaz. Aşa e bine şi pentru noi, şi pentru ei. Noi putem exersa procedeele de luptă, fără a ne teme că-i schilodim pe adversari, iar ei obţin o amînare a morţii.

---

* Numele prescurtat de la Smert şpionam (Moarte spionilor). Unităţi speciale de luptă împotriva diversioniştilor şi spionilor din spatele frontului, constituite în primele luni ale războiului, cînd cei prinşi erau executaţi pe loc, dîndu-se astfel loc la nenumărate abuzuri (n.tr.).

Mai demult *gladiatorii* și *păpușile* ajungeau din destul pentru toți. Acum e penurie. În toate e penurie la noi. Ba nu e carne, ba pîine, iar acum, poftim, nici măcar *păpușile* nu ajung pentru toți. În schimb doritorii de a utiliza *păpuși* nu se împuținează. Dar de unde să le iei? Și-atunci se ordonă ca păpușa să fie utilizată îndelung, cu grijă, însă asta nu prea influențează calitatea ședințelor. Tu nu-l poți schilodi prea tare, dar el nu are nici o limită. El poate fi în orice moment cuprins de turbare, căci n-are nimic de pierdut. Poate pur și simplu să-ți frîngă gîtul. De aceea lupta cu o *păpușă* e mai folositoare decît antrenamentul cu un instructor sau cu un coleg. Lupta cu *păpușa* este o luptă autentică, reprezintă un risc adevărat.

Din întregul batalion Spețnaz, numai plutonul special, de profesioniști, are acces la antrenamente cu *păpuși*. Cele trei companii de diversiune nici măcar nu știu de existența *păpușilor*. Plutonul special este izolat de restul batalionului Spețnaz și e ascuns la Dubrovița, în perimetrul batalionului de pedeapsă: acolo și locul e bine păzit, și condiții de ținere a păpușilor există.

Lui Kravțov nu-i place să rîște pe degeaba. Dar îi place puterea, așa că de fiecare dată cînd ajunge la Dubrovița, își schimbă ținuta și merge personal să se antreneze cu *păpuși*. Se antrenează îndelung și cu îndîrjire. E foarte perseverent.

7

Puțină apă, o jumătate de borcan de cafea, o porție zdravănă de coniac, apoi la foc. Acest amestec barbar trebuie să fiarbă îndelung. După ce-l vei bea, vei sălta ca un ied. Aroma plăcută gîdilă nările. Se apropie zorii cenușii. Ceața rece. Fumul înecăcios al focului. Sîntem iarăși numai noi doi.

— Mult sînge de-al nostru a băut KGB-ul?

— Tu, Vitea, te referi la întreaga armată, ori numai la cercetare?

— Și la armată, și la cercetare.

— Mult.

— Dar de ce s-a întîmplat astfel?

— Noi am fost foarte naivi. Serveam Patria, pe cînd cekiştii serveau interesele proprii şi ale partidului.

— Şi asta s-ar putea repeta?

— Da. Dacă vom fi la fel de naivi ca mai înainte...

Mestecă cu linguriţa fiertura de coniac. Iar mie mi se pare că el îmi hotărăşte destinul. Doar nu în zadar s-a nimerit să fie el singur cu mine în stepa pustie. Nu degeaba poartă asemenea convorbiri. Povestindu-mi despre *Acvariu*, el de fapt mi-a încredinţat soarta sa. Doar eu aş putea vezi bine să i-o zdrobesc. De ce o fi riscînd el în felul acesta? E clar că îmi cere să-i încredinţez propria mea soartă, iar eu sînt de acord să risc împreună cu Kravţov şi pentru el. Dar cum să exprim acest lucru?

— Noi nu trebuie să le permitem ca aşa ceva să se repete. Pentru fericirea patriei noastre, noi trebuie să fim puternici. Armata trebuie să fie cel puţin la fel de puternică precum KGB-ul..., şi deodată simt că aceste cuvinte sînt tocmai cele pe care le aşteaptă el de la mine. Nu trebuie să le permitem acest lucru. Monopolul puterii cekiste poate înăbuşi puterea sovietică...

— Dar şi monopolul puterii militare poate nimici puterea sovietică. De asta nu ţi-e teamă, Victor? şi mă priveşte ţintă.

— Nu mi-e teamă.

— Ce-ai face tu în locul meu? În locul generalilor şi mareşalilor sovietici?

— Aş menţine un contact strîns cu colegii. Dacă unul este în pericol, toţi generalii şi mareşalii trebuie să-i ia apărarea. Avem nevoie de solidaritate.

— Închipuie-ţi că o asemenea solidaritate există. Secretă, desigur. Imaginează-ţi că partidul şi KGB-ul au hotărît să-l răstoarne pe unul din noi. Cum ar putea să reacţioneze toţi ceilalţi? Să facă grevă? Să-şi dea cu toţii demisia?

— Eu cred că la lovitură noi trebuie să răspundem cu lovitură. Dar nu împotriva tuturor duşmanilor noştri, ci numai a celor mai primejdioşi. Dacă dumneavoastră personal aveţi probleme cu conducerea locală de partid, sau cu KGB-ul, nu

dumneavoastră trebuie să vă bateţi cu ei, ci toţi prietenii dumneavoastră din întreaga Uniune trebuie să dea lovituri în secret duşmanilor dumneavoastră. Şi invers, cînd cineva din prietenii dumneavoastră depărtaţi ajunge la ananghie, sînteţi obligat să vă utilizaţi toată forţa pentru executarea unor lovituri în secret asupra duşmanilor lui...

— Bine, Suvorov, dar să nu uiţi că această convorbire a noastră niciodată n-a avut loc. Pur şi simplu te-ai cherchelit cu coniac şi toate astea le-ai născocit singur. Ia aminte că cel mai bine e să te ţii la o parte de toate aceste încăierări, însă în acest caz şi tu ai să rămîi în pulbere. Lupta pentru putere e o luptă necruţătoare. Cel care a pierdut e un criminal. Învingătorului îi este indiferent dacă tu ai săvîrşit sau nu vreo crimă. Oricum, eşti un criminal. Aşa încît e mai bine să le săvîrşeşti, decît să fii un prost naiv. Cine trăieşte cu lupii... Că altfel te înfulecă. Dar odată ce ai pornit pe acest drum, e mai bine să nu te prăvăleşti, iar chiar dacă te prăvăleşti, să nu recunoşti, şi chiar dacă ar fi să recunoşti, atunci numai o faptă simplă, nicidecum ceva organizat. Oricine luptă pentru putere îşi are propriul său grup, propria organizaţie şi nimeni nu iartă acest lucru adversarilor săi. Participarea la o organizaţie este lucrul cel mai groaznic pe care poţi să-l recunoşti. Asta înseamnă un sfîrşit crunt pentru tine ca persoană. Chiar şi sub torturile cele mai cumplite, e mai bine să recunoşti că ai acţionat de unul singur. În caz contrar, torturile vor deveni şi mai cumplite. Iar acum ascultă cu atenţie.

Glasul i se schimbă brusc, la fel ca şi expresia chipului.

— Peste o săptămînă ai să pleci în funcţia de controlor cu un grup Spetnaz. Veţi fi lansaţi pe poligonul de la Storojeneţ. În a doua zi grupul se va împărţi în jumătăţi. Din acel moment, tu vei dispărea. Itinerarul tău e spre Chişinău. Vei merge numai cu trenuri de marfă. Numai noaptea. La Chişinău este un institut pedagogic. Nivelul naţionalismului în acest institut depăşeşte media. Vei scrie pe timp de noapte, pe un perete, lozinca asta.

Îmi întinse o foiţă subţire, de hîrtie de ţigară.

— Tu nu vorbeşti moldoveneşte, aşa că vei memora întregul text. Chiar acum. Încearcă să-l scrii. Încă o dată. Ţine minte.

Faci totul singur. Dacă vei fi oprit undeva, zici că te-ai rătăcit de grup, ai pierdut direcția. Cauți să te întorci singur la statul-major al Armatei fără ajutorul cuiva. De aceea te vei deplasa numai noaptea, în trenuri de marfă. Fii atent să nu adormi. Vei dormi ziua prin păduri.

— Ce mărime trebuie să aibă literele?

— 15-20 centimetri vor fi de ajuns pentru ca președintele KGB-ului din Moldova să fie răsturnat.

— Doar cu o lozincă?

— Aici e un caz deosebit. La institut s-a dus demult lupta cu naționalismul, dar fără succes. S-au luat cele mai draconice măsuri. S-a raportat la Moscova că acum totul e bine. Misiunea ta e să dovedești că nu este așa. S-ar putea, desigur, ca bănuiala să cadă asupra Regiunii Odesa, dar conducerea militară de acolo va dovedi cu ușurință că nu are nici o vină. Noi vom da nu o lovitură directă, ci de după colț, dintr-o regiune vecină. Repet: acționezi singur. Ai văzut această lozincă pe o frîntură de hîrtie aruncată pe stradă, ai învățat-o pe de rost și ai scris-o pe un perete fără să-i cunoști semnificația. Mai bine să fii un prost decît conspirator. N-ai uitat lozinca?

— Nu.

8

Am fost lansați de la trei mii de metri. A doua zi, grupul nostru s-a divizat în jumătăți. Comandanții celor două grupuri știau că din acel moment vor acționa în mod independent și fără control de la eșalonul superior...

9

După cinci zile am apărut la statul-major al Armatei. Mă prezint la șeful cercetării. Raportez că în timpul aplicațiilor, după divizarea grupurilor trebuia să întîlnesc un al treilea grup,

dar nu l-am întîlnit, am pierdut orientarea şi am căutat îndelung drumul corect, fără a utiliza harta sau a recurge la ajutorul unor străini. Zîmbind uşor, raportez că treaba s-a făcut. S-a făcut curat.. Printr-o uşoară înclinare a capului, îmi dă de înţeles că a priceput, dar nu-mi zîmbeşte.

10

Au trecut trei săptămîni. Urmăresc cu atenţie toate publicaţiile. Este de înţeles că nimeni nu va publica nimic, nici în ziarele locale, nici în cele centrale. Totuşi, în ziarele locale ar putea să apară un articolaş cu titlul: „Să întărim internaţionalismul proletar!". Dar uite că un asemenea articolaş lipseşte... El îmi pune mîna pe umăr. Întotdeauna se apropie fără să fie auzit.

— Nu-ţi pierde vremea. Nu se va întîmpla nimic.

— De ce?

— Pentru că ceea ce ai scris tu pe perete nu va face nici un rău nimănui. Textul era absolut neutru.

— Atunci de ce l-am mai scris pe perete?

— Pentru ca să fiu sigur de tine.

— Am fost tot timpul sub observaţie?

— Aproape tot timpul. Eu ştiam cu aproximaţie itinerarul tău şi cu atît mai mult punctul final. Am lansat zece diversionişti pentru control şi aproape fiecare pas al tău a fost marcat. Desigur, nici controlorii nu ştiau ce fac... Cînd un om e într-o stare de încordare, îi pot trece prin cap cele mai proasteşti gînduri. El trebuie controlat, aşa că eu te-am controlat.

— De ce mi-aţi spus că m-am aflat sub controlul dumneavoastră?

— Pentru ca nici de-acum înainte să nu-ţi vină în cap idei periculoase. Îţi voi încredinţa uneori asemenea mărunţişuri, dar niciodată nu vei fi sigur dacă mergi la un risc mortal sau pur şi simplu te verific, îmi zîmbi larg, prietenește. Şi să ştii că am despre tine suficiente materiale pentru ca în orice moment să te pot transforma în *păpuşă*.

...Se uită la mine cîntărindu-mă, apoi turnă votcă rece, cîte o jumătate de pahar şi îmi arată din cap unul din ele:

— Şi cu şeful se poate bea uneori un pahar. Nu-ţi fie teamă, doar nu tu mi te vîri ca prieten, ci eu te-am chemat. Bea.

Am luat paharul, l-am ridicat la nivelul ochilor, i-am zîmbit şefului meu şi am băut fără grabă. Votca e o licoare dătătoare de viaţă. El mai turnă cîte o jumătate de pahar.

— Ascultă, Suvorov, ascensiunea ta mi-o datorezi mie.

— Ţin minte în permanenţă acest lucru.

— Te urmăresc de mult şi caut să te înţeleg. După părerea mea, tu eşti un criminal născut, deşi nici nu bănuieşti acest lucru şi nu eşti călit ca delincvent. Nu obiecta, eu cunosc oamenii mai bine. Văd totul prin tine. Bea.

— În sănătatea dumneavoastră.

— Potoleşte-o cu un castravecior.

— Mulţumesc.

Chipul îi este posomorît. După toate probabilităţile, pînă la sosirea mea el a apucat să mai soarbă. Iar după ce bea, întotdeauna devine sumbru. Şi mie mi se întîmplă acelaşi lucru. El probabil că a observat asta de mult, iar acum, orientîndu-se şi după alte indicii, aproape insesizabile, îmi schiţează portretul luîndu-se pe sine drept model.

— Măi, nemernicule, dac-ai fi nimerit printre foştii delincvenţi, te-ai fi împăcat bine cu ei. Te-ar fi socotit de-al lor, iar după cîţiva ani, te-ai fi bucurat de o anume autoritate în bandă. Ia şi sălămior, nu te codi. Mi se aduce de la un magazin special. Tu probabil că, pînă a te lua eu la mine, nici nu bănuiai că există un asemenea salam. Ia şi bea...

Nu încăpea nici o îndoială că acum avea în el mai bine de o juma' de kil de votcă şi încetul cu încetul aceasta începea să acţioneze. Deja furculiţa din mîna lui nu se mai remarca prin aceeaşi precizie în mişcări, dar mintea îi era neatinsă de influenţa alcoolului. Vorbea clar şi distinct, după cum şi gîndeşte limpede, precis.

— Totuşi, Suvorov, eu nu înţeleg ceva la tine: tu nu simţi plăcere cînd chinuieşti pe cineva, sau numai te prefaci? Că, de exemplu, pe Vanka pederastul îl poţi chinui cît îţi doreşte sufletul. Tu însă eviţi să ai parte de asemenea satisfacţii. De ce?

— Eu nu simt nici o satisfacție să torturez pe cineva.

El clătină din cap.

— Păcat.

— E rău pentru profesia noastră?

— În general, nu. În lume există un număr astronomic de prostituate, dar numai puține din ele se delectează cu profesia lor. Pentru majoritatea asta e o muncă fizică grea și nimic mai mult. Dar indiferent de faptul că prostituatei îi place sau nu munca, nivelul ei depinde în mare măsură de atitudinea față de muncă, de simțul răspunderii, de hărnicia ei. Nu e obligatoriu să te delectezi cu meseria pe care o faci, nu e obligatoriu să o iubești, dar în oricare loc trebuie să dovedești vrednicie. De ce rînjești?

— Mă gîndeam la o expresie interesantă: „prostituată harnică".

— N-ai de ce să rîzi, că noi nu sîntem mai presus de niște prostituate; facem o treabă nu tocmai curată, spre satisfacția oarecui, iar pentru munca noastră atît de grea sîntem bine plătiți. Tu nu prea-ți iubești profesia, dar în schimb ești vrednic și eu mă mulțumesc cu atît. Toarnă-ți singur.

Mi-am turnat.

— Și dumneavoastră?

— Mie mai toarnă-mi foarte puțin. De două degete. Așa. Uite de ce te-am chemat. Pe planeta noastră împuțită se poate trăi numai sfîșiind beregățile altora. Puterea ne oferă o asemenea posibilitate. Iar la putere te poți menține cățărîndu-te în sus. Dar e tare lunecoasă. În afară de asta, e nevoie de ajutor, așa încît fiecare ins care se cațără pe pantele puterii își formează un grup care merge împreună cu el pînă-n vîrf, sau zboară odată cu el în abis. Eu te trag în sus, dar îți cer ajutorul, orice ajutor de care e nevoie, chiar dacă e de natură criminală. După ce vei urca încă foarte puțin, urmîndu-mă, ai să-ți înjghebezi și tu propriul grup; eu voi continua să te trag și pe mine altcineva de asemenea, iar noi toți îl vom împinge pe liderul nostru principal tot mai sus.

Deodată mă apucă de rever:

— Dac-ai să mă trădezi, vei regreta!

— N-am să vă trădez.

— Știu, ochii îi luciră sinistru. Poți să trădezi pe cine vrei, pînă și Patria Sovietică, dar nu pe mine. Teme-te chiar și să te gîndești la așa ceva. Dar tu nici nu te gîndești la asta. Știu și văd după ochii tăi satanici. Golește-ți paharul și hai să plecăm. E deja tîrziu. Mîine vei veni la 7.00 la serviciu; pînă la 9.00 îți pregătești toate documentele pentru predare. Am fost numit șef al Direcției de Cercetare a Regiunii militare Precarpatice. Am tras grupul meu după mine acolo, la direcție. Desigur, am să-i iau cu mine nu pe toți, și nu dintr-odată. Pe unii o să-i tîrăsc mai tîrziu. Tu însă ai să mergi chiar acum. Să prețuiești acest lucru.

11

Nu știu ce e cu mine. Ceva nu-i în regulă. Mă trezesc în toiul nopții și mă uit îndelung în tavan. Dacă aș fi trimis undeva ca să mor pentru interesele cuiva, aș deveni erou. Nu-mi pare rău să-mi dau viața, și ea nici nu-mi trebuie deloc. Luați-o, voi care aveți nevoie de ea. Ei, haide, luați-o odată! Mă cufund într-un somn scurt și agitat, și niște diavoli mă poartă undeva. Îmi iau zborul în sus, sus de tot. Departe de Kravțov. Departe de Spețnaz. De lupta asta cruntă. Sînt gata să lupt. Sînt gata să sfîșii beregăți. Dar la ce bun toate astea? Bătălia pentru putere nu e nicidecum o bătălie pentru Patrie. Dar chiar și o bătălie pentru Patrie va aduce ea consolare sufletului meu? Eu ți-am apărat deja, Patrie, interesele în Cehoslovacia. O treabă neplăcută, să o spunem deschis. Zbor acum tot mai sus și mai sus. De la înălțimea asta de neatins, ametitoare, privesc spre nefericita mea Patrie-mumă. Ești grav bolnavă. Nu știu de ce anume suferi. Poate de turbare. Dar poate că ai schizofrenie? Nu știu cum să-ți fiu de ajutor. Trebuie să omor pe cineva. Dar nu știu, pe cine anume? Încotro zbor eu? Poate spre Dumnezeu? Dumnezeu nu există! Dar poate că totuși spre Dumnezeu? Ajută-mă, Doamne!

Capitolul V

1

Lvovul e cel mai încîlcit oraş din lume. Aşa a fost el construit cu multe secole în urmă – pentru ca duşmanii să nu poată găsi niciodată centrul oraşului. Natura a făcut totul pentru a-i ajuta pe constructori: dealuri, viroage, rîpe. Străduţele Lvovului sînt răsucite în spirale, azvîrlindu-l pe oaspetele nepoftit, fie către o rîpă verticală, fie în vreo fundătură. Pe cît se vede, şi eu sînt un duşman al acestui oraş, odată ce nu izbutesc în nici un chip să-i găsesc centrul. Printre castani se iţesc turlele unei catedrale. Uite-o, e la doi paşi, numai să ocolesc cîteva case. Dar străduţa mă duce undeva în sus, plonjează pe sub un pod, întrerupîndu-se brusc de vreo două ori şi gata, nu mai văd catedrala, ba chiar îmi este greu să-mi imaginez cam în ce direcţie se află ea. Aşa că mai bine o luăm înapoi şi repetăm totul de la capăt. Dar nici asta nu-mi reuşeşte. Un pasaj mă duce într-un păienjeniş des de ulicioare strîmte cocoşate, însă uimitor de curate, pentru ca, în sfîrşit, să mă arunce pe o stradă zgomotoasă cu nişte tramvaie minuscule, pur şi simplu ca jucăriile. Nici vorbă să găsesc singur ce caut şi toată pregătirea mea de diversionist nu-mi foloseşte. Taxi! Hei, taxi! La statul-major al regiunii! La Pentagon? Ei da, chiar acolo, la Pentagon.

Enormele clădiri ale statului-major al Regiunii militare Precarpatice sînt construite de curînd. Oraşul cunoaşte aceste blocuri de sticlă sub denumirea de Pentagon. Pentagonul din Lvov reprezintă o grandioasă organizaţie ce-l inhibă pe noul

sosit prin amploarea măsurilor de pază, prin mulțimea epoleților de colonel și de general.

Dar de fapt totul nu e chiar atît de complicat pe cît pare în prima zi. Statul-major al regiunii militare este un stat-major la dispoziția căruia se află un teritoriu de dimensiunile Germaniei de Vest, avînd o populație de șaptesprezece milioane de oameni. Statul-major al regiunii răspunde de perfecta stare a puterii sovietice pe acest teritoriu, de mobilizarea populației, a industriei și a mijloacelor de comunicație pe timp de război. În afară de asta, statul-major al regiunii are în subordine patru armate: una aeriană, una de tancuri și două de arme întrunite. În situația iminenței unui război, statul-major al regiunii va deveni statul-major al unui front, urmînd a conduce aceste armate.

Organizarea statului-major de regiune este identică cu cea a statului-major al unei armate, cu deosebirea că aici totul e cu un grad mai mare. Statul-major este constituit nu din secții, ci din direcții, iar direcțiile, la rîndul lor, se împart în secții, care se divid și ele în grupe. Pentru cine cunoaște organizarea unui stat-major de armată, e foarte ușor să se orienteze aici.

Totul e clar. Totul e clar și logic. Noi, tinerii venetici, căutăm încă o dată să ne convingem de tot și ne vîrîm nasul pretutindeni; dar asta ce e? dar asta la ce servește?

Fostul șef al cercetării Regiunii militare Precarpatice, generalul-maior Berestov, este destituit, iar odată cu el a plecat și întreaga sa companie: cei bătrîni la pensie, tinerii în Siberia, în Novaia Zemlia, în Turkestan. Șef al cercetării este numit colonelul Kravțov, iar noi, oamenii lui Kravțov, ne plimbăm fără pic de jenă pe largile coridoare ale Pentagonului lvovean. Acesta fusese construit de curînd și în mod special ca stat-major de regiune. Aici totul e luat în calcul, totul e prevăzut. Direcția noastră, a doua, ocupă un întreg etaj, în corpul interior al colosalului ansamblu. Un singur lucru nu e grozav: toate ferestrele noastre dau spre o curte enormă, pustie, acoperită cu beton. Probabil așa e mai bine din considerente de securitate. Inexistența unei vederi frumoase în fața ferestrelor este oarecum

unicul inconvenient, căci în rest totul ne convine. Ne place și împărțirea judicioasă a spațiilor, și ferestrele imense, și birourile spațioase. Dar cel mai mult ne face plăcere plecarea predecesorilor noștri care cu foarte puțin timp înainte avuseseră sub control întreaga cercetare din regiune, inclusiv pe a noastră, de la Armata 13. Acum pe acești băieți soarta i-a măturat prin unghere depărtate ale imperiului. Puterea e o treabă delicată, fragilă. Puterea trebuie ținută cu fermitate. Și cu precauție.

2

Întreaga noastră echipă, și eu în cadrul ei, ne adaptăm cu rapiditate la noul loc. Activitatea noastră este aceeași, doar că aici dimensiunea este mai mare. Aici e mai interesant. Eu sînt deja cunoscut și unii oameni din statul-major îmi zîmbesc de pe acum. Am și stabilit relații bune cu băieții de la „inchiziție", adică cei din grupul de translatori; cifratorii de la centrul de transmisiuni și operatorii de la centrul de interceptare radio îmi și povestesc anecdote. Dar chiar și în afara limitelor Direcției a doua am ajuns să fiu cunoscut. Înainte de toate, la planificarea de luptă, adică la Direcția întîi. Planificarea de luptă nu poate exista fără prognozele noastre. Dar lor li se interzice intrarea la direcția noastră, așa că ei ne invită în birourile lor:

— Vitea, ce are de gînd să facă în săptămîna ce vine vrăjmașul de la Bitburg? La Bitburg se află o bază aeriană a americanilor din Germania de Vest. Iar ca să răspund la o asemenea întrebare, trebuie să scormonesc prin hîrtiile mele. După zece minute mă și aflu la Direcția întîi.

— Activitatea pe aerodrom în limite normale, cu o singură excepție: miercuri sosesc din SUA, trei avioane de transport C-141.

Cînd noi dăm asemenea prognoze, operatorii spun zîmbind: „Bine mai lucrează tînărul acela!".

Ei, operatorii, nu se cuvine să cunoască de unde ne parvin nouă ponturile. Dar sînt și ei oameni, citesc și ei istorioare cu

spioni, aşa că de bună seamă ştiu că Kravţov are un superspion din vreun stat-major al NATO. Super-spionului îi spun, cînd vorbesc între ei, „tînărul acela". Ofiţerii de la planificarea de luptă îl laudă pe „tînărul acela" şi sînt mulţumiţi de el. Într-adevăr, Kravţov are oameni recrutaţi. Fiecare regiune militară recrutează străini, atît pentru a primi informaţii, cît şi pentru diversiuni. Totuşi, în cazul de mai sus, „tînărul acela" nu are nici un amestec. Ceea ce soseşte de la agentura secretă este ţinut în fişet la Kravţov şi puţini sînt aceia cărora el le arată materialul. În schimb, elementele cu care alimentăm noi planificarea de luptă au o proveniență mult mai prozaică, iar această sursă de informaţii se numeşte grafice ale intensităţii acţiunilor. Acest procedeu de captare se reduce de fapt la urmărirea atentă a activităţii staţiilor de radio şi de radiolocaţie ale inamicului. Pentru fiecare staţie radio, pentru fiecare radar se ţine un dosar: tipul, destinaţia, unde este amplasată, cui aparţine, pe ce frecvenţă lucrează. Foarte multe comunicări sînt descifrate de secţia noastră, a cincea. Dar există staţii radio ale căror comunicări nu reuşim să le descifrăm cu anii. Şi tocmai ele prezintă pentru noi cel mai mare interes, deoarece tocmai acestea sînt cele mai importante staţii de radio. Însă fie că îi înţelegem, fie că nu-i înţelegem mesajele, pentru staţia respectivă se întocmeşte de asemenea un grafic al intensităţii acţiunilor şi fiecare ieşire a ei în eter se consemnează. Fiecare staţie are caracterul ei, amprentele ei. Unele staţii lucrează ziua, altele noaptea, unele au zile libere, altele n-au. Dacă se consemnează şi se analizează fiecare ieşire în eter, curînd devine posibilă prognozarea comportamentului ei.

În afară de asta, intensitatea activităţii staţiilor de radio în eter este extrapolată cu acţiunile trupelor inamicului. Pentru noi sînt de nepreţuit informaţiile ce ne parvin de la şoferii camioanelor sovietice aflate peste hotare, de la însoţitorii trenurilor sovietice, de la echipajele Aeroflot-ului de la sportivii noştri şi, bineînţeles, de la agentură. Aceste informaţii sînt fragmentate şi disparate: „O divizie a fost scoasă la alarmă", „O baterie de rachete a plecat într-o direcţie necunoscută", „O

decolare în masă a avioanelor". Maşina noastră electronică extrapolează aceste frînturi cu intensitatea activităţii din eter. Se observă unele legităţi, se iau în considerare cazurile deosebite şi excepţiile de la regulă. Şi iată că drept rezultat al unei analize de mai mulţi ani devine absolut posibil să se afirme: „Dacă a ieşit în eter RB – 7665 – 1, înseamnă că peste patru zile se va executa o decolare în masă la Ramstein". E o lege de necontestat. Iar dacă începe a lucra staţia de radio pe care noi o numim Z-1000, atunci pînă şi pentru un copil e limpede ca starea pregătirii de luptă a trupelor americane din Europa va fi mărită. În schimb, dacă, de exemplu...

— Ascultă, Vitea, noi înţelegem, desigur, că nu e permis să vorbim despre asta. Dar vezi tu... Cum să-ţi spun ca să fie mai pe înţeles... Oricum, aveţi grijă şi ocrotiţi-l pe băiatul acela.

3

Sînt verificat mereu. Toată viaţa voi fi verificat. Asta-i meseria. Sînt verificat la capitolul echilibru psihic, la stăpînire de sine, la capacitatea imaginativă, la devotament. Dar nu numai eu sînt verificat. Toţi sînt verificaţi. Cui îi zîmbeşti, cui nu-i zîmbeşti, cu cine mergi la băutură, cu cine te culci. Dar dacă nu faci asemenea lucruri cu nimeni, urmează altă verificare pentru a se afla: de ce oare?

— Intră.

— Tovarăşe colonel, locotenent-ma...

— Ia loc, ordonă el.

El, colonelul Marciuk adică, este noul locţiitor al lui Kravţov. Cercetarea militară sovietică nu dispune de o uniformă specifică. Fiecare poartă uniforma trupelor de la care a venit la cercetare. Eu, de exemplu, sînt tanchist, Kravţov e artilerist. La direcţia de cercetare avem şi infanterie, şi piloţi, şi pionieri, şi chimişti. Iar Marciuk e medic. La petliţele sale e o cupă aurie şi un şarpe încolăcit în jurul ei. Frumoasă emblemă au medicii. Firește, nu la fel de frumoasă ca a noastră, a tanchiştilor, dar

frumoasă totuşi. În armată se decriptează într-un chip aparte emblema medicilor: viclean ca un şarpe şi beţivan de elită.

Marciuk aţinteşte asupra mea o privire grea, strivitoare. O fi vreun hipnotizator? Nu mă simt în apele mele sub această privire. Dar o susţin. În acest sens sînt bine antrenat. La Speţnaz, fiecare din noi se antrenează cu cîini. Dacă priveşti în ochi un cîine, el nu suportă privirea omenească. Omul poate opri cu privirea un dulău ce latră turbat. Desigur, dacă dulăul e singur, nu în haită, împotriva unei haite se poate să-ţi ajuţi privirea cu un pumnal. Îl priveşti în ochi pe unul, iar cu pumnalul îl ameninţi uşurel pe de lături, apoi începi să te uiţi la altul.

— Uite ce e, Suvorov, noi te urmărim cu atenţie. Lucrezi bine şi ne placi. Ai un creier ca o maşină electronică... neacordată. Dar tu poţi fi acordat. Sînt convins de asta, căci altfel n-ai fi fost ţinut aici. Ai o memorie remarcabilă. Capacitatea de analiză îţi este dezvoltată suficient. Ai gusturi alese. Ai pus ochii pe o fată bună din grupul de control. Straşnică fetişcană. O cunoaştem. Pîn-acum n-a permis nimănui să se dea la ea. Deci din ăştia-mi eşti. Şi la prima vedere nu s-ar părea să fie cine ştie ce de capul tău...

Nu mă roşesc. Doar nu-s mironosiţă. Sînt ofiţer combatant. Şi-apoi nici pielea nu mi-e prea delicată. Am piele de asiatic şi sînge asiatic. De aia nici nu roşesc. Am altă fiziologie. Totuşi, cum dracu de au aflat de fata mea?

— Oricît ar fi de regretabil, Suvorov, noi sîntem obligaţi să cunoaştem asemenea lucruri. Sîntem obligaţi să cunoaştem totul despre tine. Asta ne este meseria. Studiindu-te, noi tragem concluzii şi, în majoritatea lor, sînt concluzii pozitive. Acum tu aproape că nu te mai temi de înălţime, de încăperi închise. Cu sîngele stai bine. Nu ţi-e frică de sînge şi asta-i extrem de important în activitatea noastră. Nu te sperie inevitabilitatea morţii. Cu cîinii eşti în relaţii bune. În chestia asta trebuie să te mai frecăm oleacă. Dar uite, cu broaştele şi cu şerpii stai rău de tot. Te temi?

— Mă tem, recunoscui. Dar cum aţi aflat?

— Asta nu te privește. Problema ta e să înveți a nu te teme de șerpi. De ce te-ai teme? Nu vezi, la mine șerpii pînă și la petlițe-s încolăciți. Cît despre broaște, unii oameni chiar le mănîncă.

— Chinezii?

— Nu numai ei. Și francezii.

— La vreme de foamete, tovarășe colonel, măi degrabă aș mînca oameni...

— Dar ei nu de foamete mănîncă. E o delicatesă. Nu crezi?

Așa ceva, desigur că nu cred. E propagandă. Chipurile, în Franța se trăiește rău. Dacă el va insistă, eu de bună seamă voi fi de acord că proletariatul o duce rău în Franța. Dar asta numai în vorbe, căci în sinea mea voi rămîne la părerea de mai înainte. Viața în Franța e bună, iar proletariatul nu mănîncă broaște. Însă Marciuk nu poate fi tras pe sfoară. A citit fără dificultate îndoiala în ochii mei.

— Ia vino-ncoa.

Mă cheamă în sala de proiecții unde ni se prezintă filme secrete despre vrăjmași. Marciuk apasă pe un buton și pe ecran încep să apară o bucătărie, bucătari, broaște, crătiți, o sală luxoasă, chelneri, clienți ai restaurantului. Aceștia par a fi scamatori, dar mîncau lăbuțe de broască.

— Ei, ce zici?

Ce era să zic? S-ar părea că nu era nimic de ascuns. Dar uite că nu demult a rulat filmul „Eliberarea" și acolo în film era Hitler. Numai că de fapt nu era nici un Hitler, ci un artist din RDG, îl cheamă Dietz. Ei, dacă tu, colonele, ai mînca o broască, te-aș crede, pe cînd la cinema se poate prezenta orice, pînă și un Hitler, nu doar niște broaște.

— Ei, ce zici? repetă el întrebarea.

Ce să-i spun? Dacă m-apuc să-i zic că am crezut, el se și agață de mine: cum de-ai putut tu, un cercetaș, să crezi o asemenea aiureală? Eu îți prezint adică orice prostie, iar tu o crezi? Atunci cum vei putea tu, ofițer de informații, să deosebești documentele autentice de cele falsificate?

— Nu, zic. Eu nu pot să cred în filmul ăsta. E un fals. Lucru de nimic. Dacă oamenii n-au ce mînca, în situaţie limită pot mînca un motan, un cîine. De ce neapărat broaşte? Pentru mine e clar că filmul acela e de instrucţie. Vreţi să-mi verificaţi judecata. Acolo o cucoană avea un pudel pufos. Probabil vreţi să verificaţi dacă am observat sau nu căţelul acela. Bineînţeles că l-am observat. Şi trag concluzia care de bună seamă o aşteptaţi de la mine: un om normal nu se va apuca să mănînce o broască, odată ce are în rezervă un pudel. Nu e logic.

Dar văd că Marciuk se supără.

— Tu ştii că broaştele costă bani? Şi încă deloc puţini.

Eu tac mîlc. Nu mă angajez în polemică. Pentru oricine e clar că nişte broaşte nu pot fi scumpe. Dar mă declar de acord cu colonelul în chip diplomatic, nedefinit, lăsîndu-mi o portiţă de scăpare:

— De trai bun, oamenii mai şi turbează. Asta-i descompunere burgheză.

— Ei bine, în sfîrşit, ai crezut. Dar de ce ţi-am prezentat eu filmul? Pentru că oamenii le mănîncă, iar ţie ţi-e frică să le iei în mînă. Cinstit vorbind, nici eu nu pot să iau în mînă o broască sau un şarpe, dar eu nici nu am nevoie de aşa ceva. Pe cînd tu, Victor, eşti un tînăr ofiţer de cercetare, începător şi cu perspective, şi ai nevoie de asta.

Simt că mi se răcesc măruntaiele: te pomeneşti că voi fi pus să mănînc. Dar Marciuk e psiholog. Îmi citeşte gîndurile ca într-o carte:

— Nu-ţi fie teamă, că nu te silim să mănînci broaşte! Ceva şerpi, poate. Însă broaşte nu.

4

Soldăţelul e mărunt de tot. Şi feţişoara lui e ca a unei fetiţe. Diversionist. Speţnazist. Patru batalioane din brigada de diversiune sînt completate cu soldaţi uriaşi. Umblă prin oraş ca o turmă de urşi. Dar o companie a brigăzii e încadrată cu soldăţei

de diverse calibre, uneori mici de tot. E o companie deosebită, de profesioniști. Ea e mai periculoasă decît toate cele patru batalioane de urși luate laolaltă.

Soldățelul are un gît subțiratec. Numele nu-i e rusesc: Kipa. Totuși, nu degeaba se află el în compania specială. Înseamnă că e specialist într-un domeniu aparte, al omuciderilor. O dată am văzut cum respingea atacul a patru inși, îmbrăcați în costume de protecție, înarmați cu niște pari lungi. El se apăra de parii aceia cu o simplă lopată de geniu. Nu vedeam să fi fost furios, dar dibaci era. O asemenea luptă întotdeauna atrage atenția. Ori încotro s-ar grăbi un diversionist, dacă vede că pe platoul central se dă o luptă, el se va opri ca să se uite. Ah, ce mai bătaie a fost atunci! Și-acum soldățelul acela e în fața mea. Mă va învăța, desigur, ceva. Văd că scoate dintr-o vadră o mică broască verde și-mi explică: cel mai bine e să te obișnuiești cu ea jucîndu-te. Cu o broască se pot face lucruri de toată mirarea. Poți, de pildă, să-i înfigi un pai și să o umfli. În acest caz ea va înota la suprafață, dar nu se va putea cufunda, și asta-i ceva tare nostim. Dar poți și să tai o broască. Să faci cu ea un soi de striptis. Soldățelul scoate un cuțit minuscul și arată cum trebuie făcută treaba. Îi face broaștei niște mici crestături la colțurile gurii și dintr-o mișcare îi scoate pielea. Constat că pielea se scoate de pe ea la fel de ușor cum ai scoate o mănușă de pe mînă. Kipa lasă pe podea broasca despuiată. I se văd mușchii, oscioarele și vasele. Sare pe podea. Orăcăie. Ai impresia că nu simte deloc, nici o durere. Acum soldățelul își afundă mîna în găleată și mai scoate o broască, îi înlătură pielea, precum coaja de pe o banană, și îi dă drumul pe podea. N-aveți decît să săriți împreună, ca să nu vă fie urît.

— Tovarășe locotenent-major, colonelul Marciuk mi-a ordonat să vă arăt toată gospodăria mea și să vă dedau oleacă cu aceste lighioane.

— Tu și cu șerpii lucrezi la fel de ușor?

— Tocmai de ei mă și ocup. Broaștele sînt în gospodăria mea numai ca să-i hrănesc pe șerpișori.

— Şi pe astea le dai şerpilor?

— Pe cele dezbrăcate. De ce să se prăpădească de pomană?

Apucă cele două broaşte despuiate şi mă conduce la crescătoria de şerpi. Înăuntru e o atmosferă umedă, zăpuşeală. Ridică un capac şi sloboade cele două broaşte într-o ladă mare, de sticlă, unde o respingătoare reptilă cenuşie încremenise într-un colţ.

— Tu cu ce fel de şerpi lucrezi?

— Cu vipere, cu efe*. Am cerut Regiunii Turkestane o cobră, dar ea încă nu a sosit. E un fleac, dar transportul e costisitor. Pe timpul drumului trebuie să stea la căldură, trebuie hrănită, adăpată. E o fiinţă delicată, dacă-i neglijezi regimul, neapărat se curăţă.

— Cine te-a învăţat meseria asta?

— Sînt autodidact. Amator. Din copilărie mi-a plăcut.

— Îţi place de ei?

— Îmi place! spuse cu un ton obişnuit, absolut deloc teatral.

Şi am înţeles că soldăţelul nu minte. Greţos amator. Ia mai du-te... cu şerpii tăi. În acel moment ambele broaşte despuiate începură a ţipa pătrunzător. Reptila cea groasă şi leneşă le-a acordat, în sfîrşit, atenţie.

— Şedeţi, tovarăşe locotenent-major. Mă uitai la scaun. Mă convinsei că nu s-a încolăcit pe el vreo lighioană rece, lunecoasă. Mă aşezai. Mă înfiorai de dezgust.

Dar Kipa zîmbi:

— După zece lecţii o să cereţi chiar dumneavoastră să veniţi aici.

Dar prorocirea lui nu s-a adeverit. Şerpii continuă să-mi fie la fel de odioşi. Totuşi, pot să ţin un şarpe în mînă. Ştiu cum să-l apuc cu mîna goală. Ştiu cum să-i scot măruntaiele şi să-l frig pe o vergea lungă sau pe o bucată de sîrmă. Iar dacă viaţa mă va pune în faţa alternativei: a mînca un om sau un şarpe, voi mînca mai întîi şarpele.

---

* Efa – şarpe veninos din familia viperelor, răspîndit în deşerturile din Africa de Nord, Asia de Sud-Vest şi de Sud (n.tr.).

5

Elicopterul ne-a lăsat pe o insulă mlăştinoasă. Pe Kravţov îl va lua curînd, iar eu voi rămîne singur la punctul de control.

— Dacă vreun grup va încerca să intre în legătură, fără a organiza mai întîi observarea şi apărarea, îi vei adăuga o oră penalizare...

— Am înţeles.

— Pentru orice încălcare în pregătirea mesajului cifrat, îndepărtezi din concurs întregul grup.

— Am înţeles.

— Fii atent, să se bea apa corect. Nu e permis să se dea apa pe gît. Trebuia să se ia apă puţină în gură şi să se ţină cîteva secunde aşa, umezind limba şi laringele. Cel care înghite repede apa, nu-şi va potoli setea; va transpira, va simţi mereu nevoia să bea şi va ieşi curînd din luptă. Îndată ce-i vezi că nu beau apa corect, trece-le cîte cinci ore penalizare, ba şi cîte zece.

— Înţeleg totul, tovarăşe colonel. Nu sînt pentru prima oară în control. Mai bine aţi dormi puţin. Peste o oră elicopterul va reveni. E tocmai timpul să vă odihniţi. De cînd n-aţi mai dormit...

— Asta, Victor, n-are nici o importanţă. Grijile de serviciu eu nici măcar nu le consider griji. E mai rău cînd conducerea de partid îţi scoate sufletul. Noi avem noroc: la Lvov, între conducerea de partid şi comandamentul regiunii există relaţii bune. Dar uite că la Rostov comandantul Regiunii militare a Caucazului de Nord, generalul-locotenent de tancuri Litovţev, n-o duce deloc bine. Căpeteniile locale de partid, împreună cu KGB-ul, au tăbărît pe el. Nu-l lasă deloc în pace. Trimit reclamaţii la Comitetul Central. Pîn-acum au scris reclamaţii şi denunţuri întrecîndu-l pe Dumas cu romanele lui.

— Şi nimeni nu poate să-l ajute pe generalul Litovţev?

— Cum să-ţi spun... Prieteni are mulţi. Dar cum să-l ajuţi? Toţi sîntem legaţi de mîini şi de picioare. Regulamentele, instrucţiunile, legislaţia militară, pe toate le respectăm, nu le putem încălca. Cum poţi să-l ajuţi în limitele legii?

— Tovarășe colonel, poate vă sînt eu de vreun ajutor?

— Cu ce l-ai putea ajuta tu, Vitea, un locotenent-major, pe un general-locotenent?

— Am înainte o noapte lungă, am să mă gîndesc.

— De fapt nici de gîndit nu e cine știe ce... Totul e deja plănuit. Trebuie doar să se acționeze. Dar se pare că deja se aude elicopterul... Probabil e cel care vine să mă ia. Uite ce, Victor, la aplicațiile astea este prezent un coleg al meu, șeful cercetării Regiunii militare a Caucazului de Nord, generalul-maior Zabaluev. El vrea să asiste personal la trecerea grupurilor de diversiune, dar nu dorește să-i inhibe pe diversioniști cu gradul lui. Mîine va ședea aici, cu tine, la punctul de control. Are uniforma noastră, obișnuită: bluzon cenușiu, fără însemne de grad. Nu se va amesteca în acțiunile grupurilor. Pur și simplu dorește să fie în espectativă și să stea de vorba cu tine... Dacă într-adevăr dorești să fii de ajutor, cere-i...

— Credeți, tovarășe colonel, că după concurs va trebui să mă îmbolnăvesc?

— Eu nu ți-am dat un asemenea ordin. Dacă însă simți că trebuie, atunci, de bună seamă, fă-o. Dar ia aminte: în armata noastră oamenii nu se îmbolnăvesc așa, pur și simplu. Trebuie să ai un certificat de la medic.

— Va fi certificatul.

— Numai să fii atent, căci sînt situații cînd omul se simte bolnav, iar doctorul zice că nu e. Ar fi o situație neplăcută. Trebuie să te îmbolnăvești în așa fel încît doctorul să nu aibă îndoieli. Temperatura trebuie într-adevăr să fie mare. Doar știi cum se întîmplă: tu te simți bolnav, dar n-ai temperatură.

— Voi avea temperatură.

— Bine, Victor. Îți doresc succes. Dar spune-mi, ai ce să-i dai generalului să mănînce?

— Am.

— Numai fii atent, să nu te grăbești cu votca... dacă nu va cere el.

6

Peste nouă zile mă prezint la colonelul Kravțov să-i raportez că după concurs m-am îmbolnăvit, dar acum mă simt bine. El îmi zîmbește, dojenindu-mă cu blîndețe. Vezi bine, un cercetaș antrenat nu se îmbolnăvește niciodată. Trebuie să se controleze. Trebuie să alunge suferința din trup. Corpul nostru este supus voinței noastre, așa că printr-un efort de voință orice boală, pînă și cancerul, poate fi alungată din organism. Oamenii puternici nu se îmbolnăvesc. Asta se întîmplă numai celor slabi cu duhul. Continuă să mă mustre, dar îl văd că înflorește sub ochii mei. Nici eu nu sînt în stare să-mi rețin zîmbetul. El zîmbește larg, cu sinceritate. Astfel zîmbesc soldații după o luptă la baionetă: nu cumva să te atingi de ai noștri! Încearcă numai să te atingi, că imediat îți slobozim mațele cu baionetele.

7

Mulți dușmani mai ai tu, frate diversionist. Zorile timpurii și înserarea tîrzie îți sînt împotrivă. Țîntarul țiuitor și elicopterul sînt dușmanii tăi. Greu îți este, frățioare, cînd soarele îți bate-n ochi. Rău te mai simți, flăcăule, cînd ai nimerit sub fascicolul de lumină al unui reflector. Rău îți este cînd inima ți-o ia razna, în galop. Vai de tine cînd mii de instalații electronice ascultă eterul, vînîndu-ți șoaptele răgușite și răsuflarea sacadată. Rău îți este întotdeauna, frățioare. Dar se întîmplă și mai rău. Se întîmplă să fie rău de tot. Iar rău de tot e atunci cînd se ivește principalul tău dușman. Împotriva ta se născocesc tot soiul de vicleșuguri: mine antiinfanterie și senzori electronici, dar dușmanul principal rămîne întotdeauna pe primul plan. Principalul tău dușman, prietene, are urechile ciulite, colți galbeni, cu picături de bale turbate, blană cenușie și coadă lungă. Ochii îi sînt căprui, cu picățele galbene, iar blana de sub zgardă îi e roșcată. Dușmanul tău principal e mai iute decît

tine. Îţi simte mirosul cu nasul. Duşmanul tău principal face un salt gigantic, cînd ţi se repede la gît.

Uite-l aici. O slăbiciune. Principalul. Cel mai de seamă. Uh, lighioano, ce ţi-ai mai rînjit colţii. Blana îi e zburlită. Coada şi-a strîns-o între picioare. Urechile şi le-a dat spre spate. Aşa e înainte de a sări. Acum, pacostea naibii, se va repezi. Nici măcar nu mîrîie. Doar hîrîie. În jurul botului e numai bale. Ca unul turbat. La KGB, pentru asemenea cîini e prevăzută o rubrică specială în dosarul lor personal. Se numeşte „ferocitate". Iar specialiştii şcoliţi scriu la rubrica asta nişte cuvinte înfiorătoare: ferocitate bună, ferocitate excelentă. Dulăul ăsta cu siguranţă că la rubrica privind ferocitatea are numai semne de exclamare. Numele fiarei este Mars şi aparţine trupelor de grăniceri ale KGB-ului. N-aş zice că e un cîine mare. Am văzut eu şi mai voluminoşi. Dar în schimb e tare abil. Şi toţi ştim acest lucru.

Astăzi nu-l înfrunt eu pe Mars. Astăzi lucrează Jenea Bîcenko, avîndu-l pe Mars drept adversar. Noi, de pe margine, i-am strigat lui Jenea vorbe de îmbărbătare: nu te lăsa, Jenea, învaţă-l minte, arată-i tu ce ştie un diversionist şi tot ce-ai învăţat la Speţnaz. Numai că într-o asemenea situaţie nu se cade, nu se obişnuieşte să-i strigi omului sfaturi. Un sfat, fie el chiar şi cel mai înţelept, poate distrage în ultimul moment atenţia luptătorului, iar animalul acela crunt i se înfige drept în beregată. Aşa că cei ce nu se pot abţine de la asemenea sfaturi, sînt ţinuţi la distanţă.

Jenea ţine pumnalul în mîna stîngă, iar bluzonul în dreapta. Dar nu şi-a înfăşurat mîna în bluzon. Îl ţine pur şi simplu atîrnînd în mîna întinsă, treabă care nu e pe placul dulăului. E ceva neobişnuit pentru el. Nici pumnalul din stînga nu-i place. De ce e în stînga? Nu se grăbeşte dulăul. Îşi aruncă privirea de la pumnal la beregată, de la beregată la pumnal. Dar şi la bluzon se uită. De ce nu l-a înfăşurat omul pe braţ? Ştie surul, cu judecata lui de cîine, că omul are numai o singură mînă hotărîtoare, a doua e numai ajutătoare, numai de înşelare a atenţiei, iar el, cîinele, trebuie să nu se înşele cumva. Trebuie să se

repeadă la mîna care-i mai primejdioasă, care-i hotărîtoare. Ori poate, totuşi, să-l ia de gît? Îşi mută dulăul privirea, alege. În momentul cînd va lua hotărîrea sa cîinească, privirea i se va opri şi el se va năpusti. Atît omul din arenă, cît şi noi, spectatorii, aşteptăm tocmai acest moment. Înaintea saltului, privirea animalului se fixează şi omul aşteaptă tocmai acea fracţiune de secundă pentru lovitura de întîmpinare. Numai că Mars e un cîine cu experienţă, încît s-a azvîrlit pe neaşteptate, fără a mîrîi şi a hîrîi. S-a repezit altfel de cum se reped alţi cîini. Mars s-a aruncat fără a-şi fixa privirea, fără a se contracta înainte de săritură. Corpul lui prelung s-a înălţat deodată în aer, iar botul lui căscat, ochii lui înfricoşători au pornit brusc în zbor spre Jenka, fără ca cineva să strige sau să schiaune. Poate că nimeni n-a sesizat momentul saltului. Noi cel puţin aşteptam acest salt cu o secundă mai tîrziu. Aşa se face că dulăul şi-a pornit în deplină linişte zborul spre beregata lui Jenea. Numai că acesta l-a plesnit pe sur cu bluzonul peste ochi şi îndată o cizmă a sa, neagră, şi-a arătat blacheul de oţel. În aceeaşi clipă dulăul scoase un urlet, zburînd într-un colţ. Toţi am izbucnit în urlete de entuziasm: U-u-u-u... De-atîta încîntare, am început a rage şi a chelălăi ca nişte sălbatici.

— Junghie-l, Jenka! Taie-l pe sur! Cu pumnalul, dă-i cu pumnalul! Calcă-l în picioare pe sur, pînă nu se ridică!

Dar Jenka nu s-a dus să-l calce în picioare pe dulăul ce schelălăia. Nu voia să înjunghie animalul căruia i se tăiase răsuflarea. Sări peste balustradă drept în braţele fîrtaţilor diversionişti, stăpîniţi de beţia victoriei. Oh, măi Jenka! Dar cum l-ai mai otînjit tu cu cizmoaia! L-ai prins chiar de la plecare! Din zbor! De-a dreptul din aer! Bravo, Jenka!

Iar în arenă, pe rumeguş, lîngă dulăul ce încă nu-şi venise în fire, un soldăţel cu epoleţi de un verde viu plîngea căutînd, cine ştie de ce, să vîre în botul însîngerat al fiarei o bucăţică de zahăr îmbăiată.

8

— Tovarăşe locotenent-major, sînteţi chemat de şeful secţiei front.

— Vin îndată.

Dintre toate secţiile statului-major, secţia front este cea mai mică. La statele majore ale regiunilor militare, secţiile sînt conduse de obicei de colonei, direcţiile de generali-maiori şi numai la secţia front este şef un maior. Totuşi, cînd un ofiţer este chemat la secţia front, se încordează cu toată fiinţa. Ce naiba m-o fi aşteptînd? Secţia front nu e decît o sală destul de mică, în care-şi face veacul un bătrîn şi cărunt maior – şoarece de cancelarie – şi trei fruntaşi, furieri. Oricine simte adevărate frisoane cînd este chemat la secţia front. N-are importanţă dacă este locotenent-major sau general-maior. Secţia front e o instituţie la care voinţa comandantului regiunii militare se întruchipează într-un ordin scris. Iar ce e scris cu pana... Secţia front este canalul prin care Comandantul Suprem, Ministerul apărării, şeful Statului-Major General transmit subordonaţilor ordinele lor. Secţia front aduce aceste ordine la cunoştinţa celor cărora le sînt adresate.

— Tovarăşe maior! Locotenentul-major Suvorov s-a prezentat la ordinul dumneavoastră!

— Buletinul pe masă.

Oftai adînc şi pusei în faţa maiorului minuscula cărţulie verde cu stea aurie. Maiorul luă calm „Buletinul de identitate al ofiţerului", îl cercetă cu atenţie, oprindu-se, cine ştie de ce, îndelung, la pagina în care e trecut armamentul personal şi la pagina în care e notată grupa mea sangvină. Nici un muşchi nu tresare pe chipul lui îmbătrînit. Îşi face treaba cu precizie, ca o maşină şi impasibil ca un călău. Maiorul transmise unui fruntaş buletinul. Acesta avea deja totul pregătit pe masă. Muie o peniţă lungă, aurie, într-un tuş negru şi scrise ceva cu caractere îngrijite. Eu aştept în poziţie de drepţi, fără a întinde gîtul ca să privesc peste umărul fruntaşului. Să avem răbdare. Peste un

minut, maiorul îmi va comunica decizia cuiva. Fruntaşul puse sugativa peste tuşul negru şi restitui comandantului buletinul. Maiorul mă privi iscoditor, scoase dintr-un buzunăraş ascuns o cheiţă complicată, atîrnată de un lănţişor, deschise uşa enormă a unui fişet, luă de acolo o ştampilă, o potrivi îndelung şi deodată izbi cu ea exact peste pagina ce tocmai fusese scrisă.

— Ascultă ordinul!

Mă încordai strună.

— Ordinul de cadre al Regiunii militare Precarpatice Nr. 0257. Secret. Punctul 17. Locotenentul-major Suvorov V.A., ofiţer la direcţia a 2-a a statului-major al regiunii, se avansează înainte de termen la gradul de căpitan, în conformitate cu propunerea şefului direcţiei a 2-a, colonelul Kravţov, şi a şefului statului-major al regiunii, general-locotenent Volodin. Semnează: „General-locotenent de tancuri Obaturov".

— Servesc Uniunea Sovietică!

— Vă felicit, căpitane!

— Mulţumesc, tovarăşe maior. Vă rog să primiţi invitaţia pentru stropirea obiectului.

— Mulţumesc, Vitea, pentru invitaţie. Dar nu pot să o primesc. Dac-aş fi primit fiecare propunere, de mult mi-aş fi băut minţile. Nu te supăra. Că uite, numai astăzi am 116 oameni pe listă, dintre care 18 înainte de termen. Aşa că nu te supăra, Vitea.

Maiorul îmi întinse buletinul şi mîna.

— Încă o dată vă mulţumesc, tovarăşe maior.

Zbor ca înaripat pe scări şi pe coridoare.

— Ce-i cu tine, de eşti aşa fericit?

— Ia spune, de ce-ai fost chemat la Bursuc în vizuină?

Dar eu nu răspund nimănui. N-am voie să răspund acum. Ar fi de rău augur. Primul trebuie să afle comandantul meu despre această avansare şi nimeni altcineva.

— Măi Vitea, ce-i de înfloreşti tu aşa? Ai fost cumva avansat?

— Nu, nicidecum. Pînă la gradul de căpitan mai am de aşteptat un an jumate.

Ah, de-aş ajunge cît mai degrabă la direcţie. Şi afurisitele astea de uşi blindate, permise, cifre secrete.

— Tovarăşe colonel, permiteţi să intru.

— Intră.

Kravţov nu se desprinde de la hartă.

— Tovarăşe colonel, sînt locotenentul-major Suvorov. Mă prezint cu ocazia avansării înainte de termen la gradul de căpitan.

Acum Kravţov se uită la mine îndelung, apoi, cine ştie de ce, îşi aţinti privirea în podea.

— Te felicit, căpitane.

— Servesc Uniunea Sovietică!

— În Armata Sovietică cele mai multe stele căpitanul le are – patru. Din acest punct de vedere, Vitea, acum ai maximum. De aceea eu nu-ţi urez multe steluţe, ci puţine, dar din cele mari.

— Vă mulţumesc, tovarăşe colonel. Permiteţi să vă invit la stropirea obiectului.

— Cînd?

— Astăzi. Cînd altă dată?

— Ce-ai zice tu dac-am lăsa-o pe mîine? La noapte trebuie să mergem ca să pregătim o aplicaţie. Dacă se vor îmbăta băieţii, cu greu mai pot fi adunaţi. În schimb, dacă vom ieşi la cîmp mîine, acolo am putea să şi sărbătorim.

— Minunat.

— Pentru astăzi eşti liber. Să nu uiţi că la trei noaptea plecăm.

— N-am să uit.

— Atunci, poţi pleca.

— Am înţeles.

9

De obicei, aplicaţiile se desfăşoară de la un an la altul pe mereu aceleaşi cîmpuri şi poligoane. Ofiţerii de stat-major cunosc bine terenul pe care urmează să se desfăşoare acţiunile

de instrucție. Dar cu toate acestea, înainte de marile aplicații, ofițerii care urmează să acționeze în calitate de arbitri și controlori trebuie să mai iasă o dată în teren și să se convingă că totul e pregătit pentru desfășurare: terenul este delimitat, machetele ce marchează inamicul sînt instalate, zonele periculoase sînt însemnate cu indicatoare speciale. Fiecare controlor trebuie să simtă dinainte iminența bătălie în sectorul încredințat și să pregătească pentru cei controlați, ca și pentru cei ce se instruiesc, probleme și momente ad-hoc, corespunzătoare anume acestui teren, și nu unuia oarecare.

Avîndu-se în vedere că verificatorii cunosc destul de bine zonele aplicațiilor ce urmează a avea loc (pe aici și-au avut mulți din ei startul de locotenenți, pe aici au fost ei înșiși verificați de oarecine), această ieșire în teren, care precedă aplicațiile, se transformă într-un soi de mic picnic, într-un scurt răgaz de odihnă colectivă, într-o ușoară relaxare după agitația nervoasă ce domnește la statul-major.

— Totul e clar tuturor?

— Clar, strigară în cor statmajoriștii.

— Atunci e timpul să trecem la masă. Vă rog să poftiți. Astăzi, Vitea Suvorov ne ospătează.

De fapt nu e nici un fel de masă. Pur și simplu, zece pături cenușii, soldățești, întinse într-o poiană curată dintr-un brădet, lîngă un pîrîiaș guraliv. Tot ce avem, totul se pune la masă: cutii de conserve de pește și de carne, slănină rozalie tăiată bucățele, ceapă, castraveți, ridichi. Soldații-șoferi au copt cartofi la foc și au fiert o ciorbă de pește.

Îl invit pe colonelul Kravțov la locul de onoare. Așa e tradiția. El refuză, arătîndu-mi mie locul respectiv. Și asta ține de tradiție. Eu sînt dator să refuz. De două ori. Iar a treia oară trebuie să accept invitația, oferindu-i lui Kravțov locul din dreapta mea. Toți ceilalți se așază singuri, după ranguri: locțiitorii lui Kravțov, șefii de secții, locțiitorii acestora, apoi șefii de grupe și toți ceilalți.

Sticlele trebuie să le aducă la masă cel mai tînăr dintre cei de față. E Tolea Buturlin, un locotenent de la „Inchiziție", adică

din grupul translatorilor. Băiat bun. Dar își face treaba cu seriozitate. Tradiția îi interzice ca acum să zîmbească. Toți ceilalți așteaptă de asemenea în tăcere. Nu se cade nici să zîmbească, nici să discute. Nici întrebări referitoare la faptul că un locotenent-major șade în capul mesei nu se cade a fi rostite. E clar pentru toți de ce sînt așezate în fața lor sticlele acelea aburite, dar e necuviincios să se vorbească de ele, ca și de cauza, apariției lor. Șezi și ține-ți cu demnitate limba-n gură. Tolea aduce mereu sticle de la pîrîu, unde fuseseră clădite cu grijă, grămadă, în apa înghețată. Apa se învolburează peste sticlele străvezii, șopotind înspumată.

— Dar unde-ți este vasul? așa se cuvine să fiu întrebat.

— Iată-l.

Și-i întind lui Kravțov un pahar mare, cu fațete șlefuite. Kravțov umple paharul pînă la margini cu licoare străvezie. Îl așază în fața mea. Cu grijă îl așază. Nici o picătură nu trebuie să se prelingă. Dar și paharul trebuie să fie plin. Cu cît e mai plin, cu atît e mai bine. Tac cu toții. Se prefac a nu-i interesa ce se petrece. Iar Kravțov scoate din geanta lui de comandant o minusculă steluță argintie și o lasă cu grijă să cadă în paharul meu. Steluța a scos un sunet abia auzit, s-a clătinat pe fundul paharului, scînteind domol.

Ridic paharul – ah, numai de n-aș vărsa din el! – și-l duc la buze. Nu se cuvine să întinzi buzele spre pahar, deși natura așa te îndeamnă, să sorbi puțin de tot, și-atunci n-ai cum vărsa nici o picătură. Ridic tot mai sus și mai mult paharul. Iată că o rază de soare a pătruns lichidul rece ca gheața, răsfrîngîndu-se în scînteieri multicolore. Iar acum trebuie să aduc ușor paharul din soare spre mine, apoi în jos. Acum mi-a atins buzele. E rece. Am început a sorbi băutura arzătoare. Fundul paharului tot mai sus și mai sus. Uite că steluța de pe fund s-a mișcat, lunecînd încet spre buze. Acum mi-a atins buzele. Se cheamă că ofițerul își întîmpină cu un sărut noua stea. Am ținut steluța cu buzele cîtă vreme licoarea de foc mi s-a scurs din pahar în suflet. Asta-i tot. Apuc grijuliu cu stînga steluța și mă uit împrejur: trebuie să sparg paharul. Pentru acest caz, o mînă

prevăzătoare a așezat în iarba moale un pietroi. Izbesc de piatră paharul acela, iar steluța, încă umedă, o întind colonelului Kravțov. Acesta măsoară pe epoletul meu drept, cu o mică riglă de comandament, un loc. A patra stea trebuie să fie exact pe dunga roșie, iar centrul ei trebuie să se afle cu 25 milimetri mai sus de precedenta. Iat-o, umedă, înfiptă la locul ei. Acum e rîndul meu să gust ceva, să sorb puțină apă, să domolesc votca cu un castravecior,

— Dar unde ți-e paharul? așa se cade să fiu întrebat. Doar am doi umeri. Doi epoleți. Deci, și două steluțe. Așadar, și două pahare... la începutul ceremoniei.

Întind cel de-al doilea pahar, și iarăși lichidul de foc, rece ca gheața, a început să-și joace bulele în lumină. Din nou pînă la margini.

De astă dată m-am ridicat. Din picioare e mai ușor de băut. E permis să te ridici. Nimeni nu va obiecta. S-ar fi putut să beau și primul pahar, stînd în picioare. Tradiția nu interzice. Numai paharele să fie pline. Numai să nu-i scape ofițerului neprețuitele picături diamantine.

A doua steluță, ca o mîndruță, a scînteiat în micul șuvoi de votcă. Mi-a trecut prin suflet arzătoarea mîngîiere. Au țiuit schijele paharului izbit de piatră. Și iată că s-a ivit și pe-al doilea epolet, umedă și ascuțită-n colțuri, cea de a doua stea. Acum Kravțov își toarnă sieși. Pînă la margini. Și fiecare își toarnă la fel. Mîna ta îți este stăpînă. Torni cît vrei. Dar dacă-l respecți pe Vitea Suvorov, toarnă paharul plin. Iar dacă nu-l respecți cumva, atunci toarnă-ți cît știi tu. Numai să bei pînă la fund.

— Să bem... propune cu smerenie colonelul.

În acest moment nu se cuvine să spunem pentru ce bem. Bem, și cu asta basta. Sorb cu toții încet, fără grabă. Toți beau pînă la fund. Numai eu nu. Acum am dreptul să mă uit la fiecare. Cine, cît și-a turnat. Cine paharul plin și cine de două treimi. Dar toți au paharele pline. Iar acum iată că ale tuturor sînt zvîntate. Acum pot și să zîmbesc. Dar nu cu toată gura. Căci după tradiție eu continui să fiu locotenent-major, cu toate

că ordinul a avut data de ieri, cu toate că astăzi mi s-au şi pus noile stele la epoleţi.

Iată că şi Kravţov şi-a golit paharul. A sorbit puţină apă. Acum trebuie să urmeze o propoziţie rituală...

— Regimentul nostru a crescut!

Abia din acest moment se consideră că ofiţerul a fost înălţat în grad. Deci numai din acest moment sînt căpitan. Toţi au început a striga, a se agita. Toţi zîmbesc. Urări, felicitări. Acum toţi vorbesc. Rîd cu toţii. Acum s-a terminat cu ceremoniile. Tradiţiile la o parte. Începe chiolhanul ofiţeresc. Şi dacă adevărul se află în vin, apoi n-are decît să fie de partea noastră. Dă o fugă, Tolik, la pîrîu. Tu eşti cel mai tînăr. Va veni, Tolik, şi vremea ta. Fi-va sărbătoare şi pe uliţa ta. Neapărat va fi.

10

Arşiţă. Praf. Nisipul ne scrîşneşte între dinţi. E numai stepă de la un orizont la celălalt. Un soare alb, nemilos şi impasibil ne bate fără cruţare în ochi, precum un bec de anchetator la interogatoriu. Doar rar de tot, cîte un copăcel contorsionat, frînt de viscolele din stepă, mai încalcă monotonia aceasta înfricoşătoare.

Omule bun, scuipă, cruceşte-te şi întoarce-te acasă. Tu n-ai ce căuta pe aici. Noi însă, păcătoşii, vom merge înainte, acolo unde stepa cea pîrjolită este brusc întreruptă de malul abrupt al noroiosului Ingul, acolo unde s-au îngrămădit în mirajul tremurător scheletele unor foişoare de pază, acolo unde zeci de rînduri de sîrmă ghimpată au împresurat nişte pădurici pipernicite, alungînd orice speranţă. Copăceii sînt secătuiţi. Frunzele cenuşii, acoperite cu un strat gros de pulbere. Dar poate că foişoarele nu sînt de pază? Poate-s ale unor geologi? Ori poate sînt sonde de petrol? Dar de unde naiba să fie petrol pe-aici! Iată că foişoarele sînt cu reflectoare şi mitraliere. O mulţime de foişoare. O mulţime de mitraliere. Ei, asta înseamnă că nu am greşit. Înseamnă că ţinem bine direcţia. Păşiţi pe drumul cel

drept, tovarăşi! Pe-aici trebuie să mergem. Joltîie Vodî. Va veni o vreme cînd numele acesta va avea o rezonanţă sinistră, la fel ca Hatîn, Oswiecim, Suhanovo, Babii. Iar, Buchenwald, Kîştîm. Dar vremea aceea n-a sosit încă. Aşa se face că, la auzul acestui nume înspăimîntător, burtăverdele nu se cutremură. Acest nume nu-l şochează şi nu-l face să i se furnice pielea. Deocamdată numele acesta nu le provoacă nici o asociere de idei nu numai burtăverdelui, dar nici măcar deţinuţilor ce sînt mînaţi de la staţia de cale ferată într-o nesfîrşită coloană. Ba mulţi se mai şi bucură: bine că nu-i Kolîma, nu-i Novaia Zemlia, Ucraina, pe toţi dracii, înseamnă că vom rămîne-n viaţă, băieţi. Nici nu voi afla curînd, sau poate că nu vor afla niciodată că de la Comitetul Central există legătură directă cu directorul „uzinei de argile", unde ei urmează să lucreze. Nu se cade ca ei să afle că oameni de vază de la Comitetul Central telefonează zilnic directorului, interesîndu-se de productivitatea uzinei. E importantă uzina asta, mai importantă chiar decît cea de tancuri, de la Celeabinsk. Aşadar, n-aţi prea avut baftă, băieţi, că sînteţi mînaţi aici. Nu vă bucuraţi de raţiile grase şi de ciorbele cu carne. Cei cărora vor începe să le cadă dinţii şi părul aceia vor fi mutaţi degrabă într-un alt loc. Cei care ajung să ghicească ce soi de argile sînt pe-aici vor fi de asemenea ridicaţi. Şi-apoi, chiar dacă voi toţi, cei din lagăr, vă veţi răscula, nu va fi nici o problemă, căci paza de la Joltîie Vodî e de nădejde, iar la nevoie îi venim şi noi în ajutor. Trebuie să aveţi în vedere că alături de voi ca vecin se află cel mai mare centru de instrucţie a Spetnaz-ului. Cu ăştia nu e de joacă. Mai bine staţi şi crăpaţi acolo încetul cu încetul, şi nu v-o luaţi în cap acolo, la „uzina de argile".

11

Praf. Arşiţă. Stepă. Sărim cu paraşuta. Sărim mult. De la mare înălţime. De la mică înălţime. De la foarte mică. Sărim în două fluxuri de pe An-12 şi în patru fluxuri de pe An-22. Dar vă puteţi măcar imagina o lansare în patru fluxuri? Pe dracu,

nu sînteţi în stare. Numai cel care a sărit – numai acela ştie ce înseamnă asta. Sărim zi şi noapte. Joltîie Vodî înseamnă de fapt Europa. Joltîie Vodî se află chiar lîngă Kirovograd. Numai că vara aici întotdeauna e zăpuşeală, fără pic de nor. Pe aici aproape nu se întîmplă să fie vreme nefavorabilă pentru zbor, şi tocmai de aceea se strîng aici din toate colţurile ţării companii, batalioane, regimente şi brigăzi Speţnaz, care sînt lansate cu paraşuta din luna iunie pînă-n septembrie. Doamne, trimite o răpăială de ploaie! De s-ar muia blestematul acesta de aerodrom, care e tare precum granitul, dar de fapt e pur şi simplu argilă şi nu e nevoie să fie betonat. Soarele l-a betonat mai bine ca oricare tehnolog. Zău, trimite o ploaie torenţială! Să se moaie, la dracu! Te rugăm cu toţii. Doamne. Şi sîntem mulţi aici. Mii. Zeci de mii. Eh, haide, trimite o răpăială.

12

Iată că se apropie o furtună, precum revoluţia mondială: alene şi şovăielnic. Stepa e uscată la refuz. Vîntul goneşte trîmbe de pulbere. Orizontul e învăluit în negură, iar cerul străluceşte în depărtări. Hăt departe uruie slab un tunet. Însă nu plouă. Ah, cum mi-aş mai expune faţa la picăturile acelea mari, de apă caldă, văratică. Dar uite că nu voi avea parte de ea. Mîine va fi o caniculă istovitoare, va bate un vînt arzător, cu particule infime de nisip. Va fi doar stepa fără de margini, pîrjolită. Iar noi, cu gîtlejurile uscate, vom răcni „Ura!". Uite-aşa cum răcnim şi acum. Floarea Speţnaz-ului e rînduită de la un capăt la celălalt al pistei de decolare. Marea de berete albastre decolorate, colbuite, se unduieşte uşor.

— DREPŢI! PENTRU ONO-OR SPRE DREAPTA!!! Fanfara a început tunător marşul de întîmpinare şi din acel moment nu-mi mai trebuie nici apă, nici ploaie. Marşul m-a luat pe aripile sale. În depărtare s-a ivit un automobil cu un mareşal enorm şi, zărindu-l, batalionul unu a început a urla „Ura!". Salutul soldăţesc porni a se întinde printre rînduri: „A-a-a-a!". Probabil că urlînd astfel se ridicau batalioanele la atac. Ura-a-a-a!

— Tovarăşe Mareşal al Uniunii Sovietice, vă prezint corpul reunit cu destinaţie specială pentru executarea revistei de front şi a parăzii. Şeful direcţiei a 5-a, general-colonel Petruşevski.

Mareşalul se uită la nesfîrşitele şiruri de diversionişti şi zîmbeşte. Generalul Petruşevski îşi prezintă oastea:

— Brigada 27 a Regiunii Belaruse!

— Bună ziua, cercetaşi! răcni gîtlejul mareşalului.

— SĂ!.. TRĂ... TOV... Ma... Un... Sovie... !!! răcni drept răspuns brigada 27.

— Vă aduc mulţumiri pentru serviciile aduse!

— Servim... Uniu... Sovie...! urlă iarăşi a 27-a.

— Brigada 3 marină Spetnaz din Flota Mării Negre!

— Bună ziua, cercetaşi!

— SĂ... IŢI...

— Batalionul 72 independent de instrucţie Spetnaz!

— SĂ... IŢI...

— Brigada 13 Spetnaz a Regiunii militare Moscova!

— Batalionul 224 independent Spetnaz al armatei de tancuri de gardă!

Îşi strigă mareşalul saluturile, iar ecoul îi mînă cuvintele pînă dincolo de orizont: VĂ ADUC MULŢUMIRI PENTRU SERVICII! SERVICII! SERVICII!

Aspru şi sever e ceremonialul parăzilor militare. Te umple de bucurie. Aceste reviste nu sînt ele degeaba născocite. Nicidecum degeaba. Maşina generalului Petruşevski înaintează, la dreapta şi puţin mai în urma celei a mareşalului. Oare ce licăreşte în ochii generalului? Mîndria! Cred şi eu că mîndria. Minunează-te, mareşale, de flăcăii mei. Ce, sînt ei mai prejos de bandiţii lui Marghelov? Ah, nu-s deloc mai slabi! Nu, nu, deloc!

— Brigada 32 Spetnaz, a Regiunii militare Transcaucază.

— Bună ziua, vitejilor!

— SA... TRĂIŢI... !!!

Aerodromul pare fără sfîrşit, iar Spetnaz se întinde ca un zid infinit.

— Vă aduc mulţumiri pentru servicii!

După fiecare mare aplicaţie, trupele sînt adunate, conform tradiţiei, pentru o verificare generală. Tradiţia durează de sute

de ani. În felul acesta, după o bătălie, conducătorul de oşti îi aduna pe cei rămaşi, îşi socotea pierderile, îi felicita pe învingători. Acum tocmai s-au încheiat nişte aplicaţii de mare amploare. Dar numai aici, pe cîmpia asta fără margini, cînd toţi participanţii sînt adunaţi la un loc, se poate imagina forţa nemaipomenită a direcţiei a 5-a GRU. Şi nici măcar nu sînt încă toţi de faţă!

— Compania 703 independentă Speţnaz, a Armatei 17!

De bună seamă că mareşalul, deplasîndu-se în lungul formaţiilor, este frămîntat de un gînd: asupra cui să sloboadă el din lanţ toată această oştime? Asupra Europei? Asupra Asiei? Ori poate asupra unor tovarăşi din Biroul Politic? Ei, ce mai stai pe gînduri, mareşale? De ce pregeţi? Doar aici toţi sîntem de-ai noştri. Toţi sîntem fără milă. Dă-ne drumul din lanţ, şi toată Rusia o înecăm în sînge. Numai să dai comanda. Dar n-o să-i ucidem pe toţi, desigur, nu pe toţi. De e vreunul cu vilă mare şi cu maşină prelungă, de ăştia nu ne-atingem. Doar nu-i nici un păcat să ai o vilă şi maşină lungă. Nici de cei care vorbesc despre dreptatea socială n-o să ne atingem. E un păcat ăsta, ce-i drept, dar nu prea mare. O mai iau şi razna oamenii, ce să te aştepţi de la ei, nişte aiuriţi? Îi vom ucide, mareşale, numai pe cei care îmbină laolaltă cele două lucruri: adică pe cei care clămpănesc despre dreptate, şi se plimbă în maşini din cele lungi. Pe ăştia-i spînzurăm ca pe cîinii turbaţi, de felinare, de stîlpii de telegraf, căci de la ei se revarsă, mareşale, toate năpastele pe pămîntul nostru, numai de la ei. Aşa că sloboade lanţul, mareşale! Eh, mareşale! Doar ştii bine că dacă nu o vei face tu, atunci succesorul tău va slobozi Speţnaz-ul din lanţ. Îi va da drumul. Fii sigur de asta. Şi va fi sînge mult. Cu cît veţi tergiversa mai mult, cu atît mult, cu atît mai mult sînge va fi după-aceea. Dar va fi! Va fi! Ura-a-a-a-a! Ura!

Urletul se rostogoleşte pe cîmpie. Trece peste văioagele depărtate, uscate din lipsă de ploaie, răzbate ca un lătrat ecoul răgetului nostru.

— Trecem la treabă, flăcăi? întreabă mareşalul.

— A-a-a-a-a, rage Speţnaz-ul cuprins de entuziasm drept răspuns, trecem adică, trecem la treabă.

13

Lucrăm. Lucrăm ziua şi noaptea, încît nici nu mai distingem zilele şi nopţile. Totul se roteşte într-o succesiune cenuşie. Salturi de zi. Salturi pe timp de noapte. Salturi prin catapultare, dar acestea nu sînt pentru toţi. Salturi din stratosferă, dar şi acestea sînt numai pentru aleşi. Concursuri. Concursuri. Şi iarăşi salturi. Pulbere amară între dinţi. Ochii ne sînt roşii. Turbarea e gata să răbufnească din noi. Uneori ne cuprinde complet apatia şi ne pliem fără nici o emoţie paraşutele. De-am termina mai repede cu pliajul, ca să dormim vreo treizeci de minute. Ori poate să mai verific o dată pliajul? Ia mai dă-o-n... Lupte de instrucţie. Napalm. Cîini. MVD. KGB. Iarăşi trageri şi din nou salturi cu paraşuta.

Iar moartea ne paşte mereu. Nu, încă n-a luat pe nimeni sub aripile ei negre. Dar e alături, bătrîna. Nu doarme deloc. La batalionul 112 independent se verifică o nouă paraşută: D-1-8. O paraşută proastă. Spetnaziştilor le e teamă de ea. Nu vor să sară cu D-1-8. Ceva nu e în regulă cu ea. La fiecare sută de salturi se întîmplă cel puţin o ratare. Sînt aici şi constructorul paraşutei, şi paraşutiştii de încercare. Ne lămuresc că nu le-am pliat noi cum trebuie, că nu le-am păstrat cum se cuvine. Ia mai duceţi-vă-n... că doar ai noştri se dau de pămînt, nu voi. Un plutonier din batalionul 112 a sărit, i s-au nimerit suspantele peste cupola paraşutei; noroc că le-a izbit cît a putut cu cuţitul. A aterizat bine. Lin. Iar jos îl luau peste picior: trebuia nu să le izbească chiar aşa, ci să găsească mai întîi unde sînt cusute cu fir de mătasă şi firului acela să-i fi dat drumul. Dar plutonierului, după cele păţite, nu-i ardea deloc de asemenea glume. I-a înjurat de mamă pe glumeţi, laolaltă cu constructorul paraşutei.

Moartea ne este vecină. Uite colo, după gardurile acelea. Joltîie Vodî sînt la doi paşi. Lagăre de concentrare. Uraniu. Prin urmare şi moarte. Ce, parcă nu de aici îşi aleg şefii *păpuşi* şi *gladiatori*! Zone interzise. Foişoare de pază. Turnuri de parașutare. Totul este colea. Lagărul de concentrare şi noi. De ce

oare? Ca să ne sperie? Ori poate mai e vreun motiv ca centrul principal de instrucție al Spețnaz-ului să fie ținut lîngă minele de uraniu? Lîngă un lagăr de concentrare. Alături de moarte.

14

Și iarăși salturi. „Căpitan Suvorov. Această paraşută am pliat-o eu personal". Operația întîi. Am fixat vîrful cupolei. „Această paraşută am pliat-o eu personal". Gata? Ia săltați. Înainte. Înainte. Înainte. „General-maior Kravțov. Această paraşută am pliat-o eu personal!" Mă uit îndelung, perplex la semnătura vecinului meu, care tocmai a terminat pliajul. Ceva nu-mi era clar în aceste cuvinte. Ceva nu era în regulă. Dar de fapt creierii mei erau amorțiți. De nesomn. Îmi încordez chinuitor conștiința și deodată mă luminez:

— Tovarăşe general!

— Stai uşor, Vitea, nu striga. Da, da. Eu sînt, şi începu să rîdă. Numai să nu strigi. De 32 de ore sînt general. Tu eşti primul care te-ai prins.

— Vă felicit...

— Mulțumesc.

— La mai mare...

— Vorbeşte mai încet. O să bem mai tîrziu. Acum n-avem timp. Ah, drace. M-am istovit de tot. Dar tu ți-ai pliat paraşuta?

— Pe amîndouă, tovarăşe general.

— Ei, pe amîndouă să le predai.

— Am înțeles, le predau.

Și presimțind ceva, contrar regulamentelor am întrebat:

— Astăzi nu sar?

— N-ai să mai sari niciodată.

— E clar.

Cu toate că nimic nu-mi era clar.

— Eşti chemat la Kiev. Iar de acolo, probabil, vei fi chemat la Moscova...

— Am înțeles.

— Nu scapi nimănui nici un cuvînt despre chemare. Pentru întocmirea documentelor, la secția front ai să spui că chemarea este de la Direcția generală a 10-a din Statul-Major General.

— Am înțeles.

— Atunci la revedere, căpitane. Și mult succes.

15

— Căpitane, există o hotărîre prealabilă a Statului-Major General: să fii lansat în spatele frontului inamic pentru executarea unei misiuni speciale, îmi zise un general necunoscut, măsurîndu-mă cu o privire ca de plumb. De cît timp ai nevoie pentru pregătire?

— De trei minute, tovarășe general.

— De ce nu de cinci? și zîmbi pentru prima dată.

— Trebuie doar să dau fuga la toaletă. Trei minute sînt suficiente.

Apoi, ghicind că s-ar putea să nu-mi înțeleagă gluma, adăugai:

— Toată noaptea am fost adus pîn-aici cu un autobuz, și acolo n-a fost nici o posibilitate.

— Nikolai Gherasimovici, se adresă cuiva generalul, conduce-ți-l pe căpitan.

După două minute și jumătate mă aflam din nou în fața generalului.

— Acum ești gata?

— Gata, tovarășe general.

— Ori încotro?

— În foc și-n apă, tovarășe general.

— Și chiar nu te interesează unde?

— Mă interesează, tovarășe general.

— Dacă am decide să te pregătim foarte îndelung, pentru executarea unei misiuni, de pildă, cinci ani. Cum ai reacționa?

— Pozitiv.

— De ce?

— Asta înseamnă că misiunea va fi cu adevărat serioasă. Îmi convine.

— Ce știi dumneata, căpitane, despre Direcția generală a 10-a a Statului-Major General?

— Asigură livrări de armament tuturor celor ce luptă pentru libertate, pregătește comandanți pentru mișcările naționale de eliberare, trimite consilieri militari în Asia, Africa, Cuba...

— Ce-ai spune despre o propunere de a deveni ofițer în Direcția generală a 10-a?

— Ar fi cea mai mare onoare pentru mine.

— Direcția generală a 10-a trimite consilieri în țări cu climă caldă-umedă și călduroasă uscată. Ce ai prefera?

— Caldă umedă.

— De ce?

— Ar fi Vietnamul, Laosul, Cambodgia. Acolo se dau lupte. Pe cînd în cea caldă uscată a încetat focul...

— Aici greșești, căpitane. Lupte se dau mereu și pretutindeni. Niciodată și niciunde nu va exista armistițiu. Războiul se duce neîntrerupt. Uneori războiul deschis se întrerupe, e adevărat, dar cel secret niciodată. Analizăm problema trimiterii dumitale în război. În războiul secret.

— La KGB?

— Nu.

— Dar există război secret fără participarea KGB-ului?

— Există.

— Și războiul acesta e dus de Direcția generală a 10-a?

— Nu. E dus de Direcția generală a 2-a, a Statului-Major General – GRU. Pentru mascarea existenței sale, GRU utilizează diverse organizații, inclusiv Direcția generală a 10-a. Pe dumneata, căpitane, te vom trimite la Academia secretă a GRU, dar totul va fi organizat ca și cînd ar urma să devii consilier militar. Direcția generală a 10-a este o acoperire. Toate documentele vor fi întocmite numai la Direcția generală a 10-a. Această direcție te va chema la Moscova, iar acolo te vom lua în secret să dai niște examene.

— Și dacă n-am să trec examenele?

El fornăi a dispreț:

— Atunci o să te dăm cu adevărat Direcției generale a 10-a și vei deveni pe drept cuvînt consilier militar. Te vor lua, căci le ești pe plac. Dar și nouă ne ești pe plac. Sîntem convinși că vei trece examenele căci altfel n-am fi stat de vorbă cu dumneata.

— Totul e clar, tovarășe general.

— Dacă-i așa, trebuie să îndeplinești cîteva formalități.

Scoase din fișet o foaie de hîrtie ca o bancnotă nou-nouță de zece ruble, avînd stemă și inscripția „Strict secret".

— Citește și semnează.

Pe foaie sînt douăsprezece puncte scurte. Fiecare începe cu cuvîntul: „se interzice", încheindu-se cu amenințătorul avertisment „se sancționează cu pedeapsa maximă". Iar încheierea glăsuia: „Încercarea de a face public acest document, sau oricare din părțile lui se sancționează cu pedeapsa maximă".

— Ești pregătit?

În loc de răspuns eu doar am înclinat capul. El îmi împinse un stilou. Am semnat, iar foaia a dispărut în adîncul fișetului.

— Ne vom întâlni la Moscova căpitane.

16

După ce am predat serviciul unui foarte tînăr locotenent-major, m-am prezentat în fața comandantului meu, de-acum fost comandant.

— Tovarășe general, căpitanul Suvorov, permiteți să mă prezint cu ocazia mutării la Direcția a 10-a, a Statului-Major General.

— Ia loc.

Mă așezai. Mă privi îndelung, drept în față. I-am susținut privirea. Generalul era concentrat și sever. Nu-mi zîmbea.

— Tu, Victor, pleci acum la o treabă serioasă. Ești luat la Direcția a 10-a, dar cred că asta e doar o mască. Am impresia că vei fi luat undeva mai sus. Poate chiar în GRU. La *Acvariu*. Cei de acolo nu au pur și simplu dreptul să vorbească despre asta.

Dar să ţii minte cuvintele mele: vei sosi la Direcţia generală a 10-a însă te vor lua în alt loc. Probabil că chiar aşa va fi. Dacă analiza mea, a ceea ce se petrece, e corectă, te aşteaptă nişte examene foarte serioase. Dacă vrei să le treci, caută întotdeauna să fii tu însuţi. În tine e ceva de delincvent, ceva pervers, dar nu căuta să ascunzi acest lucru.

— Nu voi ascunde.

— Şi caută să fii bun. Întotdeauna să fii bun. Îmi promiţi?

— Promit.

— Dacă vei fi obligat să ucizi un om, să fii bun! Zîmbeşte-i înainte de a-l ucide.

— Am să mă străduiesc.

— Iar dacă tu vei fi ucis, să nu te tînguieşti şi să nu plîngi. Căci nu ţi se va ierta. Să zîmbeşti atunci cînd vei fi omorît. Să zîmbeşti călăului. Prin asta vei deveni nemuritor. Oricum, fiecare din noi va crăpa cîndva. Tu să crapi omeneşte, Vitea, ca un om mîndru. Îmi promiţi ?

În ziua următoare, un autobuz verde m-a dus la un grup de ofiţeri ce se afla într-o staţie pustie de cale ferată, unde tocmai se forma o garnitură de vagoane – eşalon militar. Toţi fuseseră chemaţi la Moscova de Direcţia generală a 10-a, a Statului-Major General. Toţi urmau să devină consilieri în Vietnam, Algeria, Iemen, Siria, Egipt. În acest grup mă aflam şi eu. Din acel moment am încetat să mai exist pentru toţi prietenii, colegii, şefii şi subordonaţii mei. Primul punct al documentului pe care-l semnasem îmi interzicea orice contacte cu toţi oamenii pe care îi cunoscusem în trecut.

Capitolul VI

1

Măicuță-Rusie, mîna unui copil de pe rambleul căii ferate îmi face în numele tău semne de bun rămas, tu îți dezvălui în fața mea întinderile de necuprins. Plopi, mesteceni, brazi pitici, biserici jefuite, fetițe la cosit, coșuri de uzină și iarăși copii pe rambleu. Îmi fac semne zîmbindu-mi. Poduri și iar poduri. Fluviul Desna rămîne în urmă, odată cu tunetul bolților de oțel. Konotop, Briansk, Kaluga. Roțile păcăne la joante. Tuc. Tuc. Tuc. Întreg vagonul vuiește. În vagonul nostru se chefuiește. În vagon toți sînt de-ai noștri. Garnitura întreagă e militară. Fără străini. În vagon sînt numai consilieri militari. Viitori consilieri. Așa încît pasagerii vagonului beau închinînd pentru viitorul lor. Pentru Direcția a 10-a. Pentru generalul-colonel Okunev. O nouă sticlă a pornit pe circuit. Bea, căpitane! Pentru stele, căpitane. Din cele mari îți dorim, căpitane! Mulțumesc, maiorule, și ție la fel! Ochii sînt aprinși. Ochii tuturor ard în delir. Noi toți sîntem ca niște puștani ahtiați după război. Ce, parcă ne-am dus la școlile militare numai ca să controlăm cum și-au curățat soldații cizmele? Nicidecum. Noi am mers la acele școli ca niște romantici adepți ai războiului și iată-i acum pe fericiții cărora Direcția a 10-a generală le va oferi o asemenea posibilitate. Pentru A 10-a, fraților! Pentru A 10-a?

Sîntem mulți în vagon. Artileriști, infanteriști, tanchiști. Mai ieri nici nu ne cunoșteam, dar ne-am și împrietenit. Și o altă sticlă a pornit din mînă-n mînă. Pentru voi, băieți, s-aveți

noroc. Pentru stelele voastre. Dar pe mine unde m-or purta dracii? În documentele mele este trecută Cuba, dar asta de bună seamă numai pentru că în grupul nostru nu mai e nimeni pentru acea țară. Aici sînt mulți pentru Egipt, mulți pentru Siria. Cîțiva pentru Vietnam. Dacă ar fi fost într-adevăr careva pentru Cuba, mie mi s-ar fi născocit altceva. Desigur, Kravțov bănuiește, presupune că Cuba e doar o deghizare. Dar nici el nu știa nimic cu certitudine. Kravțov. Generalul. Îl văzusem general. Dar atunci era într-o salopetă prăfuită și cu o beretă albastră, decolorată, la fel ca toți, prin nimic deosebit de soldații Spețnaz-ului. Caut să mi-l imaginez într-o uniformă adevărată, de general, cu epoleți de fir și lampasuri late. Dar nu reușesc. Îl am mereu în minte numai așa cum a fost el în momentul întîlnirii noastre dintîi: într-o bluză curățică, cu epoleți de locotenent-colonel, cu chip de căpitan tinerel. Numai succese să aveți, generale.

2

Krasnaia Presnia e cel mai puternic nod feroviar militar din lume. Garnituri. Garnituri. Garnituri de vagoane. Și toate despărțite prin garduri înalte. Toate sub lumina orbitoare a unor reflectoare. Garnituri cu tancuri pentru Germania. Garnituri cu recruți pentru Cehoslovacia. Zăngănituri, bufnete. Locomotive diesel, de manevră, formează garniturile. Pentru Orientul Îndepărtat, o garnitură cu tunuri. Iată și niște containere. Pază în jurul lor, ca în jurul lui Brejnev. Depozite. Depozite. Depozite. Încărcare și descărcare. Aici e o garnitură cu soldați demobilizați, sosiți din Polonia. Iar imediat alături, niște vagoane pentru deținuți, cu ferestre înguste, prelungi. Ferestrele sînt date cu vopsea albă. Ferestre zăbrelite, căci Kransnaia Presnia nu e doar un centru militar, ci și o închisoare de tranzit. Soldați cu cîini de pază. Epoleți roșii. Garnitura de vagoane-închisoare intră încet în zona specială. O poartă enormă, de oțel. Sîrmă ghimpată. Lumină albăstruie, orbitoare. Aici sînt garnituri

destinate închisorilor de la Bodaibo, de la Cerepoveț, de la Severodvnisk, de la Joltîie Vodî. Dar iată și enormele blocuri ale punctului militar de tranzit. Grupul consilierilor pentru Iemen! Treceți în blocul B, camera 217. Consilierul pentru Cuba! Prezent! Căpitan Suvorov? Da. Urmați-mă. Un maior tînăr, chipeș, mă conduce pe lîngă niște garduri înalte și stive de lăzi verzi. Pe aici, căpitane. Într-o curte minusculă ne așteaptă o mașină sanitară cu cruci roșii. Poftim, căpitane. Ușa s-a închis cu zgomot în urma mea și mașina s-a urnit. În vreo două rînduri s-a oprit – probabil pentru control, la ieșirea din zona interzisă. Și uite că sînt purtat prin Moscova. Știu că nu sînt dus pe un drum drept, ci pe străzile marelui oraș. Mașina virează adesea și staționează îndelung la stopurile intersecțiilor. Dar acestea sînt doar supoziții de-ale mele, căci nu pot să văd nimic: ferestrele sînt mate, la fel ca cele ale unui vagon-închisoare.

3

Care este presiunea specifică la sol a tancului american M-60? Care rachete antitanc vă plac mai mult: cele americane sau cele franceze? De ce? De ce scările în spirală din castele se răsucesc de jos înspre stînga, în sus, și nu de jos înspre dreapta, în sus? De ce roțile din față ale unei căruțe sînt mici, iar cele din spate sînt mari? Ce înseamnă expresia „trei linii"? De ce la pușca rusească Mosin, ghinturile pornesc din stînga, în sus spre dreapta, iar la pușca japoneză Arisaka dimpotrivă? Care sînt deficiențele de principiu ale motorului rotativ Wankel? Cît cîntărește o vadră de mercur? Ce tip de femei vă place? Cîte numere ale revistei „Ogoniok" se tipăresc, într-un an? Cine a folosit pentru prima oară „învăluirea pe verticală"? Ce înseamnă litera L în denumirea avionului sovietic de vînătoare-bombardament „Su-7 BKL"? Dacă vi s-ar ordona să modernizați bombardierul american B-58, ce anume parametri ați îmbunătăți în primul rînd? De ce la tancurile germane Panther s-a utilizat suspensia în eșichier? În divizia de infanterie moto

sovietică există 257 tancuri; după părerea dumneavoastră, acest număr ar trebui micşorat sau sporit? Cu cît anume? De ce? Cum ar influenţa acest lucru organizarea aprovizionării diviziei? Întrebările curg una după alta. Nici un timp de gîndire. Îndată ce ai început să te gîndeşti, urmează o nouă întrebare. Cine e Cehov? Un lunetist din divizia 138 infanterie, a Armatei 62. Dar Dostoievski? Bizare întrebări. Cine nu-l cunoaşte pe Dostoievski? Nikolai Gherasimovici Dostoievski e general-maior, şeful statului-major al Armatei 3 de izbire. Ei rîd. Căpitane, ce spui dumneata nu e tocmai ceea ce vrem noi, dar îţi acceptăm răspunsurile. Ele te caracterizează foarte expresiv. Iar dacă uneori se întîmplă să rîdem, nu te fîstîci. Dar ce, m-am fîstîcit eu vreodată?

4

Am impresia că mi s-a pus un milion de întrebări. Dar mai tîrziu am socotit că au fost în jur de cinci mii: cincizeci de întrebări pe oră, 17 ore zilnic, timp de 6 zile. La unele întrebări sînt nevoit să răspund timp de cinci, iar uneori chiar de zece minute. La altele doar cîteva secunde. Uneori întrebările se repetă. Cîteodată una şi aceeaşi întrebare se repetă rapid, de cîteva ori. Dar nu trebuie să mă enervez. Răspunde mai repede. Să nu încerci să minţi, să nu umbli cu vreun şiretlic. Aşadar, cîtă votcă puteţi să beţi dintr-odată? Iată fotografiile a zece femei. Care vă place mai mult? 262 înmulţit cu 16. Mai repede. Mental. Nu e foarte greu. Trebuie să înmulţeşti mai întîi 262 cu 10, apoi să adaugi jumătate din ce ai obţinut, şi încă o dată 262. Examinatorul te ţintuieşte cu privirea. Mai repede, căpitane. Doar e un fleac. Mă uit în tavan. Adun chinuitor de greu totul laolaltă. Acum privesc drept în faţă. Unui predecesor al meu i se pusese exact aceeaşi întrebare şi el notase cu un creion foarte subţire toate calculele pe hîrtia verde cu care este acoperită masa la care şed. Înhaţ repede răspunsul gata scris, dar în aceeaşi clipă realizez că aici e o simplă provocare. Predecesorul

meu nu putea să aibă un creionaş subţire. El nu putea să facă pe ascuns calcule pe hîrtie, sub privirea aceea sfredelitoare. Aşa că strîng din fălci şi slobod propriul meu răspuns: 4192. Nici măcar nu mă uit la hîrtia verde cu care e acoperită masa mea. Ştiu ca acolo e un răspuns cu bună ştiinţă greşit. Iar întrebările curg, precum boabele de mazăre: cum aţi reacţiona, căpitane, dacă v-am propune să vindeţi pepeni verzi la piaţă?

Uneori în sală se află un singur examinator. Dar uneori sînt trei, iar alteori cincisprezece. Aveţi aici două sute de fotografii; recunoaşteţi persoanele pe care le-aţi văzut în această cameră în timpul examenelor. Şi timpul acordat a început să curgă. Acum alegeţi persoanele pe care le-aţi văzut numai o singură dată în această cameră. Din textul acesta tăiaţi toate literele „O", subliniaţi toate literele „A", încercuiţi toate literele „S". Nu acordaţi atenţie acţiunilor acestui individ, nici emisiunii radio. Şi iarăşi timpul începe a se depăna. Individul se strîmbă în fel şi chip la mine, caută să-mi smulgă creionul, smulge scaunul de sub mine. Iar radioul urlă cît îl ţin puterile: taie „S"-urile, subliniază „O"-urile... Uneori se întîmplă ca în timpul examenelor să se aducă direct în cameră un prînz bogat, iar alteori se uită total de acest lucru. Uneori sînt lăsat să merg la toaletă de la prima cerere, iar alteori sînt nevoit să-i rog de cîte trei ori. În fiecare zi sînt adus pînă la ultima limită a posibilităţilor mele intelectuale şi fizice. Atît eu, cît şi ei simţim absolut evident această limită. Tîrziu după miezul nopţii mă prăvălesc, fără a mă dezbrăca, pe patul meu şi adorm într-o clipă. Dar iată că tocmai acel moment îl aşteaptă ei: îmi aprind o lampă orbitoare în faţa ochilor. Înmulţeşte 262 cu 16! Hai, mai repede. Mental. E atît de simplu! Doar ai răspuns la această întrebare. Ei, ce-i cu tine! 4192, le strig eu. Şi lumina se stinge.

5

Mult mai tîrziu am aflat că persoanele care au răspuns corect la mai mult de 90% din întrebări nu sînt acceptate aici. Cei foarte deştepţi nu sînt necesari. Totuşi, principalul la examene nu îl constituie stabilirea nivelului de cunoştinţe. Nicidecum. Capacitatea de a însuşi o mare cantitate de informaţii într-un timp scurt, în stare de emoţie puternică şi în condiţii de impedimente diverse – asta-i principalul. Iar în afară de aceasta se stabileşte dacă ai sau îţi lipseşte simţul umorului, nivelul optimismului, echilibrul psihic, capacitatea de a munci intens, stabilitatea stării de spirit şi multe altele.

— Ei bine, flăcăule, eşti pe gustul nostru, mi-a spus la sfîrşitul zilei a şasea un examinator cărunt. Noi avem o organizaţie serioasă. Aici regulile sînt atît de scurte, încît le înţelege pînă şi cel ce nu vrea să le înţeleagă. Legea la noi e simplă: intrarea – o rublă, ieşirea – două. Asta înseamnă că e greu să intri în organizaţie, dar e şi mai greu să ieşi. Teoretic, pentru toţi membrii organizaţiei este prevăzută o singură ieşire din ea – prin coş. Pentru unii această ieşire se întîmplă să fie onorabilă, iar pentru alţii ruşinoasă şi groaznică, însă pentru noi toţi există doar un singur coş. Numai prin el ieşim din organizaţie. Iată-l, coşul acela...

6

Credeam că chipul acelui colonel, din film, mă va urmări toată viaţa în coşmaruri nocturne. Dar nu l-am visat niciodată. În schimb mă gîndeam mult la el. Şi uite ce nu înţeleg. Mi s-a explicat că i-au plăcut banii, i-a plăcut să bea, i-au plăcut femeile. Tocmai pentru bani s-a vîndut unor agenturi străine. Să admitem că aşa este. El însă a avut excepţionale posibilităţi să fugă în Occident. Totuşi, uite că n-a fugit. Acolo, în Occident, ar fi avut din destul şi bani, şi vin, şi femei, pe cînd la Moscova,

oricum, nu putea să cheltuiască banii. Şi nici nu-i chip să-ţi faci aici toate chefurile.

Un muieratic ar fi fugit la femei şi la bani, dar el n-a fugit. Şi ştia că-l paşte crematoriul. De ce oare, fir-ar să fie? Mă zvîrcolesc pe perna încinsă şi nu pot să adorm. E prima noapte fără examene. Ori poate că o telecameră mă urmăreşte în timpul nopţii? S-o ia dracu! Mă ridic şi dau cu tifla spre toate colţurile. Dacă şi acum mă urmăriţi, înseamnă că mîine nu voi fi dus la Comitetul Central. Apoi, socotind că nu e suficient doar să le dau cu tifla, arăt telecamerei, în cazul cînd ea există cu adevărat, tot ce pot arăta. Vom vedea dimineaţă dacă voi fi alungat sau nu. După ce am demonstrat tot ce mi-a fost cu putinţă, m-am culcat satisfăcut şi am adormit, profund convins că a doua zi aveam să fiu expediat în Siberia, la comanda unei companii de tancuri, iar dacă nu, atunci înseamnă că se poate trăi şi aici, iar controlul poate fi ocolit.

Dorm fericit şi dulce în patul meu. Dorm profund. Acum ştiu că dacă voi fi primit în *Acvariu*, aceasta va fi o mare greşeală a spionajului sovietic. Ştiu bine că, dacă îmi va rămîne cîndva o singură ieşire, şi numai prin coş, pentru mine această ieşire nu va fi onorabilă. Ştiu de asemenea că nici nu voi muri în patul meu. Nu, cei de felul meu nu mor în patul lor. Ah, spionajule sovietic, mai bine m-ai fi slobozit de la bun început prin coş!

7

Sînt dus iarăşi undeva, într-o maşină cu ferestrele mate. Nu văd încotro anume, şi nimeni nu mă vede. Oare unde sînt dus? La Comitetul Central, sau în Siberia? Pe cît se pare, totuşi la Comitetul Central, căci dacă ar fi fost în Siberia, geamantanul meu ar fi fost aici, cu mine. Or, odată ce geamantanul nu e, asta poate să însemne că sînt dus undeva nu de tot, ci într-o scurtă vizită, urmată de întoarcerea la locul de unde sînt dus.

Dincolo de ferestre vuiește imensul oraș. Înseamnă că sîntem undeva în centru. Ori poate că e Lubianka*? Lîngă Lubianka, în piața Dzerjinski întotdeauna e un zgomot ca de la cascada Niagara. Nu știu de ce mi se pare că ne aflăm chiar lîngă Lubianka. Dar în asta nu e nimic ciudat, căci Comitetul Central e chiar alături. Mașina noastră staționează îndelung, apoi intră undeva cu precauție. În urmă se aude scrîșnetul unei porți metalice. Se deschide ușa mașinii: coborîți.

Ne aflăm într-o curte mică, îngustă. De cele patru părți sînt ziduri înalte, străvechi. În spatele nostru e poarta. Sergenți KGB o străjuiesc. Spre curtea aceasta sumbră dau cîteva uși. La unele din ele de asemenea se află pază KGB. La celelalte nu se vede paza. Sus, pe o cornișă, uguiesc niște porumbei. Pe aici, vă rog. Căruntul arată niște hîrtii. Un sergent KGB salută: Poftiți. Căruntul cunoaște drumul. Mă conduce prin niște coridoare nesfîrșite. Covoare roșii. Tavane boltite. Uși capitonate cu piele. Din nou ni se verifică documentele. Poftiți. Un lift ne urcă la etajul doi. Alte coridoare. O anticameră spațioasă. La o măsuță șade o femeie în vîrstă. Așteptați, vă rog. Apoi căruntul mă împinse de la spate și închise ușa după mine, el rămînînd în antecameră.

Cabinetul e înalt, cu ferestre pînă în tavan. Nici o priveliște. Dincolo e un perete orb și cîțiva porumbei pe cornișă. Biroul e din lemn de stejar. În spatele lui șade un bărbat uscățiv, cu ochelari în rame aurii. Costumul îi este cafeniu, fără nici un semn distinctiv: nici medalii, nici ordine. În armată e bine: te-ai uitat la epoleți și gata, îi dai drumul: tovarășe maior, tovarășe locotenent-colonel... Dar aici, cum să începi? Așa că nu încep în nici un fel. Pur și simplu mă prezint:

— Căpitan Suvorov.

— Bună ziua, căpitane.

— Să trăiți.

— Noi v-am studiat cu atenție și am hotărît să vă primim în *Acvariu*, desigur, după o pregătire corespunzătoare.

---

* Închisoare de sumbru renume sub jurisdicția KGB-ului (n.tr.).

— Astăzi e 23 august. Această dată, căpitane, să o țineți minte toată viața. Din această zi intrați în nomenclatură, vă înălțăm la un etaj foarte înalt – în nomenclatura Comitetului Central. Pe lîngă diversele privilegii de excepție, vi se conferă încă unul: începînd de astăzi nu vă mai aflați sub controlul KGB-ului. Începînd de astăzi, KGB-ul nu are dreptul să vă pună întrebări, să vă ceară a răspunde la ele, să întreprindă vreo acțiune împotriva dumneavoastră. Dacă veți comite o greșeală, veți raporta despre ea conducătorului dumneavoastră, iar el ne va raporta nouă. Iar dacă nu veți raporta, noi oricum vom afla de acea greșeală. Dar în orice caz, oricare cercetare a acțiunilor dumneavoastră va fi întreprinsă numai de către conducerea GRU sau de către secția organelor administrative ale CC-ului. Sînteți obligat să raportați conducătorului dumneavoastră despre orice contact cu KGB-ul. Buna funcționare a CC-ului depinde de măsura în care organizațiile și oamenii ce au ranguri în nomenclatura CC-ului vor ști să-și păstreze independența față de oricare alte organizații. Bunăstarea CC-ului înseamnă și propria dumneavoastră bunăstare, căpitane. Să fiți mîndru de încrederea pe care Comitetul Central o acordă cercetării militare și dumneavoastră personal. Vă urez succes.

Am salutat ca la carte și am ieșit.

8

Un lac imens, într-o pădure. În lungul malurilor numai stuf. Pe o rîpă înaltă se zărește un crîng de mesteceni. Acolo, în spatele unui gard înalt, e vila noastră. O plajă minusculă. Bărci cu fundul în sus. Pe celălalt mal, de asemenea se află niște vile din bîrne. Și ele după garduri vopsite în verde. Și ele păzite, căci aici e zonă specială. Vile. Dar vile numai pentru tovarăși cu munci de răspundere. Și nu e deloc ușor să ajungi în această zonă a vilelor. Crînguri de stejar. Lacuri. Păduri dese. Doar ici-colo niște acoperișuri roșii, apoi iarăși garduri verzi. Spre lacul nostru se poate trece numai pe un singur drum. Alte căi

de acces nu există. Oricît te-ai învîrti primprejur, tot timpul vei da numai de garduri verzi. Căci dincolo de gardurile noastre de asemenea sînt vilele cuiva. Acolo cineva bate o minge de volei. Dar nouă nu ni se cade să ştim cine anume bate acolo mingea. Iar lui nu i se cade să tragă cu ochiul spre noi. Gardul din stînga noastră este mai înalt decît cel din dreapta. Seara, de dincolo de acest gard înalt răzbate muzică. O melodie foarte plăcută. Un tango.

Vila noastră e mare. Locuim 23 de oameni în ea. Dar locurile ar ajunge şi pentru treizeci. Fiecare avem cîte o cameră mică. Pereţii sînt din bîrne. Miroase a răşină. Pe un perete atîrnă un peisaj minuscul. Patul e enorm, moale. E şi o etajeră cu cărţi. La parter e un hol cu un covor asiatic. Ne sculăm cînd avem chef. Şi facem ce ne place. Micul dejun e consistent. Prînzul modest. Cina îmbelşugată. Seara şedem în faţa căminului. Şi bem. Ne ţinem de palavre, căci noi toţi sîntem foşti ofiţeri de nivel mediu, din cercetarea militară sovietică. În grupul nostru este un singur locotenent-colonel. Doi maiori. Un singur locotenent-major. Restul sînt căpitani. Unul din noi a fost pilot de vînătoare. Doi rachetişti. Unul de la trupele de desant. Un comandant de vedetă purtătoare de rachete. Un medic militar. Un jurist militar. În general, sîntem un buchet foarte variat. Am venit de la diverşi şefi, dar fiecare din noi am nimerit din cine ştie ce cauze în zona de activitate a unui cercetaş militar de divizie, de armată, sau de un nivel mai înalt. Fiecare din noi a fost selecţionat de către cineva în grupul său personal, iar *Acvariul* îşi alege candidaţii tocmai din aceste grupuri. Se înţelege că luînd oameni de la conducători ai cercetării de niveluri inferioare, *Acvariul* nicidecum nu s-a străduit să-i ia pe toţi sau pe cei mai buni. Nu. Căci dacă *Acvariul* i-ar lua astăzi lui Kravţov toţi băieţii cei mai buni, mîine acesta nu-şi va mai selecţiona cu atîta meticulozitate suita. De aceea, *Acvariul* alege cu foarte multă prudenţă oamenii de la eşaloanele inferioare, pentru a nu le contracara acestora dorinţa de a acorda o atît de enormă atenţie selecţionării oamenilor.

Dorm mult. Demult n-am mai dormit atît de mult şi cu atîta plăcere. Dimineaţa mă scol tîrziu şi mă duc la lac. Vremea e neguroasă, dar apa e caldă. Înot îndelung. Ştiu prea bine că somnul acesta şi libertatea asta nu vor dura mult. Pur şi simplu ni se acordă posibilitatea să ne deconectăm după examene, pînă la începerea anului de învăţămînt, aşa că mă deconectez.

9

Împrietenirea rapidă se poate sfîrşi cu o duşmănie îndelungată. Cunosc acest lucru. Şi camarazii mei din grup îl cunosc. De aceea nu ne grăbim în relaţiile noastre. Ne tatonăm reciproc cu foarte multă precauţie. Vorbim despre tot felul de fleacuri. Povestim anecdote nu tocmai pipărate. Într-un cuvînt, flecărim. Deocamdată, putem să bem. Într-un bufet enorm se află o garnitură îmbelşugată, aşa că n-ai decît să te apropii şi să bei. Dar toţi bem cu măsură. Cîndva vom deveni prieteni. Cîndva vom avea încredere unul în altul. Cîndva ne vom ajuta unul pe celălalt. Abia atunci vom bea cu adevărat. Ca nişte adevăraţi ofiţeri. Dar acum nu.

Ni s-au luat cu grijă măsurile, şi iată că sîntem deja în costume civile. Unora dintre noi ne este sortit să mai îmbrăcăm uniforma abia cînd vom deveni generali. Unii vor trebui să rămînă în haine civile chiar şi după ce vor deveni generali. Aşa-i serviciul.

10

— Sînt colonelul Razumov, Piotr Fiodorovici, ni se prezentă un bărbat masiv în costum de sport, cu o minge de volei în mînă. Am 51 de ani. Din aceştia, de 23 de ani funcţionez în *Acvariu*. Am lucrat în trei ţări. Peste hotare am petrecut 16 ani. Am la activ 7 recrutări. Sînt decorat cu patru ordine de luptă şi cu cîteva medalii. Voi fi conducătorul grupei dumneavoastră.

Desigur, o să-mi găsiți o poreclă, dar ca să nu vă chinuiți căutînd, am să vă spun cîteva porecle ale mele neoficiale. Una din ele este Elefantul. Elefanți li se spune, de altfel, tuturor profesorilor Academiei Militare Diplomatice. Iar Academiei i se spune Conservator, cînd e vorba de dumneavoastră, sau cimitirul Elefanților, cînd e vorba de noi, profesorii. Poate cîndva, unii dintre dumneavoastră vor deveni Elefanți și vor veni aici să instruiască niște tineri elefănței. Acum însă aș dori să vorbesc cu fiecare din dumneavoastră separat.

— Căpitanul Suvorov.

— Eu sînt, tovarășe colonel.

— Spuneți-mi simplu: Piotr Fiodorovici.

— Am înțeles.

— Să uitați acest „am înțeles". O să rămîneți ofițer al Armatei Sovietice, mai mult chiar, o să urcați la cel mai înalt etaj al ei, în Statul-Major General, dar pentru un timp să uitați acest „am înțeles". Puteți să nu mai pocniți din tocuri cînd stați de vorbă cu un șef?

— Nu pot, tovarășe... Piotr Fiodorovici.

— Uite prima ta misiune, Victor. Să te obișnuiești să șezi în fotoliu tolănindu-te ușor... Tu șezi cu spatele drept, ca și cînd ai fi înghițit o baionetă. Diplomații civili nu șed astfel. E clar?

— Clar.

11

De multă vreme mă preocupă o întrebare: cum se poate organiza o școală secretă de spioni, în centrul unui oraș enorm, și încă în așa fel încît să nu afle nimeni, încît nimeni să nu ne pozeze nici individual, nici în haită.

Dar e simplă toată treaba asta. Clădirea centrală a Academiei Militare Diplomatice se înalță ca un colos pe strada Narodnovo opolcenia. E de-nțeles că aici n-o să vedeți nici un fel de inscripții. Numai dantelăria de fontă a împrejmuirilor, tufișuri luxuriante

de liliac şi-apoi coloane, ferestre zăbrelite, storuri groase şi santinele pe la colţuri. Dar toate astea nu prezintă importanţă. Aici sînt şcoliţi numai cei care urmează să lucreze în zona mare, adică în lagărul socialist. Iar noi, suprapăziţii, cei care vom avea viză de ieşire din acest lagăr, nu aici sîntem instruiţi. Audienţii principalelor facultăţi sînt risipiţi prin toată Moscova, pe la mici puncte de instruire. Dar unde se află punctul meu, nici acum nu ştiu...

În fiecare dimineaţă, la 8.30 mă aflu la Institutul de cercetări în domeniul radiaţiilor electromagnetice. Îl ştiţi, acela de lîngă parcul Timiriazev. Oficial, institutul aparţine ministerului Industriei Radioelectronice. Dar sînt puţini cei care ştiu cui aparţine el cu adevărat şi de ce se ocupă. Pe vremea lui Stalin, aici fusese un institut prizărit, mic de tot. Vreo două sute de oameni cel mult. Iar ca o reminiscenţă a acelor timpuri, a rămas un castel cu trei etaje în stilul stalinismului tîrziu: coloane şi balconaşe false. Dar iată că institutul s-a dezvoltat rapid – o demonstrează imensele blocuri cenuşii cu cinci etaje. Asta-i economia hruşciovistă. Cărămidă silico-calcaroasă. *Hruşcioabe*. Dar şi mai încolo se înalţă coloşii de sticlă ai avîntului birocratico-militar brejnevian. Iar toate astea sînt despărţite în zone şi sectoare printr-o mulţime de pereţi. Sîrmă ghimpată, cu rulouri albe. Prezentaţi permisul deschis!

Lume multă. E schimbul de dimineaţă. Intrarea se face pe douăsprezece fluxuri. Pe teritoriul obiectivului nu se fumează. Fiţi vigilenţi! Palavragiul e o comoară pentru duşman! Să depăşim planul primului trimestru! Nu staţiona sub sarcină! La intrare, puternicul torent al intelectualităţii muncitoare se divide în rîuri şi pîraie. Masa cenuşie curge spre secţiile şi sectoarele proprii. O locomotivă diesel, de manevră, scrîşneşte din frîne. Un hangar enorm înghite vagoane de cîte şaizeci de tone. Tagma ştiinţifică e grăbită. Mulţimea năvăleşte în tăcere. Toate sînt secrete. Toate sînt strict secrete. Intrarea interzisă! Prezentaţi permisul deschis! Garduri de beton. Garduri de cărămidă. Ţevi multicolore. Zona 12 – B.

La ce probleme se lucrează aici? E mai bine să nu întrebi. Mai prezentăm o dată permisul. Pe acesta sînt o mulțime de semne cifrice. Fiecare să-și cunoască locul. Fiecare deținător de permis se poate afla numai în zona sa, strict stabilită pentru el. Fără anumite însemne pe permis, nu ești admis în zona respectivă. Formăm un număr pe discul de la intrare și iată-ne într-un hangar. Aici se adună întreaga noastră grupă. Aici ne așteaptă un camion MAZ enorm, cu un container portocaliu. Locul nostru e înăuntru. Iar acolo e ca într-un avion de clasă înaltă: covoare și fotolii confortabile. Numai ferestrele lipsesc. La 8,40, cînd containerul se închide pe dinăuntru, apare în hangar șoferul și își mînă în viteză MAZ-ul prin Moscova. Pe șofer noi nu l-am văzut niciodată. Treaba lui asta este: la 8,40 să intre în hangar, să urce la volan și să transporte containerul cu cine știe ce încărcătură periculoasă prin cîteva cvartale, pînă într-o pădure de pini. Aici, de asemenea, e un oarecare obiectiv secret și tot cu un hangar. Șoferul vîră containerul acolo, după care iese într-o cameră de așteptare. Seara mai face o cursă. Iar în restul timpului gonește cu alte containere portocalii prin Moscova, încărcate poate cu focoase pentru bombe atomice, poate cu niscaiva viruși ucigători, capabili să mistuie omenirea, sau poate cu aparatură destinată unui război genetic. De unde să știe el ce se află în containere? Doar toate sînt identice. Toate portocalii. Însă pe cît se pare, cîștigă bani frumoși șoferul. La centrele astea de cercetări toți umflă salarii grase.

12

Ieșim din containerul portocaliu sărind pe pămînt – salt, salt. În hangar, sus de tot, sub plafon, ciripește o vrăbiuță. Numai ei îi sînt vizibile toate secretele: cine este șoferul nostru, cine face noaptea curățenie în hangar, cine ne aduce hrana într-un container identic și ne aranjează mesele la popotă. Cîtă vreme sîntem în zonă, nimeni din personal nu se află acolo. Popota este și ea amenajată ca un sistem de supape: dacă vreo

ușă a ei este deschisă înspre hangar și cineva ne așază pe mese micul dejun, noi nu putem pătrunde nici în popotă, nici în hangar. Apoi ni se adresează un țîrîit de sonerie – precum dulăilor lui Pavlov – gata masa. Abia atunci intrăm în popotă, dar ușile nu se mai deschid nici unei persoane străine – sistem automatizat. Sîntem bine serviți. Niciodată n-am mîncat atît de bine, nici măcar în Cehoslovacia. Oricum, și aici e zonă, zonă curată, iar containerului nostru îi zicem duba portocalie, căci în principiu sîntem transportați ca niște deținuți, doar cu confort. Într-un registru special scriu „mulțumesc" pentru gustosul mic dejun și notez comanda pentru a doua zi. Apoi repede la cursuri.

Sînteți toți pregătiți? Toți. Cinci minute la aer. Avem o curte mică, pusă la punct. Tufișuri de liliac acoperă aproape complet pereții cenușii de beton – ca să ne simțim bine. Pe deasupra liliacului, sîrmă ghimpată. Ce se află dincolo de acea sîrmă n-avem voie să vedem. Dar e clar că și acolo sînt acoperișuri semicirculare, de hangare, ca și cel întins peste bazinul nostru și peste terenul de tenis. Poate că acolo e un alt punct de instruire – la fel ca al nostru. După cum e posibil ca acolo să se instruiască colegi de-ai noștri polonezi sau unguri, sau poate cubanezi, italieni, libieni. De unde să știm noi? Dar poate că acolo nici nu e un punct de instruire, ci un laborator secret sau un depozit, ori poate că e pur și simplu o închisoare. Încerc mereu să ghicesc în fiecare dimineață direcția, după deplasarea dubei noastre portocalii. Am impresia că sîntem duși undeva aproape de tot. După direcție, îmi vine a crede că ne instruim undeva foarte aproape de închisoarea Krasnopresnenskaia. Dar, desigur, e imposibil de stabilit cu precizie. Iar spațiile împădurite se află în Moscova cît îi hăul, mai ales în Sosnovîi bor.

— Ei, v-ați aerisit? Acum gata.

Intrăm toți în sală. Aici avem fișetele. În al meu sînt patru caiete. În fiecare sînt cîte 96 de file. Asta pentru trei ani. Să scrii înghesuit conspectele, mai mult să memorezi. Să prinzi informațiile din zbor. Să înveți a economisi hîrtia. Caietul pentru cercetare în mînă. Fișetul încuiat. Ocupă-ți locul în

sală. Profesorul e despărțit de noi printr-o perdea de muselină. Astfel el nu poate să ne deslușească limpede trăsăturile, dar nici noi nu-l distingem, cu toate că dialogăm fără impedimente.

Toți profesorii și comandanții sînt Elefanți. Unii din ei au permisiunea să lucreze individual cu noi. Dar cei mai mulți pot să ne vadă numai prin ecranul semistrăveziu și să ne numească numai pe numere.

Fiecare din ei e un lup al cercetării. Fiecare a petrecut mulți ani peste hotarele zonei mari. Dar fiecare din ei a suferit un eșec, și din această pricină a devenit Elefant. Cei care n-au avut încă la activ un eșec, continuă activitatea de captare a informațiilor sau măcar pe cea de prelucrare a lor. Lupul scos acum din luptă conectează sistemele de protecție, din pricina cărora pereții clădirii noastre speciale au început să vibreze ușor, apoi începe:

— Priviți cum arată un spion. Și ne arată un mare panou reprezentînd un om în fulgarin, cu ochelari negri, gulerul ridicat, mîinile în buzunare. Astfel își imaginează autorii de romane, regizorii de film un spion, iar după el toți oamenii luminați. Dar dumneavoastră nu sînteți spioni, dumneavoastră sînteți nobili cercetași sovietici, așa încît nu vi se cade să semănați cu spionii. De aceea vi se interzice categoric:

a) să purtați ochelari negri chiar și în zile călduroase, pe soare arzător;
b) să vă trageți pălăria pe ochi;
c) să țineți mîinile în buzunare;
d) să ridicați gulerul paltonului sau al fulgarinului.

Mersul dumneavoastră, felul de a privi, respirația vă vor fi supuse unui antrenament îndelungat, dar chiar din cea dintîi zi trebuie să țineți minte că în toate acestea trebuie să lipsească încordarea. Privirea furișată, uitatul peste umăr sînt dușmanul cercetașului, așa că pentru asemenea apucături vă vom penaliza cu severitate în cursul antrenamentelor, nu mai puțin decît pentru greșeli de principiu. Trebuie să semănați cît mai puțin posibil cu niște spioni. Și nu numai prin aspectul exterior, ci și

prin metodele de lucru. Autorii noştri de romane poliţiste îl înfăţişează pe cercetaş drept un ţintaş ireproşabil şi un maestru în frîngerea braţelor adversarului. Cei mai mulţi dintre dumneavoastră aţi venit de la etajele inferioare ale cercetării şi aţi văzut cu ochii aşa ceva. Dar aici, în zonele superioare, la cercetarea strategică, prin agenturi, noi nu vă vom învăţa să trageţi cu arma şi nici procedeele de frîngere a mîinilor. Dimpotrivă, noi vă cerem să uitaţi deprinderile dobîndite la Speţnaz. Unele şcoli de spionaj din lume îşi învaţă băieţii să tragă, şi alte diverse chestii. Asta din cauza insuficientei lor experienţe. Luaţi aminte, băieţi, că vă puteţi bizui numai pe propriul cap şi nicidecum pe pistol. Dacă veţi face doar o singură greşeală, contraspionajul inamicului va arunca împotriva fiecăruia din voi cinci elicoptere, zece cîini, o sută de automobile şi trei sute de poliţişti de profesie. În acest caz, un simplu pistolet n-are cum să vă fie util, iar mîinile tuturor nu le veţi putea frînge. Pistolul e o iluzie inutilă. El v-ar încălzi subsoara şi v-ar crea mirajul securităţii. Dar voi n-aveţi nevoie nici de iluzii, nici de miraje. Trebuie să aveţi mereu treaz sentimentul primejdiei şi al superiorităţii faţă de contraspionajul inamicului. Iar acest sentiment vi-l poate da nu un minuscul pistolet, ci calculul lucid, fără nici un fel de iluzii. Ştiţi, asta se întîmplă cam la fel ca între montatorii de la construcţiile de mare altitudine. Unii din aceştia, cu mai puţină experienţă, folosesc centura de siguranţă. Alţii nu o folosesc niciodată. Cei dintîi cad, zdrobindu-se, pe cînd ceilalţi, niciodată. Asta se întîmplă deoarece acela care foloseşte centura îşi creează iluzia securităţii. Totuşi, se întîmplă să uite a se închinga şi gata, oasele îi sînt culese într-o ladă. Pe cînd cel care nu foloseşte centura nu-şi face nici o iluzie. El îşi controlează în permanenţă fiecare pas şi niciodată, aflîndu-se la înălţime, nu se deconectează. Cercetarea strategică sovietică nu oferă băieţilor ei centuri de siguranţă. Să ştiţi că nu aveţi pistol în buzunar, să uitaţi loviturile cu muchea palmei în cărămizi. Bizuiţi-vă numai pe propriul cap. Sportul vostru este nobilul tenis.

13

Omul e capabil să facă minuni. El poate traversa de trei ori înotînd Canalul Mînecii, poate să bea o sută de halbe de bere, să păşească desculţ pe cărbuni încinşi, omul poate învăţa treizeci de limbi, poate să devină campion olimpic la box, să inventeze televizorul sau bicicleta, să devină general în GRU, sau miliardar. Totul este în mîinile noastre. Cine vrea, acela şi poate. Principalul e să vrei ceva, căci dup-aceea totul depinde de antrenament. Dar dacă vă antrenaţi memoria, muşchii, psihicul doar cu regularitate, atunci... nu se va alege nimic. Regularitatea antrenamentelor e importantă, însă ea nu rezolvă nimic de la sine. Un om sucit se antrena în fiecare zi: ridica în fiecare zi o dată un fier de călcat. Antrenamentele au continuat cu regularitate timp de aproape zece ani, dar muşchii săi n-au crescut. Succesul apare numai atunci cînd fiecare antrenament (al memoriei, al muşchilor, al psihicului, al voinţei, al perseverenţei) îl duce pe om pînă la limita posibilităţilor sale. Cînd sfîrşitul antrenamentului se transformă într-o adevărată tortură. Cînd omul ţipă de durere. Antrenamentul e folositor numai atunci cînd îl duce pe om la limita posibilităţilor sale, iar el cunoaşte cu absolută precizie această limită: pot sări în sus la doi metri, pot să mă ridic în mîini, de la podea, de 153 de ori, pot memora de la prima lectură două pagini de text într-o limbă străină. Şi fiecare antrenament este util numai atunci cînd va constitui o încercare de a doborî propriul record de ieri: să ştiu că crăp, dar am să mă ridic de 154 de ori de la podea.

Sîntem duşi să asistăm la antrenamentele viitorilor campioni olimpici. Uitaţi-vă la boxerii aceştia de cincisprezece ani, la gimnaştii de cinci ani, la înotătorii de trei ani. Priviţi-le expresia de pe chipuri. Aşteptaţi momentul cel mai de pe urmă al zilei de antrenament, cînd pe micul chip de copil va apărea acea sălbatică hotărîre de a-şi doborî propriul record de ieri. Uitaţi-vă la ei! Cîndva vor aduce aurul olimpic sub enormul steag roşu cu secera şi ciocanul. Priviţi acest chip! Cîtă încordare se citeşte

pe el. Cît chin! Acesta e drumul spre glorie. Drumul spre succes! A lucra numai la limita superioară a posibilităților proprii. A lucra la limita eșecului. Campion devine numai acela care știe că haltera îl va strivi îndată și totuși o împinge în sus. În viața aceasta învinge numai acela care s-a învins pe sine. Cel care și-a învins frica, lenea, șovăiala. Elefantul nostru ne-a condus la un antrenament al tinerilor noștri olimpici.

— Astfel îi pregătește țara noastră pe cei ce apără gloria ei sportivă. Credeți cumva că țara noastră privește cu mai puțină seriozitate pregătirea cercetașilor?

Capitolul VII

1

Februarie 1971. Memorabilă vreme. Şefului GRU, generalului-locotenent Piotr Ivanovici Ivaşutin, i s-a conferit gradul de general de armată. *Acvariul* era cuprins de entuziasm, întregul Stat-Major General era încîntat. Cercetarea militară era în frunte! Preşedintele KGB-ului, Iuri Andropov, rămîne doar general-colonel. Ce palmă strașnică!

Noi ştim că Comitetul Central aţîţă focul luptei, că o încăierare între KGB şi GRU este inevitabilă. Echilibrul dintre KGB şi armată fusese cîndva stricat şi, iată, acum Comitetul Central îşi corectează eroarea. Februarie 1971. E în curs epurarea păturii de mijloc a KGB-ului. Are loc înlăturarea masivă a unor colonei şi generali-maiori din KGB. Sînt avansaţi ofiţeri şi generali ai GRU, ai întregului Stat-Major General, ai întregii Armate Sovietice. Iată, comandantul regiunii militare a Caucazului de Nord, generalul-locotenent de tancuri Litovţev, a devenit general-colonel. Dar mai ţineţi minte, tovarăşe general, cu cîtă greutate aţi fost propulsat în acest post? Iar cineva v-a ajutat atunci, riscîndu-şi capul. Pentru acest ajutor, eu am devenit căpitan la excepţional. Dar dumneavoastră, tovarăşe general, aţi ajutat şi ajutaţi, desigur, pe cineva în secret, căci altfel nimeni nu v-ar fi sprijinit. Şi n-aţi fi purtat acum cele trei stele de general. Mult succes, generale.

Februarie 1971. KGB-ul şi GRU şi-au înfipt colţii, fiecare în gîtlejul celuilalt. Dar cine poate vedea acest lucru de pe margine? Toţi îl cunosc pe generalul-colonel I. Andropov. Dar cine-l

cunoaşte pe generalul de armată Ivaşutin? Acesta însă nici nu are nevoie de reclamă. Ivaşutin, spre deosebire de Andropov, conduce o organizaţie secretă, care acţionează în beznă şi nu are nevoie de reclamă.

2

Un război este plănuit de Statul-Major General, care este creierul armatei. Orice amestec al KGB-ului în procesul planificării duce inevitabil întregul stat la iminenţa catastrofei. De aceea, pentru a supravieţui, statul este nevoit să limiteze influenţa KGB-ului asupra Statului-Major General. Pentru a obţine victoria într-un război, Statul-Major General trebuie să culeagă informaţiile despre inamic prin eforturile propriilor ofiţeri, care înţeleg problemele planificării de luptă, care ştiu singuri să decidă ce anume e important pentru Statul-Major General, şi ce nu. Statul-Major General nu are timp să roage pe cineva pentru informaţii; el *ordonă* serviciului propriu de cercetare ce anume trebuie să capteze în primul rînd. Pentru a-şi desfăşura cu succes activitatea, Statul-Major General trebuie să aibă dreptul de a-i recompensa pe cei mai buni ofiţeri ai săi de cercetare şi să-i pedepsească necruţător pe cei nesîrguincioşi. Iar el are acum asemenea drepturi, şi are propriul serviciu de cercetare. El vede acum lumea nu prin prisma KGB-ului, ci cu propriii săi ochi. Statul-Major General culege informaţii nu prin eforturile unor poliţai, ci prin eforturile unor ofiţeri ai Statului-Major General, prin eforturile noastre.

Trebuie să devenim concomitent ofiţeri de cercetare şi ofiţeri ai Statului-Major General. Pentru asta ni se dă un termen foarte scurt – cinci ani. Iar aceasta fiind situaţia, programul pregătirii noastre e saturat mai presus de orice posibilităţi. Doar sînteţi ofiţeri ai Statului-Major General! Iar dacă nu sînteţi capabili să suportaţi aceste solicitări, vă vom coborî la etaje inferioare. Ne străduim. Facem faţă solicitărilor. Dar nu toţi. Noaptea visez numai grandioase operaţii ofensive. Profunde pătrunderi cu

tancurile. Ample desanturi aeriene. Brigăzi ale Speţnaz-ului în spatele inamicului, incursiuni nelegale, iar apoi informaţii trimise Statului-Major General. Visez tunetul bătăliilor şi salve de foc. Deschid ochii. Aud dezgustătoarea sonerie a ceasului deşteptător, iar lumina rece a zilei îmi zgîrie ochii. Şed îndelung pe pat, frecîndu-mi obrajii cu palmele. Probabil că n-am să rezist.

3

Vremea zboară. Sesiunea de iarnă. Opt examene. Sesiunea de vară. Opt examene. Concediul de iarnă – cincisprezece zile. Concediul de vară – treizeci de zile. Dar eu n-am să merg în concediu. Am trecut sesiunea, dar mai am de făcut foarte multe. Alt concediu de iarnă şi iarăşi n-am să plec. De fapt, aproape niciunul dintre băieţii noştri nu pleacă. Trebuie să muncim. Trebuie să muncim mai mult. Cine vrea să rămînă la vîrf, trebuie să lucreze mult. Pînă la apariţia cercurilor verzi în faţa ochilor, pînă la pete negre. Nu ne împiedică nimeni. Avem voie să şedem nopţi întregi la studiu. Avem voie să dormim cîte trei ore din douăzeci şi patru.

Grupa noastră se subţiază. Locotenent-colonelul – descompunere morală, decădere sexuală – e alungat la cosmodromul de la Pieseţk. Şi acolo există GRU, însă e un loc de exil pentru cei căzuţi în greşeală. Maiorul de cercetare de artilerie: beţie. Returnat la Speţnaz, în Zabaikalie. Se subţiază grupa. Fuseserăm douăzeci şi trei. Acum sîntem numai şaptesprezece. Sînt alungaţi cei care încep să leşine din pricina activităţii intensive. Sînt alungaţi cei care nu pot să-şi dea seama cînd sînt urmăriţi, cei care greşesc sau se pripesc în adoptarea hotărîrilor. Sînt alungaţi cei care nu pot să studieze două limbi străine, să-şi însuşească istoria diplomaţiei şi a spionajului, întreaga structură, tactica, strategia, armamentul şi perspectivele armatei noastre şi ale armatelor inamicilor noştri.

Dispar pe neașteptate. Ei nu se vor mai ridica niciodată spre culmi. Pentru ei se găsesc altfel de locuri, unde să nu aibă cui povesti pe unde au trecut. Li se găsesc locuri unde lucrează numai asemenea rataţi din GRU. Unde neîncrederea și provocările sînt în floare. Dar unde nu înfloresc acestea?

4

Pe lup picioarele-l hrănesc. Noi ne simţim ca niște lupi. Orice moment liber îl consacrăm căutării de locuri. Scotocim. Un cercetaș are nevoie de sute de locuri, dar asemenea locuri în care să poată rămîne singur în mod absolut garantat, locuri în care poate să spună cu deplină siguranţă că nimeni nu i se va furișa pe urme, locuri unde să poată ascunde un material secret și să fie încredinţat că nici puștanii de pe stradă, nici trecătorii întîmplători nu-l vor găsi, că acolo nu se va construi ceva, că nici șobolanii, nici veveriţele, nici zăpada, nici apa nu vor deteriora acel material. Cercetașul trebuie să aibă o mulţime de asemenea locuri în rezervă și nu are dreptul să utilizeze de două ori același loc. Locurile noastre trebuie să se afle departe de închisori, gări, uzine militare importante, departe de cartierele guvernamentale și diplomatice: în toate aceste locuri prezenţa poliţiei este sporită, așa că pînă la eșec e doar un pas. Dar unde să găsești în Moscova locuri în care să nu fie închisori și importante instituţii guvernamentale sau militare?

Scotocim mereu, tot timpul nostru liber. Scotocim prin crîngurile de la marginile Moscovei, prin parcuri, prin maidanele părăsite și prin șantierele abandonate. Scotocim prin zăpadă și noroi. Avem nevoie de o mulţime de locuri convenabile. Iar cel care va învăţa să le găsească la Moscova, acela va putea să facă o asemenea treabă și la Khartoum, la Melbourne, la Helsinki.

5

Învățăm să memorăm fizionomiile oamenilor. Această activitate a creierului trebuie să fie nu analitică, ci reflexă. De aceea prin fața mea, pe un ecran, se succed rapid mii de chipuri, mii de siluete umane. Degetul meu așteaptă pe un buton, ca pe trăgaciul unei arme: îndată ce văd a doua oară pe ecran unul și același chip, trebuie să apăs fără întîrziere butonul, iar dacă greșesc cumva, mă străbate un șoc electric ușor, însă neplăcut. Cum am apăsat greșit pe buton, cum simt o ușoară izbitură. Și dacă n-am apăsat butonul cînd trebuia, iarăși încasez o lovitură. Antrenamentele se fac cu regularitate, iar viteza de proiecție a fizionomiilor crește mereu. Da fiecare dată se prezintă tot mai multe și mai multe imagini. Aceiași oameni sînt prezentați cu peruci, grimați, în alte haine, în alte poziții. Iar greșelile sînt pedepsite cu cîte un șoc ușor, însă neplăcut.

6

Un cercetaș trebuie să fie atent la numerele de înmatriculare ale mașinilor. Dacă un număr i-a apărut în două rînduri, înseamnă că e posibil să fie luat în urmărire. Deci nu are voie să continue operația. Mi se arată mii de plăci cu numere. Ele se succed pe ecran ca un tren electric francez. Nu trebuie să le memorez. Dar trebuie să le recunosc. Aici o minte analitică nu e de ajutor. E nevoie de un reflex automat, și el este format ca la cîini, prin metoda profesorului Pavlov. Cum greșesc – un șoc. Cum greșesc – un șoc.

Dar numerele mașinilor pot fi repede schimbate, așa că mașinile trebuie recunoscute nu numai după numere, ci pur și simplu după aspect. Însă într-un oraș modern sînt milioane de mașini, iar creierul nostru nu e capabil să rețină nici măcar cîteva sute, mai ales că atîtea din ele sînt identice. Însă și aici cercetașul este iarăși salvat de reflex. Creierul nostru e în stare

să fixeze milioane de amănunte, numai că noi pur și simplu nu putem să ne folosim de aceste colosal de multe informații. Dar nu vă neliniștiți, căci *Acvariul* vă va învăța. Peste cinci ani veți poseda reflexele corespunzătoare!

7

Sîntem ofițeri ai Statului-Major General. Acum sîntem duși pe bulevardul Gogol, unde sîntem instruiți cum să luăm hotărîri în cursul unor grandioase operații. Pe hărți imense și pe întinderile nesfîrșite ale poligonului Șirokelanovski încercăm, mai întîi cu timiditate și șovăielnic, mai întîi numai pe hîrtie, iar apoi și în practică, să conducem mase enorme de trupe într-un război modern. Poate că noi nu va trebui să facem niciodată așa ceva, dar o dată deplasînd, fie chiar și numai pe hartă armatele 5 și 7 de tancuri de gardă din Belarus în Polonia, înțelegi subit ce cantitate de informații, și de care anume are nevoie Statul-Major General pentru a întreprinde așa ceva într-un război real.

8

Scotocim prin oraș. Învățăm cum să ne dăm seama fără greș dacă sîntem urmăriți. Înainte de a porni la o operație, ofițerul de cercetare este dator să-și răspundă cu absolută precizie: există indicii că ar fi urmărit? Da, sau nu? În adevăratul război secret, pentru care el se pregătește, nimeni nu-l poate ajuta și nimeni nu va împărți cu el răspunderea pentru o eroare comisă.

Da, sau nu? Vreme de patru ore colind prin Moscova, pe un itinerar dinainte pregătit. Schimb taxiuri, autobuze, tramvaie. Dintr-o mulțime enormă de oameni plec în locuri nepopulate și iarăși mă arunc în mulțime, ca într-un ocean. KGB-ul se instruiește și el. Pentru KGB e foarte important să afle greșelile proprii, comise în urmărire. Aici interesele GRU și ale KGB-ului

coincid. Aici se realizează o cooperare între două organizaţii ce se duşmănesc. Elefantul ştie că astăzi mă antrenez în oraş. Că antrenamentul meu începe exact la ora 15.00, de la hotelul „Metropol", care de astă dată se constituie într-o ambasadă sovietică dintr-o ţară duşmană nouă. Ies din „ambasadă", iar mai departe este la latitudinea Elefantului să telefoneze său să nu telefoneze la KGB. Aşadar, da, sau nu? O dată pe săptămînă, Elefantul ne aleargă din nou pe unul din diversele itinerare, pe care fiecare le pregăteşte pentru sine. Data trecută a existat în mod precis urmărire. Atunci am fost absolut sigur de acest lucru. Dar astăzi? Da, sau nu? Nu ştiu. Nu sînt sigur. Or, dacă aşa stau lucrurile, trebuie să mă întorc la „ambasadă" şi să-i raportez Elefantului că nu sînt sigur; în acest caz el mă va trimite din nou să mă rotesc prin Moscova, iar a doua zi de dimineaţă voi fi obligat să dau răspunsul definitiv. Aşadar, da, sau nu?

9

Limba este o armă a cercetaşului. Ochii sînt o armă a cercetaşului. *Acvariul* face tot posibilul ca să-i determine pe ofiţerii săi să cunoască bine limbi străine. Pentru cunoaşterea unei limbi occidentale li se plăteşte cu 10% mai mult. Pentru fiecare limbă orientală – 20%. N-ai decît să-ţi însuşeşti cinci limbi orientale şi vei primi un salariu dublu. Dar nu după procente alerg eu: dacă nu-ţi însuşeşti două limbi, eşti alungat la cosmodromul Pleseţk. Şi n-am deloc chef să ajung la cosmodrom. De aceea învăţ. Pentru mine limbile străine sînt o problemă – n-am ureche muzicală. Acuitatea aparatului auditiv este redusă din pricina tunurilor de pe tancuri. Mă străduiesc. Mă ţin la linia de plutire. Dar la limbi străine sînt cel mai slab din grupă. Au fost unii mai slabi decît mine, dar aceia au fost deja eliminaţi. Eu sînt următorul la rînd. Să ştiu că crăp, la dracu, dar nu mă las. Chiar dacă pronunţia mi-e de lemn, am să compensez eu în alte domenii.

— Şi eu am avut acelaşi necaz, mă încurajează Elefantul. Învaţă pagini întregi pe dinafară. Atunci o să ţi se formeze spontaneitatea. Vei avea astfel întotdeauna în rezervă pentru exprimarea orală şi pentru scriere expresii tip, fraze, ba chiar pasaje întregi.

Învăţ pagini întregi. Le tocesc pînă le ştiu pe de rost. Apoi le scriu. Scriu şi transcriu. Transcriu pagini din memorie, de cîte treizeci de ori, căutînd să obţin eliminarea oricăror greşeli. Cu ochii stau însă mai prost decît cu limba. Am experienţă de la Speţnaz să privesc cînii în ochi. Dar aici numai atît nu e suficient. Sîntem antrenaţi cu oglinda; priveşte-te în ochi şi să nu clipeşti. Nu-ţi feri privirea. Dacă vrei să recrutezi un om, trebuie ca mai înainte de toate să-i susţii privirea. Prietenia începe de la un zîmbet, recrutarea de la o privire. Dacă n-ai rezistat la prima privire apăsată a interlocutorului tău, nici să nu încerci după aceea să-l recrutezi, căci psihic el este mai puternic şi nu ţi se va supune.

Ies la staţia de metrou „Krasnopresnenskaia" şi mă duc în parcul zoologic. Dacă aveţi aceeaşi problemă, să veniţi cu puţin înainte de închidere – nu vă va incomoda nimeni. Mă uit în ochii unor tigri, ai unor leoparzi, îmi concentrez voinţa, strîng din fălci. Ochii galbeni, imobili ai splendidei fiare parcă se lăbărţează în faţa mea. Strîng şi mai tare pumnii, înfigîndu-mi unghiile în palme. Trebuie să-mi mijesc cu precauţie ochii, apoi iarăşi să-i deschid larg, treptat; aşa e posibil să nu clipesc. Simt dureri în ochi, mă năpădesc lacrimile. Încă o secundă şi gata – am clipit. Enorma pisică leneşă, roşcată îmi zîmbeşte cu dispreţ şi îşi întoarce botul dezamăgită; eşti prea slab, Suvorov, ca să te întreci cu mine. Dar nu-i nimic, pisico. Eu sînt perseverent. Am să vin aici duminica următoare. Şi în cealaltă. Şi încă. Sînt perseverent.

Se învîrte mereu cenuşia roată, a zilelor şi nopţilor. Programa noastră ar fi putut să fie pe zece ani. Dar ea a fost comprimată în cinci, aşa încît nu toţi rezistă. Ori poate şi asta constituie un test? Poate că tocmai în asta constă sensul principal al pregătirii

noastre: descotorosirea de cei slabi aici, pe propriul teritoriu, pentru ca acest lucru să nu se întîmple mai tîrziu?

10

În cercetare există o regulă cît se poate de simplă: *desprinderea e interzisă*! Dacă ai văzut că eşti urmărit, în primul rînd să nu arăţi că i-ai observat, să nu te enervezi şi să nu te agiţi, doar eşti diplomat, ce dracu. Mai trambalează-te prin oraş, mai colindă. Dar astăzi nu trebuie să mergi în operaţie. Ei se pot preface că te-au lăsat în pace, dar de fapt sînt la doi paşi, numai că au devenit mai mulţi, numai că şi-au schimbat oamenii. În ziua cînd ai anunţat că i-ai descoperit pe urmăritori, operaţia este interzisă. Dacă azi ai fost urmărit, înseamnă că mîine, sau poate peste o săptămînă, sau peste o lună vom repeta operaţia. Dar nici prin gînd să nu-ţi treacă să te desprinzi de ei! Desprinzîndu-te, chiar sub un foarte bun pretext, le demonstrezi că tu eşti spion şi nu un simplu diplomat, că eşti în stare să identifici o urmărire secretă, că ai nevoie, cine ştie de ce, să fugi de ea. Dacă le demonstrezi treaba asta, chiar că nu te vor mai lăsa în pace. Le vei demonstra deci că eşti spion şi asta e suficient. Atunci filajul te va urmări zilnic, atunci nu te vor lăsa să-ţi faci treaba. Sigur, o dată ai să te desprinzi tu, însă te vor număra dup-aceea printre periculoşi şi n-ai să te mai desprinzi niciodată de ei, îţi vor călca în fiecare zi cîte treizeci pe urme. Aşa încît desprinderea se interzice. Însă nu astăzi...

Astăzi avem aprobare pentru desprindere. „La dracu carierele voastre diplomatice, ne-a zis Elefantul. Există situaţii cînd *Acvariul* ne cheamă să executăm cu orice preţ o operaţie. Deci, desprindeţi-vă de filaj!"

Sîntem doi: Ghenka şi cu mine. Desprindeţi-vă, mama voastră. Dar fă-o dacă poţi. În Moscova e deja întuneric. Şi frig. Moscova e pustie. Peste trei zile Moscova se va beţivăni, va petrece. Sărbătoriri, parăzi şi fanfare. Acum însă, înainte de entuziasmul etilic, Moscova parcă s-a pitit. Sîntem doar noi doi, Ghenka şi

cu mine, dar iată și niște umbre negre după noi. Sînt umbrele noastre, dar și ale altora. Umbrele acelea se agită, nu se ascund. Dacă am fi lucrat individual, ne-am fi desprins demult. Desprinderea de filaj e în general interzisă, dar acum sîntem instruiți cum să o facem.

Pentru început, am făcut un salt în Pasajul Petrovski. Bun loc. Era lume multă. Noi trecem prin mulțime, peste cozi, împingînd, și pe scări abrupte, apoi iarăși în mulțime, prin niște intrări de serviciu și țuști în metrou! Dar umbrele se reped pe urmele noastre și nu rămîn deloc în urmă. La „Leninskie gorî" am făcut a doua încercare, în stația de metrou. Și acesta e un loc bun. Cînd pleacă trenul, ușile se închid, clanc! Ei bine, cu o secundă înainte de acest clănțănit trebuie să o întindem din vagon. Numai că și umbrele sînt șirete.

Moscova e pustie. E frig și întuneric. Însă Ghenka mai știe un loc. La piața Marina Raskova. Plecăm, Ghenka? Plecăm! Plecăm...

Cîți sînt astăzi după noi, Ghenka? Mulți. Mulți, lua-i-ar dracu. Păcat că n-avem voie să ne dispersăm. Operația este pentru doi. Totuși, poate ne dispersăm, Ghenka? Asta ar fi o depășire a împuternicirilor, nu se poate. Dar ce, dacă operația va eșua, e mai bine? Ghenka mă conduce pe niște străduțe pustii. Are el pe aici un loc de mult pregătit. Îndată o vom rupe la fugă prin aceste străduțe. Dar nu ține, fir-ar să fie. Trei flăcăi voinici ne urmează aproape de tot. Nici măcar nu se ascund. E un filaj demonstrativ. Un filaj de intimidare psihică. Mulți alții ne urmăresc în secret, prin fundături, prin ulicioare. Iar cei trei tropotesc fără jenă după noi. Ne rîd de-a dreptul în ceafă. „Și dacă vor fugi?" întreabă un glas tunător. „O să-i ajungem", îl liniștește un altul. Din nou un hohot de rîs în ceafa noastră. Dar Ghenka mă ghiontește: fii gata. Sigur că sînt gata, însă uite cum se rotesc în aer fulgi minusculi de zăpadă. Cea dintîi zăpăduică din acest an. Ce bine-ar fi să te plimbi pe stradă sorbind aerul acesta cristalin. Numai că nouă nu ne arde de aer. E timpul să ne desprindem.

Ghenka mă smuci de mînă şi amîndoi ne avîntarăm printr-o uşă, iar aici sînt nişte scări murdare ce coboară şi urcă, apoi coridoare întunecoase în toate părţile. Ah, numai de nu ne-am rupe picioarele. În jos, în jos, pe scări. Acolo sînt nişte găleţi şi un miros pestilenţial. Iarăşi o uşă. Şi din nou scări, coridoare. Hî-hî-hî – Ghenka se sufocă. Se sufocă, dar aleargă bine. E voinic. Îi este greu. Dar în schimb vede totul prin întuneric, ca un motan. Alte uşi, zdrenţe, moloz şi sticlă spartă. Ţîşnirăm în stradă. Eu chiar că nu ştiu unde ne aflăm. Am bătut toată Moscova în lung şi-n lat, dar asemenea locuri n-am mai văzut. În faţă se ramifică trei străduţe. Ghenka mă trage pe cea din stînga. Bun băiat eşti tu, Ghenka. Numai de-am scăpa, că bun loc ai găsit. Cîte luni ai tropotit tu prin Moscova pînă să găseşti asemenea cotloane? Un asemenea loc e bun de ţinut în ramă aurită, ca să fie arătat tinerilor spioni: ia uitaţi-vă şi voi ce minunăţie. Ăsta-i un model. Cînd veţi lucra la Londra, la New York, la Tokio, fiecare din voi trebuie să aibă pentru sine un asemenea loc! Pentru ca în orice moment să vă desprindeţi de poliţie în mod garantat. Totuşi astăzi nu ne merge. Nici locul acesta nu ne va fi de ajutor, căci ninge uşor peste Moscova. Cea dintîi zăpăduică. Ni se lipeşte de tălpi, iar urmele mele şi ale lui Ghenka arată ca urmele primilor cosmonauţi pe lună. Asta se cheamă legea ticăloşiei. Potrivit acestei legi de nezdruncinat, bucata de pîine cu unt cade întotdeauna cu untul în jos. N-o să scăpăm, Ghenka! Ba scăpăm! şi mă tîrăşte ţinîndu-mă de mînă. E pustie Moscova. Cetăţenii onorabili s-au ascuns în vizuinile lor. Prin toată Moscova doar Ghenka şi cu mine... şi băieţii aceia voinici de la KGB. Hî-hî-hî, suflă Ghenka. Ce zici, Vitka, n-o să-ţi fie frică să sari din tren? Nu, Ghenka, n-o să-mi fie. Ei, atunci, Vilka, să-i dăm bătaie. Avem o şansă. Tu ai să te duci la operaţie, iar eu te acopăr. O să fugim prin nişte străduţe şi nişte curţi, căci altfel, îndată ce ieşim pe o stradă mare, urmele noastre vor dispărea, dar în schimb acolo vor fi toate maşinile lor. Şi de astea chiar că n-ai cum scăpa.

Sărirăm peste un gărduţ şi iată-ne într-o staţie, unde o „electricika" tocmai scrîşneşte din frîne. Hî-hî-hî suflă Ghenka.

În urma noastră cele trei matahale hîrîie şi ele: hî-hî-hî. Au sărit de asemenea peste gărduţ, ca nişte cai turbaţi. Ghenka mă trage spre „electricika". Hî-hî-hî. Năvălim pe uşă şi o luăm la goană pe coridor. Ah, dacă s-ar fi închis uşa după noi! Dar uite că nu s-a închis; auzim în urma noastră un tropot ca de cai: au năvălit şi aceia trei în vagon, luînd-o după noi pe coridor. Am lăsat în urmă o platformă, a doua. Ghenka mă împinse înainte, iar el se repezi înapoi, lansîndu-se, ca un avion de vînătoare, într-un atac frontal. Eu mă grăbesc spre o uşă. Acum de nu s-ar închide! Mă arunc cu toată greutatea într-o jumătate a uşii, iar cealaltă clănţăne deja în spatele meu şi trenul a pornit lin.

Din tren trebuie să te arunci cu spatele şi înapoi, dar amănuntul acesta mi l-am amintit abia dup-aceea, aşa că m-am avîntat de pe uşă cu faţa şi înainte. Ar fi trebuit să strîng din dinţi, însă şi treaba asta am uitat-o, aşa încît mi-au clănţănit ca o capcană, aproape retezîndu-mi limba. Viteza era mică de tot cînd m-am aruncat, iar înălţimea minimă, căci peronul era la acelaşi nivel cu vagonul, şi drept urmare, în cădere mi-am scrîntit doar un picior şi mi-am julit o mînă. Vagoanele treceau şuierînd pe lîngă mine deoarece trenurile electrice din Moscova prind repede viteză. Dar uite că frînele scrîşnesc. Pe cît se vede, băieţii cei voinici au tras maneta de alarmă. Sigur, eu mă exersez, dar şi ei se exersează. Acţionez precum voi acţiona într-o situaţie reală, dar şi ei procedează la fel, căci şi ei dau examene, şi lor li se dau note. Ei trebuie să mă umfle acum cu orice preţ. Numai că asta mai salcîm, băieţi! Mă reped la un gard şi ţuşti peste el. Şi tunde-o. Hî-hî-hî. Tunde-o. Mulţumesc, Ghenka.

11

E deja trecut de miezul nopţii, iar trenurile electrice din metrou sînt goale de tot. Goneam prin treceri subterane şi prin pasaje întunecoase. Acum am plonjat într-un metrou. E bine că pe-aici nu mă poate urmări vreo maşină. În metrou, băieţii de la KGB ar trebui să fie alături de mine, însă vagonul e gol. S-a

făcut deja tîrziu, dar ce-i drept, m-am desprins fără greș. Acum principalul e să ocolesc telecamerele. În fiecare stație uite cîte sînt montate, așa încît dacă m-a pierdut KGB-ul în Moscova, în schimb semnalmentele mele au fost transmise demult punctului central de comandă, și toate camerele de luat vederi scotocesc de multă vreme orașul subteran.

Dar și eu am dobîndit deja experiență. Voi ieși de la stația „Ismailovski park". Acolo identificasem numai patru telecamere și cunosc la precizie dispunerea lor. Dacă te afli în ultimul vagon, poți să te furișezi rapid pe lîngă una, iar acolo e o îngrăditurăde beton cu o trecere îngustă pentru pietoni și apoi se fac vreo zece potecuțe printr-o pădure deasă. N-au decît să fluiere a pagubă căutătorii!

Scîrțîie ușor prima zăpada sub pași, dar aici, pe poteci, e deja bătătorită. Seara, prin părțile astea se plimbă mulțimi de pensionari, iar colo mai departe, printre pini, întotdeauna dai de niște mucoși ce au tras la măsea. Acum însă nu e nimeni. Fac un ocol mare prin pădure. Mă opresc mereu și ascult. Nu, zăpada nu scîrțîie în spatele meu. De astă dată mă uit în toate părțile fără să mă sinchisesc. De obicei, în romane asta se exprimă prin cuvintele: „uitîndu-se hoțește împrejur". Da. Exact așa e. Nu mai am de cine să mă sinchisesc. M-am desprins corect. Nu am filaj după mine, iar locul ascunzătorii îl știu numai eu. Într-un ungher depărtat s-au aciuat vreo zece garaje în lungul unui perete de beton, iar între ele și perete e un spațiu îngust, abia vizibil. Împrejur trăsnește a urină, ceea ce e bine. Asta înseamnă că nu se vor găsi amatori să se vîre în cotloanele astea spurcate. Își fac treaba acolo, și se grăbesc să se depărteze, pe cînd la mine asta-i meseria. Mă uit încă o dată împrejur, spre mai multă siguranță, și mă înghesui în îngustimea aceea. Aici locul e uscat și curat. Numai că-i strîmt al naibii. Am serios de gîfîit opintindu-mă pe cei trei metri pînă la alipirea primelor două garaje, iar acolo, dacă îmi strecor degetele, pot găsi pe pipăite plicul lăsat de cineva. Dar metrii ăștia se lasă greu biruiți. Ghenka n-ar fi încăput pentru nimic în lume printr-o asemenea strîmtoare. Expir și mai avansez

oleacă, înghesuindu-mă. O scurtă pauză, apoi din nou expir profund şi iarăşi mă împing înainte. Ah, prostul de mine! Ar fi trebuit să-mi scot paltonul înainte de a mă vîrî. Strîmtura asta o găsisem tare de mult, dar atunci mă înghesuisem prin ea fără dificultăţi deosebite. Numai că atunci era vară. Expir din nou şi iarăşi mai avansez. Acum întind braţul drept. Încă puţin mai înainte. Palma pe după colţ. Acum să-mi depărtez degetele. În sus şi în jos. Deodată o-oh! Laba de oţel a cuiva mi-a încleştat mîna şi o lumină orbitoare m-a izbit în ochi. În jurul meu aud vreo zece glasuri şopotite, iar mîna îmi este strînsă ca într-o capcană. Dureros al naibii. Nişte mîini puternice m-au înşfăcat îndată de picioare, smucindu-le şi scoţîndu-mă astfel fără dificultate din strîmtura aceea. Apoi m-au tîrît aşa în continuare, de picioare, cu nasul prin zăpada proaspătă şi prin urina zilelor trecute. Aud şi o maşină mică scrîşnindu-şi frînele, venită cine ştie de unde, cu toate că accesul lor în parcul Ismailovski ştiam că e interzis. Cineva îmi răsuci pînă la trosnet mîinile la spate. Nu mi-a rămas altceva decît să gem. Cătuşe reci clănţăniră.

— Chemaţi consulul! Aşa se cade să urlu într-o asemenea situaţie.

Portiera din spate a maşinii se deschise larg. Acum urmează ca eu să protestez, vezi doamne, refuz să urc în maşină! Dar careva mă pocni zdravăn peste ţurloaie, încît pămîntul îmi fugi de sub tălpi precum scăunelul de sub spînzurătoare. Ah, voinici flăcăi! Şi încă ce voinici! Dinţii mi se ciocniră şi iată-mă şezînd pe scaunul din spate între doi indivizi herculeeni.

— Chemaţi consulul!

— Ce făceai aici, ticălosule?

— Chemaţi consulul!

— Toate acţiunile tale sînt fotografiate pe peliculă!

— E o provocare nerușinată! Şi eu pot să pozez cum aveţi raporturi sexuale cu Brigitte Bardot! Chemaţi consulul!

— Aveai în mînă documente secrete!

— Mi le-aţi vîrît cu sila! Nu sînt documentele mele!

— Te-ai strecurat în ascunzătoarea aceea!

— Născocire neobrăzată! M-aţi prins în centrul oraşului şi m-aţi vîrît cu forţa prin gaura aia împuţită! Chemaţi consulul!

Maşina mă duce undeva cu mare viteză prin întuneric, scrîşnind sălbatic la viraje.

— Chemaţi consulul! continui să urlu, dar pe cei din maşină a început să-i plictisească chestia asta.

— Ascultă, băiete. Te-ai antrenat, acum gata. Termină cu urlatul!

Eu însă cunosc manevrele astea. Dacă mi s-ar da drumul acum, ar însemna că antrenamentul s-a terminat. Dar, odată ce ei nu-mi dau drumul, înseamnă că el continuă. Aşa că, inspirînd adînc, încep să răcnesc cu glas sălbatic:

— Consulul să-l chemaţi, ticăloşilor! Sînt un diplomat nevinovat! Consulul!

— Chemaţi consulul!

Nu se cruţă lumina. Două reflectoare mi s-au aprins în faţă. Mă dor ochii pînă la lacrimi. Fusesem aşezat pe un scaun, şi un ins enorm, sinistru se postase în spatele meu. Dar nu, eu n-am să şed aici. Chemaţi consulul. Mă ridic, însă găliganul îmi apasă cu palmele-i enorme umerii în jilţul acela adînc, de lemn. Aştept pînă ce presiunea pe umeri slăbeşte şi iarăşi fac o încercare să mă ridic din jilţ, dar el mă apasă îndată din nou la loc, ajutîndu-şi mîinile imense cu un bocanc greu: îmi seceră piciorul, ca la lupte în aşa fel, încît să cad pe scaun. Acea uşoară lovitură a bocancului său mi s-a potrivit exact pe os. Dureroasă chestie. De undeva, din spatele proiectoarelor, îmi ajunge la urechi un glas.

— Dumneata eşti spion!

— Chemaţi consulul. Sînt diplomat al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste!

— Toate acţiunile dumitale la ascunzătoare sînt fotografiate pe peliculă!

— E un fals! O provocare ticăloasă! Chemaţi consulul!

Încerc să mă ridic. Dar găliganul îmi seceră piciorul stîng cu o mişcare uşoară a bocancului său enorm şi îmi pierd echilibrul.

Şi iarăşi mă săgetează durerea. Izbeşte uşor, dar peste os, peste acela aflat imediat mai sus de călcîi. Niciodată nu m-am gîndit că aşa ceva poate atît de dureros.

— Ce făceaţi noaptea în parc?

— Chemaţi consulul!

Şi iarăşi mă ridic, dar din nou sînt izbit uşor şi precis, căci acolo nici măcar nu rămîn urme, aşa că n-am cum dovedi nimănui că nemernicul acela mă tortura. Totuşi mă scol, şi el iarăşi mă aşază cu lovitura aceea uşoară. Hei, tu, găligane, doar noi acum ne instruim. Ăsta-i doar un exerciţiu. De ce să mă izbeşti atît de dureros? Mă ridic a nu ştiu cîta oară, dar el mă trînteşte din nou. Mă uitai peste umăr, să-i văd mutra. Dar n-am deslușit nimic. Din pricina proiectoarelor am numai cercuri în ochi, nu văd absolut nimic. Toată încăperea e cufundată în întuneric; doar cele două reflectoare. Nici nu se poate înţelege dacă e o cameră mare sau mică. Probabil că e mare, căci dinspre proiectoare vine o căldură insuportabilă, însă uneori simt ceva ca o adiere răcoroasă. Într-o încăpere mică nu poate fi aşa ceva.

— Aţi încălcat legea...

— Asta o să spuneţi consulului.

Mă doare piciorul şi n-am deloc poftă să primesc din nou o lovitură peste os, aşa că hotărăsc să repet încă de trei ori încercarea de a mă ridica. Dup-aceea voi şedea fără să mă ridic. Ah, cît n-aş vrea să mă mai scol de pe jilţul acela de lemn! Gata, Vitea, începe. Mă proptesc cu picioarele în podeaua de cărămidă, îmi trec cu precauţie greutatea corpului pe muşchii picioarelor şi, inspirînd adînc, mă împing în sus. Dar lovitura lui coincide cu zvîcnirea mea. Laba piciorului meu stîng saltă în sus, iar eu cad iarăşi cu un geamăt uşor, în jilţ. Păcat că acesta nu e capitonat, ar fi fost mai comod.

— De la cine aţi primit materiale prin ascunzătoare?

— Chemaţi consulul!

Ştiu bine că cel care mă izbeşte peste picioare învaţă şi el. Pe viitor asta-i va fi slujba: să stea în spatele jilţului şi să-l menţină pe cel interogat în acest jilţ adînc, de lemn. E o ştiinţă complicată, dar el e un elev silitor. Perseverent. Un entuziast. Lovitura

lui de pe urmă a fost mai puternică decît cele precedente. Ori poate că așa mi s-a părut, odată ce toate sînt în același punct. Dar în principiu, de ce încerc eu să mă ridic? Doar aș putea pur și simplu să șed și să cer aducerea consulului. Iar pînă nu-l vor chema pe consul, n-am să le permit să mă atragă în discuție. Așadar, încetez să mă ridic. Mai încerc doar de trei ori și gata.

Următoarea lovitură a fost măiestru executată, și cu mare dragoste pentru meserie! Așa se face că n-am înțeles următoarea întrebare. Știu că a fost o întrebare, dar nu știu ce fel. M-am gîndit cîteva secunde ce să răspund, apoi am regăsit:

— Chemați consulul!

Un asemenea interogatoriu a început să mă plictisească, și pe ei de asemenea, așa încît mîinile acelea enorme îmi îndesară din nou umerii în jilț, iar cineva îmi puse niște creioane între degete. Chestiile astea le cunosc. E o treabă foarte simplă, foarte eficientă și pe deasupra nu lasă nici un fel de urme. Încă înainte de a mi se strînge palma, apuc să-mi amintesc toate regulile: în primul rînd, să nu încep a striga, în al doilea rînd, să mă delectez cu propria mea durere și să-mi doresc o durere și mai mare. E unica salvare. Mîna transpirată a cuiva îmi pipăi palma, potrivi creioanele între degetele mele și deodată strînse, strînse întreaga palmă ca într-un clește. Cele două proiectoare începură a tremura, rotindu-se cu turbare, iar eu m-am pornit a pluti undeva departe de acea încăpere întunecoasă și cu podea de cărămidă. Îmi doream mai multă durere și rîdeam de cineva.

12

Moscova e învăluită într-o dimineață cenușie, friguroasă. E noiembrie. Toată lumea încă mai doarme. A trecut o mașină a poștei. Un portar pe jumătate adormit mătură strada. Eu zac pe un fotoliu moale, cu spătarul dat mult înapoi. Moscova zboară pe lîngă mine. Geamul lateral e ușor deschis și vîntul geros îmi spulberă fragmentele unor coșmaruri. Simt că obrajii nu îmi sînt bărbieriți, iar părul de pe cap mi s-a năclăit. Nu știu

de ce, fața îmi este umedă. Dar mă simt bine. Cineva mă duce într-un automobil mare, negru. Întorc capul către șofer. E Elefantul. El mă duce.

— Tovarășe colonel, nu le-am spus nimic.

— Știu, Vitea.

— Unde ne ducem?

— Acasă.

— Mi-au dat drumul ?

— Da.

Tac îndelung. Deodată mi s-a făcut frică. Mi s-a părut că le-am povestit acelora totul, în timp ce rîdeam.

— Tovarășe colonel, m-am... dezghiocat cumva?

— Nu.

— Sînteți sigur?

— Sigur. Eu tot timpul am fost alături de tine, chiar și în timpul arestării.

— În ce a constat greșeala mea?

— N-a fost o greșeală. Te-ai desprins și ai ieșit curat la ascunzătoare. Dar locul acela e din cale afară de bun. KGB-ul moscovit îl știe. Ai folosit un loc pe care-l utilizează spionii străini adevărați. Locul e foarte bun, și de aceea se află sub un control permanent. Ei te-au capturat ca pe un spion adevărat, fără să știe cine ești. Dar noi am intervenit de îndată. Arestarea a fost reală, însă interogatoriul – didactic.

— Și Ghenka?

— Ghenka e bine. L-au cam șifonat, dar nici el nu s-a lăsat dezghiocat. Într-o chestie ca asta e nevoie de o mare concentrare. Nu trebuie să te cruți și n-ai voie să te gîndești la răzbunare; atunci suporți orice. Dormi. Am să te recomand pentru activitate reală.

— Dar pe Ghenka?

— Și pe el.

13

— Ai fost vreodată la Mîtişci?

— Nu.

— Cu atît mai bine! Elefantul deveni brusc foarte serios. Ascultă misiunea de luptă cu scop de învăţămînt. Obiectivul: Uzina de rachete de la Mîtişci. Misiunea: găsirea unui om potrivit şi recrutarea lui. Scopul întîi: însuşirea practicii unei recrutări reale. Scopul al doilea: descoperirea căilor posibile, pe care spionajul duşman le-ar putea utiliza pentru recrutarea oamenilor noştri la obiective de importanţă deosebită. Delimitări. Prima – în timp: pentru recrutări se poate utiliza numai timpul personal, zilele libere şi concediile; nu se stabileşte un timp special pentru executarea recrutării; a doua – financiară: poţi cheltui numai din banii proprii oricît, chiar şi pe toţi, fără a se aloca nici o copeică din banii statului. Sînt întrebări?

— Ce ştie KGB-ul despre asta?

— KGB-ul cunoaşte că, în baza aprobării secţiei organelor administrative ale Comitetului Central, noi desfăşurăm asemenea operaţii permanent şi în întreaga Moscovă. Dacă KGB-ul te arestează, noi te salvăm... dar n-o să te trimitem peste hotare.

— Ce pot spune eu omului pe care-l recrutez despre mine şi despre organizaţia mea?

— Orişice. În afară de adevăr. Îl recrutezi nu în numele statului sovietic (asta şi un prost ar reuşi să o facă), ci în numele propriu şi pe banii proprii.

— Deci, dacă am să-l recrutez, el va fi considerat spion cu adevărat?

— Exact. Cu deosebirea că informaţiile transmise de el nu vor pleca peste graniţă.

— Dar asta nu-i atenuează în nici un fel vina.

— În nici un fel.

— Şi ce-l aşteaptă?

— Articolul 64 din Codul penal. Ce, nu ştii lucrul acesta?

— Îl ştiu, tovarăşe colonel.

— Atunci îţi urez succes. Şi ia aminte: tu faci un lucru de mare importanţă pentru stat. Pe lîngă faptul de a te instrui, tu ajuţi statul nostru să se debaraseze de nişte trădători potenţiali. Întreaga grupă primeşte o asemenea misiune – însă fiecare alt obiectiv. Şi întreaga academie face acelaşi lucru. Iar acum ultima treabă: semnează aici de primirea misiunii. E o misiune extrem de serioasă.

14

Teoria recrutării spune că mai întîi trebuie să găseşti obiectivul indicat. Asta nu e ceva greu. Mîtişci e un orăşel, iar în el se află o uzină. Sîrmă ghimpată, cu rulouri. Noaptea uzina e inundată de o lumină orbitoare. Dulăi de pază hămăie dincolo de gard. Aici nu încap îndoieli. În plus, uzina trebuie să aibă un nume corespunzător. Dacă la poartă e scris că e o uzină de piese electrice pentru tractoare, asta poate să însemne că în afară de producţia militară, uzina livrează ceva şi pentru tractoare, dar dacă denumirea nu exprimă nimic, ca de pildă: „Uralmaş", „Forja leninistă", „Secera şi ciocanul", atunci puteţi lăsa, orice îndoială la o parte: uzina respectivă e militară, fără nici un fel de adausuri străine.

A doua regulă a recrutării glăsuieşte că nu trebuie să pătrunzi peste gard. Oamenii ies ei singuri din uzină, se duc la biblioteci, la săli de sport, prin berării. În jurul unei mari uzine trebuie să existe un raion în care locuiesc mulţi muncitori, unde se află şcoli şi grădiniţe pentru copii. Undeva există o policlinică, o bază turistică, o zonă de odihnă ş.a.m.d. Toate astea trebuie găsite.

A treia lege a recrutării spune că nu e nevoie să fie recrutat directorul sau inginerul şef – secretarele lor se recrutează mai uşor, în schimb ştiu cel puţin la fel de mult ca şefii lor. Numai că necazul este că, în condiţiile recrutării cu scop de luptă şi învăţămînt, ni se interzice să recrutăm femei. Peste hotare, n-avem decît, dar pe timpul antrenamentelor, nu. Trebuie găsit

un desenator, un operator la maşini electronice, un păstrător de documente secrete, un multiplicator ş.a.

Fiecare din noi a primit o asemenea problemă de rezolvat, şi fiecare îşi elaborează un plan, ca înaintea unei bătălii generale. Pentru noi, o recrutare cu scop de învăţămînt nu e cîtuşi de puţin mai simplă decît una de luptă. Dacă eşti arestat în oricare ţară din Occident, fiind prins la o asemenea treabă, răsplata e numai una – eşti expediat în Uniunea Sovietică. Dacă ai comis însă aici o greşeală şi te arestează KGB-ul, preţul e mai mare – niciodată nu vei fi trimis în Occident. În activitatea de luptă ai la dispoziţie tot timpul tău, iar finanţele nu sînt cu nimic limitate, pe cînd aici ai de dat examene la strategie, la tactică, la cunoaşterea forţelor armate ale Statelor Unite, la cele două limbi străine. Descurcă-te cum ştii. Cînd vrei, te pregăteşti pentru examene, iar cînd vrei, te ocupi de recrutare.

15

Înainte de toate mi-am imaginat un cerc nevăzut, cu raza de un kilometru în jurul întregului zid imens al uzinei. În acel spaţiu, am hotărît să nu apar, sub nici un pretext. În acel spaţiu, fiecare centimetru se află sub supravegherea KGB-ului, aşa că n-am ce căuta acolo.

Acum aştept sfîrşitul schimbului. Iată-l. Prin porţile de control a ţîşnit torentul negru al oamenilor. Gălăgie, tropot, rîsete.

În staţia de autobuz se adună mulţimi uriaşe. Zăpada scîrţîie sub tălpi. Felinarele se iţesc prin negura geroasă. Torentul uman vuieşte. Mulţi au năvălit prin cîrciumi şi berării. Dar asta deocamdată nu mă interesează – e o cale simplă, pe care mi-o păstrez pentru cazul cînd alte variante nu vor merge. Acum am nevoie de o bibliotecă. Cum să o găsesc? Simplu. E destul să mă uit încotro se îndreaptă, în majoritatea lor, ochelariştii. M-am ataşat de un grup de tineri ochelarişti, cu aspect de intelectuali, şi n-am greşit. Se duceau la bibliotecă. Nu, desigur, nu e o bibliotecă secretă. Cea secretă se află în interiorul uzinei.

E deci o bibliotecă obișnuită, iar intrarea e permisă oricui, așa că m-am strecurat și eu odată cu grupul. I-am făcut cu ochiul fetei de la tejghea, fata mi-a zîmbit și iată-mă la raftul cu cărți.

Mă foiesc printre cărți, urmărind atent ce-l interesează pe fiecare. Am nevoie să realizez un contact. Uite un roșcovan care alege literatură științifico-fantastică. Bine. Să-l așteptăm. Uite-l apropiindu-se de un raft, apoi de altul...

— Scuzați-mă, îi șoptesc la ureche, știți cumva unde e literatura științifico-fantastică?

— Uitați colo.

— Unde anume?

— Veniți să vă arăt.

Un bun contact mi-a izbutit abia în a treia seară.

— Ceva despre cosmonauți? Despre Țiolkovski?

— Sigur, astea sînt aici.

— Unde?

— Veniți să vă arăt.

16

Filmele despre spioni îl prezintă pe ofițerul de cercetare sclipind de spirit și inteligență. Argumentele spionului sînt imbatabile și victima este de acord cu propunerile lui. Dar astea-s curate scorneli. În viață totul se întîmplă invers. A patra lege a recrutării spune că fiecare om are în capul său idei strălucite și fiecare suferă în viață cel mai mult din pricină că nimeni nu vrea să-l asculte. Cea mai mare problemă în viață pentru fiecare om este să-și găsească un confident. Dar lucrul acesta nu e posibil deoarece toți ceilalți oameni sînt preocupați de același lucru, și anume de căutarea unui confident pentru sine, așa încît pur și simplu nu au timp să asculte ideile aiurite ale altora. Principalul în arta recrutării este priceperea de a-l asculta pe interlocutor. A învăța să-l asculți pe acesta, fără a-l întrerupe, constituie garanția succesului. E o treabă foarte

dificilă. Dar numai cel care ascultă fără a întrerupe, numai acela va deveni cel mai bun prieten, iar eu mi-am găsit astfel un prieten. Citise de mai multe ori cărțile despre Zander, Țiolkovski, Koroliov*, însă vorbind despre ei, se referea și la unii despre care însă nu era permis să se scrie cărți: Ianghel, Celamei, Babakin, Stecikin. Eu ascultam.

În bibliotecă nu se putea vorbi tare, ba de regulă nici nu se obișnuiește să se converseze. De aceea îl ascultam într-o poieniță înzăpezită, unde schiam împreună, la un cinematograf, unde am intrat ca să vizionăm filmul „Îmblînzirea focului", apoi într-o minusculă cafenea, unde am băut bere.

A cincea lege a recrutării este legea căpșunii. Mie îmi plac căpșunile, îmi place de asemenea, să pescuiesc. Dar dacă m-aș apuca să dau la pește cu căpșuni, n-aș prinde nici unul. Peștele trebuie momit cu ce-i place lui – cu rîme. Dacă vrei să devii prieten cu cineva, nu-i vorbi despre căpșuni, care-ți plac ție. Vorbește-i despre rîme, care-i plac lui.

Prietenul meu era pasionat de sistemele de transmitere a combustibilului de la rezervoare la motoarele rachetei. Combustibilul poate fi transmis prin mijlocirea unor turbopompe sau a unor sisteme de injectare. Îl ascultam, aprobînd. La primele rachete germane s-au utilizat turbopompe. De ce oare s-a uitat această posibilitate simplă și ieftină? Chiar așa – de ce? Acest procedeu, chiar dacă necesită crearea unor turbine foarte solide și precise, vă asigură împotriva unei mari neplăceri: explozia rezervoarelor cu carburanți în momentul creșterii presiunii amestecului de purjare. Eu eram întru totul de acord.

La următoarea întîlnire aveam în buzunar un casetofon executat în formă de portțigaret. Un fir de la acest casetofon trecea prin mîneca hainei mele la ceasul de mînă, în care era un microfon. Ședeam amîndoi într-un restaurant și trăncăneam despre perspectivele utilizării tetraoxidului de azot ca oxidant al oxigenului lichid în combinație cu cherosen, în calitate de combustibil de bază. Această combinație, deși veche, i se părea

---

* Precursori în domeniul rachetelor și astronauticii (n.tr.).

pe deplin verificată și sigură pentru vreo două decenii de-acum înainte.

În dimineața ce a urmat, i-am rulat Elefantului banda. Comisesem o eroare destul de mare: nu e posibil să ai microfonul la ceas cînd convorbirea are loc într-un restaurant. Zgomotul furculiței, care e în permanență chiar lîngă microfon, era pur și simplu asurzitor, iar glasurile noastre se auzeau de undeva, din depărtare, ceea ce pe Elefant l-a amuzat cumplit. După ce a rîs pe săturate, m-a întrebat foarte serios:

— El ce știe despre tine?

— Că mă cheamă Victor.

— Dar numele de familie?

— Nu m-a întrebat niciodată.

— Cînd ai următoarea întîlnire?

— Joi.

— Înainte de această întîlnire, am să-ți aranjez o consultație la Direcția a 9-a de informații a GRU. Va sta de vorbă cu tine un ofițer veritabil, care analizează motoarele de rachetă americane. El știe, desigur, multe și despre motoarele noastre. Acest inițiator îți va stabili o sarcină reală, una care ar prezenta interes pentru el, dacă ai fi făcut cunoștință cu un inginer american de rachete. Iar dacă vei smulge de la ochelarist un răspuns destul de edificator, poți considera că tu ai avut noroc... însă el nu.

17

Serviciul de informații al GRU dorea să afle ce știe cunoștința mea despre combustibilul pe bază de boran. Ședeam acum într-o berărie murdară și-i spun prietenului că niciodată nu se va utiliza acest carburant cu boran. Nu știu cum s-a nimerit, dar el crede că eu lucrez în secția a 4-a a uzinei. Niciodată nu-i spusesem așa ceva, și nici n-aș fi putut să-i spun deoarece habar nu am ce reprezintă secția a 4-a. Îl văd că se uită lung, scrutător la mine și zice:

— Da, cei de-acolo, de la a 4-a așa gîndesc. Vă cunosc eu, vă feriți pielea. Toxicitate și pericol de explozie... Așa e. Dar în schimb ce posibilități energetice! V-ați gîndit la asta acolo la voi? Toxicitatea poate fi redusă, la noi, secția a 2-a se ocupă de treaba asta, și crede-mă, vor reuși. Atunci ni se vor deschide niște perspective de necuprins...

La masa vecină recunosc o spinare ce-mi e familiară. Nu cumva o fi Elefantul? Ba chiar el e. Alături de el se mai află cîteva persoane importante...

Dimineața următoare, Elefantul m-a felicitat cu ocazia primei recrutări.

— Asta-i doar de învățămînt. Dar nu-i nimic. Motănașul, dacă vrea să devină motan în lege, trebuie să înceapă cu puișori, și nu cu vrăbii adevărate. Cît despre combustibilul cu boran, să-l dai uitării. Nu te privește.

— Am înțeles, îl dau uitării.

— Și pe ochelarist să-l uiți. Dosarul lui, împreună cu rapoartele și benzile tale magnetice o să le transmitem cui trebuie. Comitetul Central are nevoie de material concret referitor la slaba activitate a KGB-ului, ca să-l țină în frîu. Și de unde să ia el un asemenea material? Uite-l aici! zice Elefantul deschizînd larg ușa unui fișet cu rapoartele camarazilor mei referitoare la primele recrutări de luptă și învățămînt.

Totuși cu sistemele de injecție și combustibil cu boran am mai avut prilejul să mă întîlnesc. Cu puțin înainte de absolvirea academiei, ni s-a oferit posibilitatea să stăm de vorba cu unii constructori de armament, pentru ca să ne formăm o idee generală asupra problemelor industriei de război sovietice. Ni s-au prezentat tancuri și artilerie la Solnecinogorsk, cele mai recente avioane la Monino, rachete la Mîtișci. Am petrecut în fiecare loc cîteva zile și nopți în compania inginerilor șefi și a constructorilor, bineînțeles fără a le cunoaște numele. Ei, la rîndul lor, nu prea înțelegeau nici ei cine sîntem (niște tineri de la Comitetul Central).

Şi iată că la Mîtişci sînt condus prin trei puncte de control, pe lîngă o mulţime de controlori şi paznici. Într-un hangar înalt şi luminos ni s-a prezentat o namilă verde. După îndelungi explicaţii, am întrebat de ce nu se revine la vechile şi încercatele turbopompe în locul sistemelor de injecţie.

— Sînteţi rachetist? mă întrebă curios inginerul.

— Într-o oarecare măsură...

Capitolul VIII

1

A treia zi după ce am sosit la Viena, am fost chemat de şeful rezidenţei diplomatice vieneze a GRU, generalul-maior Goliţîn.

— Ţi-ai despachetat deja bagajele?

— Încă nu, tovarăşe general.

— Nici să nu te grăbeşti.

— ?

Pumnul lui enorm se năpusti în masa de stejar, încît o delicată ceşcuţă de cafea ţiui strident.

— Pentru că vineri pleacă avionul nostru la Moscova, şi-am să te expediez înapoi, leneşule. Ce recrutări ai făcut?

Am ţîşnit, roşu de ruşine, din cabinetul generalului, direct în „abataj" – sala cea mare a rezidenţei –, unde apariţia mea nu a fost luată de nimeni în seamă. Toţi erau prea ocupaţi. Trei inşi se aplecaseră asupra unei hărţi mari a oraşului. Unul bătea repede ceva la maşină. Doi încercau fără succes să introducă un uriaş bloc electronic, cu inscripţii în limba franceză, într-un container al poştei diplomatice. Doar un bătrîn lup al cercetării, evident, înţelegînd starea mea, mi se adresă cu compasiune:

— Cu siguranţă că Navigatorul ţi-a promis că te va alunga cu primul avion.

— Da, confirmai eu, aşteptîndu-mă la o încurajare.

— Să ştii că are s-o facă. Aşa e el.

— Şi-atunci ce-mi rămîne de făcut?

— Să lucrezi.

Era un sfat bun, şi altul mai bun nu aveam de aşteptat, căci dacă cineva ştie unde şi cum se poate capta la modul concret un document secret, de bună seamă că el însuşi se şi ocupă de captarea lui. Ca ce chestie să-şi împartă el gloria cu mine?

Aşadar, am început să lucrez. Desigur, în cele patru zile ce mi-au rămas n-am făcut nici o recrutare. Dar am realizat în schimb primii paşi în direcţia corectă şi drept urmare întoarcerea mea la Moscova a fost amînată pentru încă o săptămînă, iar apoi pentru încă una. Astfel am lucrat eu la generalul Goliţîn timp de patru ani. De altfel, toţi ceilalţi ofiţeri, incluzîndu-l chiar şi pe primul lui locţiitor (vice-liderul), se aflau în aceeaşi situaţie.

2

Acum sînt spion.

Am absolvit Academia Militară Diplomatică şi o jumătate de an am lucrat la direcţia a 9-a a serviciului de informaţii al GRU. Apoi, de la prelucrarea informaţiilor am fost trecut la captare.

Nu, să nu credeţi că numai peste hotare se execută captări. Milioane de străini vizitează Uniunea Sovietică, iar o parte din ei cunosc lucruri care pe noi ne interesează. Aceşti străini trebuie depistaţi dintre toţi ceilalţi şi recrutaţi, smulgîndu-li-se secretele prin forţă, cu viclenie sau cu ajutorul banilor.

Activitatea în captare reprezintă o luptă sălbatică între mii de ofiţeri ai KGB-ului şi ai GRU pentru străinii ce prezintă interes. Activitatea în captare este cu adevărat treabă cîinească. Nu degeaba ni se spune ogari. Activitatea în captare înseamnă necruţătorul general-maior de GRU, Boris Aleksandrov, care conduce acţiunile de acest fel pe teritoriul Moscovei, căruia orice baremuri insurmontabile i se par insuficiente, care zdrobeşte fără a sta pe gînduri destinele unor tineri cercetaşi pe motivul neîndeplinirii planului şi pentru cea mai mică omisiune. La direcţia generalului Aleksandrov am lucrat un an. A fost cel mai greu an din viaţa mea. Dar a fost şi anul primei recrutări

realizate de mine, anul primului document secret captat în mod independent. Numai cel ce reuşeşte să facă acest lucru la Moscova, unde secrete necunoscute nouă nu sînt foarte multe, numai acela poate ajunge peste graniţă. Cine ştie să lucreze la Moscova, acela va reuşi să facă treaba asta oriunde. De aceea şed eu acum într-o mică berărie vieneză, strîngînd în palmă o halbă de bere rece, uşor aburită, cu bere aromată, aproape neagră.

Acum sînt ofiţer de captare. La Viena am un start furtunos. Nu pentru că depistez într-un chip cine ştie cît de reuşit purtătorii de secrete. Nicidecum. Pur şi simplu camarazii mei mai mari lucrează foarte eficient. Şi fiecare din operaţiile întreprinse trebuie să fie asigurate. Trebuie să distragem atenţia poliţiei, trebuie să-l supraveghem pe cel ce lucrează pe itinerarul de verificare şi să-l protejăm în timpul întîlnirii secrete, trebuie să primim de la el materialele captate şi, riscîndu-ne cariera, să le aducem la rezidenţă. Trebuie să ne prezentăm la ascunzători şi la case conspirative, trebuie să verificăm semnale, trebuie să facem mii de treburi în folosul cuiva, adesea, fără a înţelege sensul activităţii noastre. Toate astea înseamnă muncă, toate astea înseamnă risc.

3

Raportez despre primii mei paşi. Navigatorul ascultă în tăcere, fără a mă întrerupe. Privirile îi sînt pierdute în tăblia biroului, amănunt ce mi se pare ciudat. Primul lucru pe care îl învaţă un spion este să-şi privească interlocutorul în faţă: învaţă să susţină priviri insistente, învaţă să-şi stăpînească propria privire ca pe o armă de luptă. Dar oare de ce acest lup inveterat nu respectă nişte cerinţe elementare. Aici ceva nu e în regulă. Mă încordez fără a-l scăpa din ochi şi pregătindu-mă pentru ce era mai rău.

— Bine, rosteşte el în sfîrşit, fără a-şi desprinde privirile de pe hîrtiile sale. Aşa vei şi lucra în continuare, sub controlul

personal al primului meu locţiitor, dar de două ori pe lună te voi asculta eu personal. În primele săptămîni ai făcut cîte ceva, aşa că de astă dată îţi încredinţez o misiune mai serioasă. Ai să te întîlneşti cu un om viu. Omul a fost recrutat de primul, meu locţiitor – de vice-lider. Dar nu vreau să risc a-l trimite pe vice-lider în această operaţie. De aceea ai să te duci tu. Omul recrutat prezintă pentru noi o importanţă de excepţie. Însuşi tovarăşul Kosîghin ne urmăreşte activitatea în respectivul domeniu. Nu avem dreptul să pierdem un asemenea om. El lucrează în Germania de Vest şi ne remite piese din rachetele antitanc americane „Tow". Te vom trece în secret în Germania de Vest. Vei realiza contactul. Vei primi piesele de rachetă. Vei plăti pentru servicii. Apoi vei goni mulţi kilometri, ca să ţi se piardă urma. Te va întîlni ajutorul ataşatului militar de la Bonn. Îi vei preda lui marfa, dar ambalată. El nu trebuie să ştie ce primeşte. Mai departe pachetul va pleca cu poşta diplomatică spre *Acvariu*. Sînt întrebări?

— De ce nu li se încredinţează ofiţerilor noştri din Germania de Vest realizarea întîlnirii?

— Pentru că – în primul rînd – dacă Germania de Vest îi va expulza mîine pe toţi diplomaţii noştri, fluxul de informaţii privitoare la Germania de Vest nu se va diminua în nici un caz. Vom continua să primim informaţii secrete prin Austria, Noua Zeelandă, Japonia. Dac-ar fi expulzaţi toţi cercetaşii din Marea Britanie – în acest caz pentru KGB ar fi o catastrofă, pe cînd pentru noi nu. Continuăm să recepţionăm secrete britanice prin Austria, Elveţia, Nigeria, Cipru, Honduras şi toate celelalte ţări în care se pot afla ofiţeri ai *Acvariului*. Pentru că – în al doilea rînd – primind respectivele piese de rachete captate de noi, şeful GRU îi va chema pe toţi rezidenţii diplomatici şi nelegali ai GRU din Germania de Vest şi tuturor acelor opt generali le va adresa întrebarea: de ce Goliţîn din Austria poate procura în Germania de Vest asemenea lucruri, iar voi... mama voastră, aflîndu-vă în Germania de Vest, nu puteţi? Voi puteţi să lucraţi numai pe înhăţate? Numai în asigurare... Ei, şi concluziile corespunzătoare vor urma. Numai astfel se generează

concurența, Suvorov. Numai ca rezultat al concurenței obținem noi succese. Ai înțeles tot?

— Tot, tovarășe general.

— Mai vrei să întrebi totuși ceva?

— Nu.

— Ba vrei, și eu știu întrebarea ta! Uite ce gînd te chinuie pe tine: Vice-liderul va primi pentru piesele sale un ordin, dar riscul va fi asumat în locul lui de un tînăr căpitan care nu va primi nici un rahat în schimb. Așa gîndești tu?

Și în acel moment își ridică brusc privirile. Deci asta-i e figura! Și-a cruțat privirea pînă la momentul final. Are niște ochi feroci, fără nici o scînteiere. Privirea-i este ca o lovitură de cravașa peste coaste. Și-o folosește prin surprindere și fulgerător. Pentru așa ceva nu sînt pregătit. Îi suport privirea, dar înțeleg că nu sînt în stare să mint.

— Da, tovarășe general.

— N-ai decît să lucrezi intens. Să cauți și să recrutezi o agentură. Atunci am să te asigur. Atunci vei lucra numai cu mintea, și altcineva își va risca pielea în locul tău.

Maxilarele îi joacă, iar privirea îi este de plumb.

— Amănuntele ai să le pui de acord cu vice-liderul. Poți să pleci.

Am pocnit din călcîie și, răsucindu-mă ca la carte, am ieșit din cabinetul comandantului. Pe coridor nu era nimeni, în sala mare de lucru de asemenea nimeni. Instalația de aer condiționat torcea molcom, aruncînd un jet de aer răcoros în semiobscuritatea sălii. Am mărit puțin intensitatea luminii albastre și am trecut, pășind pe covorul gros – amortizor de zgomot – spre un colț îndepărtat, spre fișete. Cîteva secunde mă uit stupid la discul de bronz, oftez din rărunchi și formez o combinație de cifre. Ușa grea, blindată, a cedat lin și fără zgomot, dînd la iveală douăsprezece uși masive. O deschid cu cheia pe a mea, pe care e înscrisă ordonat cifra 41. Înăuntru se află geanta. Închid fișetul, pun geanta pe masa mea de lucru, trag înspre mine cu precauțiune cele două șnururi mătăsoase, stricînd amprentele clare ale celor două peceți – mai întîi pe cea cu

emblemă, apoi pe cea personală, a mea. Scot din geantă o foaie de hîrtie albă groasă, avînd o coloană mică, ordonată de înscrisuri şi oftînd iarăşi din adînc, scriu pe ea:

„Am deschis geanta cu Rr. 11 la 13 iulie, orele 12 şi 43 minute, ora locală". Şi lăsînd puţin loc mai jos, mă semnez.

Introducînd cu grijă foaia în geantă, scot din ea un dosar subţire, lucios, de culoare verde cu numărul 173-V-41. Prima filă a dosarului este acoperită în întregime cu un scris înghesuit, celelalte sînt absolut curate. Apuc una din ele cu două degete şi o aşez în faţa mea. În colţul superior stîng îmi apăs sigiliul personal, după care introduc fila în maşina de scris. În colţul din dreapta bat din obişnuinţă, rapid, două cuvinte: „Strict secret", apoi, lăsînd libere cîteva rînduri, exact la mijloc, trec: „PLAN".

După toate astea, îmi las capul pe braţe, aţintindu-mi cu disperare privirile în perete. Furia clocoteşte în mine. În clipa asta urăsc întreaga lume, mă urăsc pe mine, urăsc masa de lucru, lumina albastră, covoarele cafenii şi dosarele verzi.

Treptat, din întreaga masă de oameni şi obiecte spre care se îndrepta ura mea mistuitoare, se desprinse o singură fizionomie, pe care o uram acum chiar mai mult decît maşina de scris. Era chipul comandantului... pe mă-ta! Ţi-e uşor să comanzi! Dar asta nu-i ca şi cînd ai comanda o divizie. Te duci acolo, faci aia. Eu însă n-am mai fost niciodată în Germania de Vest. Să mă trimiţi pe mine la o asemenea treabă după abia trei săptămîni de activitate practică! Şi dacă voi compromite operaţia? Dracu să-l ia, veţi zice. Voi fi vîrît la închisoare, dar voi vă veţi pierde agentul!

Dacă în acel moment ar fi fost cineva să-l pocnesc în mutră, n-aş fi stat pe gînduri. Dar nu era nimeni alături. Dau ocol cu privirea pe suprafaţa mesei, căutînd ceva pe care să-mi pot vărsa turbarea. Îmi cade sub mînă o cupă elegantă cu stilouri şi creioane. O strîng în palma, uitîndu-mă pătrunzător la ea, apoi brusc o izbesc de perete cu toată forţa. Obiectul se împrăştie în cioburi mărunte, scoţînd un ţipăt jalnic.

— Ce te-a apucat?

Mă răsucesc. În spatele meu, lîngă fişete, se afla vice-liderul. Mă lăsasem tare furat de sentimente, încît nu i-am sesizat apariţia.

Dar nu-mi ridic ochii la el. Privesc în podea.

— Navigatorul mi-a ordonat să merg la întîlnire cu un om al dumneavoastră...

— Păi du-te. Care-i problema?

— Vorbind deschis, nu ştiu cu ce să încep, ce să fac...

— Să scrii planul! izbucni el deodată. Scrie planul, eu am să ţi-l semnez şi tot înainte...

— Dar dacă evenimentele se vor derula nu în concordanţă cu planul meu?

— Ce-e-e? se uită la mine cu nişte ochi nedumeriţi, apoi la ceas, iarăşi la mine, oftează şi zice pe un ton de reproş: Adună-ţi hîrtiile şi hai să mergem.

Întotdeauna cabinetul pentru instructaje îmi sugerează o cabină de pe un vapor luxos. Cînd sistemele de protecţie sînt conectate, podeaua, tavanul şi pereţii tremură mărunt, mărunt, de nişte vibraţii aproape insesizabile, exact ca pe puntea unui crucişător cînd acesta despică valurile în plină viteză. În afară de asta, undeva în preajma pereţilor, dincolo de zeci de straturi izolatoare, sînt montate puternice instalaţii de bruiaj. Izolaţia reduce de mii de ori urletul lor, iar aici înăuntru se poate auzi doar un vuiet surd, precum zgomotul unor valuri ale mării în depărtare.

În interior, cabinetul pentru instructaje e în întregime alb şi sclipitor, din care pricină unii îi zic „sala de operaţii". Mie nu-mi place denumirea asta. Eu întotdeauna îi zic acestei încăperi „cabină". În cabină se află doar o masă şi două fotolii. Dar atît masa, cît şi scaunele sînt absolut străvezii, ceea ce creează o impresie de lux şi de originalitate.

Vice-liderul îmi indică un fotoliu şi se aşază în faţa mea.

— Acolo, la cimitirul elefanţilor, nu te-au învăţat nimic bun. Dacă vrei să ai succes, înainte de toate uită tot ce te-au învăţat elefanţii de la academie. Printre elefanţi ajung doar cei care

practic nu mai sînt în stare să lucreze ei înşişi. Acum ascultă ce te învăţ eu. Înainte de toate trebuie să scrii un plan. În planul ăsta să înşirui tot soiul de variante şi deciziile tale la respectivele situaţii. Cu cît scrii mai mult, cu atît e mai bine. Planul este o asigurare pentru eventualitatea căderii tale. Sub ancheta *Acvariului* vei avea cu ce să te justifici: vezi Doamne, eu am tratat cu seriozitate pregătirea. Ţine minte: cu cît vei folosi mai multe hîrtii, cu atît vei fi mai curat la fund. Iar după ce ai scris planul, treci la pregătire. Principalul în aceasta e să te pregăteşti psihic. Să te relaxezi cît poţi mai mult, să faci o baie bună de aburi. Să înlături toate emoţiile negative. Toate frămîntările. Toate îndoielile. La treabă trebuie să porneşti pe deplin convins că vei birui. Dacă nu ţi-ai format o asemenea convingere, e mai bine să renunţi de pe acum. Principalul e să te acordezi pe frecvenţa învingătorului agresiv. Cînd te relaxezi în suficientă măsură, să asculţi ceva de Vîsoţki – „Vînătoarea de lupi", de exemplu. Muzica asta trebuie să vibreze în tine pe parcursul întregii operaţii. Mai ales cînd te vei întoarce. Căci cele mai mari greşeli le săvîrşim noi după o întîlnire izbutită, întorcîndu-ne de la ea. Jubilăm şi uităm sentimentul învingătorului agresiv. Să nu pierzi acest sentiment atîta timp cît nu ai ajuns în spatele uşilor noastre de oţel. Îţi repet că principalul nu constă în plan, ci în pregătirea psihologică. Vei fi învingător numai atîta timp cît tu însuţi te vei simţi învingător. După ce vei scrie planul, eu voi juca cu tine toate variantele posibile. E o treabă foarte importantă, dar să iei aminte că există lucruri mai importante. Să nu uiţi asta. Fii învingător! Simte-te învingător, întotdeauna. Succes.

4

O pădure de pini. O potecă. Dealuri. Linişte. Un bondar gros, lenevos, s-a lăsat cu hoitul lui pe o campanulă de pădure. Hei, tu, grăsanule, ai să rupi floricica! Bondarul mi-a bîzîit ceva jignitor, dar n-a stat la discuţie, iar campanula a început a

da recunoscătoare din cap. Sînt singur în pădure. Maşina mea e veche, hîrbuită toată, luată cu chirie de cineva pentru mine. Timpul se scurge încet. Mai sînt douăzeci şi şapte de minute pînă la întîlnire.

După paşaport, sînt un cetăţean iugoslav, ceva între un turist şi un şomer. Un turist din socialismul şomer. Aştept. Prietenul sau, în limbajul nostru, sursa specială trebuie să apară exact la 13.00 cu piesele de rachetă. El mă va recunoaşte după două indicii: un tranzistor japonez în mîna stîngă şi o mică insignă cu reprezentarea unei mingi de fotbal. Iar eu am să-l recunosc după timpul apariţiei: ora 13 fix. Mă va întreba cît e ceasul, după care va trebui să se oprească puţin mai la dreapta mea.

Prietenul s-a dovedit a fi viclean. Primeşte recompensa nu în dolari, nici în mărci şi nici măcar în franci elveţieni. El ia numai monede de aur. Dacă va fi strîns cu uşa, va zice că sînt moştenire de la o străbunică. Cutia cu monede o ascunsesem uite colo, între brazi. Asta pentru cazul oricăror surprize, căci dacă în timpul întîlnirii vom fi împresuraţi, cum aveam să explic proveniența unor ducaţi de aur la un turist sărman?... Dar de unde poate oare prietenul nostru să ia piese de rachete antitanc? Cine-o fi el, vreun general? Ori vreun constructor de rachete? Că altfel n-ai cum să sustragi o bucată de rachetă. Chiar dacă ai fi inginer la uzina respectivă, responsabil de magazie sau ofiţer combatant. Fiecare piesă este numerotată imediat după producerea ei. Cum ai s-o şterpeleşti? Poate doar constructorul însuşi... Doar vreun general... dar nu, pe toţi dracii, căci nici constructorul şi nici unui general nu le e deloc uşor să fure nişte piese de rachetă. Atunci cineva care să fie mai presus de o instructor sau de un general? Dar chiar admiţînd că e pur şi simplu un general sau pur şi simplu constructorul principal, întrebarea e cum de a reuşit vice-liderul să-l întîlnească şi să-l recruteze? E greţos să joci rolul de turist sărac: un pulover uzat, bocanci cu tocurile roase. Cum să întîmpin eu în halul acesta un general american? Ce va crede el despre

GRU, văzîndu-mi Fiatul buşit. E momentul. Dar el nu-i. Eh, generale, unde-ţi este disciplina?

De după cotitură înaintează, parcă tîrîndu-se, un tractor enorm, murdar, cu remorcă. Un bătrîn fermier neamţ, puţind tot a bălegar. Drac bătrîn, numai tu îmi mai lipseai. Am şezut două ore aici, în pădure, şi n-a fost nici ţipenie. Şi-or mai trece vreo cinci zile, fără ca vreo fiinţă vie să apară. Iar pe tine, bătrîne, te aduc aici dracii tocmai în momentul întîlnirii mele. Ei haide, mînă mai repede. Dar el, ca un făcut, opreşte tractorul chiar în faţa mea. Ce doreşti, prost bătrîn? A, cît e ora? Poftim, uită-te, şi-i vîr drept sub nas mîna cu ceasul. Acum treci, dulău bătrîn. Dar el n-are de gînd să plece. Coboară şi se opreşte puţin mai la dreapta mea. Ce-ţi trebuie? Şi acum de ce te înfurii bătrîne? Îţi fac eu ceva? Hai, cară-te! Dar el îmi arată remorca. Ah, ce ghinion. Probabil că i s-a defectat remorca. N-am încotro, trebuie să-l ajut... că uite, acuşi va veni generalul. Şi abia atunci m-am luminat... De unde am scos-o eu că sursa specială trebuie să fie un general? Mă salt pe remorcă, dau la o parte foaia de cort soioasă. O, ce minune! Sub prelată văd nişte sfărîmături contorsionate ale unor rachete „Tow". Ţineţi minte acea mutriţă argintie, ca de fiară prădalnică, din fotografie? Acum tîrăsc fragmente de stabilizatoare, circuite imprimate murdare, cabluri încîlcite, rupte, un bloc de dirijare spart, năclăit de noroi – totul la maşina mea. Îi strîng mîna. Danke schön. Şi fuga la volan. Dar el ciocăneşte ameninţător cu un băţ în maşina mea. Ei, ce-ţi veni, diavole? El îmi arată printr-un gest sugestiv că-i trebuie banii. Uitasem. Dau fuga între brazi. Am dezgropat cutia. Poftim. Acum îl văd că zîmbeşte. N-ai decît să-i încerci cu dinţii, boşorogule! Ce-ai să faci tu, un moşneag, cu atîta aur? Că oricum, în mormînt n-ai să-l iei. Dar el continuă să zîmbească, iar eu mi-am amintit cum fusesem instruit: „sursele speciale" trebuie respectate, în orice caz trebuie să le arătăm că le respectăm, aşa că îi zîmbesc şi eu.

Apoi el o ia într-o parte, eu în cealaltă. Gonesc maşina, îndepărtîndu-mă rapid de locul întîlnirii. Abia acum îmi devine limpede mecanismul simplu al întregii operaţii.

Divizia 1 americană blindată de tancuri a primit deja rachete „Tow" şi execută de pe acum trageri cu ele în poligon. Desigur, fără componente de luptă. Aşa se explică faptul că pe sectorul final al traiectoriei, mica rachetă se izbeşte pur şi simplu de solul moale.

La noi, cînd se trage cu rachetele „Falanga" şi „Şmel", spaţii enorme se acoperă cu foi de cort, iar dup-aceea un batalion întreg este trimis în căutarea celor mai mici fragmente. Armata americană nu face aşa ceva. De aceea nu e nevoie să fie recrutat un general sau constructorul principal. E suficient să fie recrutat un cioban, un pădurar, un paznic, un fermier, căci vă va aduna la fragmente – o sută de kile, ba chiar şi două. Cît încape într-un portbagaj! Un bătrîn fermier, puţind a bălegar, poate deveni sursă de importanţă deosebită; pentru treizeci de arginţi, el vă va vinde tot ce doriţi. Că nu sînt componente de luptă? Cu atît mai bine. Fără componentele de luptă întregul bloc de dirijare rămîne aproape intact. Iar componentele noastre de luptă nu sînt mai rele decît cele americane. Nouă ne trebuie blocul de dirijare. Ne trebuie circuitele imprimate. Cei care au nevoie de ele, le vor spăla şi le vor curăţa, iar dacă ceva lipseşte, vom aduce data viitoare. Şi materialele compozite ne trebuie, şi mecanismul de desfacere a stabilizatoarelor, şi naturile de combustibil prezintă interes extrem, ba pînă şi pulberea arsă de pe turbinele de viraj. Toate astea se află în portbagajul meu. Şi de toate astea se interesează tovarăşul Kosîghin personal.

Îmi gonesc maşina pe autostrăzile Germaniei, drepte ca săgeata. Hitler le-a construit. Bine le-a mai construit. Apăs acceleratorul şi mai tare, zîmbind în sinea mea. Cînd am să mă întorc, am să le cer iertare Navigatorului şi vice-liderului. Nu ştiu pentru ce. Dar am să mă apropii şi am să spun în şoaptă: „Tovarăşe general, iertaţi-mă!" „Tovarăşe colonel, dacă se poate, iertaţi-mă".

Ei sînt nişte cercetaşi de clasă superioară şi numai astfel trebuie să acţioneze. Rapid, fără a atrage atenţia. Sînt gata să-mi risc şi cariera, şi viaţa pentru succesul operaţiilor dumneavoastră simple, dar strălucite în simplitatea lor. Dacă se poate, iertaţi-mă.

5

Îmi întind sub măsuță picioarele obosite. Mă simt bine. Aici e atîta liniște, atîta confort. Numai de n-aș adormi. Am obosit. Ascult o melodie în surdină. E un pianist cărunt. Fără îndoială, un mare muzician. A obosit, ca și mine. A închis ochii, iar degetele lui lungi, elastice, de virtuoz, dansează automat pe clapele enormului pian. Indubitabil, locul lui este în cea mai bună orchestră a Vienei. Dar cine știe de ce, el cîntă în cafeneaua vieneză „Schwarzenberg". Ați fost vreodată la „Schwarzenberg"? Vă sfătuiesc în mod stăruitor să mergeți. Dacă aveți un serviciu greu, epuizant, dacă ochii vă sînt roșii, iar picioarele obosite, dacă nervii vă sînt încordați la extrem, veniți la „Schwarzenberg", comandați o ceașcă de cafea și așezați-vă într-un colțișor. Se poate, desigur, să ședeți și la aer curat, la o cochetă măsuță albă. Dar așa ceva nu e pentru mine. Eu întotdeauna intru, cotesc la dreapta și mă așez într-un colț, lîngă o fereastră enormă, acoperită cu perdele mari, semistrăvezii. Cînd la Viena e cald, toți șed, de bună seamă, la aer proaspăt. Acolo e bine, dar în acest caz cineva ar putea să mă observe din depărtare. Iar mie nu-mi face plăcere ca cineva să mă vadă de departe. De aceea întotdeauna mă aflu înăuntru. Din colțișorul meu văd orice persoană care intră în sală. Din cînd în cînd mă uit afară, de după perdeaua semitransparentă, spre Schwarzenberg-Platz. Se pare că acum nu se uită nimeni după mine și mi-e bine să fiu singur în această ambianță confortabilă. Oglinzi. Capodopere abstracționiste. Culoare luxoase. Pereți cafenii întunecați – stejar lustruit. Melodia aceea în surdină. Aroma îmbătătoare a cafelei: concomitent excitantă și calmantă. Dacă aș avea un castel al meu, neapărat aș comanda asemenea pereți, pe care aș atîrna aceste oglinzi și tablouri decadente; într-un colț aș plasa un pian enorm și l-aș invita pe acest bătrîn pianist, iar în față mi-aș pune o ceașcă de cafea și aș ședea așa, întinzîndu-mi picioarele și sprijinindu-mi un obraz în pumn. Mi se pare că am mai auzit cîndva, demult, această melodie. Mi se pare că am

văzut undeva aceste tablouri de pe pereții de stejar și acesta măsuțe cochete. De bună seamă că le-am văzut mai înainte. Desigur, îmi amintesc și această aromă delicată și această melodie fermecătoare. Da. Toate le-am mai văzut înainte. S-a întîmplat demult. Cu cîțiva ani în urmă. Era un enorm oraș minunat. Era o piață liniștită, cu șine de tramvai. Ferestrele enorme ale unei cafenele. Exact acest miros de neuitat și această melodie domoală. Numai că atunci, în piața aceea, lîngă cafenea, lîngă măsuțele albe se opriseră trei tancuri murdare, obosite, purtînd niște dungi late, albe. Stăteau tăcute, fără a stînjeni minunata melodie. Era o vară toridă. Enormele ferestre ale cafenelei erau deschise, iar încîntătoarea muzică se prelingea lent și calm pe fereastră, ca un pîrîiaș de pădure. Nu știu de ce mi-am imaginat absolut distinct acele trei tancuri murdare, cu dungi albe aici, în Schwarzenberg-Platz. Tancul are un miros absolut neobișnuit, el nu poate fi confundat cu nimic. Vă place mirosul de tanc? Și mie-mi place. Mirosul de tanc e un miros de metal, de motoare supraputernice, miros al drumurilor de țară. Tancul sosește în oraș din păduri și de pe cîmpuri, păstrînd mirosul frunzelor și al ierbii proaspete. Mirosul tancului este miros de spații imense și de forță. Mirosul acesta te îmbată, precum mirosul vinului și al sîngelui. Simt acest miros în liniștita cafenea vieneză. Pot să-mi imaginez absolut distinct mii de tancuri murdare pe străzile Vienei. Orașul e în fierbere. Orașul e cuprins de groază și indignare, iar pe străzile lui bubuie interminabile coloane de tancuri. De pe străzile înguste, de după colț, apar mereu alți și alți dinozauri blindați. Conductorii schimbă vitezele și în acel moment motorul împroașcă din adîncul său un fum gros, amestecat cu stropi de carburant nears și cu fulgi de funingine. Scrîșnete și tunete. Scîntei de sub șenile. Chipuri de soldați, negre de funingine și praf. Tancuri pe poduri. Tancuri lîngă gară. Tancuri pe lîngă castele somptuoase. Tancuri pe bulevardele largi și prin străduțe strîmte. Tancuri pretutindeni. Un bătrîn cu barbă albă, lățoasă, strigă ceva și amenință cu pumnul. Dar cine-l aude? Parcă urletul dieselelor de pe tancuri poate fi înăbușit? E tîrziu, bătrîne. Prea tîrziu ai început să strigi.

Trebuia să fi strigat mai înainte. Cînd pe trotuare au început să tropăie cizme potcovite, cînd împrejur se înalță brusc urletul și scrîșnetul nenumăratelor tancuri, atunci e tîrziu să mai strigi. Trebuie ori să strigi, ori să taci. Orașul e în clocot. Orașul e învăluit în fum. Undeva se trage. Undeva se strigă. Miros de cauciuc ars. Miros de cafea. Miros de sînge. Miros de tancuri.

Probabil că îmi pierd mințile. Sau altă eventualitate: toți și-au ieșit demult din minți, numai eu singur sînt o excepție. Dar există și o a treia posibilitate: toți și-au pierdut de mult mințile. Toți, fără excepție. Cei care apar pe tancuri murdare în minunate orașe pașnice sînt fără nici o îndoială niște schizofrenici. Cei care locuiesc în minunatele orașe știu că odată, mai curînd sau mai tîrziu, aceste tancuri vor apărea în Scharzenberg-Platz și nu fac nimic pentru a preîntîmpina acest lucru – și ei sînt schizofrenici. Pe toți dracii, atunci locul meu unde este? Eu deja m-am numărat printre eliberatori. E o treabă nu tocmai plăcută, cum s-ar putea să li se pară unora. Nu-mi doresc să mai joc un asemenea rol. Atunci ce să fac? Să fug? Minunată idee. Am să trăiesc în această lume uimitoare, cu oameni naivi și fără de griji! Am să șed într-o cafenea, cu picioarele întinse și proptindu-mi obrazul în pumn. Voi asculta această melodie încîntătoare. Iar cînd vor veni tancurile acelea murdare, dungate cu alb, mă voi afla în mulțime și voi amenința cu pumnul. E rău să fii cetățean al unei țări, pe ale cărei drumuri înaintează, scrîșnind și zornăindu-și șenilele, coloanele blindate ale eliberatorilor. Dar oare e mai bine să te numeri printre eliberatori?

6

Se consideră că un tînăr spion care se dă drept diplomat, ziarist, comerciant, nu poate fi activ în primele luni ale serviciului său. El trebuie să-și intre în rol, adică să studieze orașul și țara în care lucrează, legile, obiceiurile, regulile. Tinerii cercetași ai multor servicii de spionaj tocmai așa se și comportă în primele luni – se pregătesc pentru operații importante. În

această perioadă poliția locală le acordă mai puțină atenție; are ea destule probleme cu spionii experimentați.

Dar GRU reprezintă o organizație deosebită, nu seamănă cu celelalte servicii de spionaj. Ea consideră că odată ce în primele luni nu ești urmărit, trebuie tocmai de aceea să profiți de prilej.

În prima lună a activității mele am depus un pachet într-o ascunzătoare, apoi timp de o săptămînă am controlat locul în care trebuia să apară un semnal de la cineva; noaptea primeam de la cineva într-o pădure niște lăzi și le aduceam la ambasadă, îi scoteam de la vreo operație pe ofițerii noștri cînd grupul de control radio constata o activitate intensă a stațiilor de radio ale poliției în zonele operațiilor noastre. Tot ceea ce fac eu se numește asigurare a operațiilor întreprinse de cineva, ajutor acordat cuiva, participare la operații ale căror destinații și scopuri îmi sînt necunoscute. Din cei patruzeci de ofițeri GRU, captatori din rezidența noastră, mai bine de jumătate fac aceeași muncă. Asta se cheamă „a acoperi cuiva coada". Cei care fac treaba aceasta sînt numiți cu dispreț „ogari". Ogarul este un dulău de vînătoare pe care nu ai nevoie să-l hrănești prea bine, dar poți să-l alergi prin cîmpii și păduri după vulpi și iepurași. Se poate să asmuți ogarul și împotriva fiarelor mari, dar nu de unul singur, ci în haită. Ogarul înseamnă picioare lungi și cap mic.

Pe lumea asta totul e relativ. Eu sînt ofițer al Statului-Major General. În comparație cu un milion de alți ofițeri ai Armatei Sovietice, eu reprezint elita. În cadrul Statului-Major General, eu sînt ofițer GRU, adică o clasă superioară în raport cu zecile de mii de alți ofițeri ai Statului-Major General. În cadrul GRU, eu sînt ofițer pașaportar, adică un ofițer care poate fi trimis să lucreze peste graniță. Ofițerii pașaportari constituie o clasă cu mult mai înaltă decît simplii ofițeri GRU care nu sînt lăsați să plece peste hotare. Printre ofițerii GRU pașaportari, de asemenea, eu fac parte dintr-o castă superioară: sînt ofițer de captare, ceea ce e mult mai mult decît paza noastră, mecanicii, tehnicienii, serviciul legături radio sau interceptare radio. Dar iată, înlăuntrul acestei elite superioare eu de fapt sînt un plebeu.

Ofiţerii GRU de captare se împart în două clase: ogarii şi varegii*. Ogarii constituie majoritatea asuprită, lipsită de drepturi în casta superioară a ofiţerilor de captare. Fiecare din noi lucrează sub controlul deplin al unuia din locţiitorii rezidentului, fără a-l întîlni aproape niciodată pe acesta. Vînăm secrete, mai bine zis pe oamenii care le deţin. Aceasta e munca noastră de bază. Dar în afară de asta, sîntem utilizaţi fără cruţare pentru asigurarea unor operaţii secrete, despre a căror adevărată însemnătate putem doar să ne dăm cu presupusul.

Deasupra categoriei ogarilor se află varegii. În limba vechilor slavi, varegul este un oaspete nepoftit, venit de peste mări. Viclean, sălbatic, cusurgiu, petrecăreţ şi cutezător. Varegii lucrează sub controlul personal al rezidentului, respectîndu-i pe locţiitorii acestuia, dar în majoritatea situaţiilor lucrînd independent. Cei mai eficienţi dintre varegi devin locţiitori ai rezidentului. Ei nu mai lucrează individual, ci primesc cîte un grup de ogari ce le stau pe deplin la dispoziţie.

Primul locţiitor al rezidentului – vice-liderul – ne controlează pe toţi. El însuşi este un foarte eficient ofiţer captator, dar în afară de activitatea sa de captare şi de conducere a grupului propriu de ogari, controlează grupul de interceptare radio, răspunde de paza rezidenţei şi de securitatea ei, răspunde de activitatea tuturor ofiţerilor, inclusiv a celor tehnici şi tehnici-operativi. Numai cifratorii nu-i sînt subordonaţi. Pe aceştia îi comandă rezidentul în persoană. Iar rezidentul, zis comandantul, zis papa, zis navigatorul, răspunde de tot. Are practic toate împuternicirile. El, de pildă, prin autoritatea sa, poate să-l omoare pe oricare din ofiţerii subordonaţi lui, chiar şi pe primul locţiitor, în cazul cînd rezidenţa ar fi pusă în pericol, iar evacuarea ofiţerului care creează acest pericol este imposibilă. Dreptul de a-i ucide pe ofiţerii GRU îl are, în afară de rezident,

---

* Denumirea în rusa veche a normanzilor, ale căror cete întreprindeau în secolele IX-X campanii prin Europa estică şi vestică cu scopuri de jaf şi negustorie. De asemenea, au slujit ca războinici mercenari în Rusia şi în Bizanţ (n.tr.).

numai Tribunalul Suprem, dar şi aceasta numai cu condiţia încuviinţării Comitetului Central. Aşadar, în unele probleme, papa al nostru este chiar mai puternic decît Tribunalul Suprem, el neavînd nevoie de sfaturile şi consultaţiile nimănui, lui nefiindu-i necesare supunerea la vot sau susţinerea din partea presei. Ia singur deciziile şi are suficientă autoritate şi forţe pentru a-şi traduce în viaţă – mai bine zis în moarte – deciziile. Navigatorul nostru e subordonat şefului secţiunii a 5-a din Direcţia 1 a GRU. Dar într-o serie de probleme se subordonează numai şefului GRU. În afară de asta, cînd intervine un dezacord cu conducerea GRU, în circumstanţe extraordinare, are dreptul să ia legătura cu Comitetul Central. Puterea de necuprins a rezidentului se compensează numai prin existenţa unei rezidenţe la fel de puternice, independente şi duşmănoase a KGB-ului. Nici unul din cei doi rezidenţi nu sînt subordonaţi ambasadorului. Acesta este inventat numai pentru a masca existenţa celor două grupări de şoc din compunerea coloniei sovietice. Bineînţeles că în societate ambii rezidenţi afişează o oarecare consideraţie faţă de ambasador, căci ambii rezidenţi sînt diplomaţi de rang înalt, iar prin lipsa lor de respect faţă de ambasador ar ieşi în evidenţă din rîndul celorlalţi. Dar toată dependenţa lor faţă de ambasador se limitează doar la această consideraţie. Fiecare rezidenţă îşi are teritoriul propriu în ambasadă, apărată ca o fortăreaţă inexpugnabilă împotriva străinilor.

Uşa rezidenţei este precum uşiţa unui seif sigur. Un ins pus pe glume adusese cîndva din Uniune o tăbliţă de tablă, luată de pe un stîlp de înaltă tensiune. „Nu urca. Pericol de moarte!" Şi deasupra inscripţiei nelipsitul cap de mort cu oasele încrucişate. Tăbliţa asta fusese sudată pe uşa noastră vopsită în verde, şi deja sînt mulţi ani de cînd ea fereşte de străini fortăreaţa noastră.

7

— Ia aminte la faptul că în timpul războiului, în aviația noastră au existat două categorii de piloți: unii (minoritatea), având la activ zeci de avioane doborîte, și ceilalți (majoritatea), cu aproape nimic. Primii au pieptul acoperit cu ordine, pe cînd ceilalți doar cu una sau două medalii. Primii au supraviețuit în majoritatea lor războiului, pe cînd ceilalți au murit cu miile și zecile de mii. Statistica războiului e crudă. Pentru majoritatea piloților – nouă ore de zbor, după care urmează moartea. În medie, pilotul de vînătoare murea în al cincilea zbor de luptă. Pe cînd cei din prima categorie, dimpotrivă, au sute de misiuni de luptă, și mii de ore de zbor fiecare...

Interlocutorul meu este generalul-maior de aviație Kuciumov, Erou al Uniunii Sovietice, as în timpul războiului și unul din cei mai cumpliți lupi ai spionajului militar sovietic de după război. Acum, la ordinul șefului GRU, întreprinde o verificare a secțiilor GRU de peste hotare, disimulate sub diverse măști legale. În unele țări el sosește ca membru al diverselor delegații pentru dezarmare, pentru reducere, pentru încredere ș.a., în alte țări apare ca membru al consiliului veteranilor de război. Dar el nu se consideră nicidecum ca făcînd parte din categoria veteranilor, fiind luptător activ pe un front secret. Ne inspectează și în același timp – capul mi-l pun că așa e – întreprinde fulgerătoare și amenințătoare operații secrete. Acum sîntem împreună în „cabină". Ne cheamă cîte unul. Dialogînd cu noi, el, desigur, îl controlează pe comandantul nostru, ajutîndu-l concomitent.

— Între cele două categorii de piloți, în timpul războiului era o adevărată prăpastie. Nici o verigă de legătură, nici o clasă intermediară. As, erou, general, sau sublocotenent ucis la prima decolare. Poziție de mijloc nu exista. Și iată de ce era așa. Toți piloții primeau aceeași instruire și soseau în subunitățile de luptă avînd un nivel aproape uniform de pregătire. Dar încă de la prima luptă comandantul îi împărțea în combativi și pasivi.

Cei care se avîntau la încăierare, care nu fugeau de inamic, ascunzîndu-se în nori, care nu se temeau să meargă la un atac frontal, erau imediat puşi drept capete de formaţii, iar celorlalţi li se ordona să-i acopere. Adesea această promovare a luptătorilor eficienţi se producea de-a dreptul, în timpul primei lupte. Toţi comandanţii de celule, escadrile, regimente, divizii, corpuri şi armate aeriene îşi angajau toate forţele pentru a-i sprijini pe cei activi în luptă, pentru a-i proteja, pentru a-i cruţa în cele mai încrîncenate încleştări. Şi cu cît pilotul activ avea mai mult succes, cu atît era mai protejat în luptă, cu atît era mai ajutat. L-am văzut pe Pokrîşkin în luptă, pe vremea cînd avea deja la activ peste cincizeci de avioane germane. La ordinul personal al lui Stalin, acesta era acoperit în luptă de două escadrile. Pleca la vînătoare, avîndu-l în coadă pe coechipier, iar cele două escadrile veneau din urmă: una ceva mai sus, cealaltă mai jos. Acum are pe piept trei stele de aur şi la gît una cu briliante, este mareşal de aviaţie, dar să nu crezi că toate astea i-au venit de la sine. Nicidecum. Pur şi simplu, în prima luptă a manifestat iniţiativă, iar ceilalţi au început să-l acopere. El dovedea mai multă cutezanţă şi pricepere, iar ceilalţi îl ajutau şi îl îndrăgeau tot mai mult. Dacă nu s-ar fi întîmplat aşa, el ar fi fost de la bun început trecut în rîndul celor pasivi, ar fi fost pus la treaba nu tocmai nobilă de a-i proteja cuiva coada în timpul luptei şi ar fi continuat să zboare ca sublocotenent în coada cuiva. Iar conform statisticii, la a cincea luptă, dacă nu mai devreme, ar fi fost doborît. Statistica asta se întîmplă ca unora să le zîmbească, altora să le dea cu tifla.

— Îţi spun toate astea, continuă Kuciumov, pentru că munca noastră în cercetare nu se deosebeşte aproape prin nimic de luptele aeriene. Cercetarea militară sovietică pregăteşte mii de ofiţeri şi-i aruncă în luptă. Viaţa îi împarte rapid în activi şi pasivi. Unii ating culmi semeţe, pe cînd alţii se mistuie chiar de la prima deplasare în străinătate. Am luat cunoştinţă de dosarul tău şi îmi placi. Dar acum tu acoperi coada altora. Munca în asigurare e o muncă grea, primejdioasă şi lipsită de

satisfacții. Cineva primește distincții, iar tu îți riști cariera făcînd treaba cea mai murdară și mai dificilă. Să știi că nimeni nu te va scăpa de așa ceva. Oricare comandant al organizației noastre de peste graniță, cînd primește forțe proaspete, ofițeri tineri, le folosește integral în operații de asigurare și ei se mistuie rapid. Sînt arestați, sînt alungați din țară, iar apoi vegetează toată viața la un serviciu de informații al GRU, sau în țările noastre „frățești". Dacă însă ai să dovedești tu însuți inițiativă, dacă începi să cauți tu însuți oameni și să-i recrutezi, atunci comandantul îți va întrerupe imediat activitatea în asigurare, iar un altul, dimpotrivă, îți va proteja coada, își va risca viața asigurîndu-ți succesele. Asta este filozofia noastră. Acum cîțiva ani, comandantul nostru de la Paris a ordonat unui pasiv locțiitor al atașatului militar să se sacrifice pentru asigurarea succesului altor cîtorva ofițeri. Să fii sigur că acest comandant și-a sacrificat un ofițer pasiv. Unuia activ, care obține rezultate bune, nu-i va da niciodată o misiune atît de fără perspective, iar noi sîntem cu totul de acord cu acest procedeu. Conducerea GRU caută să cultive cît mai mulți ași activi, îndrăzneți, eficienți. Iar pentru acoperirea unor asemenea oameni să n-ai nici o grijă, că vom găsi întotdeauna o mulțime din cei pasivi, timizi, inerți. Și să nu crezi cumva că îți spun toate astea pentru că te prefer. Nicidecum. Aceste cuvinte, eu le spun tuturor celor tineri. Asta mi-e munca – să sporesc combativitatea și productivitatea în luptă. Dar necazul este că nu toți înțeleg acest lucru. Avem mulți băieți buni, care însă niciodată nu vor răzbate în fruntea formațiilor; ei continuă să acopere coada altora și se mistuie fără glorie prin nisipuri. Îți doresc succes și vînt bun. Totul e în mîinile tale. Străduiește-te, și cu siguranță te vor acoperi două escadrile în luptă.

8

Ambasada sovietică de la Viena seamănă tare mult cu închisoarea Lubianka. Același stil, aceeași culoare. Aceeași lipsă de gust tipic cekistă. O falsă măreție. A fost o vreme cînd această falsă măreție cekistă a inundat întreaga mea țară – coloane, fațade, cornișe, turnuri ascuțite și balcoane pur decorative. În interiorul ambasadei aceeași „lubianka", sumbră și plicticoasă. Marmură falsă, cornișe și coloane ornamentale, ușI capitonate în piele, covoare roșii și miros de țigări ieftine, bulgărești.

Totuși, nu întreaga ambasadă este o filială a Lubiankăi. Există aici și o insulă independentă – o filială suverană și independentă a străzii Hodînka – rezidența GRU. Noi avem stilul propriu. Avem tradițiile și legile noastre. Disprețuim stilul închisorii Lubianka. Stilul e simplu și sobru. Nici un fel de ornamente, nimic de prisos. Dar stilul nostru este ascuns sub pămînt, îl vedem numai noi. Totul e ca la Moscova: clădirea imensă a KGB-ului e chiar în centrul orașului, în văzul tuturor, pe cînd clădirea GRU – *Acvariul* – e ferită de ochii lumii. GRU se deosebește de KGB prin faptul că GRU este o organizație secretă. Aici, la Viena, de asemenea; stilul Lubiankăi este în văzul tuturor, pe cînd stilul GRU este ascuns de toți. Dar în ambasada sovietică există și un al treilea stil. Alături, într-o grădină luxuriantă, se înalță solemn un mare templu pravoslavnic. El stă acolo mîndru și singuratic, iar crucile lui aurite întrec steagul roșu în înălțime. Dimineața, prima rază de soare, răzbind prin pîclă, cade pe cea mai înaltă cruce aurită, scăpărînd, risipindu-se în mii de scîntei. Eu sînt ferm convins că Dumnezeu nu există. N-am intrat în viața mea, niciodată, într-o biserică. Niciodată, n-am avut prilejul să mă găsesc vreme îndelungată lîngă vreo biserică, fie ea și distrusă. Dar aici, la Viena, în fiecare zi mi se întîmplă să mă aflu alături de ea. Nu știu cum se face, dar mă tulbură. Există în ea ceva tainic și

îmbietor. De mai bine de o sută de ani se înalță pe locul acela. În liniile ei severe nu există nici o fărîmă de falsitate. Atîtea flori și atîtea desene ornamentale sînt adunate la un loc, dar fiecare podoabă și fiecare nuanță este organic legată de celelalte, împreună formînd ceea ce se numește, într-un singur cuvînt, armonie. Trec pe lîngă ea cu ochii ațintiți în pămînt. Reușesc cu greu acest lucru, căci biserica îmi atrage poruncitor privirile...

9

„În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Ministrul Afacerilor Externe al URSS roagă guvernele statelor prietene și administrațiile militară și administrativă subordonate lor să acorde liberă trecere poștei diplomatice a URSS, fără a o supune controlului vamal, în conformitate cu Convenția de la Viena, din anul 1815. Ministrul Afacerilor Externe al URSS, A. Gromîko."

Polițaiul citește documentul tipărit pe hîrtie foșnitoare, cu desene ornamentale și stemă. Dacă nu înțelege cumva, poate să citească același text în limba franceză sau engleză, căci toate acestea sînt tipărite și în limbile respective pe aceeași foaie. Scurt și clar: poșta diplomatică a URSS. Scrîșnește polițaiul din măsele și se uită chiorîș la un imens container. E ceva neobișnuit. Dar poșta diplomatică sovietică trece în flux continuu prin Viena. Ca o cascadă. Ca o Niagară. Prin Viena își are itinerariul. Asta înseamnă că o dată pe săptămînă curierii militari sovietici, înarmați, se opresc la Viena, trecînd mai departe prin Berna, Geneva, la Roma. Apoi se întorc pe același itinerar. În drumul lor spre Roma, ei lasă containerele la ambasadele sovietice. Revenind, iau în primire de la ambasade containerele și le transportă la Moscova. De la Moscova aduc de obicei cinci-zece containere, fiecare de cîte 50 de kilograme. Iar la întoarcere duc cîte 30-40 de containere. Uneori se întîmplă să fie și cîte o sută. Pentru pierderea unui container, pe curieri îi paște moartea. Ambasadorul răspunde cu capul pentru fiecare container. El

are obligaţia să organizeze întîmpinarea şi expedierea poştei diplomatice, şi de aceea noi o întîmpinăm şi o însoţim. Sîntem mînaţi la treaba asta cu rîndul. În timp ce curierii se deplasează prin ţară cu containerele lor, întotdeauna alături de ei se află un diplomat sovietic, pentru ca la nevoie să atragă atenţia că, pentru încercarea de a se captura aceste containere, Uniunea Sovietică poate recurge la sancţiuni, inclusiv cu caracter militar. Cît despre micile grupuri de doritori să afle conţinutul containerelor, curierii au dreptul să-şi pună în aplicare autoritatea. Este un privilegiu al lor. Apărarea containerelor cu utilizarea armelor este prevăzută în convenţie, aşa încît curierii sînt oameni puternici şi dispun de suficiente arme.

Multe transportă curierii diplomatici. Multe de tot. Tot ceea ce adunăm noi, totul este dus de ei în containere: cartuşe şi proiectile de artilerie, aparatură optică şi electronică, bucăţi de blindaj şi părţi ale unor rachete, apoi documente, documente şi iarăşi documente. Tot soiul de documente: planuri militare, descrieri tehnice, proiecte ale unor arme noi, care se vor produce cîndva sau nu le va produce nimeni, niciodată. Curierii cară ceea ce este produs de Occident. Noi o să le cercetăm. Noi o să comparăm. Poate că o să adoptăm ceea ce Occidentul a refuzat: poate o să inventăm un antidot pentru ceea ce Occidentul are intenţia să producă. Astfel trec informaţiile, închise în lăzile cele verzi. Poliţia scrîşneşte din măsele. Cam multe lăzi. Strict secrete! În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste! În conformitate cu Convenţia de la Viena din anul 1815! Trec curierii. Duc containerele. Poliţia scrîşneşte din măsele. Dar astăzi scrîşneşte din cale afară. Cazul este neobişnuit. Astăzi curierii noştri nu au nişte containere de cîte 50 de kilograme. Nu, astăzi e un container mare de tot: cinci tone! În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste! S-a adunat toată şefimea poliţiei. Înjură în surdină, aruncînd spre container priviri piezişe. Eu însoţesc containerul. Le-am prezentat deja toate documentele, iar pe deasupra, am gata pregătită fraza: „Reţinerea poştei diplomatice a Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, ca şi

încercarea de a fi capturată, controlată vamal, va atrage după sine..." ş.a.m.d.

Containerul fusese adus la Viena pe o platformă specială, arătîndu-se că este gol. Dar acum e încărcat. Acum e sigilat cu uriaşe peceţi roşii: „Poşta diplomatică a URSS. Expeditor, Ambasada URSS, Viena". Acum, lîngă container, se află curierii noştri. Curierii sînt înarmaţi. Lîngă container e un diplomat sovietic. Ce-i drept, diplomatul are un rang diplomatic nu prea înalt. Aşa se face întotdeauna. Totuşi e un reprezentant intangibil al URSS. Atingeţi-vă numai de el, încercaţi numai. Atacarea unui diplomat este similară cu ofensa adusă statului pe care acesta îl reprezintă. Ofensarea unui diplomat poate fi interpretată ca un atac la adresa statului însuşi. Scrîşnesc din măsele şefii poliţiei.

— Se poate să verificăm corectitudinea fixării containerului pe platformă?

— Este dreptul dumneavoastră, mă declar eu de acord.

Dar ei nu au dreptul să atingă cu mîna containerul nostru. Încercaţi numai. Eu am legătură directă cu consulul general al URSS de la Viena, iar acesta are legătură directă cu Ministerul Afacerilor Externe al URSS. Verificaţi.

Păşesc poliţiştii, dînd ocol containerului. Ah, cît ar vrea ei să afle ce este acolo, înăuntru. Dar nu vă va merge, domnilor. Ce s-a dus, ducă-se, n-ai ce-i face. Cînd a fost scos acest container pe poarta ambasadei, toţi vecinii noştri de la KGB înjurau de mamă, roşi de invidie: ia te uită la ei, ticăloşii, ne-au luat-o înainte. De bună seamă că GRU a şutit un întreg reactor nuclear. Poliţia locală cu siguranţă este de aceeaşi părere. Uite că unul din ei se foieşte aproape de tot de container. Cu siguranţă că are vreun dozimetru în buzunar. Te pomeneşti că a decis să controleze dacă nu ducem cumva o bombă atomică. N-am cum să-l opresc pe poliţaiul acela. Nu atinge containerul cu mîna, ci doar se plimbă pe lîngă el. Eh, n-ai decît. Plimbă-te. E dreptul tău. Dar dozimetrul tău nu ţăcăne: înăuntru nu e o bombă atomică, şi nici vreo bucată dintr-un reactor nuclear. Iată că acum un alt poliţist se freacă pe lîngă container. E o zi călduroasă,

dar el e îmbrăcat într-un fulgarin. Precis că pe sub fulgarin e garnisit cu aparatură electronică. E clar că toţi se străduiesc să stabilească dacă înăuntru e ceva metalic sau nu. Poate că noi am şutit motorul vreunui tanc secret? Dar nici ţie n-o să-ţi meargă deloc, frăţioare. N-ai să determini tu nici pe dracul cu aparatele tale electronice. Da uite că şi nişte cîini sînt pe-aici. Chipurile, pentru securitatea noastră. Adulmecă dulăii. Eh, nu merge nimic nici cu voi, lăţoşilor. Degeaba adulmecaţi.

Curierii noştri se uită cu respect la mine. Pentru ei e clar că eu am legătură directă cu treaba asta. Dar ei nu se cade să ştie ce anume se află în interiorul containerului. Şi niciodată nu vor afla. Pentru ei e limpede că acest container a fost umplut nu de KGB, ci de GRU. Curierii diplomatici au un miros al lor în treburile astea. De ani de zile fac munca asta. Ştiu cine va lua în primire bagajul, iar de aici e clar cine anume îl trimite. În acest caz, ei trebuie doar să treacă peste graniţă containerul, apoi, de îndată, la Bratislava îi va întîmpina o escortă sovietică militară, căreia urmează a-i fi predat.

Ah, ce s-ar mai mira curierii diplomatici dac-ar afla că, o dată ajuns la Bratislava, containerul va fi expediat la primul aerodrom militar sovietic, iar acolo, întregul lui conţinut va fi ars într-un cuptor. Chiar aşa avea să se întîmple.

Şi iată explicaţia. De multă vreme şi în repetate rînduri, navigatorul nostru ceruse ambasadorului podul clădirii ambasadei, dar fusese mereu refuzat. Nu, îi zicea, şi cu asta basta. Dar gospodăria Navigatorului nostru creştea mereu. An de an sporea numărul lăzilor cenuşii pline cu tuburi catodice şi tot soiul de antene. Avea nevoie de acel pod. Îl roagă mereu pe ambasador, chiar implorîndu-l. Spaţiul stă nefolosit, iar eu n-am unde să-mi instalez aparatura electronică de ascultare, zicea el. Pînă la urmă, ambasadorul a scuipat cu năduf: afurisit mai eşti, n-ai decît să iei podul, numai că acolo sînt adevărate grajduri ale lui Augias. Trebuie curăţate. Dacă reuşeşti, podul e al tău. Dar fii atent, să nu-mi faci vreo figură, iar gunoaiele din pod le înlături de acolo cu forţele proprii. Or fi multe gunoaie?

se interesă Navigatorul. Mă rog, tot ce e acolo, e al tău, îi răspunde ambasadorul. Dar cum o să le înlătur, asta n-o știu, căci dac-aș fi știut, de mult aș fi făcut eu curățenie. A rămas acolo de la predecesori o moștenire... Ei, și uite-așa au bătut ei palma. Ambasadorul i-a dat Navigatorului o cheiță, rugîndu-l încă o dată să nu pălăvrăgească despre ce se află acolo sus. Navigatorul a deschis ușa podului, rupînd sigiliul personal al ambasadorului, a aprins lanterna și a rămas înlemnit de cele văzute. Podul era înțesat cu cărți. Cărți frumoase. Hîrtie din pai de orez, coperte lucioase. Titlurile cărților erau diverse, dar autorul mereu același: Nikita Sergheevici Hrușciov. Navigatorul și-a imaginat îndată ce se întîmplase. Încă de mulți ani voia partidul ca glasul lui să fie auzit de întreaga lume, așa încît cuvîntările celui mai înțelept om din partid se tipăreau pe cea mai bună hîrtie, difuzate fiind în întreaga lume. Ambasadele înmînau aceste cărți pe gratis tuturor doritorilor, le expediau pe la toate bibliotecile, iar partidul urmărea cu atenție care anume ambasador răspîndește bine cuvîntul partidului și care nu prea. Și iacă așa s-a pornit o întrecere între ambasadori: cine va difuza mai multe cărți în mod gratuit. Și numai ce încep ambasadorii să raporteze: eu am difuzat o sută de mii! Ba eu două sute de mii! Ba eu trei sute! Ei bine, zic cei de la Moscova, dacă e așa ușor să le răspîndiți, odată ce popoarele lumii se interesează atît de tare de operele iubitului nostru conducător, poftim, încă o sută de mii! Răspîndește și ia aminte că ambasadorul de la Paris lucrează mai bine decît tine! Iar la Stockholm se manifestă un interes deosebit, fără a mai vorbi de Canada, unde oamenii dau năvală ca să obțină aceste cărți... Nu știu zău cum erau difuzate cărțile astea la Paris sau la Ottawa, dar uite că la Viena au fost găsite, după atîția ani, într-un pod. Se duce Navigatorul la ambasador:

— Să le aruncăm la gunoi, îi zice.

— Vai de mine, îl imploră ambasadorul. Vor afla ziarele burgheze și vor spune că noi l-am indus în eroare pe fostul lider al partidului nostru drag, așa că și pe cel de acum îl

minţim la fel. Ce se va întîmpla dacă va apărea un asemenea articol?

— Atunci să le ardem! propune Navigatorul.

Dar tot el îşi muşcă limba, înţelegînd şi singur că un asemenea munte de cărţi nu poate fi ars. Oricine ştie că dacă la o ambasadă se ard hîrtii cu tonele, înseamnă că e război. Începe panica. Şi cine răspunde? Iar cu ţîrîita să le arzi, iarăşi nu merge, căci în felul ăsta nu cureţi podul nici într-un an.

A înjurat ce-a înjurat Navigatorul, apoi a bătut o telegramă cifrată către *Acvariu*: vom primi podul pentru montarea instalaţiilor electronice, dacă-l ajutăm fără zgomot pe ambasador. *Acvariul* şi-a dat acordul, a trimis un container şi documentele corespunzătoare. Vreme de două nopţi au tot cărat ogarii în cîrcă acele cărţi în container. Şi cum se atingeau de ele, strănutau cîte două ceasuri, în pod era praf, zăpuşeală. Scările abrupte. De atîta alergătură pe ele, în sus şi-n jos, inima le-o lua razna. Sudoarea le curgea şiroaie. Ah, ce te-am mai înjurat noi atunci de mamă, Nikita Sergheevici! Fusese nevoie să tîrîm containerul chiar pînă-n uşă, iar spaţiul dintre uşă şi container să-l învăluim în foi de cort, ba chiar să instalăm acolo o santinelă. Se uitau lung vecinii de la KGB la paza asta şi la imensul container, fluierînd a invidie.

S-au mai uitat o dată mărimile poliţiei la container, verificînd hîrtiile, şi au dat din mîini: dracu să vă ia, treceţi. N-ai ce-i face. Poliţia înţelege bine că spionajul militar sovietic a sustras ceva important, însă nu pricepe cum de a izbutit să vîre un asemenea colos în ambasadă. Dar, mă rog, dacă au reuşit, nu mai e nimic de făcut. Daţi-i drumul!

Capitolul IX

1

Noi unduiri la GRU. Oameni noi la GRU. Numele noilor șefi, ai direcțiilor a 2-a, a 7-a, a 12-a, al sectorului 8, al direcției a 8-a și al sectorului 4 din direcția a 11-a mie personal nu-mi spun nimic. Niște generali și amirali acolo. Dar numele noului șef al direcției a 5-a îmi este cunoscut pînă la lacrimi. Kravțov. General-locotenent. Cu cinci ani în urmă, cînd eu plecam la academie, el primise prima stea de general. Acum are două. Probabil curînd vor fi trei stele. Toți predecesorii săi pe acest post au fost generali-colonei. Direcția a 5-a! Sub controlul acestui bărbat scund, vînjos se află întregul Spețnaz al Armatei Sovietice. Îi sînt subordonate rețelele de diversiune și de captare prin agenturi din cele șaisprezece regiuni militare, de la patru grupări de trupe, de la cele patru flote, de la patruzeci și una de armate și douăsprezece flotile. Are acum patruzeci și patru de ani. Mult succes, tovarășe general!

Eu însă n-am deloc succes. Știu prea bine că trebuie să caut căi de acces către ceva secrete, dar nu-mi rămîne deloc timp pentru așa ceva. Zi și noapte mă aflu la asigurarea unor agenturi, fără zile libere, fără sărbători. Vitezometrul mașinii mele a turbat. Nu trece o săptămînă fără ca pe acest aparat să nu se adauge mii de kilometri. Uneori aceste mii se adaugă într-un chip catastrofal de rapid, și atunci Serioja Nesterov, mecanicul nostru auto, la ordinul vice-liderului, dă înapoi vitezometrul, eliminînd miile de kilometri ce prisosesc. Pentru așa treabă el

are un mic aparat special: o cutioară şi un cablu subţire, lung, într-un tub. Dac-aş fi fost eu în locul lui, neapărat aş fi fugit cu acest aparat în America. Acolo aş fi cumpărat maşini uzate, le-aş fi dat înapoi vitezometrele, iar maşinile le-aş fi vîndut ca noi. Dar nu numai mie îmi întoarce el vitezometrele. Noi, ogarii, sîntem mulţi în rezidenţă şi fiecare aleargă prin Europa, la fel ca Henry Kissinger.

2

Navigatorul îşi freacă mîinile:

— Intraţi. Luaţi loc. Au venit toţi?

Vice-liderul ne dă ocol cu privirea. Ne numără, apoi îi răspunde Navigatorului zîmbind:

— Toţi, tovarăşe general, cu excepţia cifratorilor, a Grupului de control radio şi a grupului de interceptare radio.

Navigatorul păşeşte prin încăpere, privind în podea. Dar iată că îşi înalţă capul şi zîmbeşte bucuros. Niciodată nu-l văzusem atît de fericit.

— Datorită străduinţelor lui Douăzeci şi Nouă, rezidenţa noastră a reuşit să capteze informaţii privitoare la sistemul de asigurare a securităţii de la expoziţia „Telekom-75", ce urmează a se deschide la Geneva. Asemenea materiale au izbutit să capteze şi rezidenţele diplomatice ale GRU de la Marsilia, Tokio, Amsterdam şi Deli, dar informaţiile noastre sînt cele mai complete şi au fost obţinute mai devreme. De aceea şeful GRU – aici el aşteptă un moment, pentru a da mai multă greutate frazei finale – de aceea şeful GRU ne-a încredinţat nouă executarea unei recrutări masată la expoziţie. Toţi am sărit în sus de entuziasm. Îi strîngem mîna lui Douăzeci şi Nouă. Îl cheamă Kolea Butenko. E căpitan, ca şi mine, iar la Viena a venit mai tîrziu decît mine, dar uite că a şi reuşit să facă două recrutări. E un vareg.

— Douăzeci şi Nouă.

— Ordonați, tovarășe general, răspunse Kolea săltînd de pe scaun.

— Îți aduc mulțumiri pentru rezultatele obținute.

— Servesc Uniunea Sovietică!

— Acum, liniște. Entuziasmele să le lăsăm pentru închiderea expoziției. Iar cum se face o recrutare masată, cunoașteți, că nu mai sînteți copii. La expoziție vom merge cu tot efectivul rezidenței. Toți lucrăm numai pentru captare, în asigurare lucrează rezidența diplomatică GRU de la Geneva, a generalului-maior Zvezdin și rezidența de la Berna, a generalului-maior Larin. Dacă va fi necesară o ieșire pe teritoriul Franței, rezidențele GRU de la Marsilia și Paris sînt gata pentru asigurare. Conducerea generală o voi înfăptui eu. Pe timpul operației îmi va fi subordonat temporar generalul-maior Feklenko, șeful sectorului 9 al Direcției serviciului de informații. El va sosi în fruntea unei puternice delegații. Nikolai Nikolaevici...

— Ordonați, tovarășe general, sări locțiitorul Navigatorului pentru informații.

— Întîmpinarea delegației, cazarea și transportul ei le las în seama conștiinței dumitale.

— Desigur, tovarășe general.

— Pe parcursul recrutării în masă, aplicăm tactica obișnuită. Dacă vreunul săvîrșește o prostie, am să-l dau drept jertfă în numele succesului general, exact așa cum liderul parizian al GRU a sacrificat un pion – pe ajutorul atașatului militar – în cursul activității masate la expoziția de la Le Bourget. Prim-locțiitorul meu (vice-liderul se ridică) vă va face individual cunoștință cu acei membrii ai delegației cu care veți lucra fiecare. Vă doresc noroc.

3

Expresul de Moscova sosește seara la Viena, la 5.58. Vagoanele verzi plutesc lent pe lîngă noi. Frînele scrîșnesc abia auzit. Bine ați venit, tovarăși! Vă salutăm pe ospitalierul pămînt al

Austriei! Nu e nevoie să strigaţi după hamali, că sînt destui. Ei ştiu că o delegaţie oficială sovietică nu se va zgîrci la bacşişuri.

Delegaţia e imensă. Ofiţeri de informaţii GRU, ofiţeri ai Comitetului industrial-militar (VPK), de la Consiliul de miniştri al URSS, experţi ai industriei de război, constructori de armament. Se-nţelege că n-ai cum citi toate astea în paşapoartele lor. Dacă e să te iei după aceste documente, ei sînt de la Academia de Ştiinţe, din ministerul Comerţului Exterior, de la cine ştie ce institute inexistente. Dar parcă poate cineva să se ia după paşapoartele noastre? Ce, parcă în paşaportul meu diplomatic scrie că eu sînt ofiţer de captare al GRU? Bine aţi venit! Bine aţi venit!

Pe mica noastră planetă nostimă se petrec lucruri demne de mirare. Dar nu ştiu cum se face că ele mă uimesc numai pe mine, şi pe nimeni altcineva. Nimeni n-are nici o treabă cu uriaşa delegaţie sovietică. Nimeni nu pune întrebări, cu toate că sînt o mulţime de lucruri neclare. De pildă, de ce delegaţia sovietică nu se duce direct la Geneva, de ce s-a oprit la Viena pentru trei zile? Pentru ce delegaţii pleacă la Geneva pe diferite căi, pe diverse itinerare, care cu trenul, care cu autobuzul, ba unii iau chiar avionul? De ce aceştia, să te tot minunezi, vin la Viena fără grabă, cu trenul, iar mai departe iau avionul? Pentru ce la expoziţia de la Geneva diplomaţii sovietici sînt însoţiţi de funcţionari sovietici ONU de la Viena, şi nu de funcţionari sovietici ONU de la Geneva? Multe întrebări se pot pune. Dar ele nu interesează pe nimeni. Şi nimeni nu caută răspunsuri la aceste întrebări. Ei, cu atît mai bine pentru noi.

4

În camera destinată instructajelor, doi necunoscuţi şed în fotoliile transparente, la care nu se poate monta nici un fel de aparatură. Vice-liderul mă prezintă:

— El e Victor.

Mă înclin spre ei cu reţinere.

— Victor, dînsul e Nikolai Sergheevici, colonel-inginer la NII*-107.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel.

— Dînsul e Konstantin Andreevici, colonel-inginer de la sectorul 1 al direcţiei a 9-a a serviciului de informaţii GRU.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel.

Strîng mîinile ce mi se întind.

— Mă interesează, luă Nikolai Sergheevici taurul de coarne, aparatura de recepţie care captează fasciculul laser reflectat, utilizat pentru iluminarea ţintelor mobile pe timpul tragerii din poziţii acoperite...

— Dumneavoastră înţelegeţi, desigur, că cunoştinţele mele în această problemă sînt superficiale.

— Înţelegem, bineînţeles. De aceea ne şi aflăm aici. Treaba dumneavoastră e să recrutaţi persoana. A noastră – să asigurăm controlul tehnic, şi Nikolai Sergheevici îşi deschide servieta. Potrivit datelor serviciului de informaţii al GRU, cele mai mari succese în domeniul respectiv le-au obţinut firmele „Hugues" din SUA şi „Silas" din Belgia.

— N-am să pot lucra împotriva lor la expoziţie.

Ei se uitară nedumeriţi la vice-lider. Dar el mă susţinu:

— E o lege a noastră. La standurile marilor firme de la expoziţii se află în permanenţă angajaţi ai securităţii acestora. La expoziţii, noi acţionăm numai împotriva firmelor foarte mici, la standul cărora se află doar un singur om, de regulă acesta fiind însuşi proprietarul firmei. Numai vizavi de asemenea firme ne angajăm în lucru.

— Păcat.

— N-avem ce face, stilul activităţii noastre se schimbă mult în diverse circumstanţe...

— Bine. Uitaţi aici nişte prospecte pentru reclamă şi articole privitoare la micile firme care au legătură cu această problemă. Iată şi schema amplasării lor la expoziţie. Aici e o fotografie a obiectului de care avem nevoie. Pentru cutioara asta neagră,

---

* Iniţialele ruse pentru Institut de cercetări ştiinţifice (n.tr.).

VPK este gata să plătească 120 de mii de dolari, deoarece elaborarea în Uniune a unui asemenea sistem va necesita mulți ani și multe milioane.

— Aveți banii cu dumneavoastră?

— Da.

— Pot să-i văd? Trebuie să mă familiarizez cu ei.

Konstantin Andreevici așază pe masa strălucie o geantă dreptunghiulară, lucioasă și o deschide. Interiorul genții e burdușit cu decupaje din ziare, cu reclame și cu încă nu știu ce fel de hîrtii, căci la intrarea în țară și la ieșire este control polițienesc, așa că, toată această maculatură e pentru ochii polițailor. Dar el apăsă pe ceva, se auzi un țăcănit și apăru un fund dublu.

O, ce încîntare. Unda luciului verde al bancnotelor m-a vrăjit. Cu siguranță că tot astfel își privea contele de Monte-Cristo comorile. Cîte eforturi omenești și cît lux sînt concentrate în aceste ordonat rînduite pachete din hîrtie verde, foșnitoare. Eu sînt indiferent la bani. Mai precis, aproape indiferent. Dar ceea ce am văzut în această mică servietă m-a făcut să-mi muște ușor buza.

— Aceasta e servieta pentru demonstrație, îmi explică Konstantin Andreevici. Banii din ea sînt autentici, dar nu atît de mulți pe cît se pare. Nu putem căra mulți bani cu noi la expoziție. De aceea ascunzătoarea din servietă este în așa fel practicată, încît să creeze impresia cîtorva sute de mii de dolari. În fapt secțiunea secretă nu e atît de adîncă precum arată. În cursul expoziției noi nu vom plăti, ci doar vom demonstra, iar pentru demonstrație e mai bine să se utilizeze bancnote noi, de mare valoare. Plata o vom face însă departe de expoziție și vom utiliza bancnote uzate și de valoare mică. Iată-le...

El deschide un geamantanaș mic, ponosit, plin pînă sus cu pachete de bani. Le ating. Iau în mînă vreo zece teancuri. Le miros și le pun la loc. Toți cei din jurul meu rîd. De ce oare?

— Nu te supăra, Victor, îmi explică vice-liderul. În a doua geantă sînt cu mult mai mulți bani decît în prima, dar erai indiferent în fața lor, pe cînd prima servietă, cea demonstrativă, pur și simplu te-a fermecat. E ceva atît de frapant, încît a fost imposibil să nu izbucnim în rîs. Mă rog, sîntem bucuroși să

vedem că gentuța demonstrativă acționează atît de bine chiar și asupra ta.

5

Expoziția e un cîmp de bătaie pentru GRU. Expoziția e un cîmp de pe care GRU strînge recolte îmbelșugate. În ultima jumătate de secol n-a existat expoziție pe minuscula noastră planetă, pe care GRU să nu o fi vizitat. Expoziția este un loc de adunare a specialiștilor. Expoziția este un club al fanaticilor. Iar fanaticul are nevoie de un ascultător. Fanaticul are nevoie de cineva care să dea aprobativ din cap și să-i asculte aiurelile. Pentru asta și organizează ei expozițiile. Cel care-l ascultă pe fanatic dînd din cap a înțelegere, acela îi e prieten. Pe acela fanaticul îl crede. Ai încredere în mine, fanaticule. Munca mea constă în a face pe cineva să aibă încredere în mine. Eu sînt ca un mic păianjen mîngîios. Încrede-te în mine și n-ai să mai scapi din mreje.

Pentru GRU, orice expoziție prezintă interes. O expoziție de flori, de electronică militară, de tancuri, de tehnică agricolă. Una din cele mai reușite recrutări ale GRU s-a realizat la o expoziție de pești aurii chinezești. Cine merge la asemenea expoziții? Cei care au mulți bani. Cei care au legături cu lumea finanțelor, a politicii de anvergură, a marelui bussines. La o asemenea expoziție se duc conți și marchizi, miniștri și secretarele lor. Desigur, la o expoziție se duc oameni de toată mîna, însă trebuie să-i selectezi. Expoziția este un loc în care se stabilesc foarte ușor contacte, unde se poate vorbi cu cine vrei, fără a se lua în seamă rangurile. Însă GRU niciodată nu lucrează în prima zi de activitate a expoziției. În prima zi au loc deschiderea, cuvîntări, toasturi, foială mare, sînt de față persoane oficiale, iar poliția este excesiv de nervoasă. Orice expoziție ne stă la dispoziție începînd cu a doua zi.

Ziua în care se deschide expoziția este importantă pentru noi, la fel cum este ultima zi înainte de ofensivă pentru un comandant. În acea zi, comandantul pipăie mereu și mereu,

ceasuri îndelungate, prin binoclul său, cîmpul de bătaie: aici trebuie evitată o viroagă, uite colo trebuie să-i acopere pe băieţi cu o perdea de fum, drace, numai de nu m-aş împotmoli în mlaştina aceea ce pare inofensivă, iar acolo, de unde se va contraataca, să execut un foc de baraj cu zece baterii.

Forţe imense de captare prin agenturi, de prelucrare şi de asigurare prin agenturi afluiesc acum în acest simpatic oraş. Dar noi deocamdată nu ne aflăm la expoziţie. Prima zi ne aparţine. Ne-am împrăştiat pe bulevarde şi splaiuri, prin străzi înguste şi pe largi artere. Fiecare îşi pregăteşte iarăşi şi iarăşi cîmpul de bătaie: nu cumva să fie manevrat din flanc, nu cumva să fie lovit din spate.

Nu ştiu de ce, dar deocamdată recrutarea masată ce va urma să aibă loc mîine nu-mi dă emoţii. Inima nu-mi bate zgomotos şi nu mi se strînge. Nicidecum. Dar nu pentru că aş fi vreun mare cercetaş ce porneşte cu neînfricare la o operaţie riscantă. Probabil că pur şi simplu deoarece sînt ocupat cu altceva. Acum mă preocupă nu recrutarea iminentă, ci marele oraş Geneva. Pur şi simplu un bun vrăjitor m-a aruncat într-un imperiu al trecutului, unde pe o singură stradă s-au amestecat toate epocile. Strada asta e rue de Lausanne – o stradă a GRU.

Aici, pe rue de Lausanne, înainte de război, într-o mare casă veche, într-un apartament modest de la etajul doi se afla centrul unei rezidenţe nelegale a GRU, pe care o conducea Şandor Rado. Rezidentul diplomatic al GRU nici nu bănuia că literalmente la două intersecţii de el lucrează extrem de puternică rezidenţa secretă „Dora" care cuprinsese guvernele Europei în nemiloasele ei tentacule. Tot aici, pe această stradă, se afla un centru de transmisiuni al rezidenţei ilegale „Roland", a GRU, de sub conducerea generalului Mracikovski. Rezidenţa „Roland" îşi întinsese reţelele de la Şanhai la Chicago. Dar Navigatorul „Roland"-ului nici nu bănuia existenţa „Dorei". La rîndul său, Navigatorul „Dorei" nu ştia de Mracikovski şi colosala sa organizaţie „Roland". Iar rezidentul diplomatic habar nu avea de ambele.

O zi luminoasă de toamnă. E cald, dar frunzele foşnesc deja sub paşi. Muncitori străini, spanioli sau italieni, îmbrăcaţi în

salopete portocalii, se grăbesc să adune de pe aleile parcului cel dintîi aur al toamnei. Hei, nu faceți asta. Ce, vouă nu vă face plăcere să păşiți pe covoare purpurii şi aurii? Se poate să nu vă mişte foşnetul toamnei? Oare asfaltul cenuşiu este de preferat? Nu posedați, fraților, nici de-un ban poezie în suflet. De aceea micul şi nesătulul vostru tractor înghite atît de rapid şi de lacom podoabele naturii. Dar dac-ați fi fost doar olecuță mai poetici, ați fi lăsat lucrul şi v-ați fi delectat. Cîtă culoare! Ce minunăție! Cît fast. Omul nu va putea niciodată să facă mai bine ceea ce face natura. Iată, vizavi de intrarea în parcul Mon-Repos e o şcoală. Frumoasă ca un castel. Şi cu orologiu în turn. Dar e cenuşie. Ce bine ar fi fost să fie împodobită cu pete aurii, purpurii şi portocalii.

Sub orologiul din turnul şcolii este o dată: „1907". Asta înseamnă că şi Lenin a admirat această şcoală. Ori poate că nu-i plăcea stilul burghez? În orice caz, el a locuit aici, pe rue de Lausanne, unde mai tîrziu s-au instalat rezidențele GRU, unde acum se grămădesc enorme case pentru diplomați. Îmi pun capul că şi la ora actuală lucrează pe acolo rezidențe neoficiale GRU, fără a-şi fi scăzut productivitatea. Un loc bun. Ştia el, Vladimir Ilici, unde să locuiască. Înțelegea el prin care anume parcuri să se plimbe. Îi iubea, desigur, pe muncitori, iar burghezia o ura. De aceea n-a locuit în cartierele muncitoreşti ale Manchesterului şi ale Liverpoolului. Locuia în tabăra dușmană, în cartierele burgheze ale Genevei. Desigur, voia să înțeleagă mai profund psihologia şi moravurile burgheziei, pentru a lovi la sigur, pentru a ne face pe toți liberi şi fericiți.

În acele zile, pe-aici, prin parcul Mon-Repos şi pe rue de Lausanne se plimbau teroriştii care visau să-l omoare pe țarul rus: Gotz, Brilliant, Minor. Desigur, întîlnindu-l pe Lenin, se înclinau ridicîndu-şi gambetele negre şi lipindu-şi palma pe plastronul scrobit. Ori poate că din principiu nu-şi acordau reciproc atenție şi nu se salutau. În orice caz, cînd a pus mîna pe putere, Lenin i-a împuşcat pe capete pe toți teroriştii ce i-au căzut în mîini, şi totodată pe țar, pe care teroriştii oricum nu reuşiseră să-l ucidă.

Trebuie să mă grăbesc. Am la dispoziție o singură zi. Ultima zi dinaintea luptei, dinaintea primei mele recrutări din străinătate. Trebuie să cunosc cîmpul de bătaie ca propria mea palmă, așa cum un comandant de batalion cunoaște cîmpul scurmat de obuze, prin care mîine urmează să pornească băieții lui la ofensivă. Totuși nu mă grăbesc. Mă vrăjea vechiul parc care văzuse atît de multe. Aici, în octombrie 1941, pe o băncuță oarecare avusese loc o consfătuire a rezidenților nelegali din Europa. Atîta timp cît Uniunea Sovietică nu a luat parte la război, Gestapoul nu s-a atins de agentura ei, cu toate că poseda unele informații despre aceasta. Dar din prima zi a războiului au început căderile. Au început arestările masive. Operația de localizare a căderilor nu a dat rezultate. Căderile se înmulțeau. Căderi în grup. Căderi în lanț. Căderi precum cercurile din apă după plonjarea unei pietre. Căderi pe liniile de legătură. Legătura s-a pierdut. Casele conspirative erau nesigure. Toți sînt suspectați. Fiecare rezident îl suspectează pe fiecare ofițer și agent al său, iar fiecare din aceștia îi suspectează pe toți ceilalți. Fiecare rezident simte deja în ceafă răsuflarea Gestapoului și mirosul de sînge cald din camerele de tortură. Fiecare în parte este neputincios.

În această situație s-au adunat la Geneva. În parcul Mon-Repos. Le fusese interzis să facă acest lucru. Nici unul din ei nu avea dreptul să știe nimic despre activitatea altor rezidențe GRU identice. O asemenea întîlnire constituia o crimă. Pentru o asemenea întîlnire, dacă s-ar fi aflat la Moscova, ar fi urmat împușcarea. Totuși ei s-au întîlnit.

Din proprie inițiativă. Cum s-au găsit? Nu știu. Probabil, după „amprente". La fel cum o prostituată poate găsi fără greș, într-o mulțime imensă, printre mii de femei, o necunoscută colegă de profesie. La fel cum un hoț îl identifică pe un alt hoț. La fel cum un ins care a făcut închisoare îl recunoaște fără dificultate, după cine știe ce indicii insesizabile, pe un altul care cîndva fusese și el închis.

Deci s-au întîlnit. Ședeau posomorîți, poate chiar sub castanul acesta. Lupi ai cercetării. Elita superioară a captării prin

agentură – rezidenţii nelegali. Navigatorii. Viclenii. Comandanţii. Şedeau aici şi de bună seamă că mai mult tăceau decît vorbeau. Poate că pentru ei tăcerea aceasta constituia şi un rămas-bun de la viaţă, şi o pregătire morală în vederea torturilor, şi un reciproc sprijin frăţesc.

E puţin probabil ca cineva, privindu-i dintr-o parte, să fi putut gîndi că aici s-a adunat floarea conducerii unei organizaţii extrem de puternice care nu o dată strînsese gîtlejul Europei cu ghearele ei invizibile, însă de fier. E puţin probabil ca, privindu-i pe aceşti oameni cineva, să poată crede că fiecare din ei conduce în mod absolut o organizaţie secretă capabilă să pătrundă în sferele superioare ale puterii şi să clatine temeliile statalităţii, destituind miniştri şi guverne întregi, zguduind capitalele cu tropotul unor demonstraţii de milioane. Cine putea crede că aceşti oameni din parcul Mon-Repos deţin bogăţii aproape nelimitate? Şedeau în nişte paltoane ponosite, în haine uzate, cu încălţămintea scîlciată. Un cercetaş adevărat nu trebuie să atragă privirile altora. El este anonim precum asfaltul. E cenuşiu. La exterior, desigur.

Erau nişte lupi, de astă dată hăituiţi. Strînşi la colţ. Nu aveau nici o ieşire. Ceea ce au făcut ei se pedepseşte în Uniunea Sovietică cu verdictul suprem şi se defineşte cu un termen înspăimîntător: legături pe orizontală în captarea prin agentură. Dar acum simţeau în urechi răsuflarea Gestapoului.

Au şezut acolo îndelung. Au discutat ceva. Au adoptat o hotărîre. Au schimbat tactica. Au schimbat sistemele de legătură, procedeele de localizare a căderilor, de verificare şi de recrutare. Fiecare făcea acest lucru, chipurile din proprie iniţiativă, fără a raporta la GRU despre înţelegerea secretă. De altfel, pe atunci nici nu mai aveau legături.

Toţi au supravieţuit războiului. Fiecare din ei a obţinut rezultate strălucite. Toţi laolaltă au raportat abia în anul 1956 conducerii GRU despre consfătuirea din '41. Toţi au devenit eroi. Învingătorii nu sînt judecaţi.

Dar cine de peste hotare cîntărea contribuţia acestor oameni la victorie? Cine îi lua în seamă cînd plutea în aer înfrîngerea fulgerătoare a Armatei Roşii?

Încă din prima zi de existență, regimului leninist i se prorocește inevitabila pieire. Prorocesc și acum cu toții, uitînd prorocirile precedente. Dar de ce oare se uită de acești oameni în haine uzate, de pe băncuța din parcul Mon-Repos, din Geneva?

6

„Ascot", „Epson", „Amat", „Derby" – sînt hoteluri din Geneva, adevărate catedrale ale GRU. În general, la Geneva oricare hotel ce se află în pătratul mărginit de parcul Mon-Repos, de rue Lausanne, de malul lacului și de rue Mont Blanc este demult transformat într-un liman al GRU sau al KGB-ului. Din aceste hoteluri au început dis-de-dimineață să se înșiruie spre malul stîng grupurile de captare. Ținta noastră era *Palais des Expositions*. Această construcție gigantică s-a construit vreme de mai mulți ani. Cu sala cea mare, cît o gară, se uneau alte săli asemănătoare, formînd un cîmp de necuprins, din beton, în întregime sub un acoperiș comun. Betonul este așternut cu covoare, sălile sînt divizate prin paravane și fiecare își expune acolo realizările.

În acest moment, din toate părțile se îndreaptă spre această construcție grupurile de captare prin agentură ale GRU. Aici afluesc și grupurile de prelucrare și de asigurare prin agentură. Dacă s-ar marca pe o hartă enormă cu cîte un beculeț mobil aprins fiecare vareg și ogar, fiecare mașină a noastră, ar rezulta un tablou grandios. În felul acesta mulțimea de șobolani împresoară fără grabă un leu ce este sortit a fi devorat. În felul acesta nenumăratele divizii sovietice au pornit înaintarea pentru asaltul Reichstagului încercuit.

Cîte mașini cu numere diplomatice au fost deplasate aici! Cîte „Ford"-uri cenușii, de neluat în seamă, fără numere diplomatice. Cîte autobuze și camioane. Consulul general de la Berna și consulul de la Geneva și-au parcat „Mercedes"-urile negre în colțuri diferite ale *Plaine de Plainpalais*. Ei nu sînt la captare. Ei sînt la asigurare, dar nu la cea prin agentură, ci la

cea generală. Dacă vreunul din noi este arestat, ei sînt gata să intervină, sînt gata să protesteze, sînt gata să amenințe cu înrăutățirea relațiilor de bună vecinătate și cu sancțiuni de răspuns, sînt gata să deruteze, să ducă cu vorba poliția. Ambasadorul sovietic din Elveția, Gherasimov și ambasadoarea sovietică la secțiunea ONU de la Geneva, Mironova, sînt de asemenea la posturile lor de luptă. Și ei se află în asigurarea generală. Habar nu au ce se petrece, dar au primit o indicație cifrată de la Comitetul Central să se afle pe deplin pregătiți ca să amenințe, să intimideze, să exercite presiuni, să deruteze, să ducă cu vorba. Și curierii diplomatici se află la posturi. E posibil să fie o trimitere urgentă la Moscova. Și „Aeroflot"-ul se află la postul de luptă, fiind gata să-i expedieze urgent acasă, după eliberare, pe aceia dintre noi care au fost arestați. Ca să fie cît mai puțin zgomot. Să nu se dea apă la moară ziariștilor. Să nu se pună paie pe foc. Pentru ca totul să decurgă în liniște și în mod pașnic.

Intrări sînt o mulțime, și la fiecare intrare e coadă. Asta-i bine. În mulțime noi sîntem cenușii, de neluat în seamă. Șapte franci biletul. Vă rog, trei bilete. Douăzeci și unu de franci. Excelent. O cifră cu noroc. Toți cei care lucrează în captare sînt superstițioși ca niște fete bătrîne. În grupul nostru e o singură servietă. Cea demonstrativă. Puteți verifica. Hîrtii. Nimic altceva. Puteți chiar să ne iradiați cu raze X sau ne treceți prin poarta ciripitoare, magnetică: numai hîrtii.

Colegii mei se grăbesc spre standurile ce-i interesează. Dar mai puneți-vă pofta-n cui! Acum eu sînt stăpînul. Eu am de recrutat un om, eu trebuie să lucrez cu el, așa că nu vă grăbiți. Uite, să ne apropiem de nenea ăsta. Ce, nu prezintă interes pentru voi? N-are a face. Să stăm puțin de vorbă, ba poate și sorbim o cafea împreună cu el. Iar acum o să mergem uite acolo și dincolo. Mai ședem oleacă de vorbă cu reprezentanții unor firme, clătinăm din cap, ne declarăm ușor entuziasmați. Uite și pe aici se poate trece pentru un moment – stații de radio. Nu vă interesează chiar deloc? Știu, știu că nu. Dar să intrăm totuși. Să stăm puțin de vorbă.

Iată însă că vine și rîndul standurilor ce ne interesează. Firme noi, realizări remarcabile. Ne apropiem și noi, privim cu invidie cutiile cenușii, apoi plecăm mai departe. La standurile marilor firme se grămădește multă lume. Specialiști ai fiecărei firme dau explicații, și este evident că e prezent și serviciul de securitate al respectivei firme. Dar noi pornim mai departe, mai departe. În sfîrșit, aici o să ne oprim. Lîngă niște cutioare cenușii se plictisește în singurătate un bărbat de statură mijlocie. E chiar singur. O firmă mică. Cine să fie? Proprietarul firmei sau directorul ei, el asigurînd în același timp și serviciul propriei securități.

— Bună dimineața.

— Vă salut.

— Cutioarele dumneavoastră ne interesează foarte mult. Este ceva nemaivăzut.

Însoțitorii mei se prefac că nu cunosc limbi străine și astfel eu joc rolul de translator. E un procedeu bun: au astfel mai mult timp pentru a gîndi răspunsurile. În afară de asta, ei mă împing oarecum astfel pe un plan avantajos. Am vorbit despre tot soiul de fleacuri tehnice, nu știu ce fel de cifre, că mă iau durerile de cap din cauza asta. În schimb celor de lîngă mine aproape că le vine să sară în sus, nu mai pot ședea locului.

— Și cît doriți pentru o cutie?

— 5.500 de dolari.

Noi izbucnim toți în rîs. Eu îndată (avînd grijă ca în spate să nu fie nimeni) deschid servieta demonstrativă direct la fundul dublu, ca el să se poată desfăta cu strălucirea aceea smaraldie, și o închid repede, în timp ce el continuă să se uite cu o privire vrăjită la servietă.

— Noi am fi gata să vă numărăm chiar acum, numai pentru cutia asta, 120.000 de dolari. Dar necazul este că sîntem din Uniunea Sovietică, iar guvernele dumneavoastră occidentale obstrucționează libertatea comerțului și noi, din păcate, nu putem cumpăra cutioara dumneavoastră. Ce păcat!

Ne ridicăm și plecăm. Ne-am depărtat treizeci de pași. Am cotit după colț, amestecîndu-ne cu mulțimea.

— Ei, cum e? Cutioara e autentică sau nu?
— Autentică! Du-te și recrutează-l!

Experții în tehnică m-au însoțit pentru o discuție elevată și pentru a pipăi marfa înainte de a o cumpăra, căci eu aș putea fi înșelat. Acum însă ei nu mai sînt cu mine. Mă întorc la stand. Servieta e cu mine. El mă recunoaște. Zîmbește. Trec pe alături zîmbind de asemenea. Deodată, ca și cînd m-aș fi decis la ceva, mă întorc spre el: n-ați fi de acord să bem diseară împreună un păhărel?

Zîmbetul i se stinge. Mi se uită drept în ochi, cu o privire lungă, de gheață. Apoi la servieta mea, și iarăși în ochi, dînd aprobativ din cap. Îi întind o carte de vizită cu o schiță și adresa Hotel du Lac, din Montreaux. Încă de ieri scrisesem pe cartea de vizită „21.00". Asta pentru ca să nu ne pierdem acum vremea cu explicații. Plec de la stand avînd parcă aripi. O recrutare! Este de acord! E deja agentul meu secret! Drace! Numai de n-aș începe să sar pînă-n tavan de entuziasm. Numai de-aș putea să-mi șterg de pe chip zîmbetul ăsta triumfător. Numai de nu mi-ar bate în halul ăsta inima. Îi ajung din urmă pe însoțitorii mei și spun că am executat recrutarea. Mai trecem pe la cîteva standuri. Conversăm. Ne minunăm. Clătinăm din capete. Bem cafea. Oare ce-ar mai fi să mai deschid o dată servieta noastră? Să nu mai recrutăm unul? Mi se aprind ochii. Două recrutări! Dar îmi aduc aminte de bunul evreu, unchiul Mișa. Nu. Nu-l vom recruta pe al doilea. Lăcomia strică negustoria.

7

La *Plain de Plainpalais* e o adevărată revărsare de mașini. O adevărată mulțime. De la un orizont la altul, tot spațiul e acoperit de mașini. Poftim de-i mai caută pe-ai tăi. Uite colo, mașina consulului general sovietic. E la locul lui, ceea ce înseamnă că n-a fost nevoit să intervină, înseamnă că totul merge bine. Deci, s-au făcut zeci de recrutări dintre cele mai

prețioase, fără găuri, fără complicații. Iată și un autobuz enorm printre zeci de autobuze enorme, de parc-ar fi gemene. Navigatorul îi primește pe cei mai norocoși dintre discipolii săi. Dar eu încă n-am crescut pînă la o asemenea onoare, adică să-i raportez personal Navigatorului rezultatele activității mele. Eu sînt subordonat primului locțiitor, Vice-liderului. Dar unde-o fi, lua-l-ar dracu?

Ah, iată-l. Mă strecor spre autobuzul nostru printre nesfîrșitele șiruri de mașini.

E deja plin. Toate rîndurile din față sînt ocupate de ofițerii de informații ai GRU și VPK. Adică de cei care ne ajută acum să recrutăm. Rîndurile din spate sînt libere. Perdelele sînt lăsate, chipurile, ca să fie umbră. Acolo, pe un scaun din fund șade vice-liderul. Ne cheamă cîte unul: „Raportează în șoaptă". Ca un comandant de oști pe cîmpul bătăliei cîștigate, primește primele rapoarte despre imensele trofee capturate.

Iar noi toți, ogari și varegi laolaltă, ne-am grămădit pe intervalul dintre scaune. Chipurile, fără nici o treabă. E zgomot. Înghesuială. Glume de tot soiul. Dar de fapt e o coadă. Coadă la raport. Fiecare arde de nerăbdare. Fiecăruia îi ard ochii în cap. Se rîde în hohote. Vice-liderul îmi face semn din cap. E momentul meu.

— Am recrutat. În șase minute și 40 de secunde. Astă-seară prima întîlnire.

— Bravo. Te felicit. Următorul.

8

Recrutasem un agent valoros, care timp de decenii urma să ne furnizeze cea mai modernă tehnică pentru avioane, pentru artilerie, pentru elicoptere de luptă, pentru sistemele de dirijare a rachetelor. Nu încape nici o îndoială că el era gata recrutat – cel puțin asta era părerea, atît a mea, cît și a Vice-liderului.

Ce-i drept, despre noul agent secret al GRU știm doar ceea ce e indicat pe cartea lui de vizită. Despre aparatura lui se

cunosc însă mai multe: dispunem de două articole decupate din ziare, despre aparatul RS-77. Dar nu-i nici o problemă. Nu-i deloc important. Important este că aparatul lui ne este necesar şi el va fi al nostru. Cît priveşte agentul secret, curînd vom afla mai multe. Principalul e că el este de acord să lucreze în secret cu noi.

În cele nici şapte minute ale recrutării, eu îi comunicasem o mulţime de lucruri importante. Rostisem fraze dintre cele mai obişnuite, din care se deducea că:

— sîntem reprezentanţi oficiali ai Uniunii Sovietice;

— ne interesează electronica militară cea mai modernă, cu precădere aparate;

— sîntem gata să plătim bine pentru ele, iar el cunoaşte acum preţul nostru precis;

— lucrăm în secret, cu iscusinţă, cu precauţie, nu exercităm presiuni şi nu insistăm;

— nu avem nevoie de multe exemplare ale aparatului, ci doar de unul, pentru copiere.

Din toate acestea el poate deja să concluzioneze că:

— nu sîntem concurenţi ai firmei sale;

— dacă producţia unor asemenea aparate se va realiza în URSS, el nu are de pierdut nimic, ci din contră, de cîştigat: va creşte cererea pentru aparatura sa, ba s-ar putea ca armatele occidentale să-i comande ceva mai scump şi mai modern;

— vînzîndu-se numai un singur exemplar al aparatului, el poate să ascundă cu uşurinţă de autorităţi acest lucru, căci unu nu înseamnă o sută şi nici o mie;

— în sfîrşit, lui îi sînt absolut clare propunerile noastre, ştie ce vrem şi de aceea nu se teme de noi, înţelegînd că vînzarea unui aparat poate fi calificată drept spionaj industrial, pentru care în Occident, cine ştie de ce, pedepsele sînt mai reduse.

Lui îi sînt clare toate aspectele afacerii. Într-o singură propunere eu i-am comunicat ce ne interesează, condiţiile şi preţurile noastre. De aceea, cînd a dat afirmativ din cap, fiind de acord cu întîlnirea, el a rostit de fapt foarte distinct un „da"

spionajului militar sovietic. Înțelege că ne ocupăm cu o treabă interzisă și este de acord să aibă contacte cu noi. Deci...

Scurta mea conversație pentru recrutare e aproximativ ca și cum i-aș explica unei studente tinere și frumoase că sînt un desfrînat cu dare de mînă și sînt gata să plătesc cu generozitate pentru raporturi sexuale cu ea. Ba chiar ca și cum i-aș arăta banii și apoi i-aș spune suma, propunîndu-i pe dată să ne întîlnim într-un loc retras ca să ascultăm muzică. Dacă ea este de acord, ce mai rămîne de discutat? Despre ce să mai vorbim?

Tocmai astfel se realizează recrutările momentane, în masă, la expoziții: asta ne interesează, sîntem gata să plătim, unde ne întîlnim?

Pe de altă parte, dacă întreaga noastră convorbire cu el s-ar fi înregistrat pe bandă, în ea nu s-ar găsi absolut nimic condamnabil. Ne-am uitat la un aparat, am spus că am dori să-l cumpărăm, dar acest lucru nu este permis. Iar apoi eu m-am întors și am propus să ciocnim diseară un pahar de vin.

9

Sînt tînăr și lipsit de experiență. Deocamdată mi se iartă cele șapte minute pentru o recrutare, în general, o recrutare instantanee chiar trebuie să se facă instantaneu. În zece cuvinte. Printr-o singură propunere. Printr-un singur zîmbet.

Recrutarea trebuie să fie imediat și trainic mascată: trebuie să trec pe la sute de standuri, spunînd cam același lucru, zîmbind cam în același fel. Dar fără a mai recruta. Dacă sînt cumva urmărit, cum să se identifice acel unu dintr-o sută care a spus „da" spionajului militar sovietic? Noi sîntem mulți la expoziție. Mulți recrutori, mulți asigurători. Fiecare își maschează recrutarea printr-o sută de alte întîlniri. La o expoziție sînt mii de oameni. Un torent. O bulboană. Un Șanhai. Poftim de urmărește ceva, încearcă numai.

Omul cel nou trebuie dus de îndată undeva departe. Încă în noaptea ce va urma, camarazii mei mai experimentați vor avea întîlniri pe teritoriile Franței, Italiei, Germaniei de Vest cu agenții proaspăt recrutați. Eu mă întîlnesc la Montreux. Cineva are întîlniri secrete la Basel, Zürich, Lucerna. Mai departe de Geneva! Cît mai departe! Dar acestea sînt doar primele întîlniri. Următoarele vor avea loc și în Austria, în Finlanda, în SUA. Mai departe de Elveția! Cît mai departe!

Caut îndelung să mi se piardă urma. Sînt bine asigurat. Dacă aș fi fost urmărit, urmăritorii m-ar fi pierdut de mult. Căci m-am evaporat. M-am dizolvat în mulțimea din marile magazine. M-am pierdut prin nemărginitele garaje subterane. M-am furișat într-un lift supraîncărcat.

Sînt scos din Geneva la Lausanne într-un portbagaj cu număr diplomatic. Asta e prima asigurare. O fac varegii din rezidența diplomatică GRU de la Geneva. Nu m-au văzut și nu știu nimic despre mine. Și-au parcat doar mașina într-un garaj subteran, exact la timpul stabilit, și au plecat, lăsînd descuiat portbagajul. Așa au fost instrucțiunile. Ei bănuiesc, desigur, că asigurarea executată de ei are o oarecare legătură cu expoziția. Dar cum? Nu au dreptul să se uite în portbagajul automobilului lor. Gonesc în mare viteză pe autostradă, urmărind timp de cel puțin patru ore dacă nu cumva sînt urmăriți. Și acum fac același lucru. Un garaj subteran din Lausanne. Un loc întunecos, cu o mulțime de etaje, scări și ieșiri. Dacă sînt ei urmăriți, sau este urmărită mașina? Probabil că nu. Doar ei au o mulțime de treburi. Circulă prin oraș, executînd manevre absolut de neînțeles. Se întorc la mașină și pornesc cu ea mai departe. Iarăși o staționare. Alte garaje subterane. Ei înșiși habar nu au dacă au ceva în portbagaj sau deja nu mai au. Acolo de bună seamă că nu mai e nimic, căci eu demult mă aflu într-un tren. Într-un vagon fără dungă galbenă pe sub ferestre. Clasa a doua. Un vagon cenușiu. Un bilet cenușiu. Un pasager cenușiu. Călătoresc pînă departe. Dar brusc cobor. Schimb trenul. Și iarăși călătoresc. Dispar apoi prin pasaje subterane, la înghesuială,

prin pivnițe de berării, prin străduțe întunecoase. E o țară nouă pentru mine. Dar o știu pe dinafară. Cineva a pregătit cu grijă pentru mine toate trecerile. Cineva le-a găsit și le-a deschis, muncind luni de zile. Cineva a muncit fără nici o perspectivă, ca ogar, asigurînd recrutarea înfăptuită de mine.

Există doar patru circumstanțe care ar putea duce la un eșec:

— dacă sînt urmărit;

— dacă sînt luați la control toți oamenii cu care m-am întîlnit astăzi;

— dacă noul meu prieten e un provocator al poliției sau, speriindu-se, a comunicat totul la poliție, devenind de astă dată provocator;

— dacă la locul întîlnirii ne-ar recunoaște cu totul întîmplător cineva și ar anunța poliția.

Din cele trei posibilități, elimin trei. În primul rînd, nu sînt urmărit. În al doilea rînd, astăzi am întîlnit circa o sută de oameni. E imposibil ca cineva să-l ia sub control pe fiecare. În al treilea rînd, locul de realizare al întîlnirii n-a fost deloc rău ales de către copoii de la Geneva. Posibilitatea de a da peste niște cunoscuți este aproape exclusă. Rămîne doar noul meu prieten. Dar și el poate fi ușor verificat. La noapte experții GRU vor verifica aparatul ce li s-a adus. Dacă acesta funcționează, înseamnă că prietenul nu are legături cu poliția. E puțin probabil ca poliția să plătească atît de scump cu niște secrete, fără a primi nimic în schimb.

Locul de întîlnire nu fusese deloc rău ales pentru mine. Îl căutase și pe acesta un ogar oarecare. Îl descrisese, demonstrîndu-i avantajele. Dacă locul n-o să-i placă, pot să mă plîng mîine vice-liderului; peste încă o zi va afla acest lucru șeful GRU care îl va asmuți pe Tuzik* asupra Navigatorului de la Geneva. Numai că eu nu mă voi plînge. Locul îmi place. Hotelul trebuie să fie mare. Acolo nimeni nu acordă nimănui atenție.

---

* Nume de cîine, prin care se subînțelege însă organul disciplinar (n.tr.).

Hotelul trebuie să fie bun, însă nu cel mai bun. Totul fusese ales tocmai așa. Dar iată lucrul cel mai important: trebuia să dispun de un punct de observare protejat și să pot urmări de acolo tot ce se petrece vreme de cel puțin o oră înainte de momentul întîlnirii. Căci există și un asemenea punct. Dacă prietenul a informat cumva autoritățile despre întîlnire, dacă poliția e gata să ne urmărească, în jurul locului de întîlnire e posibilă o oarecare mișcare suspectă.

Aștept o oră, dar nu se petrece nimic suspect. La 20.54 apare el. E singur, într-un „Audi-100" de culoare galbenă. Memorez numărul mașinii. E un amănunt important. Nimeni n-a parcat în urma lui. Intră în restaurant, uitîndu-se în toate părțile. Și acesta e un indiciu foarte bun. Dacă s-ar fi aflat sub protecția poliției, nu s-ar fi uitat așa. A te uita în jur e ceva foarte neprofesional, dar eu n-am să-i spun acest lucru. Vor mai fi și alte întîlniri. El va fi mereu controlat, așa ca n-are decît să se uite. Pentru noi acest amănunt e mai liniștitor. Înseamnă că nu e prieten cu poliția.

La 21.03 îmi părăsesc punctul de observare și intru în restaurant. Ne zîmbim reciproc. Lucrul cel mai important acum este să-l calmez, să-i pun în față toate cărțile sau să mă prefac că joc eu toate cărțile pe masă. Omul se teme numai de necunoscut. Cînd situația e clară, omul nu se teme. Iar dacă nu se teme, atunci nici prostii nu săvîrșește.

— Eu nu am de gînd să vă atrag în nici un soi de aventură.

De această dată spun „eu" și nu „noi". Vorbesc în numele meu propriu, și nu în numele organizației. Nu știu de ce, dar asta face o mai bună impresie asupra agenților recrutați. Pe cît se vede, cuvintele „noi", „organizație" îl sperie pe om. El vrea să creadă că în întreaga lume numai el și încă un singur om știu de trădarea lui. Numai unul singur, dar așa ceva nu se poate întîmpla. În spatele meu se află o structură superputernică. Totuși, îmi este interzis să zic „noi". La Academia Militară Diplomatică, pentru o asemenea greșeală eram pedepsit.

— Sînt gata să plătesc pentru aparatul dumneavoastră. Îmi este necesar. Dar nu insist.

— Cum de aţi ghicit că am venit să cooperez cu dumneavoastră?

— Aşa am eu impresia. De ce aţi refuza? Siguranţa e deplină. Preţul e bun.

— Dumneavoastră sînteţi gata să plătiţi 120.000 de dolari?

— Da. 60.000 pe loc. Pentru faptul că nu vă temeţi de mine. Celelalte 60.000, de îndată ce voi verifica dacă aparatul funcţionează.

— Şi cînd veţi putea să vă convingeţi de acest lucru?

— Peste două zile.

— Ce garanţie am eu că îmi veţi da şi cealaltă jumătate din bani?

— Sînteţi un om foarte valoros pentru mine. Am de gînd să cumpăr de la dumneavoastră nu numai acest aparat. De ce v-aş înşela chiar de la prima întîlnire?

Se uită la mine cu un zîmbet abia schiţat. Înţelege că am dreptate. Mă uit la el, la primul meu agent recrutat peste hotare. Îşi vinde securitatea ţării pe treizeci de arginţi. Lucrul acesta nu-mi place deloc. Eu lucrez în captare deoarece nu am altă ieşire. Asta mi-e soarta. Dacă nu aici, atunci în altă parte sistemul ar fi găsit pentru mine o muncă necruţătoare. Iar dacă aş refuza, sistemul m-ar devora. Sînt un om încătuşat. Pe cînd tu, nemernicule, te repezi în mod voluntar să ne ajuţi. Dacă mi-ai fi apărut în faţă pe vremea cît mă aflam în Speţnaz, ţi-aş fi pilit dinţii cu pila. Dar deodată îmi amintesc că agenţii sînt datori să zîmbească, aşa că îi zîmbesc.

— Nu sînteţi european?

— Nu.

— Eu cred că noi nu trebuie să ne întîlnim în ţara dumneavoastră, dar nici în Elveţia. Ce părere aveţi de Austria?

— Excelentă idee.

— Deci după două zile am să vă întîlnesc în Austria. Uitaţi aici. Îi întind o carte de vizită cu o adresă şi desenul unui hotel. Voi plăti toate cheltuielile. Inclusiv cele la un club de noapte.

Zîmbeşte. Dar eu nu sînt sigur de semnificaţia zîmbetului: e mulţumit, nu e mulţumit? Ştiu să descifrez semnificaţia a sute de zîmbete, dar aici, în semiîntuneric, nu sînt sigur.

— Aveți aparatul?

— Da, în portbagajul mașinii.

— O să mă urmați cu automobilul pînă în pădurice și acolo am să vă iau aparatul.

— Nu vreți cumva să mă ucideți?

— Fiți rezonabil. Eu de aparat am nevoie. Ce naiba să fac cu viața dumneavoastră?

Am nevoie de tine viu, adaug în sinea mea. Nu am de gînd să mă limitez la primul aparat. De ce să te ucid? Sînt gata să-ți plătesc și un milion. Numai să-mi dai marfă.

— Odată ce sînteți gata să plătiți atît de mult, înseamnă că industria dumneavoastră militară face economii în acest fel. Așa e?

— Absolut corect.

— Pentru primul aparat plătiți 120.000, dar economisiți cîteva milioane.

— Corect.

— Iar în viitor îmi veți plăti milioane, dar veți economisi o sută de milioane. Două sute. Ba chiar trei sute.

— Exact așa e.

— Bine, dar asta-i exploatare! În condițiile acestea eu nu doresc să lucrez. N-am să vă vînd aparatul cu 120.000.

— Atunci vindeți-l în Occident cu 5.500. Dacă vi se va cumpăra. Dacă veți găsi un cumpărător care să vă plătească mai mult decît mine, e treaba dumneavoastră. Nu insist. Dar între timp am să cumpăr un aparat aproape identic în Belgia sau în SUA.

Asta era de-acum o cacealma, căci la o firmă mare n-ai cum pătrunde. Te alegi cu oasele frînte. N-am altă soluție pentru receptoare de fascicole laser reflectate. Dar continui să zîmbesc liniștit. Dacă nu vrea, nici nu-i nevoie. Am să cumpăr de la altcineva.

— Nota, vă rog!

Mă privește în ochi. Mă privește îndelung. Apoi zîmbește. De astă dată lumina cade pe chipul lui și de aceea sînt convins că acest zîmbet nu ascunde nimic rău, așa că îi zîmbesc iarăși. Aduce un pachet din portbagaj și mi-l întinde.

— Nu, nu, îi zic agitîndu-mi mîinile. E mai bine să nu-l ating. Duceţi-l în maşina mea.

În caz de ceva, se poate spune că tu ai uitat din greşeală pachetul în automobilul meu. Nici vorbă de spionaj. Pur şi simplu neatenţie.

Se aşază în maşina mea (desigur însă că nu e a mea, ci închiriată de cei care mă asigură).

Închid uşile pe dinăuntru. Aşa sună instrucţiunile. Aparatul este sub scaun. Îmi deschei vesta. E o vestă specială, pentru transportarea banilor. Îi pun în mînă şase pachete îndesate.

— Verificaţi. Dacă peste două zile veţi aduce documentaţia tehnică, am să vă plătesc restul de 60.000 şi încă 120.000 pentru documentaţie.

El dă aprobator din cap. Îi strîng mîna. Se duce spre maşina lui. Mă smulg din loc şi dispar în întuneric.

10

Oare cîţi ofiţeri GRU mă asigură numai pe mine? Nu ştiu cu precizie. Dar în noaptea asta mai am două întîlniri. În primul rînd, aparatul obţinut trebuie să ajungă cît mai grabnic după zidurile unei ambasade, în al doilea rînd, trebuie să predau maşina închiriată şi să o primesc pe a mea, cea de diplomat.

După o jumătate de oră, pe o potecă de pădure înecată într-o ceaţă caldă, îl întîlnesc pe secretarul doi al ambasadei din Berna. Are o maşină albă, „Peugeot 504". Abia se distinge printre vălătucii denşi ai ceţei.

Pachetul meu e deja ambalat într-un săculeţ trainic, din foaie de cort verde, închis şi sigilat cu două peceţi. Diplomatul e locotenent-colonel GRU. Dar nici el nu se cuvine să ştie, nici cine sînt eu, nici ce se află în pachet. Are doar ordin să mă întîlnească. Să preia marfa, să blocheze uşile pe dinăuntru şi imediat – direcţia ambasadă. Din momentul în care pachetul a ajuns în maşina unui diplomat, el este în relativă siguranţă. Iar îndată ce va ajunge dincolo de împrejmuirea de piatră a ambasadei, va fi în siguranţă deplină.

Opresc mașina cu bordul alături de bordul celeilalte, cobor geamul. El are deja geamul lăsat. Poftim.

E un om voinic, cu părul blond. Fizionomie de om serios. După cutele ferme de la gură, pot spune fără a greși că acest om face cu succes recrutări. E un vareg, fără nici o îndoială. Asemenea băieți perseverenți nu lucrează prea multă vreme la asigurare. Dar astăzi e pur și simplu o zi nebună. Pur și simplu astăzi au fost aruncați toți cei din rezidențele Genevei și Bernei la asigurare. Nu avem dreptul să vorbim, și mai cu seamă rusește. Am oprit, i-am aruncat marfa, am dispărut. În aceste cîteva momente el izbutește să mă cerceteze din ochi. După niște indicii anume, va recunoaște în mine un biet ogar, istovit de truda la asigurarea prin agentură, care pentru prima oară gustă dintr-un succes de vareg. Îmi zîmbește. Nu spune nimic, doar își mișcă abia sesizabil buzele. Eu însă înțeleg: mult succes. În momentul următor văd doar niște lumini roșii prin ceața albă și rămîn cu zîmbetul lui, descoperindu-i dinții, în spatele geamului. A dispărut. Aștept trei minute. Acum el are prioritate. Acum el este obiectul. Peste două ore, lîngă Interlaken mai am o întîlnire: să predau această mașină, să o primesc pe a mea.

În noaptea asta am putut fi văzut în Friburg și în Neuchâtel. Zorile le-am întîmpinat la Zürich. Acum principalul e să am cît mai multe contacte. Puteam fi văzut într-o enormă bibliotecă, la un magazin de arme, într-o berărie, la gară. Intram în vorbă cu bărbați și femei. Mă interesam de o firmă care există realmente, dar de care nu am nici o nevoie. Răsfoiam cărți de telefon, căutînd niște oameni ce nu prezintă nici un interes pentru noi. Se spune că vulpea face la fel pentru a-și pierde urmele.

Am trecut granița seara tîrziu, pe lîngă Bregenz. Nu știu cum se face că nu era control polițienesc. Dar chiar dac-ar fi fost, parcă-i este cuiva permis să percheziționeze mașina mea de diplomat? Și chiar dacă, recurgînd la forță și încălcînd convenția de la Viena, din 1815, ar verifica bagajele mele, ar putea să

găsească ceva? Nu. Ceea ce prezintă interes, se află deja la Moscova, pe strada Hodînka, în imensa clădire numită *Acvariu*. În vreme ce eu fac să mi se piardă urmele, avionul special, cu numeroşi curieri diplomatici înarmaţi, a adus deja demult zeci de saci verzi, trainici, sigilaţi, aşezaţi cu grijă în containere de aluminiu.

Poliţiştii austrieci mă salută zîmbind. Documentele? Poftiţi. Să verifice maşina? În nici un caz! Dar ei nici nu au o asemenea intenţie. Un nene grăsuliu, binevoitor, cu pistol la brîu, ridică mîna la cozoroc: treceţi. Ca ce chestie să se lege ei de un diplomat care are o fizionomie atît de obişnuită, a unui om de treabă. Ce, seamănă el cu acei teroriştilăţoşi, ale căror fotografii sînt afişate la secţia de poliţie?

Rulez încet pe sub bariera grănicerească, salutîndu-i. Eu nu vă sînt duşman. Vă sînt aproape prieten. Am executat o recrutare masată, dar printre agenţii noştri nu există nici un cetăţean al Elveţiei, nici un cetăţean al Austriei. Pe ai voştri îi recrutăm prin alte locuri. Colegii mei lucrează împotriva Austriei de pe teritoriile celorlalte ţari. Noi însă niciodată nu abuzăm de ospitalitate.

11

Mă uit în oglindă şi de acolo mă priveşte un chip cenuşiu, cu obrajii neraşi. Ochii înroşiţi ai acestui om din oglindă erau înfundaţi în cap. Chipul unui om frînt de oboseală.

— Coboară la baie, abureşte-ţi bine oasele. Bărbiereşte-te şi-apoi urcă la comandant, pe blana de leu.

— Pentru ce?

— Nu-ţi fie teamă, de astă dată nu te ia la refec.

În saună văd trei prieteni ai mei, avînd numerele 4, 2 şi 32.

— Salut, fraţilor.

— Să trăieşti, varegule!

Pe cît se vede, erau de mult la aburi, căci li se înroşise straşnic pielea.

— Ia şezi aici, Vitea! şi nechează cu toţii.

Ştiu şi ei că după două zile şi două nopţi de şedere la volan nu pot să mai şed. Chiar şi ei, în loc să şadă, stau culcaţi pe burtă.

— Vrei o bericică, Vitea?

— Mai întrebi?...

Kolka îmi biciuieşte cu temei spinarea, folosind o măturică de mesteacăn. Şi fesele de asemenea.

— Ei, ce zici, se reface circulaţia sîngelui?

— O-o-oh... sigur că da.

— Vitea, măi Vitea, să nu adormi aici cumva, că-i periculos. Vitea, mai bine soarbe o bericică.

În sala cea mare e pregătită o masă de sărbătoare. Scaunele lipsesc. Cine simte acum nevoie să şadă? Toţi sînt tăcuţi. Zîmbesc cu toţii. Iată că apare Navigatorul, iar în urma lui, ca un scutier credincios, cifratorul prim.

— Detaliile operaţiei trecute n-am să vi le expun. Nu am acest drept. Dar toţi au obţinut succese. Unii au chiar cîte trei recrutări. Cîţiva au cîte două.

Navigatorul se întoarce către cifratorul prim:

— Aleksandr Ivanovici, citeşte cadrelor noastre telegramele cifrate, în părţile ce-i privesc.

Aleksandr Ivanovici deschide o mapă verde şi citeşte cu glas solemn:

— „Comandantului rezidenţei diplomatice 173-V, general-maior Goliţîn. Am primit cele opt containere ale poştei diplomatice, trimise de dumneavoastră de la Geneva, Berna şi Paris. Prima analiză întreprinsă de direcţia a 9-a a serviciului de informaţii este pozitivă. Acest fapt permite să se tragă o concluzie preliminară referitoare la seriozitatea tuturor persoanelor atrase în calitate de colaboratori. Şeful Direcţiei 1 a GRU, viceamiral Efremov. Şeful sectorului 5 al direcţiei 1 a GRU, general-maior de artilerie, Leaşko."

Zîmbim cu toţii.

— Citeşte mai departe.

— „Operaţia desfăşurată de dumneavoastră reprezintă una din cele mai reuşite recrutări în masă din ultimele luni. Vă felicit pe dumneavoastră şi întreg personalul rezidenţei pentru aceste importante realizări. Locţiitorul şefului Statului-Major General, şeful direcţiei a 2-a generale, general de armată Ivaşutin".

Dopurile sticlelor de şampanie pocniră în salvă. Auria înspumată licoare a început a scînteia în pahare. Sticlele erau îmbrobonate. Frapierele cu gheaţă erau argintii. Ah, cît sînt de obosit! Ce sete-mi e! Cît aş vrea să dorm. Unul cîte unul trecem pe la comandant. Mă apropii şi eu.

— Tovarăşe general, permiteţi să vă felicit. Multe are Japonia, multe are America, dar noi, începînd de astăzi, le avem pe toate.

El zîmbeşte.

— Nu pe toate, dar avem acces la tot. Tu de ce n-ai trecut să-l recrutezi pe al doilea?

— Nu ştiu, tovarăşe general, mi-a fost teamă să nu stric ce-am realizat.

— Bine-ai făcut. În munca noastră lucrul cel mai groaznic e ezitarea, dar şi rîvna exagerată. O singură recrutare înseamnă şi ea foarte mult. Te felicit.

— Mulţumesc, tovarăşe general.

— Aleksandr Ivanovici....

— Ordonaţi!

— Citeşte ultima parte.

Primul cifrator îşi deschide şi de astă dată mapa.

„Generalul maior Goliţîn! Mulţumesc pentru serviciile aduse. Şeful Statului-Major General, general de armată Kulikov".

— Ura! ne puserăm noi pe urlat.

Dar comandantul devine iarăşi serios. Înalţă solemn cupa...

12

M-a trezit cifratorul trei, la patru ore şi treizeci de minute după ce mă atinsesem cu obrazul de pernă. În camera de odihnă sînt optsprezece paturi de campanie. Unele sînt deja libere. Pe

celelalte mai dorm camarazi de-ai mei, cei care au astăzi o a doua operație.

— Victor Andreevici, v-am trezit corect? întreabă cifratorul cercetîndu-și lista.

Mă uit la ceas și dau afirmativ din cap. Micul dejun se servește în sala mare, unde mai dăinuie mirosul de șampanie. Nu-mi este foame. Simt că mi se rotește capul, îmi impun totuși să beau un pahar de suc rece și să înfulec o bucățică de șuncă. Dar cifratorul se ivește în ușă:

— Vice-liderul vă așteaptă. Vă permite să luați cafeaua cu dumneavoastră.

Ochii Vice-liderului sînt buimaci. Cu siguranță el nici n-a apucat să se culce.

— Strînge-ți mai cu atenție vesta cu banii. Portierele mașinii să fie mereu blocate pe dinăuntru. În caz de neplăceri, soliciți să vină consulul. Peste noapte mașina ta a fost spălată, verificată, reglată, alimentată, i s-a redus kilometrajul. Itinerarul deplasării și semnalul de scoatere din operație le vei conveni la grupul de control. Îți doresc succes. Următorul.

Am revenit după patruzeci și opt de ore. Noul agent, care de-acum se numește 173-V-41-706, adusese la întîlnire descrierea completă a aparatului RS-77. Mi-a înmînat lista persoanelor oficiale care au contact cu firma sa și care mai tîrziu ar putea să fie și ele recrutate. Pentru fiecare fusese întocmită o mică fișă cu fotografie, adresa și mai ales cu o enumerare a slăbiciunilor de care au dat dovadă. I-am plătit 180.000 de dolari. Am stabilit o nouă întîlnire. Datele pe care le culesese din proprie inițiativă urmau a fi plătite la întîlnirea următoare.

Documentele primite ne economiseau milioane și mulți ani de muncă.

13

Peste alte opt zile am primit gradul militar următor – maior în Statul-Major General.

Nu știu de ce mă simt cuprins de tristețe. Pentru prima oară nu sînt bucuros într-o asemenea zi. Cînd comandantul mi-a citit telegrama cifrată, am răcnit: „Servesc Uniunea Sovietică!". Dar în sinea mea am gîndit: ăștia se poartă cu mine, cum mă port eu cu agentul meu. El primește sute de mii, iar acolo, undeva sus, se economisesc milioane. Eu procur de fapt milioanele astea, iar mie mi se dă drept recompensă o steluță de aluminiu. Dar nici pe asta nu am dreptul să o port, căci uniforma mea rămîne ascunsă într-un dulap, la naftalină.

Sînt trist. Nu mă bucură gradele și distincțiile. Mă frămîntă ceva și nu știu ce anume. Principalul e să ascund însă acest alean al meu de ochii altora. Dacă optimismul mi s-ar stinge în priviri, asta s-ar observa îndată și s-ar lua măsuri. Nu știu ce fel de măsuri, dar s-ar lua, și n-am deloc nevoie de așa ceva.

Privesc țintă în ochii generalului și zîmbesc bucuros, fericit.

Capitolul X

1

Cînd dorm, mă acopăr pînă peste cap, mă învelesc în plapumă ca într-o şubă. E o veche obişnuinţă din timpul armatei. Un reflex inconştient. E o încercare de a păstra căldura pînă în zori. Acum nu mai dorm în corturi friguroase, în bordeie umede, în vreo pădure tomnatică, amorţită de ger. Dar obişnuinţa de a mă înfofoli mi-a rămas pe toată viaţa.

În ultimul timp, plapuma a început să mă înfricoşeze. Trezindu-mă brusc, în puterea nopţii, de o spaimă cumplită, mă întreb: oare nu m-am trezit într-un coşciug? Mă ating prudent cu nasul de plapuma moale şi caldă. Pare a nu fi un coşciug. Ori poate sînt învelit în vreo foaie de cort, iar scîndurile sicriului sînt ceva mai sus? Pipăi încetişor aerul. Nu, deocamdată nu sînt într-un sicriu.

Probabil că astfel încep oamenii să-şi iasă din minţi, în felul acesta le vine oamenilor, tiptil, nebunia. Dar poate că sînt demult, schizofrenic, numai că cei din jurul meu nu m-au dibuit deocamdată? E pe deplin posibil. A fi nebun nu-i nicidecum atît de rău, cum poate să pară unora. Dacă mîine aş fi învelit în nişte cearşafuri albe şi aş fi dus la un ospiciu, nu m-aş opune şi nu m-aş mira. Doar acolo-mi este locul. De bună seamă că nu sînt un om normal. Dar cine e normal în jurul meu?

Împrejurul meu e, oriunde mă uit, o casă de nebuni. O nebunie exasperantă. De ce oare Occidentul ne permite să pătrundem cu sutele, cu miile? Doar noi sîntem spioni. Oare

nu se înţelege că eu sînt trimis aici ca să pricinuiesc daune maxime Occidentului? De ce nu sînt arestat, de ce nu sînt alungat? De ce oamenii ăştia bizari, de neînţeles, din Occident, nu protestează niciodată ? De unde această supuşenie a lor de robi? Ori poate şi-au ieşit cu toţii din minţi? Sau, mai ştiu, poate că noi toţi sîntem nebuni? Eu, în orice caz, sînt. Că nu degeaba mi se năluceşte capacul acela de sicriu. Nu, nu degeaba. Asta a început cam cu un an şi jumătate în urmă, după întîlnirea cu Kir.

Pe Kir îl cunoaşte toată lumea. Kir e om mare. Kir Lemzenko îşi avea domiciliul la Roma, dar lucra, desigur, nu numai în Italia. Pretutindeni avea succes. Mai cu seamă în Franţa. Rezidentul diplomatic de la Roma al GRU: generalul-maior Kir Gavrilovici Lemzenko dispunea de puteri nemăsurate. De aceea şi era poreclit Papa de la Roma. Acum e general-colonel. Acum este la secţia administrativă a Comitetului Central al partidului. Acum are sub control GRU şi KGB-ul, în numele partidului.

Cu un an şi jumătate în urmă, după ce am trecut prin comisia de atestare pentru exterior a GRU, m-a chemat Kir. Cinci minute a durat convorbirea. El îi primeşte pe toţi ofiţerii, atît de la GRU, cît şi de la KGB. Pe toţi cei care pleacă pentru captări. Pe toţi, numai Kir îi confirmă. Sau nu-i confirmă. Kir este mare. Cine-l ştia pe Kir? Toţi îl ştiau. Destinul oricărui ofiţer din GRU şi KGB se află în mîinile lui.

Staraia ploşciad. Monumentul grenadierilor. Pretutindeni miliţie. Oameni în haine civile. Grupuri. Mantale cenuşii. Priviri sumbre. Intrarea nr. 6. Prezentaţi carnetul de partid, Suvorov, citeşte un adjutant în uniformă albastră. Viktor Andreevici, confirmă un al doilea, găsindu-mi numele pe o listă scurtă. Da, adaugă primul. Poftiţi. Un al treilea adjutant mă conduce pe coridor. Pe aici vă rog, Victor Andreevici. El, om de pază, nu se cuvine să ştie cine este Victor Andreevici Suvorov. Ştie doar că acest Suvorov este invitat la Comitetul Central pentru o convorbire. Cu el se va sta de vorbă la etajul şase. La camera 788. Omul de pază e politicos. Poftiţi, pe aici.

Acestea sînt deci coridoarele puterii. Plafoanele boltite pe sub care au păşit Stalin, Hruşciov. Pe sub care trece acum Brejnev. Comitetul Central e un adevărat oraş. Comitetul Central e un stat în centrul Moscovei. Precum Vaticanul în centrul Romei.

Comitetul Central se construieşte neîntrerupt. Zeci de clădiri sînt unite între ele, şi mereu alte curţi mici, spaţii intermediare sînt ocupate cu noi zgîrie-nori albi, de sticlă. E ciudat, dar din Staraia ploşciad aceste clădiri aproape că nici nu se zăresc. Mai bine zis, se zăresc ele, dar nu bat la ochi. Spre Staraia ploşciad dau ferestrele enorme ale unor clădiri cenuşii, dinainte de revoluţie, unite într-un lanţ neîntrerupt. În interior însă, cartierul Comitetului Central nu e chiar atît de sever şi sumbru. Aici s-au amestecat toate stilurile arhitecturale.

— Poftiţi, pe aici.

O curăţenie orbitoare. Covoare roşii. Clanţele uşilor din bronz lustruit. Pe o asemenea clanţă ţi-e şi teamă să pui mîna, ca nu cumva să o mînjeşti. Lifturi silenţioase.

— Aşteptaţi puţin aici. În faţa mea e o fereastră imensă. Acolo, prin fereastră se zăresc străzile înguste ale cartierului Zamoskvorecie, se văd corpul înalt al hotelului „Rossia", turlele aurite ale unor biserici dărăpănate, iar apoi reconstituite pentru turiştii străini. Acolo, prin fereastră se zăreşte colosul Academiei Militare de Geniu. Acolo, afară, e un soare strălucitor, uguie porumbeii. Iar eu sînt aşteptat de Kir.

— Intraţi, vă rog.

Cabinetul e vast. Un perete e numai sticlă. Dă înspre îngrămădirea de acoperişuri verzi, de tablă, ale clădirilor CC-ului. Ceilalţi pereţi au o culoare cenuşiu-deschisă. Podeaua este acoperită cu mochetă din lînă cenuşie, moale. Biroul e mare, fără nici o hîrtie. Un fişet mare. Altceva nimic.

— Bună dimineaţa, Victor Andreevici – un glas mîngîios.

— Bună dimineaţa, Kir Gavrilovici.

Nu-i place să i se zică general. Ori poate că-i place, dar nu o arată. În orice caz, mi se ordonase să spun „Kiril Gavrilovici", şi nu „tovarăşe general". Ce nume mai e şi ăsta? După nume e

ucrainean, însă după prenume, poate vreun cuceritor asirian. Cum poate fi ținut el în Comitetul Central cu un asemenea prenume? Dar s-ar putea ca prenumele acesta nici să nu fie antisovietic, ci dimpotrivă, sovietic? Doar după revoluție marxiștii ortodocși numai asemenea prenume născoceau pentru copiii lor. Vladlen, de la Vladimir Lenin, Stalina, Iskra, Kim de la Kommunisticeski Internațional Molodioji*. Ah, drace! Și Kir e tot pe linia asta. Kir-Kommunisticeski International**.

— Luați loc, Victor Andreevici. Ce mai faceți?

— Mulțumesc, Kir Gavrilovici. Bine.

Nu e deloc înalt ca statură. Firele albe abia de i se zăresc în păr. Fizionomia lui nu are absolut nimic remarcabil. De întîlnești pe stradă un asemenea om, în nici un caz nu te întorci să-l privești din urmă, nu ți se taie răsuflarea, nu începe să-ți bată inima. Costumul ce-l poartă e din cele mai obișnuite, cenușiu dungat. Croit, desigur, cu atenție. Dar atît. Seamănă tare mult a om de rînd. Totuși e Kir!

Aștept din parte-i niște fraze pompoase, de genul: „Conducerea GRU și Comitetul Central v-a acordat o imensă încredere...". Dar iată că nu aud asemenea fraze despre fruntariile avansate ale luptei cu capitalismul, despre datoria cercetașului sovietic, despre ideile atotbiruitoare. El se limitează să-mi examineze chipul. Exact ca un medic, în tăcere și cu atenție.

— Dumneavoastră știți, Victor Andreevici, că în GRU și KGB se află foarte rar oameni care fug în Occident.

Înclin din cap în sens afirmativ.

— Toți aceștia sînt niște nefericiți. Ce spun eu nu e propagandă. Șaizeci și cinci la sută din cei rămași acolo din GRU și KGB revin, recunoscîndu-și vina. Noi îi împușcăm. Ei știu acest lucru și totuși revin în țară. Cei care nu se întorc de bună voia lor în Uniunea Sovietică sfîrșesc prin a se sinucide, își beau mințile, ajung în stare de adîncă decădere. De ce oare?

— Și-au trădat patria socialistă. Îi mustră conștiința. Și-au pierdut prietenii, rudele, limba...

---

* Internaționala Comunistă a Tineretului (rus.) (n.tr.).

** Internaționala comunistă (rus.) (n.tr.).

— Nu ăsta-i principalul, Victor Andreevici. Există cauze mai serioase. Aici, în Uniunea Sovietică, fiecare din noi este membru al unei stări sociale superioare. Fiecare, chiar şi cel mai puţin important ofiţer GRU, e deasupra tuturor celorlalţi. Atîta timp cît vă aflaţi în sistemul nostru, posedaţi nişte privilegii colosale în raport cu restul populaţiei ţării. Cîtă vreme dispui de tinereţe, sănătate, autoritate, privilegii, uiţi acest lucru. Dar îţi aminteşti îndată ce nu mai poţi recupera nimic. Unii din ei fug în Occident în speranţa de a poseda un automobil splendid, o casă proprie, cu piscină, bani. Şi Occidentul le plăteşte, într-adevăr, mult. Dar, după ce primeşte „Mercedes"-ul şi propria sa piscină, trădătorul observă brusc că toţi cei din jurul său posedă maşini bune şi piscine. Deodată se simte o furnică în mulţimea unor furnici la fel de bogate. Brusc, el îşi pierde sentimentul acela de superioritate faţă de cei din jur. Devine un ins obişnuit, la fel ca toţi. Chiar dacă spionajul duşman l-ar angaja pe acest trădător în serviciul său, oricum, el nu va regăsi sentimentul pierdut, de superioritate faţă de cei din jur, căci în Occident, a servi în cercetare nu se consideră ceva demn de respect şi onoruri. Un funcţionar guvernamental, acolo, o gînganie, nimic mai mult.

— Niciodată nu m-am gîndit la asta...

— Ba să te gîndeşti la asta. Să te gîndeşti mereu. Bogăţia e ceva relativ. Dacă la Moscova circuli cu o „Lada", cele mai frumoase fete se uită lung după tine. În schimb, dacă mergi prin Paris într-un „Citroen" din acelea lungi, nimeni nu se uită la tine. Totul e relativ. Un locotenent în Orientul Îndepărtat e ţar şi Dumnezeu, un făuritor de destine, un suveran, pe cînd un colonel la Moscova e un pion, deoarece există mii de alţi colonei în jurul său. Dacă vei trăda, vei pierde totul. Şi îţi vei aminti că ai făcut cîndva parte dintr-o organizaţie puternică, ai fost un om cu totul neobişnuit, ridicat mai presus de milioane de alţi semeni. Dacă vei trăda, te vei simţi cenuşiu, o nulitate obscură, la fel ca toţi cei din jur. Capitalismul oferă bani, dar nu oferă putere şi onoruri. Printre noi se află unii foarte vicleni, care nu pleacă în Occident, ci rămîn, vînzînd pe ascuns secretele

noastre. Ei posedă banii oferiți de capitalism și se folosesc de situația lor de supraoameni, pe care le-o oferă socialismul. Dar pe aceștia îi găsim repede și îi nimicim...

— Cunosc. Penkovski...

— Nu numai el. Penkovski e cunoscut în întreaga lume. Dar mulți nu ajung să fie cunoscuți. Vladimir Konstantinov, de exemplu. S-a întors la Moscova în concediu, dar a nimerit direct la anchetă. Dovezi incontestabile. Sentință de condamnare la moarte.

— A fost ars?

— Nu. A cerut să nu fie omorît.

— Și n-a fost omorît?

— Nu, n-a fost omorît. Dar odată s-a cufundat într-un somn dulce în celula sa și s-a trezit într-un sicriu. Adînc sub pămînt. Rugase să nu fie omorît și n-a fost omorît. Dar sicriul era obligatoriu să fie îngropat. Acestea-s instrucțiunile. Poți să pleci, Victor Andreevici. Îți urez succes. Și nu uita că nivelul trădărilor este mult mai scăzut în GRU decît la KGB. Respectă această tradiție.

2

La München e zăpadă. Cerul e liliachiu. Și încă mai ninge dintr-un nor plumburiu. Bürger-ii sînt grăbiți. Își ascund nasurile în gulerele paltoanelor. Brazi de Crăciun. Mulți brazi peste tot. În jurul felinarelor fulgii sînt mai deși, mai mari. Zăpada acoperă noroiul și banalitatea civilizației. Totul e curat, totul e imaculat, nepătat, pînă și acoperișul clădirii Deutsche Bank. Cînd ninge e liniște și cald. Dacă asculți atent, poți auzi foșnetul cristalelor albe și moi. Ascultați, oameni, cum ninge! Hei, bürgeri-lor, încotro vă grăbiți? Opriți-vă. Uitați ce curat și ce liniște e. Nici vînt pătrunzător, nici scrîșnet de frîne. Numai liniștea învăluie albul oraș.

...Fulgi moi și calzi îmi cad pe obraz. Îmi plac. Nu mă feresc. Zăpada se întîmplă să fie înțepătoare, zăpada se întîmplă să fie

aspră și zgrunțuroasă. Dar astăzi zăpada nu e așa. Astăzi o zăpadă blîndă cade din cer, iar eu nu-mi feresc fața de ea. De la gară, spre Marienplatz. Îmi pierd urma. Știu că nu sînt urmărit. Dar trebuie să-mi pierd urmele, să le încîlcesc. Pentru așa ceva nici că se poate născoci o vreme mai bună. Sînt maiorul GRU 173-V-41. Îmi pierd urma după o întîlnire cu prietenul Nr. 173-V-42-706. Întîlnirea o avusesem la Hamburg. Tot acolo, un tînăr ogar de la rezidența diplomatică a luat în primire documentele pe care le primisem. Acum, la München eu nu fac decît să mi se piardă urma. Cotesc mereu pe străzi și străduțe, tot mai departe, prin negura ninsorii. Uneori pot fi văzut acolo unde e lume multă. Prin nesfîrșitele labirinturi ale berăriei unde cîndva a luat ființă partidul lui Hitler. Dar asta nu e doar o berărie. E un adevărat oraș al berii, cu străzi și piețe. Cu nesfîrșite rînduri de mese. Cu sute de oameni. E un întreg stat independent al berii, precum Vaticanul în Roma, precum Comitetul Central în Moscova.

Mai departe, tot mai departe în lungul meselor, acum după colț, și iarăși după colț. Aici, într-o nișă întunecoasă voi aștepta puțin. Să văd cine va apărea în urma mea. Aici, în nișa asta neagră, în jilțul acesta de stejar ședea cîndva chiar Göring în persoană. Iar acum șed eu, cu o enormă halbă de bere în față. Asta mi-e meseria. Să văd: Cine va trece pe alături? Cine a ieșit îndată după mine? Oare nu mă caută ochii cuiva, care au pierdut din raza vederii lor spinarea mea cenușie în acea bulboană, în bezna aceea, prin aburii de bere? Se pare că nu e nimeni. Atunci ies din nou în stradă. Prin pasaje înguste, prin negura aceea albăstrie.

3

Acum se află la Viena tovarășul Șelepin. E în trecere. Merge la Geneva, la o ședință a Organizației Internaționale a Muncii. Tovarășul Șelepin e căpetenia sindicatelor sovietice. Tovarășul Șelepin e membru în Biroul Politic. Tovarășul Șelepin e o stea

de primă mărime. Dar nu o stea în urcare, ci în coborîre. A fost o vreme cînd tovarăşul Şelepin era (în secret) locţiitor al preşedintelui KGB şi concomitent (pentru toată lumea) vice-preşedinte al Federaţiei Internaţionale a Tineretului Democrat. Tovarăşul Şelepin organiza manifestaţii pentru pace şi prietenie între popoare. Are pe conştiinţă mari manifestaţii întru apărarea păcii. Milioane de proşti îl urmau pe tovarăşul Şelepin, cerînd pace, dezarmare şi dreptate. De aceea a fost înălţat la rangul de preşedinte al KGB-ului, unde cîrmuia abraş, şi cu fermitate. Conducea jumătate din lume, inclusiv tineretul democrat, care cerea pace. Dar uite că a deraiat. Acum, tovarăşul Şelepin conduce sindicatele sovietice. La noi sindicatele sînt tot KGB, dar nu întreg KGB-ul, ci doar o filială, şi de aceea, la ambasadă nu se acordă prea mare cinste alesului oaspete. Mergi spre Geneva ta, n-ai decît, cară-te. Nu întîrzia prea mult pe aici. Pentru toţi e oarecum limpede că tovarăşul Şelepin se rostogoleşte la vale. Fusese preşedinte al KGB-ului, iar acum e doar căpetenia sindicatelor. Odată ce rostogolirea la vale a început, ea nu mai poate fi oprită.

Întreaga ambasadă ştie că Şurik cel de Fier obişnuieşte să bea pînă-şi pierde minţile. Liderul proletariatului înjură cumplit. Le bate pe îngrijitoare. O dată a azvîrlit pe fereastră o scrumieră grea, de cristal, strîmbînd capota limuzinei ambasadorului cubanez. Ştie şi el că i-a venit sfîrşitul. Fosta căpetenie a KGB-ului îşi ia adio de la putere. E pus pe arţag.

M-am întîlnit cu el pe un coridor. Are faţa zbîrcită, năpădită de grăsime, deloc asemănătoare cu aceea care ne zîmbeşte din portrete. Dar mi-am dat seama că era el numai după faptul că era beat (nimeni n-ar cuteza să umble astfel prin ambasadă) şi după pază, căci pe cine altcineva l-ar fi însoţit cinci oameni din garda personală? Aceştia aveau nişte fizionomii ca de piatră, aşa cum se şi cuvine. În gărzile personale sînt aleşi numai din aceia care n-au învăţat să rîdă. Păşesc plini de importanţă. Nişte flăcăi de la ţară, înălţaţi spre vîrful puterii. De bună seamă că ei habar n-au că odată ce a început o cădere ea nu mai poate fi oprită.

Doar pe buzele șefului echipei de pază licărește un zîmbet exprimînd un ușor dezgust. Buzele îi sînt abia vizibil crispate. Iar pe mine această grimasă nu mă înșală: el nu-l apăra pe tovarășul Șelepin de dușmanii poporului, ci mai mult urmărește ca nu cumva tovarășul Șelepin, conducătorul celei mai conștiente clase revoluționare, s-o ia la fugă, căci dacă tovarășul Șelepin ar face acest lucru, șeful pazei ar folosi îndată pistolul. Și încă în ceafă! Între urechi! Pentru ca tovarășul Șelepin să nu fugă prea departe. Iar tovarășul Șelepin, stea de primă mărime pe cale să apună, știe prea bine că șeful pazei nu este garda sa personală, ci escortă. Știe prea bine Șelepin că șefului pazei îi sînt date instrucțiunile corespunzătoare. Și eu știu acest lucru. Ah, dacă mi s-ar fi dat mie acele instrucțiuni!

4

— Un fals!

Navigatorul e necruțător. Eu tac. Ce poți riposta la un asemenea cuvînt? Are în mînă o telegramă cifrată. Agentul Șapte Sute Șase a început brusc să recurgă la un fals. Dacă s-ar analiza numai documentele primite de la el, ar fi imposibilă descoperirea încercării lui de a induce în eroare GRU. Dar orice document, orice aparat, orice model de armament este cumpărat de GRU în cîteva exemplare din diverse părți ale lumii. Informațiile privitoare la reducerea zgomotelor la reductoarele submarinelor atomice de tipul „George Washington" a fost obținută de GRU prin rezidentul diplomatic din Uruguay, iar informările tehnice complete privitoare la aceste submarine au fost obținute de rezidenți nelegali ai GRU prin Belgia. Fragmentele identice de informații se compară. Asta se face întotdeauna, cu orice document, cu orice fragment de informație, încearcă numai să adaugi ceva de la tine, sau încearcă să treci sub tăcere ceva, căci serviciul de informații va descoperi acest lucru. Tocmai asta s-a întîmplat acum cu prietenul meu de la expoziție, agentul Nr. 173-V-41-706.

Totul fusese bine, însă în ultimul document primit de la el lipsesc trei pagini. Niște pagini importante, dar extrase în așa fel, încît e imposibil să descoperi că ele au existat cîndva acolo. Numai comparația cu un document identic, primit poate prin Algeria sau Irlanda permite să se afirme că cineva încearcă să ne înșele. Falsul fusese executat cu măiestrie. Executat de niște experți. Înseamnă deci că Șapte Sute Șase se află sub control complet. S-a prezentat singur la poliție, mărturisindu-și fapta, sau a fost prins – nu mai are importanță. Principalul e că se află sub control.

— Ordonați să fie lichidat Șapte Sute Șase?

Navigatorul sări din fotoliu.

— Vino-ți în fire, maiorule! Ce, ai băut gaz? Ți-a luat mințile literatura bulevardieră? Dac-ai trăda tu, noi te-am ucide și ăsta ar fi un exemplu pentru toți ceilalți. Dar lichidarea unui burghez cumsecade, patron al unei firme, pentru cine ar constitui o lecție? Cine știe că el a avut legături cu noi ? Pe acesta l-aș lichida, dacă ar fi primejdios pentru noi. Dar el nu știe absolut nimic despre noi. Nu știe nici măcar dacă a lucrat pentru KGB sau pentru GRU. Asemenea informații noi nu i-am dat. Singurul secret pe care-l deține este: Victor Suvorov e spion. Dar lucrul acesta îl cunoaște toată lumea. E mare ispita de a lichida, și mulți cercetași tocmai astfel procedează. Se lasă atrași într-un război secret, uitînd de principala lor misiune: a capta secrete. Noi de secrete avem nevoie. La fel cum un bărbat sănătos are nevoie de relații sexuale. Ia aminte, maiorule, că numai un bărbat slab, tîmpit și nesigur pe el ucide și violează femei. Păi fițuicile bulevardiere și romanele ieftine tocmai astfel ne și prezintă pe noi – slabi și tîmpiți. Un serviciu de spionaj inteligent, puternic, sigur de sine nu aleargă după o agentură ca după o femeie. Femeile nu lasă să le scape un bărbat inteligent, li se aruncă ele de gît. Iar bărbatul care dispune de sute de femei nu se răzbună pe una singură, chiar dacă aceasta l-a înșelat, pentru simplul motiv că n-are cînd să se ocupe de așa ceva. El are o mulțime de alte pipițe. Dar apropo, tu ai cumva în rezervă ceva?

— Aveți în vedere niște noi prieteni?

— Numai așa ceva am eu în vedere! izbucni el cu răutate.

Navigatorul știe, desigur, că în afară de Șapte Sute Șase eu n-am nici un fel de prieteni, după cum nu am nici un fel de perspective pentru vreo cunoștință interesantă. Dar întrebarea asta mi-a pus-o numai ca să mă dea cu nasul în rahat.

— Nu, tovarășe general, nu am nimic în rezervă.

— Atunci, la asigurare!

— Am înțeles, la asigurare!

5

Cu Șapte Sute Șase am mai avut o singură întîlnire. El se află ce-i drept, sub control, dar nu e deloc obligatoriu să arătăm că GRU știe acest lucru. Realizez întîlnirea ca întotdeauna. Îl plătesc. Îi spun că deocamdată materialele lui nu ne sînt necesare. Ne vom întîlni peste un an. S-ar putea ca atunci să ne apară vreo comandă. Iar peste un an el va fi trecut sub un pretext oarecare în conservare. În rețeaua latentă. Să aștepte semnalul. Și cu asta, legătura cu el va înceta: așteaptă pînă cînd va lua legătura cu tine un nelegal de importanță deosebită! N-au decît să aștepte, el și poliția, că vor aștepta de pomană. Asta se cheamă „amputare sub forma conservării". Noi am primit de la el o aparatură foarte necesară. Prin el am economisit milioane. Materialele lui, atîta timp cît au fost de primă calitate, au fost și ele utilizate pentru verificarea altcuiva. Acum însă, la revedere. Așteptați semnalul următor. Așteptați o întîlnire de importanță deosebită.

Cu Șapte Sute Șase nici o problemă. Dar ce mă fac eu acum? Începe iarăși o viață de cîine. Din nou printre ogari. Iarăși asigurarea de agentură, acea muncă lipsită de orice perspectivă. Dar ce-ai fi vrut dumneata, Victor Andreevici? Dacă nu poți lucra în mod independent, n-ai decît să lucrezi o vreme pentru alții.

6

Deci sînt din nou la asigurare. Iarăşi în deplină subordonare faţă de vice-lider şi privat de dreptul de a mă întîlni personal cu Navigatorul. Acesta nu are timp de pierdut cu unii de teapa mea. Ce-i drept, chiar şi cei care obţin succese lucrează uneori în asigurarea de agentură. Dar aşa ceva se întîmplă numai pe timpul asigurării în masă, cînd întreaga rezidenţă este mînată la executarea unor operaţii al căror sens ne este ţinut secret. De asemenea, ei mai sînt angajaţi pentru asigurarea operaţiilor desfăşurate de unele rezidenţe nelegale ale GRU. Asta însă e altă treabă. Să asiguri nişte nelegali e o cinste. Să-i asiguri pe nelegali e cu totul altceva. Noi însă, ogarii, sîntem foarte rar lansaţi pentru asigurarea unor nelegali. Nouă ne rămîne o treabă grea, ingrată: un mare risc, o groază de vreme pierdută şi nici un soi de onoruri. Simpla asigurare de agentură nici nu este considerată drept muncă. Ceva în genul unei secretare dactilografe, angajată la un mare scriitor. Nici bani, nici onoruri. Dar ia vezi să greşeşti cumva!

Tocmai o asemenea activitate am eu acum. Plec la munte, chipurile ca să mă recreez. Dar timpul nu-i deloc potrivit pentru o asemenea ieşire. Vremea nu e deloc grozavă. Eu însă trebuie să mă aflu în munţi. Dacă noi am fi fost de regulă urmăriţi, dacă am fi fost arestaţi şi expulzaţi, aş fi inventat şi eu vreun pretext ceva mai inteligent. Dar de noi rar de se atinge cineva în Marea Britanie, aproape niciodată în SUA, iar în celelalte ţări, noi, spionii, sîntem trataţi cu bunăvoinţă. Aşadar, nu e nevoie să născocim ceva original. O ieşire la iarbă verde. E suficient. E puţin probabil ca cineva să plece de unul singur la aşa ceva. Dar parcă interesează pe cineva ce anume face un diplomat sovietic în timpul său de lucru?

În portbagajul maşinii mele se afla un aruncător de grenade RPG-7 şi cinci grenade aferente. Totul e împachetat cu grijă. Toate astea trebuie să le depun într-o ascunzătoare. Aruncătorul de grenade cîntăreşte 6 kilograme. Fiecare grenadă, cîte

2,200. Plus ambalajul. În total ceva peste 20 kg, într-un pachet cenușiu, de formă alungită. Cine are nevoie de acest aruncător? Nu știu. Am să-l ascund undeva în munți. Am să-l vîr într-o ascunzătoare pe care o alesesem cu șase zile în urmă. Cineva o să predea cuiva, cîndva, descrierea acestei ascunzători și indiciile secrete după care ea poate fi foarte ușor găsită. Întotdeauna destinatarul primește descrierea ascunzătorii numai după ce materialul este depus în ea. Așadar, chiar dacă acestuia îi va veni ideea să ne vîndă poliției, nu va reuși să facă acest lucru. Destinatarul va primi descrierea și se va grăbi spre locul acela, dar eu nu voi mai fi demult acolo. Deci eu, rezidența mea diplomatică, spionajul militar sovietic, întreaga Uniune Sovietică nu avem nimic de a face cu el. Un aruncător de grenade zăcea undeva în pămînt, și-atît. Poate că acolo zăcea dintotdeauna. Poate că încă de la facerea Lumii și-a avut locul acolo. Nu-i nici o problemă că aruncătorul e de fabricație sovietică. Poate că l-au capturat americanii în Vietnam și acum îl ascund în Alpi.

Cine-o fi avînd nevoie de acest aruncător? Puteți să mă și omorîți, că nu știu. E limpede că nu-i o rezervă pentru caz de război, căci pentru păstrare pe termen lung se utilizează containere grele, pe cînd aici e un ambalaj ușor de tot. Înseamnă că cineva se va folosi de el în următoarele zile. Altfel, ar trebui să-l păstreze vreme îndelungată, și asta-i primejdios. Drace, dar văd că eu creez acum istoria. Te pomenești că acest aruncător va întoarce istoria omenirii pe o albie cu totul neașteptată. Un RPG-7 e o armă puternică, ușoară și simplă. Toți liderii Occidentului s-au pitit în spatele unor parbrize antiglonț. Dar dacă, domnilor, ați fi otînjiți cu o grenadă PG-7? Nici o limuzină blindată nu i-ar rezista. De la 300 de metri puteți fi otînjiți. Ce mai urlete vor fi! Interesant, oare pe cine și-a pus ochii GRU? Cui îi sînt destinate cele cinci grenade? Unui șef de stat? Unui general? Papei de la Roma? Dar cu astea se poate izbi nu numai o limuzină blindată. Un apărător al mediului înconjurător ar putea lovi, în semn de protest, o cisternă cu gaze toxice sau un reactor nuclear. Un apărător al păcii ar putea să urmărească o coloană cu componente de luptă americane și să apese pe

trăgaci. Ce scandal s-ar dezlănțui în întreaga lume! Nu s-ar declanșa, desigur, o explozie nucleară, dar cu siguranță ziarele vor începe să țipe de așa manieră, încît Occidentul ar trebui să se dezarmeze.

Virez pe la intersecții, schimb adesea viteza, țîșnesc pe autostrăzi și iarăși divaghez pe drumuri de țară cu totul neînsemnate. Cine mă urmărește? Se pare că nimeni. Cine are nevoie de mine? Nimeni. Sînt singur. Mă aflu într-o pădure deasă, pe o șosea îngustă. Pădurea foșnește deasupra capului meu. Am părăsit mașina la marginea îngustei șosele. Pe aici turiștii își lasă uneori mașinile.

Șed pe o moviliță dintr-un brădet și îmi observ dintr-o parte automobilul. N-am fost urmărit. Asta o garantez. Dar e posibil ca poliția să fi montat un minuscul far-radio, care să le semnaleze acum locul meu de staționare. Ori poate că ei nu m-au urmărit în mod obișnuit, ci s-au menținut la o distanță considerabilă. Dacă-i așa, trebuie să apară cineva lîngă mașina mea. Împrejur sînt numai munți și pădure. Ei vor putea să apară numai utilizînd un singur drum. Dar el e sub supravegherea mea. Se vor agita o vreme pe lîngă mașină, dîndu-și cu presupusul încotro să o fi luat eu. În acest caz, am să-mi iau prețiosul pachet și, făcînd un mare ocol, am să mă întorc la mașină cînd nu va mai rămîne nimeni lîngă ea. Voi închide ușile pe dinăuntru și mă voi tot roti prin păduri și prin munți, iar apoi mă voi întoarce la ambasadă, pentru ca a doua zi să repet totul, de la capăt. Mă uit iarăși la ceas: au trecut treizeci de minute. N-a apărut nimeni lîngă mașina mea. Doar pinii foșnesc. Aș fi putut să las ambalajul cu aruncătorul în automobil, iar acum, convingîndu-mă că nu sînt urmărit, să mă fi întors la mașină, să iau marfa și să plec în munți. Dar noi nu procedăm astfel.

Mai șed cîteva minute în tufișuri, ascult foșnetele pădurii. Nu e nimeni. Încalț niște cizme de cauciuc, îmi îndes pe cap o șapcă împodobită cu blîndul leu britanic și-mi aburc un rucsac în spinare: n-au decît să mă ia drept turist. În mînă am un trabuc. Desigur, eu nu fumez. Mi s-a interzis cu mulți ani în

urmă acest lucru. Dar iau întotdeauna cu mine un trabuc aromat. Rup din el un căpăcel, frec tutunul între palme și îl împrăștii în jurul meu. Asta ca un salut pentru cîinii voștri din partea mea. Rătăcesc îndelung prin tufișuri, ies la un pîrîiaș și o iau prin apă, împotriva curentului. Nu sînt urmărit acum, dar poate că peste cîteva ore vor năvăli încoace cu cîini, cu elicoptere.

Păcat că ambalajul cu aruncătorul de grenade are o formă foarte neobișnuită. Dacă ar vedea cineva că din rucsacul meu se înalță o piesă atît de misterioasă, înfășurată în cauciuc, fără doar și poate ar înțelege că sînt un salahor al GRU, că lucrez în ingrata aceea de asigurare drept pedeapsă pentru incapacitatea de a găsi de unul singur căile de acces spre secrete.

E lung drumul meu. Pe jos, mereu pe jos. Ca la Spețnaz. În sus, prin pîrîu, mereu în sus. Detașamentele revoluționare de luptători pentru libertate au nevoie de armament pentru răsturnarea robiei capitaliste. Poate că acest aruncător îl vor lua niște băieți italieni sau nemți și se vor folosi de el, dînd încă o lovitură capitalismului în putrefacție.

E lung drumul. Timp suficient pentru gimnastică mintală. Ce-aș putea născoci pentru a fi pus să lucrez independent? Poate să scriu un raport șefului sectorului 5 al Direcției 1 și să propun ceva original? De pildă, o acțiune prin care băieții germani sau italieni să-l răpească pe președinte, sau pe ministrul Apărării. Ar fi ceva bun pentru ei, pentru țelurile lor revoluționare, pentru ridicarea conștiinței revoluționare a maselor. Cel capturat să fie judecat de un tribunal revoluționar, al lor. Să fie executat. Dar înainte de execuție am putea să stăm noi de vorbă cu el, și dă-i înainte, cu pila peste dinți; ia spune tu, lighioană, ceva secrete!

Îmi tîrăsc cu greu picioarele prin apă, zîmbind la năzbîtiile mele. Se-nțelege că niciodată n-am să propun așa ceva. A da cuiva sfaturi e o treabă ingrată. Cei care au oferit o idee nu sînt niciodată pomeniți. Nu inițiatorii sînt decorați, ci făptuitorii. Ideea e simplă. Ajung alții la ea și fără mine. Eu am nevoie să inventez ceva, la care să fiu nu numai inițiator, ci și făptuitor. Ideea trebuie să nu fie generală, ci concretă. Înainte de a o

încredința comandantului, trebuie să pregătesc mii de amănunte. Înainte de a o relata, trebuie să fiu întru totul legat de această idee, dar în așa fel încît să nu pot fi dat la o parte, încredințîndu-se unor lupi mai experimentați desfășurarea operației.

Torentul cristalin, de munte, îmi șopotește pe sub picioare. Uneori ies pe mal, pentru a ocoli o cascadă. Atunci rup din nou o bucățică de trabuc, frec tutunul între palme și îl împrăștii. Pășesc numai pe pietre, ca să nu las urme.

Iată și locul ales de mine, aprobat de vice-liderul rezidenței și confirmat de șeful Direcției 1 al GRU. Ascunzătoarea nu e o peșteră, și nici un beci secret. Nicidecum. Ascunzătoarea e un loc care poate fi găsit cu ușurință de cel destinat a-l găsi și care e foarte greu de găsit de către cei ce nu e cazul să-l găsească. Ascunzătoarea e un loc în care marfa noastră nu poate fi descoperită întîmplător, unde ea nu poate avea de suferit din pricina calamităților naturale.

Ascunzătoarea aleasă de mine răspunde acestor cerințe. E aleasă în munți, departe de așezări omenești. Locul se află într-o despicătură între stînci. Locul e barat printr-un hățiș imposibil de străbătut, de tufișuri spinoase. Un loc de care turiștii nu se simt atrași și pe unde copiii curioși nu-și caută loc de joacă. Pe aici nu vor exista niciodată construcții. Locul nu este amenințat de alunecări de teren și de inundații. În schimb este ușor de găsit. Dacă, desigur, știi cum să-l cauți. Iată o linie de înaltă tensiune, pe gigantici stîlpi metalici. De la stîlpul cu Nr. 042 trebuie să mergi în direcția stîlpului cu Nr. 041. Trebuie să mergi pînă în punctul unde cablurile atîrnă cel mai mult spre pămînt și acolo să te răsucești spre stînga. Mai departe să treci treizeci de metri într-o direcție absolut perpendiculară pe linia de înaltă tensiune. Că spinii o să te zgîrie pe față? Asta n-are importanță, căci iată, în acele tufișuri e o grămadă de pietre amestecate cu tăciunii negri ai unui foc ce a ars aici cu mulți ani în urmă. De aici, o iei prin tufișuri zece pași la dreapta. Te vîri în despicătura de acolo. Iată, se vede o grămădire de pietre. Ea este ascunzătoarea. Ce-i drept, locul

nu-i prea atrăgător. E umed, întunecos. Plin de spini. Data trecută, cînd am găsit locul acesta, am îngrămădit aici tot felul de gunoaie pe care le-am găsit prin apropiere: o cutie de conserve ruginită, o sticlă, un ghem de sîrmă. Asta pentru ca nimănui să nu-i treacă prin minte să organizeze tocmai aici vreun picnic.

Examinez încă o dată cu atenție tot ce mă înconjoară. De la momentul primei mele apariții aici, nu s-a schimbat nimic. Pînă și cutia de conserve se află pe locul dinainte. Ascult îndelung șuierul vîntului peste vîrfurile munților. Nu e nimeni. Azvîrl de pe umeri rucsacul, de care mi se făcuse lehamite. Îi propusesem comandantului să îngrop aruncătorul în pămînt, dar el a ordonat doar să-l acopăr cu pietre, alegîndu-le pe cele mai grele. Mai propusesem să prind un motan de pripas, să-l aduc aici și să-l aduc jertfă intereselor proletariatului mondial. Rămășițele lui i-ar fi îndepărtat de locul acesta și pe vînători, și pe turiști, și eventualele perechi de îndrăgostiți, care caută colțișoare izolate. Dar nici această propunere n-a fost aprobată. Prim-locțiitorul comandantului a ordonat să utilizez lichidul „ZRG, varianta 4". Flaconul pe care-l am e mic de tot, însă mirosul va dăinui multă vreme. „ZRG, varianta 4" înseamnă miros de cauciuc ars, care va persista aici cîteva săptămîni, alungîndu-i pe nechemați și garantînd că nu se vor încumeta decît destinatarii pachetului meu. Ei bine, succes vouă, neînfricați luptători pentru libertate și dreptate socială. Ascult șuierul vîntului și mă strecor printre stînci ca o fiară prudentă.

7

Am ajuns că cunosc destul de bine Europa Occidentală. Așa cum un dulău de vînătoare cunoaște pădurea din vecinătate. Aș putea să lucrez ca ghid turistic la Amsterdam sau la Hamburg: priviți spre dreapta, priviți spre stînga. Și Viena o cunosc bine, dar nu ca Zürich-ul, de pildă. Și este de înțeles: nu faci amor acolo unde și locuiești. Este explicabil de ce colegii mei de la

Roma, Bonn, Paris, Geneva cunosc Viena mai bine decît mine. Ei lucrează aici, „plecînd în turneu". Iar eu fac turnee acolo. Toți avem același sistem. Noi toți avem aceeași tactică: nu trebuie să intri în conflict cu autoritățile locale, odată ce e posibil să-ți desfășori operația undeva cît mai departe.

Astăzi lucrez la Basel. Dar nu de unul singur. Sînt în asigurare. Baselul este un punct de joncțiune a Germaniei, Franței și Elveției. Baselul e un loc foarte convenabil. Un loc unic în felul său. Baselul este o încrucișare de drumuri. Ai fost la Basel și ai dispărut. Aici e ușor să dispari. Foarte ușor.

Acum șed într-un mic restaurant, exact vizavi de gară. De fapt e greu de spus dacă e un restaurant, sau o berărie. Sala e împărțită în două. De o parte e restaurantul. Mic de tot. Acolo sînt fețe de masă roșii. În cealaltă parte e berăria. Mese de stejar, fără nici un fel de fețe. Aici șed eu. Singur. În lemnul înnegrit, sînt sculptate un ornament și o dată: „1932". Înseamnă că masa asta se afla aici încă înainte de Hitler. E bine să fii elvețian. Granița Germaniei trece uite pe acolo. De-a dreptul prin stradă. Dar război n-a fost niciodată.

O simpatică domnișoară scunduță așază în fața mea o halbă de bere pe un disculeț curat de carton. De unde să știe ea, pieptoasa, că eu mă aflu deja într-o misiune de luptă. Că secundele îmi ticăie în cap, că nu degeaba șed cu în așa fel, încît marele orologiu de pe clădirea gării să-mi fie la vedere. De unde să știe ea că după acest ceas se mai orientează cineva pe care eu nu-l cunosc și n-am să-l cunosc niciodată. De unde să știe ea că vîrfurile degetelor mele sînt deja unse cu crema MMP și de aceea nu lasă amprente. De unde să știe că în buzunarul meu se află un mîner obișnuit, de porțelan, din acelea ce atîrnă de lanț prin toalete. Ai tras de el și apa a început să vuiască. Numai că mînerul acesta este executat la Institutul de mascare al GRU. În interiorul lui e un mic container, conținînd poate descrierea unei ascunzători, sau bani, sau aur, dracu să știe ce anume. Eu nu știu ce se află înlăuntrul containerului. Dar exact peste șapte minute am să ies la toaletă și în penultima cabină am să scot mînerul de pe lanț, am să-l pun în buzunar,

iar în locul lui am să-l atîrn pe cel din buzunarul meu. Cineva, şi anume cel care se uită şi el la ceasul gării, va intra după mine în acea cabină, va desprinde mînerul cu container, iar în locul lui va agăţa unul obişnuit, care se află acum în buzunarul lui. Cu siguranţă că şi el îl strînge acum cu degetele unse cu cremă MMP. Toate cele trei mînere sînt ca nişte gemeni. N-ai cum să le deosebeşti. Institutul de mascare nu-şi pierde timpul de pomană.

Limba marelui orologiu a tresărit abia vizibil. Mai sînt şase minute. Lîngă gară se află un enorm şantier. Fie că se extinde gara, fie că se construieşte un hotel. Construcţia se conturează cu eleganţă de sub schele – ceva în formă de turn. Pereţii sînt din metal cafeniu şi ferestrele, de asemenea, de culoare închisă, aproape cafenii. Sus de tot, pe cer, se disting muncitori cu căşti portocalii – maimuţe ale unei jungle de oţel. Iar pe cornişe – porumbei. Iată că unul din ei îşi ucide încet şi cu încordare un tovarăş, izbindu-l cu ciocul în ceafă: pac, pac. Aşteaptă puţin, şi iarăşi, pac cu ciocul în ceafă. Respingătoare pasăre e porumbelul. Nici ereţii, nici lupii, nici crocodilii nu ucid din amuzament. Porumbeii ucid numai astfel. Îşi omoară confraţii pur şi simplu pentru a se distra. Şi ucid fără grabă, prelungindu-şi plăcerea.

Eh, să fi avut în mîini un pistol mitralieră Kalaşnikov! Aş fi lăsat în jos maneta de siguranţă, la foc automat, închizătorul l-aş fi dat înapoi cu o smucitură şi aş fi umplut cu detunături piaţa gării, pe jumătate, adormitului Basel. Aş fi trăsnit porumbelul ucigaş cu o lungă rafală de foc automat. L-aş fi strivit cu plumb, l-aş fi măturat. L-aş fi transformat într-un ghemotoc de pene şi sînge. Dar n-am arma cu mine. Nu sînt la Speţnaz, ci în captare prin agentură. Păcat. Dar, ce-i drept, aş fi ucis fără să-mi dau seama că, salvîndu-l pe porumbelul cel slab de la o moarte sigură, eu salvez în acelaşi timp un ucigaş. Căci firea lor, a tuturor, este aceeaşi. De porumbei. Acela o să-şi vină în fire, o să-şi tragă răsuflarea, apoi va găsi unul mai slab decît el şi va începe să-l ciocănească în ceafă. Că doar ştie, ticălosul, în ce loc să izbească. E profesionist, precum un călău de la NKVD.

Respingătoare pasăre porumbelul. Şi cînd te gîndeşti că sînt oameni care consideră acest ucigaş cu sînge rece drept simbol al păcii. În loc să fi considerat drept asemenea simbol crocodilul, ori şarpele anaconda. Doar anaconda e o fiară paşnică. Ucide numai pentru a se hrăni. Şi îndată ce mănîncă, adoarme. El nu găseşte delectare în tortură. Şi nu-şi omoară confraţii.

Porumbelul cel slab şi-a întins aripile pe cornişă. Capul i s-a lăsat de tot în jos. Iar porumbelul cel puternic s-a strîns tot într-un ghem. Îl dă gata pe cel slab. O lovitură. Încă una. Puternice-i sînt izbiturile. Vîrful ciocului îi e însîngerat. Ei bine, n-ai decît să-ţi termini treaba, că e timpul să plec. La toaletă. La o operaţie absolut secretă de asigurare pentru agentură.

8

Nu pierd timpul. Cînd asigur pe cineva în Germania, mă gîndesc cum aş putea eu însumi să pătrund spre secretele germane. Cînd sînt în Italia, mă gîndesc la căile de acces spre secretele italiene. Dar în Italia poate fi recrutat şi un american, şi un chinez, şi un australian. Am nevoie de oameni din aceia care deţin secrete de stat. Acum m-am întors de la Basel şi îi raportez Navigatorului rezultatele operaţiei. De obicei raportul îl ascultă vice-liderul, dar astăzi îl ascultă Navigatorul personal. Pe cît se vede, asigurarea prezenta importanţă deosebită. Profitînd de ocazie, îi raportez propunerile mele despre cum s-ar putea capta documente secrete referitoare la sistemul „Florida". „Florida" e sistemul de apărare antiaeriană al Elveţiei. „Florida" elveţiană este, desigur, o cărămijoară. Dar tocmai din asemenea cărămijoare este constituit sistemul apărării antiaeriene al SUA. Dacă am face cunoştinţă cu un sergent elveţian, s-ar lămuri multe în legătură cu sistemul american...

Navigatorul mă aţinteşte cu privirea lui grea. În ochi are numai plumb şi nimic altceva. Privirea lui e privirea unui taur care se uită îndelung la un tînăr toreador înainte de a-l ridica în coarnele lui puternice. Gîndurile nu se încurcă din pricina

acestei priviri de taur. Deţin nişte nume şi adrese ale personalului de la un punct de comandă al sistemului apărării antiaeriene a Elveţiei. Ştiu cum s-ar putea face cunoştinţă cu un sergent. Dar el mă striveşte cu privirea. Mă fîstîcesc şi uit întregul şir logic al raţionamentelor mele.

— Voi căuta să fac acest lucru.

El tace.

— Voi raporta toate detaliile...

El tace. Inspiră pe nări un metru cub de aer şi îndată îl expiră, precum o balenă:

— La asigurare!

Asigurarea de agentură este ceva în genul siropului dulce pentru o muscă. Părelnic nu e riscantă, ba e chiar dulceagă, dar nu poţi să mai ieşi din ea. Ţi se îngreunează aripioarele, aşa încît, pînă la urmă îţi dai duhul în siropul ăsta. Cercetaş adevărat devine numai acela care izbuteşte să se smulgă din el. Ghenka-consulul, de pildă. A venit la Viena odată cu mine. Ni s-au dat cîte trei luni pentru studierea oraşului, pentru ca să-l cunoaştem mai bine decît poliţia vieneză. Peste trei luni, amîndoi am fost supuşi unui examen: ce se află la Lügerplatz? Zece secunde de gîndire. Denumirile tuturor magazinelor, hotelurilor, restaurantelor, numerele autobuzelor care opresc acolo, să le înşirui pe toate. Mai repede! Dar poate că acolo nu-i nici un hotel? Mai repede, mai repede! Să cunoşti oraşul mai bine decît poliţia locală! Numeşte toate străzile ce intersectează Tabor Strasse! Mai repede! Cîte staţii? Cîte cutii poştale? Dacă mergi în direcţia... ce e în stînga? Ce? Ce? Cum? Cum? Cum?

Atît eu, cît şi Ghenka am trecut examenele la a doua prezentare. Dacă nu le treci din trei prezentări, eşti trimis înapoi, în Uniune. După examene am fost imediat aruncat la asigurare. El însă nu. El, în timp ce studia oraşul, izbutise să facă cunoştinţă cu un escroc ce face negoţ cu paşapoarte. Nişte paşapoarte semifalse sau în alb, ori pur şi simplu furate de la turişti. Direcţia a 17-a GRU cumpără cantităţi colosale de paşapoarte şi alte documente personale: diplome, carnete de conducere

auto, livrete militare. Nu pentru utilizare, ci pentru studiere ca modele la producerea de noi documente. Toate aceste hîrtii nu sînt, desigur, cine ştie cît de preţuite, iar captarea lor nu ilustrează deloc o clasă superioară în activitatea de agentură. Dar fapt este că eu am fost dat la asigurare, pe cînd Ghenka nu: continuă să capteze afurisitele lui de paşapoarte. În vreme ce Ghenka lucra cu paşapoartele, avea timp din destul. El însă nu pierdea timpul. A mai făcut cunoştinţă cu cineva, şi iată că eu am fost pus să asigur operaţiile lui, adică să-i acopăr coada. După întîlnirile lui, primeam nu ştiu ce dosare şi le duceam la ambasadă. Iar dacă s-ar fi întîmplat ca cineva să fie arestat la intrarea în ambasadă, acolo eram eu, şi niciodată Ghenadi Mihailovici. Între timp el circula curăţel. Mai tîrziu i s-au nimerit şi lucruri mai serioase. Pleacă la operaţii, iar cinci-şase ogari îi asigură acoperirea. În anul ce a urmat i s-a acordat înainte de termen gradul de locotenent-colonel. Numai doi ani a purtat gradul de maior.

Nu sînt nici invidios şi nici gelos. N-are decît să-ţi meargă, Ghenka. Cer fără nori îţi doresc! Dar am să mi smulg şi eu curînd din asigurare, Ghenka. E ora opt seara. Mă grăbesc spre casă. Patru ore de somn, iar la noapte – asigurare.

Navigatorul îmi zîmbeşte. Pentru prima oară după multe luni:

— În sfîrşit! Am ştiut dintotdeauna că ai să ieşi pe un drum numai al tău. Deci, cum l-ai cunoscut?

— Întîmplător. Lucram în asigurare la Innsbruck. Mă întorceam acolo. Hotărîsem să găsesc încă un loc, de rezervă, pentru vreo ascunzătoare. Am oprit în şosea şi tocmai examinam locul. Bun loc. M-am hotărît să plec. Dar roţile din spate erau pe pămînt. Pămîntul moale. Patinează. În spate era pantă. Văd că singur n-am s-o pot lua din loc. Stau la marginea drumului şi cer să fiu ajutat. Dar toţi gonesc pe lîngă mine. S-a oprit totuşi un „Fiat-132". Conducătorul era singur în maşină. M-a ajutat: mi-a îmbrîncit puţin maşina şi am ieşit din noroi, dar pe el l-am împroşcat tot – apăsasem prea tare pe accelerator. Am

vrut să-i dau o sticlă de whisky ca semn de scuze, dar m-am răzgîndit. «Scuzați-mă, zic, haideți să tragem la un restaurant. Acolo o să vi se spele mașina. Iar seara asta acordați-mi-o mie. Sînteți invitatul meu».

— Și a fost de acord?

— Da.

— Te-a întrebat cine ești?

— Nu. A întrebat doar unde locuiesc. Eu i-am răspuns că în Viena. Și, într-adevăr, acum eu locuiesc în Viena.

— Aveai număr diplomatic la mașină?

— Nu. Lucram în asigurare. Pe o mașină străină.

Navigatorul întoarce între degete o carte de vizită. Nu se mai satură privind-o. E inginer: „Oto Velara". Ce, în fiecare zi dă un general GRU peste o asemenea carte de vizită? Auzi, „Oto Velara!". O adevărată mină de aur. Poate că o fi subapreciind careva Italia ca patrie a unor geniali gînditori, dar în nici un caz GRU. GRU știe foarte bine că italienii au capete de gînditori geniali. Puțini știu că în anii antebelici Italia avea un nivel tehnologic fără precedent. Ce-i drept, această țară s-a războit fără prea mare strălucire, și tocmai acest fapt minimalizează realizările italiene în domeniul tehnicii militare. Dar aceste realizări, mai ales în domeniul aviației, al submarinelor, al vedetelor de mare viteză au fost pur și simplu uimitoare. Lev Manevici, colonel GRU, trimisese în Uniune, înainte de război, tone de documentație tehnică de o uluitoare importanță. Italia! Italia este un geniu nerecunoscut încă al tehnologiei maritime militare. S-ar putea ca unora să nu le vină a crede acest lucru, dar GRU este convins. „Oto Velara!" Inginer!

— Dar nu ți-a fost cumva plasat?

Navigatorul n-ar vrea deloc să creadă într-o asemenea posibilitate, dar întrebarea asta e obligat să o pună.

— Nu! îl încredințez eu cu înflăcărare. Am verificat tot. Nici controlul radio n-a descoperit nimic.

— Nu te aprinde. Într-un caz ca ăsta n-ai voie să te aprinzi. Dacă nu ți-a fost plasat, înseamnă că ai avut mare noroc.

Asta o înțelegeam și eu.

— Uite ce, zice Navigatorul. N-avem ce pierde, la urma urmei. Completează rapid o „foaie de verificare". Pînă mîine ai să reuşeşti?

— La noapte lucrez în asigurare.

Făcu o grimasă. Apoi ridică receptorul şi fără a forma vreun număr, zice:

— Vino la mine.

Intră vice-liderul.

— Înlocuieşte-l mîine cu cineva pe Victor Andreevici.

— N-am cu cine, tovarăşe general.

— Mai gîndeşte-te.

— Decît să-l iau pe Ghenadi Mihailovici?

— Pe consul?

— Da.

— Bine, trece-l la asigurare. Lasă-l să mai lucreze puţin şi în asigurare, că şi aşa a început să şi-o ia în cap. Pe Victor Andreevici îl eliberezi de orice asigurare. Lui locmai i se înjghebează o variantă foarte interesantă.

9

Telegrama cifrată de răspuns a venit peste două zile. Navigatorul n-are deloc chef să se despartă de „Oto Velara", de o firmă ce construieşte nave militare uimitor de rapide şi puternice. Navigatorul n-ar vrea să-mi citească mie telegrama. Îmi repetă doar răspunsul punctului de comandă al GRU: „Nu". Telegrama nu lămureşte de ce răspunsul e „nu". „Nu", în orice caz, înseamnă că el este o personalitate cunoscută marelui calculator al GRU. Dacă nu s-ar fi ştiut nimic despre el, răspunsul ar fi fost pozitiv: încercaţi. Păcat. Păcat să se piardă un om atît de interesant. Iar comandantului probabil îi pare rău de mine. Poate pentru prima oară îi pare rău. El vede că îmi dau toată silinţa să intru în rîndul varegilor, şi n-ar vrea deloc să mă îmbrîncească din nou printre ogari. Tace. Dar eu ştiu că la asigurare e o penurie turbată de mînă de lucru.

— Tovarășe general, mîine lucrez în asigurare. Permiteți să plec?

— Du-te, și deodată zîmbește. Dar să știi că nu există rău fără bine.

— La mine, tovarășe general, întotdeauna răul e fără bine.

— Ba uite că nu-i chiar așa. Ți s-a interzis să-l mai întîlnești; asta-i rău. Dar la comorile experienței noastre, noi am mai adăugat o fărîmă.

— ?

— Ai ajuns la un necaz și cu acea ocazie ai făcut cunoștință cu un om interesant. În activitatea noastră, deosebit de dificil este tocmai primul moment al cunoștinței. Cum să te apropii de un om? Cum să angajezi o convorbire? Cum să consolidezi cunoștința? De-acum înainte, de îndată ce ai să găsești un om interesant, lovește-i mașina, izbindu-te cu a ta de ea. Și contactul s-a făcut. El să-ți dea adresa. Iar tu să-l inviți la un pahar. Ce vă pasionează? Monede? Timbre? Am eu unul...

— Dumneavoastră, tovarășe general, sînteți de acord să plătiți mașinile bușite? întreb eu rîzînd.

— Sînt de acord, răspunde el cu seriozitate.

Capitolul XI

1

Ce vremuri au fost cîndva! Dar s-au dus. Totuşi au fost. A fost o Armată Roşie, iar împotriva ei Armata Albă. Dar a mai existat şi o Armată Verde. O comandase Foma Mokrous. Bine mai luptau verzii. Numai că, spre nenorocirea lor, s-au încrezut în roşii, s-au unit cu ei formînd Armata Roşie-Verde. Şi de aici li s-a tras sfîrşitul. Iar armata a început iarăşi a se numi Roşie.

Bune vremuri au mai fost atunci. Dacă-ai vrut să fii cu roşii – poftim. Dacă nu voiai, puteai să fugi la albi, ori mai ştiu eu la cine. Că erau mulţi şi de toate soiurile: grigorievişti, antonovişti, petliurişti. Ori şi mai bine: Armata revoluţionară-insurecţională a Ucrainei – RPAU*. RPAU era în acelaşi timp o armată şi un stat. Filozofie simplă: rolul statului este să apere populaţia împotriva duşmanilor externi. Asta era tot. Înlăuntrul statului fiecare îşi era singur stăpîn. Fă cum vrei, numai să nu-i superi pe alţii. Dacă vor năvăli duşmanii, statul îşi scoate armata – numai voluntari. Nu vrea să lupţi pentru libertatea ta – n-ai decît să fii rob, astea erau regulile în RPAU.

În cătunul nostru, toţi bătrînii ţin minte acele vremi. Şi pe conducătorul acelei armate nu-l uită: Nestor Ivanovici Mahno. Bătrînii spun că Nestor Ivanovici nu era nicidecum aşa cum îl arată roşii în filme. Ei zic că a fost un bărbat tînăr. Mai tîrziu am verificat acest lucru în enciclopedie. Bătrînii nu mint: în anul '18, Nestor Ivanovici nu avea nici treizeci de ani. Purta

---

* Iniţialele ruse ale armatei lui Mahno (n.tr.).

părul în plete, ce-i drept. Lăsat pînă pe umeri. Ţăranii îl considerau un sfînt. Îşi făceau cruce cînd îl vedeau.

Trece Nestor Ivanovici prin Ekaterinoslav, în trăsura cu patru cai negri. E încruntat. În priviri i se citeşte un gînd măreţ. Iar cei patru cai negri îi strunesţte Veliki Nemoi*. Nestor Ivanovici e şchiop şi nu merge călare: numai în taceankă**, avînd la îndemînă o mitralieră. Iar Veliki Nemoi era mereu alături. El îi era tătucului Mahno şi curier, şi ordonanţă, şi gardă personală, şi călăul curţii; sentinţele lui Nestor Ivanovici erau scurte de tot.

Trece Nestor Ivanovici, iar ţăranii i se închină din şale, că doar e al lor: un ţar al ţăranilor. Pe taceankă lui cu mitralieră e bătută în cuie de argint, pe partea din spate, deviza: „Eh, n-ai să m-ajungi!" şi pe partea din faţă: „Hei, n-ai să mă prinzi!". Iar alături de taceanka tătucului merg călări: tătucul Maksiuta, Nikolai Melnik, Grişa Anticrist, Nikolai Pustovoit şi Lev Andreevici Zadov – şeful cercetării. Cercetarea din RPAU se afla la nivelul celor mai înalte standarde mondiale. Mahno niciodată nu se angaja în luptă, în cazuri cînd situaţia îi era nefavorabilă. Se retrăgea. Dispărea. Armata lui se risipea. Tunurile, mitralierele erau vîrîte prin viroage şi văgăuni, caii erau lăsaţi să pască prin lunci, iar vestitele taceanka, ce purtaseră mitraliere, duceau codanele pe la iarmaroace. Mujicii şed prin curţi. La soare. Zîmbesc.

Armata mahnovistă se distingea de toate celelalte prin umorul ei tăios şi prin zîmbete. Nestor Ivanovici însuşi era un mare glumeţ. Pe frunte i se citeau gînduri măreţe, dar în ochi îi sticleau nişte drăcuşori neastîmpăraţi. Pentru o glumă bună era darnic ca şi pentru o victorie în luptă. Dar straşnic mai ştia să se bată Nestor Ivanovici! Într-o singură noapte îşi strîngea întreaga armată în pumn, şi cu pumnul acesta izbea în locul cel mai vulnerabil. În armata sa erau şaptesprezece divizii de cavalerie. Se cutremurau oraşele de tunetul copitelor călărimii lui.

---

* Poreclă. În traducere: Marele Mut (n.tr.).

** Trăsură uşoară, dotată cu o mitralieră, larg utilizată în anii războiului civil (n.tr.).

Iar dacă se întîmpla ca norocul să-i fie potrivnic, numai ce scotea tătucul un fluierat, şi iarăşi armata sa se risipea, se ascundea, dispărînd pînă la prima noapte-ntunecoasă.

Era invulnerabil tătucul Mahno. Dar uite că s-a încrezut în roşii. Rău ai făcut, tătucule, că te-ai încrezut. Ai şi găsit cui să le acorzi încredere. Cavaleria mahnovistă a pătruns în Crimeea, împreună cu roşii, ca să-i taie pe albi. Dar îndată ce i-au tăiat pe albi, numai ce s-a desfăşurat prin surprindere Armata întîi de cavalerie împotriva aliatului ei. O armată de cavalerie! Stepa aceea pustie. Sfîrşitul lunii noiembrie a anului douăzeci. Armata de cavalerie! O adevărată lavină. Tunetul copitelor se auzea la zeci de verste. Stepa fusese deja prinsă de ger. Stepa părea un nesfîrşit cîmp de beton. De la un orizont la altul. Roşii nu trăgeau şi nici măcar „Ura" nu strigau. Zecile de mii de săbii au ieşit fulgerător din teci, scînteind în soare. Şi s-a pornit Armata de cavalerie! S-a pornit. Vuiet şi şuier. Omul devine fiară în mulţime! Şi calul se sălbăticeşte. Spuma zboară-n ghemotoace prin aer. Caii-fiare! Oamenii-fiare! Şuier de săbii. Scînteieri orbitoare. Tunet de copite. Cîteva divizii de cavalerie ale roşilor învăluie printr-o largă manevră armata mahnovistă, tăindu-i retragerea, iar Armata de cavalerie, în întregul ei, izbeşte frontal. În galop. Prin surprindere. Împotriva unui aliat! Taie! Loveşte! O brigadă independentă de cavalerie, cu destinaţie specială, formată din prizonieri, este şi ea acolo, tăindu-i cu săbiile chiar şi pe ai săi. Pe cei care nu se sălbăticesc în luptă. Taie!!!

A desfăşurat el, Nestor Ivanovici, cele trei sute optzeci de taceanka, şi patru sute şaisprezece mitraliere ale sale au biciuit Armata întîi cu un uragan de plumb. Dar tîrziu. Tîrziu. În cine te-ai încrezut tu, Nestor Ivanovici? Tîrziu. Tu niciodată nu primeai lupta în condiţii de inegalitate. Plecai. Dar aici, unde să pleci în faţa aliatului? Taie! S-a înecat în propriu-i sînge divizia a 6-a de cavalerie a roşilor. Munţi de cadavre. Răniţi nu erau. Răniţii erau călcaţi în picioare de cai: venea din urmă, ca o lavină, Armata întîi de cavalerie! N-are timp să-i ocolească po propriii ei răniţi. Taie! Rău ai făcut, Nestor Ivanovici, că te-ai încrezut în ei. Rău. Eu nu m-aş fi încrezut. Eu nici acum nu mă încred în ei. Ştii, Nestor Ivanovici, că eu nu m-aş fi pus

în slujba roşilor. Aş fi preferat drapelele tale cele negre. Dar uite că tu nu exişti nici alte armate nu există în afară de Armata Roşie. Şi n-ai încotro să fugi. Vremurile acelea de glorie au trecut. Dar, în principiu, puţine lucruri s-au schimbat. Fiecare îşi recrutează propria sa bandă. Atîta doar că nu se numeşte bandă, ci grupare. Ce-i drept, grupările nu se hăcuie una pe alta cu săbii, dar oare din atîta lucru e mai uşor? Mai înainte măcar era limpede care-i alb şi care-i verde. Pe cînd acum fiecare, pentru a-i fi mai comod, se consideră roşu. Dar fiecare roşu nu se încrede în ceilalţi roşii. Ceilalţi roşii sînt pentru ei nişte aliaţi, aşa cum a fost Armata întîi de cavalerie aliată pentru tătucul Mahno.

Rele vremi. Toţi sînt tovarăşi. Toţi sînt fraţi. Dar cînd omul îi este prieten, tovarăş şi frate omului, cum poţi ghici dincotro vei fi lovit? Dincotro se va desfăşura prin surprindere lavina şi te va călca în copite?

2

Smîrcul asigurării de agentură mă trage tot mai adînc, mai adînc spre fund. N-ai cum scăpa.

Pînă şi unui zidar, ca să înalţe un zid i se cuvin prin lege trei ajutoare: unul să amestece mortarul, altul să-i dea cărămizile, iar al treilea să-i taie cărămizile în jumătăţi, atunci cînd e nevoie. La captarea prin agentură însă, sînt necesare cu mult mai multe ajutoare pentru fiecare lucrător. Şi fiecare doreşte să fie zidar. Nimeni nu vrea să fie ajutor. Dar meşter poţi deveni numai demonstrînd că eşti în stare să lucrezi tu însuţi la nivelul meşterilor, sau chiar mai bine.

Însă cum poţi face aşa ceva, odată ce asigurarea de agentură îţi răpeşte tot timpul? Toate nopţile. Toate sărbătorile. Toate zilele libere.

Nikolai Viktorovici Podgornîi, preşedintele sovietic, a dispărut. S-a evaporat. A pierit. A fost. Acum nu mai este. Firește,

președintele e doar un pion. Președintele un nimic. Președintele e un paravan. Ceva în genul unui ambasador sovietic. Acesta păşeşte mîndru prin ambasadă. Stă de vorbă cu înalte personalităţi. Strînge mîini. Zîmbeşte, însă nu adoptă hotărîri, iar la marile secrete nici nu are acces. N-ai decît să zîmbeşti şi să strîngi mîini. Asta ţi-e meseria. Pe cînd noi avem un canal direct al subordonării. Navigatorul răspunde în faţa şefului GRU. Acesta – în faţa Şefului Statului-Major General. Iar acesta, la rîndul lui, în faţa Comitetului Central. Pe cînd ambasadorii şi preşedinţii sînt elemente de mascare. Un paravan.

Dar, pe toţi dracii, dacă un preşedinte, fie el şi de paie, dispare, dacă lumea îşi aminteşte de el doar o jumătate de zi, oare de mine, dacă aş dispărea pe neaşteptate, şi-ar aminti cineva? Ataşatul militar sovietic de la Viena a dispărut. A pierit. S-a evaporat. A fost dus acasă. În Uniune. A fost evacuat, cum se spune la noi. Evacuarea ofiţerilor GRU şi KGB are loc în cazuri de greşeli grave, de completă inactivitate, în cazul cînd cineva e suspectat de contacte nepermise sau de pregătiri în vederea unei evadări. Pentru ce anume a fost evacuat ataşatul militar, nu cunosc. Aşa ceva nu se comunică niciodată. A dispărut, şi cu asta basta. A pierit. A plecat în concediu şi nu s-a mai întors. Uniunea Sovietică e mare. S-a rătăcit pe undeva! „Mercedes"-ul lui, cel verde, a trecut, drept moştenire, în posesia noului ataşat militar, colonelul Ţvetaev. Noul ataşat militar e un om mîndru. Se consideră şef. Vecinii noştri din KGB consideră că el este vice-liderul. Dar la noi, ca de altfel în orice organizaţie secretă, poziţia ocupată oficial nu reprezintă nimic. Noi avem ierarhia noastră. Secretă. Subterană. Nevăzută lumii.

N-ai decît să circuli, colonele, împăunîndu-te. Dar fii atent, căci în curînd te va chema Navigatorul în cabinetul său. Pe blana de leu. El îţi va comunica foarte drăgăstos, colonele, că eşti subordonat nu Navigatorului în persoană, nici vice-liderului, şi nici măcar unui locţiitor obişnuit al Navigatorului, ci pur şi simplu unuia din lupii GRU de mare succes, adică unuia din varegii noştri. Iar acesta s-ar putea să se dovedească a fi, de pildă, oricare din ajutoarele tale. Oficial, faţă de lume, tu vei

zîmbi şi vei strînge mîini, iar ajutorul ataşatului militar, cu gradul de maior sau locotenent-colonel îţi va purta servieta în urma ta. Tu în „Mercedes", iar el într-un „Ford". Dar toate astea numai din punct de vedere oficial. Însă ceea ce se face oficial, faţă de toată lumea, nu are nici o importanţă. Căpetenia unei mafii poate să se prefacă ziua într-un chelner. Asta însă nu înseamnă că directorul restaurantului are mai multă importanţă. La noi, în GRU, este acelaşi sistem. Rangurile şi distincţiile exterioare nu joacă nici un rol. Decoruri. Dimpotrivă, noi îi trecem de pe scenă în umbră pe liderii noştri şi pe ofiţerii cei mai talentaţi, expunîndu-i pe scenă pe demnitarii înfumuraţi, pe cînd în spatele culiselor avem propriile noastre ranguri, propriile distincţii, propria scară a valorilor. Iar aici, după culise, varegul dispune de ogar. Varegul sfîşie beregăţi. Varegul captează secrete. El trebuie să fie asigurat. Se întîmplă ca ajutorul tău să fi şi răzbit în rîndul varegilor, pe cînd tu, colonele, eşti abia un ogar. Un şacal. Un nimic. Un Bobik. Un Tuzik. Cu „Mercedes"-ul tău vei merge să-l asiguri, să-l acoperi pe ajutorul tău. Pentru unele greşeli mărunte, maiorul te va lua în rîs faţă de întreaga noastră frăţie de captatori. Pentru erori mari, vei ajunge la închisoare. El captează secrete pentru GRU, pe cînd tu doar îl asiguri. El îţi va scrie caracterizarea de serviciu. Soarta ta este în mîinile lui. Dacă greşeşti cumva, eşti pierdut, vei dispărea. Vei fi evacuat, la fel ca şi predecesorul tău. Deocamdată însă, zîmbeşte, ogar nenorocit, flecuşteţule, javră ce eşti. Şi nu uita că peste trei luni te aşteaptă examenul la cunoaşterea oraşului. Trebuie să ştii Viena mai bine decît poliţia vieneză! O sută de întrebări. Trebuie să dai o sută de răspunsuri corecte. Căci o greşeală la un răspuns poate duce la o eroare în asigurarea de agentură. Iar asta înseamnă un eşec, scandal, comisia Comitetului Central, banda rulantă a interogatoriilor, închisoarea. Iar dacă vei trece examenul, colonele, abia atunci te aşteaptă munca la asigurare. Vei acoperi coada unora. Fără zile libere. Fără sărbători. Fără o rază de lumină. Totuşi, deocamdată, zîmbeşte.

3

Asigurarea de agentură se întîmplă să fie directă şi generală. Astăzi, în asigurarea directă lucrează întreaga noastră rezidenţă glorioasă. Întregul abataj. Toată haita.

Întreaga asigurare este coordonată de Navigator în persoană. Iar în asigurarea generală lucrează ambasadorul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste şi Consulul general. Ei, care lucrează în asigurarea generală, habar nu au de ceea ce se petrece. Pur şi simplu le parvine de la Comitetul Central (asta se cheamă „de la instanţă", o telegramă cifrată: acoperiţi, protejaţi, ştergeţi urmele). Dacă se întîmplă să greşim noi, adică cei din asigurarea directă, ne va acoperi cu o perdea de fum asigurarea generală. Exact la fel cum sepia fuge de duşman, acoperindu-se cu o perdea impenetrabilă pentru privire. Ambasadorul şi Consulul general vor striga, vor face scandal, vor învinui poliţia austriacă de calomnie şi provocări, vor nega totul, orice. Se vor uita cu impertinenţă în ochi, înscenînd nevinovăţia ultragiată. Vor ameninţa cu înrăutăţirea relaţiilor prieteneşti şi cu sfîrşitul destinderii. Vor aminti că Armata Roşie a eliberat dezinteresată Austria. Vor aminti de jertfele războiului şi de crimele nazismului. Asta le este meseria. Pentru asta sînt ei inventaţi, ca să ne acopere retragerea în cazul cînd noi greşim.

Dar deocamdată n-am greşit. Deocamdată totul merge strună. Operaţia pe care o desfăşurăm necesită eforturile cîtorva rezidenţe şi ale tuturor ofiţerilor de captare din fiecare dintre rezidenţele angajate în operaţie: prin Austria trece un motor de tanc. Deja străbătut cîteva ţări, în tranzit. Destinaţia – Turcia. Chipurile. Austria este ultima etapă dificilă a acestui drum complicat. Mai departe, va porni prin Ungaria, iar şi mai departe îşi va schimba brusc direcţia de deplasare.

Motorul de tanc cîntăreşte o tonă şi jumătate. Varegii noştri l-au sustras într-o ţară oarecare şi l-au trecut graniţa sub o altă denumire. Călătoreşte deja cam de multă vreme, traversînd frontiere şi schimbîndu-şi de fiecare dată denumirea, exact cum

un nelegal al GRU își schimbă pașapoartele odată cu trecerea unei granițe.

Acum containerul cu motorul de tanc se află deja în Austria. Aici el călătorește sub denumirea: „instalație energetică experimentală pentru sistemele de drenaj ale irigațiilor". În țările Asiei și Africii e foamete! Lăsați să treacă această „instalație energetică experimentală"! Să-și rezolve țările sărace problema alimentației!

O lucrare de mare încordare a nervilor. Grea. Cei care n-au avut legătură cu tranzitarea unor încărcături grele peste frontiere de stat, nici nu-și pot imagina cîți birocrați sînt puși în mișcare! Iar GRU trebuie să fie încredințat că nici unul din aceștia nu bănuiește reala destinație a „instalației energetice experimentale". Cît despre cei care brusc și-au dat seama, aceștia trebuie să primească fără întîrziere un respectabil onorar pentru capacitatea lor deductivă și ca să aibă aerul că nu bănuiesc nimic. Pe fiecare din aceștia, GRU trebuie să-l aibă sub ochi, fie și numai de la distanță. Iată deci cu ce ne ocupăm noi.

Careva dintre varegi își găurește de pe acum vestonul pentru prinderea unui ordin. Doar e vorba de un motor de tanc. Ultimul tip. Nu pentru a fi copiat, desigur. Dar pentru a fi studiat. Exact așa cum pentru un constructor american de automobile de curse ar prezenta foarte mare interes cel mai modern motor japonez.

Drace, oare unde aș putea eu să găsesc ceva asemănător? Lucruri interesante sînt o mulțime, iar obținerea lor uneori nu e prea dificilă. Dar serviciul de informații cumpără trei-patru modele identice, sau documente în diverse părți ale lumii și gata. De mai multe nu e nevoie. Tu să ne dai ce e și mai nou, ceea ce nimeni nu poate procura. Uneori propui ceva extraordinar de interesant, dar GRU răspunde printr-un refuz. Adică, mulțumesc, dar rezidența diplomatică a GRU de la Tunis a lucrat mai rapid. Mulțumesc, obiectul acesta îl avem deja.

GRU înseamnă o concurență necruțătoare. Supraviețuiesc cei puternici.

4

Timpul se scurge lent: tic, tic, tic. E noapte. La noi în abataj întotdeauna e o singură culoare : albastră. Sigur, se poate regla intensitatea luminii. Dar asta nu duce la schimbarea culorii. Totul rămîne ca şi mai înainte, albastru. E ora 2 şi 43 de minute. Trebuie să circul puţin, ca să-mi alung somnul. De obicei, în încăperile rezidenţelor nu există nici un fel de ferestre. La noi, la Viena, în această imensă clădire, sînt numai trei. Ca să ajungi la ele, trebuie să ieşi din sala comună de lucru pe un coridor, să urci nişte scări pe lîngă laboratorul de fotodescifrare pînă pe coridorul „C", iar de acolo în sus, pe o altă scară. Patruzeci şi opt de trepte. Tocmai aici avem un coridoraş ce duce spre uşa solidă a centrului de antene. Pe coridorul acesta se şi află cele trei ferestre, iar locul se numeşte Nevski prospekt. Asta probabil pentru că, după ce i s-a urît de şedere în adîncurile cazematelor noastre, fiecare găseşte o ocazie cumva, de a se învîrti oleacă pe la soare. Acest spaţiu minuscul e separat de încăperile noastre de lucru prin zeci de uşi, planşee de beton şi pereţi. Aici nu e permis să se dezbată probleme secrete, dar cu toate acestea, cele trei ferestre sînt protejate în aşa fel, cum de altfel trebuie să fie protejate nişte ferestre ale GRU. Din afară ele nu se deosebesc prin nimic de alte ferestre. Aceleaşi gratii, ca pretutindeni. Numai că ferestrele noastre sînt puţintel tulburi. De aceea e foarte greu să se vadă din afară ce se petrece înăuntru. Geamurile ferestrelor sînt foarte groase. N-ai cum să le spargi. Sînt executate astfel şi pentru că sticla groasă vibrează mai puţin, încît nu poate sluji drept membrană, chiar dacă dirijezi spre ea o sursă puternică de radiaţii electromagnetice. În plus, geamurile sînt executate în aparenţă nu tocmai corect. Într-un loc sînt uşor mai groase, în altul uşor mai subţiri. Dar şi aici e o viclenie. Aceste neregularităţi ale sticlei sînt calculate de o maşină electronică. Cineva a primit un premiu pentru inventarea sticlei neregulate. Căci chiar dacă geamurile noastre s-ar utiliza în calitate de membrană, sticla neregulată ar împrăştia

în mod haotic fascicolul reflectat și nu ar permitea obținerea unei calități satisfăcătoare a recepției. Oberlihturi, de bună seamă, nu avem. În schimb, sistemele de ventilație sînt deosebite. Ele sînt păzite, așa că știu foarte puțin despre ele. E limpede însă că ferestrele nu se utilizează în nici un caz în acest scop.

Fiecare fereastră are trei rînduri de geamuri. Ramele sînt metalice, iar între piesele metalice sînt garnituri izolatoare. Asta pentru a se reduce pe toate căile vibrația. Geamurile interior și exterior arată ca geamurile de fereastră obișnuite, dar dacă te uiți cu atenție la rama de la mijloc, se poate vedea că geamurile nu se află pe același plan. Fiecare geam este ușor înclinat și într-un unghi abia sesizat față de orizontală. Fiecare geam are unghiul propriu de înclinare, calculat și el la mașina electronică. Asta pentru a se preîntîmpina utilizarea ferestrelor în scop de ascultare. Pereții sînt, desigur, și mai bine protejați, mai ales acolo sub pămînt, în abataj.

Dincolo de ferestre încă mai domnește o noapte de nepătruns. Știam asta. Venisem aici numai pentru a face puțină mișcare pe scări și pe coridoare. Sînt ofițer de serviciu și îmi este strict interzis să dorm. Întregul schimb de noapte lucrează practic fără participarea și amestecul meu. Grupul „TS" lucrează în permanență, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, pentru interceptarea și descifrarea radiogramelor militare și guvernamentale. Grupul de control de asemenea, se ocupă de interceptări radio. Dar aceasta e o cu totul altfel de activitate. „TS" lucrează pentru interesele serviciului de informații GRU, captînd fărîmițe din care punctul de comandă și calculatorul cel mare completează în permanență tabloul general al lumii, pe cînd controlul radio are alte funcții, deși nici acestea nu sînt de mai mică importanță. Grupul de control radio slujește numai interesele rezidenței noastre. Acest grup urmărește intensitatea acțiunilor poliției. El știe în orice moment ce face poliția vieneză, cum îi sînt amplasate forțele, pe cine urmăresc agenții ei travestiți. Controlul radio poate să vă spună oricînd că astăzi aceștia au urmărit la gară un arab suspect, iar ieri toate forțele

au fost aruncate pentru prinderea unui grup de traficanți de droguri. Foarte adesea acțiunile poliției nu pot fi descifrate, dar și în aceste cazuri, grupul de control radio e gata să avertizeze asupra cărui raion se exercită aceste acțiuni de neînțeles.

În afara grupurilor de interceptare radio, noaptea mai lucrează radiotelegrafiști și cifratori, dar eu nu am dreptul să mă amestec în activitatea lor. Atunci de ce șed aici toată noaptea? Așa este stabilit. Lucrează grupuri diferite, fără a fi subordonate unul altuia. Deci, cineva trebuie să fie mai mare peste ele. De aceea și sîntem noi de serviciu pe timp de noapte.

Eu sînt un ofițer obișnuit, de captare, fără să am merite deosebite, dar pentru ei toți sînt întruchiparea autorității. Pentru ei n-are importanță dacă sînt vareg sau ogar. Eu fac parte dintr-o castă superioară. Deci mă aflu cu mult mai presus decît oricare din cei care au legături directe cu străinii. Pentru fiecare din ei, indiferent de gradele lor militare, a deveni ofițer de captare constituie un vis frumos, însă irealizabil.

— Victor Andreevici, o cafea?

E Borea, cifratorul trei. Nu are ce face. Receptorul principal e mut, receptorul semnalizărilor radio ale agenturii tace și el.

— Da, Borea. Te rog.

Tocmai eram pe cale să închei descrierea terenurilor de desantare alese de mine pentru acțiunile Spețnaz-ului Armatei 6 de tancuri, de gardă. Conform unui ordin al GRU, eu am ales trei asemenea trenuri. În caz de război. Dar dacă Borea a ieșit, din cabina lui, oricum n-am să mai reușesc să închei această lucrare.

— Zahăr?

— Nu, Borea. Eu întotdeauna o beau fără zahăr.

Borea este un adorator al Venerei. Toți cifratorii de la GRU și KGB din întreaga lume o adoră pe această damă. Borea știe că am mult de lucru, dar se învîrte în jurul meu, gîndindu-se cum să-mi distragă atenția de la un viitor război și să mi-o comute pe dezbaterea unor probleme ale religiei sale.

— Victor Andreevici!

— Ce vrei? îi răspund fără a mă desprinde de caietul meu.

— Dipcurierii* au adus niște stihuri noi.

Întotdeauna dipcurierii numai din astea au.

— Naiba să te ia, Borea. Hai, spune-ți poezeaua.

Borea tușește. Își desfundă gîtlejul, și iată-l adoptînd o poză de mare poet:

Prin rouă în zori eu pășesc
Îmi scald picioarele prin ea
De alții nu mă osebesc
Și să mă... aș vrea.

— Măi Borea, pe asta am auzit-o înainte de a te cunoaște.

Se supără, dar îi trece degrabă:

— Dar ia ascultați. La Leningrad era un împătimit. Scotea niște versuri tare haioase:

O, Leningrad, grădină vie,
Oraș neînfrînt,
Toți oamenii sînt scîrnăvie,
Doar eu sînt un sfînt!

E imposibil să scapi de el. Însă și să strici relațiile cu el e o treabă primejdioasă. Cifratorii constituie o castă cu mult inferioară, dar sînt cei mai apropiați de Navigator, ca niște slugi credincioase. N-am deloc chef să mă adîncesc în poezia lui, dar și să-l întrerup ar fi un gest nechibzuit. Prefer să schimb subiectul:

— Ai lucrat cumva la statul-major al Regiunii Leningrad?

— Nu. La secția a 8-a a statului-major al Armatei 7.

— Și după aceea?

— După aceea am trecut direct la Vatutinki.

— Oho!

Vatutinki e un orășel absolut secret, de lîngă Moscova. Principalul centru de radiorecepție al GRU. Acolo totul este secret. Pînă și cimitirul. Vatutinki este un fel de rai. Dar ca orice rai adevărat, are un inconvenient: n-are ieșire. Cel care a nimerit

* Prescurtare: curierii diplomatici (n.tr.).

la Vatutinki poate fi sigur că va fi înmormîntat tocmai în acest cimitir și niciunde înaltă parte. Unii dintre cei care au ajuns în acest loc binecuvîntat, se află în străinătate. Dar asta nu înseamnă că viața le-a devenit mai variată. În interiorul ambasadei, pentru toți cifratorii sînt stabilite niște zone strict delimitate. Fiecare cu zona sa. Pentru Borea aceasta cuprinde doar șaisprezece încăperi, incluzînd camera în care locuiește, sala comună pentru lucru, cabinetele Navigatorului și ale locțiitorilor săi. Dincolo de limitele acestei zone nu se poate deplasa. Ar fi un delict. Iar dincolo de limitele ambasadei, nici atît. Deci, în această zonă trăiește timp de doi ani, după care va fi dus înapoi, la Vatutinki. Într-o zonă și acolo. Borea nu călătorește. El este dus. Sub pază. Dar Borea e încă un caz fericit. Mulți din cei care au ajuns la Vatutinki nu sînt duși nicăieri. Însă și aceștia sînt fericiți în comparație cu miile de cifratori care lucrează în statele majore ale regiunilor, ale flotelor, armatelor, flotilelor, Pentru fiecare, din aceștia Vatutinki este un vis frumos, dar irealizabil.

— Viktor Andreevici, povestiți-mi, vă rog, ceva despre prostituate. Nu de alta, dar curînd voi ajunge la Vatutinki, iar acolo băieții vor rîde: cum adică, ai fost la Viena și n-ai adus nici un fel de povești!

— Borea dragă, nu știu nimic despre prostituate.

Îmi pun capul că Borea nu mă provoacă din vreun ordin de sus. Pur și simplu, dorește să asculte și el ceva. Orice cifrator ce revine la Vatutinki este apreciat numai după priceperea de a povesti istorioare pe teme sexuale. Toți înțeleg că a avut o zonă foarte limitată pentru deplasări în interiorul ambasadei, uneori doar cinci încăperi. Toți înțeleg că istorioarele lui sînt născociri, că nici un ofițer de captare nu va cuteza să-i povestească unui cifrator ceva din ceea ce vede el în jurul său. Cu toate acestea, la Vatutinki un povestitor priceput este apreciat la fel cum în rîndul neamurilor ce nu cunosc scrierea este prețuit cel ce spune basme. De altfel și la popoarele civilizate se observă același fenomen. Magazinele Vienei sînt înțesate cu romane fantastice, despre aventuri ce au loc pe planete imaginate. Toți

oamenii civilizaţi înţeleg că toate acestea sînt născociri, dar îi respectă pe autorii acestor scorneli, exact la fel cum la Vatutinki sînt respectaţi naratorii de istorioare sexy.

— Zău, Victor Andreevici, povestiţi-mi ceva cu prostituate. Cum adică, ele chiar stau aşa, pe stradă? Dar cum sînt îmbrăcate? Victor Andreevici, eu ştiu că dumneavoastră nu vă apropiaţi de ele, dar cum arată aşa, de la distanţă?

5

...Resimt o acută lipsă de imaginaţie. Iar fără aşa ceva, sînt în pom. Cel care îşi planifică el însuşi mişcările caută cît poate mai mult să rămînă în umbră, împingîndu-i pe asigurători sub fasciculele lanternelor poliţiei. E drept că poliţia din Austria e blîndă, dar pînă şi ea uneori începe să turbeze. Desigur, noi nu sîntem alungaţi în mod public: oricum, nu ne aflăm chiar în Marea Britanie, dar cu toate acestea, uneori şi din Austria se întîmplă să fim daţi afară de o manieră discretă. Fără zgomot, fără scandal. Iar odată ce în Austria n-ai izbutit să faci treabă, poţi fi oare trimis în Olanda, unde poliţia lucrează cu toată seriozitatea, ori în Canada, unde condiţiile şi perspectivele nu mai sînt acum deloc cele care au fost cîndva!

Fiecare vareg se ţine în umbră, pe cînd fiecare ogar este cunoscut întregii lumi. Prin urmare, înşală-ţi aproapele, căci altfel depărtatul se va apropia şi te va înşela. Bine fac varegii că ne expun focului, adăpostindu-se în dosul neîndemînării şi prostiei noastre. Dar las că am să devin şi eu vareg. Asta am hotărît-o cu precizie. N-am să dorm nopţile, dar pînă la urmă am să găsesc eu o cale de acces la unele secrete! Fără o ieşire la nişte documente adevărate nu poate exista recrutare de agent, iar fără o recrutare nu e de trăit în GRU. Vei fi ciocănit, precum porumbelul acela. Tot ce ni s-a predat la Academie avea o vechime de cel puţin 20 de ani şi s-a folosit de nenumărate ori în practică. E nevoie de căi noi.

Pentru dezvoltarea imaginației criminale, eram puși să citim romane polițiste. Dar asta era mai degrabă pentru dezvoltarea unei atitudini critice fața de acțiunile și deciziile altora. Autorii de romane polițiste sînt niște profesioniști ai delectării publicului și nicidecum captatori profesioniști de secrete. Ei ocolesc ușor și cu dezinvoltură problema principală: cum poate comandantul să traseze misiunea pentru captarea unei arme noi, odată ce nu se știe nimic despre ea. Adică, în general nimic. Dacă lumea nici nu bănuiește că o asemenea armă poate exista. Doar GRU a început vînătoarea după bomba atomică din SUA încă pe vremea cînd nimeni în lume nu bănuia că există posibilitatea creării unei asemenea arme, iar președintele SUA nici nu o apreciase încă la justa valoare.

Pentru dezvoltarea deprinderilor hoțești în captare, am fost duși cîndva la o secție secretă a muzeului de criminalistică de pe strada Petrovka, din Moscova. UGRO* moscovit, desigur, habar nu avea cine sîntem noi. La muzeul acela veneau o mulțime de delegații secrete și de la MVD, și de la KGB, și de la controlul popular, și de la komsomol și dracu mai știe de unde. Tuturor trebuie să li se dezvolte gîndirea criminală.

Interesant muzeu, nimic de zis. Cel mai mult mi-a plăcut o mașină ce făcea bani. O lucraseră niște studenți ce la Universitatea din Moscova și au vîndut unor gruzini cu 10.000 de ruble zicîndu-le: noi avem nevoie de bani adevărați, că mașină de falsificat mai facem noi una. Au arătat studenții pe unde să se toarne vopseaua, pe unde să se introducă hîrtia, unde să se picure spirt, și mașina făcea niște hîrtii de zece ruble, foșnitoare, de toată minunea, că nici un expert nu le putea deosebi de cele adevărate. I-au prevenit, ce-i drept, studenții pe acei gruzini: să nu cumva să exagerați, că lăcomia strică negustoria! Să nu încingeți prea tare mașina, că desenul se va întinde... Și au plecat gruzinii în Gruzia lor. Acolo, s-au pus în fiecare seară pe tipărit bănuți. Dar curînd mașina s-a oprit. A fost nevoie ca banditii să recruteze un mecanic. Demontează el mașina și

* Inițialele ruse pentru miliția judiciară (n.tr.).

numai ce fluieră a pagubă. V-au tras în piept, zice. Maşina asta nu poate să facă bani falşi. În ea au fost puse o sută de hîrtii de cîte zece şi cum dădeai o manivelă, cum ieşea o hîrtii nou-nouţă. Dar au fost numai o sută de bucăţi. Au ieşit toate. Altele nu se vor mai ivi. Gruzinii imediat la miliţie. Studenţii au fost prinşi: au luat cîte trei ani de închisoare pentru escrocherie. În schimb gruzinii au luat cîte zece: pentru tentativa de a produce bani falşi. Şi s-a procedat corect: studenţii au înşelat numai nişte gruzini, pe cînd aceştia voiau să înşele statul muncitorilor şi ţăranilor.

Eh, ce baftă pe oamenii care au o asemenea fantezie. Dar eu ce să născocesc?

Capitolul XII

1

Recrutarea unui agent e o treabă complicată. E ca vînătoarea unei zibeline. Trebuie să o lovești în ochi, ca să nu-i strici blana. Dar adevăratul vînător nu consideră drept o dificultate să nimerească ochiul zibelinei. Găsirea zibelinei în taiga – asta-i dificultatea.

GRU caută oamenii care dețin secrete. Asemenea oameni nu sînt puțini. Dar un consilier prezidențial, un constructor de rachete, un general de stat-major, toți aceștia sînt despărțiți de noi prin pază, cu garduri, cu cîini de pază, prin privilegii și salarii enorme. Pentru GRU sînt utili purtătorii de secrete care trăiesc în singurătate, fără gărzi personale; sînt utili purtătorii de secrete care nu au în față perspective înfloritoare și salarii uriașe. Noi avem nevoie de purtători de secrete care să aibă nevoie de bani. Cum să găsești asemenea oameni? Cum să-i distingi dintre sutele de milioane de alți semeni care nu au acces la secrete? Nu știți? Ei, uite că eu știu! Acum știu. Mi-a venit o idee strălucită.

Dar iată care-i necazul: e peste putință să ajung la Navigator în audiență. De mai multe zile șade ca un deținut în cabinetul lui și nu primește pe nimeni. Vice-liderul e mai rău ca un cîine, încît e primejdios să te apropii de el, că te mușcă. Și vice-liderul își petrece aproape tot timpul în cabinetul comandantului. Iar în afară de ei doi, mai șade acolo și Piotr Egorovici Dunaeț. Oficial, el este vice-consul. Neoficial, e colonel GRU, locțiitor

al Navigatorului. Acum, la compania asta s-a mai adăugat şi contra-amiralul Bondar, locţiitorul şefului Direcţiei 1 a GRU. El a venit cu avionul la Viena ca membru al nu ştiu cărei comisii, în orice caz civile, nu militare. Dar în delegaţie n-a fost văzut niciodată. Are preocupări mult mai serioase.

Deci, întreaga companie – un general, un amiral şi doi colonei – se ivesc foarte arareori din cabinetul comandantului: şed acolo, în abataj, ca nişte stahanovişti. S-or fi hotărît să stabilească un record mondial în extracţie?

Jenea, al cincilea cifrator, le duce în cabinet şi micul dejun, şi prînzul, iar dup-aceea scoate de acolo tăvile. Totul rece, totul neatins. Şi mai scoate Jenea de acolo munţi de ceşti de cafea şi piramide de mucuri de ţigări. Ce s-o fi petrecînd acolo, Jenea habar n-are. Toate telegramele cifrate ale comandantului le prelucrează numai Aleksandr Ivanovici – primul cifrator. Dar chipul acestuia e mereu ca de piatră. Deloc tulburat.

De bună seamă că lucrul de care se ocupă cei patru în cabinet se cheamă, cu un termen ştiinţific, „Localizarea unui eşec". Dar se vede treaba că eşecul acesta e mare, profund. Şi trebuie tăiate toate firele ce pot fi pipăite de urmăritori. De aceea sînt chemaţi cîte unul în cabinetul comandantului cei mai experimentaţi varegi ai rezidenţei, iar după un scurt instructaj dispar pentru cîteva zile. Ce fac aceştia, nu ştiu. Nu mi se cuvine să ştiu. E clar că se duc să taie nişte fire. Dar cum anume le taie? Pot numai să deduc. Dau agenţilor bani şi paşapoarte: pleacă în Chile, pleacă în Paraguay, banii îţi ajung pentru toată viaţa! Dar, bineînţeles că nu toţi au o asemenea baftă. Doar e vorba de securitatea GRU. E vorba dacă această puternică organizaţie va mai rămîne, ca întotdeauna, în umbră sau vor începe să trăncănească despre ea toate ziarele de bulevard, cum se întîmplă cu KGB-ul şi CIA. Pentru GRU este foarte important să se ascundă în întuneric. Mizele în acest joc sînt nemaivăzute. De aceea GRU taie firele şi prin alte procedee. Cineva, chiar acum, cade urlînd sub un tren, ca răsplată pentru serviciul credincios, de mulţi ani. Fiecăruia ce i se cuvine. Cineva s-a înecat în timp ce înota. Oricui i se poate

întîmpla așa ceva. Dar cel mai adesea se petrec catastrofe automobilistice. GRU, precum anaconda, niciodată nu ucide din pasiune pentru crimă. GRU ucide numai în cazuri extreme. În schimb ucide iremediabil și, fără urme. E o treabă ce presupune nervi de oțel. Iată de ce e mai bine ca acum să nu te apropii de el. Poate mușca.

2

— Tu, Vitea, ai s-o pățești cu bunătatea ta. N-ai voie să fii atît de bun. Omul are dreptul să fie bun pînă la o anumită limită. Și încă ceva: ori îi muști pe toți, ori rămîi acolo, în rahat. Darwin a fundamentat chiar științific treaba asta. Supraviețuiește cel mai puternic. Se zice că teoria lui e valabilă numai pentru lumea animală. Și bine zice. Numai că și noi sîntem animale. Prin ce ne deosebim noi de ele? Prin prea puține lucruri. Celelalte animale n-au boli venerice, pe cînd oamenii au. Și mai prin ce? Numai prin zîmbet. Omul știe să zîmbească. Dar de la zîmbetele voastre lumea nu devine mai bună. Viața este de fapt supraviețuire. Iar supraviețuirea e luptă, luptă pentru un loc sub soare. Nu te relaxa, Vitea, și nu fi bun, că vei fi călcat în picioare...

E tîrziu după miezul nopții. Dinspre malul Dunării vine o undă de aer răcoros. Undeva departe aterizează un avion. Ploaia a trecut. Dar din castani tot mai cad picături grele, calde. Vice-liderul șade în fața mea, proptindu-și cu amărăciune o falcă în pumn. De fapt, el nu mai e vice-lider. Noi îi mai zicem astfel din pură obișnuință, dar nici asta nu o facem toți. Acum el e pur și simplu colonelul GRU Moroz Nikolai Tarasovici. Ofițer de captare, acționînd sub acoperire diplomatică. Nu e mult. Iar colonel GRU, de asemenea, nu-i un rang prea înalt. În GRU se întîmplă să fie tot soiul de colonei. Important nu e gradul, ci succesele și poziția. Un colonel de cap tare poate fi pur și simplu un ogar, la fel ca cei doi atașați militari care au fost evacuați unul după celălalt. El poate să fie un mîndru vareg

de mare eficienţă. Colonelul poate să fie locţiitor al liderului sau vice-liderului. Iar în unele cazuri, chiar liderul unei mici rezidenţe diplomatice sau nelegale.

Acum colonelul Nikolai Tarasovici Moroz este azvîrlit de la penultimul etaj pînă jos de tot. Localizarea eşecului s-a încheiat. Vice-liderul a fost destituit. Cei trei ogari care l-au asigurat dintotdeauna au fost evacuaţi la Moscova. Şi totul s-a liniştit. De la distanţă nici n-ai cum să observi schimbările.

S-a terminat cu domnia colonelului Moroz. Deocamdată, în locul lui n-a fost trimis nimeni, aşa încît Navigatorul ne conduce el personal şi prin locţiitori. Nu-i e uşor fără primul locţiitor, dar, vorbind deschis, nici Navigatorul nu se prea omoară acum cu munca. Totul decurge oarecum ca de la sine.

Căderea vice-liderului e suportată de fiecare în felul său. Fiecare raţionează în chip diferit. Pentru ofiţerii „TS", de la controlul radio, de la descifrarea foto, pentru cei de la pază, pentru operatorii sistemelor de protecţie, transmisionişti, cifratori şi toţi ceilalţi, care nu participă la captare, el a continuat să rămînă un semizeu. Doar e în continuare un ofiţer de captare! Dar între noi, cei de la captare, atitudinea faţă de el e acum diferită. Desigur, căpitanii, maiorii şi locotenenţii-colonei nu s-au obrăznicit. El ne este egal ca poziţie, dar totuşi colonel. Însă, uite, printre locotenenţii-colonei mai ales printre cei care n-au prea avut succese, se găseşte cîte cineva care să rîdă de el. Interesant mai sîntem noi făcuţi: cei care înainte se vîrîseră mai mult să-i devină prieteni, tocmai aceia îşi rîd, mai mult decît ceilalţi, de el. Prietenii la nevoie se cunosc. Nikolai Tarasovici nu se supără la glume. Nu ricanează. Dar bea. Bea straşnic. Navigatorul nu se supără: n-are decît să bea. Are omul un necaz. Am undeva impresia că şi Navigatorul însuşi e pe punctul de a ceda. Borea, al treilea cifrator, zice că Navigatorul bea la oglindă, încuiat în cabinet. Fără oglindă nu vrea să bea, considerînd că beţia în singurătate e o formă serioasă de alcoolism. Eu nu ştiu dacă Borea spune adevărul. Dar nu sînt trei luni de cînd el n-ar fi îndrăznit nici să glumească astfel, nici să dea de gol secretele comandantului. Pe cît se pare, a slăbit mîna

Navigatorului, a tătucului nostru, a comandantului nostru. A slăbit mîna Vicleanului. Probabil că Navigatorul se și bețivănea uneori împreună cu vice-liderul. Dar Vicleanul caută să țină lucrul acesta în secret, pe cînd Nikolai Tarasovici nu se mai ascunde. În seara asta alergam prin ploaia torențială spre mașina mea, în timp ce el, sărmanul, ud pînă la piele, nu putea să nimerească cu cheia în portiera lungului său „Citroen".

— Nikolai Tarasovici, urcați în mașina mea, să vă duc acasă!

— Și-atunci, cum am să mă întorc dimineață la ambasadă?

— Am să trec dimineață pe la dumneavoastră.

Și am luat-o din loc împreună.

— Măi Vitea, hai să bem ceva.

Cum să nu bem? L-am dus undeva dincolo de Dunăre. Am pe acolo niște locuri pe care puține agenții de spionaj le cunosc. În plus, și prețurile sînt acceptabile. Ne punem pe băut.

— Tu ești bun, Vitea. Dar nu faci bine. Scapi un om de la necaz, însă acesta te va devora. Vezi tu, se zice că oamenii sînt fiare. Eu nu pot fi în nici un caz de acord cu asta. Oamenii sînt mai răi decît fiarele. Oamenii sînt ermeeni, ca porumbeii.

— Nikolai Tarasovici, nu vă faceți griji, căci încă e posibil ca toate să revină la locul lor. Navigatorul vă consideră ca pe un frate, vă va susține. Și apoi chiar la *Acvariu*, ba și la direcția noastră, la P.C. și la informații aveți relații puternice...

— Toate astea-s așa cum zici tu, Vitea... Numai ca... ș-ș-șt, e secret... Am avut un eșec... Și încă unul cumplit... S-a analizat la Comitetul Central... Deci relațiile de la *Acvariu* nu-mi vor fi de ajutor. Ce crezi tu, de ce nu mă aflu eu în Uniune? Pentru că ar fi o chestie ciudată: într-o țară e un proces de spionaj, iar din țara vecină dispar niște diplomați sovietici... Ziariștii băgăreți ar face într-o clipă o legătură... Iar pentru politica de destindere așa ceva ar fi precum o lovitură cu secera peste gîtlej. Ar fi ceva sinonim cu recunoașterea vinei noastre și o încercare de ștergere a urmelor. Eu la Viena sînt doar temporar. După ce s-or domoli oarecum lucrurile și se vor uita, atunci voi fi luat și eu. Mă vor evacua.

— Și dacă o să reușiți să recrutați vreun ins baban de tot?

Se uită la mine cu adîncă amărăciune. Mă simt cam încurcat din pricina acestor cuvinte ale mele. Doar știm amîndoi că minuni nu există. Totuși se vede că i-a plăcut ceva în vorbele mele, căci îmi zîmbește trist.

— Uite ce, astăzi eu pălăvrăgesc prea mult, deși nu am acest drept. Ce-i drept, pălăvrăgesc pentru că sînt beat, însă și pentru că printre numeroșii oameni pe care-i cunosc, tu probabil că ești cel mai puțin infestat de ticăloșie. Ascultă deci, Suvorov, și ia aminte. Acum în haita noastră e o stare de relaxare îmbinată cu somnolență, ca după ce te culci cu o femeie. Iar asta e pentru că Navigatorului i s-a dat după ceafă, încît abia de s-a ținut pe picioare, iar eu am fost azvîrlit cît colo; tranzitul de mărfuri nelegale prin Austria s-a sistat temporar și fluxul documentației captate urmează alte căi spre *Acvariu*. Multora li se pare că nu trebuie să facă nimic. Toți s-au lenevit, s-au delăsat, ne mai simțind mîna grea a tătucului. Dar asta nu va ține mult. E drept că haita noastră a pierdut o sursă de informații extrem de prețioasă, iar Comitetul Central îi va aminti curînd lucrul acesta. Pe Vicleanul îl va cuprinde turbarea și-l va lua pe fiecare la întrebări. El va putea să-i pună lanțul în coarne. Își va alege neapărat o victimă pe care o va jertfi pe altarul spionajului militar sovietic. Asta pentru ca nimănui să nu-i vină cheful să-i lase cumva mai moale. Așa că, Victor, fii cu ochii-n patru. Cît de curînd Vicleanul va primi o cifrată de la Kira, iar Vicleanul e cumplit la mînie. Multora le va zdrobi cariera. Și bine va face. Căci, pe toți dracii, de ce așteaptă ei ca niște berbeci în turmă, să li se tot aducă aminte. Așa că Victor, acționează chiar acum. Mîine s-ar putea să fie tîrziu.

— Nikolai Tarasovici, eu am o idee nu tocmai rea, dar nu reușesc cam de multă vreme să ajung la Navigator. Poate să mai încerc o dată mîine?

— Nu te-aș sfătui, Vitea. Nu te-aș sfătui. Mai așteptă puțin. Curînd el îi va chema pe toți, unul cîte unul, pe blana de leu, la judecata de apoi, și atunci ai să-i spui ideea ta. Dar mie să nu mi-o împărtășești. Eu acum sînt un nimeni. Nu ai dreptul să-mi împărtășești ideile tale. În plus, aș fi în stare să-ți fur ideea, căci am stringentă nevoie de idei. Nu ți-e teamă?

— Nu mă tem.

— Rău faci, Suvorov, că nu te temi. Sînt şi eu o brută la fel ca ceilalţi. Ori poate chiar mai rău. Mai bine vrei să mergem la nişte c... din alea bălaie?

— E tîrziu acum, Nikolai Tarasovici.

— Ba e tocmai timpul potrivit. Am să-ţi arăt nişte pipiţe! Nu-ţi fie teamă, haide.

În general n-am nimic împotrivă să văd nişte pipiţe. Nu mă tem eu. Apoi, chiar dacă el se consideră fiară, şi chiar dacă mîna lui este pe deplin dedată cu omorul, totuşi e un om. Eu sînt o fiară în mai mare măsură decît el. Iar instinctul de perpetuare a speciei nu-mi este mai slab decît instinctul de conservare. Dar acum sînt beat şi împreună cu el aş putea da de neplăceri, după care ar urma evacuarea.

— E prea tîrziu.

El înţelege bine că n-am nimic împotrivă să văd nişte pipiţe şi să mă relaxez oleacă în compania lor, dar astăzi n-am să merg, aşa că nu obiectează.

3

Oamenii se împart în capitalişti şi socialişti. Şi unii şi ceilalţi au nevoie de bani. Asta îi aseamănă. În schimb îi deosebeşte metoda prin care obţin banii. Dacă un capitalist are nevoie de bani, se apucă zdravăn să muncească. Dacă însă un socialist are nevoie de bani, el lasă baltă munca, ba îi mai îndeamnă şi pe alţii să facă acelaşi lucru. La capitalişti şi la socialişti totul e clar şi logic. Eu însă fac parte din dracu ştie ce categorie. În societatea noastră totul e pe de-a-ndoaselea: cu toţii au, de asemenea, nevoie de bani, numai că e necuviincios să vorbeşti despre ei, iar să-i faci e o crimă. Asta nu e societate, ci dracu să-nţeleagă ce anume. Dacă noi am fi avut o societate normală, eu aş fi devenit neapărat socialist. Aş fi fost permanent în grevă şi pe chestia asta aş fi strîns un capital enorm.

Aş vrea să mă gîndesc acum la orice, la capitalişti şi socialişti, la viitorul fericit al planetei, cînd toţi vor deveni socialişti,

cînd toţi îşi vor ţine minte doar drepturile şi nicidecum obligaţiile. Cu alte cuvinte, aş vrea, să mă gîndesc acum la orice, în afară de ceea ce mă aşteaptă peste cîteva minute dincolo de uşa blindată a cabinetului unde se află comandantul.

Vicleanul e cumplit la mînie. E turbat mai ales cînd primeşte vreo cifrată de la Kira. La ordinul Vicleanului, Aleksandr Ivanovici, primul cifrator a dat citire în faţa întregii haite acelei telegrame cifrate, primite de la distanţă. Severă telegramă.

Iar după această lectură au trecut la rînd coloneii, cîte unul, pe blana de leu. În faţa dreptei judecăţi. Iar după colonei au urmat locotenenţii-colonei. Vicleanul rosteşte rapid rezoluţiile, exact precum Mahno sentinţele.

Curînd de tot e rîndul meu. Mi-e groază.

— Raportează.

— Turismul alpin.

— Turism alpin? Navigatorul se ridică încet din jilţul său. Ai zis turismul alpin? nu-i mai vine să se aşeze, păşeşte repede dintr-un colţ în altul zîmbind unui gînd al său şi privind undeva pe lîngă mine.

— Tu-ris-mul alpin! degetul arătător al mîinii lui drepte îi atinse fruntea puternică, apoi îndată se îndreptă spre mine, ca un pistol. Dintotdeauna am ştiut că ai un cap de aur.

Se aşează comod în jilţ, proptindu-şi o falcă în pumn. Un reflex portocaliu al lămpii lunecă peste ochii lui şi eu simţii deodată, copleşindu-mă, apăsarea puternicului său intelect.

— Povesteşte-mi despre turismul alpin.

— Tovarăşe general, flota a 6-a, a SUA, controlează Marea Mediterană. E de la sine înţeles că GRU îşi are ochii aţintiţi asupra ei din Italia, din Washington, din Grecia, Turcia, Siria, Libia, Egipt, Libia, Tunisia, Algeria, Maroc, Spania, Franţa, de pe insulele Malta, Cipru, de pe sateliţi, de pe navele escadrei a 5-a. Dar noi putem să privim Flota a 6-a nu numai de la distanţă, ci chiar şi din lăuntrul ei. Punct de observare: Alpii Austrieci. Desigur, experienţa noastră va fi transferată în Elveţia şi în alte ţări, dar noi vom fi primii. Flota a 6-a o adevărată mină de aur. Portavioane cu propulsie nucleară, avioane de

ultimul tip, rachete de toate categoriile, submarine, nave de desantare, iar pe acestea tancuri, artilerie şi orice fel de armament al trupelor de uscat. În Flota a 6-a vom găsi de toate. Acolo există încărcături nucleare, reactoare atomice, electronică, electronică...

El mă ascultă fără a mă întrerupe.

— Serviciul în Flota a 6-a înseamnă o posibilitate de a vizita Europa: de ce să zbori tocmai în SUA, odată ce concediul se poate petrece de minune în Austria, în Elveţia, în Franţa. După istovitoarele luni petrecute sub soarele arzător, ofiţerul din această flotă ajunge în munţii înzăpeziţi...

Ochii lui scînteiază şi zice:

— Dacă te-ai fi născut într-o familie de lupi capitalişti, tu ai fi devenit afacerist. Dar continuă...

— Propun să schimbăm tactica. Propun să prindem şoarecele nu în culcuşul lui, ci în momentul cînd va ieşi din el. Propun să nu pătrundem în obiective extrem de secrete şi să nu vînăm un şoarece anume, ci să construim o cursă de şoareci. De pildă, un mic hotel în munţi. De cel mult 500 de mii de dolari. Pentru executarea planului am nevoie doar de un singur lucru: un agent secret care să fi lucrat îndelung în captare, dar acum şi-a pierdut posibilităţile de agentură. Am nevoie de unul din bătrîni care este introdus complet şi definitiv în treburile noastre, şi în care dumneavoastră aveţi încredere. Eu cred că dumneavoastră trebuie să aveţi bătrîni trecuţi la conservare ca agentură. Vom găsi un hotel alpin nu prea mare, care să se afle la limitele falimentului. Din astea sînt destule. Îi vom insufla o nouă viaţă, introducîndu-l pe agentul nostru în calitate de partener de afaceri. În felul acesta vom salva hotelul, iar pe proprietarul lui îl vom îngenunchea. După ce vom culege în prealabil date despre mai multe hoteluri, îl vom alege pe acela în care vin cel mai adesea americani din Flota a 6-a. Hotelul însă nu este loc de recrutare, ci un loc de studiere. Recrutarea fulgerătoare va urma după. Într-un alt loc.

El se încruntă şi zise:

— Hotelul constituie deci o cale pasivă. Va veni acolo cineva. Sau nu va veni. E mult de aşteptat...

— Exact ca un pescar, după ce a aruncat undiţele... trebuie să ştim însă unde anume să le arunce şi cu ce momeală.

— Bine. Îţi ordon să culegi materiale despre hotelurile mici, din munţi, care sînt de vînzare din diverse motive... Că nu de prea mult bine se vînd ele.

— Tovarăşe general, eu am adunat deja asemenea date. Poftiţi.

4

Acum nu mai lucrez la asigurare. Toţi cei din abataj observă acest lucru. Fiecare din ei încearcă să-mi prezică destinul, întrebîndu-se dacă vor dura multă vreme privilegiile de care mă bucur. Iar prezicerea destinului nu-i o treabă prea grea. E suficient să te uiţi cu atenţie la cifratorul prim. Acesta ştie tot. Toate secretele. El e barometrul milostiveniei şi necruţării comandantului. Iar cifratorul prim a început să mi se adreseze cu patronimicul: Victor Andreevici. Aveţi o cifrată, Victor Andreevici. Bună dimineaţa, Victor Andreevici. Semnaţi aici, Victor Andreevici.

E un adevărat cataclism. Aşa ceva nu s-a întîmplat niciodată cu cifratorul-şef. El nu e ofiţer de captare, dar este omul cel mai apropiat de Navigator. Ca grad, este locotenent-colonel. Cu patronimicul obişnuia să se adreseze numai coloneilor de captare, pe cînd locotenenţilor-colonei, maiorilor, căpitanilor nu le zicea în nici un fel: aveţi o cifrată! Şi-atît. Iar acum poftim de vezi: şi-a amintit cum mă cheamă şi mi-a rostit numele în public. Sala principală de lucru s-a cufundat în tăcere cînd acest lucru s-a petrecut pentru primă oară. Chipuri uimite s-au întors înspre mine. Ba încă Serioja Douăzeci şi Şapte a rămas cu gura căscată.

Atunci cînd acest eveniment s-a întîmplat pentru prima oară, cifratorul unu mă chema la Navigator:

— Vă aşteaptă comandantul, Victor Andreevici.

Acum însă toţi s-au obişnuit. Fiecare din ei îşi dă cu presupusul cu ce am izbutit să mă remarc. Uneori aud cu vîrful urechii frînturi de convorbiri despre mine: l-a recrutat pe ataşatul chinez! Altfel, zvonurile despre mine sînt diverse. Dar în afară de mine numai Navigatorul, cifratorul unu şi Nikolai Tarasovici Moroz, fostul vice-lider, cunosc cu ce mă ocup. Acesta din urmă s-a lăsat de băutură. Nimeni nu-şi mai permite să-l ia peste picior. Mai înainte, cînd era vice-lider, zicea: „Ordon!" Apoi, o vreme, n-a spus nimic. Acum însă, rămînînd un simplu ofiţer de captare, a început să zică: „În numele Rezidentului, ordon!" În glasul său au început iarăşi să se audă intonaţiile maşinii de comandă. Odată ce ordonă, înseamnă că are asemenea împuterniciri. Odată ce a vorbit pe un astfel de ton, înseamnă că simte o forţă în spatele său. Titlul de vice-lider s-a dus, asta-i important, desigur. Chiar foarte. Dar şi mai important e altceva: Navigatorul îi acordă încredere şi se sprijină pe el, ca şi mai înainte. Mai înainte, vice-liderul ţinea în pumn, cu autoritatea sa, întreaga haită. Acum face acelaşi lucru, însă numai în numele comandantului.

— Tovarăşe General, mîine am nevoie de trei oameni în asigurare, iar în noaptea de sîmbătă spre duminică de cinci.

— Ia-i.

— Pe cine?

— Aranjează cu Nikolai Tarasovici. Vezi cine nu e ocupat, pe aceia să-i iei.

— Şi dacă aceia sînt colonei şi locotenenţi-colonei?

— Îi iei şi pe ei.

— Şi să-i comand?

— Să-i comanzi. În ziua desfăşurării, operaţiei, îţi permit să foloseşti formula: „În numele Rezidentului".

— Mulţumesc, tovarăşe general.

Lucrez în tandem cu Nikolai Tarasovici. Ca doi dulăi sub acoperirea unei întregi escadrile. Creăm în munţi o cursă de şoareci. Punem împreună la cale un mare business. Nu am

nimic împotrivă ca el să fie conectat la ideea mea, nu mă supără că i-am fost completamente subordonat. Are experienţă, are o agentură. Cu acordul *Acvariului*, Navigatorul scoate de la conservare agenţi bătrîni şi-i aduce în Austria pentru desfăşurarea operaţiei „Turism alpin". S-a cumpărat nu doar un singur hotel, ci trei. Pentru GRU nu e prea scump. Vechii agenţi de captare, scoşi din conservare, sînt utilizaţi în diferite feluri. Majoritatea lor a intrat în compunerea unui grup de agentură cu canal direct de transmisiuni. Ei pot transmite comunicări direct la Vatutinki, fără a se expune, pe ei şi pe noi, riscului. Cîţiva din aceşti bătrîni lucrează sub controlul lui Nikolai Tarasovici. Unul îmi este subordonat mie nemijlocit.

Mai înainte acesta se numea 173-V-106-229. Acum îl cheamă 173-V-41-299. Fusese recrutat în anul 1957, în Irlanda. Lucrase cinci ani în captare. În dosarul lui nu se specifică ce anume capta el. Se poate însă citi printre rînduri că a fost de mare eficienţă şi a obţinut succese remarcabile, după care urmează o fişie întunecată de tot în biografia sa. În dosar se spune doar că în acea perioadă a fost în legătură directă cu *Acvariul*, fără a fi subordonat Navigatorului din Viena al GRU. Acea perioadă se încheia cu decernarea ordinului Lenin, cu înmînarea unui premiu substanţial şi cu trecerea în situaţia de conservare pe termen lung, rămînînd sub controlul rezidenţei noastre.

În decursul anilor de conservare nu s-au întreprins întîlniri cu el. Asemenea băieţi sînt porecliţi Ursul, Somnorosul, Motanul. Acum este readus din somnolenţă la munca activă. I se dau misiuni pentru a fi controlat. Crede că lucrează de fapt, dar în fond este doar verificat. Nu cumva i-a scăzut interesul? Nu s-a desprins cumva? Nu s-a repotcovit?

5

Dar iată că Navigatorul schimbă direcţia. Toţi simţim acest lucru. A răsucit cîrma şi goneşte nava noastră prin valuri furibunde. Riscă. Înclină nava. În felul acesta putem intra la

apă. Noroc că el are mîna sigură. Se schimbă ceva. Creşte intensitatea asigurării. Toţi sînt daţi la asigurare! Au început operaţii de alt gen. Să se ia legătura cu birourile de reclamă! Să se culeagă materiale referitoare la ghizi şi personal de deservire al hotelurilor! Secret. Cine greşeşte – la închisoare! Să înceteze contactele directe cu birourile de reclame de pe litoralul Mării Mediterane. Pe toţi dracii, dar ce sîntem noi, am început chiar să facem business turistic?

Ofiţerii de captare trec pe rînd prin cabinetele locţiitorilor Navigatorului – şi dispar pentru cîteva zile. Să ascundă în munţi un aparat de emisie! Să depună bani într-o ascunzătoare. Cît mai mulţi bani! Locţiitorii navigatorului verifică îndeplinirea misiunilor. Ce naiba se petrece? Doar nu poţi da fuga de fiecare dată la Navigator ca să te sfătuiască. Navigatorul e ocupat. Să nu intre nimeni! Unde să găsească locţiitorul său răspunsul corect? Să mă adresez lui Nikolai Tarasovici Morozov? Acum el nu mai e vice-lider, totuşi le ştie pe toate. Locţiitorii se grămădesc în cabinetul lui Nikolai Tarasovici. El, în general, nu are drept la un cabinet separat. Acum e un nimeni. Un simplu ofiţer de captare. Dar atîta timp cît noul vice-lider n-a sosit... Nikolai Tarasovici e un nimeni. Dar e mai bine ca un locţiitor al Navigatorului să dea fuga o dată în plus ca să se consulte, e mai bine să-i asculte reproşurile decît să greşească. Într-o asemenea treabă, dacă greşeşti, adio – maica Siberia te înghite. Şi iarăşi asigurarea i-a strîns pe toţi. Zile şi nopţi. Fără pic de răgaz.

— Nikolai Tarasovici, n-am pe cine pune în asigurare!

— Păi mai căutaţi, Aleksandr Aleksandrovici.

Şi Aleksandr Aleksandrovici se mai gîndeşte.

— Poate să-l iau pe Vitea Suvorov?

— Nu. Pe el nu.

— Atunci pe cine?

Alexandr Aleksandrovici e locţiitor al Navigatorului, nu are decît un singur ofiţer de captare în rezervă, iar acesta este Nikolai Tarasovici Moroz. Aleksandr Aleksandrovici se uită întrebător la Nikolai Tarasovici. Poate îi pică fisa şi se oferă să

plece în asigurare? Că, într-adevăr, n-are pe cine trimite. Toți au fost împrăștiați. Dar uite că Nikolai Tarasovici tace.

— Bine, dar atunci să plec tocmai eu la asigurare? Doar oricum, sînt locțiitor.

— Dar de ce nu te-ai duce o dată și dumneata, Aleksandr Aleksandrovici? Mai ales dacă n-ai pe cine trimite.

Se mai gîndește Aleksandr Aleksandrovici. În sfîrșit, găsește o rezolvare: am să-l gonesc de două ori pe noapte pe Vitali--Aeroflot.

— Ei, vezi, și ziceai că n-ai pe cine trimite.

***

Încotro ne tot mîni, Navigatorule? E posibil să încingi chiar așa cazanele? N-or să plesnească? Nu vor plesni. Aveți antrenament. Doar sînteți de la Spețnaz. La asigurare! Cu toții! Aleksandr Aleksandrovici la asigurare! Iar asigurarea ta o asigură noul atașat militar. Pe „Mercedes"-ul cel verde.

Sîntem istoviți. Sîntem amețiți. Dar o greșeală înseamnă închisoare. Pentru fiecare operație să scrii un plan. Despre fiecare operație – raport. Asta pentru ca mai apoi anchetatorilor sectorului 9 al GRU să le vină mai ușor în găsirea vinovaților.

În sala cea mare de lucru nu se stinge lumina. Acum nu se mai numește un ofițer de serviciu pe abataj, căci oricum, în orice oră din zi și din noapte, e plin aici cu ofițeri de captare.

În stînga mea șade la birou Slava, de la reprezentanța comercială. E tînăr de tot căpitanul. Scrie o dare de seamă. Acoperă cu mîna ceea ce scrie, ca să nu văd. Așa e nimeni nu se cuvine să cunoască secretele altora. De unde să știe Slava că tocmai eu i-am inventat operația. Că toate amănuntele ei le-am chibzuit cu o săptămînă în urmă, o noapte întreagă, împreună cu Navigatorul și cu Nikolai Tarasovici. De unde să știi tu, Slava, că chiar pe mine m-ai asigurat, iar cînd ai ieșit pe poteca aceea de pădure, te-am văzut. Te-am văzut bine. Însă tu pe mine nu m-ai văzut. Și nici nu puteai să mă vezi. Dar nici nu aveai dreptul să mă vezi. Ei haide, scrie, scrie acolo.

6

Pe Victor Andreevici îl doare capul. Şi ochii de asemenea. Victor Andreevici şade în biroul lui Nikolai Tarasovici. Verificăm registre de evidenţă. Sînt multe. De la diverse hoteluri. De la unele care nici nu ne aparţin. Dar avem copiile acestor registre. Zeci de hoteluri şi zeci de mii de nume. Asta e de-acum istorie. Dar cel care cunoaşte istoria, poate alcătui o prognoză a viitorului. Precisă sau imprecisă, asta-i altă poveste. Dar nu se poate afla viitorul fără a cunoaşte prezentul şi trecutul.

În Austria sînt mii de hoteluri. Milioane de turişti. Dacă cei de la asigurare vor procura mai multe registre de evidenţă, se poate utiliza chiar şi o maşină electronică pentru calcularea prognozelor. Deocamdată însă facem treaba asta manual.

Iată un grup de turişti japonezi. Şaisprezece inşi. Or prezenta vreun interes? Numai că noi nu avem nici o cheiţă ca să aflăm. Nu ştim dacă prezintă sau nu un interes. Păcat. Oricum, noi îi trecem deocamdată în rîndul celor ce nu ne interesează. Pur şi simplu trecem mai departe. Pe lîngă toate noi ştim că turistul japonez nu revine niciodată prin acelaşi loc, exact cum diversionistul de la Spetnaz nu se întoarce niciodată pe unde a mai fost. Turistul japonez e grăbit să cerceteze întreaga planetă. Aşadar, trecem peste turiştii japonezi. Iată o pereche de la Londra. O fi interesantă? Nu ştiu. Trecem mai departe.

— Nikolai Tarasovici, ia uitaţi ce-am găsit!

Se uită. Clatină din cap. Plescăie din limbă. Un american singuratic din micul port italian Gaeta. Ce v-a spus dumneavoastră acest nume? Ce-i poate spune el oricui? Dar ce-i va spune acest nume unui ofiţer KGB? Absolut nimic. E un mic sat de pescari, în care, cine ştie de ce, se află şi un american. Dar de ce oare? Şi cui îi pasă de acest lucru? Oricine altcineva, aflînd că un american din Gaeta a tras la un mic hotel montan din Austria, n-ar acorda acestui fapt nici cea mai mică atenţie.

Numai că noi sîntem spioni militari. Fiecare din noi şi-a început slujba într-un grup sau la o secţie de informaţii. Fiecare

din noi a învățat pe de rost mii de cifre și denumiri. Pentru fiecare din noi Pirmasens, Penmarch, Oben, Holy-Loch, Woodbridge, Pfaibrücken sînt denumiri ce sună ca o muzică din paradis. Ce desfătare să auzi deodată numele Gaeta! În sătucul acesta își are baza doar o singură navă militară. Pe bordul ei se poate citi o enormă cifră „10". Acum v-ați amintit? Nu?! Bine, dar e crucișătorul american „Albany!" E nava amiral a Flotei a 6-a. Ea reprezintă un concentrat al tuturor secretelor și al tuturor firelor de comandă. Oh, capul meu cel sec! De ce nu ți-a venit cu un an mai devreme ideea hotelurilor, montane? Căci nu de mult, într-un hotel montan a venit la odihnă un american dintr-un sătuc italian. Nu încape îndoială că avea legături cu acest crucișător „Albany". Nu știm cine este. Dar nu se poate ca un american din această localitate uitată să nu se cunoască cu alți americani de pe crucișător. Chiar dacă nu este el căpitanul, nu e nici ofițer și nici măcar simplu marinar pe crucișător. Chiar dacă nu e nici măcar militar. S-ar putea să fie pastor, sau un vînzător de literatură pornografică. Dar are contacte cu marinarii crucișătorului, și acest lucru este cît se poate de interesant. Dacă cursa noastră de șoareci ar fi fost pusă cu un an în urmă, cu siguranță că noi ne-am fi năpustit cu toată forța haitei noastre asupra bietului american.

Vînătoare cu o mulțime de gonaci! Zeci de spioni împotriva unei singure victime. Aceasta simte că e împresurată din toate părțile de rechini, că n-are pe unde se retrage. Uneori, cînd se realizează goana în masă, cu întreaga haită, cu un adevărat zid, cu o falangă macedoneană, victima nu rezistă și sfîrșește punîndu-și capăt zilelor. Dar cel mai adesea acceptă să lucreze cu noi. Dac-am fi știut de el în momentul cînd a apărut în Austria, asupra lui s-ar fi năpustit întreaga forță irezistibilă a GRU. Iar dacă Navigatorul ar fi cerut ajutor, atunci, la ordinul *Acvariului*, pentru o singură recrutare ar fi putut să fie aruncate în luptă forțele cîtorva rezidențe. În asemenea cazuri victima țipă și se zvîrcolește, dînd însă pretutindeni numai peste varegi și ogari. Ar telefona la poliție. Ei bine, uneori noi putem să ne travestim băieții și în uniforme de polițiști. Poliția l-ar salva în

acest caz, dar l-ar sfătui fie să-şi pună capăt vieţii, fie să accepte propunerea GRU. Cînd un singur vînat e gonit de o întreagă bandă, nefericitul poate să telefoneze la toate adresele imaginabile, de pretutindeni va primi un singur răspuns. La colţ cu el! În fundătură! Iar colţurile pot fi de tot soiul: fizice şi morale, după cum pot fi fundăturile financiare şi prăpăstii ale disperării. Însă cineva poate fi şi la propriu gonit într-un colţ. De pildă, un om gol într-un colţ al băii. Cel despuiat, înconjurat de inşi îmbrăcaţi, întotdeauna se simte năpădit de un irezistibil sentiment de ruşine şi neputinţă. Iar noi ne pricepem să gonim pe cineva în colţ! Ne pricepem să înjosim şi să preamărim. Ne pricepem să determinăm pe cineva să se azvîrle singur într-o prăpastie şi ştim cum să-i întindem la timp o mînă de ajutor.

— Te-au furat visurile?

— M-au furat, Nikolai Tarasovici.

— Ia uite ce-am găsit eu.

Citesc însemnarea. O pereche britanică din orăşelul Faslyn – o bază a submarinelor engleze. Dacă perechea aceasta locuieşte în Faslyn, probabilitatea ca ea să aibă legătură cu submarinele este foarte mare. Poate că el este comandant de submarin, după cum poate fi un simplu om din paza bazei. Poate că e doar un gunoier la baza militară sau undeva prin apropierea ei, vreun furnizor de lapte, patronul unei berării. E posibil să lucreze, la o bibliotecă, la o popotă, ori la spital. Oricare din aceste situaţii este excelentă: toate au contacte cu echipajele, cu brigăzile de reparaţii, cu ofiţerii din statul-major. Dacă la Faslyn sînt prostituate, se poate afirma cu îndrăzneală că şi ele au legătură cu baza. Şi încă cum! Iar prin intermediul lor se pot obţine secrete despre care poate că nici căpitanii de submarine nu au cunoştinţă. Faslyn este prea mic, pentru ca oricare locuitor al lui să nu fie legat într-un fel sau altul de bază.

În Franţa, de asemenea, există o bază a submarinelor atomice. Dar e la Brest. Oraş mare, în care nici pe departe nu se poate spune că fiecare are vreo legătură cu navele. Tocmai de aceea noi căutăm orăşele mici de tot, în care se află obiective militare de importanţă deosebită. Cum este de pildă, acest

Faslyn. Pentru rezidența diplomatică din Londra e foarte incomod să-și trimită băieții la Faslyn. În Anglia ei sînt adesea vînați și izgoniți fără milă. Așa încît tocmai de aceea noi îi vînăm aici, în Austria, pe locuitorii acestor mici orașe, ale căror denumiri, fiecare în parte, au o rezonanță atît de dulce în urechile unui spion militar. Nopți în șir frunzărim registrele de evidență. Cine știe de unde sare iepurele, poate că vreunul din oamenii aceștia se va decide să revină pentru a doua oară în același loc? Iar dacă nu, găsim noi alții.

Registrele de evidență consemnează trecutul. E regretabil, dar acesta n-are cum să fie recuperat. Totuși, frunzărind aceste registre conținînd trecutul, examinăm contururile viitoarelor noastre operații.

7

Comandantul are o mină serioasă. Comandantul e sever.

— Prin ordinul șefului GȘ*, a fost numit primul meu locțiitor.

Toți tăcem.

— Aleksei Ivanovici, dă citire telegramei cifrate.

Alexandr Ivanovici, cifratorul prim, ne dă ocol cu o privire lipsită de orice expresie, apoi își apleacă ochii spre o mică foaie de un galben frapant:

— „Strict secret. Ordon a se numi ca prim locțiitor al comandantului rezidenței diplomatice GRU 173-V, colonelul Moroz Nikolai Tarasovici, Șeful Statului-Major General, mareșal al Uniunii Sovietice Ogarkov. Șeful GRU, general de armată Ivașutin".

Zîmbește comandantul. Zîmbește cifratorul prim. Zîmbește Nikolai Tarasovici. Acum e din nou vice-lider. Zîmbesc și eu. Zîmbesc și camarazii mei. Dar nu toți.

La noi, în GRU, ca și în întreaga Armată Sovietică, în KGB, în întreaga Uniune Sovietică, înălțarea după dizgrație e lucru

---

* Inițialele ruse pentru Statul-Major General (n.tr.).

rar. E ca și cînd cineva a fost readus la viață din mormînt; cu prea puțini se întîmplă așa ceva. Un eșec presupune prăvălirea. Iar prăvălirea întotdeauna e adîncă de tot, la fund.

Ne apropiem de vice-lider și-l felicităm pe rînd. Acum nu mai e nevoie să folosească formula „În numele Rezidentului". Acum e atotputernic și sub raport juridic. Le strînge tuturor mîinile. Dar am impresia că n-a uitat chiar de tot cine l-a luat peste picior cînd a început a se prăvăli. N-a uitat. După cum și cei care l-au luat peste picior știu bine că el n-a uitat. Își va aminti. Dar nu acum, imediat. Va aștepta. Știu cu toții că așteptarea unei răzbunări este mai rea decît răzbunarea însăși. Însă vice-liderul nu se grăbește.

— Permiteți să vă felicit, Nikolai Tarasovici.

Îmi venise rîndul. Îmi strînge mîna, privindu-mă în ochi. Îmi spune abia auzit: „mulțumesc". În afară de noi doi, numai Liderul și cifratorul prim înțeleg sensul real al acestui „mulțumesc". Cu o lună în urmă, agentul 173-V-41-299, care devenise coproprietarul unui mic hotel, fiindu-mi subordonat, m-a chemat la o întîlnire de extremă importanță și mi-a comunicat că în hotel se află un locatar sosit dintr-un orășel belgian, al cărui nume bîntuie visele oricărui ofițer GRU. Eram obligat să procedez eu personal la recrutare. Am luat însă legătura cu Navigatorul și am renunțat, spunînd că nu pot, nu am suficientă experiență. Pentru recrutarea asta aș fi primit o stea roșie pe piept sau una de argint pe umeri. Cît despre experiență, aveam destulă. Dar... am renunțat, iar Navigatorul l-a trimis pe Nikolai Tarasovici, și astăzi, iată-l, în rol de sărbătorit.

— Îți mulțumesc, Vitea.

De astă dată îmi strînge mîna Navigatorul. Toți se uită la noi. Nimeni nu înțelege nimic. Ca ce chestie să-mi strîngă mîna mie, așa, deodată, Navigatorul? Pentru ce îmi mulțumește? Că, pe cît se pare, nu eu sînt sărbătoritul. Dar Navigatorul îmi puse mîna pe umăr, mă bătu pe spate, parcă spunîndu-mi: fi-va și pe ulița ta sărbătoare. Nu știu de ce, dar mi-am aplecat privirile. Nu-mi părea rău după acea recrutare, deloc nu-mi părea rău. Să vă fie cu noroc, Nikolai Tarasovici.

8

Numai leneşii se îmbolnăvesc. Ce, parcă e greu să ieşi o dată pe lună în pădure, ca să pui capăt oricăror boleşniţe? Ca să previi toate suferinţele ce-ar putea surveni? Eu întotdeauna găsesc timp pentru aşa ceva, chiar şi în perioadele cînd sînt în asigurarea cea mai fără de răgaz. Acum însă îmi este cu atît mai uşor.

Mă aflu departe în munţi. Ştiu bine că pe aici nu e nimeni. Ştiu cum să verific treaba asta. Nu, de astă dată nu mă aşteaptă nici vreo ascunzătoare, nici vreo întîlnire, ci furnicile. Furnicile acelea mari, roşii, de pădure. Iată împărăţia lor, oraşul-împărăţie. Într-o poiană însorită, între pini. Mă dezbrac şi mă arunc într-un muşuroi, ca într-o apă rece. Sînt mii de furnici acolo. O mulţime imensă. Un Shanghai furnicăresc. Mi s-au pornit a alerga pe mîini şi pe picioare. Dar iată că una m-a muşcat dureros şi, ca la un semnal, toată haita de furnici şi-a înfipt colţii în mine. Dacă aş şedea ceva mai mult, m-ar înfuleca în întregime. Dar dacă suport numai un minut, asta înseamnă leac. E precum veninul de şarpe. Mult, înseamnă moarte. Puţin, e echivalent cu un medicament. Nu degeaba şarpele este considerat drept simbol al medicinei. Dar eu nu mă tratez cu venin de şarpe. Nu ştiu de ce. Pur şi simplu, n-am avut niciodată timp. În schimb, pentru furnici niciodată nu e nevoie de timp mult. Ai găsit un muşuroi uriaş şi gata, n-ai decît să sari în el!

Lichidul secretat de glandele furnicii conservă şi păstrează orice. Dacă muşcă furnica o omidă şi o tîrăşte în magazia ei, numai de la această muşcătură trupul acela mort nu va putrezi un an întreg, ba chiar şi doi. Va continua să zacă acolo, ca într-un frigider.

Cu organismul viu însă se petrec nişte minunăţii mult mai mari. Nu se pomeneşte să ai nici zbîrcituri, nici pete galbene pe faţă niciodată. Dinţii vor rămîne toţi neatinşi. Bunicul meu a murit la nouăzeci şi trei de ani fără să aibă riduri şi cu aproape toţi dinţii intacţi. A pierdut doar trei, dar şi pe aceia i i-au scos

roşii. Noroc că a fugit de la ei, că altfel i-ar fi pierdut pe toţi, odată cu capul. Şi-a trăit întreaga viaţă, izbutind să-şi ascundă trecutul mahnovist. Altfel nici pe mine nu m-ar fi luat nimeni în Armata Roşie. Ba, cu siguranţă că nici să mă nasc nu mi-ar fi fost sortit.

Dar nu numai bunicul meu se folosea de secretele furnicăreşti. Întreaga Rusie. Iar înainte de ea, Bizanţul. Şi încă mai demult, Egiptul. În Egipt, furnica era considerată primul medic. Au observat ei, egiptenii, cu multe mii de ani în urmă, cum îşi conservă furnica hrana şi numai ce s-au apucat ei să-şi vîre în muşuroaie mîinile şi picioarele. Dup-aceea chiar şi faraonii decedaţi au început a fi daţi pentru două nopţi în seama unor colectivităţi de furnici. Mii de ani după această procedură, trupurile lor n-au fost afectate de descompunere.

Toţi ştiu că furnica roşcată, de pădure, e făcătoare de minuni. Numai că omenirea-i leneşă! Oamenii cumpără în farmacii acid formic. Nu din cel adevărat, desigur, ci din acela produs în fabrici. Îşi fricţionează cu el mîinile, picioarele. Nişte proşti. Furnica ştie unde să muşte, iar treaba asta-i foarte importantă, adică să muşti tocmai acolo unde se cuvine. Ceva cam în genul medicinei chineze, cu acupunctura. Nu se înţeapă la întîmplare, ci unde se cuvine. Am răcnit ca un elan. Acum alerg în galop, scuturînd furnicile de pe mine, Mulţumesc, surioarelor, pentru astăzi ajunge.

9

Un Prieten al Poporului a dispărut. Prietenul Poporului este rezidentul KGB-ului. Principalul Vecin. Toţi vecinii din cuibuşorul cekist umblă cerniţi. Se petrece ceva acolo la ei. Probabil că nici ei înşişi nu prea ştiu bine ce anume. Atîta doar că rezidenţii KGB de la Viena, Geneva, Bonn şi Koln sînt chemaţi la Moscova şi, cine ştie de ce, încă nu s-au întors. În locul lor, locţiitorii au preluat temporar conducerea.

Evacuarea e o treabă cumplită şi ireparabilă. Primeşti o cifrată cum că, vezi Doamne, tăticul dumneavoastră nu se simte bine. Doreşte să vă vadă înainte de a închide ochii. Pleci cu avionul, dar alături de tine e escorta. Nu care cumva s-o ştergi. Soseşti în oraşul erou Moscova şi imediat eşti luat la întrebări. Dar cine este fără de prihană la noi? Toţi au păcate. E suficient să existe omul, că dosar i se poate oricînd însăila. Ce-i drept, acum nu se mai împuşcă la fel ca în treizeci şi şapte. Mai bine zis, se împuşcă, dar nu chiar atît de intensiv.

Cu ce şi-o fi dat Prietenul Poporului foc la valize? De unde să ştim noi? Se poate, desigur, să-ţi apleci urechea la zvonuri, dar pînă şi zvonurile astea sînt lansate de un serviciu special, ca să se ascundă adevărul...

...Aşa se întîmplă adesea. Porneşti un business şi obţii un succes ameţitor. Dar nu pentru multă vreme. Acelaşi lucru se întîmplă cu întreprinderile noastre comerciale. De cum am început a lucra, am avut o şansă nemaipomenită; recrutarea aceea pentru care vice-liderului i s-a iertat eşecul. Acum vice-liderul, împreună cu un grup de asigurare, captează nişte secrete pentru care colonelul Zotov, şeful informaţiilor GRU trimite entuziaste telegrame cifrate.

Dar termenul de „suficient" se utilizează într-un serviciu de informaţii numai atunci cînd calitatea informaţiilor captate nu este de prea mare interes. În toate celelalte cazuri se utilizează termenul „ insuficient". E la fel ca şi cum unui miliardar încă nu-i ajung banii, şi niciodată nu-i vor ajunge. La fel cum unei femei nu-i ajung gătelile. Cum unui colecţionar întotdeauna îi lipseşte un anume pitac ruginit. Şi întotdeauna va fi insuficient. Cît despre Statul-Major General, niciodată nu posedă suficiente secrete de-ale inamicului. Oricît de multe i-am procura noi. Întotdeauna rămîne ceva neînţeles pînă la capăt în amplasarea inamicului, în planurile lui, în dotarea lui.

Deocamdată hotelurile noastre nu dau rezultatul aşteptat. De fapt, nici nu e prea uşor. Doar nu în fiecare zi nimeresc într-un mic hotel oameni din oraşe mărunte cu nume atît de

sonore, precum Minot sau Offut. Agentura noastră din domeniul turismului a primit niște listuțe subțiri, cu denumirile locurilor în care practic fiecare trebuie să fie într-un fel sau altul legat de obiective ce prezintă o extraordinară importanță. Dar deocamdată rezultatele lipsesc. A căzut un peștișor în plasă, și-atît. A căzut peștișorul, iar eu l-am cedat de bunăvoie vice-liderului. Pentru el, desigur, e mai important să aibă un succes acum. Mie însă nu-mi pică nimic.

Sosesc mereu telegrame cifrate de la *Acvariu*, din care se desprinde o ușoară iritare: de ce nu-l treceți pe Patruzeci și Cinci la asigurare? Doar el însuși a recunoscut că încă nu e pregătit să lucreze independent.

10

La vecinii noștri, adică la prietenii poporului, e mare sărbătoare. Cu cîțiva ani în urmă, de pe o navă de război sovietică fugise un ofițer. Multe rezidențe ale KGB-ului îl vînau, dar uite că Rezidența diplomatică de la Viena a fost cea care a avut noroc. Ea declanșase o amețitoare provocare. Locțiitorul rezidentului KGB luase legătura cu spionajul american, aruncîndu-i cîteva secrete întru totul credibile, după care el însuși își manifestase intenția de a evada în SUA. Dar înainte de a fugi, a cerut unele garanții: doresc să stau de vorbă cu un ofițer sovietic fugar, ca să aflu dacă într-adevăr o duce bine. Iar spionajul american i l-a trimis la întîlnire tocmai pe acel nefericit de fugar. De aceea acum la KGB e sărbătoare.

Ei bine, prieteni ai poporului, vă doresc și eu succes. Ce-i drept, voi ați învățat cum să răpiți oameni. Dar cum de n-ați izbutit să furați secretele atomice americane, din ce pricină n-ați adus voi industriei sovietice nici schemele rachetelor antitanc franceze, nici ale torpilelor engleze, nici ale motoarelor de tancuri germane? Ai?

— Victor Andreeviei, aveți un semnal.

Las ceaşca de cafea la o parte. Documentele în geantă. Geanta în fişet. Cheia la fişetul cel mic. Combinaţia de încuiere a fost schimbată astăzi. Trebuie să nu uit acest lucru.

— Să mergem!

Cifratorul patru merge înainte. Eu îl urmez. Pe scara de beton în jos. În „buncăr". Îl văd că apasă pe un buton de semnal. S-a auzit în uşă un declic: se poate deschide. Acum ne aflăm într-o mică încăpere din beton. Pereţii ei sînt albi, zgrunţuroşi. Păstrează pe veci amprentele scîndurilor din care fusese confecţionat cofrajul atunci: cînd a fost construit buncărul. Uşile sînt închise. Camerele de luat vederi ne urmăresc curioase. Cifratorul patru închide ermetic uşa de intrare. Din interior, ea seamănă cu trapa ermetică a unui submarin. Cifratorul îşi introduce mîna sub o perdea şi formează un număr. Eu nu-i pot vedea mîna şi nici nu am dreptul să o văd. Nici nu ştiu ce face el acolo cu mîna lui. Se spune că, în cazul cînd greşeşte formarea combinaţiei, o capcană îi înhaţă mîna. Nu ştiu dacă e adevărat, sau e o glumă de-a cifratorilor. Ofiţerii de la captare nu se cuvine să cunoască secretele.

Siguranţa interioară a buncărului s-a convins, în sfîrşit, că sîntem de-ai casei. Uşa principală se deschide lin, fără nici un fel de zgomot, lunecînd în lături. Dincolo de uşă e un Petea de la Spetnaz. KGB-ul îşi completează personalul de pază interioară din ofiţeri ai trupelor de grăniceri, pe cînd GRU – numai din ofiţerii batalioanelor şi brigăzilor de diversionişti. Cu o împuşcătură, GRU doboară doi iepuri. Şi paza e sigură, şi diversioniştii pot fi plimbaţi uneori prin ţară cu autobuzul: iată terenul nostru de desantare, aici sînt ascunzători, acolo sînt adăposturi, colea sînt posturile de poliţie.

Rezidenţa diplomatică GRU de la Viena este păzită de diversionişti din Armata 6 de tancuri, de gardă. E o armată alpină, cu tradiţii deosebite. Ea a trecut cîndva peste marele Khingan, în drum spre Oceanul Pacific. A străbătut fără oprire 800 de kilometri prin locuri care fuseseră considerate de toţi teoreticienii ca inaccesibile pentru tancuri. Acum, Armata 6 de tancuri, de gardă, se pregăteşte pentru un salt fulgerător,

prin Austria, asupra malului stîng, neapărat, al Rinului, spre Marea Nordului. În comparație cu Khinganul, Alpii Austrieci sînt, desigur, niște simple dealuri. Dar și pe acestea trebuie să știi a le străbate cu pricepere. Iată de ce la Viena se află în permanență diversioniști numai din această Armată. Ei sînt destinați să meargă înainte. Sînt datori să cureță drumul cu pumnalele lor ascuțite.

— Vă salut, Victor Andreevici, mă întîmpină Petea.

— Salut, salut, banditule. Te-ai lenevit aici în buncăr?

— Ba nu m-am lenevit, ci am turbat, răspunde Petea rîzînd. Sînt șase luni de cînd n-am mai văzut o fustă. Nici măcar de departe.

— Ține-te bine. Că pe submarine se întîmplă să fie și mai rău.

Înaintăm pe un coridor, în lungul unor uși de oțel. Coridorul e căptușit cu zeci de draperii grele, încît nu poți zice dacă e lung sau nu. Poate că, după următoarea draperie, se divide, sau cotește într-o parte. Nouă nu ni se îngăduie să știm acest lucru. Dar ușa camerei semnalizatorilor e prima din stînga. În camera aceea cu tavane scunde, totul este, de asemenea, acoperit cu draperii cenușii. Se spune că e așa pentru protecție în caz de incendiu. S-ar putea. Dar, chiar și acum, că mă aflu din nou în această încăpere, habar nu am cîte stații de semnalizare s-ar putea afla aici.

În întîmpinarea mea, o draperie este dată la o parte. În spatele ei e o lădiță cenușie cu o inscripție clară: „A transmis 299. A receptat 41". Cifratorul își introduce cheia în broască, o răsucește și iese din încăpere. Eu introduc cheia mea, o răsucesc și deschid o ușiță de oțel. În spatele ei se află cîteva rînduri mici de beculețe verzi. Unul, cel cu numărul 28, este aprins. Apăs pe butonul de lansare. Beculețul de semnalizare se stinge, concomitent se stinge și beculețul de semnalizare de deasupra semnalizatorului meu. El îl anunță pe cifrator că s-a primit un oarecare semnal. Dar acesta nu are dreptul să știe ce semnal anume. Asta o știu numai eu. E semnalul „28". Dar chiar dacă cifratorul ar afla că am primit semnalul „28" de la agentul

173-V-41-299, cum ar putea să afle ce anume înseamnă semnalul „28"?

Semnalul „28" înseamnă că agentul 173-V-41-299 mă cheamă să iau legătura cu el. „28" înseamnă că această legătură nepersonală va avea loc în prima sîmbătă de după primirea semnalului. Ora – între 4.30 și 4.45 dimineața. Locul – Attersee, raionul Salzburg.

299 posedă un sistem întreg de semnale și poate să ne solicite în orice moment la o întîlnire personală sau nepersonală. Fiecare variantă de legătură este elaborată pînă în cele mai mici amănunte și fiecare variantă are număr propriu. Sub numărul „28" se ascunde un întreg plan, cu variante și combinații de rezervă.

Invulnerabilitatea GRU se asigură înainte de toate prin faptul că numărul întîlnirilor cu un agent prețios se reduce la minimum și, dacă este posibil, chiar la zero. Eu lucrez de zece luni cu agentul 299, dar nu l-am văzut niciodată și nici n-am să-l văd. Întîlnirile nepersonale cu el au loc de două-trei ori pe lună, dar în timp de douăzeci și unu de ani de lucru cu GRU, el a avut doar șase întîlniri personale și a văzut la față doar doi ofițeri GRU. E o tactică bună. Lipsa întîlnirilor personale protejează agentul de propriile noastre greșeli, iar pe ofițerii noștri de eșecuri scandaloase și fotografii senzaționale pe primele pagini ale publicațiilor.

În cazul unei întîlniri nepersonale, ofițerul GRU și agentul său se află la zeci de kilometri unul de celălalt. Nici unul nu știe unde se află interlocutorul său. Pentru transmiterea comunicării sau pentru schimbul de comunicări, noi nu utilizăm radioul sau telefonul. Folosim conductele de apă sau de canalizare. Uneori se pot conecta două aparate telefonice la un gard metalic sau la o împrejmuire de sîrmă ghimpată. Aceste „sectoare de transmisiuni" se aleg din timp și se verifică prin ofițeri de asigurare.

Dar cel mai adesea, pentru legătura cu agenții de mare valoare, GRU utilizează apa. Poliția n-are decît să asculte eterul. Apa este cel mai bun conductor de semnale și este mult mai

greu controlabil. Iar cînd poliția va începe să controleze toate bazinele de acumulare, toate rîurile, lacurile, mările și oceanele, atunci noi vom trece la alte procedee de legătură cu agenții. Institutul de transmisiuni al GRU va inventa ceva și pentru acele vremuri.

11

Am picături de rouă pe cizme. Păşesc prin iarba înaltă şi umedă, îndreptîndu-mă spre lac. În jur numai mesteceni şi brazi. Împrejurul apei se înalță vîrfurile ascuțite ale brazilor, ca un gard compact. Ca un zid. E o liniște sonoră. Numai să nu calc pe vreun vreasc. De ce să fac zgomot? Zgomotul pîngărește apa asta curată, această străvezime de cristal a cerului și vîrfurile rozalii ale munților. Aici întotdeauna va fi liniște. Iar cînd va veni aici Spețnaz-ul, tropotul cizmei soldățești nu va tulbura liniștea: încălțămintea elastică a diversionistului nu face zgomot ca cizma potcovită a infanteristului. Abia dup-aceea va trece pe aici Armata 6 de tancuri, de gardă. Atunci va fi, într-adevăr, tunet și răget. Dar pentru foarte scurtă vreme. Se va înstăpîni iarăși liniștea aceasta sonoră, iar micul și confortabilul lagăr de concentrare de pe malul lacului nu o va tulbura. Poate chiar eu voi fi șeful acelui lagăr, ori poate un *zek** obișnuit, alături de socialiștii și de luptătorii pentru pace locali. Dar întotdeauna a fost astfel: cei care vor saluta primii Armata Roșie, sau doresc să ducă tratative de pace cu ea, vor cădea primii sub loviturile ei.

Pămîntul e învăluit de lumina zorilor. Pămîntul salută cu însuflețire răsăritul astrului zilei. Viața jubilează. Viața triumfă, pregătindu-se să întîmpine cascada țîșnitoare a luminii care se va prăvăli după vîrfurile munților. Uite chiar acum, mai e doar puțin de așteptat. Un ciripit asurzitor va răsuna ca un imn de proslăvire a luminii. Dar deocamdată e încă liniște. Încă n-au

* Prescurtare pentru cuvîntul rus *zokliucionnîi* – deținut (n.tr.).

prins a scînteia picăturile precum briliantele, încă n-a început a curge aurul roşcat pe pantele munţilor, încă n-a adus vîntul cel domol aroma florilor sălbatice. Natura a amuţit în clipa cea de pe urmă, dinaintea exploziei de entuziasm, de bucurie şi de viaţă.

Dar cine admiră toate astea? Doar eu singur. Vitea-spionul. Şi de asemenea, agentul meu cu numărul 299. El se furişează către lac dintr-o cu totul altă parte. Interesant, o fi înţelegînd el poezia naturii? Oare este el în stare să asculte ore întregi foşnetele ei? Înţelege oare că el şi cu mine procedăm acum la pregătirile în vederea construirii micului lagăr de concentrare pe malul acela înclinat? Înţelege oare acest prostănac bătrîn că atît eu, cît şi el putem deveni locatarii acestui lagăr, cel mai pitoresc din lume? Îşi imaginează el oare că cei care lucrează foarte aproape de gura maşinii de tocat carne se întîmplă să cadă ei înşişi în ea, mai ades decît muritorii de rînd? Se gîndeşte el, cu capul lui de lemn, că printr-un joc al întîmplării, numărul lui de lagăr poate fi foarte asemănător cu indexul lui de agentură? Pe dracu, nici nu se gîndeşte. Eu n-am încotro, m-am născut şi am crescut în acest sistem. Şi n-am cum fugi din el. Pe cînd el ne ajută în mod voluntar, cîinele. Dacă nu mă vor pune cumva comuniştii la zid, dacă nu mă vor arde într-un crematoriu şi nu mă vor îneca pe un şlep supraîncărcat, ci mă vor pune să comand un lagăr de concentrare, am să delimitez pentru asemenea ajutoare voluntare un sector special şi n-am să le dau de mîncare. N-au decît să se mănînce unii pe alţii. La fel cum şobolanii dintr-un butoi de tablă îl mănîncă mai întîi pe cel mai slab, apoi pe cel puţintel mai puternic decît acesta... N-au decît să stabilească în fiecare zi care din ei este cel mai slab. N-au decît să le fie frică să aţipească, pentru ca nu cumva să fie surprinşi în somn, sugrumaţi şi mîncaţi. Poate că atunci vor înţelege, în sfîrşit, că pe pămînt nu există armonie, şi nici nu poate exista. Că fiecare trebuie să se apere singur. Eh, drace. Numai de-aş fi numit eu şef al unui asemenea lagăr! Dar e timpul.

Arunc undiţa în lac. Undiţa meu e foarte asemănătoare cu cele obişnuite. Deosebirea constă doar în faptul că din mîner

se poate trage un firișor ce se unește cu ceasul. La rîndul său, ceasul este unit printr-un cablu cu o cutioară cenușie. De la ceas, cablul trece prin mînecă și coboară în buzunarul interior. Iată, cadranul ceasului meu întrucîtva neobișnuit s-a luminat ușor, iar după un minut s-a stins. Asta înseamnă că mesajul este receptat și înregistrat pe sîrma subțire a magnetofonului meu. Undele ce poartă mesajele nu se răspîndesc în eter. Semnalele noastre se propagă numai în limitele lacului, fără a-i depăși malurile. Mesajele se înregistrează dinainte și se transmit cu viteză maximă. E foarte greu de interceptat comunicarea unei agenturi, chiar dacă se știe din timp ora, locul emisiei și frecvențele. Iar fără a avea asemenea date e imposibilă interceptarea unei asemenea emisiuni.

Mă prefac că îmi întorc ceasul. Cadranul se lumină ușor, apoi se stinse: mesajul de răspuns s-a transmis. Acum e timpul să strîng undițele.

Capitolul XIII

1

— Tovarăşe general, am avut legătura prin apă cu 299. Transmite că în următoarele luni e puţin probabil ca la hotelul său să fie clienţi din locuri care ne interesează.

— Asta-i rău.

— Dar 299 nu ne mănîncă pîinea de pomană. A stabilit relaţii prieteneşti cu proprietarii hotelurilor vecine şi uneori, sub diferite pretexte, are posibilitatea să se uite prin notele privind comenzile prealabile.

— Nu crezi că e o treabă periculoasă?

Comandantul ştie prea bine că nu-i nici un pericol, dar el e obligat să pună o astfel de întrebare.

— Nu, tovarăşe general, nu e nici un pericol. 299 e viclean şi experimentat. Aşadar, el anunţă că la un hotel învecinat – (trag spre mine o foaie de hîrtie şi scriu numele hotelului, nu am dreptul să enunţ date, adrese, denumiri sau nume, chiar şi în încăperile protejate sîntem datori să scriem toate astea pe hîrtie, uneori chiar rostind între timp date, denumiri, nume fără nici o legătură cu respectiva chestiune) la un hotel învecinat s-a rezervat un loc pentru un bărbat – şi îi scriu numele pe hîrtie. Lucrează în Spania. În oraşul...

Pusei în faţa mea foaia de hîrtie şi desenai triumfător, cu litere uriaşe denumirea ROTA. Se uită la mine, nevenindu-i să creadă. Atunci eu mai scriu o dată această scurtă şi fermecătoare denumire, pe care orice spion o visează noaptea, care pentru fiecare din noi are sonorităţi de cristal – ROTA.

Generalul izbucnește în râs, râd și eu. În lume există sute de locuri care prezintă un mare interes pentru noi. Fiecare din ele constituie o găselniță, fiecare e un adevărat zîmbet al Fortunei pentru un cercetaș. Dar mie mi s-a nimerit o adevărată fericire: ROTA!

— Să te verific? mă întreabă el rîzînd.

E o glumă, firește. Căci nu poți să fii ofițer GRU fără a cunoaște caracteristicile acestei baze. La cuvîntul ROTA, în creierul oricărui ofițer GRU, ca într-o mașină electronică, se reflectă propoziții scurte și cifre precise: suprafața acvatoriului, 25 kilometri pătrați; rada e protejată de un spargeval de 1.500 metri, trei dane duble, 350 metri fiecare, adîncimea apei la dane 12 metri, depozit de muniții – 8.000 tone, rezervoare de produse petroliere – 300.000 tone; aerodrom, pistă de decolare una, 4.000 metri. Iar faptul că aici își au baza submarinele nucleare purtătoare de rachete e cunoscut tuturor. Navigatorul pășește prin cabinet. Își freacă palmele.

— Scrie raportul de chestionare.

— Am înțeles!

2

Un om din mica localitate spaniolă Rota. Despre acest om nu știu nimic acum. Nici măcar nu-mi este clar: este american ori spaniol? Dar am să completez „raportul de chestionare". Mîine acest raport va fi trecut prin marele computer al GRU. Marele computer îmi va comunica tot ce știe despre tine!

Marele computer al GRU e alcătuit de geniul creator al unor ingineri americani și vîndut Uniunii Sovietice de niște miopi politicieni americani. Pentru marele computer, America a încasat milioane, dar a pierdut miliarde. Marele computer îi știe pe toți. E foarte deștept. Înghite o cantitate colosală de informații despre populația pămîntului. E tare lacom. Înghite cărți întregi de telefoane, listele cu absolvenții universităților, listele angajaților de la un număr astronomic de firme. E nesățios.

Absoarbe milioane de anunțuri despre nașteri și decese. Dar nu se hrănește numai cu o asemenea maculatură. Îi sînt accesibile documentele secrete, și încă în cantități imense. Fiecare din noi are grijă ca această mîncăcioasă odraslă americană să nu sufere de foame.

Dar poate că informațiile despre omul din Rota vor fi cu totul fragmentare și insuficiente. Poate că marele computer ne va comunica data nașterii, poate data cînd acest nume a apărut pentru prima oară într-un îndreptar telefonic secret, poate numele băncii la care omul își păstrează banii. Dar și asemenea date fragmentare sînt întru totul suficiente pentru ca imediat punctul de comandă al GRU să trimită cîteva telegrame cifrate în locurile de unde e posibil să se mai capteze ceva. Unii ogari îți vor găsi, poate, părinții, colegii de școală, orașul natal, o fotografie a ta. Iar cînd am să te întîlnesc la micul hotel de pe malul unui lac alpin, voi ști despre tine mai mult decît îți imaginezi. Așadar, pe curînd, dragă prietene. Dar, apropo, să știi că pentru a ne fi mai ușor, ți s-a și stabilit numărul 713. Iar fără prescurtare, el este 173-V-41-713. Pentru ca toți care au acces la informații să știe, de la bun început, că cu tine lucrează Patruzeci și Unu, ofițer din captare al rezidenței diplomatice de la Viena.

3

Timpul zboară ca un expres duduitor, asurzind și spulberînd totul din calea sa cu torentul său. Din nou ziua și noaptea se învălmășeau într-un vîrtej alb-negru: un tranzit din Liban, primirea mesajelor unor oameni recrutați prin Africa de Sud, legătura prin intermediul unor ascunzători cu un fantomatic „prieten", recrutat nu se știe de cine, asigurarea unor nelegali și iarăși un tranzit, spre Irlanda de astă dată. Atît comandantul, cît și vice-liderul interzic să fiu distras cu fleacuri. Dar prea des intervine cîte o asigurare de importanță deosebită, adică asigurarea unor nelegali, sau o asigurare în masă, cînd pentru acoperire

lucrează toți, inclusiv locțiitorul rezidentului. Și nimănui nu i se acordă vreo favoare. Toți la asigurare! Dar de unde să iei atîția oameni? N-ai decît să ieși de două ori pe noapte! Primirea unui tranzit din Franța. Primirea unui tranzit din Honduras. Trebuie să înțelegi!

Și brusc, roata s-a oprit. Îmi răsfoiesc caietul de lucru, acoperit în lung și-n lat cu scris mărunt și deodată descopăr pe neașteptate o pagină cu desăvîrșire albă. Pe ea e doar o singură însemnare: „Lucrul cu 713". Iar această pagină albă semnifică ziua de azi. Zi în care șed în fotoliul meu, în timp ce prin cap îmi aleargă în galop întîlniri, operații cu ascunzători, legături nepersonale. Mă uit îndelung la această scurtă propoziție, apoi ridic receptorul alb al telefonului și, fără să formez nici un număr, întreb:

— Tovarășe general, n-ați putea să mă primiți?

— Pînă mîine se poate aștepta?

— De cîteva zile tot încerc să ajung la dumneavoastră – bineînțeles că eu mint, știind bine că el nu are acum timp să verifice. Dar astăzi e ultima zi.

— Cum ultima?

— Nici măcar ultima, tovarășe general, ci prima.

— Ah, drace. Ascultă: chiar acum nu pot. Dar peste treizeci de minute treci pe la mine și dacă va fi cineva în anticameră, dă-l naibii în numele meu. Ai înțeles?

— Am înțeles.

I-am raportat itinerarul ce-l voi urma, procedeele și tertipurile prin care aveam intenția să-mi scutur poliția de pe urme. I-am raportat tot ce știam eu acum despre el, despre omul din Rota. S-a ridicat. Mi-a zîmbit. Și mi-a strîns mîna. A treia oară în patru ani.

4

Șoselele sînt înțesate de turiști. Mă grăbesc. Intenționez să ajung la hotel spre seară, încît și seara asta să o folosesc pentru îndeplinirea misiunii. De cinci ore gonesc pe șoseaua cea mare.

Uneori sînt nevoit să aştept îndelung, cînd se formează gigantice ambuteiaje pe şosele, dar îndată ce se eliberează drumul, îmi gonesc iarăşi maşina fără a cruţa nici motorul, nici anvelopele, depăşindu-i pe toţi. Cînd soarele începea să se plece spre apus, am ieşit de pe şoseaua cea mare pe una îngustă şi, fără a reduce viteza, am continuat goana. Deodată, de după o cotitură apare un „Mercedes" alb. Frînele scrîşnesc isteric. Deasupra lui se înalţă un nor de fum, căci a fost azvîrlit pe bordură. Şoferul mă biciuieşte peste ochi cu farurile lui, iar peste urechi cu răgetul autoritar al clacsonului. O femeie de pe scaunul din spate al „Mercedes"-ului îşi învîrte un deget în dreptul tîmplei, sugerîndu-mi că aş fi anormal. Degeaba vă străduiţi, doamnă, că eu lucrul acesta îl ştiu şi fără dumneavoastră. La viraj abia de atinsesem pedala frînei, aşa că am fost nevoit apoi s-o apăs pînă în podea frînele au urlat, protestînd şi aruncîndu-mi maşina pe banda cu sens invers, dar imediat am lăsat libere frînele, apăsînd acceleraţia spre podea, la refuz, pînă ce piciorul s-a proptit. Îmi pun capul că ei n-au avut cînd să-mi reţină numărul şi n-au avut timp nici măcar să-l vadă. Eram deja după curbă. Mă încleştasem pe volan, să nu-mi scape. Chiar dacă aveam să zbor în vreo prăpastie, tot n-aveam să-l las. Iar între timp maşina urlă de mama focului. Nu-i plac năravurile mele. Dar de la prima intersecţie mă angajez pe o şosea îngustă de tot, printr-o pădure întunecoasă. Mă caţăr îndelung pe această şosea, iar apoi cobor, cobor mereu spre o vale montană. Şoseaua a devenit acum mai largă, şi continui să merg. Nu utilizez harta. Îmi reprezint bine mental terenul acesta şi, în plus, mă orientez după soarele roşietic care deja se atinsese cu marginea sa incandescentă de o creastă stîncoasă, acoperită de copaci.

Am nimerit la hotel cînd se întunecase de-a binelea. Hotelul acela se află pe malul unui lac de pădure, lîngă o pantă lină de munte. Cu siguranţă pe aici, iarna, totul e împestriţat de costumele în culori vii ale schiorilor. Acum însă, vara, e linişte, e atmosferă tihnită. Dinspre munţi vine o undă de răcoare, iar peste poiana necosită cineva întinsese o pilotă densă, de ceaţă

albă. Eu însă n-am cînd să admir frumusețile. Mă grăbesc spre cameră. La etajul întîi. Dar nu nimeresc cheia în ușă. Îmi impun să mă calmez. În sfîrșit, deschid ușa. Arunc geamantanul într-un colț și – la duș. Sînt murdar tot. O zi întreagă fusesem la volan.

Acum sînt curățel. Mă frec tare, tot mai tare cu prosopul, îmbrac un costum nou, proaspăt călcat. La gît o cravată în culori vii. Mă privesc în oglindă. Nu, așa n-o să meargă, cu siguranță. Ochi ca de plumb, buze crispate. Chipul trebuie să fie iluminat de o fericire lipsită de griji. Uite-așa. Așa e mai bine. Iar acum să cobor. Dar fără grabă. Se va uita lumea la mine și nimănui nici n-o să-i treacă prin minte că în viața mea extrem de grea și așa, lipsită de zile libere și sărbători, astăzi este una din cele mai istovitoare zile. Și să nu credeți cumva că ziua mea de muncă se și încheie, dimpotrivă, ea continuă.

În sală bubuie muzica. În sală, peste pereții întunecați se agită fîșii strălucitoare de lumină, peste tavan de asemenea, ca și peste chipurile unor oameni fericiți ce risipesc o groază de energie în folosul propriei desfătări; deodată, prin vîrtejul de sunete răzbate dominînd sălbatic o trompetă, acoperind totul cu răgetul ei, iar ritmul triumfă asupra mulțimii supunîndu-și-l pe fiecare. Iar porunca energică a ritmului se ciocnește melodios cristalul, imitînd îmbătătorul zgomot al mulțimii ce dansează,

Mîna simte răceala tăioasă a cristalului aburit, ridic în fața mea strălucitorul, scînteietorul vas plin cu licoarea uzătoare, și în aceeași clipă în el se oglindește întregul uragan de sunet și lumină în plină dezlănțuire. Zîmbind cupei înspumate și acoperindu-mi chipul cu ea, dau încet ocol sălii cu privirea, căutînd să nu-mi trădez încordarea. Iată, cu un colț al ochiului l-am zărit pe cel care, într-un lucitor dosar verde, este notat cu numărul 713. Îl văzusem doar o singură dată, pe o mică fotografie. Dar îl recunosc. El este. Duc încet cupa la buze, îmi sting zîmbetul, gust băutura și la fel de fără grabă îmi întorc fața. Iată că el își ridică încet ochii spre mine. Acum privirile ni s-au întîlnit. Îmi compun o expresie de bucuroasă uimire și îl salut cu un larg gest de prietenie. El se întoarce cu mirare, dar

în spatele său nu e nimeni. Se uită iarăşi spre mine cu un fel de întrebare în priviri: cui te adresezi tu? Ţie! – răspund eu în tăcere. Cui altcuiva? Făcîndu-mi loc printre dansatori, mă îndrept spre el cu paharul în mînă.

— Te salut! Niciodată nu m-am gîndit să te întîlnesc aici! Ţii minte seara aceea minunată de la Vancouver?

— Eu n-am fost niciodată în Canada.

— Ah, scuzaţi-mă, zic eu încurcat şi îi privesc chipul cu atenţie. Aici e aşa de puţină lumină, iar dumneavoastră semănaţi atît de mult cu o cunoştinţă a mea... Vă rog să mă scuzaţi...

M-am întors din nou printre dansatori, la bar. Preţ de douăzeci de minute mă uit la perechile ce dansează. Caut să prind cele mai caracteristice mişcări: în viaţa mea n-am avut niciodată timp pentru dansuri. După ce căldura plăcută a băuturii mi s-a revărsat prin tot trupul, păşesc în cercul dansatorilor şi mulţimea îmi face cu generozitate loc, deschizîndu-mi porţile ce duc spre veselie şi fericire.

Dansez îndelung şi cu frenezie. Treptat, mişcările mele dobîndesc flexibilitatea şi degajarea ce se cuvin. Ori poate că numai mi se pare. În orice caz, nimeni nu-mi acordă atenţie. Mulţimea cea veselă îi acceptă pe toţi şi-i iartă.

Nu ştiu cînd a plecat celălalt. În orice caz, eu am plecat noaptea tîrziu, printre cei mai de pe urmă.

5

Ceasul deşteptător m-a trezit dis-de-dimineaţă. Rămîn multă vreme culcat, cu faţa afundată în pernă. Mă chinuie cronica lipsă a somnului, iar aceste cinci ore nu pot în nici un caz să compenseze multele luni de nesomn.

Curînd însă îmi impun să sar brusc în picioare. Timp de cincisprezece minute mă torturez cu gimnastica, iar apoi fac un duş rece ca gheaţa, apoi necruţător de fierbinte, iarăşi rece şi din nou insuportabil de fierbinte. Cine face cu regularitate astfel, arată cu cincisprezece ani mai tînăr decît vîrsta pe care o

are. Dar pentru mine nu acest lucru e important. Trebuie să arăt vioi și vesel, așa cum se cuvine să fie un trîndav pierde-vară.

Cobor primul și mă cufund în ziarele de dimineață, mimînd nepăsarea. Iată că la micul dejun a coborît o pereche de bătrînei. Acum a trecut o femeie de vîrstă nedefinită și naționalitate imprecisă, însoțită de un cățeluș peste măsură de agresiv. Apare și un grup de japonezi zîmbitori, cu o mulțime de aparate foto atîrnate de gît. Dar iată-l și pe el. Am zîmbit, înclinînd din cap. M-a recunoscut și m-a salutat printr-o înclinare a capului...

După micul dejun, urc în camera mea. Curățenia încă nu a început. Atîrn de ușă tăblița „Nu deranjați". Încui ușa cu cheia, cobor jaluzelele peste ferestre și, aflîndu-mă în întuneric, mă întind cu satisfacție în pat. Visam de mult la o asemenea zi, cînd nu trebuie să mă grăbesc nicăieri. Încerc să-mi amintesc toate detaliile zilei de ieri, dar din toate acestea nu rezultă decît un zîmbet fericit pe chip. Cu zîmbetul acesta probabil că am și adormit.

Seara dansez frenetic în mulțime. El e în același loc, ca și ieri. Singur. Văzîndu-l, zîmbesc, și-l invit cu un gest în mulțimea nebunaticjlor din jur. El zîmbește și clatină din cap a refuz.

În dimineața următoare am coborît primul în hol. El a fost al doilea.

— Bună dimineața, zic eu, și-i întind ziarele.

— Bună dimineața, răspunse el zîmbind.

Pe primele pagini ale tuturor ziarelor e președintele Ugandei, Amin Dada. Am schimbat cîteva fraze și am plecat să luăm micul dejun. Principalul acum e ca nu cumva să-l sperii. S-ar putea, desigur, și să iau taurul de coarne, dar am cîteva zile la dispoziție, așa încît utilizez „contactul lin". Noi nu cunoaștem despre omul acesta multe lucruri. Dar chiar și observarea de-a lungul cîtorva zile oferă multe informații utile: e singur, nu e înnebunit după femei, nu e risipitor cu banii, dar nici nu plînge după fiecare dolar; are o fire veselă. Acest din urmă fapt este

foarte important – recrutarea unui posac e treaba cea mai afurisită. Nu se îmbată, dar bea cu regularitate. Citește multe cărți. Vizionează și ascultă ultimele știri. Înțelege și prețuiește umorul, se îmbracă îngrijit, dar fără lux. Nu poartă nici un fel de giuvaeruri. Părul nu-i este întotdeauna pieptănat lins – ceea ce e suficient pentru a deduce cîte ceva despre lumea interioară a unui om. Adesea are fălcile strînse – semn sigur de concentrare lăuntrică, de stăpînire de sine și voință. Unul ca acesta e greu de recrutat, în schimb, după-aceea se lucrează ușor cu el. Îi observ foarte îndelung, pe furiș, expresia chipului. Îndeosebi îmi sînt necesare amănunte despre ochii lui: sînt larg depărtați de rădăcina nasului, pleoapele nu-i sînt grele și are mici pungi pe sub ochi. Pupilele trec foarte lent de la o stare la alta, menținîndu-se îndelung într-o anume stare. Pleoapele și le apleacă încet, și la fel de încet le ridică. Privește îndelung, dar nu întotdeauna atent. Cel mai adesea privirea îi este absentă. La studierea unui om se acordă atenție deosebită mușchilor gurii în diverse situații: cînd zîmbește, cînd e indignat, cînd e nervos, cînd e destins. Dar și zîmbetul poate fi condescendent, disprețuitor, dezgustat, fericit, ironic, sarcastic, după cum există zîmbetul victorios sau zîmbetul amenințător, apropiat de rînjet. La toate aceste situații iau parte mușchii feței. Activitatea acestor mușchi este un fel de oglindă a sufletului. Iar detaliile acestea îmi sînt mult mai importante decît cunoașterea dificultăților lui financiare sau de la serviciu, deși nici acestea nu e rău să fie cunoscute.

Noaptea îmi arunc în mașină rucsacul, niște cizme lungi, undițele și plec la un lac depărtat, să pescuiesc. În zori, din stuf apare vice-liderul. Se așază alături de mine și aruncă o undiță în apă. În jur nu e nimeni. Apa e caldă înspre zori, aburind ușor. E rozã, răsfrîngînd răsăritul, pînă nu s-a arătat soarele.

Locțiitorul comandantului nu poate suferi pescuitul. Mai ales îl enervează faptul că există pe lume oameni care apucă de bună voie rîmele cu degetele. Se teme să le atingă – sigur, dacă i se ordonă e altceva. Dar aici șeful este el. Nu era obligat să le ia cu mîna, așa că aruncă undițele cu cîrligele goale. E foarte

obosit. Ochii îi sînt roşii de tot, iar faţa cenuşie. E evident că pentru o scurtă întîlnire cu mine a petrecut întreaga noapte la volan. Iar el are o mulţime de treburi ale sale, de mare răspundere. Cască fără să se poată stăpîni, în timp ce mă ascultă. Ce-i drept, la sfîrşitul expunerii mele a încetat să mai caşte, ba chiar a zîmbit uşor.

— Totul e-n regulă, Victor.

— Credeţi că poate fi recrutat?

Pentru a treia oară în viaţă m-a învrednicit cu o privire pe care mentorul obosit o dăruieşte unui discipol din cale afară de nătîng. Mentorul îşi freacă ochii roşii de aesomn şi zice:

— Ascultă Suvorov, am impresia că tu nu înţelegi un lucru. Într-un asemenea caz, tu pur şi simplu nu ai dreptul să ceri permisiunea. Dacă întrebi, eu am să te refuz. Cîndva vei deveni vice-lider, şi poate chiar Navigator, dar ia aminte: nici atunci nu eşti dator să întrebi pe nimeni. Ai să trimiţi un raport la *Acvariu*, dar răspunsul, din cauze tehnice, întîrzie. Eu pot să ştiu foarte multe despre omul tău, dar n-am cum să-l simt. Tu eşti cel care vorbeşti cu el şi numai propria ta intuiţie poate să-ţi fie aici de ajutor, în această situaţie nici eu, nici Navigatorul, nici *Acvariul* nu dorim să ne asumăm răspunderea. Dacă n-o să-l recrutezi pe acest om, va fi greşeala ta, care multă vreme nu-ţi va fi iertată. Dacă vei greşi cumva şi vei fi arestat pe timpul recrutării, nici asta nu ţi se va ierta. Totul depinde numai de tine. Vrei să-l recrutezi, înseamnă că ţie ţi se va decerna ordinul, tu vei fi lăudat, va fi succesul tău şi va beneficia cariera ta. În acest caz noi toţi te vom sprijini. Ia aminte că *Acvariul* întotdeauna are dreptate. Ia aminte că *Acvariul* e întotdeauna de partea celor ce au succes. Dacă vei încălca regulile şi vei eşua, vei ajunge în faţa tribunalului GRU. Dacă vei acţiona întocmai conform regulilor, dar vei eşua, iarăşi vei fi vinovat: înseamnă că ai aplicat regulamentul în mod dogmatic. În schimb, dacă vei avea succes, vei fi sprijinit de toţi şi ţi se va ierta totul, inclusiv încălcarea celor mai importante din regulile noastre. „A utilizat în mod creator şi cu suplete regulamentul, dînd la o parte regulile învechite şi care şi-au trăit traiul." Dacă eşti

convins de succes, treci la recrutare. Dacă nu eşti convins, renunţă chiar acum. Am să trimit pe altcineva, căci oricare cercetaş visează să i se ofere o asemenea posibilitate. E treaba ta.

— Îl voi recruta.

— Asta-i altceva. Dar ţine minte: nici eu, nici Navigatorul, nici *Acvariul* nu aprobăm intenţiile tale. Pur şi simplu nu le cunoaştem. Dacă vei greşi, vom spune că eşti un copil tîmpit care ţi-ai depăşit împuternicirile, fapt pentru care trebuie să fii alungat la cosmodromul Pleseţk.

— Înţeleg.

— Atunci îţi urez succes.

Pentru a semăna a pescar, luă cîţiva din peştişorii prinşi de mine şi se făcu nevăzut în stufăriş.

6

Seara beau împreună cu 713. El nici nu bănuieşte că de mult are un număr, că marele computer i-a acordat o atenţie deosebită, că în jurul hotelului alpin s-au concentrat forţe importante ale GRU, că de la *Acvariu* a sosit unul din psihologii marcanţi ai GRU, colonelul Streşnikov, care a procedat la analiza unui scurt film realizat de mine. 713 nu ştie că activitatea muşchilor săi faciali a fost analizată poate de cei mai eficienţi psihiatri ai lumii secrete a spionajului.

Bem şi rîdem. Vorbim despre toate celea. Eu încep să vorbesc despre vreme, despre bani, despre femei, despre succes, despre putere, despre menţinerea păcii şi preîntîmpinarea unei catastrofe nucleare mondiale. Trebuie să existe vreo temă la care el să ţină şi care să-l facă să vorbească. Principalul e ca el să vorbească mai mult decît mine. Pentru asta e nevoie de o cheiţă. Deci, pentru asta e nevoie de o temă care să prezinte interes în concepţia lui. Bem iarăşi, şi iarăşi rîdem. Cheiţa s-a găsit. Îl interesează rechinii. Am văzut cumva filmul „Fălcile"? Nu, n-am avut încă ocazia. Ah, ce film! Gura enormă a unui rechin

apare pe ecran cînd sala, plină de spectatori, nici nu se aşteaptă. Ce efect! Şi rîdem din nou. Îmi povesteşte despre obiceiurile rechinilor. Uimitoare fiinţe... Şi iarăşi rîdem. El caută să ghicească de ce naţionalitate sînt eu. Grec cumva? Iugoslav? Un amestec de ceh şi italian? Un amestec de turc şi german? Ba deloc, sînt rus. Şi izbucnim amîndoi în rîs. Bine, dar ce cauţi tu, un rus, pe aici? Eu sînt spion! Vrei să mă recrutezi? Da. De astă dată chiar că ne prăpădim de rîs. Apoi deodată încetează să mai rîdă.

— Tu într-adevăr eşti rus?

— Într-adevăr.

— Şi eşti spion?

— Spion.

— Ai venit să mă recrutezi pe mine?

— Pe tine.

— Şi ştii totul despre mine?

— Nu chiar totul. Doar cîte ceva.

Tace îndelung.

— Înseamnă că întîlnirea noastră e filmată şi-acum mă vei şantaja?

— Întîlnirea noastră e filmată, dar eu nu te voi şantaja. Poate că asta nu coincide cu romanele de spionaj, dar şantajul n-a dat niciodată rezultate pozitive, aşa că nu se mai utilizează. Cel puţin de către serviciul meu.

— Serviciul tău este KGB-ul?

— Nu. E GRU.

— N-am auzit niciodată aşa ceva.

— Cu atît mai bine.

— Ascultă, rusule. Eu am jurat să nu transmit nici un fel de secrete puterilor străine.

— Nici nu trebuie să transmiţi nimănui nici un fel de secrete.

— Atunci ce vrei de la mine?

Era evident că nu mai întîlnise un spion în carne şi oase, aşa că i se părea foarte interesant să stea de vorbă cu mine.

— Ai să scrii o carte.

— Despre ce?

— Despre submarinele de la baza Rota.

— Tu ştii că eu sînt de la baza aceasta?

— De aceea te şi recrutez pe tine, nu pe aceia de la masa vecină.

Rîdem din nou.

— Mi se pare că totul e ca într-un film.

— Aşa se întîmplă întotdeauna. Nici eu n-am crezut niciodată că voi ajunge la cercetare. Ei, noapte bună. Domnişoară, nota te rog.

— Dar ascultă, rusule, admitem că scriu cartea; şi ce urmează?

— Am să public cartea asta în Uniunea Sovietică.

— Într-un milion de copii?

— Nu. Numai în patruzeci şi trei de copii.

— Nu e mult.

— Noi plătim şaptesprezece mii de dolari pentru fiecare copie. N-o să semnăm un contract. Dar 10% plătim imediat. Restul, odată cu primirea manuscrisului, dacă, bineînţeles, în el se tratează problemele care prezintă interes pentru cititorii noştri. După-aceea, cartea poate fi publicată şi în limba engleză. Dacă pentru cititorul occidental ceva s-ar putea să nu fie interesant, acele elemente pot fi eliminate în ediţia americană. Aşadar, nu e vorba de nici un fel de transmitere a unor secrete. Există doar libertatea presei şi nimic mai mult. Oamenii scriu nu numai despre submarine, ci şi despre unele lucruri mult mai înspăimîntătoare, iar pentru asta nu-i judecă nimeni.

— Şi tuturor acelora voi le plătiţi?

— Numai unora.

Am achitat nota şi am plecat să dorm în camera mea.

Capitolul XIV

1

Un sentiment profund și irepetabil: revenirea în dragile cazemate de beton după o recrutare executată independent. O săptămînă de absență este sesizată de întreaga noastră hoardă, de toată haita. Dacă un ofițer de captare lipsește trei zile, e limpede că a lucrat în asigurare. Dacă însă a lipsit mai bine de o săptămînă? Unde să fi fost? Tuturor le e clar: la o recrutare. Și iată-mă înaintînd pe coridor. Toată confreria noastră, a spionilor, îmi face loc cînd mă apropii, fără a scoate o vorbă. Iar eu îmi muşc buzele să nu zîmbesc. Nu se cuvine să zîmbesc înainte de a fi felicitat de comandant. E necuviincios.

Iar ei respectă tradițiile. Nimeni nu va pune o întrebare deplasată. Nimeni nu va zîmbi. Nimeni nu mă va felicita. Nu se cade să fie felicitat cineva înainte de felicitarea comandantului. Nimeni nu știe, desigur, cu ce ocazie aș putea fi felicitat, dar fiecare înțelege că există un motiv. Fiecare înțelege, cu un anume simț lăuntric, că acum eu sînt triumfătorul. Iar costumul meu cenușiu, mototolit, este o adevărată mantie de purpură. Și, fiecare vede pe capul meu o sclipitoare cunună de briliante.

E plăcut să crezi că în mintea nimănui nu există acum invidie, ci înțelegere, considerație și bucurie. Și mai există un sentiment de mîndrie, atît pentru mine, cît și pentru toți: uite că păşeşti, măi Vitea, pe covorul cel roşu, direct spre cabinetul generalului. Ne bucurăm pentru tine, și noi am păşit cîndva la fel pe acest covor, iar dacă încă nu, cîndva vom merge și noi,

păşind pe el la fel de mîndru şi cu stăpînire de sine. Mă priveşte confreria spionilor, făcîndu-mi loc să trec. Şi am impresia că toţi se bucură şi le vine a rîde, că, uite, m-am întors fără a cădea în vreo cursă, fără a fi înhăţat, fără a fi legat sau încolţit ca un urs în bîrlog, fără a fi urmărit cu cîini, ca un lup rănit. Uşa cabinetului în care mă aştepta comandantul se deschise în faţa mea, Navigatorul însuşi mă întîmpină în prag. Cît de simplu e totul. S-a dat la o parte, lăsîndu-mă să trec: intră, Victor Andreevici. Ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, numai că o asemenea comportare e cu totul neobişnuită la el. Şi tocmai acest lucru l-a făcut pe careva să ofteze profund în liniştea grea ce se lăsase, încît comandantul, încă în uşă fiind, s-a răsucit şi a izbucnit în rîs. Iar după comandant, au început cu toţii să rîdă de acel oftat naiv.

Regulamentul GRU interzice categoric să se comunice unor ofiţeri ceva despre activitatea altora, indiferent dacă e vorba de succese sau eşecuri. Navigatorii respectă cu sfinţenie regulamentul, înţeleg că nimeni nu trebuie să ştie mai mult decît se cuvine pentru îndeplinirea funcţiilor sale. Dar în acest caz, cum să se mai menţină atmosfera de necruţătoare concurenţă înlăuntrul organizaţiei secrete? Tocmai de aceea comandanţii născocesc tot soiul de vicleşuguri pentru a ocoli regulamentul şi a demonstra în faţa întregii haite simpatia lor personală faţă de unii şi nemulţumirea faţă de alţii. Găsesc ei, comandanţii, asemenea căi.

În cazul meu, imediat după mine, pe covorul cel roşu defilă cifratorul şase cu mănuşi albe, cu o frapieră argintie aburită şi cu o sticlă de şampanie în ea. Frapiera cu gheaţă şi şervetelele scrobite au fost întîmpinate cu un murmur general, aprobativ, de întreaga frăţie: straşnic mai ştie Tătucul să ocolească regulamentul! Cît despre Vitenka Suvorov, şmecherul, uite la el cît de sus s-a avîntat. Forţînd, o ia drept pe verticală. Ogarii cei tinerei vorbesc cu ochi scînteietori de această ascensiune a mea. Dar bătrînii şi înţelepţii varegi clatină din cap. Ei ştiu bine că în viaţa unui ofiţer de la captare succesul constituie

momentul cel mai dificil. Succesul e precedat de o încordare sălbatică a forțelor, de atenție supraomenească la fiecare cuvînt, la fiecare pas, la fiecare respirație. Cercetașul recrutor își adună într-un pumn întreaga voință, caracterul, toate cunoștințele năpustindu-le asupra victimei sale, iar pe deasupra, în acel moment de extremă încordare și de concentrare a voinței asupra obiectului recrutării, mai este obligat să fie atent la tot ce se petrece în jurul său.

Succesul aduce o stare de relaxare. Dar o destindere bruscă poate sfîrși printr-o catastrofă, un acces de isterie, o profundă stare depresivă, o crimă, sau chiar prin sinucidere. Varegii cei înțelepți știu bine acest lucru.

Și Navigatorul știe. Tocmai de aceea este și bucuros, dar și sever. Îmi atrage atenția asupra unor greșeli inexistente ale mele, ca nu cumva să fac explozie de atîta bucurie. Păi cum să nu mă bucur? El, agentul, e de acord. A luat banii. A primit lista cu problemele ce trebuie tratate în carte (în ediția engleză multe din aceste amănunte pot fi omise). Primind cei 10% el e în ghearele noastre. Cele 73 de mii le va cheltui rapid și va dori să-i primească și pe ceilalți. Experiența GRU glăsuiește că există o mulțime de oameni doritori să primească acei 10%, gîndind ca apoi să nu facă nimic. Dar fiecare din ei, simțind gustul unor bani pentru care nu trebuie să lucreze mult și nu trebuie să riște mult, fac treaba cum trebuie și primesc și restul. E o regulă fără excepție.

2

Nu știu cum se face, dar succesul acesta nu mă bucură. Probabil că au dreptate oamenii care zic că fericirea poate fi încercată numai în timp ce te cațeri spre succes, dar îndată ce-l realizezi, nu te mai simți fericit. Sînt puțini oameni fericiți printre cei care au obținut un succes. Printre vagabonzii zdrențăroși, murdari, flămînzi, sînt mult mai mulți oameni fericiți decît printre stelele ecranului sau miniștri. Dealtfel și sinuciderile

se întîmplă mult mai des printre scriitorii şi poeţii de renume mondial, decît printre rîndaşi şi gunoieri.

Mi-e rău. Nu ştiu de ce. Acum sînt gata de orice. Interesant, oare de ce pe noi nu ne recrutează nimeni? Măcar de s-ar apropia de mine un diplomat american şi mi-ar spune: „Hei tu, ia vino să te recrutez!". Să ştiţi că nu mint, aş fi de acord. El s-ar minuna aflînd apucăturile GRU. Eh, prostule, mi-ar spune colegul meu american, tu ce-ţi imaginezi că te aşteaptă în cazul unui eşec? Îmi imaginez, aş răspunde. Ei haide, recrutează-mă, capitalist blestemat! Am să lucrez gratis pentru tine. Tot ce mi-ar transmite spionajul american, aş trece-n buzunarul meu! Pur şi simplu vreau să-mi risc astfel capul. Ce, nu-i un deliciu să păşeşti o vreme pe marginea unei prăpăstii? Oare nu-i interesant să te joci o vreme cu moartea? Doar există destui idioţi care călăresc cai sălbatici, sau dănţuiesc în faţa coarnelor de taur? Şi nu de dragul banilor. De plăcere!

Ei, haideţi, recrutaţi-mă, duşmanilor, sînt de acord! De ce tăceţi?

Verificări, verificări şi iarăşi verificări. Sînt total istovit de atîtea verificări, mi s-a urît de ele.

Prietenii recrutaţi de noi sînt uşor de verificat. Ei toţi sînt în permanenţă controlaţi de Serviciul de informaţii, desigur, fără a li se cunoaşte nici numele, nici biografiile, nici posturile în care lucrează. Una şi aceeaşi problemă poate fi lămurită aflîndu-te la mii de kilometri de obiectivul ce reprezintă interes pentru GRU: planurile Statului-Major General german se elucidau de la Geneva, dar şi de la Tokio, şi de la Nikosia. Însă nici una din surse nu bănuieşte existenţa celorlalte, şi nici posibilităţile lor. Dacă datele unei surse se deosebesc radical de celelalte, înseamnă că ceva nu e în regulă cu sursa respectivă. După cum poate să fie şi invers: ceva nu e în regulă cu toate celelalte surse de înghit falsuri şi doar una singură receptează adevărul. În orice caz, dacă din diverse colţuri ale lumii soseşte unul şi acelaşi aparat care, pe deasupra, la copiere prezintă rezultate pozitive, rezolvînd unele probleme ale armatei, nu

încape motiv de neliniște. Chiar dacă un prieten este răsrecrutat. Chiar dacă e spion dublu. Nici o problemă. Numai să dea materiale. Dacă o poliție socotește să plătească atît de scump numai pentru a intra într-un joc cu noi, n-are decît să plătească. Noi primim și asemenea cadouri. Dar de îndată ce cadourile se vor dovedi de proastă calitate, putrede pe dinăuntru, Serviciul de informații ne transmite rapid semnalele corespunzătoare.

Acvariul însă nu doar pe prieteni îi verifică, ci și pe noi. Ne verifică adesea, într-un chip istovitor, sîcîitor. Numai că împotriva noastră s-a inventat o altă metodă: provocarea. În timpul instruirii și al activității, eu am primit multe asemenea bucățele din partea *Acvariului*. Toți își fac griji: cum am să reacționez. Iar eu întotdeauna reacționez corect: raportez fără întîrziere, cu precizie, comandantului meu tot ce mi se întîmplă, ce li se întîmplă prietenilor mei. Dacă l-ai văzut într-o pădure pe prietenul tău, raportează comandantului. Dacă nu s-a întîmplat nimic cu prietenul, înseamnă că el a fost la o operație în pădurea aceea, sau poate că, pur și simplu, s-a aflat acolo pentru ca șeful să poată verifica dacă am să-l zăresc și am să raportez la timp. Ei încearcă tot timpul să mă verifice: la cine țin eu mai mult: la *Acvariu* sau la un prieten? Desigur că la *Acvariu*! Dar îndrăznește numai să nu raportezi! Și dacă asta e doar o verificare? În acest caz s-a sfîrșit cu toate, ai și ajuns pe banda rulantă.

De altfel, în ultimul timp au început să-mi acorde mai multă încredere. Acum particip în permanență eu însumi la verificări. Uite și-acum, în puterea nopții, părăsindu-mi undeva departe mașina, lipăi pe întuneric prin băltoace. Sînt ud și mi-e frig la picioare. Cînd o să mă întorc acasă, neapărat am să intru pentru un ceas în cadă ca să mă încălzesc.

Am în buzunar o machetă în care e ascunsă o Biblie, cărțuie mică de tot, tipărită pe hîrtie subțire. Diverse societăți religioase le editează astfel în mod special, pentru ca să poată fi mai lesnicios trecute în Uniune. Ei bine, Biblia asta eu am s-o introduc într-o cutie de scrisori. Iar cutia asta aparține lui Vovka Fomicev, căpitan, ajutorul ataşatului militar, cu alte cuvinte, un

flăcău de-al nostru, sosit de curînd de la *Acvariu*. Nu știu dacă-și dă seama sau nu, dar uite că *Acvariul* îi aruncă la îndemînă tot soiul de porcării. Așadar, acum mă îndrept spre locuința lui.

Mîine dimineață el va scoate din cutia sa de scrisori Biblia – doar tot soiul de comunități și organizații ni le aruncă nouă tuturor în permanență – iar lui nici prin gînd nu-i va trece că de astă dată tocmai noi îi strecurăm pachetul. S-ar putea ca această cărțulie să-l intereseze, după cum s-ar putea să încerce a o păstra dintr-un considerent bănesc: în Uniune lumea și-a ieșit din minți și plătește o groază de bani pentru asemenea cărțulii, fără a se zgîrci. Mîine e o zi liberă, prin urmare nu e obligatoriu să vină la serviciu, iar noi vom aștepta curioși să aflăm: va alerga el încă de dimineață ca să raporteze, sau va aștepta pînă luni, ori poate că nici nu va raporta deloc, păstrînd-o sau aruncînd-o pe ascuns, pentru a evita cine știe ce neplăcere. Dar oricare din aceste variante, în afară de prima, deci în afară de raportarea neîntîrziată, ar fi sinonimă pentru el cu sfîrșitul. Adică cu banda rulantă.

E o vreme friguroasă, umedă. Vîntul mînă pe trotuar frunzele căzute. Dar îndată ce o frunză a nimerit într-o băltoacă, s-a terminat cu ea. A pățit-o. Nu mai poate zbura. Va fi luată acum de unealta măturătorului. Și va fi aruncată.

Pe străzi nici țipenie. Doar eu – spionul singuratic al unui mare sistem. Îl verific pe un confrate al meu. De-altminteri e greu de spus cine pe cine verifică. Vovka Fomicev îmi e prieten. Eu și cu el am ieșit împreună în doua rînduri la operații. Lucrează cu îndemînare și sigur de sine. Dar dracul să-l știe, că a venit de curînd și s-ar putea să aibă o misiune specială. Poate că prin intermediul lui sînt eu însumi verificat? Că nu întîmplător se vîră el să-mi devină prieten. Chipurile, ca să învețe meserie de la mine! Te pomenești că iarăși sînt în verificare. Ce-ar fi să-i arunc pachetul în cutie, dar să încerc a-l preveni prietenește, ca să dea fuga să raporteze? Păi asta pentru mine ar însemna sfîrșitul. Aș fi îndată trecut pe banda rulantă: cum adică, prietenul îți este mai drag decît nobila cercetare militară sovietică?

Iată casa lui Vovka Fomicev – un bloc mare, luxos, locuit de o mulțime de diplomați ai diverselor națiuni și state. Desigur, blocul se află sub supravegherea poliției, în orice caz măcar intrarea principală. Sau poate că nu, dar e mai bine să presupun că da, iar pornind de la o asemenea presupunere, trebuie să-mi fac anumite planuri. De aceea nici nu intru pe ușa principală. O iau prin niște curți dosnice întunecoase, pe lîngă niște lăzi de gunoi, spre garajul subteran. Noi posedăm chei de la multe garaje și de la intrările principale ale clădirilor în care locuiesc de obicei diplomați, așa că și eu pot pătrunde fără dificultate în oricare hotel din Viena. Dispunem de un imens dulap cu chei. Iar confrații noștri de la *Acvariu*, indiferent pe unde trec ei, pretutindeni iau cópii după chei. Principalul e să stabilească o modalitate precisă de evidență și păstrare, pentru ca cheița necesară să se găsească la timp. Astăzi am în buzunar trei chei. Dacă e nevoie, pot pătrunde și la Vovka în apartament. De unde să știe el că în urmă cu trei ani, în acest apartament a locuit un nenorocos predecesor al său, care apucase să facă pentru GRU cópii după cheile respective? Din păcate, n-a fost în stare de nimic altceva, așa că a fost evacuat într-un chip rușinos și exclus din Statul-Major General.

La apropierea mea, niște motani au țîșnit cu un mieunat strident de pe o ladă de gunoi. Era un semn bun: însemna că nu existau prin apropiere alți oameni. Dar poate e ascunsă pe undeva vreo cameră de luat vederi? Lumină nu e – se face economie. Dealtfel ce rost ar avea lumina într-o curte dosnică? Dar o cameră de luat vederi poate lucra și cu raze infraroșii. Tocmai de aceea am paltonul descheiat în așa fel încît agrafa de la cravată să-mi fie la vedere. Aspectul ei e cît se poate de obișnuit, numai că e acoperită cu o culoare specială, și dacă sînt iradiat prin întuneric cu raze infraroșii, ea prinde a luci. Asta pentru că, de fapt, agrafa e un indicator de raze infraroșii. Dacă mă rotesc, pot stabili chiar și direcția spre camera respectivă. Iar dacă stabilesc că sînt urmărit, mă urinez între cutiile de gunoi și pornesc mai departe. Însă de astă dată agrafa nu lucește și deci nu sînt observat. Scot o cheie și o introduc cu

prudență în broască. Ușa garajului alunecă silențios într-o parte. Mă aflu într-un garaj imens, cu sute de mașini.

Păşesc cu grijă. Dar mersul nu trebuie să fie furişat şi nici privirea hoțească. N-au decît să creadă cei ce m-ar vedea că abia am sosit, mi-am lăsat mașina în parcare şi merg spre casă. Deschid uşa de oțel cu o altă cheie. Urc cu liftul din garajul subteran pînă la ultimul etaj, iar acolo aştept cîteva minute, ascultînd cu atenție. Întreg blocul e cufundat în somn. Nici o uşă trîntită, nici liftul nu lunecă în puț. Mă uit la ceas. Dac-aş fi fost urmărit, vizita mea trebuia să rămînă de neînțeles. Poate că am venit la o întîlnire cu un diplomat american, ori poate că mă aşteaptă o femeie. Dacă sînt urmărit, chiar şi adevăratul meu scop – aruncarea unei Biblii într-o cutie poştală – poate să le pară urmăritorilor o simplă măsură de mascare, urmînd să se gîndească îndelung la scopul cel adevărat: doar rămăsesem prea îndelungă vreme acolo sus.

Lifturile au rămas nemişcate în puțurile lor, pe scări nu mişcă nimeni. Linişte deplină. Acum încep să cobor cu prudență. Dar păşesc nu pe vîrfuri, şi nici pe întreaga suprafață a tălpilor. Nicidecum. Mă ating de podea numai cu ramele exterioare ale ghetelor, precum un clovn, crăcănîndu-mi picioarele. Tălpile ghetelor sînt moi. Nu scîrțîie. Totuşi e mai bine să păşesc astfel, cum am fost instruiți. În felul acesta nu se aud niciodată paşii. Iată şi parterul. În vestibulul placat cu marmură sînt zeci de uşițe ale cutiilor poştale. Eu ştiu de care anume am nevoie, dar mă opresc în fața mai multora, descifrînd inscripțiile cu numele locatarilor. Deodată mă lipesc cu tot corpul de blocul cutiilor şi arunc pe neobservate pachetul în fanta necesară. Dacă cineva m-ar fi privit din spate, i-ar fi fost greu să stabilească cu precizie care anume cutie m-a interesat şi ce am făcut cu ea. Compunîndu-mi o mină plictisită, de om care n-a găsit nimic interesant, cobor mai departe pe trepte, spre garajul subteran.

Cel care foloseşte una şi aceeaşi cale pentru intrare şi pentru ieşire demonstrează o lipsă de înclinație pentru activitatea conspirativă. Eu însă posed această înclinație. Ea nu se aseamănă

nici cu înclinația pentru băutură, nici cu înclinația erotică, nici cu cea de luptător. Înclinația spre viața conspirativă nu se aseamănă cu nici o alta, iar eu o înțeleg și o prețuiesc. O trăiesc. Deci nu lipsa acestei înclinații mă mînă din nou spre garajul acela întunecos. Pur și simplu îmi lipsește o soluție mai bună.

3

Iarăși mă chinuie lipsa somnului. Dar cînd poți ajunge să dormi pe săturate? Ochii îmi sînt injectați. Apar dis-de-dimineață în abataj, cu toate că e zi liberă. Îl aștept pe Vovka. Dacă ar fi apărut cumva înaintea mea, ar fi fost minunat. Dar văd că numai Sașa-Aeroflot cască într-un colț. Și el are ochii roșii. Probabil că, la fel ca și mine, i-a făcut cuiva vreo festă, mai știi, poate chiar mie. E posibil ca și el să aștepte pe oarecine, care urmează să alerge abia trăgîndu-și răsuflarea. Față de mine, el se simte dator să explice: trebuie să încheie de urgență o dare de seamă asupra cheltuielilor. Desigur, eu înțeleg că acesta-i adevărul, dar nu cel întreg. Altă nevoie l-a gonit pe el în abataj într-o duminică, la ora șase dimineața. Îi spun și eu că încă n-am dactilografiat pentru poșta următoare trei rapoarte despre niște operații. Și chiar așa este. Numai că și el înțelege că ăsta nu este unicul motiv care m-a făcut să mă grăbesc încoace. Se preface că lucrează, dar din cînd în cînd se uită la ceas. Și eu mă prefac la fel. Mă uit și eu la ceas, însă pe furiș. Îmi așezasem pe birou documentele, dar îmi ațintеam privirea în perete. Păcat că pentru încăperile noastre de lucru nu sînt prevăzute ferestre. La ora 10 dimineața, vice-liderul îl invită pe Saşka-Aeroflot la el în cabinet. Acum, în sala cea mare, de lucru, mă aflu doar eu. La 11.32 apare Navigatorul.

— Ei, ce e?

— Tovarășe general, am depus cadoul fără nici o problemă. Numai că el încă nu a reacționat.

După expresia Navigatorului înțeleg că nu eu fusesem cel verificat, ci Vovka Fomicev. O provocare elementară. A mușcat

momeala. Cine știe din ce cauză, găsind Biblia în cutia pentru scrisori, el n-a raportat fără întîrziere conducerii. Deci dacă i s-ar întîmpla ceva serios, atunci va raporta, sau nu? E clar că Vovka e periculos pentru întreaga noastră organizație secretă și pentru întregul sistem sovietic.

— Victor Andreevici, du-te acasă și te odihnește. Vei reveni diseară la ora 6.

— Am înțeles.

Toată lumea are zile libere. Zile în care nimeni nu se duce la muncă. Diplomații sovietici au cîte două asemenea zile pe săptămînă. Sîmbăta și duminica. Dar GRU nu are zile libere. Nici KGB-ul. Însă hai să ne imaginam situația cînd în fiecare zi liberă o parte a diplomaților nu vine la ambasadă. Dar ceilalți, cea mai mare parte, vin. Pentru a nu se întîmpla una ca asta, s-au inventat o mulțime de vicleșuguri, pentru ca adevăratul diplomat să fie atras la ambasadă și în ziua liberă, pentru ca să ne bucurăm de zîmbetul lui larg și să ascundem astfel activitatea intensă a rezidenților. Așa se face că în ziua liberă ambasada este un adevărat furnicar, și nu întîmplător. În zilele libere, și numai în ele, se distribuie poșta sosită din Uniune. Scrisori și ziare. Toți au nevoie de „Izvestia". În acest ziar se publică cursurile valutare. Fiecare e preocupat de calcule: dacă să-și schimbe acum valuta pe certificate*, ori să mai aștepte pînă ce cursul valutar va mai sălta. Dar care va fi poziția Băncii de Stat sovietice peste o săptămînă numai Dumnezeu putea să știe și nimeni altcineva, nici măcar președintele Băncii de Stat.

În plus, în zilele libere, la ambasadele sovietice din întreaga lume sînt deschise magazine speciale, cu prețuri de toată mirarea, așa încît întreaga colonie sovietică dă năvală spre magazin. Unde mai puneți că duminica se țin conferințe. Și aici dau cu toții năvală. Dar nu pentru că le plac conferințele. Nicidecum. Acolo, la acele conferințe, tuturor li se pun cruciulițe: prezent, absent. Dar de regulă nimeni nu este obligat să meargă să

* Bonuri speciale pe care se puteau face cumpărături de la magazine cu circuit închis (n.tr.).

asculte – fiecare face cum vrea. Dacă însă brusc i se pare cuiva ca, de pildă, Ivan Nikanorovici este cam apatic şi nu prea manifestă interes pentru politică, gata, îl paşte evacuarea. Pe neaşteptate, într-o noapte i se sună la uşă: tăticul dumneavoastră nu se simte bine, doreşte să vă vadă pentru ultima oară. Şi îndată se instituie o escortă pe lîngă Ivan Nikanorovici. Aşa că, vrei ori nu vrei să-ţi iei adio de la tătic, marş la avion. În plus, în zilele de duminică, la ambasadele sovietice rulează filme. Şi aici lumea dă năvală. Vezi bine, prezenţa în masă e un indiciu al unei înalte conştiinţe şi al indestructibilei legături cu patria socialistă.

E multă lume la ambasadă în zilele libere. Nici n-ai unde să parchezi maşina. De astă dată însă mie mi s-a rezervat un rol special. Acum eu şi cu Navigatorul ne plimbăm prin parc. Un parc enorm. Conversăm. Ne uităm din cînd în cînd, de departe, spre poartă. Pe aproape se află Piotr Egorovici Dunaeţ, vice-consulul, şi Nikolai Tarasovici Moroz, primul secretar al ambasadei. Se plimbă şi ei, fără a ne observa, chipurile. Dar ei nu se plimbă deloc întîmplător. Se pregăteşte o evacuare. Ajutorul ataşatului militar sovietic de la Viena, căpitanul GRU Vladimir Dmitrievici Fomicev nu prezintă încredere. Avionul a fost deja comandat. La evacuare participă un număr foarte limitat de persoane: Navigatorul (lui îi aparţinea decizia), eu (deoarece participasem la verificare şi ştiu că Fomicev nu prezintă încredere), coloneii Dunaeţ şi Moroz (locţiitorul şi primul locţiitor al rezidentului).

Dar iată „Ford"-ul cenuşiu al lui Fomicev intrînd lin pe poartă. Ajutorul ataşatului militar venise la film împreună cu soţia. Eh, Volodea, de ce n-ai dat tu fuga încoace, cu limba scoasă? De ce n-ai adus cu tine Biblia aceea? De ce ai ascuns-o? Doar Dumnezeu nu există, ar fi fost timpul să o ştii. Născocirile despre Dumnezeu sînt nişte mîrşave urzeli antisovietice. Raiul nu există după moarte. Raiul trebuie construit aici, pe pămînt. Iar dacă tu crezi că raiul va urma după moarte, prin asta tu te excluzi singur de la construcţia activă a raiului pe pămînt. Aşa ceva se iartă unor muieri analfabete. Ţie însă nu. Ai să mergi

pe banda rulantă. Cei de acolo vor ști să smulgă adevărul din tine! De ce ai ascuns Biblia? Dar poate că nici n-ai ascuns-o deloc. Poate ca ți-a fost teamă de neplăceri, așa că ai luat-o și ai aruncat-o la lada de gunoi, crezînd că n-o să afle nimeni. Dar noi știm totul despre tot ce se întîmplă cu tine și ești obligat să raportezi. GRU nu-ți va ierta tăcerea aceasta.

Locțiitorul comandantului se îndreaptă fără grabă (doar se plimbă!) spre poartă. Intrarea în ambasadă e posibilă numai printr-un singur loc, dar și ieșirea e posibilă numai pe acolo. Drumul acesta este deja tăiat pentru ajutorul ataşatului militar. La poartă sînt oameni de pază. Ei nu știu nimic. Și nici nu vor afla nimic, dacă ajutorul ataşatului militar nu va încerca să fugă. Iar dacă va încerca cumva, cursa de șoareci i se va închide chiar în nas. Comandantul și vice-liderul se îndreaptă agale spre bibliotecă. Nu se grăbesc. Doar și ei se plimbă. Acolo, lîngă bibliotecă, este o intrare de rezervă în buncăr. Eu mai aștept puțin aici. Iată că Borea, cifratorul trei, se grăbește spre locul de parcare. El nu e introdus în acest joc secret. Misiunea lui e să se apropie, să salute și să spună: Vladimir Dmitrievici, aveți o cifrată. Observ totul de la distanță. Uite-l pe Borea lîngă mașină. Acum Fomicev iese. Nu-i pot distinge expresia. Acum îi spune ceva soției. O sărută în fugă. Ea s-a apropiat de sala de spectacole. Eh, habar n-ai tu, căpitane, ce te așteaptă! Ești un criminal. N-ai raportat comandantului că lumea burgheză încearcă să te ademenească, să te abată de pe drumul cel drept. Pentru asta, căpitane, nu vei fi, desigur, împușcat, dar vei fi vîrît la închisoare – pentru încercarea de a-l înșela pe rezident. Iar la închisoare ți se va mai adăuga un termen. Acolo, unora de teapa ta neapărat li se mai adaugă. Și dacă vei ieși cîndva din închisoare (căci noi avem o închisoare specială), e puțin probabil ca soția ta să dorească a te întîlni. Te va părăsi. I-am văzut o dată chipul de aproape de tot, la o recepție diplomatică. Cu siguranță te va părăsi.

Dar e timpul să acționez și eu. Ușa de oțel. Un coridor. Cobor niște scări. O altă ușă. E aceea cu craniul zîmbitor. Iarăși cobor. Spre buncăr. În abataj. Marea sală de lucru. Un coridor.

Sala mică de lucru. Un alt coridor. Uși spre dreapta și spre stînga. El se află acum în camera vice-liderului. Apăs butonul soneriei. De după ușă apare chipul vice-liderului. Se acoperă cu ușa ca și cu un scut. Nu se poate distinge ce este înlăuntrul cabinetului.

— Ce dorești?

— Aveți nevoie de ajutor?

— A, nu. Du-te, Victor Andreevici, să vizionezi filmul. Ne descurcăm noi.

— La revedere, Nikolai Tarasovici.

— La revedere.

O iau pe coridor. Încep a urca scările. Sala mică de lucru...

— Vitea! vice-liderul se grăbește să mă ajungă.

— Ordonați.

— Vitea, am uitat ceva. Ai să aștepți pînă la terminarea filmului. O vei întîmpina pe Valentina, soția lui, și ai să-i spui că soțul ei este plecat într-o misiune de urgență pentru două zile. Să nu-și facă griji. E o misiune secretă, așa să-i spui. Le aduci în așa fel din condei, încît să nu intre la bănuieli. Apoi ai s-o conduci acasă cu mașina ta. Între timp scoți mașina lui din parcare și o ascunzi în garajul subteran. Iată cheile. Asta-i tot. Pe mîine.

— La revedere, Nikolai Tarasovici.

Valia Fomiceva e o femeie deosebită. După unele ca ea lumea își întoarce capul, urmărindu-le îndelung. E mignonă, tunsă băiețește. Are niște ochi mari, fermecători. Zîmbetul ușor capricios. În colțurile buzelor mijește ceva pervers. Dar asta se observă numai dacă te uiți cu atenție. Fără-ndoială, în ea e ceva diavolesc. Dar nu s-ar putea spune ce anume. Poate că toată frumusețea ei ține de diavol. Eh, Volodea, de ce ți-ai ales tu o asemenea nevastă? Doar știi bine că nevasta frumoasă e a tuturor. Căci cine din ambasadă nu se zgîiește la ea? Toți se zgîiesc. Și prin oraș de asemenea. Mai ales bărbații meridionali, francezi, italieni, înalți, solizi, cu început de chelie. Lor silueta asta bine făcută nu le dă pace. Uite și acum, mergem cu mașina,

oprim la o intersecție și privirile unora, mă sfredelesc cu dispreț: ce nevoie ai tu, pirpiriule, de o femeie atît de frumoasă? Dar ea nu-i nicidecum a mea. O duc acasă deoarece soțul ei se află deja pe banda rulantă, dă declarații. Încă de aici, din Viena, i se vor smulge recunoașterile necesare. După-aceea va ajunge la *Acvariu*, în clădirea aceea enormă, de sticlă, de pe șoseaua Horoșovskoe.

Valia, soția lui, deocamdată nici nu bănuiește așa ceva. El a plecat în plină noapte, la o asigurare. Așa ceva nu o îngrijorează; s-a obișnuit. Îmi povestește despre niște noi fulgarine strălucitoare, din acelea pe care le poartă toată Viena. Fulgarinele astea au un luciu aurit și sînt, într-adevăr, frumoase. Un asemenea fulgarin îi va veni foarte bine. Precum o Regină a zăpezilor, ne vei zdrobi liniștea cu privirea ta rece, trufașă. Cîtă putere trebuie să fie în pumnii ei strînși. Fără îndoială că ea va porunci oricărui ins ce i-ar ieși în cale. Dacă-ai strînge-o, ai putea-o strivi ca pe o vază de cristal. Cu o asemenea femeie poți petrece doar o singură noapte, după care trebuie să o lași și să pleci, chiar dacă ea s-ar supăra. În caz contrar te subjugă, te subordonează, te încovoaie, te îngenunchează. Eu cunosc soiul acesta. A existat în viața mea exact o asemenea femeie. Mignonă și fragilă de asemenea. Și după ea își întorceau oamenii privirile. Dar am plecat eu de la ea, fără a aștepta pînă să mă alunge, să mă înșele, să mă îngenunche.

Ai fost un prost, căpitane, că te-ai luat după una ca asta. Știu precis că ea ți-a rîs în față, pe cînd tu, gelos, o urmăreai de după colț. Iar după-aceea, lăsîndu-se furată de un capriciu, s-a învoit să-ți devină soție. Dar pînă și acum, pe banda rulantă, tu numai la ea te gîndești. O singură întrebare nu-ți dă pace; cine o fi conducînd-o acasă? Fii liniștit, căpitane, acela sînt eu, Vitea Suvorov. N-am nevoie de ea. Pe cele de soiul ei le ocolesc pe departe. Și-apoi, la Viena, nu-i cazul să mă ocup de asemenea chestii, căci prea sever ne judecăm unii pe alții, prea necruțător ne urmărim reciproc.

— Suvorov, tu de ce nu-mi zîmbești niciodată?

— Oare numai eu nu zîmbesc?

— Chiar așa. Toți îmi zîmbesc. Ți-e teamă de mine?

— Nu.

— Ba te temi, Suvorov. Dar am să te fac să zîmbeşti.

— E o ameninţare?

— O promisiune.

Tot restul drumului tăcem. Ştiu bine că acum nu e vorba de o provocare a GRU. Asemenea femei numai astfel vorbesc. Şi-apoi GRU nici nu poate acum să mă urmărească. Operaţiile GRU sînt finisate şi elegante, operaţiile GRU se disting de oricare alte spionaje prin simplitate. GRU niciodată nu aleargă în acelaşi timp după doi iepuri. Aşa se face că GRU este atît de eficient.

— Sper, Suvorov, că n-ai să mă părăseşti lîngă casă. Sînt o femeie frumoasă şi pe scări aş putea fi siluită aşa că vei răspunde.

— La Viena aşa ceva nu se întîmplă.

— Oricum, mie mi-e frică singură.

De fapt ea nu se teme de nimic în viaţa asta, cunosc asemenea femei, adevărate fiare în fustă. În lift sîntem singuri, iar ea mă întreabă rîzînd:

— Eşti sigur că Volodea nu se va întoarce la noapte?

— E în misiune.

— Dar nu ţi-e teamă să mă laşi singură peste noapte? Aş putea fi răpită.

Liftul se opreşte lin şi eu deschid uşa în faţa ei. Ea descuie uşa apartamentului.

— Tu ce faci în noaptea asta, Suvorov?

— Dorm.

— Cu cine dormi, Suvorov?

— Singur.

— Şi eu sînt singură, zice ea oftînd.

Trece dincolo de prag şi deodată se întoarce spre mine. Ochi arzători. Chip de elevă premiantă. E cel mai viclean soi de femeie, pe care nu pot să-l sufăr.

4

Întotdeauna evacuarea se efectuează rapid, numai cu avionul. Şi controlul poliţienesc se face într-un singur loc. Întotdeauna evacuarea se efectuează ziua: noaptea poliţia este mai bănuitoare, iar dimineaţa e schimbul nou, cu forţe proaspete. Seara nu sînt plecări de avioane, mai ales de cursă lungă, şi de aceea evacuarea se face ziua. Orarul curselor Aeroflot-ului înspre Moscova, din majoritatea ţărilor, este în aşa fel alcătuit, încît avionul să plece ziua. Firește, nu pretutindeni acest lucru este posibil, dar acolo unde e posibil, se procedează tocmai astfel. Nu se evacuează, desigur, oameni cu fiecare cursă Aeroflot, dar dacă apare vreo necesitate, totul e prevăzut din timp.

Fostul căpitan GRU, fostul ajutor al ataşatului militar şade acum pe un taburet. Are capul căzut în piept. Nu e legat. Şade pur şi simplu. Dar nu mai are chef să strige şi să facă scandal. A parcurs deja primul stadiu al benzii rulante. A recunoscut: da, a fost o Biblie în cutia de scrisori. Nu, religia nu-l interesa. Într-adevăr, a dat dovadă de neglijenţă. Da, a aruncat-o la lada de gunoi. A treia din stînga. Acum Biblia se află deja pe masă. A fost găsită. O probă! O Biblie în ambalaj de celofan.

În vreme ce eu îi duceam spre casă soţia, căpitane, ţi-a smuls primul rînd de declaraţii. Într-adevăr, l-ai înşelat şi mai înainte pe Navigator. Ai fost la prostituate în patru rînduri. Nu, cu agenţiile occidentale de spionaj nu eşti în legătură. N-ai primit propuneri de recrutare din partea lor. Nu, nu le-ai transmis informaţii secrete. Evacuarea.

— Spirt.

În loc de spirt medicinal utilizăm de obicei gin „Cordon" de la barul comandantului.

— Seringa.

Seringa e cu o singură întrebuinţare. Exact ca la Spetnaz. Numai că nu e „Moarte blajină", ci pur şi simplu „Beatitudine". Locul împunsăturii trebuie atent frecat cu un tampon muiat în spirt, pentru a nu se produce vreo infecţie.

Aeroportul. Vuiet de motoare. Podea lucioasă. Suveniruri. Multe suveniruri. Păpuși în costume naționale. Brichete „Ronson". Controlul biletelor. Bagajul? Fără bagaj. E o deplasare de scurtă durată. Prezentați pașapoartele.

Pașapoartele noastre sînt de culoare verde. În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Ministerul Afacerilor Externe al URSS... Poftiți.

Sîntem trei. Fostul căpitan. Eu. Vice-liderul. Fostul căpitan călătorește. Noi sîntem personal de însoțire. Chipurile. De fapt noi constituim asigurarea directă. Iar acolo, departe, lîngă chioșcul cu sticle, se află Consulul general al URSS. Asigurarea generală. Să delimiteze! Să preîntîmpine! Să șteargă urmele!

Acum mergem spre avion. „Poșta diplomatică" – asta se referă la noi. Trecem. Traversăm cîmpul ce ne desparte de avion. Nu e deloc departe, nici nu e nevoie de autobuz. Un TU-134. Două scări. Cea de la spate e pentru toți. Cea din față e pentru persoane deosebit de importante și pentru poșta diplomatică, adică pentru noi. La scară mai e și o stewardesă. Ce-ți arăți dinții, te bucuri? De unde să știe ea, stewardesa, că fostul căpitan nu mai e o persoană importantă? De unde să știe ea că el rîde pur și simplu pentru că a fost injectat cu „Beatitudine"? La baza scării se află curierii diplomatici. Doi la număr. Voinici. Ei știu ce fel de încărcătură au astăzi. Sînt înarmați și nu ascund acest lucru. Asta este practica diplomatică internațională. Acestea sînt regulile stabilite încă de Congresul de la Viena, din 1815... Ei îl ajută pe fostul căpitan să urce pe scara. Cine știe de ce, acestuia nu-i nimeresc picioarele pe trepte. Picioarele i se tîrăsc. Dar nu-i nimic. O să-l ajutăm. La ușă, cei doi oameni voinici l-au răsucit ușor într-o parte pe fostul căpitan, căci în trei nu se putea intra. Le văd din nou chipurile. Fostul diplomat sovietic continuă să aibă pe buze un zîmbet blînd, liniștit. Cui o fi zîmbind? Poate chiar mie. Îi zîmbesc și eu.

Capitolul XV

1

— Puneți-o, îmi ordonă Navigatorul.

Și eu îmi pun pe cap o cască străvezie. El face la fel. Acum semănăm cu doi cosmonauți. Căștile noastre sînt unite cu niște cabluri flexibile, străvezii.

E imposibil ca cineva să asculte ce se vorbește în cabinetul comandantului. Nici măcar teoretic. Dar dacă pe lîngă toate sistemele de protecție el ordonă să se utilizeze și acest dispozitiv de comunicare, înseamnă că va fi vorba de ceva interesant de tot.

— Văd că obții succese. Și nu numai la captare. De curînd ai trecut printr-o serie de verificări organizate de *Acvariu* și de mine personal. Tu habar n-ai avut de verificări, dar le-ai trecut în mod strălucit. Acum te bucuri de o încredere de categoria zero...

Dacă acesta e adevărul, înseamnă că GRU mă cam supraapreciază. Am și eu păcatele mele. Doar nu sînt un sfînt. S-ar putea însă ca Navigatorul să nu-mi spună întregul adevăr. Nu degeaba e poreclit Vicleanul,

— GRU îți încredințează desfășurarea unei operații de excepțională importanță. Foarte curînd va sosi la Viena un Prieten. Acesta e important pentru noi. Cît de important, poți judeca și singur: este dirijat de generalul-colonel Meșcereakov personal. Cine anume este acest Prieten, nu știu, și nu am dreptul să știu. Iar ție cu atît mai mult nu ți se cuvine să știi acest lucru.

E de înțeles că noi cu un asemenea om nu ne întîlnim în persoană. Niciodată. Lucrează printr-un sistem de ascunzători și semnale. Totuși GRU este gata să întreprindă oricînd o întîlnire, în orice moment. Noi trebuie să fim convinși că acest contact cu el poate fi realizat în orice circumstanțe, în orice timp. De aceea se întreprind, o dată la cîțiva ani, întîlniri de control. El recepționează un apel de luptă și iese pentru legătură. Dar noi nu intrăm în contact cu el. Doar ne uităm la el de la distanță. Ieșirea aceasta a lui este o confirmare pentru GRU că legătura funcționează normal. În afară de asta, noi verificăm securitatea din jurul lui. Acum se va întreprinde o asemenea operație. Din ordinul șefului GRU, această operație de control ți se ordonă dumitale să o desfășori. Pentru dumneata se va reține o cameră la un hotel... Vei fi verificat timp de patruzeci și opt de ore printr-un puternic sistem de asigurare. Vei străbate întreaga țară cu automobilul. Vei părăsi mașina la Innsbruck. Vei dispărea. Te vei evapora. La Viena vei apărea ca o stafie. Vei executa verificarea finală. Vei intra în hotel prin restaurant. Vei urca pe neobservate. Totul va fi pregătit. Vei avea acolo un „Minox" cu teleobiectiv. Aparatul e încărcat cu peliculă „Mikrat 93 Skut". Aceasta peliculă are două straturi de emulsie: cel pentru ducere în eroare și cel de lucru. Pe primul strat sînt executate fotografii ale unor aerodromuri militare austriece. Stratul de lucru îl vei utiliza pentru situația dată. Dacă vei fi arestat, încearcă să smulgi pelicula din aparat și să o expui la lumină. Dacă nu vei reuși, ei o vor developa. Vor obține imaginile aerodromurilor, însă prin folosirea revelatorului, vor distruge stratul de lucru. N-au decît să te ia drept un spion mărunt. Ai înțeles totul?

— Da.

— Atunci ascultă-mă mai departe. Prietenul va apărea la timpul precis indicat în fața vitrinei unui magazin de încălțăminte. Dumneata te vei afla la o sută de metri depărtare de el și cu optsprezece metri mai sus. Vei înregistra pe peliculă apariția Prietenului. Nu știu ce persoană va fi. Poate o femeie deghizată în bărbat. Ori poate un bărbat deghizat în femeie. Să

nu-ţi pese dacă va avea îmbrăcămintea murdară, iar părul nepieptănat; aşa e mai convenabil în meseria noastră. În decurs de o jumătate de oră înaintea apariţiei Prietenului, vei fixa, pe peliculă orice mişcare ţi se va părea suspectă. Cum îl vei recunoaşte? Va apărea la timpul precis indicat, în locul precis stabilit. Un ziar făcut sul, în mîna dreaptă, va fi semn de recunoaştere şi în acelaşi timp semnalul că totul e în regulă. Acelaşi ziar în mîna stîngă va fi semnal de pericol. Prietenul vine la întîlnire. El nu ştie dacă-l vom întîmpina sau nu. Dar dacă se află cumva sub control, poate să preîntîmpine întîlnirea. În felul acesta el poate salva un ofiţer de-al nostru şi concomitent îşi salvează pielea. Dacă se află sub controlul poliţiei, are tot interesul să reducă numărul contactelor cu noi. Dacă în cinci minute nu-l contactează nimeni, va pleca şi va apărea iarăşi pentru legătură atunci cînd îi vom cere. Poate peste zece ani, şi de cealaltă parte a planetei. După cum e posibil ca din nou să ne limităm doar la a-l verifica, fără a-l contacta. E ceva neclar?

— Totul e limpede.

— Şi-acum ultimele probleme. Timpul şi locul desfăşurării operaţiei ţi le voi comunica pe neaşteptate, cu foarte puţin înainte de începutul ei. În timpul ce-ţi va rămîne pînă la operaţie nu ai dreptul să întreprinzi nici un fel de contacte cu străini. Orice contact obligat de acest fel mi-l vei raporta mie personal. Despre această acţiune nu ştie nimeni, nici măcar cifratorul prim. Telegrama a fost codificată cu cifrul meu personal. În camera de hotel nu trebuie să se afle la tine nici un fel de aparat fotografic. În afară de acela pe care ţi-l voi da înainte de operaţie. Un alt aparat fotografic s-ar putea să te coste capul. Fii prevăzător cu „Minox"-ul. E încărcat la *Acvariu* şi sigilat. Pecetea aproape că nu se observă. Vezi să nu o deteriorezi. Despre cum arată Prietenul nu ai dreptul să relatezi nimănui, nici măcar mie. „Minox"-ul sigilat va pleca cu poşta diplomatică la *Acvariu*, iar acolo pelicula va fi developată printr-un procedeu special. Ai înţeles tot?

— Totul.

— Atunci repetă de la început.

2

Camera de hotel fusese cu iscusință aleasă. Încăperea mea este pe colț. Pot supraveghea de aici trei străduțe liniștite. Iar uite acolo e magazinul de încălțăminte. Pe străzile alăturate aproape că nu e nici o mișcare. Pînă la apariția Prietenului mai sînt trei ore și zece minute. O mînă grijulie a pregătit tot ce poate să-mi fie de trebuință: un teleobiectiv pentru „Minox", de mărimea unei baterii de lanternă, un binoclu mare „Karl Zeiss-Jena", un cronometru „Omega", un set de filtre de lumină, o hartă a orașului, un termos cu cafea fierbinte. Iar „Minox"-ul l-am adus eu.

Iată-l, în palma mea. Un mic paralelipiped cromat, cu butonașe și ferestruici. Toate serviciile de spionaj lucrează cu „Minox"-ul încă de jumătate de secol. Philby* a lucrat cu un aparat „Minox", împotriva serviciului de spionaj britanic, fiind în slujba serviciului sovietic de spionaj. Tot cu un „Minox" a lucrat colonelul Penkovski împotriva serviciului sovietic de spionaj, fiind în slujba serviciului de spionaj britanic. Iată-l aici, în palma mea. Micul și precisul „Minox". Îi atașez teleobiectivul și încerc să fotografiez. Dar numai probez. Pentru un asemenea aparat minuscul, o sută de metri constituie o distanță mare. E suficient să-ți tresare mîna, că totul devine neclar. „Minox"-ul nu pentru așa ceva e inventat. Cu „Minox"-ul se fotografiază documente dispuse pe o masă.

Pășind alene, timpul se scurge în silă pe alături. Din capacul termosului, care-mi servește drept ceașcă, se înalță o șuviță subțire de abur, ca din Vezuviul ce domină orașul Napoli. O femeie grasă iese dintr-o casă și pornește pe stradă. Nimic interesant. A trecut un poștaș pe bicicletă și iarăși a încremenit totul. Acum a trecut un „Mercedes" negru. Pe scaunul din spate,

---

* Kim Philby a făcut parte din faimoasa rețea sovietică de spionaj „a celor cinci", recrutați în anii '30 la universitățile britanice de la Oxford și Cambridge (n.tr.).

afundat între perne, şade un om îmbrăcat în cearşafuri albe. E reprezentantul vreunei ţări sărace care a plecat la o conferinţă ca să ceară bani de la ţările bogate. Diplomaţii ţărilor bogate se duc şi ei la conferinţă. Dar bogaţii au maşini mai modeste. Se spune că în viitor decalajul dintre ţările bogate şi cele sărace va creşte. Aşa spun specialiştii, or şti ei mai bine. Deci un mare decalaj va însemna că diplomaţii ţărilor sărace vor circula numai cu „Rolls-royce"-uri, pe cînd diplomaţii ţărilor bogate probabil că vor merge pe biciclete, pentru a face economie.

Acul subţire al micului şi precisului cronometru continuă a se roti mereu, monoton. Iarăşi a trecut o grăsană. Din nou au foşnit pneurile unei enorme limuzine negre, cu geamurile fumurii. Desigur că alt sărăcan se duce după ajutoare. Eu pipăi mereu străzile cu „Zeiss"-ul. Nu cumva să-mi scape ceva. Să memorez numerele. Să memorez fizionomiile. Acestea nu sînt multe. Să memorez orice mişcare. Orice schimbare. „Minox"-ul e gata de tragere, ca mitraliera antiaeriană de pe tanc. Întotdeauna gata de luptă. Tot ce e suspect – pe peliculă. Cadrele la „Minox" sînt minuscule, aşa încît pe scurta peliculă încap o mulţime. Dar ce-i asta?

Ce?! Încă nici n-am reuşit să înţeleg tot ce vedeam, că m-a invadat pur şi simplu conştiinţa unui fapt îngrozitor şi ireparabil. Pe stradă s-a oprit un „Citroen" de toată frumuseţea. Dar îl pot recunoaşte dintr-o mie – doar e „Citroen"'-ul vice-liderului. Iată că din maşină iese o femeie care se apleacă repede spre vice-lider şi îl sărută. Tocmai acest, moment îl şi fixează albul şi precisul meu „Minox". Femeia urcă într-un „Fiat" gen sport şi pleacă, în timp ce vice-liderul a dispărut demult de pe stradă.

Continui să şed în fotoliu. Îmi muşc buzele. Femeia, firește nu e soţia vice-liderului. Doar o cunosc pe soţia lui. Femeia asta nu e un agent secret. Doar Navigatorul cunoaşte ora şi locul oricărei operaţii, încît a interzis cu siguranţă orice operaţii acum, în raionul meu. Prin urmare GRU iarăşi mă verifică. M-au instalat în camera asta nenorocită şi au declanşat comedia. Acum ei aşteaptă să vadă dacă voi raporta abaterea săvîrşită de un om pe care-l divinizez, sau dacă am să trec sub tăcere

fapta. Tocmai pentru asta mi-au şi dat ei aparatul, ca să afle dacă am şovăit măcar o secundă, sau l-am folosit instantaneu. Şi după fotografii vor mai sesiza şi dacă mi-au tremurat sau nu mîinile.

Dar nu degeaba îmi muşc eu buzele. Căci mai rămîne o posibilitate. Paşnica străduţă corespunde după toate canoanele unor întîlniri secrete. De faptul că eu şed undeva, la etajul cinci, în dosul unei draperii groase ştiu prea puţini. El putea nici să nu ştie, dacă nu e antrenat personal în operaţie. Vice-liderul şi o amantă. Să fie vreo americancă? Ori englezoaică? Că e o străină, este evident. Doar o femeie sovietică nu poate să posede peste hotare un automobil. Şi mai ales unul gen sport. Ca ce chestie să fie gen sport? Toate maşinile aparţin statului sovietic şi le utilizează numai aceia care păzesc şi sporesc tăria statului. Dar dacă toate astea nu constituie o comedie, şi nici verificare, înseamnă că vice-liderului i-a sunat ceasul. Kaput. Cătuşele. Banda rulantă. O bandă rulantă completă, cu un final foarte neplăcut. Totuşi, toate astea pot să fie doar o verificare. Parcă poţi să ştii cum am fost fiecare din noi, verificaţi? Eu însă tocmai astfel trebuia să acţionez. Rapid şi cu hotărîre. Privesc cu ochii pustiiţi spre strada pustie. Nimeni nu-i tulbură liniştea. Numai o siluetă antipatică, gheboşată, cu un ziar în mînă, adastă lîngă vitrina magazinului de încălţăminte. Eh, omule, ce-i fi putut să găseşti interesant acolo?

Mă las pe spătarul fotoliului şi privesc în tavan, dar deodată sar în picioare, răsturnînd termosul. Înşfac „Minox"-ul. Apăs febril pe declanşator. Bine, dar ăsta-i EL! Aşa, mama lui, deci ăsta-i PRIETENUL! Şi iarăşi tac, ţac din declanşator. Încă o dată. Să-i fi luat dracul pe toţi prietenii, laolaltă cu general-colonelul Meşcereakov, laolaltă cu vice-liderul şi cu curva lui. Timpul stabilit s-a scurs. Prietenul, cu un gest de lehamite, aruncă ziarul într-un coş de hîrtii şi dispare după colţ.

Calitatea imaginilor s-ar putea să se dovedească nesatisfăcătoare, şi asta va trăda starea mea sufletească. Asta va ilustra faptul că n-am vrut să-l dau de gol pe vice-lider, că am şovăit. Mă ridic. Decuplez teleobiectivul. Termosul, teleobiectivul,

binoclul le pun într-un pachet şi le las în coşul de hîrtii. Cineva o să ia toate astea după mine. Ţin strîns cu mîna stîngă „Minox"-ul. Aşa e mai uşor să smulg din el pelicula în cazul arestării. Ah, măcar de-aş fi arestat. Ori poate să simulez eu un atac al poliţiei? Dar nu, n-o să meargă, căci Consulul general ar telefona la poliţie şi ar afla că nimeni nu m-a atacat şi-atunci la banda rulantă cu mine.

Ies în stradă şi soarele strălucitor mă orbeşte. Nu. În lumea asta atît de plină de viaţă nu se poate ca totul să fie atît de urît. Cu siguranţă a fost o simplă verificare. O provocare obişnuită a GRU. Numai că eu n-am muşcat momeala. Doar la Academie am avut parte de verificări încă şi mai şi. Mai crunte. Cînd era pusă în joc viaţa unor oameni, cei mai apropiaţi nouă, pentru ca mai apoi să constatăm că fusese o simplă comedie montată de şefii noştri. Mulţi nu rezistau la aşa ceva. Eu însă am rezistat. Iar clipele de îndoială ne erau iertate. Doar şi noi tot oameni sîntem.

3

— Din ce parte a apărut Prietenul?

Stau o clipă pe gînduri, dacă să mint sau nu.

— N-am observat, tovarăşe general.

— Bine, dar ai avut cronometrul. Prietenul n-a apărut cumva la timp?

Tac.

— Te-a dezorientat ceva? A intervenit ceva suspect? Ceva de neînţeles? De neexplicat? Te-a tulburat ceva?

— Primul dumneavoastră locţiitor...

Văd o insuportabilă nelinişte în ochii lui.

— ...Primul dumneavoastră locţiitor a fost la locul întîlnirii, cu douăzeci de minute înainte de apariţia Prietenului... cu o femeie.

Oasele pumnilor săi se făcură albe de tot. Şi chipul i s-a albit. Tace. Priveşte prin mine, undeva în perete. Apoi, cu glasul calm şi aproape şoptit, întreabă:

— Şi, desigur, n-ai reuşit să-l fotografiezi...

E greu să înţeleg dacă mă întreabă sau mă ameninţă. Dar poate că mă ameninţă.

— Am reuşit...

Mă tem să-l privesc în ochi. Mă uit în podea. Timpul se scurge în silă. Chinuitor. Ceasul de pe peretele lui ticăie – tic, tic, tic.

— Ce să facem acum?

— Nu ştiu, răspund ridicînd din umeri.

— Ce să facem!? strigă izbind în birou cu pumnul şi îndată, împroşcîndu-mă cu scuipat. Îmi şuieră în faţă: „CE SĂ FACEM!?"

— Să-i pregătim evacuarea! ţip şi eu pe neaşteptate, cuprins de furie.

Strigătul meu îl linişti. Se domoleşte. Acum e pur şi simplu un amărît de bătrîn asupra căruia s-a prăvălit o grea nenorocire. E un om puternic. Dar sistemul e mai tare decît fiecare din noi. Sistemul e mai puternic decît noi toţi. Sistemul e mare şi tare. Oricare dintre noi poate nimeri sub toporul lui necruţător. Navigatorul priveşte în gol.

— Ştii tu, Vitea, că în şaizeci şi patru colonelul Moroz m-a scăpat de la pedeapsa supremă? Iar după asta l-am purtat cu mine prin toată lumea. El recruta femei. Dar ce femei! Eh, ce viaţă. Le iubea. Şi ele îl iubeau. Ştiam că mai calcă pe delături. Ştiam că în fiecare oraş are cîte o amantă. Dar îi treceam cu vederea. Şi ştiam bine că odată are să i se înfunde. Ştiam. Că doar cum te-ai putea ascunde în Austria asta? Dar să lăsăm asta. Ce zici, noi doi vom reuşi să executăm evacuarea?

— Vom reuşi.

— Ia o seringă din dulap.

— Am luat.

El apasă un buton pe interfon:

— Cifratorul prim.

— Ordonaţi, tovarăşe general, se aude răspunsul în aparat.

— Prim-locţiitorul să vină la mine.

— Am înţeles, răspunde aparatul.

— Ia loc, îmi spune istovit comandantul.

Şade la birou, ţinîndu-şi mîna stîngă pe tăblie. Mîna dreaptă şi-o vîrîse în sertarul biroului. Acolo i-a şi încremenit. Eu mă aflu în spatele fotoliului pe care şade acum vice-liderul. Mîna Navigatorului, introdusă în sertarul biroului, i-a permis deja vice-liderului să înţeleagă totul. Iar prezenţa mea i-a spus că eu însumi l-am verificat pe undeva şi l-am turnat cu ceva. Se întinde cu întreg trupul, încît îi trosnesc oasele, apoi îşi trece calm mîinile în spatele fotoliului. Cunoaşte regulile jocului. Eu îi pun cătuşele: clanc! Îi ridic cu băgare de seamă mîneca, deschei butonul de aur şi-i dezvelesc braţul. Moi un şerveţel alb, subţire (pentru ştergerea lentilelor) în gin dintr-o sticlă verzuie. Frec cu şerveţelul pielea în locul unde urmează să intre acul. Străpung cu acul subţire membrana tubului seringii, avînd grijă să nu mă ating cu degetele de ac. Apoi, ridicînd seringa la nivelul ochilor, strîng cu blîndeţe între degete pereţii flaconaşului plin cu lichid străveziu, uşor tulbure. Acul trebuie introdus sub piele cu atenţie, iar conţinutul minusculului tub trebuie presat lin. Apoi, fără a slăbi apăsarea degetelor (căci tubul ar putea, ca o pompă, să tragă iarăşi în interiorul său tot lichidul), scot acul şi frec din nou pielea cu şerveţelul.

Vicleanul îmi face semn din cap, să plec. Ies din cabinet şi, în timp ce închid uşa, îi aud glasul golit total de emoţii:

— Acum, povesteşte...

4

Mi-e rău.

Mi-e tare rău.

Nu mi s-a întîmplat niciodată aşa ceva. Numai oamenii slabi se simt rău. Doar ei şi-au născocit mii de boleşniţe şi se lasă cuprinşi de ele, pierzînd timpul de pomană. Numai oamenii slabi au născocit pentru ei durerea de cap, accesele de slăbiciune, leşinurile, mustrările de conştiinţă. Nimic din toate astea nu există. Toate belelele astea se află doar în imaginaţia celor slabi. Eu nu mă număr printre cei puternici. Eu sînt un

ins normal. Iar un om normal nu are nici dureri de cap, nici crize cardiace, nici tulburări nervoase. N-am fost niciodată bolnav, nu m-am tînguit niciodată şi niciodată n-am cerut nimănui ajutorul. Dar astăzi mi-e rău. Mă chinuie un alean insuportabil. Un urît de moarte, că-mi vine să spintec un om!

Şed într-o mică berărie. Într-un colţ. Ca un lup hăituit. Faţa de masă pe care îmi sînt aşezate coatele e cu pătrăţele albe şi roşii. O faţă de masă curată. Halba de bere e mare. Cizelată. Berea se aseamănă cu coniacul la culoare. De bună seamă că la gust este excelentă. Dar eu nu-i simt gustul. Pe o latură şlefuită a halbei, doi lei stau înălţaţi pe labele dinapoi, ţinînd cu cele din faţă un scut. E frumos scutul, şi leii sînt frumoşi. Limbile roz le atîrnă din gură. Mie-mi plac tot soiul de feline, şi leoparzii, şi panterele, şi motanii de casă, negrii şi cenuşii. Şi leii de pe halbele de bere îmi plac. Frumoasă fiară e pisica. Chiar şi cea domestică. E curată. Puternică. Se deosebeşte de cîine prin firea ei independentă. Şi cîtă supleţe la ele! Oare de ce oamenii nu se închină pisicilor?

Oamenii din sală sînt veseli. Probabil că se cunosc toţi între ei. Îşi zîmbesc unii altora. Vizavi de mine sînt patru ţărani voinici: pălării cu pene, pantaloni de piele pînă la genunchi, prinşi în bretele. Plesnesc de sănătate ţăranii. Au bărbi roşcate. Pe masă halbele goale nu-şi mai găsesc deja locul. Rîd cu toţii. Ce v-a venit, de nechezaţi? Ce-aş mai slobozi halba mea într-un bot hlizit. La dracu, şi ce dacă sînteţi patru, iar pumnii vă sînt aproape cît ai comandantului meu de regiment – cît halbele de bere vă sînt pumnii. Chiar aşa, ce-ar fi să mă reped la ei? N-au decît să mă şi omoare. N-au decît să-mi spargă craniul cu vreun taburet de stejar, ori cu vreo halbă austriacă şlefuită. Dar în felul ăsta n-o să mă omoare. M-ar azvîrli din sală şi ar chema poliţia. Ori poate să mă reped la poliţie? Bă te pomini că în curînd vine Brejnev să se întîlnească la Viena cu naivul de Carter. Poate-ar fi bine să mă reped la Brejnev? În cazul asta precis aş fi omorît.

Dar să fie oare atît de interesant să mori de mîna unui poliţai sau de mîinile agenţilor secreţi ai lui Brejnev? Altceva e

cînd te ucid niște voinici oameni de treabă, cum sînt ăștia din fața mea.

Ei însă continuă să rîdă. Niciodată n-am invidiat pe nimeni. Acum însă simt cum invidia, ca o viperă neagră, veninoasă, mi s-a strecurat în suflet. Ah, de-aș avea eu niște pantaloni din ăștia pînă la genunchi și o pălărie cu pană, căci halba de bere o am deja. Ce-i mai trebuie unui om pentru ca să fie pe deplin fericit? Iar ei rîd în hohote răsunător. Uite că unul a început să tușească, iar hohotul de rîs pare să-l înăbușe. Un altul se ridică ținînd în mînă o halbă plină, cu spuma dînd peste margini. Și el rîde în hohote. Iar eu îl țintuiesc în ochi cu privirea. Ce e în ochii mei nu știu, atîta doar că întîlnindu-se cu mine din priviri, acest austriac voinic – de bună seamă căpetenia întregului grup – amuți deodată, zîmbetul i se strepezi. Mă privește și el drept în ochi, pătrunzător și cu atenție. Are ochii albaștri. Niște ochi puri. Continuă să se uite la mine. Își strînge deodată buzele. Își lasă capul într-o parte. Dar se vede că de la privirea mea adia o răceală de moarte, ori și-a dat cumva seama că eu tocmai acum mă despart de astă lume. Ce-o fi gîndit despre mine, nu știu. Destul că întîlnindu-se cu mine din priviri, acest găligan ciolănos păru a se întuneca. Toți ceilalți continuă să hohotească în juru-i. Beția își face jocul în caietele lor, însă el șade posomorît, privind în podea, încît chiar mi s-a făcut milă de el. De ce să-i fi stricat eu, cu privirea mea, întreaga seară?

Nu-mi dau seama cîtă vreme să fi trecut. Destul că ei s-au ridicat, pornind spre ieșire, cu acela care era cel mai mare în urma lor. Dar ajuns la ușă, el se oprește, se uită pe sub sprîncene la mine, apoi deodată se urnește cu întreaga-i făptură gigantică înspre masa mea. Amenințător, ca un tanc înfuriat. A și început să mă săgeteze falca în așteptarea unei lovituri sfărîmătoare de măsele. Dar nu simțeam nici un strop de frică. Izbește, austriacule, căci tare ți-am mai stricat seara. La noi, pentru una ca asta, neapărat o încasezi peste bot. Așa-i tradiția. Uite-l că se apropie. Mi-a astupat toată lumina cu pîntecele lui uriețesc. Hai, lovește, austriacule! N-am să mă opun. Dă, nu-ți

fie milă. Dar iată că mîna lui grea, cît un pud*, s-a lăsat pe umărul meu stîng, strîngîndu-l uşor. Şi prin mîna aceea am simţit parcă prelingîndu-se un curent de compasiune omenească. I-am strîns mîna cu dreapta mea. I-am strîns-o cu recunoştinţă. Dar nu l-am privit în ochi. Nu ştiu de ce. Mi-am aplecat doar capul spre masă. Iar el a pornit spre ieşire, păşind greoi, fără a întoarce capul. Un om străin. O fiinţă de pe altă planetă. E totuşi om şi el. Un om bun, mai bun decît mine. De o sută de ori mai bun.

5

Dar ce se întîmplă cu mine? Ce schimbări? Ce fel de salturi? Căci uite, acum îmi este mai bine. Probabil de la bere. Ori poate de la laba aceea lată, bătătorită ce m-a bătut pe umăr, oprindu-mă pe marginea prăpastiei. Totuşi, ce s-a întîmplat cu mine? De ce lumina albă a zilei se stinsese pentru mine? Ori poate asta a fost ceea ce oamenii numesc mustrări de conştiinţă? Nu, desigur. Eu nu am conştiinţă, aşa că ea nu mă chinuie. Şi de ce să mă chinuie? Ca ce chestie Că l-am trădat pe vice-lider? E un om bun, desigur. Dar dacă nu îl împingeam eu pe el, atunci m-ar fi împins el pe mine pe banda rulantă. Asta ne este meseria. Denunţîndu-l pe vice-lider, am salvat GRU de tot soiul de surprize. Pentru aşa ceva, la Comitetul Central, Kir o să-mi spună mulţumesc. Vice-liderul va fi luat pe sus şi în locul lui va fi trimis un altul. Merită să mă indispun pentru atîta lucru? Dacă fiecare s-ar fi lăsat în voia sentimentelor sale, sistemul s-ar fi prăbuşit demult. Pe cînd aşa, el continuă să existe şi se întăreşte. Iar el este puternic tocmai prin faptul că se descotoroseşte fără întîrziere de orice ins care se dovedeşte slab. De orice ins care s-a lăsat în voia sentimentelor sale.

Totuşi, să mă fi dovedit eu slab? Incontestabil. Dar m-o fi văzut cineva? Posibil. E cu putinţă ca tulburarea mea să fi fost

---

* Unitate (rusească) de măsură pentru greutăţi, egală cu 16,38 kg (n.tr.).

vizibilă de la distanță? Desigur. Dacă-am avut expresia aceea de om nefericit, dacă mîinile mi-au atîrnat fără vlagă, dacă privirile mi-au fost stinse, toate astea puteau fi observate. Dacă un austriac a înțeles că sufăr, atunci un cercetaș cu experiență, care poate m-a urmărit, a înțeles cu atît mai lesne. După evacuarea vice-liderului, Navigatorul putea foarte bine să instituie urmărirea mea: ia vedeți cum se comportă Patruzeci și Unu? Nu s-a dezumflat cumva? Ceva s-a întîmplat cu mine, și pentru cîteva ore mi-am pierdut controlul. Dacă Navigatorul va afla acest lucru, la noapte mă va aștepta evacuarea. Următorul avion va fi doar peste trei zile. Aceste zile le-aș petrece închis în laboratorul foto, la întuneric. Dar în noaptea asta neapărat ei mă vor vîrî în bezna aceea. Pînă și un avion, ale cărui aparate de dirijare se deconectează din cînd în cînd, nu este admis la zbor. Pe cînd un cercetaș nici atît. Cercetașul care-și pierde stăpînirea de sine devine periculos. El este fără întîrziere înlăturat.

De la berărie mă îndrept agale spre mașină. Cînd vrei să descoperi dacă ești urmărit, prefă-te cît mai nepăsător. Privește mai des în pămînt. Liniștește-i pe urmăritori. Atunci ai să-i zărești. Căci, liniștindu-se, își dau în petic. Sînt mulți ani de-acum, de cînd, exact ca un pilot de vînătoare, mă uit mereu în oglinda retrovizoare a mașinii. Mă uit mai mult în urmă decît în față. Asta ne este profesia. Dar nu acum. De astă data le ofer celor care probabil mă urmăresc posibilitatea de a se liniști și a-și pierde vigilența. Automobilul meu rulează uniform. Nici o năzdrăvănie, nici o încercare de a vira pe niscaiva străduțe.

Urmez malul Dunării, trec peste un pod, apoi iarăși în lungul malului. Nu mă grăbesc, nu recurg la bruște schimbări ale vitezei, nu caut să dispar pe undeva spre terasamentul căii ferate (pe lîngă care sînt bune condiții să verifici dacă ești urmărit). Ocolesc centrul orașului. Mă înscriu în fluxul mașinilor de pe străzile largi. Comod pentru cei care mă urmăresc. Și foarte prost pentru cel care este pus sub urmărire. De la Schwedenplatz, merg în direcția Aspernplatz. Dar uite că deodată o iau pe prima străduță – la stînga, spre Hauptpost, apoi iarăși

brusc spre dreapta. Aici mă va opri un semafor. Cunosc acest lucru. Dar oare îl știe și cel care mă urmărește? Dacă mă urmărește cineva, el trebuie să țîșnească după mine, căci altfel mă pierde. Iar să-mi dea ocol pe străzi paralele nu este posibil. Pe aici eu cunosc totul. Toate trotuarele de prin împrejurimi le-am bătut cîndva cu piciorul.

Mă aflu sub semafor. Singur. Străduța e îngustă și în pantă. Ia să vedem, cine va țîșni de după colț? Peste o secundă voi avea culoare verde. Dar iată că de după colț se avîntă un „Ford" cenușiu, cam șifonat. Scrîșnește din frîne; e tînăr șoferul. Nu știa că după colț e un semafor. Nu s-a gîndit că eu mă pot afla sub semafor, așteptîndu-l să apară. Acum însă pornesc lin. Am culoare verde. Individul poartă ochelari, îl văd dintr-o privire în oglinda retrovizoare. Da, frățioare. Îți cunosc eu mutra ochelaristă. Numărul tău nu e de mașină diplomatică. Dar tu ești diplomat sovietic. Te-am văzut în delegația pentru reducerea armamentelor în Europa. Nu credeam că faci parte din haita noastră. Credeam că ești curat. Dar ca ce chestie să umble de colo colo prin oraș un diplomat în orele de lucru? Și de ce să țîșnească de după colț într-o viteză turbată, cînd știe că poate fi amendat?

Acum nu mă grăbesc. Chipul mi-e inundat de nepăsare. Nu observ nimic, nu reacționez la nimic. „Ford"-ul însă nu mai apare. Ori poate că a mai apărut, numai că eu nu încerc să-l mai descopăr iarăși. Îmi este suficientă și o singură dată. Pentru mine e clar că sînt urmărit. Nici pic de îndoială nu am în această privință. Probabil că acum șoferul „Ford"-ului se dă de ceasul morții, întrebîndu-se dacă l-am văzut sau nu, dacă l-am recunoscut. Desigur că se liniștește spunîndu-și că sînt distrat deoarece nu mă uit deloc în urmă, că nu puteam să-l observ.

Interesant, oare cîte mașini a pus Vicleanul ca să mă urmărească? E clar că nu doar una singură. Dacă ar fi fost o singură mașină în urmărire, în ea s-ar fi aflat cel puțin doi inși. Dacă e un singur om în mașină, înseamnă că sînt cîteva mașini. Asta-i limpede pentru oricine. Iar urmărirea aceasta se poate încheia numai cu evacuarea.

Pe de altă parte, trebuie înțeles și comandantul GRU. Odată ce un om își pierde stăpînirea de sine după un eveniment lipsit de importanță, înseamnă că și în viitor își poate pierde stăpînirea de sine. Într-un moment de răspundere supremă. Ori poate că în trecut s-a mai întîmplat să-și piardă autocontrolul! Poate că organizațiile inamice chiar au profitat de acest lucru!

Mă vor ridica chiar astăzi, la noapte. Și dac-aș fi în locul Navigatorului, aș proceda exact la fel: în primul rînd, îndată după cele întîmplate, aș fi organizat urmărirea, iar în al doilea rînd, convingîndu-mă de starea necorespunzătoare, aș fi dat ordin pentru evacuare.

Nu mai merg la ambasadă. Ambasada înseamnă cătușe și injecție. Mă duc acasă. Trebuie să mă pregătesc pentru inevitabil, Și să preîntîmpin cu demnitate lovitura destinului.

6

Am încuiat pe dinăuntru ușa, am întredeschis ușor fereastra. Dacă n-o să-mi ajungă bărbăția ca să-i întîmpin privindu-i în față, am să mă arunc pe fereastră. Sub mine sînt șase etaje. Întru totul de ajuns. Calea pe fereastră e o cale ușoară, dar o iau totuși și pe ea în calcul. E calea celor slabi de înger. A celor cărora le e frică de banda rulantă. Dacă am să mă sperii în ultimul moment, voi recurge la această cale. Nu demult, un mîndru vareg din GRU a evitat banda rulantă tocmai în acest fel, exact în centrul Parisului, aruncîndu-se pe fereastră pe pavaj. Un alt vareg al GRU, de la Londra, lucra pentru o foarte importantă asigurare în Elveția. A greșit. Dar n-a vrut să ajungă pe banda rulantă. Și-a tăiat venele. În schimb maiorul Anatol Filatov, ogar, nu i-a fost frică de banda rulantă. Nici eu n-am să mă tem.

Dar oricum, dracu știe. E bine să-mi fac curaj acum. Totuși, n-am să mă azvîrl pe fereastră. Mă ridic și o închid cu hotărîre. Așa ceva nu e pentru mine. N-am să merg la banda rulantă, dar nici pe fereastră. Cînd îmi vor bate la ușă, am să deschid și am să mă înfig cu dinții în beregata cuiva.

Mă uitai la ceas. Am înghețat. Era deja trecut de miezul nopții. Eu cunosc tactica Acvariului. De obicei evacuarea începe la 4.00. Acvariul își execută loviturile în zori. Timpul celui mai dulce somn. Ei pot începe și mai devreme, desigur, însă pentru așa ceva trebuie să înceapă amplasarea oamenilor încă și mai din timp, așa încît se pare că eu sînt deja în întîrziere. E foarte posibil ca doi inși să-și aștepte momentul pe palierul de la etajul superior al scărilor. O altă pereche se află undeva la ieșire. Cineva este postat, desigur, și în garaj. Iar grupa principală așteaptă undeva alături.

Acum am o singură posibilitate – să ies cu precauție din locuință, să cobor două-trei etaje și abia de acolo să chem liftul, iar cu acesta să ajung direct în pasajul subteran, de unde să ies nu pe poarta de ieșire, ci pe cea de intrare dacă, desigur, voi reuși să o deschid dinlăuntru...

Am deschis yala fără zgomot. Apăs lent clanța ușii; principalul e să nu scîrțîie. Expir profund și trag ușa spre mine. Fîșia de lumină ce pătrunde de pe coridor devine tot mai lată. Ținîndu-mi răsuflarea, o trag mai tare, iar ea începe să scîrțîie încet, jalnic și prelung.

Mașina mea se află la o distanță apreciabilă fața de casă. E în întuneric, între o mulțime de alte mașini, la o mare parcare, dar de acolo văd foarte bine blocul meu. Deocamdată nu se petrece nimic suspect împrejur. Totul o cufundat în somn. Toți dorm. Deodată, la 3.40, toate ferestrele locuinței mele s-au luminat. Ei bine, e tocmai ceea ce prevăzusem.

Mă aflu într-o pădure. Zori cenușii, frig. Vălătuci de ceață. Rouă înghețată. Deocamdată nu fug nicăieri. Mă aflu aici numai pentru a reflecta. Nu-mi place cînd gîndurile îmi sînt întrerupte de bătăi neașteptate în ușă sau de sonerie.

Înainte de toate, am în față o opțiune: să mă întorc, să mă predau, să merg de bună voie la banda rulantă, sau... O groază de oameni și-au pus această întrebare în ultimul moment, găsindu-se față-n față cu sistemul. Pe mine nu mă interesează

deloc ce vor gîndi alţii despre mine, acum şi mai tîrziu. Cei care nu mă cunosc mă vor condamna oricum, aşa cum au condamnat milioanele de inşi pe predecesorii mei. Şi pe bună dreptate, dacă oamenii s-au aplecat fără a crîcni sub toporul comunist, ei sînt acum condamnaţi: suflete de robi, incapabili să protesteze, aşa le trebuie. Dar oamenii care nu s-au dus de bună voie la abator au fost obligaţi fie să fugă, fie să se bată. Însă şi aceştia sînt condamnaţi: trădători, complici ai duşmanului! Dacă mă voi preda de bună voie, voi fi considerat un prost, un lingău, un sclav. Iar dacă nu mă predau – un trădător.

N-aveţi decît să mă socotiţi, fraţilor, un trădător, dar lingău să nu mă consideraţi. Ba chiar nici prea mare trădător să nu mă socotiţi. Toţi cei ce s-au aflat în jurul lui Lenin s-au dovedit pînă la urmă a fi trădători, vînzători şi spioni ai spionajelor străine, inclusiv Troţki, Zkiovicv, Kamenev, Rîkov, Buharin şi alţii. Atunci cine a fost Lenin? Lenin e căpetenia unei bande de trădători spioni şi terorişti. Cum le mai spui tuturor acelora care l-au slujit cu credinţă şi dreptate pe Lenin? Cine i se mai închină acum? Cu Stalin s-a întîmplat acelaşi lucru. Şi el a fost înconjurat de duşmani, de spioni, de oameni desfrînaţi, de indivizi antipartinici. El însuşi s-a dovedit a fi fost un delincvent. Atunci cum să le spui tuturor acelora care au executat ordinele acestui delincvent? Mai curînd sau mai tîrziu toţi liderii noştri vor intra în rîndul trădătorilor, voluntariştilor, ariviştilor, palavragiilor şi al desfrînaţilor. A fugi de ei înseamnă, firesc, o crimă. Dar a rămîne şi a le executa ordinele?

E rece în pădure, mi-e frig. Nu sînt obişnuit să gîndesc îndelung, iar filozofia nu-i domeniul meu. Dar la o anume întrebare trebuie să-mi răspund: evadez pentru că urăsc sistemul, sau pentru că sistemul m-a călcat pe coadă? La întrebarea asta îmi dau un răspuns absolut limpede: eu demult urăsc sistemul, dintotdeauna am fost împotriva lui, şi sînt gata să-mi risc capul pentru a înlocui sistemul existent cu orice, fie chiar şi cu o dictatură militară. Totuşi. Dacă sistemul nu m-ar fi călcat pe coada, n-aş fi fugit. Aş fi continuat să slujesc cu credinţă şi dreptate, şi aş fi obţinut rezultate remarcabile. Nu ştiu dacă-aş

fi început sau nu să protestez mai tîrziu, dar în acest moment eu pur şi simplu îmi salvez pielea.

Răspunsul la întrebarea principală a rezultat clar şi neconsolator pentru mine. Ar fi trebuit, Vitea, să începi mai devreme! Ar fi trebuit să evadezi chiar la prima posibilitate. Ori, şi mai bine, să fi intrat în contact cu spionajul occidental şi să-i fi transmis materiale despre *Acvariu*, aşa cum au făcut Penkovski, Konstantinov, Filatov. N-a prea ieşit bine treaba, Vitea. Vei putea oare să îndrepţi situaţia? Nu. E tîrziu. Dar poate să nu fie chiar prea tîrziu. Dacă voi izbuti să mă smulg din *Acvariu*, voi trăi în linişte, fără să mă dau de gol, sau aş putea să... ce-aş putea?

Şed neclintit cîteva minute, după care formulez eu însumi pentru mine concluzia: sînt un trădător, coadă de topor. Merit pedeapsa maximă pentru că, din propria mea voinţă, părăsesc sistemul. Dar merit aceeaşi pedeapsă maximă şi pentru că n-am luptat împotriva lui. Acum îmi salvez pielea, dar dacă voi reuşi să scap de această pacoste, am să încep lupta împotriva lui, chiar riscîndu-mi pielea asta salvată. Dacă voi reuşi să evadez, nu voi şedea mut. Voi lucra cu încrîncenare. Multe ore în fiecare zi. Iar dacă nu voi reuşi să realizez ceva serios, măcar voi scrie cîteva cărţi. Am să scriu zilnic, cîte cincisprezece ore. Cîte o carte în fiecare an. Ştiu cum anume. Am fost învăţat cum. Voi fi curajos. Voi risca. Şi n-o să ţin prea mult la pielea mea.

Rămîne ultima întrebare: încotro să evadez? Întrebare uşoară: în Marea Britanie. Această ţară a expulzat odată 105 diplomaţi sovietici. Rezidenţele KGB şi GRU cu efectivele complete. Aşa ceva nimeni n-a îndrăznit să facă, în afară de Marea Britanic. Păi odată ce ea este în stare să-şi apere astfel interesele, poate că va reuşi să le apere şi pe ale mele. 105! Statistica, în orice caz, e de partea Marii Britanii.

Acum trebuie să decid cum să iau legătura cu guvernul Marii Britanii. Calea e una singură – prin reprezentanţii acestui guvern. Cu cît vor fi mai puţine trepte birocratice, cu atît mai rapid se va adopta hotărîrea. Numai că la ambasador n-o să fiu lăsat să intru. Aşadar, am să merg la oricare diplomat englez cu funcţie

înaltă. La ambasadele britanică, americană, franceză mă aşteaptă cu siguranţa băieţii de la *Acvariu*. Prin urmare trebuie să merg la o casă particulară. Vicleanul, desigur, a prevăzut şi acest lucru, dar nu va reuşi să controleze toate căile de acces spre casele tuturor diplomaţilor occidentali de rang înalt. Şi în afară de asta, am să merg pe jos, după ce voi ascunde maşina în pădure.

7

Casa diplomatului englez e mare, albă, cu coloane. Aleile sînt presărate cu pietriş mărunt. Grădina fastuoasă. Sînt nebărbierit, îmbrăcat cu o geacă de piele neagră. Sînt fără maşină. Nu semăn deloc a diplomat. Dealtfel nici nu mai sînt diplomat. Nu-mi mai reprezint ţara. Dimpotrivă, ţara mea mă caută pretutindeni unde este posibil. La casa diplomatului englez toate sînt altfel decît la casele obişnuite. În loc de sonerie, la uşă e un botişor de vulpe lucrat în bronz cizelat. Cu botişorul acesta trebuie să bat în uşă. Pentru mine e foarte important să apară titularul casei, şi nu careva dintre servitorii săi. Am noroc. Astăzi e sîmbătă, el nu e la serviciu, iar servitorii săi, de asemenea, nu sînt prezenţi.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Îi întind paşaportul meu diplomatic. El îl frunzări şi mi-l înapoie.

— Poftiţi înăuntru.

— Am un mesaj pentru guvernul Majestăţii Sale.

— La ambasadă, vă rog.

— Nu pot la ambasadă. Transmit această scrisoare prin dumneavoastră.

— Dar eu nu o primesc! se ridică şi deschise uşa în faţa mea. Eu nu sînt spion şi vă rog să nu mă amestecaţi în aceste trucuri ale spionajului.

— Dar acesta nu e spionaj, e ceva mai mult... E o scrisoare adresată guvernului Majestăţii Sale. Puteţi să o primiţi sau nu,

dar eu o să telefonez acum la ambasada britanică și am să spun că o scrisoare adresată guvernului se află la dumneavoastră... Am să o las aici, iar dumneavoastră faceți ce vreți cu ea.

Se uită la mine cu o privire în care nu citeam nimic bun pentru mine.

— Dați-mi scrisoarea dumneavoastră.

— Dați-mi vă rog un plic.

— Nici măcar plic nu aveți, se miră el revoltat.

— Din păcate...

El așează în fața mea un top de hîrtie, plicuri, un stilou. Împing hîrtia la o parte, scot din buzunar un pachet de cărți de vizită cu denumiri și adrese ale unor cafenele și restaurante. Fiecare spion are întotdeauna spre rezervă vreo douăzeci de asemenea cărți de vizită. Pentru a nu explica unui nou prieten locul întîlnirii, e mai simplu să i se întindă cartea de vizită: vă invit aici. Le frunzăresc rapid pe toate. Aleg una și mă gîndesc cîteva secunde ce să scriu. Apoi iau stiloul și scriu trei litere: G R U. Pun cartea de vizită într-un plic. Lipesc plicul. Scriu destinatarul – „Guvernului Majestății Sale" – iar pe dosul plicului aplic sigiliul meu personal: „173-V-41".

— Asta-i tot?

— Tot. La revedere.

Sînt iarăși în pădure. Iată mașina mea. O gonesc departe, cît mai departe. Acum o întîlnire cu poliția locală poate fi și ea primejdioasă. Ambasada sovietică ar fi putut să anunțe la poliție că un diplomat sovietic și-a ieșit din minți și bîntuie prin țară. Ei pot să anunțe Interpolul că am furat un milion și am fugit. Pot adresa guvernului un protest în care să spună că autoritățile Austriei m-au capturat cu forța și că trebuie să le fiu înapoiat fără întîrziere, căci altfel... Se pricep să facă declarații răsunătoare. Acum am nevoie de o legătură telefonică cu ambasada britanică. Trebuie să explic situația înainte ca un polițai rural să mă oprească și să cheme consulul sovietic, căci atunci va fi prea tîrziu să mai explic ceva. Atunci, după prima întîlnire cu consulul, voi avea brusc o abundentă secreție de salivă, voi

începe să rîd sau să plîng, iar după mine se va trimite un avion special. Dar bineînțeles că eu, înainte de a se porni saliva, voi încerca... Am în minte cîteva posturi telefonice nu prea la vedere.

— Alo, ambasada britanică? Am trimis la dumneavoastră un mesaj... Știu că n-o să mi se dea legătura cu ambasadorul, dar am nevoie de cineva în post de răspundere... N-am nevoie de numele lui, hotărîți dumneavoastră acolo... Am trimis un mesaj...

În sfîrșit au găsit pe cineva.

— Vă ascult... cine vorbește?

— Am trimis un mesaj. Cel prin care l-am trimis îmi știe numele.

— Adevărat?

— Da. Întrebați-l.

Receptorul rămîne mut o vreme. Apoi prinde viață.

— Dumneavoastră vă reprezentați țara?

— Nu. Mă reprezint numai pe mine.

Receptorul amuțește din nou.

— Și ce doriți?

— Doresc ca dumneavoastră să deschideți imediat plicul și să transmiteți guvernului britanic mesajul meu.

Receptorul tace. Se aude doar o respirație fornăită.

— Eu nu pot să deschid plicul deoarece nu mi-e adresat mie, ci guvernului...

— Dar vă rog eu, desfaceți plicul. Doar eu l-am scris. L-am completat astfel, pentru ca să nu devină cunoscut conținutul lui prea multor persoane. Dar eu vă dau dreptul să-l deschideți...

Acolo, departe, la capătul legăturii telefonice, se disting niște șoapte.

— Dar acesta-i un mesaj foarte straniu. E adresa unui restaurant...

— Nu-i vorba de aceasta acum... Uitați-vă pe verso...

— Dar și aici e un mesaj straniu. Nu sînt decît trei litere.

— Tocmai pe acestea să le transmiteți...

— Ați înnebunit? Doar un mesaj compus din trei litere nu poate prezenta importanță.

— Asta va hotărî guvernul Majestății Sale. Dacă mesajul e important sau nu...

Receptorul rămîne mut, se aud niște trosnete sau șuiere... Apoi prinde viață:

— Am găsit un compromis. N-am să transmit o comunicare radio, ci am să expediez plicul dumneavoastră prin poșta diplomatică! În glasul lui se simte bucuria unui școlar care a reușit să rezolve o problemă grea.

— Să vă ia dracu cu compromisurile dumneavoastră britanice. Comunicarea poate fi importantă sau nu, doar nu eu hotărăsc acest lucru, însă este urgentă. Peste o oră, sau poate și mai devreme va fi deja prea tîrziu. Dar aflați ca eu sînt perseverent și odată ce am început o treabă, n-am s-o abandonez. Am să vă telefonez din nou. Peste cincisprezece minute. Vă rog să arătați ambasadorului mesajul meu.

— Ambasadorul lipsește astăzi.

— Atunci arătați-l oricui. Secretarei dumneavoastră, de exemplu. Poate că dînsa citește ziarele. Poate că vă va sugera o rezolvare...

Și agăț receptorul în furcă.

Schimb locul. Evit satele. Evit oamenii. În toată ființa mea răsună într-un ritm cumplit înspăimîntătorul cîntec „Vînătoarea de lupi". Doar cu puțin timp înainte m-am simțit ca o fiară hăituită, însă puterile mi-au revenit. Mi-am încleștat cu disperare mîinile pe volan, precum un pilot de vînătoare pe manșa avionului său. N-au să mă prindă ei viu. Ah, am să spulber pe oricine-mi va sta în cale. Iar pentru un caz extrem, am în rezervă o șurubelniță enormă. Eh, ce-o s-o mai înfig, pînă la mîner, în gîtlejul cuiva! Am să-mi vînd scump viața! Ia, apropiați-vă, atacați! Dar să știți că n-am să cedez ușor!

Telefonez la ambasada britanică. A doua și ultima încercare. Rar mi s-a întîmplat să rog pe cineva a doua oară. Însă a treia oară n-am făcut-o niciodată. Și niciodată n-am s-o fac. Dealtfel mi-a mai rămas puțin... Promisesem să telefonez peste

cincisprezece minute, dar s-au nimerit să fie patruzeci și trei: la telefonul pe care-l avusesem în vedere erau în așteptare cîțiva oameni.

— Ambasada britanică?

— Da.

Dar de astă dată am simțit că s-a schimbat absolut totul. Scurtul răspuns suna tăios și clar, ca o comandă militară. Glasul necunoscut, bărbătesc, continuă:

— La dumneavoastră e totul în regulă? Ne-am neliniștit. N-ați sunat multă vreme...

— Mesajul meu...

— Am transmis la Londra mesajul dumneavoastră. E o comunicare foarte importantă. Am și primit răspunsul. Sînteți așteptat. Sînteți pregătit?

— Da.

— Adresa de pe cartea de vizită e locul unde trebuie să vă întîlnim?

— Da.

— Dar pe cartea de vizită nu e indicată ora. Asta înseamnă că trebuie să vă întîlnim cît se poate mai degrabă?

— Da.

— Așa am gîndit și noi. Reprezentanții noștri oficiali se află deja acolo.

— Vă mulțumesc.

Cine știe de ce, am rostit acest cuvînt în limba rusă. Nu știu dacă el l-o fi înțeles.

Victor Suvorov, unul dintre agenţii de frunte ai spionajului militar sovietic, descrie experienţa sa în cadrul GRU (Direcţia Generală de Cercetare a Statului-Major General), un important serviciu secret rus. Parţial autobiografic, volumul, al cărui titlu face trimitere la numele sub care era cunoscut sediul GRU din Moscova de cei ce lucrau aici, urmăreşte traseul parcurs de Suvorov: iniţial locotenent-major, comandant al companiei a doua din batalionul de tancuri al regimentului 910 infanterie, divizia 318 infanterie a Armatei 13 din regiunea militară Precarpatică, Suvorov a fost selectat în GRU, de unde a dezertat, refugiindu-se în Marea Britanie. Autorul ne împărtăşeşte experienţele trăite de-a lungul carierei sale în GRU, ca ofiţer de control pe lîngă grupurile Speţnaz, iar ulterior ca agent al Uniunii Sovietice în Occident, pentru ca în final să explice de ce a hotărît să treacă de partea „duşmanilor proletariatului", pe care fusese învăţat să-i urască.

Pe copertă: *Stalin escortat de agenţi GRU*, sfîrşitul anilor '20.

HEXAGON

EDITURA POLIROM

ISBN 978-973-46-2021-0

www.polirom.ro